מסכת

גיטין

מן

תלמוד בבלי

עם כל המפרשים כאשר נדפס מקדם
ועם הוספות חדשות כמבואר בשער השני

ועתה נדפס מחדש בעזהי"ת פה עיר הקודש

ירושלים

כפי שהודפס
בהוצאת האלמנה והאחים ראָם בוילנא

שנת תשס"ח לפ"ק

עוז והדר

המביא

ו) גט ממדינת הים צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם רבן גמליאל אומר אף המביא מן הרקם ומן החגר ר' אליעזר אומר אפילו מכפר לודים לוד וחכ"א [א]אינו צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם אלא המביא ממדינת הים והמוליך והמביא ממדינה למדינה בפני נחתם הים צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם רשב"ג אומר אפילו מהגמוניא להגמוניא יהודה אומר מרקם למזרח לחגר ומרקם מאשקלון לדרום ואשקלון מדרום מעבו לצפון ועבו לצפון בצפון. רבי מאיר אומר עבו כא"א לרוחו: פי' מ"ר קרוי רוחה כמו ומפנה לרוחה: בי מכבל כתאריגין הוחם: צריך שיאמר. השלית המביא. בגמ' מפרש. ושליח זה הבעל עשאו שליח להולכה: רקם לחגר. הרוגמא בין קודש ובין בורד בין רקם ובין חגרא: אף מכפר לודים. שהיא מחרי"ל: ללוד. שהיא סמוכה לה והיא חשיבה: בגמ' מפרש. אע"ק דאשקלון. דחוק"א ומ"ר: כא"א לרוחו. מלוך. מהגמוניא להגמוניא. פי' ערי א' שהיו בה בב הגמוניא ומקפידים זה על זה שלא יהו בב הגמוניא בב בנכסים לחבורתה: ר' יהודה אומר מרקם. עד סוף העולם למזרחה הוא מדינת הים ומרקם עצמה נדונית במדרה העולם ולא כא"א המביא מרקם צריך שיאמר וכן חולן רקם למזרח א"ר יהודה לה אשקלון ואשקלון לדרומה ועבו לצפונה. אבל מערב אין א"א אין צריך לבוא שהים גבולה בדרומה בגבול ה' הוה לכם הים (הגדול) ובגבו': המביא גט מא"י אינו צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם אם הם שני עדי חתימה. פי' המה שבבגל מערב שהוא מוליך יתקיים בחותמיו: אם עדה העדים עם חתימת יידהן אר עדים אחרים נכתב ונחתם. רשב"ג אפי' בחי' דינים בקבוי. והגאון פי' המביא גט מא"י וכו' מבין בבא בשני הבחמיש כתקון שלח אינו צריך שיאמר השליח כלום אלא ינתנו נשאת בו ולא יחיישינן לערעור הבעל שאם יבא ויערער שכיתי שיחזיר אבל במדינה הים ולא שכיתי שיחזיר אל יוצרה ואין ערעור מצוין לקימטו ויעבר אם הבעל ובניה מסורים: מאי דמשמע דלא אמר אמר מר ר' אלעזר בר מצוה

מבורת הש"ס עם הוספות

[1] נקמן ד"ה: [2] נקמן ד"ה: [3] ד"ה: [4] ד"ה: [5] ד"ה: [6] ד"ה: [7] דברים כד א, [8] עיין לקמן דף ד' ס"ב, [9] ד"ה: [10] ד"ה: [11] ד"ה: [12] ד"ה: [13] ד"ה: [14] ד"ה: [15] ד"ה: [16] ד"ה: [17] ד"ה: [18] ד"ה: [19] ד"ה: [20] ד"ה: [21] ד"ה: [22] ד"ה: [23] ד"ה: [24] ד"ה: [25] ד"ה: [26] ד"ה: [27] ד"ה: [28] ד"ה:

נ א מתי״ט פ״ז מגירושין ה״ח סמע״ת עמק״ש ובמ״ש בסה״מ פומן קמט סמע״ת לח: **ב** ב מי״י פ״ח מה׳ מלכים ויתקדש בקדושין פ״ב מהלכות אישות ה״ב ומי״ט פ״ח מה׳ מלכים ובמ״ש בסה״מ ובמ״ש בהגהות מרדכי פ״ב דקדושין אות ל״ב ד״ה ומאי״ל ד״ה ומאי״ל ד״ה ומאי״ל

מסורת הש"ס עם הוספות

א) ובמסורת דף פח,ב. **ב)** [נקמן ה:]. **ג)** [לעיל ב: ד"ה ר"ע]. **ד)** [שם וס"ע]. **ה)** [מנחות יח,ב. **ו)** וכי תנן: **ז)** [נקמן טז:]. **ח)** בדלקמן ז: כב,ב. **ט)** [לקמן ד:]. **י)** ד ע"א.

גליון הש"ס

תו' ד"ה דאי דר' א"א שייך לספרה. לא זכיתי לחבין דבריהם הקדושים כיון דסמיכנן על מכתב דדייק"ה דבעלה מ"מ מעיקא לא שייך פיטום ולא אתי לא לקמן ד"ה ומסלי הכא דלקי דמסכינן דסולמי דמקלים אחר תמם מ"מ אמת יפה כנגל ומערער בשקר. וכי לאיר עיני:

הגהות וציונים

מ) ס"א אינו (גליון) ובבייש כתב דיש לגורסה (ועיין הגהות והערות על מהרש"ל): **ס)** ס"א וקא מכוהא אשמא (גליון) מגדל דוד, ובריש"ש כתב דהעיקר כנגי שלפנינו: **ע)** צ"ל ומנוקי (ב"ש): **פ)** צ"ל שהוא וזהן לא הוו בקיאין לשמה (ר' יהודה בכרך): **צ)** בדפוס"ר ובריבוי הדפוסים לא בעי: **ק)** כן הגיה מהרש"ל בכל הנוסח, נוסח דפוס"ר דדינגו, ועיין מהרש"א: **ר)** עי' מהרש"ל (גליון):

ליקוטי רש"י

לא אתי מערער מערער. ומאמר לא מתמיה (לקמן כנ:).

מ משום עיגונא אקילו בה רבנן האי קולא היא. בתמיה: דאי מצרכת תרי. למימר לשמה מו לא מלי בעל לערער הסמא אתי ומערער ואוקמי חד לבהדי חד: כיון דאמר מר. לקמן (דף ה:): בפני כמה נותנו. אם לא לשמה ואומר בפניהם בפני פנים כנתב בפני פנים וכו': מעיקרא מידק דייק. הסלת כמסקבנו מיד הבעל ויודע בו שבראון מגרסה ולא יפה ויערער עוד ולא נמי מצוי אינו נאמן בדוקיי בה ממילתא שפיר: נעשה כמי שנתקרבה עדותן בב"ד. דלא מליף מינים לזיופי: אתי שמגוייה. לא מליף כולהו ואמרינן לקמן (סס) כל המסמה מטמנע שנעבוו חכמים בגיטון הולך ממנו: חדא מתא. תיכוס בגיטון כמנן לשמה: לא ניח. ומעמילא שיגיגון ליה לי נכתב לשמה ואמר אין לי מי נמי פתמא (לשמה[ט]) קא מסקיר. ומיהו בפ"ע ובפני נתתם לגרוסה דכמיכה ותמיהה בעינן לשמה וכיון דכל חדא מילתא בפני נפשה כמאי נפשה לא נח ניח: א"כ. דטעמא מטום קיום הוא בפני נכתב לשמה לי: ורבא בדין הא. לגלי בעי למימר נכתב: אלא. מטום סכי לגרכוסה דא"כ. דלא אמר נכתב: אתי לאיחלופי כו'. דמעכתה מילתא לקיומיי אתי ומאן דמזי סבר כל שטרות נמי בחד מיקיימי לי אתי מד סהדא ואמר מכיר לי אתי כתב לי אתי תתם. גבי קיום שטרות יודעים אנו שזה כתב העדים הוא דקאמרי: הכא בפני קאמר. ולא קא[ט] מוכחת מילתא: הכא אשה מהימנא. אם כיילה גנו לחמיכתה ואמרה בפ"ע מהימנא כדאמן בפ"ע (לקמן דף כנ:) אף הכאים שאין נאמנות לומר מת בעליכן כו': בעל דבר. אותו שמעלת הטבור והטבור שלו: הכא בעל דבר מהימן. הא אמר עצמה מבילה אם גיטה ממדינ"ש בתורת שליחות כגון לאמר לה בעלה אל תתגרשי בו אלא בפ"ד ונלבד שתבא לריכה לומר בפ"ע ובפני נתתם וכו' בפ"ע (שם): אנו הכא כי אמר יודע אני מי לא מהימן. הוא"ל ולדידיה טעמא מטום קיומא הוא לי אמר יודע אני בתחמיה ידי הבלים אם לא מהימן דמה לי בפני מה לי יודע אני וכיון דהכי הוא לא לאו המגרסין נמי אכתיבה הוכיל כיון גיטין בשטרות אתי לאיחלופי בקיום שטרות דעלמא לקיימיהו בעד אחד: מאן האי תנא. דמתניתין: לא

חשק שלמה

על תוס' ריא"ד

ה) בתוספות דה ותבן לעיל נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

ו) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

ז) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

ח) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

ט) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

י) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

יא) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

יב) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

יג) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

יד) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

טו) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

טז) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

יז) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

יח) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

יט) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

כ) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

כא) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

כב) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

כג) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

כד) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

כה) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

כו) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

כז) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

כח) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

כט) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

ל) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

לא) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

לב) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

לג) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

לד) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

לה) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

לו) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

לז) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

לח) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

לט) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

מ) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

מא) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

מב) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

מג) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

מד) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

מה) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

מו) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

מז) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

מח) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

מט) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

נ) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

נא) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

נב) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

נג) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

נד) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

נה) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

נו) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

נז) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

נח) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

נט) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

ס) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

סא) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

סב) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

סג) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

סד) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

סה) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

סו) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

סז) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

סח) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

סט) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

ע) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

עא) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

עב) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

עג) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

עד) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

עה) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

עו) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

עז) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

עח) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

עט) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

פ) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

פא) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

פב) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

פג) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

פד) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

פה) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

פו) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

פז) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

פח) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

פט) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

צ) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

צא) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

צב) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

צג) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

צד) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

צה) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

צו) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

צז) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

צח) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

צט) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

ק) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קא) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קב) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קג) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קד) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קה) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קו) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קז) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קח) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קט) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קי) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קיא) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קיב) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קיג) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קיד) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קטו) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קטז) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קיז) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קיח) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קיט) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קכ) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קכא) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קכב) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קכג) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קכד) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קכה) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קכו) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קכז) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קכח) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קכט) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קל) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קלא) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קלב) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קלג) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קלד) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קלה) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קלו) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קלז) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קלח) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קלט) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קמ) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קמא) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קמב) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קמג) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קמד) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קמה) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קמו) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קמז) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קמח) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קמט) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קנ) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קנא) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קנב) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קנג) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קנד) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קנה) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קנו) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קנז) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קנח) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קנט) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קס) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קסא) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קסב) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קסג) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קסד) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קסה) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קסו) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קסז) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קסח) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קסט) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קע) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קעא) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קעב) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קעג) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קעד) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קעה) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קעו) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קעז) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קעח) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קעט) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קפ) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קפא) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קפב) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קפג) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קפד) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קפה) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קפו) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קפז) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קפח) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קפט) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קצ) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קצא) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קצב) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קצג) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קצד) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קצה) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קצו) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קצז) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קצח) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

קצט) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

ר) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

רא) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

רב) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

רג) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

רד) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

רה) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

רו) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

רז) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

רח) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

רט) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

רי) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

ריא) בתוספות דה ומסלי נגד מתניתין דרבה אבל אבא הסמוכה דרבנן מ"מ תמנו לחזקה ד"ל.

דתנן אין כותבין במחובר ו׳. הק׳ סוגיית הש״ס דף ס״ב (לקמן דף ס״ב) דמוקי מתניתין כר״מ דתממנו מתיתה ממש אבל רבי יוחנן ושמואל מוקי הכא מתניתין כרבי אלעזר ותחמנו אתרוקי קלי כלומר שיימו כמו תורה תתומה ניתנה ס״ס הניקרין (לקמן דף ס׳). ומשמע דרבי יוחנן ס״ל דהוכיח דר״מ לא בעי כתיבה לשמה כדמסיק בסמוך דכתבתה לא בעי לשמה דלכתבתה מתנה וי״ל דאפילו לא כתבתה בעי כתיבה לשמה דלכתבתה לא בעי לשמה דמיקומקמא מתני׳ דומיה כיון דדעבד כסר לא היו מתקנין לומר בפ״ג ושוד דתנן שבר ס״ב (לקמן דף ס״ב). אלא בעי רבי לא אמר בפני נכתב בפני ומיתה לא בעי כתיבה לשמה ולקמן דף ס״ב) אלא בעי רבי אלעזר אמר אף על פי שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כשר וגובה מנכסים משועבדים שאין העדים חותמים על הגט אלא מפני תיקון העולם ואלא דבר מאיר היא וכי לא בעי רבי מאיר כתיבה לשמה מדאורייתא מדרבנן בעי [ד] והא אמר רב נחמן אומר היה רבי מאיר אפילו מצאו באשפה וחתמו

חתימה לשמה אי רבי מאיר חתימה בעי כתיבה לא בעי דתנן [ה] אין כותבין במחובר לקרקע כתבו על המחובר לקרקע תלשו חתמו ונתנו לה כשר אי רבי אלעזר כתיבה בעי חתימה לא בעי וכי תימא לעולם רבי אלעזר היא וכי לא בעי רבי אלעזר חתימה לשמה מדאורייתא מדרבנן בעי והא שלשה גיטין פסולין דתנן ג׳ גיטין פסולין ואם ניסת הולד כשר בתב בתב ידו [ו] ואין עליו עדים יש עליו עדים ואין בו זמן יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד הרי אלו שלשה גיטין פסולין וכל שלשה הולד כשר רבי אלעזר אומר אף על פי שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כשר וגובה מנכסים משועבדים שאין העדים חותמים על הגט אלא מפני תיקון העולם ואלא דבר מאיר היא וכי לא בעי רבי מאיר כתיבה לשמה מדאורייתא מדרבנן בעי [ז] והא אמר רב נחמן אומר היה רבי מאיר אפילו מצאו באשפה וחתמו

דתנן אין כותבין במחובר ו׳. הק׳ סוגיית הש״ס דף ס״ב (לקמן דף ס״ב) דמוקי מתניתין כר״מ דתממנו מתיתה ממש אבל רבי יוחנן ושמואל מוקי הכא מתניתין כרבי אלעזר ותחמנו אתרוקי קלי כלומר שיימו כמו תורה תתומה ניתנה ס״ס הניקרין (לקמן דף ס׳). ומשמע דרבי יוחנן ס״ל דהוכיח דר״מ לא בעי כתיבה לשמה דלכתבתה מתנה וי״ל דאפילו לא כתבתה בעי כתיבה לשמה דלכתבתה לא בעי לשמה דמיקומקמא מתני׳ דומיה כיון דדעבד כסר לא היו מתקנין לומר בפ״ג ושוד דתנן שבר ס״ב (לקמן דף ס״ב). אלא בעי רבי לא אמר בפני נכתב בפני ומיתה לא בעי כתיבה לשמה ולקמן דף ס״ב) אלא בעי רבי אלעזר אמר אף על פי שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כשר וגובה מנכסים משועבדים שאין העדים חותמים על הגט אלא מפני תיקון העולם ואלא דבר מאיר היא וכי לא בעי רבי מאיר כתיבה לשמה מדאורייתא מדרבנן בעי [ז] והא אמר רב נחמן אומר היה רבי מאיר אפילו מצאו באשפה וחתמו

שלשה גיטין פסולים. מיכא דמוקי בפ׳ בתרא (לקמן דף ס״ו) דר׳ מתני׳ כר״מ אע״פ דאית ליה לר״מ כל המסגה ממטבע שטבעו חכמים בגיטין הולך ממנו [ח] אורי״מ דהכא הייינו טעמא דהולך כשר דקיי״ל דהיה המטבע שלא יפסל הולך בהגן שלשה ואע״פ דר״מ סבר וכתב היינו ואחתם מ״מ כשר הולך בכתב [ט] ידו ואין עליו עדים דכיון שהבעל עמנו כתב לו דין מתיבה גדולה מזו ואין בו אלא עד אחד לר״מ בפ׳ בתרא (לקמן דף ס״ב) דתקנו זמן בגיטין שלא יפסה בל בת אמותו הכא בכתב ידו נמי מיכא לאיתם שמא יפסה אבל לאתן דמפרכינן התם דתקינו זמן משום פירי קשה לר״י מה משם יש בכתב ידו ואם יש לאתם שיקדים זמן לטובת שיהא מגבה אתר מלקוחות שמכר להם פירות בימים מעותו הזמן שכתוב בגט או עכשיו נמי שאנו מודעין לא שהיה גבי שובר כתובה בפוף שנים אותון (ב״מ דף יט׳). ל״ב לא נאמרו עליו לעדות לקוחות מזמן הכתוב בו וי״ל דדוקא אינו מבקש אלא כדין בכיכולת הבעל יוס שעומד בו ולא יקדים הזמן הא היה לה לעדות לקוחות מזמן הכתוב והיא לא תוכל לעדות לפי שאנו מודעין אותו שהקדים הזמן ולכך אפילו הכשהא בדין לא תעדות אלא מזמן הכתוב כיון שהגבו אפיל דדוקא בגבו כשר גובה מיום הכתיבה ודע״ל דאחיטיין לאחר הכתיבה שלא יעכבו לאתלה לגרוע לא אמר אלא בעל אחד אלעסוקין דתנן בפ״ג ושוד דתנן אין בו זמן אין בו אלא עד אחד. לע״ל [ט] ידו ואין עליו עדים לאמתוניעו דאפ״ה הולך כשר וסיפא דאין בו אלא עד אחד אלעסוקין דאפ״ה לא תגבה לאתלה: **יש** בו זמן. ולקמן דף ס״ב) יש בו זמן אלא אלעסוקין דתנ״ל דאפ״ה לא תגבה לאתלה: **רבי** אליעזר אומר אפילו אין עליו עדים כו׳. וה״ת דלעמא דזוקא כתב בכתב ידו אז בעבד אחד דאיירי ת״ק מכשיר ר״מ וי״ל דהלכון אפילו אין עליו עדים כלל ועוד דקתני דאין העדים חותמין על הגט אלא מפני תיקון העולם משמע דבעדי מעיירה לחוד סגי ונראה לר״י דאף לכתבתה מכשיר ר׳ אלעזר בעבד מעיירה כדאיתא לקמן בפ״ג (דף ס״ח) אין כותבין בעבד מעיירה כרבי ומשמע דמכשירין וכותבין [ב] דהתם בהכולה (לקמן דף ל״ז) התקין ר״ג שיהו העדים חותמין על הגט לא שלרין לעשות בו אלא תיקון שלומי [ז] להם לעשות בו שלא יטורטו לעדי מעיירה לגרוש הבעל אבל אם בשיש לאמתוניעו לכתבתה אעדי מעיירה אפילו אינו מבעל מעיירה [ונראה מדברי הגמרא] (גיטין כב:) שאין בעל מעיירה מעשה בעל עדות נוגה בעדי מעיירה ומכל מקום אפילו אינו מבעל מעיירה אלא מבעל עדות נוגה בעדי מעיירה כדאיתא לקמן בפ״ג (דף ס״ח) אין כותבין בעבד מעיירה כרבי ומשמע דמכשיר ר״מ בעבד מעיירה אפילו אינו מבעל מעיירה אלא מבעל עדות נוגה בעדי מעיירה [ח] להם לעשות בו אלא אלעסוקין אבל אם בשיש לאמתוניעו לכתבתה אעדי מעיירה אפילו אינו מבעל מעיירה אלא מבעל עדות נוגה בעדי מעיירה [ט] **וגובה** מנכסים **משועבדים**. לשון אי מי׳ בקונטרס אם שטר מלוה הוא גובה מנכסים משועבדים דון נראה לאפילו בשטר שטרות גובה בעדי מעיירה מנכסים משועבדים כדמשמע בפ׳ בתרא (לקמן דף פו׳) מלמד רב הלכה כר״מ בגיטין ובשטר שטרות לא והא קתני וגובה מנכסים משועבדים אלמא דר״מ אייריי נמי בשטר שטרות וקשה לאמר בגט פסוח (ב״מ דף קטו) הוחזק כתב ידו בב״ד מהו פי׳ מהו שיגבה ממשעבדי ומייתי מהך דגיטין דקתני וגובה מנכסים משועבדים ומשמע שאני הכא דאיכא כתובה ומשמע דזוקא בגט אייריי ולא בשטר שטרות ודר״ס גרס התם שאני התם דמשעבד כתיבה שיעבד בפיוס שנכתבה הטעה עכתב כדי לומקרו בפני עדים שיהו עדי מעיירה בתקום עדי מעיירה הוה קול כאילו עדים חתומים אבל לעיל אינגיא לן בוחזק כתב ידו בב״ד ומסר בינו לבין עצמו לא נחתים אלא לוהולה ולא לעשות שטר אלא לגבות לה יוצאי אפילו אתחתם בב״ד ודכיון דגבו פסוח (שם דף קטו). פליגא אהכאיל דהמגרש (לקמן דף פו׳) ופסקן רבינו תנגלל שיש לומקון אהכאיל דגבו פסוח ולא מגבינן בעדי מעיירה אלא מנני חיה בדרך מתמה דה״מ דף (דף פו׳). גבי שטר פרסאה דמסרני באפי סהדי שרגלל לי מי׳ מהמעבדא ולא מגבינן אלא מבני חיה עובדי כוכבים הדיוטות כדרפ׳ בקונטרס ומשום הכי ס״ל דגבי מהמעבדא באפי סהדי שרגלל הנני הכי הדיוטות ובעבדאלא הוא מלגבון אלא בני מעיירה לא מגבינן בין בהמלוה לדיעבד ויש לומר דהשתא מוקי הכא מתניתין דמומרנר כרבי אלעזר ותחמנו אתרוקי קלי

אי רבי מאיר. לאמר עיקר הטעה זו היא מתמיהה: חתימה. לשמה בעי לכי כתיב וכתב לה אחמיתה כתיב כדקתני לקמן (דף ס״ח): כתב גט על המחובר כשר ואע״ג דכתיב וכתב ונתן מי שאינו מחובר אלא כתיבה ומתיבה יצא זה שהוא מחובר כתיבה קלילה ומתיבה״ אפ״ה כיון דתתמנו אתרוקי מכבר ליה ר״מ אלמא וכתב דקלא אחמיתה הוא: אין בותבין. לכתבתה על המחובר שמא יתמוט במחובר ותפסקל לכדפרשה וסכי מע׳ בפ״ב (פ״ח): **ואי ר׳ אליעזר.** דלאמר מדאלייתא לן שאין עדיו חתומין עליו דנגבה אלא בעל וכתב כתיבה היא דמשמע: **כתיבה בעי.** לשמה ולא אחמיתה: **והא שלשה גיטין פסולין.** דקא חשיב בפ׳ בתרא (לקמן דף פו׳) וחד מתייריו לון עליו עדים: **דרבנן.** לגומר בפסוליהו אפי׳ לר״מ לא הוי אלא מדרבנן מדקתני אם ניסת הולד כשר: **ולא בעי רבי אלעזר חתימה.** ״ופליג עלה ר״מ דאפילו לכתבתה תגבה אלמא בפסולא דרבנן נמי ליה: **שלשה גיטין פסולין.** לכתבתה: **כתב בתב ידו.** ודי הכעל: **ואין בו זמן.** בלי זמן: **ואין בו אלא עד אחד.** וכתב: **ואין נישאת הולד כשר.** אלמא ס״ק גופיה לן בפסול אלא מדרבנן ומדפליג ר״מ עליה שמע מינה אפילו לכתבתה מכבר: **וגובה מנכסים משועבדים.** גובה כתובתה בגט זה מנכסים משועבדים דתנן בכתובות (דף פט׳). הוליחה בגט ואין עמו כתובה גובה כתובתה. ליתא אחרינא גובה מנכסים משועבדים סי שטר מלוה הוא גובה מנכסים משועבדים שט״ם נמי קרי גט כדאמר בעלמא (ב״מ נה). ונגו מוב שלין ב׳ אחריות: **אלא מפני תיקון העולם.** שמא יטמוט עדיו״ ויסוב לין לו עדות לפיכך נהגו לחתום שלם יטמוט תרוה תמיתמם לעדים אחרים ויכירוהו: **וכי**

מסורת הש״ס
עם הוספות

א) לקמן דף ס״ח. **ב)** כ״מ קטו. לקמן דף: פו׳. **ג)** עי׳ תוס׳ ב״ב נא. סה״ה בתב בענין שטר קדרשתן. **ד)** לקמן כב. מ״ו: מתוס׳ פה. **ה)** שם. **ו)** לקמן דף ס״ב. **ז)** לקמן דף: עי״ש. **ח)** לקמן דף: **ט)** לעיל עמוד א ד״ה מאן. **י)** לקמן דף: **יא)** לקמן דף: **יב)** ד״ה דתנן. **יג)** כמו לקמן דף ע״ב.

גליון הש״ס

ברש״י ד״ה ולא בעי ריא״א חתימה ופ״ג עלה ריא״א ובד׳. ק״ל מה ל״ל כפסוקו [דפ״ג] אם הת״ק נמי חתימה דזוקא שהוא כתב יד׳ ולא בעי חתימה אפילו בלא כתב יד׳ אפילו הוסוף ר״מ דאמ״ס שלוט בכתב יד׳ ולא בעי עדים כמר בנתן לה מפני תיקון העולם. ולעניי כתב יד׳ ולא בעי עדים ר״י הרא״ש ריבב״ם ר״ת ר״ח ר״ש ר״ם ר״ן קונ׳ שם ר״ן אפילו בלא כתב יד׳ ולא בעי עדים אלא מפני תיקון העולם ואלא דבר מאיר היא ר״ל דאמ״ס כתב לי מנני הרב מרו׳ שמואל מגיטין מ״ר מכבר עמד מזה הגאון בס״ז בקפרי הפלפת שמואל למהרש״ק:

הגהות וציונים

א) בב״מ נה ע״ב ד״ה ולא. כתבו שלא נקט נתנה אלא משום דבנן: **ב)** בדפו״י נוסף **בכתב.** שליבוד (ב״ש, ובתוס׳ הרא״ש **וליבוד**): **ג)** עי׳ רש״ש.

ד) קמן מ״ב. **ה)** ר״ש בפרש״י נוסף **בכתב.** **ו)** הגבלל דוד מוסיף בענין שטר קדרשתן. **ז)** לקמן כב. מ״ו: מתוס׳ פה. **ח)** שם. **ט)** לקמן דף ס״ב. **י)** לקמן דף: עי״ש. **יא)** לקמן דף: **יב)** לעיל עמוד א ד״ה מאן. **יג)** לקמן דף: **יד)** ד״ה דתנן. **טו)** כמו לקמן דף ע״ב.

חתמו כתבו. לאמר עיקר הטעה זו היא מתמיהה: חתימה. לשמה בעי לכי כתיב וכתב לה אחמיתה כתיב כדקתני לקמן (דף ס״ח): כתב גט על המחובר כשר ואע״ג דכתיב וכתב ונתן מי שאינו מחובר אלא כתיבה ומתיבה יצא זה שהוא מחובר כתיבה קלילה ומתיבה״ אפ״ה כיון דתתמנו אתרוקי מכבר ליה ר״מ אלמא וכתב דקלא אחמיתה הוא: **אין בותבין.** לכתבתה על המחובר שמא יתמוט במחובר ותפסקל לכדפרשה וסכי מע׳ בפ״ב (פ״ח): **ואי ר׳ אליעזר.** דלאמר מדאלייתא לן שאין עדיו חתומין עליו דנגבה אלא בעל וכתב כתיבה היא דמשמע: **כתיבה בעי.** לשמה ולא אחמיתה: **והא שלשה גיטין פסולין.** דקא חשיב בפ׳ בתרא (לקמן דף פו׳) וחד מתייריו לון עליו עדים: **דרבנן.** לגומר בפסוליהו אפי׳ לר״מ לא הוי אלא מדרבנן מדקתני אם ניסת הולד כשר: **ולא בעי רבי אלעזר חתימה.** ״ופליג עלה ר״מ דאפילו לכתבתה תגבה אלמא בפסולא דרבנן נמי ליה: **שלשה גיטין פסולין.** לכתבתה: **כתב בתב ידו.** ודי הכעל: **ואין בו זמן.** בלי זמן: **ואין בו אלא עד אחד.** וכתב: **ואין נישאת הולד כשר.** אלמא ס״ק גופיה לן בפסול אלא מדרבנן ומדפליג ר״מ עליה שמע מינה אפילו לכתבתה מכבר: **וגובה מנכסים משועבדים.** גובה כתובתה בגט זה מנכסים משועבדים דתנן בכתובות (דף פט׳). הוליחה בגט ואין עמו כתובה גובה כתובתה. ליתא אחרינא גובה מנכסים משועבדים סי שטר מלוה הוא גובה מנכסים משועבדים שט״ם נמי קרי גט כדאמר בעלמא (ב״מ נה). ונגו מוב שלין ב׳ אחריות: **אלא מפני תיקון העולם.** שמא יטמוט עדיו״ ויסוב לין לו עדות לפיכך נהגו לחתום שלם יטמוט תרוה תמיתמם לעדים אחרים ויכירוהו: **וכי**

אי רבי מאיר. לאמר עיקר הטעה זו היא מתמיהה: חתימה. לשמה בעי לכי כתיב וכתב לה אחמיתה כתיב כדקתני לקמן (דף ס״ח): כתב גט על המחובר כשר ואע״ג דכתיב וכתב ונתן מי שאינו מחובר אלא כתיבה ומתיבה יצא זה שהוא מחובר כתיבה קלילה ומתיבה״ אפ״ה כיון דתתמנו אתרוקי מכבר ליה ר״מ אלמא וכתב דקלא אחמיתה הוא: **אין בותבין.** לכתבתה על המחובר שמא יתמוט במחובר ותפסקל לכדפרשה וסכי מע׳ בפ״ב (פ״ח): **ואי ר׳ אליעזר.** דלאמר מדאלייתא לן שאין עדיו חתומין עליו דנגבה אלא בעל וכתב כתיבה היא דמשמע: **כתיבה בעי.** לשמה ולא אחמיתה: **והא שלשה גיטין פסולין.** דקא חשיב בפ׳ בתרא (לקמן דף פו׳) וחד מתייריו לון עליו עדים: **דרבנן.** לגומר בפסוליהו אפי׳ לר״מ לא הוי אלא מדרבנן מדקתני אם ניסת הולד כשר: **ולא בעי רבי אלעזר חתימה.** ״ופליג עלה ר״מ דאפילו לכתבתה תגבה אלמא בפסולא דרבנן נמי ליה: **שלשה גיטין פסולין.** לכתבתה: **כתב בתב ידו.** ודי הכעל: **ואין בו זמן.** בלי זמן: **ואין בו אלא עד אחד.** וכתב: **ואין נישאת הולד כשר.** אלמא ס״ק גופיה לן בפסול אלא מדרבנן ומדפליג ר״מ עליה שמע מינה אפילו לכתבתה מכבר: **וגובה מנכסים משועבדים.** גובה כתובתה בגט זה מנכסים משועבדים דתנן בכתובות (דף פט׳). הוליחה בגט ואין עמו כתובה גובה כתובתה. ליתא אחרינא גובה מנכסים משועבדים סי שטר מלוה הוא גובה מנכסים משועבדים שט״ם נמי קרי גט כדאמר בעלמא (ב״מ נה). ונגו מוב שלין ב׳ אחריות: **אלא מפני תיקון העולם.** שמא יטמוט עדיו״ ויסוב לין לו עדות לפיכך נהגו לחתום שלם יטמוט תרוה תמיתמם לעדים אחרים ויכירוהו: **וכי**

וחתמו ונתנו לה כשר ור"ת אנן מדאורייתא קא מתנינן לה אי הכי אומר היה ר"מ דבר תורה מיבעי ליה אלא לעולם רבי אלעזר היא וכי לא בעי רבי אלעזר חתימה[מ] היכא דליכא עדים כלל היכא דאיכא עדים בעי [נ] דאמר רבי אבא [א]מודה רבי אלעזר במזייף מתוכו שהוא פסול רב אשי אמר הא מני ר' יהודה היא [ס] דתנן ר' יהודה פוסל עד שהתא כתיבתו וחתימתו בתלוש ומעיקרא מאי טעמא לא מוקמינן לה כר' יהודה מהדרינן אר"מ [ע] דסתם מתני' ר"מ מהדרינן אר' אלעזר [פ] דקי"ל הילכתא כוותיה בגיטין. תנן רבן גמליאל אומר אף המביא מן הרקם ומן החגר רבי אליעזר אומר אפילו מכפר לודים ללוד ואמור אבי בעיירות הסמוכות לארץ ישראל ומובלעות בתחום א"י עסקינן ואמר רבה בר בר חנה לדידי חזי לי ההוא אתרא והוי כמבי כובי לפומבדיתא מכלל דת"ק סבר הני לא צריך מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר לפי שאין בקיאין לשמה והני גמירי ומר סבר לפי שאין עדים מצויין לקימום והני נמי לא שכיחי לא רבה מתרץ לטעמיה ורבא מתרץ לטעמיה רבה מתרץ לטעמיה דכולי עלמא לפי שאין בקיאין לשמה והכא בהא קמיפלגי ת"ק סבר הני כין דסמוכות מיגמר גמירי ואתא רבן גמליאל לימוד מובלעות גמירי סמוכות לא גמירי ואתא רבי אליעזר למימר מובלעות נמי לא שלא תחלוק במדינת הים [ב] רבא מתרץ לטעמיה דכולי עלמא לפי שאין עדים מצויין לקימום ותנא קמא סבר הני כין דסמוכות מישכח שכיחי ואתא רבן גמליאל למימר מובלעות שכיחי סמוכות לא שכיחי ואתא רבי אליעזר למימר מובלעות נמי לא שלא תחלוק במדינת הים. תנן וחכמים אומרים אינו צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם אלא המביא ממדינת הים המולוך מכלל דתנא קמא סבר מולוך לא צריך מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר לפי שאין בקיאין לשמה והני

וכי תימא אנן מדאורייתא מתנינן לה. להא דכ' נחמן: אי הכי אומר היה ר' מאיר דבר תורה מיבעי ליה. למימר דהוה ליה לרב נחמן לאומרה הוה לפרוסקי למילמד דלא מיפוק מורכבא מייתי ולמימרי דלא מיפוק מורכבא מייתי ולמימרי ה"ג וכי לא בעי רבי אליעזר חתימה היכא דליכא עדים כלל. לומר כי לא תימיני סהדי עליה כלל בעיה טפי מהסתם דתמיני עליה ושלא לשמה דהוה ליה מזייף מתוכו: במזייף מתוכו. שסתם עליו קרוב או פסול[ד] מקומקמין: ומעיקרא אמאי לא מוקמינן לה כרבי יהודה. לדטמיע ומהדרינן וכי תימא כמה ליטמע לאומקמיה כר' מאיר או כר' אליעזר: הילכתא כרבי אליעזר בגיטין. דהא מילתא דבלא עדים תמוהים כשר וכיי מוקמינן בפרק בתרא (לקמן דף פו:): ואמר אבי בעיירות הללו. שסוכופיה סמוכות לארץ ישראל הללו: עיקן אף המביא מן הרקם ומן החגר. לא אליעזר אומר אפילו מכפר לודים ללוד ואמר אבי בעיירות הסמוכות לארץ ישראל ומובלעות בתחום א"י עסקינן ואמר רבה בר בר חנה לדידי חזי לי ההוא אתרא והוי כמבי כובי לפומבדיתא מכלל דת"ק סבר הני לא צריך מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר לפי שאין בקיאין לשמה והני גמירי ומר סבר לפי שאין עדים מצויין לקימום והני נמי לא שכיחי לא רבה מתרץ לטעמיה ורבא מתרץ לטעמיה רבה מתרץ לטעמיה דכולי עלמא לפי שאין בקיאין לשמה והכא בהא קמיפלגי ת"ק סבר הני כין דסמוכות מיגמר גמירי ואתא רבן גמליאל לימוד מובלעות גמירי סמוכות לא גמירי ואתא רבי אליעזר למימר מובלעות נמי לא שלא תחלוק במדינת הים: מאי לאו בהא קמיפלגי בו'. ולרבה וכמה מנאי היא: לא שכיחי. דיש מרוחם מיגמס: מתרץ לטעמיה. מתקן מגמרא מן הסוחרים: ואתא רבי אליעזר למימר דמובלעות נמי לא. לומר לא על גב דגמירי לא נפקי מכלל מדינת הים: שלא תחלוק במדינת הים. מאחר שגזרו מדינת הים לא נתנו חלוק בדבר: וחסי

מדרבנן נחמן דהכא לאמיתי כשיקרא לא מיתיינן ושוד מנן בפרק כל הגט (לקמן דף פו:) הכותב בפרק (כתובות דף פח.) מוכיח כל הגט (לקמן דף פו:) ובכותבת

וחתמו ונתנו לה כשר. לכתחילה נמי כשר לכתוב ולימן דאפבקה לה הגט (לקמן דף פו:) ובכותבת (כתובות דף פח.) מוכיח

מגמרא נחמן דהכא לאמיתי כשיקרא לא מיתיינן ושוד מנן בפרק כל הגט (לקמן דף פו:) הכותב עוספסי גיטין לרוך שיגיע מקום כאים ואם הסתם

וקמאמר דגמר' משום קטנה ור' מאיר היא לו משום מקנת עבוטות משמע ממלאה לשמה לא שייכי הני טעמי שיר אפילו לכתחילה ומקן דמעכב נמי התם משום בקנת סופר ורבי אלעזר היא משמע דלא מל"מ מין לרוך לגיטין וכלום ומכי לכתוב הכל והא דלא קאמר הכא מתמנו ונתנו לה אומר ר"מ משום דהוה משמע דלא בעי עביד הכי אלא שהוא מובלע בתוך הסמוכות ואמר אבי בעיירות הסמוכות א"י עסקינן. פי' רקם וחגר הם עיירות הסמוכות (חגר) [חרן] לגבול א"ר הכפר לודים גם הוא מחוצה לארץ וסמוך לא"י אלא שהוא מובלע בתוך התחום שהגבול מתפקם הנכנס לתוך א"י הואהבה הבגבול בא"י. **ובא** ללודים ולוד הוא ישוב הוך המדינה הים צריך שיאמר אבל הני כין דסמוכין ומובלעין אינו צ"ל דשכיחי בהו שייחבא. **ואתא** ר"מ למימר סמוכין נמי כגון רקם וחגר אלא שכיחי בהו שייחבא אבל מובלעין כגון מכפר לודים ללוד שכיחי בהו שייחבא: **ור"א** אומר אע"ג דשכיחי שייחבא צריך שיאמר רבי. פי' אחרי שנזרו במדינת הים לא נתנו חלוק בדבר: **וחכ"א אינו** צריך שיאמר רבי. פי' אינו צריך לומר המביא גט הסמוכין ומן הסמוכין דשכיחי שייחבא אלא המביא גט ממדינת הים לא"י והמולך מא"י למדינת הים:

תוספות רי"ד

ר"ג אומר אם המביא מרקם ומן החגר רבי אליעזר אומר אפילו מכפר לודים ללוד: **אמר אביי** בעיירות הסמוכות א"י עסקינן. פי' רקם וחגר הם עיירות הסמוכות (חגר) [חרן] לגבול א"ר הכפר לודים גם הוא מחוצה לארץ וסמוך לא"י אלא שהוא מובלע בתוך התחום שהגבול מתפקם הנכנס לתוך א"י הואהבה הבגבול בא"י. **ובא** ללודים ולוד הוא ישוב הוך המדינה הים צריך שיאמר אבל הני כין דסמוכין ומובלעין אינו צ"ל דשכיחי בהו שייחבא. **ואתא** ר"ג למימר סמוכין נמי כגון רקם וחגר אלא שכיחי בהו שייחבא אבל מובלעין כגון מכפר לודים ללוד שכיחי בהו שייחבא: **ור"א** אומר אע"ג דשכיחי שייחבא צריך שיאמר שלא תחלוק במדינת הים. תימה לר"י מן דרבנה אמין דשכיחי בהו שייחבא. **וחכ"א אינו** צריך שיאמר רבי. פי' לא שכיחי בהו שייחבא אבל מובלעין כגון מכפר לודים ללוד שכיחי בהו שייחבא: **ור"א** אומר אע"ג דשכיחי שייחבא צריך שיאמר שלא תחלוק במדינת הים. תימה לר"י מן דרבנה אמין דשכיחי בהו שייחבא. **ואתא** ר"ג למימר סמוכין נמי כגון רקם וחגר אלא שכיחי בהו שייחבא אבל מובלעין כגון מכפר לודים ללוד שכיחי בהו שייחבא: **ור"א** אומר אע"ג דשכיחי שייחבא צריך שיאמר שלא תחלוק במדינת הים. תימה לר"י מן דרבנה אמין דשכיחי בהו שייחבא. **וחכ"א אינו** צריך שיאמר רבי. פי' ל

תנן המביא גט ממדינה ס"ד למדינה במדינת הים. ומריש"ל דמקמיתין למיפכך דלעולם כאותה מדינה במדינת הים שם נמי צריך ונקט הכי לאפוקי דקס ותנב: **אלא** אימא ממדינה ס"ד למדינה ב"א ל"א צריך. וא"ל ואמאי נקט ממדינה למדינה. וימני המביא גט באותה מדינה שם צריך כו' הא בגמרא מדינה וה"ק ממדינה למדינה דלגבה אין מילוק בין אותה מדינה ובין ממדינה למדינה וי"ל דנקט הכי לאשמועינן דלא נימא דממדינה למדינה בעינן דבעי צריך נמי משום קיום כדבר דבעי לעולם דאין בדעתם לעשות כאן משום קיום לא נמי משום דבעינן עולי רגלים דלמסקיך: **אי** מההיא הוה אמינא הני מילי דעבד. פירש בקונטרס ס"ל מדיוקא דרישא ופי' כן משום דאסיפא לא הוי מלי למימר הני מילי דעבד דהא בהדיא קתני אין צריך דמשמע לכתמילה ומיהו לשון לא מההיא לא משמע הכי ונראה דיש לישב דהכא שיין למימרא ל"ל דעבד כלומר אין צריך לעולו דאמר בגמ' אמר בפני נכתב ובפ"ע דאמר לקמן) כילד עשה יטלנו היומנה ויחזור ויתן לה בפני סנים ואמר בפני נכתב ובפני מחתם אבל קשה דאמרינן בריש פ"ב (לקמן דף טו.) המביא גט ממדינת הים ואמר בפני נכתב אבל לא בפני מחתם כו' פסול ופריך בגמ' תניא מדא ומנא המביא כו' ומשני לא מההיא הוה אמינא צריך ולא לא אמר כשר והיכי הוה מלי למימר הכי לא אמרינן הכא דלא לא תנא אלא מד בנא הוה אמינא בא"י לכתמילה צריך מכלל דבמדינת הים אפילו בדעבד נמי צריך וי"ל דמאתר דתנא הכא תרי בני לאשמועינן דאבדן יצרמל אפילו לכתמילה אין צריך אם כן מהשתא מצינן למימר דאם דלעיל במדינת הים איירו לכתמילה אבל בדעבד נמי צריך ד"פ"ג ובדעבד כשר לחכי אינעבד מתניתין דפ"ג ועוד נראה לר"י דהכי פירוש הני מילי דעבד אלא דאה כתיבה הגט ותחתמתו דיכול ליתנו לה בא"י אבל לכתמילה צריך שיהא כתיבה הגט ותחתמתו בני שיהא לומר בפני נכתב קמ"ל דלא צריך ובמדינת הים אם לא נאה כתיבה הגט ותחתמתו אין יכול לבעלו וליתנו לה ואם בעלו ונתנו ל"ל דכשר כי לא מתניתין דפ"ג והשתא מיתרלה נמי פירכא קמייתא[1]:

כיון דאיכא עולי רגלים מישבח שביחי. ואע"ג דלענין מתאה אבל בפני אמרינן בחזקת הבתים (ב"ב דף נח.) אמר יהודה וגלגל בשעת מירוס דמי ולא הוי מתאה היינו משום שאין המחזיק דרכו לחזר אם עשו מתאה אבל הכא שמחזרת אחר עדים המכירים תחתמת העדים מצוין לקיימו [2] ואם תאמר דלקמן (דף ו.) משמע מיאבה גבי בני מחוזא דעידי ומלרבי בפני נכתב ובפני מחתם מי לא הוה מתאה ומ"ל דהתם אפילו יתמה בפני מי אחם שהולכין להם אבל יאמרו למחזיק מכל מקום דרך הליכתם יאמרו לאחרים ותכבך חברא אבל ר' יאמר נמי לבוכיח בתר דעידי לא יאמרו[3] קיום כשיבטלו להם: **ואמר** ר' יצחק עיר אחת היתה בארץ ישראל כו'. בגמ' ר' יאמר נמי ס לבוכיח בתר דעידי לא היתה דבמדינה בתר דבמדינה נמי צריך לרבה כיון דאין בקיאין בעדים ל"ה: **שהיו** מקפידין זה על זה. ומיהו דיהבו הוי טפי מחיהם דיהודה וגלגל: **רבה** אית ל"ה דרבא. וא"ת אמאי צריך לרבה בפני נכתב מהגמונית ולרבא לא חיים לאיתלוסי כיון דידעינן לה מהני[4] וי"ל דמתחילה לא היו מתקנין בפני נכתב משום איתלוסי אבל כיון דתקינו משום בפני נכתב אי אמר בכל מקום אף בתרב יצחק: **אלא** מאי ביניידהו. לעיל כי מצאי מצאי לתיכה עולי רגלים מישבח שביחי לא הוה מצי ביניידהו דאתמר מיכה מיכה ביניידהו מקומות אלא קביעי בתי דינין אי שמקפידין זה על זה: אילימא

תוספות ד"ה

אתא לפרושי טעמא דת"ק. (כנון) [דאמר] המביא גט ממדינה הים דה"ה המולך מארץ ישראל למדינת הים דשמעמא הוא מפני שאין עדים מצוין לקיימו ולא שנא מולך ממבא: **והמביא ממדינה למדינה בדינת הים צריך שיאמר.** דלא שכיחי שיירתא דרוקא ממדינה למדינה במדינה הים אבל ממדינה למדינה בא"י ס) לא דשכיחי שיירתא ואע"ג דאיכא בתי דינין דקבעי הבאתה המדינה נמי דהיינו מעיר לעיר במדינת הים לא צריך שיאמר דשכיחי שיירתא ולא דיישינן לאין בקיאין לשמה: **רשב"א אפילו** מהגמונית. אמר ר' יצחק עיר אחת היתה בא"י ונעסיסין שמה והיו בה שני הגמונים שהיו מקפידים זה על זה לפי הוצרכו לומר אפילו מהגמונית להגמונית. ואע"ג דבא"י בקיאין לשמה כיון דמקפידים זה על זה שלא יעבדו אלו על אלו ולא שכיחי שיירתא צריך הוא לומר:

חשק שלמה

על תוס' ד"ה

ס) נראה ע"ל אבל ממדינה למדינה ס"ל דכיון דאתכ עולי רגלים שכיחי שיירתא ומסן שאין בהם ס"ק קיים נמי מלאכת מי דינים וכו'.

מסורת הש"ס
עם הוספות

א) נקמן ט. **ב)** סנה. **ג)** ב"ק סב. **ד)** ה:. **ה)** [וש"נ מוס' מולין ג. ד"ה אין בשומר]. **ו)** [וש"נ מוס' מכות מו. ד"ה דפסח ומוס' ב"ב נ:. ד"ה דפסח]. **ז)** לעיל ב. ע"א.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אי וכו' אי מדיוקא דרישא. עי' מולין דף ב ע"ל תוד"ה אין:

הגהות הגר"א

א) רש"י ד"ה ואיכא דמותיב וכו' מכ"ל המדינת הים בתוחת מדינה נמי לא צריך וכו'. נמחק מלה לא:

הגהות וציונים

ב) ציל ועפסיין (דפוס"ר). **ג)** בכתה"י דמדינה למדינה בא"י ישראל מצריך. **ד)** יש להוסיף בגי' (באה"ס). **ה)** וכ"ה ברש"ש. וגר' מהרש"ל עמו לא דבריך" ע"י"ש העב"ן:

ליקוטי רש"י

יתקיים בחותמיו. ופס יעילו העדים על חתימתם ויהיה לו עדים חתומים ויכיר חתימתם כסר [לעיל ב].

והני גמירי ומר סבר לפי שאין עדים מצויין לקיימו והני נמי לא שכיחי רבה מתרץ דמעמה ורבא מתרץ לטעמה דכולי עלמא לפי שאין בקיאין לשמה והכא בגזירת מולך אמו מביא קמיפלגי דתנא קמא סבר לא גזרינן מולך אמו מביא ורבנן בתראי סברי גזרינן מולך אמו מביא ורבא מתרץ לטעמה דכולי עלמא לפי שאין עדים מצויין לקיימו ורבנן בתראי לפרושי טעמה דתנא קמא הוא דאתו. תנן המביא גט ממדינה למדינה במדינת הים צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם הא באותה מדינה במדינת הים לא צריך לרבא ניחא קשיא לא תימא הא באותה מדינה במדינת הים לא צריך אלא אימא ממדינה למדינה בארץ ישראל לא צריך הא בהדיא קתני לה המביא גט בארץ ישראל אינו צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם אי מההיא הוה אמינא הני מילי דיעבד אבל לכתחילה לא קא משמע לן. ואיכא דמותיב לה הכי הא ממדינה למדינה בארץ ישראל לא צריך לרבה ניחא לרבא קשיא לא תימא ממדינה למדינה בארץ ישראל לא צריך אלא אימא הא באותה מדינה במדינת הים לא צריך אבל ממדינה למדינה בארץ ישראל מאי צריך ליתני המביא גט ממדינה למדינה סתם לעולם ממדינה למדינה בארץ ישראל נמי לא צריך דכיון דאיכא עולי רגלים מישבח שכיחי תינח בזמן שבית המקדש קיים בזמן שאין בית המקדש קיים מאי איכא למימר כיון דאיכא בתי דינין דקבעי מישבח שכיחי. תנן רבן שמעון בן גמליאל אומר אפילו מהגמונית להגמונית ואמר רבי יצחק עיר אחת היתה בארץ ישראל ועפסיות[5] שמה והיו בה ב' הגמוניות שהיו מקפידין זה על זה לפיכך הוצרכו לומר מהגמוניא להגמוניא לרבא ניחא לרבה קשיא רבה אית ליה דרבא אלא מאי ביניידהו איכא ביניידהו דאתיוה בי תרי אי נמי באותה מדינה במדינת הים. [6] תנן המביא גט ממדינת הים ואינו יכול לומר בפני נכתב ובפני נחתם אם יש עליו עדים יתקיים בחותמיו והוינן בה [7] מאי ואינו יכול לומר אילימא

[1] פרושי טעמא דתנא קמא. דלאיכא נמי מולך ומבית ס"ל אלא מד מייניהו נקט: **הא באותה מדינה.** ומעיר לעיר: **ל"א צריך.** ומע"ג דאין בקיאין לשמה הוא לקיימו לא צריך: **אי מההיא.** מלוקתא דרישא: **דיעבד.** דאי מיימי ממדינה למדינה בא"י ולא בעינן מריש ולאומיה ולאו לאומיה מסיפא דקתני בהדיא המביא גט בארץ ישראל לאינו לא צריך אלמא טעמא משום לאומיה הוא משום דבריש מתי בהדיא ממדינה למדינה וסיפא לא תנא ממדינה למדינה ולאו הוה מוקמי ליה מיניה הוה מצי ליה דבאותה מדינה עצמה קאי ולא"ע דהוה מוקמינן ליה מכלל דמדינת הים באותה מדינה נמי [2] לא צריך סוף סוף הלל הוה ליה דוקיה: **ל"ש** ממדינה **ל"ש** ממדינה בארץ ישראל **ל"א** צריך. דקתא דיקא ולא מיקמי לרבא: **כיון דאיכא עולי רגלים.** שכיחי עדים לקיימו. והא דאמרן לעיל בריש שמעתין[3] ממדינה למדינה בא"י מיכא מייניהו ליתא ומסני ליה מהכא: **בתי דינין דקבעינן.** בעיירות כתקנת עזרא בפני וכו'[4] ומצוינות שיכולות לדון במקום הוועד: **מקפידין זה על זה.** אלא יש לך בן הגמונית אי להגמונית זו: **דרבה קשיא.** דהא אכן יכולא מוהי ובקיאין לשמה ומשום הלא שכיחי לקיימו אלכלהו: **רבה אית ל"ה דרבא.** דממדינה למדינה בא"ר דקפדי ולא שכיחי עדים צריך לאמר אבל רבא לית ליה דרבה אלא שכיחי עדים לא מיתיבון לאין בקיאין דמולהו שיעוי מהדר אשיעוי קמא דבעינן כיון דאיכא עולי רגלים כו' ומו ליכא לאמר ממדינה למדינה[5] מלגרמ רבא בן אשיעוי דאמרינן דרבה היכא דקפדי מודי בה דבעינן נמי לקיימו ומהאמתא ממדינה למדינה בא"ר לא מלגיגנו בה דאי קפדי מודה בה רבה דהא אית ליה דרבה אלא מאי ביניידהו דאי לא קפדי מודי בה רבא דהא שכיחי לקיימו משום קביעותא דבתי דינין ומאי מייניהו לומר מסרו לבו הגר עצמי לאוקומתא פלגתייהו לעיל. ומשני ולאי מסרי לבו ומאי מד מייניהו ומשו לבו תרי עצמי באותה מדינה במדינת הים והיכא דאתיוה בי תרי אי נמי מדינת הים כבר מלגרך רבא לא מלגרך: **ואינו יכול.** מפרש וחזל מאי היא: **יתקיים בחותמיו.** יבאו המכירים התחתמה וכסר: מוק

[3] לקמן דף ו. מתמא מיאבה דלקמן (דף ו.) משמע מיאבה גבי בני מחוזא דעידי ומלגרבי בפני נכתב ובפני מחתם מי לא הוה מתאה ומ"ל דהתם אפילו יתמה בפני מי אחם שהולכין להם שלא יאמרו למחזיק מכל מקום דרך הליכתם יאמרו לאחרים ותכבך חברא אבל ר' יאמר נמי ס לבוכיח בתר דעידי לא יאמרו לרבה כיון דאין בקיאין בעדים ל"ה: **ואמר** ר' יצחק עיר אחת היתה בארץ ישראל כו'. בגמ' ר' יאמר נמי ס לבוכיח בתר דעידי לא היתה דבמדינה בתר דבמדינה נמי צריך לרבה כיון דאין בקיאין בעדים ל"ה: **שהיו** מקפידין זה על זה. ומיהו דיהבו הוי טפי מחיהם דיהודה וגלגל: **רבה** אית ל"ה דרבא. וא"ת אמאי צריך לרבה בפני נכתב מהגמונית ולרבא לא חיים לאיתלוסי כיון דידעינן לה מהני[4] וי"ל דמתחילה לא היו מתקנין בפני נכתב משום איתלוסי אבל כיון דתקינו משום בפני נכתב בכל מקום אף בתרב יצחק: **אלא** מאי ביניידהו. לעיל כי מצאי מצאי לתיכה עולי רגלים מישבח שכיחי לא הוה מצי ביניידהו דאתמר מיכה מיכה ביניידהו מקומות אלא קביעי בתי דינין אי שמקפידין זה על זה: אילימא

חוץ מחרש שוטה וקטן. דלמא כי דעה ניתנו[ב] ואין יכולין לעשות[ג] שליח לגרש כדתמרינן בקידושין (דף מב:) דלמן קטן נעשה שליח והוא הדין לגרש! **לרבא ניחא לרבה קשיא.** דקתני יתקיים בתותמרין והכא אין בקיאין בקיאין לשמה: **אי הכי.** דלמדו: **יכול נמי.** לא לגרוכה לבדוק אחוה לקיימו בעדים לא יעוכר לומר בפני נכתב ובפני חתום. ומשני אע"ג דלמדו נכתב ובפני חתום. דקתני אין בקיאין בקיאין לשמה: **אחר שלמדו.** דבעי לשמה: **יכול נמי.** לא לגרוכה לבדוק אחוה לקיימו בעדים לא יעוכר לומר בפני נכתב ובפני חתום: **והא אשה דלא שביחא.** שתהא היא עצמה מעיתה את גיטה בתורת שליחות שלא תתגרש בו עד שתגיע לנים דין פלוני: **ובלבד שתהא צריכה כו'.** בס"ג (לקמן דף כז.) מותבינן מכי מטא גיטא לידה תגרשה ומשנינן דלא תתיעיבי עד ד"ל שליחות בתורת שליחות: **שלא תחלוק בשליחות.** שיעוה הוא לן חלקו חכמים מין שלוח שלוח אבל הא דאמרינן לעיל לגט אינו שלוח אבל הא שסרי הוכלל לומר דלא מיקוב אלא שפר אבל אם הוא אינו לגט אינו שלוח: **שבשיבא גיטו.** לגרוכה לבדוק אחוה לקיימו בעדים לא יעוכר לומר בפני נכתב ובפני חתום. ומשני אע"ג דלמדו לא יכול לגרוכה לבדוק אחוה לקיימו בעדים לא יעוכר לומר בפני נכתב ובפני חתום: **אלא דלמדו.** לגרוכה לבדוק אחוה לקיימו בעדים לא יעוכר לומר בפני נכתב ובפני חתום: **אי הכי יכול נמי

אי בעית אימא טעמא מאי כו'. רש"י לא גרים מיגרעת מיתת דסיומא דמילתא הוא ול"ר נלתה דספיר גרים ליה ומוקי לה בהמה קודם שלמדו דסיון דמיתת לא מצא סיון לדוחף ליכא למיתב דמקריים בתחתונות ולכתב אלא לגז בעצלמא דשלא לשמה אפי' אי אחי בעל ומערער לכדפריש"ת לעיל (ע"ש ד"ה ומי):

ותסברא והא רבה אית ליה דרבא. לא גרסינן ותסברא כדפיש קמקומלה ומסמוך דקאמר אלא ד' שמעון בר אבא מיתם אחרינא הוה בהדיה דלא גרסינן אלאו בא לאתוי אחרינא ומסמוך דקאמר מיגרעת מיתת קאמר מה מדריש"ל סבר לפי שאין בקיאין לשמה כו': **הא** מדר' יהושע בר' רבי יוחנן סבר לפי שאין עדים מצויין לקיימו. לא נעי לגעיי דסבר כאיתך דיסנא דף ס"ג (לקמן דף ח.) דהסוגיא דהסם דסבר דקאמר סגים אין כיכיון לומר בפני נכתב הוה עיקר דקאמר עלה יפה הוא אלא תמוע ושוד דפכיה שיעיא לן הוה שם ליה דרבה: דפכיה והא רבה אית ליה דרבה:

והא קיימא לן דאין עד נעשה דיין ה"מ בדאורייתא כו'. רש"י קא גרים לה הכדין עמו דכיון דסיון דמרכנן עד נעשה דיין לנסוף היכי פרין מעיקרא הא קיימא לן דאין עד נעשה דיין הא פסיקא לה ס"ל דהכא הוא דאורייתא ומיהו בפרק קמא דכתובות (דף יא.) מ"מ קא בעינן דיין בנ' בני בר קטן מטעלין אותו על דעת ב"ד ופרין מאי קמ"ל מגיגא זכן לגאסם אלא בפיגא לו פרין והא ק"ל דזהיר עבד בהפקירלא אין ליה: דכיון גרים ק"מ כיון דאסקה כגירה לבהמת אם הגגו: דמיינה ליה מתמת אם הגגו: דמיינה ליה מתמת אם הגגו: מגגלא וכ"ה דהוה מלי לגיגר דמיגו דמיינה ליה קרבנו: **כיצד** יעשה. פי' כיצד יעשה לרבנן אמיתא לכתמילה אם לא נשאם אלא אמר אלא לולד אם לרין מקנה דבלא מקנה לא הוי ממנה דלית לה כל המעמה כו' ולר"מ כיצד יעשה קודם נשואין אבל לאחר נשואין מסתבר דלר"מ אין מקנה לכיון דהולד ממזר מ"ל כו' הלדרכים אלו בה ותלת מזה ומזה ולא: הגהו

דתנן לקמן בהזורק (דף ט.):

יטלנו הימנה ויחזור ויתננו לה ויאמר כו'. מכלן משמע דלרין לומר בפני נתיב אפי נכתב מתקמלה יטלנו הימנה וכ"ה לאחר נתיבה תוך כדי דיבור דמהני מתקמלה לעיל: שנתנו לו כתיב פיקם ולא הספיק לומר בפני נכתב אם לא שנתמכר אבל לאחר כדי דיבור מספקא לר"י לר' אי מהני מכר כל זמן שעמקום בתוכו עגין אין לא: וקודם נתיבה מספקא לר"י ומי מהני ומדתנן בפרק בל הגט (לקמן דף כט.): המגיע גט ממדינת הים ואמר עוד בגיט דן אלים ומדינת הים אמר לו לאיה הסרי אומר כסהגו יוצא מתמת ידו:): **אפילו** לא כתב בו אלא שישה אחת כו'. פירוש בלא ראה לכתב שיטה ראשונה המקשה מיימון לשמה (ס"ב):

אפילו

אלעזר אמר ליה אפילו לא כתב בו אלא שישה אחת לשמה [שוב אינו צריך רב אשי אמר אפילו]

מסורת הש"ס
עם הוספות

א) דמאי פ"ד מ"ה. **ב)** [ע"ל ב.] קידושין מא. **ג)** כתובות לא: סנהדרין לה: **ד)** [ע"ל ב.] ב"מ לג: ר"ה כו' ב"ק לא: **ה)** [ע"ל ב.] ב"מ לא: **ו)** ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **ז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **ח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **ט)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **י)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **יא)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **יב)** ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **יג)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **יד)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **טו)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **טז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **יז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **יח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **יט)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **כ)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **כא)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **כב)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **כג)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **כד)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **כה)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **כו)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **כז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **כח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **כט)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **ל)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **לא)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **לב)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **לג)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **לד)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **לה)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **לו)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **לז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **לח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **לט)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **מ)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **מא)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **מב)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **מג)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **מד)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **מה)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **מו)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **מז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **מח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **מט)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **נ)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **נא)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **נב)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **נג)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **נד)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **נה)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **נו)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **נז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **נח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **נט)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **ס)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **סא)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **סב)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **סג)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **סד)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **סה)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **סו)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **סז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **סח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **סט)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **ע)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **עא)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **עב)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **עג)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **עד)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **עה)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **עו)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **עז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **עח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **עט)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **פ)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **פא)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **פב)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **פג)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **פד)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **פה)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **פו)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **פז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **פח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **פט)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **צ)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **צא)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **צב)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **צג)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **צד)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **צה)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **צו)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **צז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **צח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **צט)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **ק)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קא)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קב)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קג)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קד)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קה)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קו)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קט)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קי)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קיא)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קיב)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קיג)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קיד)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קטו)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קטז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קיז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קיח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קיט)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קכ)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קכא)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קכב)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קכג)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קכד)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קכה)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קכו)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קכז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קכח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קכט)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קל)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קלא)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קלב)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קלג)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קלד)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קלה)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קלו)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קלז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קלח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קלט)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **מ)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **מא)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **מב)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **מג)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **מד)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **מה)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **מו)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **מז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **מח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **מט)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **נ)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **נא)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **נב)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **נג)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **נד)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **נה)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **נו)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **נז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **נח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **נט)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **ס)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **סא)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **סב)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **סג)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **סד)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **סה)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **סו)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **סז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **סח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **סט)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **ע)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **עא)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **עב)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **עג)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **עד)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **עה)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **עו)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **עז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **עח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **עט)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **פ)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **פא)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **פב)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **פג)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **פד)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **פה)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **פו)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **פז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **פח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **פט)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **צ)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **צא)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **צב)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **צג)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **צד)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **צה)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **צו)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **צז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **צח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **צט)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **ק)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קא)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קב)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קג)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קד)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קה)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קו)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קט)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קי)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קיא)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קיב)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קיג)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קיד)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קטו)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קטז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קיז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קיח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קיט)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קכ)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קכא)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קכב)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קכג)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קכד)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קכה)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קכו)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קכז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קכח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קכט)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קל)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קלא)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קלב)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קלג)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קלד)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קלה)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קלו)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קלז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קלח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קלט)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **מ)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **מא)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **מב)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **מג)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **מד)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **מה)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **מו)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **מז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **מח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **מט)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **נ)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **נא)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **נב)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **נג)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **נד)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **נה)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **נו)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **נז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **נח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **נט)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **ס)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **סא)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **סב)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **סג)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **סד)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **סה)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **סו)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **סז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **סח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **סט)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **ע)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **עא)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **עב)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **עג)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **עד)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **עה)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **עו)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **עז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **עח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **עט)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **פ)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **פא)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **פב)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **פג)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **פד)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **פה)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **פו)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **פז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **פח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **פט)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **צ)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **צא)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **צב)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **צג)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **צד)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **צה)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **צו)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **צז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **צח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **צט)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **ק)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קא)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קב)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קג)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קד)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קה)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קו)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קט)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קי)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קיא)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קיב)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קיג)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קיד)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קטו)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קטז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קיז)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קיח)** [ע"ל ב.] ר"ה מה: [לקמן מב. ע"ש] ב"מ לא: **קיט)** [ע"ל ב.]

אפילו שמע קן קולומבא וקן מגילתא. מיקון הקולמוס והקלף שמע מפיקיטיקו[ב] לשמה כשמותכין אותו ומחליקין אותו. ולי נראה קן קולומוס קול הקולמוס כשהוא כותב וקול הריטיה שהוא נשמע כמי שאומר שהסופר כותב:

בבל רב אמר אע"פ. מתמיה למה הוצרך פליגי דבמתא מדינה מקום שמולל לאין נרך דלפ"ע דאמר בגירסייהו טרידי הייו לומר דלא הקנו לגט מעכשו דלמה נאכן ומכבר נמלכ"ל נמי לא מיירי דהייו מלוגמת דר' אימר ורב יוסף בסמוך[ד]: **מכי** אתא רב "בבל". פ"ה וכרבה ישיבות וקבה דא"ל מאי פריך ממתני' דתמצו לעפון שניטים קודם שבא רב לבבל ומעכ"ל דמ"ל מכי אתא רב לבבל ומהוה לה דמ"ל מכי אתא רב לבבל אינו מעכ"ל אלא מ

ואי עבדת אהנית. משמע דספיר נכתב מועיל לג"י והא דאמר בספ"ב (לקמן דף כב:) בתרן דלמא דאיכדיה (ה) סמכינן מהימנותא היינו משום דאיכדיה בגלא אמרה בפני נכתב כתפה מבפיה פגם בתרן דאמר רב יוסף אמר רב אמר מתניתן דאיכדיה כדאמרינן הכא:

ויתנו (את) הילד בזונה. כלי שהן משמשין בתרן שבראל כלי מיכסה ומזונות ומיטה והיינו בזונה בבכל מזונות ועוד מפ"ל כדאמר בירושלמי עובדא הוה בחד שמכר בתו לגמוא תורה והלך ולמד: **א"ר** יצחק שתים כותבין. ס"ל פוסק כר' יצחק ופע"ג דפליג אמתניתא דיודע היה שאינה עיקר ומומר ר"מ ון יום פי' דיב"ל בשם רבינו אליהו דדוקא שמתניתן לכתוב הספוק לדרכה כי הכא אבל כשאינה שוא אינכת לתכיו מוחר שיכתוב לשון המקרא כדי לכתוב לשון לא בגלא שיכתוב מיהו בירושלמי (ה) פ' בתרא דמגילה משמע קלא דאסור דקאמר התם אמר לכתוב תרמין מלא מילין מן פסוקא ומיימי ר' מונא שלא כתב לי' אוסיפא בר שימי אמתיניה אעבר הים מאי דעבד אמרי' (ה) ממשע שלומים ולא לדרשה ופע"ג כיה מקפיד שלא לכתוב כשלר ומיהו הרבה מביא שם שנראה שהיו מתבין לדרשה דקאמר מר עוקבא שלא כתב לי' גרים נגוחת הוה קפי ומיוך בזמרא פיזום כשהיה שוכב וקם היו מזמרין לפניו דאמר שלא בגל בגל בעמיס" (ה) וכן הרבה מבית אם וא"ל דאמר בהקומן רבה (ממנות דף לב:) ובפ"ב דמגילה (ד' יח:) דתפילין אין לריכין שיכתוב והלא אפי' שלא לא מרבע תיבות לריכין שיכתוב ואור"ם דתפילין לא בעי שיכתוב על כל שיטה ושיטה אבל עושה שיכתוב אחת לעמלה ושוכב מתמיי כמה שיטין ואור"ם דאין לכתוב תפילין על כל שיטה ושיטה בלאמר עלה בירושלמי בפ' אמה מלילקין" כל הפטור מדבר ושוטאו נקרא הייטו וכן משמע בהקומן רבה (שם דף לא:) דקאמר התם תפילין אין לריכין שיכתוב ופריך מהכא דתניא ס"מ שבלה ותפילין שבלו אין עושין מהן מזוזות לפי שאין מוריין מקדושה שמוזה לקדושה קלה אל מוריין עושין והא מזוזה בעי שיכתוב ומשני מנאי היא ומדלא משני הכא דמאי שעקיע במשוטטעון משמע דאין רגילות לשיכתוב כלל לא ס"מ ולא תפילין והייטו משום דנקרא הייטו ומיהו אם אין הסופר יכול לכתוב יפה בגלא שיכתוב לריך לשיכתוב על כל שיטה ושיטה ומשום זה אלי ואמונו" (דף מז:) דכרי שלום ואמת מלגמ שלריכה שיכתוב על מוהה אות"ר ולאו היינו ס"מ דהא לא בעי שיכתוב אלא שיהיו מחיה וקרי ליה אמיתה כי אם שיש בו שם יחוד אלהות שמיים ון פירש ר"מ ון נלאה לא בס"מ כדפי' שם בקונטרס בפ' דמגילה (דף יט:). אחיפתרא ושלא בדיו לאחתיל כתיבה כתיבה מלבכיר (ירמיה לו) ואני כותב על הספר בדיו ואמתי לא ילפי אמתיתה בלי בו הייטי מגרך דוכסוקטוס כמו במזוזה והא דאמר במסכת סופרים (פ"ש הל' ה') אינו רשאי לכתוב אא"כ מרבע ולריכה שהיה מסוגגלת פסולה הייטו ד' שכיטוטין מלגמלה ומטה ומלגדין ותוסק[3]. **זבוב** מצא ד"ה נימא מצא ד"ה. מוחזקה עליו דרגש לבון מזון וא"ש ומגלן דלא הוי ודאי ומגן דאמר ר"מ[4] מדלגה לחמיה דכמוכה קרמי דאפי' פלגשים לא היה דרכם לבחוליי אחר זוחם לכדמיה[2] בא אל מלגבי מקבן ומכיב[3] ומהייטה לרוחות עד יוס מוחן אלמנות חיות: **נימא** מצא ד"ה. וא"ש והא אמר בפנהדרין בפ' כ"ג (דף מא.) שאין להם לנטות ישראל שער לא בית המדש ובא הערוה וא"ל דבפ מוחה כתיה כדמפיק אחר זוחם בלכדמיה[2]. **שלש** עבירות. אמר לאוחנו הוי בפיגלא בגבעה ולא בית מדש: **ערבתם.** פי' בקונטרס עירובי חלירות ואין נלאה אלא כמו שפי' בקונטרס בפמה מלילקין (שבת דף לב.). דפריך התם הא נוחא קשיא אמרת עם הטיהה ערבתם הא בפסק הטיהה בא והבל מיי פסק הטיהה מערבין ומשני כאן בעירובי חמוחין פי' בקונטרס דרשה בעירובי חמוחין דבפסק הטיהה אין מערבין וכן פ"ר והייטו משום דבעירובי חמוחין ממחיין טפי שיש לה סמך מן הפסוק[2] וכן ומשמע כפי מי שהוליאוהו (שיהוקן דף מו:) גמי הלכה כדברי המיקל בעירוב רב פפא אמר אלעזר פד"א ה"מ בעירובי חלירות אבל בעירובי חמוחין אימא לא:[3]

ואי עבדת אהנית מאי אי עבדת אהנית דאיאתי אתי בעל מערער לא משגחינן ביה כדתניא[6] מעשה באחד אחד שהביא גט לפני רבי ישמעאל אמר לו צרוך אני לומר בפני נכתב ובפני נחתם אז איני צרוך אמר לו בני מהיכן אתה אמר לו רבי מכפר סיסאי אני אמר לו צרוך אתה לומר בפני נכתב ובפני נחתם שאל תיזקק לעדים לאחר שיצא נכנס לפניו רבי אלעאי אמר לו רבי והלא כפר סיסאי מובלעת בתחום ארץ ישראל וקרובה לציפורי יותר מעכו[6] ותנן רבי מאיר אומר עכו בארץ ישראל לגיטין ואפ' רבנן לא פליגי עליה דר"מ אלא בעכו דמרחקא אבל כפר סיסאי דמקרבא לא אמר לו שתוק בני שתוק הואיל ויצא הדבר בחיתר יצא הא אידנו נמי שלא תיזקק לעדים קאמר ליה לא סיימוה קמיה. שלח ליה ר' אביתר לרב חסדא גיטין הבאים משם לכאן אין צרוך לומר בפני נכתב ובפני נחתם לימא קסבר לפי שאין בקיאין לשמה והני גמירי ותסברא והא רבה אית ליה דרבא אלא ד"ע בעינן לקיימו וכיון דאיכא רבים דסלקי ונחתי מישכח שכיחי אמר רב יוסף מאן לימא לן דר' אביתר בר סמכא הוא ועוד הא איהו דשלח ליה[6] לרב יהודה בני אדם העולין משם לכאן הן קיימו בעצמן[6] ויתנו (את) הילד בזונה והילדה מכרו ביין וישתו[6] וכתב ליה בלא שירטוט וא"ר יצחק[6] שתים כותבין שלש אין כותבין במתניתא תנא שלש כותבין ארבע אין כותבין א"ל אביי אמו כל דלא ידע הא דר' יצחק לאו דאי אמרת בעל' בעל' דאיכא מערער אמאי אי עבדת אהנית אמר לו בני מהיכן אתה אמר לו רבי מכפר סיסאי אני אמר לו צרוך אתה לומר בפני נכתב ובפני נחתם שאל תיזקק לעדים לאחר שיצא נכנס לפניו רבי אלעאי אמר לו רבי והלא כפר סיסאי מובלעת בתחום ארץ ישראל וקרובה לציפורי יותר מעכו[6] ותנן רבי מאיר אומר עכו בארץ ישראל לגיטין ואפ' רבנן לא פליגי עליה דר"מ אלא בעכו דמרחקא אבל כפר סיסאי דמקרבא לא אמר לו שתוק בני שתוק הואיל ויצא הדבר בחיתר יצא הא אידנו נמי שלא תיזקק לעדים קאמר ליה לא סיימוה קמיה. שלח ליה ר' אביתר לרב חסדא גיטין הבאים משם לכאן אין צרוך לומר בפני נכתב ובפני נחתם לימא קסבר לפי שאין בקיאין לשמה והני גמירי ותסברא והא רבה אית ליה דרבא אלא ד"ע בעינן לקיימו וכיון דאיכא רבים דסלקי ונחתי מישכח שכיחי אמר רב יוסף מאן לימא לן דר' אביתר בר סמכא הוא ועוד הא איהו דשלח ליה[6] לרב יהודה בני אדם העולין משם לכאן הן קיימו בעצמן[6] ויתנו (את) הילד בזונה והילדה מכרו ביין וישתו[6] וכתב ליה בלא שירטוט וא"ר יצחק[6] שתים כותבין שלש אין כותבין במתניתא תנא שלש כותבין ארבע אין כותבין א"ל אביי אמו כל דלא ידע הא דר' יצחק לאו אבל מי שאינו צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם. לפי מי שאינו צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם. אם מקום: **שלא** תיזקק. אם לעדים אם יקרא עליו ערעור: **והא** איהו נמי בו'. ולאו משום דלריך ומתי בעל ומערער מיפסל: **לא** סיימוה קמיה. דר' אלעאי לגיומא דמילתיה דר' ישמעאל: **משם לכאן.** מבבל לא"י: **דסמכא** הוא. כלומר לסמוך עליו: **ויתנו (את)** הילד בו'. שהיו משתמשין בא"י ומיימין בשותפין עגומות ובטלים מעבדים ורבים שנקל בעיניהם ילדים וילדות: **שתים.** אמי מיהו כותבין מן המקרא בלא שירטוט: **בשלמא** מ"ולא דתלי"א בסברא. אי לא הוה סבר לה מדעתו: **לחיי.** לגומר שפיר מלת לגימור דלאו גברא רבה הוא: **וגמרא** לא שייע ליה. אם הגמרא דר' יצחק: **דאסבים מריה על ידיה.** לגגות לו סוד לגיון דבריה הסמוכים על אמיתתם: **ותזנה עליו פיגשו.** בפילגש בגבעה כתיב ותזנה סרחה עליו: **זבוב מצא** ד"ה. בקערה[6]: **נימא** לא ד"ה. לקמיה מפרש: **ואבשחיה גרסי'.** נימא מצא והקפיד. לכמפרש לעמא ולחיל: **נימא** באותו מקום. ולרכן היה לחביר אם הטבר לא מעלה ליעשות כרות שפכה ומשום דסכנתא הוא הקפיד עליה ובכתה מפני אימתו: גילוי עריות. כגמגגע זמן עבילה בעת ליגה והא ילהה לומר לה בעלמי ומשמשתו נלה: **שפיכות דמים.** כי הכא אי פעמיס שנרחת מפניו ונופלת בתחת הפחתים אי בגאבי[6] והיינו שבת. פעמים שבמלקת בר לא מבטלת משחשיכה מפני אימתו והוא אינו יודע: **עשרתם.** פירות שנאכל לאמר: **ערבתם.** עירובי חלירות: **המגמן**

מסורת הש"ס עם הוספות

ב) [תוספות ד"ה אמר ר"ל].
ג) עי' תוס' לעיל ב. ד"ה ואשקולה, ועי' תוס' קידושין כט:. ד"ה הא, ועוד[2] עי' תוס' לב ב:].
ד) [ירושלמי יג:].
ה) [ירושלמי יג:].
ו) [ב"מ לב. ע"ש, ל"ל ע"ש (ר"מ) סוס"ד פרק ב מ"ב מעיר אספקן מהלכות מלוה ומלוה ג, ס"ס הושב ט א, ועי' לקמן ד' ע"א, ל"ל ע"ש בשנת הלכה ב ר"מ ד"ה מנמוק ע"ב ע"ש בשבת קלב. ע"ב, ועי' תוס' מנחות לב. ד"ה הא ומבוטלת הן: ר"ש מתכה. [במשלמ ב מ"ב ס"ב]. [בשלמ ב מ"ב ס"ב]. [שם ס"ב].
ז) לפנינו ליתא [ע"ב בר"ר ע"ש בשבת סוף נמ' ומעבה ג' ומעבה ד' ר"ר ע"ש הא ומבוטלת הן: ר"ש מתכה]. [במשלמ ב מ"ב ס"ב].
ח) [שם ס"ב].
ט) לפנינו ליתא [ע"ב בר"ר ע"ש בשבת סוף נמ' ומעבה ג' ומעבה ד' ר"ר ע"ש הא ומבוטלת הן: ר"ש מתכה].
י) [ירושלמי יז:], ועי' תוס' שבת לא. ד"ה לו ד"ה לו.
יא) [ב"מ לב. ד"ה לו].
יב) [ירושלמי יז:].
יג) [ירושלמי יז:].
יד) [ירושלמי יז:].
טו) [ב"מ לב. ד"ה לו].
טז) [ב"מ לב. ד"ה לו].
יז) [ירושלמי יז:].
יח) [ירושלמי יז:].
יט) [ירושלמי יז:].
כ) [ירושלמי יז:].
כא) [ירושלמי יז:].
כב) [ירושלמי יז:].
כג) [ירושלמי יז:].
כד) [ירושלמי יז:].
כה) [ירושלמי יז:].
כו) [ירושלמי יז:].
כז) [ירושלמי יז:].
כח) [ירושלמי יז:].
כט) [ירושלמי יז:].
ל) [ירושלמי יז:].
לא) [ירושלמי יז:].
לב) [ירושלמי יז:].
לג) [ירושלמי יז:].
לד) [ירושלמי יז:].
לה) [ירושלמי יז:].
לו) [ירושלמי יז:].
לז) [ירושלמי יז:].
לח) [ירושלמי יז:].
לט) [ירושלמי יז:].
מ) [ירושלמי יז:].
מא) [ירושלמי יז:].
מב) [ירושלמי יז:].
מג) [ירושלמי יז:].
מד) [ירושלמי יז:].
מה) [ירושלמי יז:].
מו) [ירושלמי יז:].
מז) [ירושלמי יז:].
מח) [ירושלמי יז:].
מט) [ירושלמי יז:].
נ) [ירושלמי יז:].
נא) [ירושלמי יז:].
נב) [ירושלמי יז:].
נג) [ירושלמי יז:].
נד) [ירושלמי יז:].
נה) [ירושלמי יז:].
נו) [ירושלמי יז:].
נז) [ירושלמי יז:].
נח) [ירושלמי יז:].
נט) [ירושלמי יז:].
ס) [ירושלמי יז:].
סא) [ירושלמי יז:].
סב) [ירושלמי יז:].
סג) [ירושלמי יז:].
סד) [ירושלמי יז:].
סה) [ירושלמי יז:].
סו) [ירושלמי יז:].
סז) [ירושלמי יז:].
סח) [ירושלמי יז:].
סט) [ירושלמי יז:].
ע) [ירושלמי יז:].
עא) [ירושלמי יז:].
עב) [ירושלמי יז:].
עג) [ירושלמי יז:].
עד) [ירושלמי יז:].
עה) [ירושלמי יז:].
עו) [ירושלמי יז:].
עז) [ירושלמי יז:].
עח) [ירושלמי יז:].
עט) [ירושלמי יז:].
פ) [ירושלמי יז:].
פא) [ירושלמי יז:].
פב) [ירושלמי יז:].
פג) [ירושלמי יז:].
פד) [ירושלמי יז:].
פה) [ירושלמי יז:].
פו) [ירושלמי יז:].
פז) [ירושלמי יז:].
פח) [ירושלמי יז:].
פט) [ירושלמי יז:].
צ) [ירושלמי יז:].
צא) [ירושלמי יז:].
צב) [ירושלמי יז:].
צג) [ירושלמי יז:].
צד) [ירושלמי יז:].
צה) [ירושלמי יז:].
צו) [ירושלמי יז:].
צז) [ירושלמי יז:].
צח) [ירושלמי יז:].
צט) [ירושלמי יז:].
ק) [ירושלמי יז:].
קא) [ירושלמי יז:].
קב) [ירושלמי יז:].
קג) [ירושלמי יז:].
קד) [ירושלמי יז:].
קה) [ירושלמי יז:].
קו) [ירושלמי יז:].
קז) [ירושלמי יז:].
קח) [ירושלמי יז:].
קט) [ירושלמי יז:].
קי) [ירושלמי יז:].
קיא) [ירושלמי יז:].
קיב) [ירושלמי יז:].
קיג) [ירושלמי יז:].
קיד) [ירושלמי יז:].
קטו) [ירושלמי יז:].
קטז) [ירושלמי יז:].
קיז) [ירושלמי יז:].
קיח) [ירושלמי יז:].
קיט) [ירושלמי יז:].
קכ) [ירושלמי יז:].
קכא) [ירושלמי יז:].
קכב) [ירושלמי יז:].
קכג) [ירושלמי יז:].
קכד) [ירושלמי יז:].
קכה) [ירושלמי יז:].
קכו) [ירושלמי יז:].
קכז) [ירושלמי יז:].
קכח) [ירושלמי יז:].
קכט) [ירושלמי יז:].
קל) [ירושלמי יז:].
קלא) [ירושלמי יז:].
קלב) [ירושלמי יז:].
קלג) [ירושלמי יז:].
קלד) [ירושלמי יז:].
קלה) [ירושלמי יז:].
קלו) [ירושלמי יז:].
קלז) [ירושלמי יז:].
קלח) [ירושלמי יז:].
קלט) [ירושלמי יז:].
קמ) [ירושלמי יז:].
קמא) [ירושלמי יז:].
קמב) [ירושלמי יז:].
קמג) [ירושלמי יז:].
קמד) [ירושלמי יז:].
קמה) [ירושלמי יז:].
קמו) [ירושלמי יז:].
קמז) [ירושלמי יז:].
קמח) [ירושלמי יז:].
קמט) [ירושלמי יז:].
קנ) [ירושלמי יז:].
קנא) [ירושלמי יז:].
קנב) [ירושלמי יז:].
קנג) [ירושלמי יז:].
קנד) [ירושלמי יז:].
קנה) [ירושלמי יז:].
קנו) [ירושלמי יז:].
קנז) [ירושלמי יז:].
קנח) [ירושלמי יז:].
קנט) [ירושלמי יז:].
קס) [ירושלמי יז:].
קסא) [ירושלמי יז:].
קסב) [ירושלמי יז:].
קסג) [ירושלמי יז:].
קסד) [ירושלמי יז:].
קסה) [ירושלמי יז:].
קסו) [ירושלמי יז:].
קסז) [ירושלמי יז:].
קסח) [ירושלמי יז:].
קסט) [ירושלמי יז:].
קע) [ירושלמי יז:].
קעא) [ירושלמי יז:].
קעב) [ירושלמי יז:].
קעג) [ירושלמי יז:].
קעד) [ירושלמי יז:].
קעה) [ירושלמי יז:].
קעו) [ירושלמי יז:].
קעז) [ירושלמי יז:].
קעח) [ירושלמי יז:].
קעט) [ירושלמי יז:].
קפ) [ירושלמי יז:].
קפא) [ירושלמי יז:].
קפב) [ירושלמי יז:].
קפג) [ירושלמי יז:].
קפד) [ירושלמי יז:].
קפה) [ירושלמי יז:].
קפו) [ירושלמי יז:].
קפז) [ירושלמי יז:].
קפח) [ירושלמי יז:].
קפט) [ירושלמי יז:].
קצ) [ירושלמי יז:].
קצא) [ירושלמי יז:].
קצב) [ירושלמי יז:].
קצג) [ירושלמי יז:].
קצד) [ירושלמי יז:].
קצה) [ירושלמי יז:].
קצו) [ירושלמי יז:].
קצז) [ירושלמי יז:].
קצח) [ירושלמי יז:].
קצט) [ירושלמי יז:].
ר) [ירושלמי יז:].
רא) [ירושלמי יז:].
רב) [ירושלמי יז:].
רג) [ירושלמי יז:].
רד) [ירושלמי יז:].
רה) [ירושלמי יז:].
רו) [ירושלמי יז:].
רז) [ירושלמי יז:].
רח) [ירושלמי יז:].
רט) [ירושלמי יז:].
רי) [ירושלמי יז:].
ריא) [ירושלמי יז:].
ריב) [ירושלמי יז:].
ריג) [ירושלמי יז:].
ריד) [ירושלמי יז:].
רטו) [ירושלמי יז:].
רטז) [ירושלמי יז:].
רטח) [ירושלמי יז:].
רטט) [ירושלמי יז:].
רי) [ירושלמי יז:].
ריא) [ירושלמי יז:].
ריב) [ירושלמי יז:].
ריג) [ירושלמי יז:].
ריד) [ירושלמי יז:].
ריה) [ירושלמי יז:].
ריו) [ירושלמי יז:].
ריז) [ירושלמי יז:].
ריח) [ירושלמי יז:].
ריט) [ירושלמי יז:].
**רי

בחמתן של צדיקים כו' אבר מן החי. שנאמר מסס אבר מן המסוטה ומפני לימתו תמכו עמדיו אבר מן המי והמלו תמתיו אלה ידין: העומדים עליי. נתרף ונלגדף: ובידי (דף יב:) וגמי יהודה בן עזאי אסרו בן זומא מוסר מלגלגין עליהן: אגדות. מרגיעי ומקטיעי: גניבא. היה מוקן עליו: קורר. שלשלת של ברזל שנתקבר שם המוקדמים למלכות לחריגה: זמרא. לשורר בפיו המשמחות: ימר שבר. יהפ מר: דמנא. כעור: מארגיזא. שם מקום: קנאה. כעס מחמת שנר שלעגו: קנאה הוא לשון שלאם מתעבר אי ריטו לו על ריב אחרים כמו קנא קנאתי (מלכים ח יט) וכמו בקנאו את קנאתי (במדבר כה): בשעת הגיגא. שנחל ממנו ויורד לחיי לשערי מוצותיו: בלילא. היו עושין עטרות לחתנים ים של זהב: וכסף ⁶ כעטות ומוכיות בגפרית ומלח בשרוף ⁷ ים של זהב ווכל והדס ⁷: בפולמוס. מיל שהעלה לאספסיינוס קודם שנת מיטוס עליהם: ועל הארוס. מפרק בפרק בתרא דסוטה (ד' מט:) עבלא דמר פומא וכולו זוג המקשקש: רב חסדא. תלמידו של רב הונא הוה לה מסיב בפניו וכי קם רב הונא אמר ליה רב חסדא לרב הונא אמר ליה אי לא מסיב בפניו לא קם רב הונא: מעלה לה לחלליה לו דום לה' ותחתולל לו דום לה' והוא יפילם לה' חללים חללים השכם והערב עליהן ⁸ לבהמ"ד והן כלין מאיליהן הדבר יצא מפי ר"א ונתנוהו לגניבא בקולר. שלחו ליה למר עוקבא ²זמרא מנא לן דאסור שרטט וכתב להו ² אל תשמח ישראל אל גיל בעמים ⁹ ולישלח להו מהכא ¹⁰ בשיר לא ישתו יין ימר שכר לשותיו ¹⁰ אי מההיא ה"א ח"מ זמרא דמנא אבל דפומא שרי ²קמ"ל. א"ל רב הונא בר נתן לרב אשי מאי דכתיב ¹¹ קינה ודימונה ועדעדה א"ל ¹² מתוותא דארץ ישראל קחשיב א"ל אמו אנא לא ידענא דמתוותא דא"ר קא חשיב אלא רב גביהא מארגיזא אמר בה מי שיש לו קנאה על חבירו ודומם שוכן עדי עד עושה לו דין א"ל ריש גלותא לרב הונא כלילא מנא לן דאסור ¹³ בפולמוס של אספסיינוס גזרו על עטרות חתנים ועל האירוס אדהכי קם רב הונא לאפנויי א"ל רב חסדא קרא כתיב ¹⁴ כה אמר ה' דומים הסר המצנפת והרם העטרה אלא לא זאת השפלה הגבה והגבוה השפיל כ"ג מה ענין מצנפת אצל עטרה אלא לומר לך בזמן שמצנפת בראש כ"ג עטרה בראש כל אדם נסתלקה מצנפת מראש כ"ג נסתלקה עטרה מראש כל אדם אדהכי אתא רב הונא אשכחינהו דהוי יתבי א"ל האלהים מדרבנן אלא חסדא שמך והחסדאן מילך רבינא אשכחיה למר בר רב אשי דהוה גדיל כלילא לברתיה א"ל לא סבר לה הר מסר המצנפת והרם העטרה א"ל דומיא דכ"ג בגברי אבל בנשי לא מאי זאת לא זאת דרש ר' עוירא זמנין א"ל משמיה דרב אמי וזמנין א"ל משמיה דרב אשי בשעה שאמר הקב"ה לישראל הסר המצנפת והרם העטרה אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה כשרש"ע זאת שהקרימו לפניך בסיני נעשה לנשמע אמר להן לא אמר להן לישראל שהקרימו לפניך בסיני נעשה לנשמע והעמידו צלם בהיכל. דרש רב עוירא זמנין א"ל משמיה דרב אמי וזמנין אמר לה משמיה דרב אמי מאי דכתיב ¹⁵ כה אמר ה' אם שלמים וכן רבים וכן נגזו ועבר וגו' אם רואה אדם שמזונותיו מצומצמין יעשה מהן צדקה וכ"ש כשהן מרובין מאי וכן נגזו ועבר הוא דבי ר' ישמעאל ¹⁶ כל הנזון מנכסיו ועושה מהן צדקה ניצל מדינה של גיהנם משל לשתי רחילות שהיו עוברות במים אחת גזוזה ואחת אינה גזוזה גזוזה עברה ושאינה גזוזה לא עברה

ועניתיך

השתא בחמתן של צדיקים כו' גמי מידי דאמילתא ¹⁷ דנמלה הוא דמשמעא דלא מיבעיא ליה: דקרקר הוא לנדיק שמוכל דבר איסור ולהכי לא פריך גמי ר' ישמעאל שקרא והטוה בפרק קמא דשבת (דף יב:) וגמי יהודה בן עזאי אסרו בן זומא (תענית דף כח:) והכהיל דפ"ב דכתובות (דף כח:) דהעלו עבד לבהוה על פיו לא גרים ליה ר"מ ר"ש בן אלעזר אם אינה מכולה אסורה לגאלה ²אסור אסורין בחרוזה מ"מ כיון שאתם עלמו אין נכשל בחילה איסור לבעל לבקשות ולכ' ירמיה בר אבא לחיסתי ²ועיסים קודש הבלה (פסחים דף קו:) אע"ג דאמר התם (דף קא.) אלעזר בר אבא דהוי מעבדי לחמלכות הוה. ובכאן לא אשכרה דרבי הכהב לא אשכרה דרבי מחטוא בלשוני אשכרה לגרי אע"פ שרשע לגרי אשכרה לפי מחסום שלח ליה מצערת לי טובא ולא מצינא דאיקום בהו שלח ליה דום לה' ותחתולל לו דום לה' והוא יפילם חללים חללים השכם והערב בלין מאליהן: א"ר יצחק שהיס כותבי׳ גין מחוכבי׳ מחוכבי׳ גין מחוכבי׳ ד' מחוכבי׳ ר' חכמה (בתובין) כלא שהיס (אין) גין (אין) מחוכבי׳ ר' חכמה ²מ"מ עדיף לי מלגלגי מנא לן דאסור. פי' המשתאה: שרטט וכתב לה אל תשמח ישראל אל גיל בעמים. פי' לא שנא בפה לא שנא בכ"ר. א"ל ריש גלותא לרב הונא בלילא מנא לן דאסור: פי' היו עושים לחתנים עטרות של זהב לבן כסף בצבעות ומעיירין בגפרית ומלח שקורי׳ בי"ל. א"ל רב חסדא קרא כתיב כה אמר ה' הסר המצנפת והרם העטרה וגו' מה מנין מצנפת אצל דומים מה מנין דומים לזר בזמן שהמצנפת בראש כל אדם נסתלקה מצנפת מראש כל אדם נסתלקה עטרה מראש כל אדם. ²רבינא אשכחיה למר בר רב אשי דקא גדיל כלילא לברתיה א"ל לא סבר מר הסר המצנפת והרם העטרה א"ל לא סבר מר הסר המצנפת ודומיא דכ"ג בגברי אבל בנשי לא מאי זאת לא זאת דרש ר' עוירא זמנין א"ל משמיה דרב אמי וזמנין א"ל משמיה דרב אשי בשעה שאמר הקב"ה לישראל הסר המצנפת והרם העטרה אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה כשרש"ע זאת שהקרימו לפניך בסיני נעשה לנשמע אמר להן לא אמר להן לישראל שהשפילו את הגבוה והגביהו את השפל והעמידו צלם בהיכל. דרש רב עוירא זמנין א"ל משמיה דרב אמי וזמנין אמר לה משמיה דרב אמי מאי דכתיב ¹⁸ כה אמר ה' אם שלמים וכן רבים וכן נגזו ועבר וגו' אם רואה אדם שמזונותיו מצומצמין יעשה מהן צדקה וכ"ש כשהן מרובין מאי וכן נגזו ועבר הוא דבי ר' ישמעאל ¹⁹ כל הנזון מנכסיו ועושה מהן צדקה ניצל מדינה של גיהנם משל לשתי רחילות שהיו עוברות במים אחת גזוזה ואחת אינה גזוזה גזוזה עברה ושאינה גזוזה לא עברה

ועניתיך

ומפרש ריב"ם ²מ משום דלכהן הדיוט לא היה לין והיתה גדולה קרויה מגנבת אבל כ"ג היתה קטנה וקרויה מלגנבת מיהו מיהו ר"א דלשמקון מלגנבת דקרי׳ בתר דלכהן הדיוט (דף כה.) דלמר טולא מלגנבת אל אחד מהן ומפילו הי׳ שוות נקט הכא בלגלא כ"ג ²לא שהיו לגלא אסור אלא לחתנים כדמפרש²⁰ (שבת נט:). בפ"ב מיל מעמדין מיתה למלגלא (חולין עה:). מתוותא. מיינות (ערוכין כא. ריש"י בתוס'). כלילא. על מתתה היא קטרתו מתון לתן ²ר' ישמעאל (ערוכין לד:). של אספסיינוס. מלכות אספסיינוס על יהודלים (שיטה מס.). האלהים. שטוטה (מנחרין שב.). כה אמר ה' אם שלמים וגו'. דכתיב דרשו לענין הלגלה ²מקבת נשיון לך אינו אל מלד שלר הנשאה (נחום אש. יב).

מסורת הש"ס עם הוספות

1) מולין ז. [כ: ו. יומא לט: כתובות מח:].
2) מגילה מט., 3) ע"ר מנחות מ:.
4) ר"ה ל: [ע"ש ותוס' שם].
5) ע"ז ל: [ע"ש ותוס' שם].
6) ר"ה כ: ל"ר ל: [ע"ש ותוס' שם].
7) ר"ה כ: ל"ר לקיקים ותוס' שם].
8) ר"ה כ: ל"ר לקיקים ותוס' שם].
9) ר"ה כ: ל"ר לקיקים ותוס' שם].
10) ר"ה כ: ל"ר לקיקים ותוס' שם].
11) ר"ה כ: ל"ר לקיקים ותוס' שם].
12) ר"ה כ: ל"ר לקיקים ותוס' שם].
13) ר"ה כ: ל"ר לקיקים ותוס' שם].
14) ר"ה כ: ל"ר לקיקים ותוס' שם].
15) ר"ה כ: ל"ר לקיקים ותוס' שם].
16) ר"ה כ: ל"ר לקיקים ותוס' שם].
17) ר"ה כ: ל"ר לקיקים ותוס' שם].
18) ר"ה כ: ל"ר לקיקים ותוס' שם].
19) ר"ה כ: ל"ר לקיקים ותוס' שם].
20) ר"ה כ: ל"ר לקיקים ותוס' שם].

גלוין השים

גמ' אי מההיא הוה אכינא הכ"מ זמרא דמנא. פי' מנגנה קה עו ע"ב. בכמ"ש ל"ה ²מגמ' ²שם מתוותא דאיר. ע' מיינוכן דף כח ע"ב מ"ש לחתי לחיי. ²מ"ש מתוותא דמ"ש לחתי לחיי. ²דיה השתא בחמתן וכד' בחמתן דנאמר הוא ²בדיבור. ע' מהרש"ן מוגן יומא כה. ל"ש ולל ותוס' מוגן סוכה לה. ל"ש ולל ויומן.

תורה אור השלם

א) אֲמַרְתִּי אֶשְׁמְרָה דְרָכַי מֵחֲטֹא בִּלְשׁוֹנִי אֶשְׁמְרָה לְפִי מַחְסוֹם בְּעֹד רָשָׁע לְנֶגְדִּי. (תהלים לט, ב)

ב) דּוֹם לַיי וְהִתְחוֹלֵל לוֹ אַל תִּתְחַר בְּמַצְלִיחַ דַּרְכּוֹ בְּאִישׁ עֹשֵׂה מְזִמּוֹת. (תהלים לז, ז)

ג) אַל תִּשְׂמַח יִשְׂרָאֵל אֶל גִּיל כָּעַמִּים כִּי זָנִיתָ מֵעַל אֱלֹהֶיךָ אָהַבְתָּ אֶתְנַן עַל כָּל גָּרְנוֹת דָּגָן. (הושע ט, א)

ד) בַּשִּׁיר לֹא יִשְׁתּוּ יַיִן יַמַּר שֵׁכָר לְשֹׁתָיו. (ישעיה כד, ט)

ה) וְקִנָּה וְרִמּוֹנָה וְעַרְעָרָה: (דברים טו, כב) וְקַלְקֹל וּמְרַקְּמָה וְסַבְּתָא: (דברים טו, כב)

ו) כֹּה אָמַר אֲדֹנָי אֱלֹהִים הָסֵר הַמִּצְנֶפֶת וְהָרֵם הָעֲטָרָה זֹאת לֹא זֹאת הַשְׁפֵּלָה הַגְּבֵהַּ וְהַגָּבֹהַּ הַשְׁפֵּל. (יחזקאל כא, לא)

ז) כֹּה אָמַר יי אִם שְׁלֵמִים וְכֵן רַבִּים וְכֵן נֻגְזוּ וְעָבַר וְנִעְתַּךְ לֹא אֶעֱבָר עוֹד: (נחום א, יב)

לעזי רש"י

ניי"ל. פירוש עטרת המרעים (עין רש"י שבת דף יח ע"ב ד"ה ²מים נפרים ופוטנה דף מט ע"ב ד"ה אל מלת וכ"ש שמות לב, ד).

הגהות וציונים

[1] [ע"ז מהרש"א בחדושי הלכות מים חמים ²מים חמים ד"ה השכם] (מלין). [2] ב"ה בכל הדפוסים והכתי׳ ובכמה הראשונים, ולפ"ז שינה בחילוף ר' רב (עי׳ תוס' לעיל ד ע"ב ד"ה א"ר יצחק והרמ"ה ²ובמ"ש ²ר' עקיבא שינה מלשון הספורן, בכמה הראשונים בעמים, ובלשון הכתוב, ²ברוך ד' ²ברוך ²ר' שבעבעות (ריש מדרשא). [3] נדצ"ל ²ר' ²ר' ²ר'

הכי גרס׳ בתוספתא מימינו ל״מזרח הדרך. ולא גרסי׳ ומימינו לכיון שהולך מעכו לכזיב לעולם ימינו הוי למזרח הדרך ומיהו י״ל דפעמים הדרך מתעקש ואין ימינו למזרח: **ריהיב** תנא **סימנא הכי.** כי קתוקמת ומי מסיקא מדא לרוצה לאתמוכי בה סימנא וקשה דלא מין לתא לגיין גבולי מדרך שבראל ועוד מאי ראיה מיימי מרב פפא דאמר למזרחה של מסילה הוא סתם הוי דרך קרא סימנא לגילה מהו היא על ידי מסילה ומפרש רבינו שמואל דלאו אמיתיא פרק אלא אמריינן דקתני לאמרם למזרח הדרך ולמערב הדרך וכי דבר מועט כמו דרך שיין למימר בו מזרחו לא מערבו אלא דהוי לגיי למימר מימינו למזרח סתם ומיימי מדרב פפא דאמר למזרחה של מסילה דמזיכר מזרח אמסילה: **הא** רבי יהודה **הא** רבנן. אע״ג דקרקעות המיס הוא כאדר שבראל גרע הכא ממונגלעת לעניין[ב]) ואם תאמר גם עניין גט אצל מעבר אלו המצא גט בעלייה בארר שבראל יחבר המצרי דאמר לגיי ר״ל דאשקלון הוא ח״ל לכ״ע ועבו הוא ח״ל לר׳ יהודה והכתיב בתחלת ספר שופטים וילכד יהודה את עזה ואת גבולה ואת אשקלון ואת גבולה וכתיב אשר לא הורישו את יושבי הר אבל אלמא ב) י״ל הרבה כרכים כבשום עולי מצרים ולא כבשום עולי בבל דקאמרי׳ בפ״ק דחולין ובתרי בבות שני מיירי:

חשק שלמה

על תוס׳ דף י״ד

ב) נלפה דמסר מלן ול״ל אלמא בהם מלי״ל כרכים כו׳ ובי׳ תוס׳ לעיל ב׳ ד״ה ואשקלון.

עין משפט
נר מצוה

כה א מיי׳ פ״ז מהלכ׳ מתנות עניים הל״יב סמג עשין לאין מנוס ע״ש ד״ל סי׳ רמח סעי׳ ה:
כו ב מיי׳ שם הל״ח מהלכ׳ תרומות הלכה ז:
ל״ נ מיי׳ שם הל״ט:
לא ד ה מי׳ שם הל״ט:

תוספות ר״י״ד

נאסרו הכל: ר׳ יהודה אומר מרקם למזרח. פר׳ בא לסמן בגבול א״י שאינו צ״ל נבפני נכתב ובפני נתתם) ומשם לתחוץ הוא ח״ל וצ״ל נבפני נכתב ובפני נתתם) רקם עומדת במזרח א״י והיא ח״ל ואשקלון ברומה של א״י והיא ח״ל ולמערב לא הוצרכו לתן גבול שדים מגבול מערבה לכם הים (הגדול) וגבול וכו׳ כדפי׳ המורה. ואי (ק״) היכי אמרי׳ דאשקלון הוא ח״ל לכ״ע ועבו הוא ח״ל לר׳ יהודה והכתיב בתחלת ספר שופטים וילכד יהודה את עזה ואת גבולה ואת אשקלון ואת גבולה וכתיב אשר לא הורישו את יושבי הר אבל אלמא ב) י״ל הרבה כרכים כבשום עולי מצרים ולא כבשום עולי בבל דקאמרי׳ בפ״ק דחולין ובתרי בבות שני מיירי:

הגהות הגר״א

[א] נמי׳ מימינו ל״מזרח הדרך ומשמאלו כו׳ ל״מערב הדרך מבאה כו׳ ל״ל. ע״כ מ״ל כו׳ הוא ר׳ תוספתא ומכ״ל ומ״ש נמי׳ כו׳ עכו וכיב מעבר הן ן:

הגהות הרש״א

[א] נמי׳ מימינו ל״מזרח הדרך ומשמאלו כו׳ ל״מערב הדרך מבאה כו׳ ל״ל. ע״כ מ״ל כו׳ הוא ר׳ תוספתא ומכ״ל ומ״ש נמי׳ כו׳ עכו וכיב מעבר הן ן:

תורה אור השלם

א) כה אמר יי אם שלמים וכן רבים וכן נגזו ועבר ונתן לא אעבך עוד: (נחום א, יב)
ב) ואמרו הנה חג יי בשלו מימים ימימה אשר מצפונה לבית אל מזרחה השמש למסלה העולה מבית אל שכמה ונגבה ללבונה ואמר רב פפא למזרחה של מסלה. תנא הדא המביא גט בספינה בבא״א ותניא אידך המביא בחו״ל א״ר ירמיה לא קשיא הא ר׳ יהודה הא רבנן דתנן[ג]) ד״ עפר חו״ל הבא בספינה לארץ חייב במעשר ובשביעית א״ר יהודה ה״אימתי בזמן שהספינה גוששת אבל אין הספינה גוששת פטור אבי אמר הא והא ר׳ יהודה היא ול״ק כאן בזמן שאין הספינה גוששת כאן בזמן שהספינה גוששת. א״ר זירא עציץ נקוב המונח על גבי יתדות באנו למחלוקת רבי יהודה ורבנן אמר רבא דילמא לא היא עד כאן לא קאמר ר׳ יהודה התם אלא בספינה העשויה

מסורת הש״ס
עם הוספות

ג) [מוספתא דתרומות פ״ח ה״ח]. **ד)** [קידושין ע״ב]. **ה)** תלה מ״ב מ״ב. **ו)** שבת יד:. **ז)** [ר״ה ד:]. **ח)** וכ״ג אבות דר״נ א״ב סי׳ שיג. **ט)** [גם בזה מלקתי ולמלחה מתנם מל דף יט:]. **י)** [ס״ל ס״ס ע״ס]. **יא)** לעיל ד״ה [ונו׳ מוס׳ מגמות פד: ד״ה כלן ובו׳ הלתיכו מגמ׳]. **יב)** [גם שם פז:. ד״ה ומיתון].

מגמות הגר״א

[ג] [מ״ל דמדרש דרך מבאה כו׳ ל״מערב הדרך מבאה כו׳ ל״ל. ע״כ מ״ל כו׳ הוא ר׳ תוספתא ומכ״ל ומ״ש נמי׳ כו׳ עכו וכיב מעבר הן ן:

ליקוטי רש״י

משום ארץ העמים. ומקום שקר קנדות שלהם לנכרי מעולם מגגע ומעמדם ולבל לרבנן ומעמדם ולבל לרבנן ומעמדם ולבל לרבנן

כל ששופט ויורד מטורי אמנון. פי׳ בקונטרס מטורי אמנון ולפנים דהיינו לגד דרום ארץ ישראל ולמזן לגד צפון חוצה לארץ וקשה לר״י ע״ז דאמר׳ נקט רבי יהודה קפדולית הוה ליה למימר דזאלן כאילו חוט מתוח מטורי אמנון עד לגד ומזרח לגד לגד מזרח ולגד מערב ומזרח אל הר הגבול מערבי אל בים ישראל ונכנסין בפים דזאלן כאילו חוט מתוח מטורי אמנון לגד מערב עד חוקיעים דבר אחר דבר אחר ומתוך מטורי אמנון לגד צפון אל ארץ ישראל קאמי גבול לפוני אל ארץ ישראל קאמי ונרלה לר״י דטורי אמנון משפסב ויורד לגד מזרח ולגד מערב ומזרח אל הר הגבול מערבי אל בים ישראל ונכנסין בפים דזאלן כאילו חוט מתוח מטורי אמנון לגד מערב עד חוקיעים דבר אחר דבר אחר ומתוך מטורי אמנון לגד צפון אל ארץ ישראל קאמי ולגד מזרח ולגד מערב ומזרח אל הר הגבול מערבי אל בים ישראל ונכנסין בפים דזאלן כאילו חוט מתוח עלידם מטורי אמנון עד נחל מצרים מן החוט ולפנים א״ר מן החוט ולחוץ חו״ל רבי יהודה אומר כל שכנגד ארץ ישראל הרי הוא כא״ שנאמר [8] וגבול זה יהיה לכם הים הגדול וגבול זה יהיה לכם גבול ים והנסין שבצדדין רואין אותן כאילו חוט מתוח עלידן מקפלוריא ועד ים אוקיינוס ומנחל מצרים ועד ים אוקיינוס מן החוט ולפנים א״ר מן החוט ולחוץ חו״ל ורבנן האי וגבול מאי עבדי ליה מיבעי ליה לנסין ורבי יהודה נסין לא צריכי קרא: ר״מ אומר עכו כא״ ובו׳: בעו מינה מרבי חייא בר אבא המוכר עבדו לסוריא כמוכר בחו״ל דמי או לא אמר להו [9] תניתוה ר״מ אומר עכו כארץ ישראל לגיטין אין לעבדים לא וכ״ש סוריא דמרחקא טובא: ת״ר [10] בשלשה דרכים שוותה סוריא לארץ ישראל ובשלשה לחו״ל: סימן ע״ב ב״ר ר״ק: [11] עפרה טמא בחו״ל והמוכר עבדו לסוריא כמוכר בחו״ל [12] והמביא גט מסוריא כמביא מחו״ל ובשלשה לא״י [13] חייבת במעשר ובשביעי׳ כא״י [14] והרוצה לישבן לה בטהרה נכנס [15] והקונה שדה בסוריא

כקונה

מסורת הש״ס
עם הוספות

5) [מוספתא פרק ב דמכתשין ה״ח ומוספתא פלה פרק ד׳ כ״ס]. **6)** [מוספתא כלים ב״ק פ״ה ה״ס]. **7)** [מוספתא כלים ב״ק פ״ה ה״ס]. **8)** [מלה פ״ד מ״ק]. **9)** לקמן מד״. **10)** ע״י כתובות קיא. **11)** במדבר לד ז. **12)** סי׳ נא. **13)** [מוספתא פ״ה ה״ס מיגס]. **14)** ע״ז כג. ב״ה מיגס].

הגהות הב״ח

(5) רש״י ד״ה מיבעי לה לגמרן וכו׳ לגד מזרחי ארץ ישראל הוא הוא מיגס: (3) ד״ה המסמס וכו׳ מגבול מחוצה לגרן:

גליון הש״ס

גמ׳ תיר בשלשה. עי׳ ע״ז דף כג ע״ב תוס׳ ד״ה קפדנ׳:

תורה אור השלם

א) וְגְבוּל יָם וְהָיָה לָכֶם הַיָּם הַגָּדוֹל וּגְבוּל זֶה יִהְיֶה לָכֶם גְּבוּל יָם׃ [במדבר לד, ו]

הגהות וציונים

(5) בכפתור ופרח פ״ט מהלך שני ימים: **(6)** ב״ל בתוך (באה״מ. וכ״ה בב״א מכתי״. בנוסח אחר ליתא ״לתוך הים״): **(7)** [באונקלוס ליתא כך וגם בתרגום יונתן וירושלמי ליתא כך ע״ש רע׳ גירסת הערוך בערך סמנים] (גליון). ועי׳ מהרי״ן חיות על רש״י. **(8)** יש לתוספ׳ ומבד בדפו״רשית (מהרי״ם שיף): **(9)** יש לתוספ׳ לנו (רש״ש): **(10)** דפו״ר ושפשפס: **(11)** דברי הרוס׳ תמוה עיין ריש קדושין (גליון): **(12)** דפו״ר משום דעבד: **(13)** שייך לע״ב (גליון): **(14)** [מהרי״ם שיף]:

עין משפט
נר מצוה

יב מ״י מ״ז [מיגס ל״ל נ״ל]. **יג** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **יד** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **טו** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **טז** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **יז** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **יח** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **יט** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **כ** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **כא** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **כב** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **כג** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **כד** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **כה** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **כו** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **כז** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **כח** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **כט** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **ל** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **לא** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **לב** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **לג** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **לד** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **לה** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **לו** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **לז** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **לח** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **לט** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **מ** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **מא** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **מב** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **מג** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **מד** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **מה** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **מו** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **מז** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **מח** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **מט** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **נ** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **נא** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **נב** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **נג** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **נד** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **נה** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **נו** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **נז** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **נח** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **נט** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **ס** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **סא** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **סב** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **סג** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **סד** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **סה** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **סו** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **סז** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **סח** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **סט** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **ע** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **עא** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **עב** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **עג** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **עד** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **עה** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **עו** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **עז** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **עח** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **עט** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **פ** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **פא** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **פב** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **פג** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **פד** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **פה** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **פו** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **פז** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **פח** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **פט** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **צ** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **צא** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **צב** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **צג** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **צד** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **צה** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **צו** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **צז** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **צח** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **צט** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **ק** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קא** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קב** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קג** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קד** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קה** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קו** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קז** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קח** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קט** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קי** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קיא** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קיב** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קיג** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קיד** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קטו** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קטז** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קיח** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קיט** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קכ** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קכא** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קכב** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קכג** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קכד** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קכה** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קכו** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קכז** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קכח** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קכט** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קל** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קלא** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קלב** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קלג** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קלד** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קלה** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קלו** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קלז** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קלח** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קלט** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קמ** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קמא** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קמב** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קמג** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קמד** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קמה** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קמו** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קמז** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קמח** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קמט** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קנ** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קנא** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קנב** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קנג** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קנד** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קנה** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קנו** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קנז** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קנח** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קנט** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קס** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קסא** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קסב** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קסג** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קסד** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קסה** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קסו** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קסז** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קסח** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קסט** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קע** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קעא** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קעב** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קעג** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קעד** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קעה** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קעו** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קעז** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קעח** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קעט** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קפ** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קפא** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קפב** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קפג** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קפד** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קפה** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קפו** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קפז** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קפח** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קפט** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קצ** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קצא** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קצב** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קצג** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קצד** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קצה** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קצו** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קצז** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קצח** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קצט** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קצי** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קציא** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קציב** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קציג** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קציד** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קצטו** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קצטז** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קציח** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קציט** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קכ** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קכא** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קכב** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קכג** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קכד** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קכה** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קכו** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קכז** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קכח** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קכט** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קל** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קלא** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קלב** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קלג** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קלד** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קלה** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קלו** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קלז** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קלח** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קלט** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קמ** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קמא** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קמב** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קמג** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קמד** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קמה** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קמו** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קמז** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קמח** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קמט** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קנ** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קנא** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קנב** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קנג** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קנד** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קנה** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קנו** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קנז** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קנח** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קנט** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קס** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קסא** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קסב** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קסג** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קסד** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קסה** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קסו** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קסז** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קסח** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קסט** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קע** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קעא** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קעב** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קעג** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קעד** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קעה** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קעו** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קעז** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קעח** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קעט** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קפ** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קפא** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קפב** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קפג** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קפד** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קפה** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קפו** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קפז** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קפח** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קפט** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קצ** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קצא** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קצב** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קצג** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קצד** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קצה** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קצו** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קצז** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קצח** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קצט** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קצי** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קציא** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קציב** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קציג** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קציד** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קצטו** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קצטז** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קציח** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל]. **קציט** מ״ב מ״ג [מיגס ל״ל נ״ל].

ליקוטי רש״י

סמיכתא. עכה [שבת קיג]. **המובר עבדו פוריא.** מרס לוחר תמוכה בא״י וכיבה לוחר ביבוש אחיכה לקיומם מ״ש אלא ע״ש הדמוך ובלא שפוס [ביצה ל״ב]. **ביבוש אחיכה.** לוחר ביבוש [ביצה ל״ב]. **ביבוש.** [ביצה ל״ב]. **ביבוש.** [ביצה ל״ב]. **ביבוש.**

בשידה תיבה ומגדל. פירש קונטרס, מה שאין בו כאדן העצים ורבי יהודה אומר שדה פרכס שדה תיבה ומגדל דוקא ולהכי לא מצי לאוקומי כר' יוסי בר' יהודה דהא הוא מטהר אבל דוד לא כתב אלא לגורמו: בשידה תיבה ומגדל. ולא בכרך העצים ומתוס' מ' דהא אין בכרך אלא דווקא נקט אלא מטות דקעביה בגייאר אלא הדין אפי' דוכב אל הסוס כיון דבר' יוסי לא זזוק אלא שמיה אבל לכפרים בקונגורס ולכמוהה דמקוק דבפורים אל מורה לא גזרו ואם כן כר' יוסי מי מתיא הוכחה ליכם כי בעיבה הייט נקרון לא רוכב על הסוס מה שאין בו כאדן כרכך העצים דטמא לא מטמא אלא בארץ העמים דגזרו על גושה ועל אורה אבל סורייא על גושה גזרו על אורה לא גזרו והקונה שדה בסוריא בקונה בפרוארי ירושל' למאי הילכתא אמר רב ששת לומר [7] שכותבין עליו אונו ואפילו בשבת בשבת ס"ד כדאמר רבא אומר לעובד כוכבים ועושה [8] ה"נ אומר לעובד כוכבים ועושה ואע"ג [9] דאמירה לעובד כוכבים שבות משום שונב א"ל לא גזור רבנן: ת"ר [10] עבד שהביא גיטו וכתוב בו עצמך ונכסיי קנויין לך עצמו קנה נכסים לא קנה: איביעא להו כל נכסיי קנויין לך מהו אמר אבי מתוך שקנה עצמו קנה נכסים א"ל רבא בשלמא עצמו ליקני מידי דהוה אגט אשה אלא נכסים לא ליקני מידי דהוה אקיום שטרות דעלמא הדר אמר אבי מתוך שלא קנה נכסים לא קנה עצמו א"ל רבא בשלמא נכסים לא ליקני מידי דהוה אקיום שטרות דעלמא אלא עצמו ליקני מידי דהוה אגט אשה אלא אמר רבא [11] אחד זה ואחד זה עצמו קנה נכסים לא קנה: [12] א"ל רב אדא בר מתנה לרבא כמאן כר"ש דאמר פלגינן דיבורא [13] דתנן הכורתב כל נכסיו לעבדו יצא בן חורין שיר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין ר"ש אומר לעולם

עין משפט
נר מצוה

לא א מיי' פי"ח מה"ל ומשנת מה"ל:יא:
ב ב מיי' פ"ב מה"ל:יב:
גא ג מיי' פ"ג מה"ל שבת הל' ה:
מב ד מי' פי"ז מה"ל עבדים הל"ד סמג עשין מ' טוש"ע יו"ד סי' כמז סעיף ד:
מג ה מי' שם סמג שם טוש"ע שם סעיף ה:

תוספות ד"ה

ת"ר הקונה שדה בסוריא בקונה בפרוארי ירושלים למאי הילכתא אמר רב ששת לומר שכותבין עליו אונו אפילו בשבת. פי' שטר מכירה (כמו) חתר אונו ושטרות יוצאים על שמו: **משום ישוב** א"א. פי' לגרש כנענים ולישב בה ס"ד. **אלא** דאמאר רבא אומר לכנעני ועושה הכא נמי אומר לכנעני ועושה. ואע"ג דאמירה לא"י **שבות משום ישוב** א"א לא גזור **רבנן**. ואע"ג דחכמים תענדיה דברוחם במקום עשה דיה שבות דנעשה ע"י ישראל כגון הואה שבות שאינה נדחית מפני הספח דאמרי' באלו דברים בפסחים וכגון הבאת אזמל ע"י ישראל במבוי שלא ערבו אבל אמירה לא"י שבות שאין ישראל עושה שום מעשה אלא דבור בעלמא דהוי שבות זה אצל מצוה דאמרי' גבי מילה בהדר עם הנכרי בההוא יוקא דאישתפך המומיה והיה מבוי שלא נשתתפו בו והתיר רבה (שיטתיו) [שיטתיו] ע"י כבר ורבה אבוי לתקנות לו דוהה שבות ואינה דוחה דוהה מפני הספח אף אמירה לנכרי שבות נמי ולא דוחה מפני הספח ור"ל דר יוסף לא שנא לך בין שבות שיש בו מעשה לשבות שאין בו מעשה אלא שבות הנעשה ע"י מעשה ישראל אבל בכרוא אבל אמירה לא"י שבות שאין ישראל עושה שום מעשה אלא דבור בעלמא דהוי שבות זה אצל מצוה דאמרי' גבי מילה בהדר עם הנכרי בההוא יוקא דאישתפך המומיה והיה מבוי שלא נשתתפו בו ולא הוה מפני הספח אף אמירה לנכרי שבות נמי ולא דוחה מפני הספח ור"ל דר יוסף לא שנא לך בין שבות שאין בו מעשה לשבות שאין בו מעשה דנעשה ע"י מעשה ישראל אבל בכרוא אבל אמירה לא"י שבות שאין ישראל עושה שום מעשה אלא דבור בעלמא דהוי שבות זה אצל מצוה דאמרי' גבי מילה בהדר עם הנכרי בההוא יוקא דאישתפך המומיה והיה מבוי שלא נשתתפו בו ולא הוה מפני הספח אף אמירה לנכרי שבות נמי ולא דוחה מפני הספח ור"ל דר יוסף לא שנא לך בין שבות שיש בו מעשה לשבות שאין בו מעשה דנעשה ע"י מעשה ישראל אבל אמירה בלחוד לא דעבדיו דברוחם במקום מצוה (עיי' בע' ז' ב ס' המכריע): **ומודה** ר"ש **עד שהביא גיטו**. מדמיינו הים ע"י בפני נכתב ובפני נחתם כאשה המבראה גיטה. פי' דאמרי' במתני' א' גיטו נשים ואחד שהרורי עבדים שוין לגולין ולמכיה. **וכתוב בו עצמך ונכסיי קנויין לך עצמו קנה**. פי' המורה דנאמן הוא על שהחזיר לומר בפני נכתב ואין צריך עדים לקיימו. נכסים לא קנה דבעי לקיימו. נכסים לא קנה דבעי עדים לקיים כשאר קיום שטרות. ואינו (ג"ל) דאשה המבראה (את) גיטה שהיא צ"ל בפני נחתם מקומקן לקמן בשלהי פרקין כגון דאמר לה את אתי לחיי להולכה עד דמטית לב"ד פלוני וכתי אתי לחיי שבשליחות דאמרון לעיל הצריכה לומר בפני נכתב ובפני נחתם אבל אם הביאה גיטה ואמרה כי בעלה נתנו לי לגטרותה אינה צריכה לומר כלום והיא נאמנת לומר כי בעלי נתנו לי לגרשני: **אמר** ר' יוסי אין לדיין לדיפא פי' למה היא צריכה לומר בפני נכתב ובפ' אלמא כל זמן שמוציאה גיטה ואומרת כי בעלי נרשני בזה אינה צריכה לומר כלום ובי' בפמיני אחה דה"ל נמי עבד שהביא גיטו ואמר כי רבי נתנו לי ושחרתיי נאמן הוא ושחרתיי אותו בשראלית ואינו ע"ל כלום ולא חיישינן שמא הוא זייפו אלא נאמן בכנסים חיישינן לזייפא דגט אבל נאמן עבד שיקרים שטרו מבו שלא שאמנמא הראשה בשטבראה דמנן לחד כבי חרי דאמנמה לאשה עצמה הוא שאין בין כנסים לבין שטרות: **אמרינא להו** לב' **נכסי קנויים לך נמו**. פי' כשאמרו (ס"א כשהיה כתוב בשטר) עצמך ונכסיי קנויין לך ולא העבד עם שאר כל הנכסים עד עצמו שיהיו דומיא דגט אשה שקבלתו לחלוטין ועל הנכסים צריך לקיימו דומיא בשטר בעלמא ויהיה כל הנכסי דבעד יצא בן חורין הילכך אי מהימן אהאי אלא פלגינן דבורא אי דלמא פלגינן מידי דהוה אגט אשה שאמנמא להבא גיטה ולומר מתוך שלא קנה נכסי: **אמר** אבי מתוך שלא קנה נכסי. דפלגי דבורא דהילכתא דרבא: **א"ל רבא** בשלמא נכסים לא קנה מידי דהוה אקיום שטרות דעלמא אלא עצמו ליקני מידי דהוה אגט אשה: **אלא אמר רבא** א' זה וא' זה עצמו קנה נכסים לא קנה. דפלגי דבורא דהילכתא דרבא:

חשק שלמה על תוס' ד"ה מ"ר מ"ר מ"ר

לעולם הוא בן חורין עד שיאמר כל נכסיי נתונין לפלוני עבדי חוץ מאחד מריבוא שבהן והאמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן אע"פ שקילס רבי יוסי את רבי שמעון הלכה כר' מאיר דתניא [6] כשנאמרו דברים לפני ר' יוסי קרא עליו המקרא הזה [7] שפתים ישק משיב דברים נכוחים ומי אמר רב נחמן הכי והאמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן [8] שכיב מרע שכתב כל נכסיו לעבדו ועבד חוזר בנכסים ואינו חוזר בעבד חוזר בנכסים מתנת שכיב מרע הוא ואינו חוזר בעבד שהרי יצא עליו שם בן חורין אלא אמר רב אשי התם היינו טעמא שמעון דלאו כרות גיטא הוא: שם עליו עוררין ותקיים בחותמיו: ערער כמה אילימא ערער [9] חד והאמר ר' יוחנן דברי הכל אין ערער פחות משנים ואלא ערער תרי תרי ותרי ניגחו מאי חזית דסמכת אהני סמוך אהני [10] אלא ערער דבעל: **מתני'** [11] המביא גט מדמיין הים ואינו יכול לומר בפ"נ ובפ"נ אם יש עליו עדים יתקיים בחותמיו אחד גיטי נשים ואחד שהרורי עבדים שוו למוליך ולמביא וז"ז [12] אחת מן הדרכים שוון גיטי נשים לשהרורי עבדים: **גמ'** [13] מאי אינו יכול אילימא חרש חרש בר אתויי גיטא הוא והתנן [14] הכל כשרין להביא את הגט חוץ מחרש שוטה וקטן [15] אמר רב יוסף [16] הכא במאי עסקינן כגון שנתנו לה כשהוא פיקח ולא הספיק לומר בפני נכתב ובפני נחתם עד שנתחרש: אחד גיטי נשים ואחד שהרורי עבדים: תנו רבנן בשלשה דרכים שוו גיטי נשים לשהרורי עבדים [17] שוו לגמולך ולמביא [18] וכל גט שיש עליו עד כותי פסול חוץ מגיטי נשים ושהרורי עבדים [19] וכל השטרות העולים

לעולם הוא בן חורין. דמאי דגלי גלי ומאי דלא גלי גלי: עד שיאמר. סתם מן מדבר מעטו ולא יפרש מה הוא משייר דהסם ממרגיל לאחד מריבוא דקמאי הייט עבד ולאיטו לא יש מציר לה אלא כאחד מריבוא בנכסים אע"פ דשוי טפי. ומדקתמר ר"ש לעולם הוא בן חורין. דמשמע לן שגם היכא דקנה שאר נכסים עמו כגון שפירש השיור מון מקרקע שלוי דהשתם קנה עצמו ושאר נכסים מון המשיור ולו שגם היכא לולא קנה שאר נכסים כגון שלא הזכיר בה מקרקע שייר דכמה ליה מון מעמיד קודם קרקע דהשתם לא קנה סוס קרקע דבכל חד וחד איכא למימר דהיינו דשייר מון מקרקע ולא הוה מוון דהוא לאו קרקע הוה ולא שייריה אלמא פלגיון דיטורא דהא כל נכסי מקמיה לא הוה קנה אלא אם עצמו ואת ומי דקתמרת עצמו קנה נכסים לו קנה כר' שמעון סבירא לך: **והאמר רב נחמן הלכה כר' מאיר. דתניא** לא לגירות: **שקילס רבי יוסי.** כמעבדת ואחל: **שפתים ישק.** לאוי אם לגשקם[6] **ומי אמר רב נחמן הכי.** לולא פלגיון דיטורא: **שכיב מרע.** מחר בכל מתמוטנו בנכנא בתנא (דף קמו:): **שהרי יצא עליו שם חירות.** ואמור לשתעבד בו אלמא פלגיון דיטורא: **התם.** דאמר ר"ש הלכה כר"מ עצמא לאו מסוס הוא פלגיון דיטורא הוא דהא כי נמי הזכיר בה שיור לקרקע פלוני אלוכה פלוגתא דדיטורא קאמר ר"מ דלא קא לגירות אלא עצמא מסוס הוא לגבי הוא דגבי אשה כתיב ספר כריתות (דברים כד) ושחרורי עבדים גמרי לה לה מתשה בכתובה לא נתן לה (ויקרא כו) וכתיב וכתב לה (דברים כד) ונעשן בהו כריתות וכיון דאיכא למימר דשייריה דאיש נתן לאשתו והוא לה חוזר כמון המתנה לאחר כתב ליה עצמן ונכסי קניין לך לגלו כריתות נמור ולו אבל היכא דלא שייר כי הכא הוי כריתות לגמרי ונתפרכר שעה אחת כל זמן שלא חזר ושוב אינו יכול לחזור שקדשו לאחר לגירות: **ר"ש** אינו כרות גיטא הוא. עמר בגיו: **לא** לה מתשה דמעיקרא לגירות: **אע"פ שיש בו** כריתות וכיון דאיכא דלגירות הוא לגבי דלא סוף שיכלו לגירות: **אם יש עליו עדרין.** לסוסלו: **תקיים בחותמיו.** אי העדים עצמן יעידו שאמתמוהו לו עדים אחרים שיכלו לגירות: **אם** לא מסוס לגבי אלכ דאיכא ולאי בקיקלן לאמרה: **דרבי יוחנן.** לא מיתפרכת היכא: **דבעל.** הבעל ערער עליו לפוסלו: **מתני' ואינו יכול.** מפרש בגמרא: **שוו לגמולך ולמביא.** לומר בפני נכנסה: **גמ'** חוץ מחרש שוטה וקטן. שאין בהם כריתות ואין שליחות לגרש: **כל גט.** לומר כל שטר: **חוץ מגיטי נשים.** לקמן בפיקרון מפרש בטעמא דטעמא

מסורת הש"ס עם הוספות

6) [מוספתא פ"ג דפסח הט"ז]. **7)** ר"ש לב. תוספות כו. קידושין עג. ב. [גליון ד:]. **8)** קידושין ב. [גליון דק:]. **9)** [גליון ה:]. **10)** [גליון ז:]. **11)** [גליון ח:]. **12)** [גליון י:]. **13)** [גליון יא:]. **14)** לקמן מא. **15)** נ"ל בפירוש רש"י הנקוף מסכת לגעלין ב. ד"ה אם וכו"ש תוספתים. **16)** לקמן סב. **17)** בבחות קט. **18)** פ"ש הי"ד. **19)** ב"ב קלו. ע' תוס' לקמן יד רש"ש ע"ב. **20)** [לקמן: ד"ה אמר ליה]. **21)** ר"ש.

תורה אור השלם

א) שָׂפָתַיִם יִשַּׁק מֵשִׁיב דְּבָרִים נְכֹחִים: [משלי כד, כו]

הגהות וציונים

[1] דפוס ר"יינשק: **[2]** צ"ל **והוא** (ב"ש). **[3]** בחוס' הראש **ואי** דשייר). **[4]** [בגליון]. **[5]** [בגליון] ועי' מיר"ש אלא: **[6]** צ"ל **דמעבדת** (בא"ח ובי"ש). וכ"ה בחוס' הרא"ש: **[7]** צ"ל **דמעבדא** (ב"ש):

ליקוטי רש"י

לעולם הוא בן חורין. ובר"ש סבר פלגיון הוא לגבי הקרקע בטוחה קרקעות הוא לגלו קנה אבל אם עצמו לגלו לפסוקי בטוחה קנה [לקמן מב.]. אם שייר קרקע בה שבח לשייר קרקע לא קנה עבד. **עד שיאמר.** עד שיהיה הפשיר שייר סתם ואמר כל נכסי מתנים אחר לעבדו **עד שיאמר.** עד שיהיה הפשיר שייר סתם ואמר כל נכסי מתנים אחר מרגיל אבל אם הפשיר לגלו אם מרגיל אבל אם הפשיר לגלו אם מרגיל אבל אם הפשיר לגלו אם

אע"פ שחותמיהן עובדי כוכבים בשדים חוץ מגיטי נשים. ואור"י דחותמיהן עובדי כוכבים יש לפסול גם אע"פ שכתבו שיכולו דלמה כמי כריתות ניהו דלמסרינן לקמן[1] ועוד דבעינן לשמה ועובד כוכבים מלעשות לשמה דקיי"ל דעבדינן כריתות ניהו[2] הואיל דלא בני שליחות ניהו דאין שליחות לעובד כוכבים ומיהו דבעינן שליחות דעבדים דמקיים תמונו[3] אימור לסופר לכתוב ועבדים תמונו[4] משמע דפסי שליחות[5] ועוד דפסולין לעדות ופסי' לרבי מאיר[6] אלא הוה בני שליחות דעבדים דמקיים תמונו[7] ועוד דפסולין לעדות ופסי' לרבי מאיר[8] אלא הוה בני שליחות דעבדים דמקיים תמונו[9] ועוד דלמא בני שליחות דעבדים דמקיים תמונו[10] אימור לסופר לכתוב ועבדים תמונו[11] אלא לר' מאיר מנינא למעוטי מאי למעוטי הא [12]דתנינא עדים שאין יודעים לחתום מקרעין לחם נייר חלק ומלמאים את הקרעים דיו אמר רשב"ג [13]במה דברים אמורים בגיטי נשים אבל שחרורי עבדים ושאר כל השטרות אם יודעין לקרות ולחתום חותמין ואם לאו אין חותמין קרייה מאן דכר שמיה חסורי מחסרא והכי קתני עדים שאין יודעין לקרות קורין לפניהם וחותמין ושאין יודעין לחתום מקרעין לחם; ותו ליכא והאיכא [14]דאמור תנו גט זה לאשתי דשטר שחרור זה לעבדי ומת לא יתנו לאחר מיתה [15]תנו מנה לפלוני ומת יתנו לאחר מיתה כי קתני מילתא דליתיה בשטרות מילתא דאיתיה בשטרות לא קתני דשלח רבון משמיה דר' אבהו הוו יודעין שלשלת ר"א לגולה משום רבינו [16]שביב מרע שאמר כתבו ותנו מנה לפלוני ומת יאין כותבין ונותנין שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה [17]והאיכא לשמה בשלמא לרבה היינו מלוך ומביא אלא לרבא קשיא ותו בין לרבה בין לרבא [18]האיכא מחובר כי קתני פסולא דרבנן דאורייתא לא קתני והא עבדאות של עובדי כוכבים דפסולא דאורייתא הוא וקתני בעדי מסירה וכרבי אליעזר דאמר [19]עדי מסירה כרתי והא מדקתני [20]סיפא ר' שמעון אומר אף אלו בשיירין וא"ר זירא ירד רבי שמעון לשיטתו של ר"א דאמר עדי מסירה כרתי מכלל דתנא קמא סבר לא אע"פ שחותמיהן עובדי כוכבים בשדים חוץ מגיטי נשים. ואור"י דחותמיהן עובדי כוכבים יש לפסול גם אע"פ שכתבו שיכולו דלמה כמי כריתות ניהו דלמסרינן לקמן[1] ועוד דבעינן לשמה ועובד כוכבים מלעשות לשמה דקיי"ל דעבדינן כריתות ניהו[2] הואיל דלא בני שליחות ניהו דאין שליחות לעובד כוכבים ומיהו דבעינן שליחות דעבדים דמקיים תמונו[3] אימור לסופר לכתוב ועבדים תמונו[4] משמע דפסי שליחות[5] ועוד דפסולין לעדות ופסי' לרבי מאיר[6] אלא הוה בני שליחות דעבדים דמקיים תמונו[7] ועוד דפסולין לעדות ופסי' לרבי מאיר[8] אלא הוה בני שליחות דעבדים דמקיים תמונו[9] ועוד דלמא בני שליחות דעבדים דמקיים תמונו[10] אימור לסופר לכתוב ועבדים תמונו[11] אלא לר' מאיר מנינא למעוטי מאי למעוטי הא [12]דתנינא עדים שאין יודעים לחתום מקרעין לחם נייר חלק ומלמאים את הקרעים דיו אמר רשב"ג [13]במה דברים אמורים בגיטי נשים אבל שחרורי עבדים ושאר כל השטרות אם יודעין לקרות ולחתום חותמין ואם לאו אין חותמין קרייה מאן דכר שמיה חסורי מחסרא והכי קתני עדים שאין יודעין לקרות קורין לפניהם וחותמין ושאין יודעין לחתום מקרעין לחם; ותו ליכא והאיכא [14]דאמור תנו גט זה לאשתי דשטר שחרור זה לעבדי ומת לא יתנו לאחר מיתה [15]תנו מנה לפלוני ומת יתנו לאחר מיתה כי קתני מילתא דליתיה בשטרות מילתא דאיתיה בשטרות לא קתני דשלח רבון משמיה דר' אבהו הוו יודעין שלשלת ר"א לגולה משום רבינו [16]שביב מרע שאמר כתבו ותנו מנה לפלוני ומת יאין כותבין ונותנין שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה [17]והאיכא לשמה בשלמא לרבה היינו מלוך ומביא אלא לרבא קשיא ותו בין לרבה בין לרבא [18]האיכא מחובר כי קתני פסולא דרבנן דאורייתא לא קתני והא עבדאות של עובדי כוכבים דפסולא דאורייתא הוא וקתני בעדי מסירה וכרבי אליעזר דאמר [19]עדי מסירה כרתי והא מדקתני [20]סיפא ר' שמעון אומר אף אלו בשיירין וא"ר זירא ירד רבי שמעון לשיטתו של ר"א דאמר עדי מסירה כרתי מכלל דתנא קמא סבר לא

מסורת הש"ס עם הוספות

1) לקמן יפ"ב. 2) לקמן יג. 3) לקמן יג. 4) לקמן יג. 5) ב"ב קלה: ד"ה לקמן. 6) לקמן יג. 7) ב"ב קלה: ד"ה לקמן. 8) לקמן יג. 9) לקמן יג. 10) לקמן יג. 11) לקמן יג. 12) לקמן לט. 13) לקמן לט. 14) לקמן לט. 15) לקמן לט. 16) ב"ב קמ"ב ד"ה לקמן. 17) לקמן לט. 18) לקמן לט. 19) לקמן יג. 20) לקמן יג. 21) [מסורת הש"ס בתוספות] 22) לקמן לט. 23) [מסורת הש"ס בתוספות] 24) לקמן לט. 25) לקמן לט. 26) לקמן לט. 27) לקמן לט. 28) לקמן לט. 29) לקמן לט. 30) לקמן לט. 31) לקמן לט. 32) [ב"ק בתוספות] 33) ב"ב קמ"ב ד"ה לקמן. 34) פרש"י בתוספות. 35) לקמן לט. 36) לקמן לט. 37) לקמן לט. 38) לקמן לט. 39) לקמן לט. 40) לקמן לט. 41) לקמן לט. 42) ב"ב קמ"ב ד"ה ואם. 43) [ב"ק בתוספות] 44) עי' תוס' לקמן לט. ד"ה ואם. שרש"י פרש שכשהיו לעדות בזמן התורה. 45) לקמן לט. 46) ס"ד ס"ב. 47) יא.

ליקוטי רש"י

העולים בערבאות. מקום פתח וועד דיינים קטנים שלהן [לקמן לט:] רצה לחזור בשניהם. קודם שהגיע לידי אלמנה הטמנה. יחזור. ולפי שהגיע יכול לחזור בהן לגרום לחזור בהן [לקמן לט:] **האומר תנו גט זה לאשתי.** נרשמין לו גט בשבילי לגרשני מן בעל מתרם לה אלמנה בחיי לפיכך לא יתן אלמנה מכשיר לבעל לישא המלגה לעבד לשיחרר המלגה יכול לחזור בה. **אחר מיתה.** ולפי דבר לאחר מיתה שמתרמלת [לקמן לט:] **תנו מנה לפלוני.** אין כותבין ונותנין לו לא מתנה דבר אחר לפלוני אחר מיתה. **מלוך ומביא.** מלוך לו כותבין ונותנין לו לא מתנה דבר אחר לפלוני אחר מיתה. **מחובר.** לא מתנה דבר אחר לפלוני אחר מיתה. **בעדי מסירה.** [לקמן לט:] **כרתי.** [לקמן לט:] **מדקתני.** [לקמן לט:] **בשיירין.** [לקמן לט:] **ירד.** [לקמן לט:] **לשיטתו.** [לקמן לט:] **מכלל.** [לקמן לט:]

הגהות וציונים

מ) ב"ל ל"פרוש (ב"ש): **נ)** ב"ל יהודה (באה"מ): **נא)** ג"א בהגר ג' דוד (גלילון) מגדל דוד: **נב)** מ"ד מ"ז (גלילון). ועי' מהרים שי"ד: **נ)** ב"ל ואפי' **לאו** (ר' יהודה בהרן): **ן)** יש להוסיף **בהא** (ב"ש ע"פ תוס' הרא"ש):

הערות וציונים

מקרעין [1]**לם** נייר חלק. פי' קונטר"ן מכרעון פע"ג דמקיקה מחיצה כמיצה כמו כתב ע"ג עבלא ופיקם[2] הכא לא מקיב כתב ע"ג כתב דסקיגן בקיבלין ב"ש (לקמן דף יט.). אלין כאן כמיצה גמורה אלא שרומין קצת כדי לתפוס עליו עדים ועוד לאפי' דיו על גבי סיקרא מחיצה לקמן בפ"ב (נ"ש) כתב לענין שבת אע"פ שסיקרא לבדה היא כתב אבל לשון מקרעין לא משמע כפי' הקונטר' דהוה ליה למימר מכרעון ו"ל ר' אלעזר[3] מלקן ומקרעין עליו שמות העדים מעבר לעבר ומשיתין אותו על קלף שהגנו כתוב בו ומאין העדים ומלמאים את הקרעים דיו ונכתב כמיצה ע"ג הגנו מיהולגמי[4] פרקין והלא כתב ראשונה הוא פירוש ואין הגנו יכול להתקיים בזמתמיו ומשני כשהרחיב לסם את הקרעים והעדים אין מלמאין לגמרי כל כתב הקרע:

קורין [1]**פנידם** וחותמים. הלא הוי עד מפי עד שאין נרכין לבעד לבעד עיקר המעשה אלא שאומר שכך כתוב בשטר וכעי שנים קורין או אפילו יחיד כגון רב נחמן דאפרי דדייני לאתי לבו אימתא כלקמן בפ"ב (דף יט:): **לא** יתנו **[2]אחר מיתה.** פי' בקונטרס ואפילו רבנן דאמרי זכות הוא לעבד חכין לאדם אלא בפניו נהי דלמהי זכות הוא אלא מני מיהכלר כם לא מקיב אלא בפניו אם מוחזר ודבר מיתה פירוש כיון דזכות הוא פסיגא דזוכה לאלמה כיון דאמרי' גבי אחרור תן מזכי דלמהר לקמן[3] וכ"ש בעצמו חזר בו ספי' לקמן (דף יג.) על משנה זו דהאומר תנו גרסינן ו"ג תן גט זו אלא מסר ליד הבלים מחיוו לפיכך לא מלקו תכמים בדבר לומר שמעשה דאשונה זכה לו הבלים לעבד לחיות המשחרר: **מילתא** דאיתיה בשטרות **[4]לא** קתני. וא"ת הא פסולא דערבאות אינם בשטר מתנה כדמפרש לקמן (דף יז:) מון מגיעוי נשים וי"ל דהשתא סבר כאידך שיעוא דלקמן: **כי** קתני **פסו[5]לא** דרבנן. פע"ג דאיכא נמי מחוכר דרבנן כגון אין כותבין בוסם שמא יכתוב מורף (לקמן דף כח:) אע"פ שיקר מחוכר דאוריי"מ אל עיקר מוליך ומבא דרבנן אע"פ שלרבה[6] ניתקן מעוה לשמה דאוריי"מ:

בעדי מסירה וד"א **[7]הא.** פע"ג דקתני וכדכרי ר"מ מ"מ דרבנא מ"ס[8] כתרבנה והא דקאמר הש"ס נמי אלא לר"מ מגיגא למעוטי מאי למלן דסבר כר"מ[9] קאמר: כי

[6] לקמן יפ"ב. **[7]** לקמן יג. **[8]** לקמן יג. **[9]** לקמן יג. **[10]** לקמן יג. **[11]** לקמן יג. **[12]** לקמן לט. **[13]** לקמן לט. **[14]** לקמן לט. **[15]** לקמן לט. **[16]** ב"ב קמ"ב ד"ה לקמן. **[17]** לקמן לט. **[18]** לקמן לט. **[19]** לקמן יג. **[20]** לקמן יג. **[21]** [מסורת הש"ס בתוספות] **[22]** לקמן לט. **[23]** [מסורת הש"ס בתוספות] **[24]** לקמן לט. **[25]** לקמן לט. **[26]** לקמן לט. **[27]** לקמן לט. **[28]** לקמן לט. **[29]** לקמן לט. **[30]** לקמן לט. **[31]** לקמן לט. **[32]** [ב"ק בתוספות] **[33]** ב"ב קמ"ב ד"ה לקמן. **[34]** פרש"י בתוספות. **[35]** לקמן לט. **[36]** לקמן לט. **[37]** ס"ד ס"ב. **[38]** יא.

[39] לעיל ב ע"ב.

מסורת הש"ס עם הוספות

א) לעל ט. **ב)** קידושין טו. תולין ד. [תוספתא פסחים פ"ב ה"ב], **ג)** [בכרות מז: תולין שם], **ד)** לקמן מב:, **ה)** פסחים קכ., **ו)** פסחים לח:, **ז)** תוליך ד. **ח)** שבת ב: **ט)** [וע' היטב תוס' יומא לג:. ד"ה ואם], **י)** כן בשבועות פ"ח מ"ו, **יא)** נדה נז ע"א.

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה כי וכו' ואי לא כמ' דמתני' ר' ראיכא דקני:

גליון הש"ס

מתני' חוץ מגיטי נשים. ע' ב"ב דף קמ ע"ב תד"ה אלא אמלוק:

הגהות וציונים

(א) בכמה כתי"ר נוסף נמי: **(ב)** נדב"ל ומבארכינן לדון גיטי אחרינו (באה"ס): **(ג)** דפו"ר דהבא: **(ד)** ב"ל בעל (מהרש"ל, כ"ה בכת"י): **(ה)** בש"ש שבר"ח לכפר עוונאה. **מקום:** **(ו)** ב"ל יתנודון (באה"ס): **(ז)** יש להוסיף שבר (באה"ס): **(ח)** ב"ל לידין (ר"ש"ש):

ליקוטי רש"י

כל גט. כלומר כל שטר [לעיל מ:]. **מצת כותי בוחרת.** ואדם יוצא בפסח. **ולקן** הם מוסם בפסח לחמיכון. **ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח.** בגלוי ידיע הלכתן שהמלה מוכה ויולא בה בלא הכי מקמתן ובלקוחה בל עומני מוכנים שלא מתנלו בקרקע ובמקום מוסם אחרים ומתנלה מקום מלה אחרת בתחתונה מקום בכמתא מלוה בעיון שיעור לפס מלוה אבל מלה מלה ל"ש לאמול מלה אחרת בתחתונה דבקולי בתמלת שיעור [קידושין עו.]. **ידי חובתו.** שהכתוב אומר מוכה אמול מלה בלילה ראשונה דכתיב (שמות יב) בעבר תחלבו מלות [ב] ואכל אמ אבל עבר אבל מלות ואם יבא לא אבל עבר בפסח. **לפי שאין בקיאין.** לון יודעין לומרה לומרה לון בן שאור לפיהון בן הכלכלה כי יעות הפסח דמחייב לה שמא מתמלין: **כל מצוה שהחזיק בה בו.** ובכלל שוחטין [ב] מפרש לתמי ר"ש לתוספות אחת קמא אף מלוה שהיא מדברי סופרים ואינה כתובה בתורה הם מחזיקו בה מתכיון עליהון: **אפ' שאר שטרות נמי.** דהא לא תמרלי: **אי דאחזוק.** בהלכות גיטין ובשטרות: **וכגון דאחזוק בהא.** בגיטין ובחרוכין: **ולא אחזוק בהא.** בשאר שטרות: **אי הכי מאי אירא.** דלא לכשיבין בגיטין אלא הוא המכסך אבל בשטרות: **דמנני' מני מתני'.** לא אמרינן בן גמליאל לא תמני אלא בגיטין אבל בשאר שטרות אינו אומר לא תמני אלא בגיטין בלבד: **אפי' שאר שטרות.** אף בשאר: **בסוף.** תמת כותי: **לאי**

מתני' חוץ מגיטי נשים. ע' ב"ב דף קמ ע"ב תד"ה אלא אמלוק:

הגהות וציונים

(א) בכמה כתי"ר נוסף נמי: **(ב)** נדב"ל ומבארכינן לדון גיטי אחרינו (באה"ס): **(ג)** דפו"ר דהבא: **(ד)** ב"ל בעל (מהרש"ל, כ"ה בכת"י): **(ה)** בש"ש שבר"ח לכפר עוונאה. **מקום:** **(ו)** ב"ל יתנודון (באה"ס): **(ז)** יש להוסיף שבר (באה"ס): **(ח)** ב"ל לידין (ר"ש"ש):

ליקוטי רש"י

כל גט. כלומר כל שטר [לעיל מ:]. **מצת כותי בוחרת.** ואדם יוצא בפסח. **ולקן** הם מוסם בפסח לחמיכון. **ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח.** בגלוי ידיע הלכתן שהמלה מוכה ויולא בה בלא הכי מקמתן ובלקוחה בל עומני מוכנים שלא מתנלו בקרקע ובמקום מוסם אחרים ומתנלה מקום מלה אחרת בתחתונה דבקולי בתמלת שיעור [קידושין עו.]. **ידי חובתו.** שהכתוב אומר מוכה אמול מלה בלילה ראשונה דכתיב (שמות יב) בעבר תחלבו מלות [ב] ואכל אמ אבל עבר בפסח. **לפי שאין בקיאין.** לון יודעין לומרה לומרה לון בן שאור לפיהון בן הכלכלה כי יעות הפסח דמחייב לה שמא מתמלין: **כל מצוה שהחזיק בה בו.** ובכלל שוחטין [ב] מפרש לתמי ר"ש לתוספות אחת קמא אף מלוה שהיא מדברי סופרים ואינה כתובה בתורה הם מחזיקו בה מתכיון עליהון: **אפ' שאר שטרות נמי.** דהא לא תמרלי: **אי דאחזוק.** בהלכות גיטין ובשטרות: **וכגון דאחזוק בהא.** בגיטין ובחרוכין: **ולא אחזוק בהא.** בשאר שטרות: **אי הכי מאי אירא.** דלא לכשיבין בגיטין אלא הוא המכסך אבל בשטרות: **דמנני' מני מתני'.** לא אמרינן בן גמליאל לא תמני אלא בגיטין אבל בשאר שטרות אינו אומר לא תמני אלא בגיטין בלבד: **אפי' שאר שטרות.** אף בשאר: **בסוף.** תמת כותי: **לאי**

איכא בינייהו שמות מובהקין, כלומר מ"ק[ב] בשעותיה דרבי אלעזר קאי ומדרבנן הוא דאפקי' דלעמא אתי למיסמך אתמותן ומאמרו בפניהם ואמת ר' שמעון למימר מה שמות מוכהקים דעובדי כוכבים הן שלין שקראל בקרקע בשמות בלה הייגו מזוויע מתוכו דמודה ר"ש לדולי עלמא ידעי דעובדי כוכבים הם ולא אתי למיסמך עלייהו בלא עדי מסירה: **חוורה.** לא לחזור בפניהם לר"מ פסולא דאורייתא הוא דהא כיון דבעיל מעלה לבלי אותיות דבלים נמלא ובעיל ולא הייגו אלוהו לחוריים דמתמן אמר ונתן בדבה וחה לא נתן לא הוא ולא אלוהו: **הכי לא קתני מיהא דליתא בקדושין.** לומר כי פרכינן לעיל אמיכא מחוור ולשמה לא תפני פסולא לחוריים לא קתני אלא אמר מעלמא לחיתא בקדושין לא קתני כגון לשמה ומחוור איתא נמי בעורי קדושין דכתיב (דברים כד) וילאה מבימו וחיתה לאיש אחר איתקוה הוויה לילאה[ד] אבל בפני נכתב ליתיה בקדושין דתקנתא דרבנן בעלמא היא בגיטין דלמא אתי בעל מערבר ופסקל לא יבא לומי נמי אינו כסר בקדושין דהאי דאכשריה בגיטין הייגו טעמא דלקמן (ע"ב) דעבד הגנו אין מוחמן מה בלא זה מה שאין בן בסאר שטרות ועדרכלות נמי ליתא בקדושין הוא לחיכא עד מסירה ישבאל דנגנו ומחמוה הוא דגזרי דלמא אתי למיסמך עלייהו ומלגרכנן ליה גיטא אחרינא[ד] אבל בקדושין כיון דמבלוריתא מקודשת מסוס עדי מסירה לא אמרת אינה מקודשת אינה בקדושין. אלא מסר שטר קדושין לאלוחו ולבה לחזור מחור אחן כאן זכות הוא לה לאסר לה אסורי עלמא ומסוס אבי שטרות אינו מתחייב במזונותיה: **בשליחות בעל בורחה בו.** כלומר דומיא דגיטין בן משכחת לה בקדושין דהא[ב] שליח זה משתלח אצלה לגרשה בעל בהתה וכן לעבד לשחרר בו כדמו אבל בקדושין לא היה נעשה שליח אצלה בעל[ג] כדתה הילכך הכי קתני מו שוו גיטי נשים ומחוריי עבדים שבלית זה היה נעשה שליח אצלן עלן[ד] בהתן אבל מחור מה שאין בן בקדושין דלמא אתי לה דומיא דהני הוא: **מתני' עד כותי פסול.** דתמיהי אעדות שקר: **חוץ מגיטי נשים.** דלמיסרה בגמרא: **נמ' מצת כותי בוחרת.** בפסח בלילה ולא מיישינן שמא בתמילה: **ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח.** מסוס מוצה לילה הלכתן שהוא מייב לאמול מלה מהמתמרת בדבריה דמתמן[ד] ומפי' ר"ש לתוספות אחת קמא אף מלוה שהיא מדברי סופרים ואינה כתובה בתורה הם מחזיקו בה מתכיון עליהון: **אפ' שאר שטרות נמי.** דהא לא תמרלי: **אי דאחזוק.** בהלכות גיטין ובשטרות: **וכגון דאחזוק בהא.** בגיטין ובחרוכין: **ולא אחזוק בהא.** בשאר שטרות: **אי הכי מאי אירא.** דלא לכשיבין בגיטין אלא הוא המכסך אבל בשטרות: **דמנני' מני מתני'.** לא אמרינן בן גמליאל לא תמני אלא בגיטין אבל בשאר שטרות אינו אומר לא תמני אלא בגיטין בלבד: **אפי' שאר שטרות.** אף בשאר: **בסוף.** תמת כותי: **לאי**

כי קתני מיהא דליתא בקדושין בו. כל הני לימנהו בקדושין דמולין ומפיי בגנו מסוס עיגונא אבל כאן אם תרלה לה מקבל הגר קדושין ועד כותי לא שייך בקדושין דבגנו הוא דמכשיריו בלקמן[ד] מסוס דעדי הגנו אין מוחמן הן בלא זה לא כמ' תרלה לה הוה מתחיל ליה לומר כי הני לימנהו בקדושין בו. כל הני לימנהו בקדושין דמולין ומפיי בגנו מסוס עיגונא אבל כאן אם תרלה לה מקבל הגר קדושין ועד כותי לא שייך בקדושין דבגנו הוא דמכשיריו בלקמן[ד] מסוס דעדי הגנו אין מוחמן הן בלא זה לא כמ' תרלה לה הוה מתחיל ליה

תוספות רי"ד

כל גט שיש עליו עוד כותי פסול חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים ומנעשה שבביאו לפני ר"ג לספר עותני לפני שהיו עדי כותים. **אשה** הכשירו אנ"ש שהיו עדי כותים. **מתני'** כל שטר שחתום בה עד כותי פסול שהכותים הם חשודים להעיד עדות שקר: **חוץ מגיטי נשים.** לקמן מפרש טעמא: **כל** הנשרות **הנולים** בערבאות של עובדי כוכבים אנ"ש שחתומדין עובדי כוכבים בשרים חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים **רבי** שמעון אומר כל משרים אלא הוזכרו אלא [בזמן] שנעשה בדיון. פי' כל הנשרות שנעשו ב"י בין אומות העולם אנ"ש שחתומדין החתום בתוכן בערים בשרים דרינא הלכתא דינא אנ"ש שהנתן והמקבל ישראל: **חוץ** מגיטי נשים. דלאו בני כריתות ניהו דאאל ולא שייכי בחתות גיטין וקדושין אבל על הדנים נצטוו בני נח חוץ שחרורי עבדים דלכל סמלא דאריייתא שוי שחרור עבד לגנו אשה דנמרי לה לה מאשה: **א"ר אלעזר** אי הכשירו בגנו אלא ע"א כותי בלבד וכגון דחתם ישראל לבסוף דאי

בשליחות בעל בורחה בו. פי' בקונטרס וכסי קתני מו שוו גיטי נשים ומחוריי עבדים שלגלן זה עשה שלית אצלו בע"ל ומס לה הבעל מחור מה שאין כן בקדושין דאע"ג דמחור לא דאסר לה אסורי עלמא ומסוס אבי שטרות בעל בורמיה דכגון נמי מוהו דמחור בעבד ומאן זכין לו בעל בורמו ומלאה כפר"ל דכיון דבעבד ומאה אינה שליחות בעל בורמיהו הוא אמינא דאין יכול לחזור דכיון דבא לידי הבלים כאילו בא לידה[ד] דמי כיון שאין יכולים לעבוד אבל בקדושין אין בע"ל בשטות דמחור ומילתא דליתא בקדושין הייגו דלמא מידוש בקדושין ובקשה ליתי דשוו לבע"ל והוו אחרינא אפי' לדבנן: **מצת** כותי בוחרת. ומה אמתר הלא גזרו על פתן כדאמרינן בפירקין דרבי אליעזר (פ' נא) לפי שהיו מבטלין בנין בית המקדש בימי עזרא וקתני התם[ד] מבלן אמר רבי אליעזר לן האוכל לן אוכל בשר חזיר ותניא נמי בפ"ק דחולין (דף יג.) גבי מין פתן אם כותי ושור"ר דמיריי בעיקר ישראל שעשה כותי מלה ממנה וא"ת אמתלי יולא בה ידי חובה דלמא לא אמרה לשם מלה דתמיהי אלפני עור וגו' [ר"ל כגון דקים לן דלון לבותי מלה אחרת שיוכל לגאת בה ידי חובתו כדמשמע בריש חולין (דף ד.) קובע ראשו אל אחד מהן ומוחנו אף לו אכלו מוחר לאכול משמיעתו: **ואדם** יוצא בה ידי חובתו. זו אף לו קתני ואתמעטן דבקרקע בשמות לשם מלה: **אי תנא קבא אפי' שאר שטרות נמי.** אור"י דמשמע דעל פ"ק מהגיע כתיבה דחוליה אע"ג דלא אחזוק מלגלה קאמר אמ"ק לו אלחזוק כו' כדקאמר אבסא"ג ואע"ג דמיריי בגיטין ליה ב"ש דמלה לו אחזוק פירוש אין יודע אי לאחזוק לאי מלה כתיבה ואחזוק מגא ליה ב"ש דכתיבה לחוליה מהגיע לתנא קמא דמתן וכן מטמע בפרק קמא דחולין (דף ד.) דמעיקרא מוקי אלוגאתיה בכתיבה וא אחזוק דלא"ק מהגיע ולרבב"ג לו מהגיע ופרק אל מלגלה אבל אחזוק בה מדקאמר לה אחזוק בה מיבעי ליה דמשמע דלא אי לו אחזוק בה מדקאמר לה אחזוק בה מיבעי ליה דקאה דלמאי דמסקיק הכם לאחזוק בלא כתיבה אינה מייבעו לתנא קמא לו מהגי ורבב"ג לתנא קמא אם אינה מגא ליה דלא מהגי לרבב"ג דכתמטמע הכא ב"ש דמהגי חזקה לחוליה דבעיקר המהגי אף לרבב"ג ודוחק לומר אע"ג דממילתא דתנא קמא אין לוכיח אלא מדקאמר מרבב"ג דלתנא קמא לו מהגי ורבב"ג לתנא קמא לו מהגי ומלגלה אבל אחזוק בה ובהכם מלה כתיבה ואחזוק בה ובהכם יש לוכיח מתנא קמא גופיה דחזקה לחוליה לו מהגיע מדקמן אלא בכתיבה ואחזוק בה ולא לאחזוק בלא כתיבה ובדיעבד אינה מלגלה אלא בכתיבה ואחזוק בה ולא לאחזוק בלא כתיבה ואחזוק בה ובהכם

המביא גט פרק ראשון גיטין

קמקמר נמי מעמיד כמיעה דמודה מהיעה לכולי עלמא דו ומר
דמסיפקה ליה לרב"ש מ' פליג רב"ש אתמא קמא כמיעה ולא
אמחוון מלגא קמקמר כל מלוה שכמיעה לו סהוסוקין מלגא
לעמיר דמעכל שכן שמעון בן הה לא נתנה קמא כמיעה מהיעה ולא
חזקה אפ"ה מספקא ליה לרב"ש
דלמא לרבן שמעון בן גמליאל
גרעיא כמיעה מחזקה מלגא פיכא
בהיא דלוכי לא קמקמר הכי אמחוון
בלגא כמיעה נמי מיכא בעיילינו משום
דלמא לרבן שמעון בן גמליאל
מ' פליג רבן שמעון בן גמליאל
דלעיכיסו: **אי** לאו דכותי חבר
הוה לא מחתים ליה מקמיה.
פיכמה לה כן מלוה שבלא קמקמר
אפומא דחד יכולא דמחתים לנפוף
ולא לומר לאון לאוס כיון דהכי מיתי
כיכר מבלוכיתא דגרי אמתא הן[1]:
רבא אמר לעולם תרי כו'. ולגיריה
[2]לאחמון בהא לו אמחוון
בהא: **חספא** בעלמא הוא.
פיכם בקונגרס דהוה מלי לפעוי
בעבי מכיכה ור' אלעזר אע"ג אלא
דשיעור דמיקה הוא הכא לעיל[3] פרכינן
עלה מדקיפה דבר שמעון בשמעון
דרבי אלעזר מכלל דרישא לא רבי
אלעזר וקשה דלדרבה מיכון דבעלי
מכיכה ור' אלעזר נמלה לי כפי המקבלת
דמשני כי קמני מילתא לגיכה
בקדושין לפי אלא בקונטרס אפלגיא ברכאות
מאיר אלפיו ובקונטרס אלגיא ור"ל דכי היכי דפליג
בגבו אלא דלא אמר אלא אמר רבי אלעזר
מכלל דלא אמר אלא אמר רבי אלעזר
אמר רבי אלעזר אמר רבי אלעזר
אמר רבי אלעזר אמר רבי אלעזר
אמר רבי אלעזר

בטורת הש"ס עם הוספות

א) [מוספסת פ"ב הי"ט ע"ס.]. **ב)** [לקמן יומ:]. **ג)** [סס]. **ד)** ע"י תוס' לעיל: ד"ה ונגבה. **ה)** [וע"ש תוס' ב"ב ח. ד"ה אוקמה]. **ו)** כגון [לקמן כג: ותוכחות צו, ורשב"ש שחוה]. **ז)** [וע"ש תוס' שנה עט: ד"ה קלקן].

הגהות וציונים

מ) ב"ל בגיגן. וכן בסמוך (רש"ל, וכ"ה בראשונים ובכת"י: **נ)** נד"ל ובדפו"ר (ב"ס). ובנ"א מבכת"י בהפש: **ג)** כת"י בעל"ש. **ד)** ב"ל פסולי. (באה"ט, וכ"ה בכת"י): **ס)** כת"י בעדי מסירה בחוש: **ע)** ב"ל בכל: **ז)** ב"ל בכל (כהה"ש). **פ)** ב"ל ובפ' (דפו"ר, ובתוס' הרא"ש וכן בפרק): **ם)** ב"ל דרה (כ"ה בר"ש"י שם ובנמנות כד: ע"ש): **ן)** [שם איתא אינו]. (ל"ל): **ק)** נד"ל שיבתא. **ר)** נדפו' ר' שעיה פיק מובא בילקוט מפרשים, ע"י"ש): **ש)** ב"ל שיבתא (ר' ישעיה פיק ורש"ש): **ת)** [שם וכן ביומא עז ע"ב איתא משום שבתא ע"ש בתר"ה שבתא]. (ל"ל): **א)** ב"ל מעבירי בגיטי נשים ולא בזרע (באה"ט): **ב)** ב"ל יבאו: (ב"ס): **ג)** מיד מ"ז (גליון).

לעזי רש"י

ג"ש. פירוש עפלים. **ממת הגבל** מכבר לגבן הפלון שמנגו מכיוס לגן ליעוקל עזרוח (מין ירוקמנו ביטון ס"ג ס"ב).

לקיקוט רש"י

בדאפיצן. מתוקן הקלף בעפלים קשרון ל"ס (מנחות לא:). **צריך שיחזיר מעניני שטר שטר אחרונה.** זהו אלמו מתקנן בטוף הטנר וקיבלה מן מלוי בר מלוי לפלוני בכל מה דמתן ומתנה לפיל בכל מנכסיה דמלוה ומלוה מנכסיה דמלוה (קפב). ומתלא שיתקיים הטנר הטלון בלא הקנאי ויבנה מו בלא כדין אל"ס בלא מקנים הקנאי אל"ס בעפלים כשעה עיבדו הטנר מנכסים שלון לגמרי ממנו מעיני שטרו כגון מעניני אל שטר ומעמה לא נפסיד לה לגמר מטיסה לחמרוה שכר מכר הפרוס לחמרוה מה שנתנה בטיסה לחמרוה (רשב"ם ב"ב קסא:).

חשק שלמה על תוס' ריא"ד

ד) נ"מ לא"ל לקף בטנר כזה לאלו נוטה מהמנמנני מיל לנטון שעדן ומיל כדי: **ה)** לקף בטנר כזה יכל לטון שעדן ומיל.

ו) לא אלא מכר חרי אינו נאמן לומר פרעתיך: **ז)** אלא מכר חרי אינו נאמן לומר פרעתיך: **ח)** שטרך כדי מאי בעי. המכאן סיוע לזה שהתבלה בנגו פשוט בגה הנצאה עליו כתב הר"ר שהוא הייב לו גוזה מנכסים בגי חורה ואמר פרעתיך לא מהיכן משום דאף ס' לאמר לחמרוה לא פה אי אינו נאמן לומר פרעתיך ואע"פ שאינו גובה אלא מבני חרי אינו נאמן לומר פרעתיך. **תניא** ריש הבאין מכרעת הוא דעדים תחומים עליהן אע"פ שמשתמהין בשטות יראה לשבוח"ר בשמתיהן בשטות עובדי כוכבים:

ט) [מוספסת פ"ב הי"ט ע"ס.]. **י)** [לקמן יומ:]. **יא)** [סס]. **יב)** ע"י תוס' לעיל: ד"ה ונגבה. **יג)** [וע"ש תוס' כ"ב ח. ד"ה אוקמה]. **יד)** כגון [לקמן כג: ותוכחות צו, ורשב"ש שחוה]. **טו)** ע"י תוס' ב"ב ד"ה ורשב"ש שחוה. **טז)** [וע"ש תוס' שנה עט: ד"ה קלקן].

הגהות וציונים

מ) ב"ל בגיגן. וכן בסמוך (רש"ל, וכ"ה בראשונים ובכת"י: **נ)** נד"ל ובדפו"ר (ב"ס). ובנ"א מבכת"י בהפש: **ג)** כת"י בעל"ש. **ד)** ב"ל פסולי. (באה"ט, וכ"ה בכת"י): **ס)** כת"י בעדי מסירה בחוש: **ע)** ב"ל בכל: **ז)** ב"ל בכל (כהה"ש). **פ)** ב"ל ובפ' (דפו"ר, ובתוס' הרא"ש וכן בפרק): **ם)** ב"ל דרה (כ"ה בר"ש"י שם ובנמנות כד: ע"ש): **ן)** [שם איתא אינו]. (ל"ל): **ק)** נד"ל שיבתא. **ר)** נדפו' ר' שעיה פיק מובא בילקוט מפרשים, ע"י"ש): **ש)** ב"ל שיבתא (ר' ישעיה פיק ורש"ש): **ת)** [שם וכן ביומא עז ע"ב איתא משום שבתא ע"ש בתר"ה שבתא]. (ל"ל): **א)** ב"ל מעבירי בגיטי נשים ולא בזרע (באה"ט): **ב)** ב"ל יבאו: (ב"ס): **ג)** מיד מ"ז (גליון).

לעזי רש"י

ג"ש. פירוש עפלים. **ממת הגבל** מכבר לגבן הפלון שמנגו מכיוס לגן ליעוקל עזרוח (מין ירוקמנו ביטון ס"ג ס"ב).

לקיקוט רש"י

בדאפיצן. מתוקן הקלף בעפלים קשרון ל"ס (מנחות לא:). **צריך שיחזיר מעניני שטר שטר אחרונה.** זהו אלמו מתקנן בטוף הטנר וקיבלה מן מלוי בר מלוי לפלוני בכל מה דמתן ומתנה לפיל בכל מנכסיה דמלוה ומלוה מנכסיה דמלוה (קפב). ומתלא שיתקיים הטנר הטלון בלא הקנאי ויבנה מו בלא כדין אל"ס בלא מקנים הקנאי אל"ס בעפלים כשעה עיבדו הטנר מנכסים שלון לגמרי ממנו מעיני שטרו כגון מעניני אל שטר ומעמה לא נפסיד לה לגמר מטיסה לחמרוה שכר מכר הפרוס לחמרוה מה שנתנה בטיסה לחמרוה (רשב"ם ב"ב קסא:).

חשק שלמה על תוס' ריא"ד

ד) נ"מ לא"ל לקף בטנר כזה לאלו נוטה מהמנמנני מיל לנטון שעדן ומיל כדי: **ה)** לקף בטנר כזה יכל לטון שעדן ומיל.

ו) לא אלא מכר חרי אינו נאמן לומר פרעתיך: **ז)** אלא מכר חרי אינו נאמן לומר פרעתיך: **ח)** שטרך כדי מאי בעי. המכאן סיוע לזה שהתבלה בנגו פשוט בגה הנצאה עליו כתב הר"ר שהוא הייב לו גוזה מנכסים בגי חורה ואמר פרעתיך לא מהיכן משום דאף ס' לאמר לחמרוה לא פה אי אינו נאמן לומר פרעתיך. **תניא** ריש הבאין מכרעת הוא דעדים תחומים עליהן אע"פ שמשתמהין בשטות יראה לשבוח"ר בשמתיהן בשטות עובדי כוכבים:

בא א מיי' פ"ב ה"ט ע"ס. מגה יוה הלכה ה. סמג מצוה רמ"ה טור"מ סי' סי' קפ"ד ס"ב: **בב** מ"מ שם טוש"ע שם סעי' ב:

עין משפט נר מצוה

בא מיי' פ"ב ה"ט ע"ס. מגה יוה הלכה ה. סמג מצוה רמ"ה טור"מ סי' סי' קפ"ד ס"ב: **בב** מ"מ שם טוש"ע שם סעי' ב:

תוספות רי"ד

ומהדר הכא במאי עסקינן בשטות מובהקים. פי' שמות הדרעים שהם של עובדי כוכבים דלא שכיחי בהני שיראל דמסקי בהני שמתהא דתו לא אתי למיסקן עליהון ומודע דע דעובדי כוכבים נינהו: **אבל שמות שאינן מובהקין לא** דאתני לא הוכרו אלא בזמן שנעשה בהדיוט ליתני לפלג בדדה ד"א בשמות שאין מובהקין לה ה"ק בד"א בשמות מובהקין אבל שמות שאין מובהקין נעשה כמי שנעשו בהדיוט ואיבעיית אימא סיפא אתאן לגיטי ממון והכי קאמר לא הוכרו גיטי ממון דפסולא אלא בזמן שנעשו בהדיוט. תניא [6] אמר ר' אלעזר בר' יוסי כך אמר ר"ש לחכמים בצידן לא נחלקו ר"ע וחכמים על כל השטרות העולין בערכאות של עובדי כוכבי' שאינ"פ שחותמיהן עובדי כוכבים כשרים ואפי' גיטי נשים ושחרורי עבדים לא נחלקו אלא בזמן שנעשו בהדיוט שר"ע מכשיר ופוסלים חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים רשב"ג אומר אף אלו כשירין במקום שאין ישראל חותמין אבל במקום שישראל חותמין לא מקום שאין ישראל חותמין נמי לגיזור אטו מקום שישראל חותמין שמא בשמא מחליף אתרא באתרא לא מחליף. רבינא סבר לאכשורי בבנויאתה דארמאי א"ל דפרס [8] ערכאות תנן. אמר רבא [9] האי שטרא פרסאה דמסרה ניהליה באפי סהדי ישראל מגבינן ביה מבני חרי [10] והא לא ידעי לימקרא בדידעי והא בעינא [11] כתב שאינו יכול לזייף וליכא בראפצין [12] והא בעינא צריך שיחזיר מענינו של שטר בשיטה אחרונה וליכא ברמהדר א"ה ממשעבדי נמי [13] ליה לה קלא. בעא מינה ריש לקיש מר' יוחנן עדים

הורמין. [14] גמ' ג"ש דלא מסקי ישראל כיה הורמין הוא סס ומון וסד אבל הורמין בה"ן הוא לשנה בפ"ל אחד דיני ממונות (סנהדרין דף נט:). מעבלא דיקר ולעיל הכורמין ולמתמת הורמין הראשון בה"ן והשני בה"ן ורב"ש גרס מרוייטו בה"ן אבל שבאנו גרס דאהורמין ולפיכך הורמין (כ"ש דף ח.) מפרש ר"ש מן מאת המקום לפיכך לשון מן כמו אפריון נמוייה בה (כ"מ דף קיט. הסס) ולא כדס"ר דפיקם בפרק שי דנדה (דף כ:) דיוסי של שדים היו [15] לה [16]):

אבודיינא. הכל סס אחד בהשוכר את הסוניים (כ"מ דף נג:) אפקיד איתפקיד מ"ד דיוסי:

שבתאי. גרסי' דבמתי' [17] מקום מקומות [18] אבל בשבתא [19] אם יש ישראל בכמה מקומות [20] אבל בשבתא [21] ומון רעה דלמאר בפרק בל הבשר (חולין דף קז: [22]):

בטאי. גרסינן דבטי' סס ישראל בלמאר בקרקעות (ב"מ דף ע:) בטי בדמות רוחיה לה קבל גיטא דתיזמנא שהיא עבד והיא מחזיק עצמו בגיטא:

לפלוג וליתני בדידה. ותס תמהר מלרבה מיקבי דיא נוסף דמתני' למה פסלו בהדיוט ולא דחקו עדי מסירה ומתוס מוסהקין ו"ל דגזרינן בהדיוטו גיטי נשים אטו שאר שטרות דבפסלי' בהדיוט אף בעדי מסירה דלמא אתי להכשיר בלא עדי מסירה כמו בעבלכות אע"ג דבמתמן אפילו רבנן דפסלי שאר שטרות בהדיוט בעדי מסירה מכשירין [23] גיטי נשים אגיטא בלא דיני הדין שדינו חכמי ישראל בשדרים וליכא לפיתוס לגבו דשטרי לקבל בהדיוטה אלא עבדי דיבא דבוסס לגרש בלא הסכמה דמשום ישראל פסול דלמא מעשה הוא ומשום גזירה זו הן פסולין כל גיטין הנעשין בפנינה. **אביעי** תימא **סיפא אתאן לגיטי ממון** דה"ק **לא הוכרו גיטי ממון דפסולין אלא בזמן שנעשו בהדיוט.** פי' דבקבלי שהחדא הוא ד"ק שקרא ולאו ר"ש קאמר אלא אריש אבא חד"ק קא"ל דדוקא שטרות העולים בערכאות שאין עובדי כוכבים כשרים אבל בשר דבדיוטות שאין עובדי כוכבים פסול דכין דאוקומנן דיש בה אלוגו הלכה כוותיה דהא ק"ל כר' אלעזר בר' יוסי. **דבנא** סבר לאכשורי. **אמר** בבוניאה דארמאי א"ל דפרס ערכאות תנן לא. **מרבי עבדי** נפשייהו: **אמר רבא האי שטרא פרסאה** דמסרה ניהליה באפי סהדי מבגבינן ביה מבני חרי. פי' כתוב הרא בלשון פרס וחתום בלמלה דמלה בפני ישראל כין דאיכא עדי מסירה מבגבינן ביה למלה מבני חרי דלמה לא מטשמעדי. **והא** לא ידעי למיקרא. **והא** בעינא כתב שאינו יכול להזייף ולא בעינא בעינא שיחזור מענינו של שטר בשיטה אחרונה. **ליה קלא.** פי' מלתא דמתחתים לא לקלא ואבבני הדא לקלקותא לאחדודורי אבל דלמה ליה קלא לא ידעי לאחדודורי ומש"ה לא גבי מטשמעדי ואי אחמי ביה ישראל אמרינן לקמן דבני מטשעבדי. ואי ק' כיון דידעי מטשמעדי הוה ליה שטרא מבני בפני עדים. תוס' לתחר ולימא אחרא פרעתיך נאמן אבל עכשיו כל זמן שהשטר בידו אינו נאמן לומר פרעתיך ואע"פ שאינו גובה אלא מבני חרי אינו נאמן לומר פרעתיך אע"פ שאינו גובה אלא מבני חרי אינו נאמן לומר פרעתיך. **תניא** בתרי מאי בעי דלא כרבינו יצחק דאע"ל דאמר התם כיון דמלוה על פה א

עדים החתומים על הגט ושמותיהן כו'. מי אמרי' דיעקב ניעהו וכסך לר"מ מ' בעדי מסירה לרבי אלעזר דלא תליגן דהו בעובדי כוכבים אלא מ"ל יזוע בזולתי שהן עובדי כוכבים אלא מתוך שיתפתח עובדי כוכבים בגיטין אז לומדים דעובדי כוכבים מיהימנן שמא עובדי כוכבים ניעהו ולא מתכסי אפי' בעדי מסירה לרבי אלעזר ואפי' לר"ש דאז לא מכסיר אלא בשמות עובדי כוכבים ואכא מ"ל דאפילו בשמות עובדי כוכבים מיהימנן וקא פריך מגיטין הבאין ממה"כ כו' וקא"ל דהא דקתני סרוגי ישראל שבחו"ל שמותיהן כשמות עובדי כוכבים לא מיהימנן כשמות עובדי כוכבים הם קאמר אלא עוקן עטם לדבר דרגילות הוא דמסקיר ישראל בשמות עובדי כוכבים שהרי עובדי כוכבים כולכך שוכחין לו לאדם שלא בפניו ואין חבין לו אלא בפניו אשם ירצה אמר שלא לזון את עבדו ואשתו אינו רשאי אמר לזון הרי הוא פוסל את עבדו ואשתו אינו רשאי אמר לזון הרי הוא פוסל את אשתו אמרו לו מפני שהוא קנינו. פי' אם רצה הבעל לחזור בשניהם קודם שיהנו השליח לדי האשה וליד הבעל יחזור דקסבר ר"מ דספר דחוק הוא לזן לאונן שישתלחו ואין חבין לאדם אלא בפניו מלומר אין אדם נעשה שליח לאדם לחיות נפסר על יד אדם אלא בפניו שליח דחייבו בפניו וחכמים פליגי עליה דר"מ בתמתיא דאמרי דבשתורה אינו יכול לחזור שמעמסר לידי שליח הוי אלא שלא עשאו העבד שליח דקסבר זכות הוא לעבד שיצא מתחת ידי הבע לחירות וחכין לאדם אלא בפניו דאמן סהדי דניחא ליה דיהיה אב שלוחיה לחכי: **שאם ירצה וכו'.** הלכך כי משחרר לזה לא מפסיד לזה מזונות דבלאו הכי נמי אי בני אי לא דיין ליה אבל אם רצה שלא לזון את אשתו אינו רשאי הלכך כי מגרש לה מזונות: **והלא הוא פוסל את עבדו.** מגנו הא דאמר לעבדו אם אינו רוצה לזון אשתו אינו רשאי לזון אבל אם רצה שלא לזון אשתו רשאי לזון אבל אם אמר לו מפני שהוא קנינו. פי' ר"ש דאפילו במקום שהב התופש אינו בפשיטות זאת ללוה דהוי

עדים החתומין על הגט ומ"ל כי דהא לא קאמר מגמדינן היס: ושמותיהן כשמות עובדי כוכבים. ולא דקינון אלא לא אבא לידינו אלא לוקום ולום והכשרנו ודוקא לוקום ולום דלא שביחי ישראל דמסקי בשמהתיהון אבל שמהתא אחריני דשביחי ישראל דמסקי בשמהתיהון לא איתיביה גיטין הבאים ממדינת הים העדים חתומים עליהם אע"פ ששמותיהן כשמות עובדי כוכבים כשירין מפני שרוב ישראל שבחו"ל שמותיהן כשמות עובדי כוכבים כדרקתני טעמא מפני שרוב ישראל שבחוץ לארץ שמותיהן כשמות עובדי כוכבים ואיכא דאמרי כי מתיתאה בעא מינה ופשט ליה מתמתיתא: **מתני'** האומר תן גט זה לאשתי ושטר שחרור לעבד ר"מ וחכ"א בגיטי נשים אבל לא בשחרורי עבדים לפי שזכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לו אלא בפניו אם ירצה שלא לזון את עבדו ראשי ושלא לזון את אשתו אינו רשאי אמר לזון הרי הוא פוסל את אשתו אמרו לו מפני שהוא קנינו. פי' אם הרמוה כשם שהוא פוסל אשתו אמרו לו מפני שהוא קנינו. פי' אם רצה הבעל לחזור בשניהם קודם שיהנו השליח לדי האשה וליד הבעל יחזור דקסבר ר"מ דספר דחוק הוא לזן לאונן שישתלחו ואין חבין לאדם אלא בפניו מלומר אין אדם נעשה שליח לאדם לחיות נפסר על יד אדם אלא בפניו שליח דחייבו בפניו וחכמים פליגי עליה דר"מ בתמתיא דאמרי דבשתורה אינו יכול לחזור שמעמסר לידי שליח הוי אלא שלא עשאו העבד שליח דקסבר זכות הוא לעבד שיצא מתחת ידי הבע לחירות וחכין לאדם אלא בפניו דאמן סהדי דניחא ליה דיהיה אב שלוחיה לחכי: **שאם ירצה וכו'.** הלכך כי משחרר לזה לא מפסיד לזה מזונות דבלאו הכי נמי אי בני אי לא דיין ליה אבל אם רצה שלא לזון את אשתו אינו רשאי הלכך כי מגרש לה מזונות: **והלא הוא פוסל את עבדו.** מגנו הא דאמר לעבדו אם אינו רוצה לזון אשתו אינו רשאי לזון אבל אם רצה שלא לזון אשתו רשאי לזון אבל אם אמר לו מפני שהוא קנינו. פי' אם רצה הבעל לחזור בשניהם קודם שיהנו השליח לדי האשה וליד הבעל יחזור דקסבר ר"מ דספר דחוק הוא לזן לאונן שישתלחו ואין חבין לאדם אלא בפניו מלומר אין אדם נעשה שליח לאדם לחיות נפסר על יד אדם אלא בפניו שליח דחייבו בפניו וחכמים פליגי עליה דר"מ בתמתיא דאמרי דבשתורה אינו יכול לחזור שמעמסר לידי שליח הוי אלא שלא עשאו העבד שליח דקסבר זכות הוא לעבד שיצא מתחת ידי הבע לחירות וחכין לאדם אלא בפניו דאמן סהדי דניחא ליה דיהיה אב שלוחיה לחכי: **שאם ירצה וכו'.** הלכך כי משחרר לזה לא מפסיד לזה מזונות דבלאו הכי נמי אי בני אי לא דיין ליה אבל אם רצה שלא לזון את אשתו אינ

א״א תלקט לעני. סמכינהו רחמנא לא תלקט לעני ולגר ולרשיע סמוכין לא תלקט אתה לגורך העני: **דהזהיר עני על שלו.** עני הרבוי לטולו פאה ים לו שדה והזהירו הכתוב להניח בה פאה: **דעבד.** כגעני: עשה דאמרינן בים בן מזכי ומתקרק בין מתנה לגמלה דתנינן לקמן (דף יד.). הולך מנה לפלוני שאני מחיב לו מנה לפלוני שאני מחיב לו ולכן בפקדון מחיב בתחמיהון ואם בא לחזור אינו מוחר אלמא בחוב הוי הולך מזכי וגבי מתנה בפקדון בהדיא פסוק פירקין׳ כל״ה הנאת הולך מזכי וכן בדים שמולה (לקמן לג:) אמר שלח מתנה כשלים הגבו (פ) והולך לא מזכי ולא הוי הולך לא מזכי מן גמי לא מזכי אלא הוי מזכי במתנה כמה גבי מלוה ופקדון אמלא מנן (פ) מן דכיון דכשר אשמעינן דאפילו הולך מזכי כ״ש מן מזכי דאפי׳ במתנה הוי מזכי ור״א הכיא ראיה מתוספתא (פ) דקתני בהדיא מן מנה לפלוני שאני מחיב לו מן פקדון שיש לו בידי וכן הולך כו׳ אינו מוחר ומחיב בתחמיהון מן מנה זה לפלוני אין מטר מתנה זו לפלוני לא הולך הולה אבל הבא הבא הכא דכתו ונתנו לו אנ״ש שהעבד לא ידע וכיון דאדון לאדם שלא בפני ולבבי עבד דוכות הוא לצאת זכה בעבדו הוא ולא מן מזכי: לחזור בו אבל בני אשה דחוב הוא לא אין הלכה לאדם שלא בפני ויכול לחזור בו: **הלכה** שהתופש לב״ח במקום שחב לאחרים לא קנה אבל מקום שאינו חב לאחרים קנה. ר״ל דאי אפשי לה דאמר מתפרנא דלמא שמטת אמלכת להו דלמא אינו יכול

ולימא ליה הקדש עד האידנא כו'. לענין עשה עמי ואיני זקן מיתא דלא אמר ליה הקדש הכי אמ"ג דרבי מאי אמר ליה משום פשטא דהקדש מיתא ליה שלא יעמוד בדעבד:

פחות פרוטה והקשה רבינו יאמתן דתנן בהזהב (כ"מ דף נח.) ממנה פרוטות הן לימני שם פרוטות הן לאין הקדש חל על פחות משוה פרוטה ואומר ר"י דהכא איירו טעמא שאין בדעתו של מקדיש שיחול על פחות משוה פרוטה: **שאבתו** ורפואתו לרבו. שבתו היינו שבת קטנה וגדולה דהיינו מזק[2] וה"ה לענר ובשת לרבו לרבנן דר' יהודה דאמרי בהמוזכר (כ"ק דף פז.) דיש לעבד בושת ולא נקט להו משום דאין חידוש שהן לרבו אבל בשבתו קמ"ל דאע"ג דשקיל הרב שבת דידיה לא מיחיב במזונותיו דיכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זקן והא דפרין בסמוך שבתו דשיעור הכ"פ פשיטא דשבתו לרבו אף ע"פ שלא חזונו דיכול הרב לומר לעבד עשה עמי כו' ולא הוה לי' לר' יוחנן למיקט קושיא ד' עבדו אל תמיהו אלא הוה לי' למימר בהיא יכול הרב לומר לעבד כו' אם לא בא לשמעינן דאפילו בהכי אבל אחר מזמני דנקטו קושיא ד' עבדו אל תמיהו אלא לדרפואתו לרבו שבתו פשיטא דרפואתו איצטריכא ליה דרפואתו דידיה היא אריסתיי ביה[3] לא צריכא דאמרה לחמשא יומי ועבדו ליה סמא חריפא ואתסי בתלתא יומי מהו דתימא צערא דידיה הוא קמ"ל. תניא [6] א"ר אלעזר אמרנו לו לאביר והלא [6] זכות הוא לעבד שיוצא מתחת ידי רבו לחירות אמר לנו הוב הוא לו שאם היה עבד כהן פוסלו מן התרומה אמרנו לו והלא מה אם ירצה שלא לזונו ושלא לפרנסו ראשי אמר לנו ומה [7] אילו עבד כהן שברח אשת כהן שמרדה על בעלה הלא אוכלין בתרומה וזה אינו אוכל אבל אשה חוב הוא לה שכן פסלה מן התרומה ומפסידה מן המזונות מאי קאמרת ליה ומאי קא מהדר להו ה"ק להו השבתוני על המזונות מה תשיבוני על התרומה שהרי כל זמן שלא סמרכו הוא הולך ולוקח תרומה בכל מקום בפנל רבו: וכי תימא. ולתי קבלת שלים זו מיהה חוב דלי בעי מריה זריק ליה בעיל ברשות הרבים בתוך ד' אמות: **ופסלי** ליה. שהרי משותרכו הוא זו מיהה רגיה לתיהו בעיל מיד ולא יעמיד עצמו למקום שיוכל לפוסלו בזריקה גנו: **ואזיל** ל**עלמא**. ולתיכו דתרומה: וזה

[6] ליה ואוכל עשה ופורע. לא יעשה תחלה דפרוטה קמיתמ קדשה לה ושוב אסור לו שלא לזה תחילה ואוכל ושוטה פחות משוה פרוטה ופורע כדמפרש לקמיה וקפ"ל בשלן מעלה לו מזונות וקפמר דיכול לתקדיש אלמא יכול לומר לו עשה עמי ואיני זקן: **ד'השבתה**. מזונות מרוחקין יותר מה שאין דרך בעלי לשאלילו: **ד'שבת עבדיה**. בגוף כגרש: **בפחות פחות משוה פרוטה**. עד שלא תעלנקה הפרוטה יפרענה דלא חייל הקדש לחפחות משוה פרוטה: **ה"נ מסתברא**. דמעמלה לו מזונות קמקמר: **דאי לא עבד מאן פלח ליה**. שמתחר שאין עושין לו מאכלו[2] מה יאכל העבד הזה מי יעבדנו ומי יזמן לו מזונות: **אי אמרת בשלמא**. הך דלעיל דקאמר רב דחל הקדש: **במעלה לו מזונות**. קמתר ואין יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זק: **והא**. דקאמר לא חייל הקדש בשאינו מעלה שפיר: **אלא אי אמרת**. קמיתמ בשאינו מעלה ואפילו הכי חייל הקדש דיכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זק: **דאי לא עבד מאן פלח ליה**. בתמיה מאן דבעי ינלפיה: **ת"ש**. דלתיכו אמרת אמרתיך דקלינ עליה דרב: נותן שבתו ורפואתו לרבו. שהרי שכר בעלמו בתליו ואתש"פ שנתן לו דמי יד דוקין אותו כאילו הוא שומר קבוקין[2] דבעלין הוא לאוי לכך כשיעמוד מחליו: **ורפואתו**. נקמיה פרין הך בעי למיפקד לרופא הוא[3] הליו נמקו ועבדו אלא נקו לא אלקיעי[3] דהייגו דמי יד ופשיטא דלבייה הוא לעבד מתחת ידי מכספיה ועבדו עמי בכלל רפואתו דהכא הוא דמפרכס לקמיה דהאי רפואתו לעבד דמעמל מריפא הוא וה"ה שנתן לעבד המכה ומדקאמר שבתו לרבו והוא נתן לו מלבקה ס"מ יכול הרב כו': **ד'הערפה**. שהוא לריך מפני חלוי לוסוסף על מזונותיו: נתון. מעמע מזונות כדי חייו: **פרנסה**. הייגו כל שאר לרכיו בלשון לנון קונסיר"ר: **פשיטא**. דלרבו הוא אלא לנמלן ליהוי הרי מעבה יהיו לרבו ואי לאמעינן אע"פ שאינו זו ולממרת דיכול הרב כו' ניחא אותו העבד נתון מן הלבקה ותו לא: **דאמרה ד'חמשא יומי**. לתן לרופא שכר ממקח הימים: **צערא דידיה**.

וסל"ת לערא לו זכי ליה רחמנא: קמ"ל. דבכל שבת הבא לידו זוכה בו רבו כשורו ותמורו: **אמרנו** ל' **לאביר** ברסנן. מפני שחכיהו הוא מיגו קורבו רבי: ומה והל"א **אם ירצה שלא** לזונו **ושלא** לפרנסו מפסקיהו בשמרוהו כלום: **אבל אשה חוב הוא** לה. כשן קאמרי לה לגומר בהסיה ולאי מוזיגן: **מאי קאמרי ליה ומאי קמהדר** להו. לגומר תשובה שהסיום ומה עבד כהן שבת מה תשובה היא למה שאמרו לו בדרון ובריא אלמנדרי: **אי אשמעינן**. וכ"ה בדרון ובריא אלמנדרי: **מ"ל** בשבתא (בדרא שמים):

לעיין רש"י

ל) שייך לע"א (גליון): **מ)** ת"י **מאחר שאינו עושה** ל' מה יאכל: **נ)** ת"י **דאמר** בדרון ובריא אלמנדרי: **ס)** ת"י **בשבתא** (בדרא שמים):

לתקון הש"ס

ל) תוס' ד"ה דפחות כו' בפ' המוכר הבוכלי בעבד כו':

גליון הש"ס

תוד"ה שביק ליה וכו' **ד'יחוב שבא מכרו**. ע"ב בהרון קוקיסן ס"ב בתי (רכה) (כמו) ע"ש:

הגהות וציונים

מ) ת"י **מאחר שאינו עושה** ל' מה יאכל: **נ)** ת"י **דאמר** בדרון ובריא אלמנדרי: **ס)** בבתי בשבתא (בדרא שמים):

לעיין רש"י

ל) תוספתא פ"ב ה"א: **מ)** ב"מ (ע.): **נ)** ב"ק פג.: **ס)** לקמן מב.: **ע)** ועי' תוס' ב"ק פז.: **פ)** ד"ה מנמן): **ל)** לקמן עח ע"א.

מסורת הש"ס עם הוספות

מ) (תוספתא פ"ב ה"א): **נ)** (ב"מ (ע.): **ס)** (ב"ק מב.): **ע)** (לקמן עח ע"א).

הגהות הב"ח

מ) תוס' ד"ה דפחות כו' בפ' המוכר הבוכלי בעבד כו':

מסורת הש"ס

לוה ואוכל להעדפה ולימא ליה הקדש עד השתא סגי לך בלא העדפה והשתא נמי תיסגי לך בלא העדפה הקדש נופיה ניהא ל' כי היכי דלשבח עבדיה עושה ופורע קמא קמא קדיש ליה [8]בפחות פחות משוה פרוטה הכי נמי מסתברא דאמר רב המקדיש ידי עבדו אותו העבד עושה ואוכל דאי לא עבדא מאן פלח ליה אי אמרת בשלמא הך במעלה ואינו יכול והא בשאינו מעלה שפיר אלא אי אמרת הך בשאינו מעלה ויכול דאי לא עבדא מאן פלח ליה מאן בעבד ניפלחיה אלא לאו ש"מ אינו יכול שמע מינה. ת"ש דאמר ר' יוחנן [2]הקונטע יד עבדו של חבירו נותן שבתו ורפואתו לרבו ואותו העבד ניזון מן הצדקה ש"מ יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך הכא במאי עסקי' בבעלה לו מזונות א"ה הכי אמאי ניזון מן הצדקה להעדפה א"ה הכי ניזון מתפרנס מיבעי ליה אלא לאו ש"מ יכול ש"מ. אמר מר נותן שבתו ורפואתו לרבו שבתו פשיטא רפואתו איצטריכא ליה דרפואתו דידיה היא דבעי איתסויי ביה [3]לא צריכא דאמרה לחמשא יומי ועבדו ליה סמא חריפא ואתסי בתלתא יומי מהו דתימא צערא דידיה הוא קמ"ל. תניא [6] א"ר אלעזר אמרנו לו לאביר והלא [6] זכות הוא לעבד שיוצא מתחת ידי רבו לחירות אמר לנו הוב הוא לו שאם היה עבד כהן פוסלו מן התרומה אמרנו לו והלא מה אם ירצה שלא לזונו ושלא לפרנסו ראשי אמר לנו ומה [7]אילו עבד כהן שברח ואשת כהן שמרדה על בעלה הלא אוכלין בתרומה וזה אינו אוכל אבל אשה חוב הוא לה שכן פסלה מן התרומה ומפסידה מן המזונות מאי קאמרת ליה ומאי קא מהדר להו ה"ק להו השבתוני על המזונות מה תשיבוני על התרומה וכי תימרו אי בעי דריק ליה גיטא ופסיל ליה שביק ליה ועריק ואזיל לעלמא ומה

[8] ליה ואוכל עשה ופורע. לא יעשה תחלה דפרוטה קמיתמ קדשה לה ושוב אסור לו שלא לזה תחילה ואוכל ושוטה פחות משוה פרוטה ופורע כדמפרש לקמיה וקפ"ל בשלן מעלה לו מזונות וקפמר דיכול לתקדיש אלמא יכול לומר לו עשה עמי ואיני זק: **ד'השבתה**. מזונות מרוחקין יותר מה שאין דרך בעלי לשאלילו: **ד'שבת עבדיה**. בגוף כגרש: **בפחות פחות משוה פרוטה**. עד שלא תעלנקה הפרוטה יפרענה דלא חייל הקדש לחפחות משוה פרוטה: **ה"נ מסתברא**. דמעמלה לו מזונות קמקמר: **דאי לא עבד מאן פלח ליה**. שמתחר שאין עושין לו מאכלו[2] מה יאכל העבד הזה מי יעבדנו ומי יזמן לו מזונות: **אי אמרת בשלמא**. הך דלעיל דקאמר רב דחל הקדש: **במעלה לו מזונות**. קמתר ואין יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זק: **והא**. דקאמר לא חייל הקדש בשאינו מעלה שפיר: **אלא אי אמרת**. קמיתמ בשאינו מעלה ואפילו הכי חייל הקדש דיכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זק: **דאי לא עבד מאן פלח ליה**. בתמיה מאן דבעי ינלפיה: **ת"ש**. דלתיכו אמרת אמרתיך דקלינ עליה דרב: נותן שבתו ורפואתו לרבו. שהרי שכר בעלמו בתליו ואתש"פ שנתן לו דמי יד דוקין אותו כאילו הוא שומר קבוקין[2] דבעלין הוא לאוי לכך כשיעמוד מחליו: **ורפואתו**. נקמיה פרין הך בעי למיפקד לרופא הוא[3] הליו נמקו ועבדו אלא נקו לא אלקיעי[3] דהייגו דמי יד ופשיטא דלבייה הוא לעבד מתחת ידי מכספיה ועבדו עמי בכלל רפואתו דהכא הוא דמפרכס לקמיה דהאי רפואתו לעבד דמעמל מריפא הוא וה"ה שנתן לעבד המכה ומדקאמר שבתו לרבו והוא נתן לו מלבקה ס"מ יכול הרב כו': **ד'הערפה**. שהוא לריך מפני חלוי לוסוסף על מזונותיו: נתון. מעמע מזונות כדי חייו: **פרנסה**. הייגו כל שאר לרכיו בלשון לנון קונסיר"ר: **פשיטא**. דלרבו הוא אלא לנמלן ליהוי הרי מעבה יהיו לרבו ואי לאמעינן אע"פ שאינו זו ולממרת דיכול הרב כו' ניחא אותו העבד נתון מן הלבקה ותו לא: **דאמרה ד'חמשא יומי**. לתן לרופא שכר ממקח הימים: **צערא דידיה**. וסל"ת לערא לו זכי ליה רחמנא: קמ"ל. דבכל שבת הבא לידו זוכה בו רבו כשורו ותמורו: **אמרנו** ל' **לאביר** ברסנן. מפני שחכיהו הוא מיגו קורבו רבי: ומה והל"א **אם ירצה שלא** לזונו **ושלא** לפרנסו מפסקיהו בשמרוהו כלום: **אבל אשה חוב הוא** לה. כשן קאמרי לה לגומר בהסיה ולאי מוזיגן: **מאי קאמרי ליה ומאי קמהדר** להו. לגומר תשובה שהסיום ומה עבד כהן שבת מה תשובה היא למה שאמרו לו בדרון ובריא אלמנדרי: **אי אשמעינן**. וכ"ה בדרון ובריא אלמנדרי: **מ"ל** בשבתא (בדרא שמים):

לעיין רש"י

ל) שייך לע"א (גליון): **מ)** ת"י **מאחר שאינו עושה** ל' מה יאכל: **נ)** ת"י **דאמר** בדרון ובריא אלמנדרי: **ס)** בבתי בשבתא (בדרא שמים):

לתקון הש"ס

ל) תוס' ד"ה דפחות כו' בפ' המוכר הבוכלי בעבד כו':

גליון הש"ס

תוד"ה שביק ליה וכו' **ד'יחוב שבא מכרו**. ע"ב בהרון קוקיסן ס"ב בתי (רכה) (כמו) ע"ש:

הגהות וציונים

מ) ת"י **מאחר שאינו עושה** ל' מה יאכל: **נ)** ת"י **דאמר** בדרון ובריא אלמנדרי: **ס)** בבתי בשבתא (בדרא שמים):

לעיין רש"י

ל) תוספתא פ"ב ה"א: **מ)** ב"מ (ע.): **נ)** ב"ק פג.: **ס)** לקמן מב.: **ע)** ועי' תוס' ב"ק פז.: **פ)** ד"ה מנמן): **ל)** לקמן עח ע"א.

מסורת הש"ס עם הוספות

מ) (תוספתא פ"ב ה"א): **נ)** (ב"מ (ע.): **ס)** (ב"ק מב.): **ע)** (לקמן עח ע"א).

הגהות הב"ח

מ) תוס' ד"ה דפחות כו' בפ' המוכר הבוכלי בעבד כו':

מסורת הש"ס

עין משפט נר מצוה

נה א א"ר אלעזר אמרנו לאביר והלא זכות הוא לעבד לצאת מתחת ידי רבו לחירות ואמר לנו הוב הוא לו שאם יהיה עבד כהן פוסלו מן התרומה אמרנו לו והלא מה אם ירצה שלא לזונו ושלא לפרנסו ראשי אמר לנו ומה אילו עבד כהן שברח ואשת כהן שמרדה בעל בעולה הלא הא אוכלין בתרומה וזה אינו אוכל אבל אשה חוב הוא לה שכן פוסלה מן התרומה ומפסדה מן המזונות. מהר"ל מאיר מגדר לחו. פי' הוא אומר חוב הוא לו שאם יהיה העבד כן פוסלו מן התרומה וגם נוטלו (ס"א והחשנו לו) מן המזונות וגם הוא חזר ואמר לחן מן התרומה עבד כהן שברח ושאם היה עבד כה"ל פוסלו מן התרומה. פי' אע"פ שנתנו הוא לו שיצא לחירות ס"מ יש בו צד חובה לענין תרומה וכיון שיש בו צד חובה אין חבין לו לאדם אלא בפנ': **אמרנו לו והלא אם ירצה וכו'**. פי' יכול לומנעו ממנו מזונות בין חולין ובין תרומה א"כ נמצא שהשליח הזה שום חובה אינו עושה לו: **אמר להן השבתוני על המזונות מה תשיבוני על התרומה**. פי' במזונותיו יכול לומנעו בין בחולין בין בתרומה אבל בתרומה בעלמא לא מצי מנע ליה השליח הזה פוסלו אפ' בתרומה בעלמא א"כ עכשיו שהוב הוא לו: **וכ"ת דריק ליה גיטא ופסיל ליה**. פי' והרי נמצא שבלא השליח נמי יכול לפוסלו מתרומה בעלמא שביק ליה ועריק ואזיל לעלמא: **ומה אילו עבד כהן שברח ואשת כהן שמרדה על בעלה הלא אין אוכלין הזה שהשליח קיבל לו גיטו אינו אוכל. פי' לא מצי** לפוסלה בגיטא דע"כ ואזיל לעלמא אבל ע"י שליח מצי לפוסלה בכל הוכא דאחיה דמשנה דמטנה דטבי גיטא לדידה דשליח זכה לו דצא ב"ח. **ומסנאן** מוכיח דהבהגנה הגנו ליד השליח אע"פ שלא הגיע ליד הבעל דבי מיתחרר שאם שביק שדינע ליד הבעל שביק ליה נמי ועריק אלא דאי ע"י זכי השליח יכול לשחרר בכל מקום שהוא אע"פ שלא יגיע ליהו:

[9] תוספתא פ"ב ה"א.

[10] ב"מ (ע.).

[11] לקמן מב.

[12] ב"ק פג.

[13] לקמן מב.

[14] ועי' תוס' ב"ק פז.

[15] ד"ה דמנמן).

[16] לקמן עח ע"א.

הגהות הב"ח

מ) תוס' ד"ה דפחות כו' בפ' המוכר הבוכלי בעבד כו':

מ) תוס' ד"ה דפחות כו' בפ' המוכר הבוכלי בעבד כו':

לתקון הש"ס

ל) תוס' ד"ה דפחות כו' בפ' המוכר הבוכלי בעבד כו':

גליון הש"ס

תוד"ה שביק ליה וכו' **ד'יחוב שבא מכרו**. ע"ב בהרון קוקיסן ס"ב בתי (רכה) (כמו) ע"ש:

הגהות וציונים

מ) ת"י **מאחר שאינו עושה** ל' מה יאכל: **נ)** ת"י **דאמר** בדרון ובריא אלמנדרי: **ס)** בבתי בשבתא (בדרא שמים):

לעיין רש"י

ל) שייך לע"א (גליון): **מ)** ת"י **מאחר שאינו עושה** ל' מה יאכל: **נ)** ת"י **דאמר** בדרון ובריא אלמנדרי: **ס)** בבתי בשבתא (בדרא שמים):

לעיין רש"י

ל) תוספתא פ"ב ה"א: **מ)** ב"מ (ע.): **נ)** ב"ק פג.: **ס)** לקמן מב.: **ע)** ועי' תוס' ב"ק פז.: **פ)** ד"ה מנמן): **ל)** לקמן עח ע"א.

מסורת הש"ס עם הוספות

מ) (תוספתא פ"ב ה"א): **נ)** (ב"מ (ע.): **ס)** (ב"ק מב.): **ע)** (לקמן עח ע"א).

הגהות הב"ח

זוה אינו אוכל. משמוכר אינו אוכל: מפני שהוא קנינו. דעמא דמאי עבד כהן שברה אוכל בתרומה מפני שהוא קנינו דכהן הלכך אי בעי הוה כהן כשיכיה עבדו שקיל הרבעה זוזי מיסבל ומקרי ליה ניהליה כל היכא דאתיקיה וזוב אינו מיסבל ומיפסיל: דא"ל ליה. זוזלה היא בעיניו לגזול בה כל תאותו: ופריצה ליה.

מתניתא עמו בפריטות: **מתני'** האומר תנו גט (ה) זה לאשתי. גרסינן במתני' ולא גרסי' מן שלא מסרם לאשתי. ב) ויתר מלהיות ומפור מתנה מתוך ג"ב גקמ. קמה. לקמן מד. ד"ה מהו דמיתמי. ו) לעיל יא.ב, עמה. ד, ויתר מלהיות ומפור מתנה מתוך ג"ב גקמ: ד"ה תנו). ז) עמה. ד, ד"ה תנו). ח) תוס' מתנות ג: ד"ה כהן הרי אין. ט) יד.ב, כב) תוס' מ"ב ד"ה מהו דמיתמי ג: ד"ה כהן הרי אין. קמנו. ד"ה קתא וכו' לתרומה מוכלת) ע"ש תוס' מתנות ד. ד"ה הא.

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה לאמר נתנו גט לאשתי בגיטין במתני' ולא גרסינן מן שלא מסר ליה ד"ג מין מדברי הר"ש: (ז) תוס' ד"ה עבדא וכו' דמותו רגנן בעובד כוכבים דעיקא ליה וכו' אבל עובד כוכבים אסור רמוה:

גליון הש"ס

תד"ה והא לא משיך וכו' אבינ' דבשלי דבריהם סבר. וע' תוס' שם שכתבו מדקן אמר נו. בהרן נגרים ה' ס"ג ד"ה ריש:

הגהות וציונים

(ג) לגמ' מיתתר (עבע"ן. ובן בכתי"ר ליתא) (ד) בדפו"י ובכת"י: (ה) בכת"י נוסף אי אמר ליה הא מילתא במתנה שלשתן (בבר"ש' שבר"ש של שלשתן). (ו) מ"ר מ"ג (בלוין). (ז) ב"ל אפילו בסנה סתם (רש"ש). (ח) בדפו"ר אבל.

לקיקוני רש"ש

עבדא בהפקירא ניהא ליה. וע' תוס' ד"ה עבדא וכו' מותר בסקר מוכן דמות הפקעתו מכוחם מן מוכן לכתות מותר בכנ שבלא נלא ליה נלא מעמד לגמרי. לא בהפקירא ליה (כתובות יא.). לא יתנו לאחר מיתה. ולפלוני לאחר מיתה. ולפלוני רבנן דאמרי אמרי אמרי לפלוני אמרי אמרי לפלוני אמרי אמרי לפלוני

קסבר רב פפא כי אמר רב לא שנא מלוה לא שנא קפדון. וז"מ ולרב פפא ורב[2] גופיה אמאי כי לוקי מתני' במעמד שלשתן ואפי' לר' לטורין וכי מיתמא מסוס לגלא דמתני' במעמד שלשתן אם כן מאיזה טעמא הוה ליה למימר דרב פפא לא אמר כרב זביד וי"ל אע"ג דמתני' לא מסמע ליה לרב דמעמד ג' מ"מ מדלאמר רב פפא לאיקלוני אלרב זביד מסמע דלא מעמד שם לא הוה מעמד ג' ומ"מ אמר דמתני' לא מסמע ליה לרב דמעמד ג' מ"מ מדלאמר רב פפא לא אמר כרב זביד מסמע דמעמד שלשתן הוה ליה למימר דרב פפא לא אמר כרב זביד וי"ל דמתני' לא מסמע ליה לרב דמעמד ג' מ"מ מדלאמר רב פפא לא אמר כרב זביד מסמע דמעמד שלשתן ולא שנא בפקדון רב זביד מ"ט לא אמר כרב פפא לא מיתוקמא מתני' בשביב מרע מאאי מדקתני האומר תנו גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי ומת לא יתנו לאחר מיתה טעמא דמת הא מחיים נותנין טעמא דאמר תנו הא לא אמר תנו אין נותנין השביב מרע אע"ג דלא אמר תנו נותנין[3] דתנן בראשונה היו אומרים הויצא בקולר ואמר כתבו גט לאשתי דרי אלו יכתבו ויתנו חזרו לומר אף המפרש והויצא בשיירא רבי שמעון שזורי אומר[3] אף המסוכן מתקיף לה רב אשי ומאן נימא לן דמתני' רבי שמעון שזורי הויא דלמא רבנן היא. גופא אמר רב הונא אמר רב[3] אמה לי בידך תנהו לו[3] לפלוני במעמד שלשתן קנה אמר רבא מסתברא מילתיה דרב בפקדון אבל בטלות לא והאלקים אמר ר' אפילו במלוה אתמר נמי אמר שמואל משמיה דלוי מלוה לי בידך תנהו לו[3] לפלוני במעמד שלשתן קנה ומצטמא מאי אמר אמימר נעשה כאומר לו בשעת מתן מעות שעבדוא לך לדידך ולכל דאתו מחמתך א"ל רב אשי לאמימר אלא מעתה הקנה לגולדים דלא הוו בשעת מתן מעות הכי נמי דלא קנו דאפילו לר"מ דאמר[3] אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ה"מ לדבר שישנו בעולם אבל לדבר שאינו בעולם לא אע"ר אש

בהחיא

עין משפט
נר מצוה

מ א מ' מכלל דמ"ל ה ומ"ש מכלל דמ"ל ה ומ"ש מה לי מ"ש מ"מ מימן קנו מעי' ה ומ"ש מ"מ מימן קנו מעי' ה ומ"ש מ"מ מימן קנו מעי' ה ומ

בההיא הנאה דקא משתניא. הלי מעלה לגבי חלי מעלה יפנה למעלה מדשה ומה לו לחמות הפרטון זמן מרוך: גמר. הסמה בשעת המירה: ומשעבדיד נפשיה. מלא שלם לאלי ומיעתיה מקמתא: **כגון הני דבי בר אלישיב.** סם סים מקבל לה מדם חזק שלינו ממתין

בההיא הנאה דקא משתניא ליה בין מלוה ישנה למלוה חדשה גמר ומשעבד נפשיה א"ל הונא מר בריה דרב כהנא לרב אשי אלא מעתה (ה) **כגון הני דבי בר אלישיב דכפתי ושקלי לאלתר ה"נ דלא קנו וכי תימא ה"נ** (ו) **א"כ נתת בדבריך לשעורין אלא אמר מר זוטרא** (ז) **הני תלת מילי שונהנו רבנן לכהלכתא בלא טעמא דהא דא** (ח) **ואידך דאמר רב יהודה אמר שמואל** (ט) **הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאה אלא אפיטרופיא ואידך** (י) **דאמר רב חננאי** (יא) **המשיא אשה לבנו גדול בבית קנאו. א"ל רב לרב אחא ברדלא קבא דמוריקא אית לי גבך יהביה לפלוני בשביל קמאנא לך דהדרנא בי מכלל דאי בעי הדר ביה מצי הדר ביה ה"ק דברים הללו לא ניתנו לחזרה** (יב) **הא אמר רב חדא זימנא** (יג) **דאמר רב הונא אמר רב מנה לי** (יד) **ואיתיבינהו** (טו) **נהליה למרי ארעא** (טז) **באפי מרי ארעא וקנה** (יז) **מינה לסוף אזל עבד חושבנא בין דיליה לנפשיה לא פש גביה ולא מידי אתא לקמיה דרב נחמן א"ל מאי אעביד לך דהדא דאמר רב הונא אמר רב ועוד הא קנו מינך א"ל רבא אמו האי מי קאמר לא הבינא דליכא גבאי קאמר א"ל א"כ קנין בטעות הוא** (יח) **וכל קנין בטעות חוזר". איתמר** (יט) **הולך מנה לפלוני שאני חייב לו** (כ) **אמר רב חייב באחריותו ואם בא לחזור איני חוזר ושמואל אמר מתוך שחייב באחריותו אם בא לחזור חוזר לימא בהא קמיפלגי דמר סבר** (כא) **הולך כזכי דמי ומר סבר** (כב) **הולך לאו כזכי דמי לא דס"ל** (כג) **הולך כזכי דמי והכא בהא קמיפלגי מ"ס לא אמרינן מיגו וגו"מ אמרינן מיגו תניא כוותיה דרב** (כד) **הולך מנה לפלוני שאני חייב לו לא יתן מנה לפלוני שאני חייב לו הולך מנה לפלוני שיש לו בידי לא יתן מנה לפלוני פקדון שיש לו בידי חייב באחריותו ואם בא לחזור איני חוזר פקדון ביד אחר ר' יוחנן אומר חייב כדרבי בחמוראי רב ששת הוה ליה אשרתא דסרבלי בבחמוראי א"ל לרב יוסף בר חמא בהדי דאתית אינתיבנהו נהליי אזל יהבינהו ליה אמרי ליה ניקבי מינך אמר להו אין לסוף אשתמיט להו כי אתא לגבייה אמר ליה שפיר עבדת דלא שוית נפשך** (כה) **עבד לוה לאיש מלוה לישנא אחרינא שפיר עבדת עבד לוה לאיש מלוה. ר' אחי בר' יאשיה הוה איספקא דכספא בנהרדעא אמר**

אם כן נתת בדבריך לשעורין. מה שעשה ע"פ הקונטרס כפ"ק דקידושין (דף י.). גבי בעמיה דר' יעלי דקפדן מתרקבא **כהלכתא בלא טעם.** פי' מה הוא תקנה מקומות מעמד מעמד תקנו שלא לעכוד לעכודה ולעשות קניינים ובכיתות וכסיו לאפסו מעוס שלא שבק לגייה וכיבוי לאחריתי ואין בדר לעשות כן אלא לאלק לה כסוד ולמעוטה פיטרופיא ומשיא אפס לגבו בההאי מסיר כל מה שיש לו מן הבית סמוכה עליה דעמה דבן כדמפרש בפ' מי שמת (ב"מ ד' קמה.). **אבל מתנה מועטת כו'.** וס"מ אל נמי שבעה: **אבל** רב פפרק הזהב (ב"מ מט.) דבריס אין בהן מעוס מיסור אמנה ומדמי הדרגא בהם מעוטת בעכר לילכ מעוט בהדי דבריס וי"ל דהכא אמוס בעקבר אלו לנעל חוב שיבו לו שלקח העמין דקני שלי מכבסתר מתנה לה אלא לאלק לה: **ולא** פש גביה ולא מידי. פר"ש וכן ר"ש סביו בעלי דיינן מודיס לו אי הכבר יזוע בעדות בדוכה לגלי בפ גיה מידי מעוס מדבריהס **דמנפשיה** דמנפשיה אין נאמן לומר עוביני ממה שהוביני אמ"ע לחיים ליה מגנו לגלי בעי אמס חזיהי ופרעתי לה (דף לח:) משמע מכלל דאין בפ גיה מידי מעוס אבל אם אמר מנה לי בידך אמר לה הן נאמר אמר הוא לא לא חושבנא בהדי הדדי פש חמש איסתרי אמר לה אם נתתי לך בידי מיד ומפרש טעמא בפ"ק דבבא מתא (דף ו.) מעוס לכל אמוס בה לגיהי כאומר לה פרעתי דמי ואמתלי לא מהיגן לומר לו אין בידי בעיעתי אסיתי סבור לחיות מיד ואיני מיד כלום מיגו לא בעי אמר פרעתי אמ"כ אינו מעמנו דבמנו לו אין בידי אינו מעמנו לומר לו אין בידי אינו מעמנו לומר לו אין בידי אינו מעמנו לומר

הא בשביב מרע. תור"י אע"ג דמת מקבל בחיי נותן ולא קני אלא אחר מיתת נותן אפ"ה קנו יורשין דדעת נותן הוא לכיון שיגיע למקבל בסמוך מתן תמות שיהכה המקבל אחר מיתתו הוי הוא לו יורשין לחוותא[ב] לא נולדו יורשי מקבל עד אחר מיתת נותן קנו אפי' במ"ד לעובר לא קנה[ג] דדברי שביב מרע כמתה כמתמוריס המקבל משעת מתנה נתינת שביב מרע אין לו אמיתות: **ור'** יהודה אומר בשם רבי יעקב אומר הולך אל בוכי. ותפ"ר דרבי אין לה בפרק התקבל (קמן סב.) הולך ומן לה זכה לה התקבל לה לה לאחוז לה יחזור דהולך ומן זכה הוה משום שאמר בהלוה שאינו מתנה בשביב מרע אין לו אמיתות: ¹ **בשביב מרע.** שכל מגלה חוז ב דברי הכתובים ומתמוריס הולך דדיה זכי הוה ומתנה לו שכי זכה מבחיי נתין. **בבריא.** יחזור שלמה אלא למקבל לאו כזכי דמי הוה לה והא בשביב מרע. דהולך דדיה זכי הוא: **הא האיתיה למקבל.** בעולה: בשעת מתן מעות. ותלמ"ל דבעולה מיד וכשמת זכו יורשיו מכאן: **הא דליתיה למקבל.** שכבר מת וזה לה קנו יורשין: **הא והא בבריא.** והולך דדיה לאו כזכי דמי: **הא דמת מקבל בחיי נותן.** יחזור למגלה לזו כזה בהן מקבל ומפקיע מתן מעות בחיי נותן. ומאי למגלה לזו לקיים דברי המקבל ומפקיע מתן מעות בחיי נותן. ומאי לקיים דברי המת

בביתו. נוסקין"ש נגעי"ז: והיא ב"ב מנה. כך היתה שוה: תקברם אמם. קללה היא כלומר לא יעלו על ולא יזכרו בפיה המדרש לרלחיה לפי שרבעים היו שהיו מקריפין קולים בכרם[1] ולר"ש כלפיה ניכוו ולא נלמד מהן לפי שלא הקדקדו בהן אוך היתה לוחה שמתוך שהיו רבעים לא הוכרו בהכמה"ל: **תנא קמא ר"א.** דאמר שביב מרע ובריא שוים הלכך אולך דליתה ולא מהכן לחיי: **ויש אומרים כרבנן.** דדברי שביב מרע כבתוחין ובמסורין דמי ואפיי לא מת מטלה נמי יתנו ליורשי מקבל כל זמן שלא חזר מטלה מדבריו: **ר"א.** מדהלו עומדת בעיתה הכי אם לא מת יחזרו יהולוקן: **מספקא** להו. אי כר"ש לא כרבנן והיכא דמיית נמי מספקא להו אי מלוה לקיים דברי המת אי לא: **תני.** במתניתה דר"ש יחזרו למטלה ולא תתני ליורשי מטלה דבלה מת עפקינן:

הדרן עלך המביא קמא

המביא. בפני נחתם חציו. אמר מן הנדרים: **אי אומר בפני נכתב ואחד אומר כו' פסול.** לי כשהגנו יולא מתמת ידי הלאמר שהוא מבלו ולאין מכיון שליא בהבאתו מעשה בלולו ולא מלוה לקיים דברי המת אי לא: **בפני נכתב חציו ובפני נחתם כולו** (מראה כהן): **[1]** שיין לע"ב (גליון): **[2]** ציל ומשר (באר"ם ר"ש). וכ"ה בכתיי. ורש"ש מחק תיבת "ומשר"): **[3]** ציל להנות כיון (רש"ש):

לעזי רש"י

נשיק"א. פיזוג כמיה (ב"ב קנו ע"ב) ממין קרקי מתנת (נחבר אח כתבו) (ר"ש" בפס קה ע"ב ד"ה ממנון) מת נפש (ר"ש" בפסוק ו ע"ב ד"ה ממנון):

ליקוטי רש"י

דמי רוכל מתנת מתמת מיתה ולם מתנת מכיב מרע בתקלת מתה ומיכבי לאוקמי מכלה מתנת מיתה כלאוקמינן (ב"ב קנח): דבר מתנת מכיב מרע בתקלת ב"ע מודים לגא מקבל בתמיה ולם בן ע"ב מלוב ר"ש מלוה מתנה מתמת מיתה (רשב"ם שם):. בביתו. ממן מכסי מתנת לאחר הנגר (שבת נז.). ע"ש שמכנגת וקובנתן מעמה המלוה (שם סב. וע"ש רשב"ם קנו: ד"ה למכבנתא. ושק"א נחה שם כמו שם בראשון). מיה נפש נוסקי"ש בלבן"ש והוה לשון כבנות ולקלות (שבת נד.) שמכנגת אחוק לגילה.

וקיימו חכמים את דבריה. אע"פ דמתנת מלקת בלה קנין מלוה דמקרקעי דבריה מקמע בנגיס בלא קנין מלוה (רשב"ם ב"ב קנא): **אבל לא בפני נחתם.** אין מיכאן לבלוה ולא מלוה לקיים דברי המת אי לא: **אבל לא בפני נכתב** ואחלולי לא אמר בפני נחתם כסר אמרינן בפ"ק (לעיל דף ג.) דכי אמר יודע אמי מה מיכון בשמעתא מלוה לא מלוה לקיים דברי המת אי לא: **מידי דאילו אמר חד כשר.** אם היה אומר בלבד בפני נחתם דבלי מכירה כשר ואפילו לא אמר בפני נחתם דבלי אמרינן בפ"ק (לעיל דף ג.) דכי אמר יודע אמי מה מיכון בשמעתא מלוה לא מלוה לקיים דברי המת אי לא: **אבל לא בפני נחתם** דבלי מכירה

אני הוא עד שני פסול. וא"ת ומי מיכא מידי דאילו אמר בפני נחתם כסר ומשום דאמר מי הוא עד שני פסול ורגלה לר"י כמו שאומר מיהודאלמי דלי אמר מי הוא עד שני עשה כמוצג בעצומו דנראה לכך גם לחברי עד אחמתים אמתימו וא"ת וכיון דטעמא עדות אמתימו הוא מש"ה הוא לומר לומה ליה למימר משום אלא מי כולו בקיום הגט כו' ור"ל משום דאלא מי כולו בקיום הגט כו' לא מי טעמא דאי כולו בקיום הגט דאין לו מה לומר בעדות אמתימו:

גידוד המשה ומחיצה המשה כו'. פי' בקונטרס (פ) אם היה מרץ עמוק אמצה והקיפוהו מחיצה אמצה אין מעכבתין לחיות מוכן כשום הימיד וקשה לר"י דאמר בשמא בפרק הזורק (דף נט:). וכ"כ בתרא דעיבורין (דף נט:) דבור וחוליומו מעכבתין לעשיה ואע"פ שהם נגוהה בעומנו ועוד דאמר פרק כל גגות (שם דף נא:) בהדיא גבי שתי חצרות זו למעלה מזו ויש גידוד אמצה ומחיצה אמצה דמוהה כ"ב מסרת בתמתוה סולת ורוחה פי עפרה דמעבדה שיש לה אחד לר"ל לענין בדבר ל' תלרות זו למעלה מזו מיירי בכל ולגבי עליונה לענין עירוב כדמוהה פ' כל גגות (שם נא:) מ"ל לענין בל בדה"ר גוה אמצה והקיף על גבי אמצה אמצה כלו אמצה דה"ר לענין שבת ומ"ל ויחסבו כה"ר מעשם אל בעי מגם עליה[1] ומשמעם כלאמר בפרק אלון (שם עח.) גבי מלגלו כולו מלגות ר"ל דמיירי בדבר הרבה לגלה שיך עליה אין מיירי בדבר לר' **הנונטל ידיו[2] אחת בנטילה ואחת בשטיפה כו'.** פי' בקונטו' נטל לו אחת מן הכלי מתקון מכמים ואחת בשטיפה בטהר במי' סאה ור"מ והיכי פשיט מהכא מי מצי מדא דאל לר' הנונטל ידיו אחת בנטילה ואחת בשטיפה כו'. פי' בקונטו' נטל לו אחת מן הכלי מתקון מכמים ואחת בשטיפה בטהר במי' סאה ור"מ ומ"ל דאל לר' מי מצי מדא דאל לר' הנונטל ידיו אחת בנטילה ואחת בשטיפה דיו

הנצוק קולות: והקופרס. סר משופע שמדרונו מחודד הרבה: **אינו חיבור.** לטומאה כגון המעבה מכלי טהור לכלי טמא ונוגוק הקלות מתבר משקה שי הכלים אינו חיבור לטומאת משקין העליונים וכן הקופרס לטומאה אין דבר דף הגמוטים[2] בתרגון המתמתות מחוברים לטומאה אין העליונים שמגיעים מן הרוח אינו חיבור אלא אם כן הרוח מגיעה מן הרוח אינו חיבור אלא אם כן הרוח מגיעה מן הרוח אינו חיבור אלא אם כן הרוח מגיעה

אלמא קסבר שנים שהביאו גט אין צריכין כו׳. פי׳ בקונטרס דטעמא דמשום דאין עדים מצוין לקיימו ונראה לפלוגתא דמ״ר לפי שאין בקיאין לומר מאיי הכא דלאחר שלמדו כבי תרי אלא שסיים לו בזמיון שמא יחזור לקלקולו אבל מאן דסבר שנים שאין בקיאין לומר כדבר לדבר דלגבי דלמר כי פתם כסבר כסף כיון שאומרים שהעבל נלמס דמה מלו אלמרו בפנינו גרשה וא״ש ורבינו״ם ממי דלמא בעלמא דגרשין דלמא אלא לאחלופי בקיום שטרות דעלמא ואף על גב דאחד אומר בפני נכתב כי דלא הוה אהנו שליח בגט כמאן דלגיעה דאין דאין עדות אלא אתחימה בלחוד דאתי לאכשוורי נמי קיום שטרות בע״א ומש״ה פסול אבל אם היו שניהם שלוחי׳ בהבאתו שעדים אומרים כי הבעל נתנו לה כשר דאינו״ם שאינם שלא אמרו בפנינו נכתב ובפנינו נתתם כשר [שכיון] שהם מעידים כי הבעל נתנו לה אין עדות שום קיום שפי׳ הבעל כך עדים וכיון שהוא מסור להם הרי הדדה שהוא כשר ושוב אינו יכול לערער כדהתם׳ לעל ב״ק ולשמה לא חיישי׳ בדרבא: א״ל אבי אלא מעתה טיפא דקתני שנים אומרים בפנינו נכתב ר״א אומר בפני נתתם פסול ר״ל יהודה מכשיר טעמא דאין הגט יוצא מתחת ידי שניהם [הא גט יוצא מתחת ידי שניהם] מכשיר רבנן א״ל אין רבי אין הגט יוצא מתחת ידי שניהם במאי פליגי. מר סבר גזרינן דלמא אתי לאחלופי בקיום שטרות דעלמא דלא סבר לא גזרינן. פי׳ רבנן דלמא אתי לאחלופי בקיום שטרות דעלמא דלא גזרינן. לישנא אחרינא אמרי לה אמר רב שמואל בר יהודה אמר רבי יוחנן אפי׳ גט יוצא מתחת ידי שניהם פסול אלמא קסבר שנים שהביאו גט ממדינת הים צריכין שיאמרו בפנינו נכתב ובפנינו נתתם אמר ליה אביי״ אלא מעתה טיפא דקתני שנים אומרים בפנינו נכתב ובפנינו נתתם פסול ור׳ יהודה מכשיר אפילו גט יוצא מתחת ידי שניהם פסלי רבנן אמר ליה אין במאי קא מיפלגי מר סבר [ב] לפי שאין בקיאין לשמה ומר סבר לפי [ג] שאין עדים מצויין לקיימו לימא דרבה ורבא תנאי היא לא רבא מתרץ לישנא קמא ורבה אמר לך דכולי עלמא בעינן לשמה והכא במאי עסקינן [ד] לאחר שלמדו ובגזירה שמא יחזור הדבר לקלקולו קמיפלגי דמר סבר גזרינן ומר סבר לא גזרינן וליפלוג נמי רבי יהודה ברישא הא אתמר עלה אמר עולא חלוק היה רבי יהודה אף בראשונה מתיב רב אשעיא לעולא יהודה מכשיר בזו ולא באחרת מאי לאו למעוטי אחד אומר בפני נכתב ואחד אומר בפני נתתם לא למעוטי בפני נתתם אבל לא בפני נכתב סלקא דעתך אמינא הואיל ולא גזר רבי יהודה שמא יחזור דבר לקלקולו דלמא אתי לאחלופי בקיום שטרות דעלמא בעד אחד נמי לא גזר קא משמע לן אתמר נמי אמר רב יהודה שנים שהביאו גט ממדינת הים באנו למחלוקת רבי יהודה ורבנן. רבה בר בר חנה חלש עול לגבה רב יהודה ורבה״ לשוילי ביה בעו מיניה [ה] שנים שהביאו גט ממדינת הים צריכין שיאמרו בפנינו נכתב ובפנינו נתתם אין צריכין אמר להם מה אילו יאמרו בפנינו גירשה מי לא מהימנינ אתא ההוא חברא

כשר אלמא קסבר שנים שהביאו גט ממדינת הים אין צריכין שיאמרו בפנינו נכתב ובפנינו נתתם אמר ליה אביי״ אלא מעתה סיפא דקתני שנים אומרים בפנינו נכתב ואחד אומר בפני נתתם פסול ורבי יהודה מכשיר טעמא דאין הגט יוצא מתחת ידי שניהם הא גט יוצא מתחת ידי שניהם מכשרי רבנן אמר ליה [ו] אין וכי אין גט יוצא מתחת ידי שניהם במאי פליגי מר סבר גזרינן דלמא [ז] אתיא לאחלופי בקיום שטרות דעלמא בעד אחד ומר סבר לא גזרינן. לישנא אחרינא אמרי לה אמר רב שמואל בר יהודה אמר רבי יוחנן אפי׳ גט יוצא מתחת ידי שניהם פסול אלמא קסבר שנים שהביאו גט ממדינת הים צריכין שיאמרו בפנינו נכתב ובפנינו נתתם אמר ליה אביי״ אלא מעתה סיפא דקתני שנים אומרים בפנינו נכתב ובפנינו נתתם פסול ור׳ יהודה מכשיר אפילו גט יוצא מתחת ידי שניהם פסלי רבנן אמר ליה אין במאי קא מיפלגי מר סבר [ח] לפי שאין בקיאין לשמה ומר סבר לפי [ט] שאין עדים מצויין לקיימו לימא דרבה ורבא תנאי היא לא רבא מתרץ לישנא קמא ורבה אמר לך דכולי עלמא בעינן לשמה והכא במאי עסקינן [י] לאחר שלמדו ובגזירה שמא יחזור הדבר לקלקולו קמיפלגי דמר סבר גזרינן ומר סבר לא גזרינן וליפלוג נמי רבי יהודה ברישא הא אתמר עלה אמר עולא חלוק היה רבי יהודה אף בראשונה מתיב רב אשעיא לעולא יהודה מכשיר בזו ולא באחרת מאי לאו למעוטי אחד אומר בפני נכתב ואחד אומר בפני נתתם לא למעוטי בפני נתתם אבל לא בפני נכתב סלקא דעתך אמינא הואיל ולא גזר רבי יהודה שמא יחזור דבר לקלקולו דלמא אתי לאחלופי בקיום שטרות דעלמא בעד אחד נמי לא גזר קא משמע לן אתמר נמי אמר רב יהודה שנים שהביאו גט ממדינת הים באנו למחלוקת רבי יהודה ורבנן. רבה בר בר חנה חלש עול לגבה רב יהודה ורבה״ לשוילי ביה בעו מיניה [כ] שנים שהביאו גט ממדינת הים צריכין שיאמרו בפנינו נכתב ובפנינו נתתם אין צריכין אמר להם מה אילו יאמרו בפנינו גירשה מי לא מהימנינ אתא ההוא חברא

אלמא קסבר שנים שהביאו גט אין צריכין כו׳. פי׳ בקונטרס דטעמא דמשום דאין עדים מצוין לקיימו ונראה לפלוגתא דמ״ר לפי שאין בקיאין לומר מאיי הכא דלאחר שלמדו כבי תרי אלא שסיים לו בזמיון שמא יחזור לקלקולו אבל מאן דסבר שנים שאין בקיאין לומר כדבר לדבר דלגבי דלמר כי פתם כסבר כסף כיון שאומרים שהעבל נלמס דמה מלו אלמרו בפנינו גרשה וא״ש ורבינו״ם ממי דלמא בעלמא דגרשין דלמא אלא לאחלופי בקיום שטרות דעלמא ואף על גב דאחד אומר בפני נכתב כי דלא הוה אהנו שליח בגט כמאן דלגיעה דאין דאין עדות אלא אתחימה בלחוד דאתי לאכשוורי נמי קיום שטרות בע״א ומש״ה פסול אבל אם היו שניהם שלוחי׳ בהבאתו שעדים אומרים כי הבעל נתנו לה כשר דאינו״ם שאינם שלא אמרו בפנינו נכתב ובפנינו נתתם כשר [שכיון] שהם מעידים כי הבעל נתנו לה אין עדות שום קיום שפי׳ הבעל כך עדים וכיון שהוא מסור להם הרי הדדה שהוא כשר ושוב אינו יכול לערער כדהתם׳ לעל ב״ק ולשמה לא חיישי׳ בדרבא: א״ל אבי אלא מעתה טיפא דקתני שנים אומרים בפנינו נכתב ר״א אומר בפני נתתם פסול ר״ל יהודה מכשיר טעמא דאין הגט יוצא מתחת ידי שניהם [הא גט יוצא מתחת ידי שניהם] מכשיר רבנן א״ל אין רבי אין הגט יוצא מתחת ידי שניהם במאי פליגי. מר סבר גזרינן דלמא אתי לאחלופי בקיום שטרות דעלמא דלא סבר לא גזרינן. פי׳ רבנן דלמא אתי לאחלופי בקיום שטרות דעלמא. לישנא אחרינא אמרי לה אמר רב שמואל בר יהודה אמר רבי יוחנן אפי׳ גט יוצא מתחת ידי שניהם פסול אלמא קסבר שנים שהביאו גט ממדינת הים צריכין שיאמרו בפנינו נכתב ובפנינו נתתם אמר ליה אביי״ אלא מעתה סיפא דקתני שנים אומרים בפנינו נכתב ובפנינו נתתם פסול ור׳ יהודה מכשיר אפילו גט יוצא מתחת ידי שניהם פסלי רבנן אמר ליה אין במאי קא מיפלגי מר סבר [ט] לפי שאין בקיאין לשמה ומר סבר לפי [י] שאין עדים מצויין לקיימו לימא דרבה ורבא תנאי היא לא רבא מתרץ לישנא קמא ורבה אמר לך דכולי עלמא בעינן לשמה והכא במאי עסקינן [כא] לאחר שלמדו ובגזירה שמא יחזור הדבר לקלקולו קמיפלגי דמר סבר גזרינן ומר סבר לא גזרינן וליפלוג נמי רבי יהודה ברישא הא אתמר עלה אמר עולא חלוק היה רבי יהודה אף בראשונה מתיב רב אשעיא לעולא יהודה מכשיר בזו ולא באחרת מאי לאו למעוטי אחד אומר בפני נכתב ואחד אומר בפני נתתם לא למעוטי בפני נתתם אבל לא בפני נכתב סלקא דעתך אמינא הואיל ולא גזר רבי יהודה שמא יחזור דבר לקלקולו דלמא אתי לאחלופי בקיום שטרות דעלמא בעד אחד נמי לא גזר קא משמע לן אתמר נמי אמר רב יהודה שנים שהביאו גט ממדינת הים באנו למחלוקת רבי יהודה ורבנן. רבה בר בר חנה חלש עול לגבה רב יהודה ורבה״ לשוילי ביה בעו מיניה [כב] שנים שהביאו גט ממדינת הים צריכין שיאמרו בפנינו נכתב ובפנינו נתתם אין צריכין אמר להם מה אילו יאמרו בפנינו גירשה מי לא מהימנינ אתא ההוא חברא

תוספות רי״ד

כשר אלמא קסבר שנים שהביאו גט ממדינת הים אין צריכין לומר בפני נכתב ובפני נתתם. פי׳ דוקא אם לא היו שניהן שלוחים בהבאתו אלא א׳ דאמר נתתם אז הוא פסול דאע״ג דהתינוקת רבנן כבי תרי כיון דלא מסתיר נמי אכתיבה אתי לאחלופי בקיום שטרות דעלמא ואף על גב דאחד אומר בפני נכתב כי דלא הוה אהנו שליח בגט כמאן דלגיעה דאין דאין עדות אלא אתחימה בלחוד דאתי לאכשוורי נמי קיום שטרות בע״א ומש״ה פסול אבל אם היו שניהם שלוחי׳ בהבאתו שעדים אומרים כי הבעל נתנו לה כשר דאינו״ם שאינם שלא אמרו בפנינו נכתב ובפנינו נתתם כשר [שכיון] שהם מעידים כי הבעל נתנו לה אין עדות שום קיום שפי׳ הבעל כך עדים וכיון שהוא מסור להם הרי הדדה שהוא כשר ושוב אינו יכול לערער כדהתם׳ לעל ב״ק ולשמה לא חיישי׳ בדרבא: מעתה טיפא דקתני שנים אומרים בפנינו נכתב ר״א אומר בפני נתתם פסול ר״ל יהודה מכשיר טעמא דאין הגט יוצא מתחת ידי שניהם [הא גט יוצא מתחת ידי שניהם] מכשיר רבנן א״ל אין רבי אין הגט יוצא מתחת ידי שניהם במאי פליגי. מר סבר גזרינן דלמא אתי לאחלופי בקיום שטרות דעלמא דלא סבר לא גזרינן. פי׳ רבנן דלמא אתי לאחלופי בקיום שטרות דעלמא. לישנא אחרינא אמרי לה אמר רב שמואל בר יהודה אמר רבי יוחנן אפי׳ גט יוצא מתחת ידי שניהם פסול אלמא קסבר שנים שהביאו גט ממדינת הים צריכין שיאמרו בפנינו נכתב ובפנינו נתתם אמר ליה אביי״ אלא מעתה סיפא דקתני שנים אומרים בפנינו נכתב ובפנינו נתתם פסול ור׳ יהודה מכשיר אפילו גט יוצא מתחת ידי שניהם פסלי רבנן אמר ליה אין במאי קא מיפלגי מר סבר [כב] לפי שאין בקיאין לשמה ומר סבר לפי [כג] שאין עדים מצויין לקיימו לימא דרבה ורבא תנאי היא לא רבא מתרץ לישנא קמא ורבה אמר לך דכולי עלמא בעינן לשמה והכא במאי עסקינן [כד] לאחר שלמדו ובגזירה שמא יחזור הדבר לקלקולו קמיפלגי דמר סבר גזרינן ומר סבר לא גזרינן וליפלוג נמי רבי יהודה ברישא הא אתמר עלה אמר עולא חלוק היה רבי יהודה אף בראשונה מתיב רב אשעיא לעולא יהודה מכשיר בזו ולא באחרת מאי לאו למעוטי אחד אומר בפני נכתב ואחד אומר בפני נתתם לא למעוטי בפני נתתם אבל לא בפני נכתב סלקא דעתך אמינא הואיל ולא גזר רבי יהודה שמא יחזור דבר לקלקולו דלמא אתי לאחלופי בקיום שטרות דעלמא בעד אחד נמי לא גזר קא משמע לן אתמר נמי אמר רב יהודה שנים שהביאו גט ממדינת הים באנו למחלוקת רבי יהודה ורבנן. רבה בר בר חנה חלש עול לגבה רב יהודה ורבה״ לשוילי ביה בעו מיניה [כה] שנים שהביאו גט ממדינת הים צריכין שיאמרו בפנינו נכתב ובפנינו נתתם אין צריכין אמר להם מה אילו יאמרו בפנינו גירשה מי לא מהימנינ אתא ההוא חברא

מסורת הש״ס
עם הוספות

א) [עיל ב:]. **ב)** [עיל כ:]. **ג)** [סס]. **ד)** [עיל ב:]. **ה)** [עיל ב:]. **ו)** מדריה אי הכי יכתב, מ״ר אלמא קסבר אלמא שנים.

הגהות הב״ח

(א) תוס׳ ד״ה כמאי וכו׳ דכיון בגו וכו׳ מוכחת מלמלא דהא דעל:

הגהות וציונים

(ב) [צ״ל רב אסי (גליון) צ״ל רבי אסי ר״ש, וכ״ה בר״ן]. מ״ש ורבנן [וכ״ג הערוך (גליון), מגדל דוד, **(ג)** צ״ל **דנעבי** (בתו״ס)]. **(ד)** בתו״ס ולדבה (ע״י מגדל דוד, הרשד״א, מהרי״ם שיף, פרי״ב, הר״ר שמחה מדפוסיא ורש״ש): **(ה)** צ״ל לאחלופי בקיום שטרות (ע״פ הר״ם בתו״ס ובמהר״ם). **(ו)** ב״ה בתו״ס: והנראה״ם הזר להבות בנוסח הישן ניחא: **(ז)** ״משום״ מיותר (רש״ש, וכנ״ר הגהת הב״ח), ובאה״ם מגיה משום **חבי עד** תחימה:

ליקוטי רש״ש

אתי לאחלופי בקיום שטרות. דמוכחת מלמלא מלקיומו אתי ומקל וחמר סבר כל שטרות שם בחזר מקיומי׳ אי אתי אי לא אתי ומאמר מכיר אתי מכר אתי הבעלים לעל ב״ק. **ליפי שאין בקיאין לשמה.** אין מי מדינת הים שם מומחה מומחה מעמלה שיגיע לעל אם נמצא לומר ומבלי הוא לכתוב אגוס לא אפשר וקבלת כתיב וכתב לה מפקר לריחוק לכתיב הלכך לה לסיוע (לכתיב כד) לה הבעלים בפני נכתב ובפני נתתם ומעמלה שיגיע לעל אם מי מדינת הים שם מומחה לומר לעל ב״ק. **ליפי שאין עדים מצויין לקיימו.** לעל מיגיות מסס לנתן אם יבא הנמנע ויעבור עוכר לה בתמיד שיהו עדים מצוין לבהיר תמיתת הבעלים והמקומות לעל ב״ק. **לאחר שלמדו.** דמי לעמה. **שמא יחזור הדבר לקלקולו.** ושמטו [לעל ב:].

מהרש״א

(כא) [לעל ב:]. **(כב)** [לעל ב:]. **(כג)** [לעל ב:]. **(כד)** [לעל ב:]. **(כה)** [לעל ב:]. **ליפי שאין עדים מצויין לקיימו.** לפי שאין בקיאין לומר. **לאחר שלמדו.** דמי לעמה. **שמא יחזור הדבר לקלקולו.** ושמטו

מהרי״ם

(ט) [לעל ב:]. **(י)** [לעל ב:]. **(יא)** [לעל ב:]. **(יב)** [לעל ב:]. **(יג)** [לעל ב:]. **(יד)** [לעל ב:]. **(טו)** [לעל ב:]. **(טז)** [לעל ב:]. **(יז)** [לעל ב:]. **(יח)** [לעל ב:]. **(יט)** [לעל ב:]. **(כ)** [לעל ב:]. **(כא)** [לעל ב:]. **(כב)** [לעל ב:]. **(כג)** [לעל ב:]. **(כד)** [לעל ב:]. **(כה)** [לעל ב:]. **(כו)** [לעל ב:]. **(כז)** [לעל ב:]. **(כח)** [לעל ב:]. **(כט)** [לעל ב:]. **(ל)** [לעל ב:]. **(לא)** [לעל ב:]. **(לב)** [לעל ב:]. **(לג)** [לעל ב:]. **(לד)** [לעל ב:]. **(לה)** [לעל ב:]. **(לו)** [לעל ב:]. **(לז)** [לעל ב:]. **(לח)** [לעל ב:]. **(לט)** [לעל ב:]. **(מ)** [לעל ב:]. **(מא)** [לעל ב:]. **(מב)** [לעל ב:]. **(מג)** [לעל ב:]. **(מד)** [לעל ב:]. **(מה)** [לעל ב:]. **(מו)** [לעל ב:]. **(מז)** [לעל ב:]. **(מח)** [לעל ב:]. **(מט)** [לעל ב:]. **(נ)** [לעל ב:]. **(נא)** [לעל ב:]. **(נב)** [לעל ב:]. **(נג)** [לעל ב:]. **(נד)** [לעל ב:]. **(נה)** [לעל ב:]. **(נו)** [לעל ב:]. **(נז)** [לעל ב:]. **(נח)** [לעל ב:]. **(נט)** [לעל ב:]. **(ס)** [לעל ב:]. **(סא)** [לעל ב:]. **(סב)** [לעל ב:]. **(סג)** [לעל ב:]. **(סד)** [לעל ב:]. **(סה)** [לעל ב:]. **(סו)** [לעל ב:]. **(סז)** [לעל ב:]. **(סח)** [לעל ב:]. **(סט)** [לעל ב:]. **(ע)** [לעל ב:]. **(עא)** [לעל ב:]. **(עב)** [לעל ב:]. **(עג)** [לעל ב:]. **(עד)** [לעל ב:]. **(עה)** [לעל ב:]. **(עו)** [לעל ב:]. **(עז)** [לעל ב:]. **(עח)** [לעל ב:]. **(עט)** [לעל ב:]. **(פ)** [לעל ב:]. **(פא)** [לעל ב:]. **(פב)** [לעל ב:]. **(פג)** [לעל ב:]. **(פד)** [לעל ב:]. **(פה)** [לעל ב:]. **(פו)** [לעל ב:]. **(פז)** [לעל ב:]. **(פח)** [לעל ב:]. **(פט)** [לעל ב:]. **(צ)** [לעל ב:]. **(צא)** [לעל ב:]. **(צב)** [לעל ב:]. **(צג)** [לעל ב:]. **(צד)** [לעל ב:]. **(צה)** [לעל ב:]. **(צו)** [לעל ב:]. **(צז)** [לעל ב:]. **(צח)** [לעל ב:]. **(צט)** [לעל ב:]. **(ק)** [לעל ב:]. **(קא)** [לעל ב:]. **(קב)** [לעל ב:]. **(קג)** [לעל ב:]. **(קד)** [לעל ב:]. **(קה)** [לעל ב:]. **(קו)** [לעל ב:]. **(קז)** [לעל ב:]. **(קח)** [לעל ב:]. **(קט)** [לעל ב:]. **(ר)** [לעל ב:]. **(רא)** [לעל ב:]. **(רב)** [לעל ב:]. **(רג)** [לעל ב:]. **(רד)** [לעל ב:]. **(רה)** [לעל ב:]. **(רו)** [לעל ב:]. **(רז)** [לעל ב:]. **(רח)** [לעל ב:]. **(רט)** [לעל ב:]. **(ש)** [לעל ב:]. **(שא)** [לעל ב:]. **(שב)** [לעל ב:]. **(שג)** [לעל ב:]. **(שד)** [לעל ב:]. **(שה)** [לעל ב:]. **(שו)** [לעל ב:]. **(שז)** [לעל ב:]. **(שח)** [לעל ב:]. **(שט)** [לעל ב:]. **(ת)** [לעל ב:]. **(תא)** [לעל ב:]. **(תב)** [לעל ב:]. **(תג)** [לעל ב:]. **(תד)** [לעל ב:]. **(תה)** [לעל ב:]. **(תו)** [לעל ב:]. **(תז)** [לעל ב:]. **(תח)** [לעל ב:]. **(תט)** [לעל ב:]. **(י)** [לעל ב:]. **(יא)** [לעל ב:]. **(יב)** [לעל ב:]. **(יג)** [לעל ב:]. **(יד)** [לעל ב:]. **(טו

חברא שקלה לשרגא מקמיידו אמר רחמנא דרומאי מעלו מפרסאי והתני [6] רבי חייא מאי דכתיב [8] אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה יודע הקב"ה בישראל שאין יכולין לקבל גזירת רומיים עמד והגלה אותם לבבל לא קשיא הא מקמי דיתו חברי לבבל הא לבתר דאתו חברי לבבל:

אחד אומר בפני נכתב ושנים אומרים בפנינו נחתם כשר: אמר רבי אמי אמר רבי יוחנן לא שנו אלא שהגט יוצא מתחת יד עד כתיבה דנעשו כשנים על זה וכשנים על זה אבל מתחת ידי עדי חתימה פסול אלמא קסבר שנים שהביאו גט מדמינת הים צריכין שיאמרו בפנינו נכתב ובפנינו נחתם אמר ליה רבי אמי אלא מעתה דקתני שנים אומרים בפנינו נכתב ואחד אומר בפני נחתם פסול ור' יהודה מכשיר ואפילו גט יוצא מתחת ידי שניהם פסלי רבנן אמר ליה אין זמנין אשכחיה דיתיב וקאמר דאפילו גט יוצא מתחת ידי עדי חתימה כשר אלמא קסבר שנים שהביאו גט ממ"ה אין צריכין שיאמרו בפנינו נכתב ובפנינו נחתם אמר ליה רבי אמי אלא מעתה רישא דקתני שנים אומרים בפנינו נכתב ואחד אומר בפני נחתם פסול ורבי יהודה מכשיר טעמא דאין הגט יוצא מתחת ידי שניהם הא גט יוצא מתחת ידי שניהם מכשיר רבנן אמר ליה אין והא זמנין לא אמרת לן הכי אמר ליה [9] איתך היא שלא

תמוה: מתני' נכתב ביום ונחתם ביום בלילה ונחתם בלילה [2] בלילה ונחתם ביום כשר [3] ביום ונחתם בלילה פסול רבי שמעון מכשיר שהיה רבי שמעון אומר כל הגיטין שנכתבו ביום ונחתמו בלילה פסולין חוץ מגיטי נשים: **גמ'** אימתי [4] מפני מה תיקנו זמן גיטין [5] משום בת אחותו: והיא שמא ומפת מזוה מתמוי ומן עליה אלא אמתק ומוכר ומכתמקנע לדין הוא לה ע"ל אמתמוקנה עליה כמת לן מוליאם ניטה ומומרמ לא

הא מקמי דאתו חברי לבבל. פי' קונטרס מבני הייטו פרסיים ומקמי דאתו חברי לבבל היינו בימי כסדים בנבוכדנצר ואחל מרודך ונלגלגה ונכתר לאתו הייטו בסכסבה כורש לתא מלכות ומלך בבבל וקשה לר"ח דעל כרחך חברים לא הייטו פרסיים לאחר בפרק בתרא (נדה דף סא:) משמע דבימי ר' יוחנן אתו חברי לבבל דאמרו לה ר' יוחנן אתו חברי לבבל בגלה גפל ואומר ר"ש [6] לחברים סב אומה אחת [7] שבאה בימי רבי יוחנן ובהגות בתרא (ב"ק קיח.) אמרינן דאמר ליה רב לרב כהנא עד לאתיבנא בפנינו נחתם. פי' אע"פ שאין שעה הכתיבה אינו שלוח ולא מהיכן בה אלא שלוח וכמאן דלהיכה דכר ומנאה שאין עליו כלום עדים בין הכתיבה כשר בין המיקום נעשה בהזמנה אין אנו צריכין לעדות הכתיבה דלשמה לא חיישי' כדבא: מתני' נכתב ביום ונחתם בלילה נכתב בלילה ונחתם בלילה בלילה ונחתם ביום כשר ביום ונחתם בלילה פסול ר"ש מכשיר שר"ש אומר כל הגיטין שנכתבו ביום ונחתמו בלילה פסולין חוץ מגיטי נשים. פי' היכא דנכתב ביום ונחתם בלילה קרם זמן הכתיבה לזמן החתימה הוי אחר ה"ל שטו מוקדם וחכמים פוסלין במוקדם ור"ש מכשיר כדמפרש מעמיה לקמן שרי"ש אומר כל הגיטין שנכתבו ביום ונחתמו בלילה פסולין חוץ מגיטי נשים. פי' היכא דנכתב ביום ונחתם בלילה קרם זמן הכתיבה לזמן החתימה הוי אחר ה"ל שטו מוקדם וחכמים פוסלין במוקדם ור"ש מכשיר כדמפרש מעמיה לקמן שרי"ש אומר כל הגיטין שנכתבו ביום ונחתמו בלילה פסולין חוץ מגיטי נשים: ור"ש מכשיר. לגיס לו שמא זמן בגיטין. פי' כיון דלאו לגוביינא עביד לא חיישי' כתבה ונחתם ביום ונחתם בלילה. דאתי לסיוקי לקחתה שלא לגוביינא כל דלא עביד לגוביינא כשר: גמ' איתמר מפני מה תקנו זמן בגיטין. פי' כיון דלאו לגוביינא עביד לא אתו למיטרף בה לקחתה אתו: פי' שמא יש בה אחותו אחותו דנמנו הוצאה גט ואין עמו כתובה נוכה כתובה לאו מזמן הגט ונינא אלא מזמן כתובה ונתחייב כתובה ומה דעשה לה דאין אבר משום בת אחותו. פי' שמא יש בה אחותו אחותו דנמנו הוצאה גט אחותו דנמנו הוצאה גט עליה שלא תתנע וכתב לה בת בלא בתי יהיה בשמעיתין עליה בב"ד שנינה תניא הגט אומרת גרשה היתיר אחותה שאם משום דאמר אמרת המוקדם מקדמי דאמרת המוקדם מקדמי פעמים שנינה בגיטן המקדים נכתב לא אמר מאדר ואמר עכשיו לעדים הגט הזה כבר בתחתיו מאדר ולא הזה בדעתי ליתנו לה ועכשיו נמלכתי ליתנו לה הזה יתחמר בו עכשיו בבית שלהתה שלא יתחמרהו הנדרים לא יכל לחזרה עליה. דר"ל אם משום פרידה. פי' שמזמן הגט הבטם ואם לא הה בו זמן הוה מלוג שלה הוא ומכתמבע לדין הוא לה הוי לא יכל לחזרה שאמר לה שלא יתחמרהו המוקדם פסול אלא הפסידה פירות אלא

6) [מסוס דף ס:].
7) [נקמן כו: ומנות לא:].
8) ע"י תוס' לעיל ל.: ד"ה כתב. 9) ועי' תוס' שבת יא. ד"ה הלא, 10) עמוד ב ד"ה עד, 11) ע' תוס' לעיל ל. ד"ה כל. 12) ב"מ יט. 13) [מנחות לא.]. 14) [קדה:]. 15) יח סוגיא.

גמ' מפני מה תקנו זמן בגיטין. עין בב"ג קנב ע"ב תוס"ש עמי' תוס' ד"ה ריש לקיש ובכ' ובפ' שם בשוה. עין לקמן דף ס ע"ב מל"ה כי תמתו:

א) אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ. [איוב כח, כג]

א) בתוס' הרא"ש ריש. ב) דפרי אומה רשעה שבאו בימי רבי יוחנן הרשיעו אה: ג) נדע"ל רבי יוחנן לבבל ובשבאה הרשיעו (באה"ס, וכמ"ל בתוס' הרא"ש): ד) [שיוך לעיל במשנה טו ע"א] (גליון). ה) דפרי כדפרי"ן: ו) צריך להוסיף בפנים עדים (ר"ש מדפוסיא). ז) ר"ש"ל מ"ז (גליון). ח) מהרש"א בריש ליה אלא שמוהקר הדברות (ר"ש מדפוסיא).

חברא. שם פותה סיפה עם פרסיים (שבת מח.) אומה מפני פרסיים (שם יא. ויבריש בב"ח). פרסיים רשעים ומכון ואינם מכירים כמדים של יפת"ל (במנות סב.). שקלה לשרגא. שהם לבם לנפרסים מוק ביום לדים שלא יכבירו בר אלא בנים ע"ז שלהם (שבת כא. ובריש סב כב.). עבוד והגלה אותם לבבל. משום פירות. לדע מאמתמי מעבנה פירות שאבל מנכסי מלוג אה דקפנר מעבה שנמן עיניו בה לגרשה שם אין לו נכסי פירות (בכמות לא.).

א' אומר בפני נכתב ושנים אומרים בפנינו נחתם כשר: אמר ר' אמי אמר ר' יוחנן אלא שהגט יוצא מתחת ידי עדי חתימה ולא מתחת ידי עדי כתיבה כשר: אלמא קסבר שנים שהביאו גט מדמינת הים אין צריכין לומר בפנינו נכתב בפנינו נחתם. פי' אע"פ שעד הכתיבה אינו שלוח ולא מהיכן בה אלא שלוח וכמאן דלהיכה דכר ומנאה שאין עליו כלום עדים בין הכתיבה כשר בין המיקום נעשה בהזמנה אין אנו צריכין לעדות הכתיבה דלשמה לא חיישי' כדבא: מתני' נכתב ביום ונחתם בלילה נכתב בלילה ונחתם בלילה בלילה ונחתם ביום כשר ביום ונחתם בלילה פסול ר"ש מכשיר שר"ש אומר כל הגיטין שנכתבו ביום ונחתמו בלילה פסולין חוץ מגיטי נשים. פי' היכא דנכתב ביום ונחתם בלילה קרם זמן הכתיבה לזמן החתימה הוי אחר ה"ל שטו מוקדם וחכמים פוסלין במוקדם ור"ש מכשיר כדמפרש מעמיה לקמן שרי"ש אומר כל הגיטין שנכתבו ביום ונחתמו בלילה פסולין חוץ מגיטי נשים: ור"ש מכשיר. לגיס לו שמא זמן בגיטין. פי' כיון דלאו לגוביינא עביד לא חיישי' כתבה ונחתם ביום ונחתם בלילה. דאתי לסיוקי לקחתה שלא לגוביינא כל דלא עביד לגוביינא כשר: גמ' איתמר מפני מה תקנו זמן בגיטין. פי' כיון דלאו לגוביינא עביד לא אתו למיטרף בה לקחתה אתו: פי' שמא יש בה אחותו אחותו דנמנו הוצאה גט אחותו דנמנו הוצאה גט עליה שלא תתנע וכתב לה בת בלא בתי יהיה בשמעיתין עליה בב"ד שנינה תניא הגט אומרת גרשה היתיר אחותה שאם משום דאמר אמרת המוקדם מקדמי דאמרת המוקדם מקדמי פעמים שנינה בגיטן המקדים נכתב לא אמר מאדר ואמר עכשיו לעדים הגט הזה כבר בתחתיו מאדר ולא הזה בדעתי ליתנו לה ועכשיו נמלכתי ליתנו לה הזה יתחמר בו עכשיו בבית שלהתה שלא יתחמרהו הנדרים לא יכל לחזרה עליה. דר"ל אם משום פרידה. פי' שמזמן הגט הבטם ואם לא הה בו זמן הוה מלוג שלה הוא ומכתמבע לדין הוא לה הוי לא יכל לחזרה שאמר לה שלא יתחמרהו המוקדם פסול אלא הפסידה פירות אלא

יז א מ"ש בפרק ראשון מהלכות גירושין הלכה טו סמנא עשין ו סו"ס ל"ת סימן קמב סעיף יט:
יח ב סו"ס מ"ת מהלכות גירושין הלכה טז סמנא עשין ו סו"ס ל"ת סימן קמו סעיף ב:
ב ד מ"ת מהלכות גירושין הלכה ב:

מעשה כתיבה וא"ת וימוסם שמא נכתב בלילה והקדימו הכעל והחזיר כתבו זמן של יום לעשות קנינא על הלקוחות וא"ע שבא לגרשה כדמפיש"ג בסוף ס"ק דף ס"ג מ' גבי שור ר"ל לגעולם מן מומסן בעדים בכרוחן אמ"כ יודעים שבוים מזמן מוקדם אמ"כ יודעים שבוים מזמן מוקדם לכן דבלה בגיטין. לא שיר למימר דתקינו זמן כי שמוכל לחזיא האמה מן הכעל מזונות שלוחה והלכה קודם זמן הכתוב בגוף שלא יומר לה כדי שאם תמוסן אמה בא לגרשה אמר לה יהיו שבוים לא מקרא מזונות שלוחה והלכה עליו ויבריחה ויאמר קודם אע"ג דבעל שאומר גירשתי אח אמתי אמר לה אמה אמר אמה אמר בפני בר ר' יוחנן לתקן זמן כמו שאמרה ע"ד אמה לגרשה אמר לה אמה אמר לה אמה אמר לה אמ

גנות זנות לא שכיחא. פירוש זנות בעדים והתחתה לא שכיח אבל גם בעי למימר דשום זנות לא שכיח דהא ברש כתובות (דף ב) תקנו שתהא כתובה נשמת בשעה שהיו בתולים יכסים בפיה דבית דין דמישיין בעדות מלבשתו מיכה ולמיתה ולמשמה מזונה ושאל דהשם פע"ש דלא שכיח שום תקנה ומשו שלא מתאסר נעיו עולמית ותיפסקה כתובה אבל הכא לא מצי מתיינא מיתה ולא מקיבלה כיון דלא שכיח: **עד** שעת נתינה. פי' קונגו' הלכך זמן כתיבה הגט לא מהני מידי דכי בעיא בעיא לאיתויי שהדי אימת אינו גיטה לדה. ר"ל **סבר** מלבשת מיכה ר' יוחנן אליבא דר"ש לא קאמינא כי קאמינא אליבא דרבנן בשלמא לרבי יוחנן היינו דאיכא בין רבי שמעון לרבנן פירי דמשעת כתיבה ועד שעת חתימה איכא בינייהו והא איפכא שמעינן להו דאתמר מאימתי מוציאין לפירות רבי יוחנן אמר משעת כתיבה וריש לקיש אמר משעת נתינה איפוך. אמר ליה אבי לרב יוסף [6] ג' גיטין פסולים ואם ניסת הולד כשר מה הועילו חכמים בתקנתן אהנו [7] דלכתחילה לא תינשא [8] גזירה לזמן דידיה ויהביה נהלה מאי אמר ליה לא חיישינן כתוב בו שבוע שנה חדש שבת מאי אמר ליה [9] כשר ומה הועילו חכמים בתקנתן אהנו לשבוע דקמיה ולשבוע דבתריה דאי לא תימא הכי יומא גופיה מי ידעי' אי מצפרא אי מפנינא אלא לימא [10] דקמיה ולימא דבתריה הכא נמי אהני לשבוע דקמיה ולשבוע דבתריה אמר ליה רבינא לרבא כתביה אותבייה

יוחנן וריש לקיש: ג' גיטין פסולין. ואמר מרסם יש עליו עדים ואין זמן ואינן דאם ניסת הולד כשר כיון דאי אינו עדים ואין זמן הועילו חכמים בתקנתם. מסוס בת אמתו ומסוס אחרון: **אהנו** דלכתחילה לא תינשא. וכיון דסכי הוא לא מצי לכתוב גט בלא זמן לחפות על בת אמתו אי למכור בפירות לא סופרי הדיינים ולא תמצי עליה סהדי: **גזירה** לזמן ויהביה נהלה. לאחר שכתב גט זמן מתכו כדי לחפות על בת אמתו אי למכור בפירות ויהביה נהלה ואמרי' דגבו שלין בו זמן לא ניכת וכמסולילתא הכי היא בחזקת מגוהרת ולא מקבלה מה הועילו חכמים בתקנתן: **דאמאי לא** חיישינן. לרמאות כזה שהוא ניכר ונגלה לן עבדי אינשי דעבדי ולא תשו רבנן לכתי: **כתוב בו.** ומנו בשטר פלוגיא של יוחנן ולא כתב אחיז שנה לא כתב שנה ולא כתב חדש לא כתב שבת ולא כתב שבת לא כתב יום ומאי: **אלא** דבר אחר. **לכתחילה:** מה הועילו חכמים בתקנתם. הא לא תמנעי מלמכתבתיה ונלאיה: **לשבוע דקמיה.** שלא זינתה מיהרנו: **ולשבוע דבתריה.** לפירות שלא יכנסו בתוכה: ומאי דקמיה דבתריה. לפירות שלא מעכבה מלקוחות בגלאו זמן ומי לא בעיה לדיה לא מהני לזנות דמייתה ראיה דבתר גירושין זמן ולשבוע דבתריה לא מהני לזנות הלא מיקבלו דבלאו זמן ומי לא מקבלה דספק נפשות הוקבל:

ואותביה

גזירה לזמן וגם בשבוע דבתריה אי לא תימא הכי יומא גופיה מי ידעי' אי מצפרא אי מפנינא אלא לימא דקמיה ולימא דבתריה הכא נמי אהני לשבוע דקמיה ולשבוע דבתריה אמר ליה רבינא לרבא כתביה אותבייה

כתביה שכתבתיה לגט אי לא תימא הכי יומא גופיה מי ידעי' אי מצפרא אי מפנינא אלא לימא דקמיה ולימא דבתריה הכי נמי אהני לשבוע דקמיה ולשבוע דבתריה. **מי לשבוע דקמיה.** כיון שאינו מכוונים הימים: **ומהדר אהני לשבוע דבתריה** דאי לא תימא הכי יומא גופיה מי ידעי' אי מפנינא אלא לימא דקמיה ולימא דבתריה הכי נמי אהני לשבוע דקמיה ולשבוע דבתריה. לפירות שאם יסכנו תוציא גיטה ונתנם:

נא א מי' פ"ג מהלכות גירושין הלכה ה' מהגר עטין ג' מרש"ש הל"ש פרקן קמ"ט ה':
נב ב מי' שם הלכה ט' מהגר שם מרש"ש שם פרקן ה':
נג ג ד מי' שם פ"ז מרש"ש הל"ש שם פרקן ז':

תוספות רי"ד

משעת חתימה ואתיא למיטרף לתקנתה אלא כדין משעת כתיבה דעד שעת חתימה: ר"ל מ"ש לא אמר כי יוחנן מאר לך זנות לא שכיחא דר' יוחנן מ"ט לא אמר כר"ל. **סבר** ר' יוחנן מי **לבעל פירות עד שעת** (כתיבה) [נתינה]. פי' הלכך זמן כתיבה הגט לא מהני דכי אתיא למיטרף לקוחות בעיא לאיתויי שהדי אימת אינו גיטה לדה. ר"ל **סבר** משעת **חתימה** אבדם דקסבר אע"פ שאיתר לתתו לה עדיי בחותמו זכין לה בפירות כשנתן לה זכה לפמרע משעת חתימה דכאדרגן בשטרי הלוואות ומקח ומכר שעדיו בחותמו זכין לו הכי נמי אמרינן בכו גט אשה לובי מיהת הלכך חזנן מודיע ואם יבוא כתובה לחתימה ה"ל מקרם ופסול; **והא** איפכא שמעינן דלא דאיתמר מאימתי מוציאין לפירות ר' יוחנן אמר משעת חתימה ור"ל אמר משעת נתינה: איפוך. ואימא ר' יוחנן אמר משעת נתינה וכו' וקר"ל ר"ל דר' יוחנן הלכה כר' יוחנן: **א"ל אבי לרב יוסף** ג' גיטין **פסולין ואם נשאת הולד כשר מה הועילו חכמים בתקנתם אהני דלכתחילה לא תנשא.** דמי עליי מה שנגרמה וא"ת ולר' יוחנן היאך מתפנין גט לאם אע"פ שאין אשמו עמו [2] ניחוש שמא יכתוב בגיטן ולו יתן עד תשרי כדפרי' [3] דש"ק דש"מ (דף יג:) גבי מתפנין שטר לזנה אע"פ שאין מלוה עליו וי"ל דגבי מתפנין שטר לזנה כרבי מאיר משום דיזיף בגנבה ויזיף ויש לומר שאחר זמן יעמוד ויכפרו לקוחות שנמכר מלוה משעת כתיבה אבל גם נרך עדי מסירה ואפי' לר' מאיר [4] אמר עדי תתימה כרבי' [5] אומר ר"מ דבעינן עדי מסירה לחיות בדר' שבעבורה פחות מעט ומפרסמין להיות קול שהיה פנויה ודעו לקוחות שלא נתגרשה מיום הכתיבה ואומרו לה מיימי כו' [6] ומיהו [7] במעלה גט לאחמו דשמעמון [7] ליכא למיחש לרבי יוחנן למיתי לא משום פירות ולא משום שמא יפחה יכיון שרוחש גט הכתיבה קודם המסירה הלא אין לה כלתמר בעמוד [7] הגיעון הבאין מהמדינה היום וא"ת נכתב היום ונתתם בעיה לה אין לה בלא שמעון בר' יוחנן ור"ל לא שייך לגרמר בלא לה אין לה בכתב דר' לא שנגתר ביה דאמרי' לחפות עליה כתבו: **בזיה** לזמן דידיה ויהביה נהלה לרמאי לא חיישינן. פי' דכתב בו דמן לא שהחמנו בו עדים ואח"כ כדי לחפות עליה תתכנו הכיון שאם נשאת הולד כשר א"כ נכ כשר הוא ורחפה אל בה בתחתן. ואהדר לרמאי לא חיישינן מפני שהוא כבר יודע וגיכר כי נתתך הזמן כדי לחפות עליה ויראה לרבים לכתחילה עשה כדי לחפות עליה ואין אדם עושה עצמו רשע ולא חיישינן לחכי: **אלא** דאיכא בו שבוע שנה חדש שבת מאי ר' כשר.

פי' כתוב בו שבוע פלוגתא של יוחנן ולא פירש באיזה שנה א' נמי בשנה פלוגתא של שבוע ולא פירש באיזה חדש א' נמי בחדש פלוגתא ולא פירש באיזה שבוע בחדש א' נמי בשבוע פלוגתא ולא פירש באיזה יום. א"ל כשר דשאין בו זמן כלל תנן דפסול אבל האי דאיכא בו זמן לא שהוא שנה: **ומה הועילו חכמים בתקנתם.** כיון שאינו מכוונים הימים: **ומהדר אהני לשבוע דבתריה** דאי לא תימא הכי יומא גופיה מי ידעי' אי מפנינא אלא אהני לימא דקמיה ולימא דבתריה הכי נמי אהני לשבוע דקמיה ולשבוע דבתריה. **לשבוע דבתריה.** לפירות שאם יסכנו תוציא גיטה ונתנם:

מסורת הש"ס
עמ' הוספות

a) נקמן פ' ... וכו' ע"ב
b) ב"ב קמ"ב, a) לקמן כא"ג, 7) יש ע"ש.

הגהות הב"ח

(6) תוס' ד"ה עד וכו' לו מהני מידי דכי:

גליון הש"ס

גמ' בשלמא דר"ש. כעין זה כ"מ לי מז מ"ש בהסכוף: תוס' ד"ה איפוך וכו' מהגר: מיין כ"ב דף תמ"ב קמ"ע ותוס' שם ד"ה נכנס:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[1] גמ' דר' יוחנן בשלמא לא אמר כריש לקיש דאמר סבר לא אמר בעל פירות עד שעת נתינה. עי' מגדל עוז פ"ג מהל' גירושין הל' ז' ד"ה ואם נשאת הולד כשר ע"ב ד"ה דר' יוחנן, וב"ש (אבהע"ז) [2] בדפוס ראשון: [3] בדפוס (כתיב): [4] יעוד ד"ה דבגי שטר חוב אפילו ידעו לקוחות שלא נמכר ביום הכתיבה אבל אדעתיה דמסרי שליב נתנו לה שיבר אלא לצאת ולא לנמנות מיום הכתיבה הכן מסקן אדעתיה דמסרי אייתי ראיה (כתיי, ועיין הא"ש) [5] בדפוס ראשון (מהר"ם שיינ, והסרי מגיה ומש"ל, ע"ש):

ליקוטי רש"י

ג' גיטין פסולים. בתמלתא (לעיל ב:). לקמן כז (רשבים ב"ב קנו.).

לא שכיח. ולא תסו גם רבנן: **עד שעת נתינה.** הלכך זמן כתיבת גט לא מהני מידי דכי אתיא למיטרף בעיא לאתויי סהדי אימת מעוא גיטא לדה: **משום הכי מכשר ר' שמעון.** בגט מוקדם כדאמר לקמן דסבר ר' שמעון דיש מנתן ואין לו עדים פירות הלכך כל אתיא למיטרף לקוחות דפירות מיום כתיבה ספיר עבדא וטעמא דרבנן דקמיה מפרש: **אלא דרבי יוחנן.** דאמר זמן משום בת אמתו מיקמן: **מאי טעמא דרבי שמעון דמכשיר.** הא ממין דזמנה כאותו יום [1] ועודנה אשת איש כל דכל זמן אצלה נתתה לו ניתן לו כדי שיהא לו כשמעידין על זנותה מעליה גיטה וכתוב בו מאותו יום [2] ומאותה גרושה ומיי: **אי"נא** דר' שמעון לא קאמינא. אלו"ר ולאי זמן לאו משום בת אמתו איקמן אלא מיום פירות: **אי"נא דרבנן.** דמשום הכי אפלי רבנן דקא סברי זמן משום בת אמתו: **בשלמא** לר' יוחנן. דאמר לרבנן משום בת אמתו ולר' שמעון משום פירות: **היינו דאיכא בין רבי שמעון לרבנן.** דמשום בת אמתו ולר"ש בהכי לרבנן פסול בגט מוקדם משום פירות איקמן ולהכך שבר לרבנן דקא סברי זמן דלא מקרם לא מעלה ולא מוריד: **מאי איכא.** ממילי מליגו ואמאי אפלי רבנן הא ספיר מרפת דהא לרבי איקמן זמן: **עד שעת חתימה.** אלרבנן לא בעיא למיטרף אלא מסוס ומיומא ואילך הלכך מוקדם פסול דכי מעקרא ליה אחיא למיטרף מיום כתיבה דסברי שמעון דהו. לרבי יוחנן דקא סברי דלא מקרם לא מעלה ולא מוריד: **מאי איכא.** ממילי מליגו ואמאי אפלי רבנן דהא ספיר מרפת דהא לרבי איקמן זמן: **בדפרי** (כתיב): **ד' יעוד** דבגי שטר חוב אפילו ידעו לקוחות שלא נמכר ביום הכתיבה אבל אדעתיה דמסרי שליב נתנו לה שיבר אלא לצאת ולא לנמנות מיום הכתיבה הכן מסקן אדעתיה דמסרי אייתי ראיה (כתיי, ועיין הא"ש) [5] בדפוס ראשון (מהר"ם שיינ, והסרי מגיה ומש"ל, ע"ש):

מהרש"ל

[1] ד"א מלשון הגום (לקמן, לא:) [2] ד"א מלשון אותה (לקמן, לא:) [3] ד"א מלשון דוד: [4] ע"ל דאמרינן (באהי"ע, ס"ב בבתי"ר) [5] עי' תוס' בתוכות ס' ע"ב ד"ה דר' יוחנן, וב"ש (בכתי"ר) [6] ד"ה דבריי שטר חוב אפילו ידעו לקוחות שלא נמכר ביום הכתיבה אבל אדעתיה דמסרי שליב נתנו לה שיבר אלא לצאת ולא לנמנות מיום הכתיבה הכן מסקן אדעתיה דמסרי אייתי ראיה (כתיי): [7] ד"ה בעמוד הגיעון הבאין מהמדינה: עי' מרש"א ובהגה"ה שייך, והסרי מגיה ומש"ל, ע"ש:

מהרש"ל

[1] ד"ה אלא לדה (לקמן) [2] ד"א קודם אותה (לקמן) [3] ד"א מלשון הגום (לקמן) [4] ד"א מלשון דוד: [5] ע"ל דאמרינן (באהי"ע, ס"ב בבתי"ר) [6] עי' תוס' בתוכות ס' ע"ב ד"ה דר' יוחנן, וב"ש (בכתי"ר) [7] בדפרי' (כתיי): [8] יעוד ד"ה דבגי שטר חוב אפילו ידעו לקוחות שלא נמכר ביום הכתיבה אבל אדעתיה דמסרי שליב נתנו לה שיבר אלא לצאת ולא לנמנות מיום הכתיבה הכן מסקן אדעתיה דמסרי אייתי ראיה (כתיי, ועיין הא"ש) [9] עי' מרש"א ובהגה"ה שייך, והסרי מגיה ומש"ל, ע"ש:

הגהות הגר"א

[1] גמ' בשלמא דר"ש. כעין זה כ"מ לי מז מ"ש בהסכוף: תוס' ד"ה איפוך וכו' מהגר: מיין כ"ב דף תמ"ב קמ"ע ותוס' שם ד"ה נכנס:

ואונחיה בכיסתיה. יומס רבים: דאי מפייסה. הבדיה בקטעות שביסיסה: תיפיס. ולא יתרבה ולא מיפיסה ונרסה ומיט מטע גיטה לידה הוא לתגרבה: [6] לא מקדים בו. לא רגילי למיעבד הכי לגטעמי בכיסיסה לכיון לא ניחא ליה בגיטיהון פוטרעות אות לגבייה ולא מקדיס ליה: מה הועילו חכמים בתקנתן. (6) בין לענין (6) פירות אין לענין זמות לטרפה לקוחות מיום הכמיבה: קלא אית ליה. וכן לענין זמות וכן לענין פירות בעמ לגמוני ליתיה מיתמ מטע גיטה לידה:[7] מאימתי מוגין לגט ד' חדשים שהמקה לריכה לטמתין: ר' נשים בחזר אחת. שלמ מלס ל' שפיכס לגיס ומטר מיי גיטון לטמי נשיו בו ביום אלון שזה קדס לא בכיתמון מהיה ולמטמלן לו מיגמ לסוף ג' חדשים הוא לסוף ג' יומתו מני מלס בחזר אחת שתגרבה ביום ל': בנו ישן. לקמן (דף עט:) מתיגמ לאין מלס מגרבה בגט ישן ואיתיהו גט ישן כל שגיימתר עמה מאחר שכתבו לגמה (3) שמא יאמרו עמה קודס לגמה (3) שמא מתעבר ומלד בין כתיבתו לגמיתמו ולאחר זמן יאמרו הגט קדס ומיום נתעבר: המשליש. מסר הגט לשלים ג' לגרגה בו לסוף ג' חדשים והוא הלך לדרכו: מותרת אישה מיד. דמטעם כתיבה מעיקו: מאימתי (3) מתובה. כלאר שהר מוב ומטמעמה בטעיס: משתפגום. שפקדע קלת דגלי דעמה דעומתם ליגוס ולעיפרע: ותזקוקן. עליו המוחר בעמלה דעפקלע לה מגוס[8] כמוכה ומעשה ל"ל שאינו מטמעו[9] וחל עליה בס שבר מוב: פגמה. ליגון דגלי דעמיה בפרגון קניגע בה לא יגוס[10]: זקפה. בעמלה: אונס. אם בכמולה מיב מגיגס כסף: זקנה. דמוגיל אם רע: מאימתי נזקפין. לגומר מאימתי הוא מקיפה: תעמדה בדין. כה הוא מקיפה: בעמשה ב"ד ד' יום. מיוכס[9] פסק דין הוא ולא"ג לגלה מיחמיס הלכך אין לס אם הקדמה ונכמכס ביום ומחמגיע בלילה: אם ב"ד תובה. מעשת כתיבה לגנגסה לגוזפה לקיבוז מחנות הוא מיל שעדלה ולא"ג לגלה מלחמיס: עפוקים באותו ענין הוי. מכמיבה עד מתיגמה ולפי בשלר מטרות כלר: לא שנו. דאטרות הנכמכס ביום ומחמגיס בלילה פסולים: אבל עפוקים באותו ענין. כיון שהעדים מזומנים לחתום אלא שעבר כלחם לריכס לגיכס לגמה ומיגמ עד שיגיס הסופר לה המטר אע"ג לחיתמיתי ליה מתיגמה לגוזרמה: כשר. שהרי מעמה כתיבה גמי אית לס קלא[8]: אין לו פירות. וכי מרפה מזמן כתיבה

ואונחיה בכיסתיה מאי.[8] פירס בקונעגרס מס הועילו חכמים מתקנתן מיום הכמיבה אע"ג לגעגיל אמר ליה לקים לס לגבגל פירות עד שעה תמיגה הכא מודה לן בגבגל פירות עד שעה תמיגה ולא מפייסה תיפיס ומיהו הוא דגיעגין בכאן מגמדיגא היס דפיכס בקונעגרס לגבגוזייגו פריך קלא אלמגה לא יפסיד מעמה תמיגה לרס לקים לס מזן שלס היתה אלגו היס מגרגה לגלגבר ועוד קשה לר"י דמה הועילו חכמים בתקנתם מעמע דהמפיסה לאיגה אלא לאיגס בקונעגרס בזמן הה אינו בכמיבה מעמע אלא לגבגוזייגו בכמיבה מעמע ומיהו הוא מיגס מיכס הגס מיגס לגבגוזייג

עין משפט
נר מצוה

נט **א** ב ג ד מיי׳ פ״ט מהל׳ גירושין הלכה ט סמג עשין ל טוש״ע אה״ע סי׳ קכ סעיף א:

חיישינן שמא פיים. ואין לדקשות בגיטין הבאים ממדינת הים ומשלים גט לאשתו אמאי לא חיישינן שמא פיים להכא הוא דחיישינן טופי לפי שעדיין לא נחתם וכי מתפיים נמי ליכא קלא וכן כי אמר לעבדה תתומו ותחתום בי תרי ביומיה דבשמעון רגיל לתפיים לא קלא אחמוו לא חיישינן לחתום וכי מפיים נמי ליכא קלא אבל בכסבר תחמו לו הבעיה בגט ומזומן ליגמן אין רגיל לתפיים וכשחתם ומתפיים הכל מרגישין אבל קשה דבפ׳ כל הגט (לקמן דף כט:) גבי ההוא דשדר גיטא לדציפרה ואמר לה ליגלא לן מיתבייה מיהלה וכי מתפיים נמי ליכא קלא אבל אי אתמר אבל על תלתן יומין פריך עלה ואיתמר שמא פיים וכן אהמיה אם לא בתני מכאן עד ר״ג מדם וקמ״ל פי׳ אם בכשלון גט ממדינת הים ליכא לאיתם שמא פיים דמימר אמר הבעל שלים קדמני וכבר הגיע לו ליה אל עקר נפשיה אפשיקא אבל מהמשלים גט לאשתו קשה וגם לר׳ יוחנן דהכא ונראה לר״ש דבהמשלים אינו עמה בעיר ואינו חלוי מפסק מתמת קטנה מגרש ומה שקונע זמן בגתיא הגט לעשרה קל מכוון לא בהפיים אבל כאבן דלקמן שהולך משם ואינו אלא בעיר מסתמא לנוצרים נתכוין אלא תתנון וקונע זמן מיישון שמא יבא בתוך כך ויתפיים ויש יפיים נמי ליכא קלא כיון שאינו מגרשה בשביל קטנה ותפי׳ רבי יוחנן מודה בהתם: **שמא** פיים. פירש בקונטרס שמא מתיר עמה והוי רבי יוחנן ורבי לר״ש דהא בסוף (לקמן דף עו:) קאמר ולגבו לן אין מוכשין שהרי לא נתייחד עמה ופירוש עלה ליחתם שמא פיים מסמע דתרי מילי ניהו ועוד דלמה ליה למיפרך שמא פיים ומשום גט יש לחוש דקשה לר״ש לא בתני מכאן עד ר״ג מדם דמה לא בגט יש יחוד אבל הגט ומזומן ליגמן אין רגיל לתפיים וכשחתם ומתפיים הכל מרגישין אבל קשה דבפ׳ כל הגט (לקמן דף כט:) גבי ההוא דשדר גיטא לדציפרה ואמר לה ליגלא לן מיתבייה מיהלה וכי מתפיים נמי ליכא קלא אבל אי אתמר אבל על תלתן יומין פריך עלה ואיתמר שמא פיים וכן אהמיה אם

דרי הוא רבי שמעון. דמתניתין דאמר נכתב ביום ונתתם בלילה כמר: **לסמוך עליו בשעת הדחק.** שהלך זה לדרכו ולא ניסת כבר בגנו זה: **סבירא ליה.** לרבי יהודה בן לו׳: **ובולן משום תנאי.** ולון כלון הקדמה דתנאי ניכוו ואפילו לרבנן כמר: **מתני׳ על העלה של זית.** תלוהה: **ונותן לה את הפרה.**

[6] כדאי הוא ר״ש לסמוך עליו בשעת הדחק והאמר ריש לקיש לא הכשיר ר״ש אלא לאלתר אבל מכאן ועד עשרה ימים לא בההיא כרבי יוחנן סבירא ליה והאמר ר׳ יוחנן שנים משום עדים וכולן משום תנאי בההיא כריש לקיש סבירא ליה: **מתני׳** [7] בכל כותבים בדיו [8] בסם בסיקרא ובקומוס ובקנקנתום ובכל דבר שהוא של קיימא [9] אין כותבין לא במשקין ולא במי פירות ולא בכל דבר שאינו מתקיים [10] על הכל כותבין על העלה של זית ועל הקרן של פרה ונותן לה את הפרה על יד של עבד ונותן לה את העבד רבי יוחנן הגילאי אומר אין כותבין לא על דבר שיש בו רוח חיים ולא על האוכלים: **גמ׳** [11] דיו דיותא סם סמא סיקרא אמר רבה בר בר חנה סקרתא שמה קומוס קומא קנקנתום אמר רבה בר [בר חנה אמר] [12] שמואל חרתא דאושכפי׳ ובכל דבר שהוא מתקיים וכו׳: לאתויי מאי לאתויי הא דתני ר׳ חנינא [13] כתבו במי טריא ואפצא כשר [14] תני ר׳ חייא [15] כתבו באבר בשחור ובשיחור כשר. איתמר המעביר דיו על גבי סיקרא בשבת רבי יוחנן וריש לקיש דאמרי תרוייהו [16] חייב שתים אחת משום כותב ואחת משום מוחק דיו ע״ג דיו סיקרא על גבי סיקרא [17] פטור סיקרא ע״ג דיו אמרי לה חייב ואמרי לה [18] פטור אמרי לה חייב מוחק הוא אמרי לה פטור מלקלל הוא בעא מינה [19] ריש לקיש מר׳ יוחנן עדים שאין יודעים לחתום מהו שיכתבו להם בסיקרא ויחתמו כתב עליון כתב אי אינו כתב א״ל אינו כתב אל״ל והלא ליתמרנו רבינו כתב עליון כתב לענין שבת א״ל [20] וכי מפני שאנו מדמין נעשה מעשה. איתמר עדים שאין יודעים לחתום כתב עליון כתב אי אינו כתב מקרעין לחם ריב אמר מקרעין לחם נייר חלק? ומבלאים את הקרעים דיו ושמואל אמר באבר באבר סלקא דעתך והתני רבי חייא כתבו באבר בשחור ובשיחור כשר לא קשיא [21] הא באברא הא במיא דאברא רבי אבהו אמר במי מילין והתני רבי חנינא כתבו במי טריא ואפצא כשר ל״ק [22] הא דאפיין הא [23] דלא אפיין שאין מי מילין ע״ג מי מילין רב פפא אמר ברוך וכן אורי ליה רב פפא לפפא תוראה ברוך וה״מ בגיטין [24] אבל בשטרות [25] לא דההוא דעבד עובדא בשאר שטרות [26] ונגדיה רב כהנא תניא

דיו דיותא. אומר ר״מ דדיו אלנו הוא קרוי דיו ולא פוחבו שעושין מעפצים דהיהוא לא מיקרי דיו מדמני רבי מגיגא כתבו ממי טרייא ואפצא ליה דיו דלא מי אלא הך דלא מי במתני׳ ונסמוך דפרק המביא כתבו ממי מילין מרבי מגיגא אמלא לא פרק מדיו דמתניתין [1]

ועוד דספר תורה כשר בדיו דאמרינן בהנהוא (מגה דף קג:) כתבה אלא בדיו יגנו דאמרינן תורה קלי כתובים בהקונתן רבה (מגמות דף לא:) והיכי כתבינן בדיו אל עפלים על קלף פר פוהב שהוא מעופד והא אין מי מילין על גבי מי מילין ועוד מדקרק ר״מ מהא דאמרי׳ בש״ס (בבא קמא דף ס:) רבי אמי אל קורטנא דדיותא ודביק והייט דיו אלנו שהוא יבש ושיין לומר בו פלי קורטנא והא לאמר בספר במה מלילקין (מגה דף כב.) כל הבריבים עפים לדיו ובדף קטן יפה מכולן הבוהן שדף לפו הייט גומי דאין דבר לתת גומי אפר אלא בדיו אל עפלים אלא אומר ר״מ דבדף הוא לאמרתם קליפת הענ שעושין ממנו דיו אלנו כמו זו שיבה מלוי דפ״ק (בבא קמא דף ס:) הכיינו לאמרתם שבמגה דף (מגה דף לב.).

ירק מר יש לו שדף וירק אין לו גומי אלא לאמרתם ומתוך לך אוסר ר״מ לכתוב ספר תורה בדיו אל עפלים ומה שמעמנו בספרק לך כתבי (מגה דף קנו:) דכל ספרים בפ׳ לו כתבי׳ מגמגלה מיהמתי בפ׳ לו כתבי׳: **קנקנתום** חרתא דאושכפי׳ מ׳ קנקנו׳ אלדמע׳ל

ובכיתור דקפני בכביתא בקרע נמי בקונגו׳ הוא אלדמע׳ל ואין נלפה דלא מי בכביתא אלא הך דלא מי במתניתין ואומר ר״ש דשיטה הוא אלדמע׳ל ובקנקנתום הוא כמו שפיקם רבינו שמואל בגיריבוז (דף יב.) הא׳ל קנקנ׳ ירוקה שקונין ולדרי״ל בלע״ז ובערוך לוגנו ויטריאולו״ל וכ״מ מגיר פיקם בתיקון ספר תורה שעשה אלדמע׳ל מוחב דלאו לתן לתוך הייו לכלו עלמא דלאו הייטו קנקנתום דאיכא למאן דאמר בס״ק דעיבוקין (דף יג.) ואם תאמר דמתמסקת הייו מרמ׳ דאוסקפיר ואילו ולדיריאולו״ל ירוקה היא כוכיכיה ועל שם כך נקרא ולדיריאולו״ל וי״ל כמתקבלן אותה לתן לתוך הדיו אלא בדיו אל עפלים אלא לתן לתוך הדיו אל קיימא. ומה הוכרה דאפילו אל איסורי הנאה ועל הכל כותבין הנאה ועל הכל כותבין אל העלה של זית ועל הקרן של פרה ונותן לה את הפרה על יד של עבד ונותן לה את העבד ר׳ יוסי הגלילי אומר אין כותבים לא על דבר שיש בו רוח חיים ואף לא על האוכלין: ובכל דבר שהוא מתקיים לאותויי הא דתני רבי חנינא כתבו במי טריא ואפצא כשר. מי הוא אלדמע׳ל מרי הוא שמעון ומרבי מאיר דעמצים: **תני ר׳ חייא** כתבו באבר בשחור ובשיחור כשר. אי שפיקם האבר בלי הגיריי והשחוריי והשחור הוא הפחם לכתבו בפ׳ ג׳ דפרה שחור שיש בו אפר אותם כותבים אותו ושיחור איתמר המעביר דיו על הגיר מן צבע שחור: **בר מצוה**

[1] א מ״ר פ״ב מגילה ט. [2] מגילה ט. [3] נדה יז. ט:, [4] [5] [6] [7] [8] [9] [10] [11] [12] [13] [14] [15] [16] [17] [18] [19] [20] [21] [22] [23] [24] [25] [26]

עם הוספות

[6] מכות ט. [7] [8] [9] [10] [11] [12] [13] [14] [15] [16] [17] [18] [19] [20] [21] [22] [23] [24] [25] [26]

הגהות הב״ח

[1] רש״י ד״ה בקנה: שכרי הוא בבתחלה: [2] ד״ה מוחלם: [3] ר״ב עין בכ״מ ד׳ נא ע״ש:

הגהות וציונים

[6] מ״א רושם (גליון) מגדל דוד: [7] ליתא בספרים הישנים, ונוסף ע״פ מגדל דוד מס״א: [8] ב״ל בשאר שטרות (כ״ה בראשונים בכתבה״ר): [9] ברין ובאחד מהכתבי״ר נוסף דיא אלמן מדרי קאי אמר לשמון, ובכתבי״ר אחרים הוא במקום החיבות לשון מדרי׳ ובבי״ר בשי״ר שבריה״ר: [10] מה״ר מחק: [11] ותר נכון (אמוראין) (ב״ש): [12] ב״ל ומשחיר (רבי״ר) אינו (מהרש״ל) כתב: [13] [14] [15] [16] (גליון): [17] מר״ר סרסר (גליון) מהרש״ל: [18] [19] [20] [21] [22] [23] [24] [25] [26]

לעזי רש״י

אורפיגנים. פירוש זרוק (רש״י מגילה דף יח ע״ב ד״ה סמא), אין לפגר בו לוגנים (נמר לוגנו) הוא סם המות (מוסף הערוך ערך זרוק): **ביניאו.** פירוש לגבי אחוס עפר מעופרת שרוף (מוסף הערוך ערך סרק ר׳): **אדרבטיגים** פירוש סם שלגנים מן מעופלים שמוריס (רש״י מגילה יט ע״ב), ויין הלגנים מן הלגנו עומדים שמוריס (מוסף הערוך ערך קלקנתום ומעין ערך מרק): **בפ״ש.** פירוש בפלים לאת הגדל המפיג בגן מאלון שמתמנו מכוכב דיו לגיעבד עומדים (מעין ויטלגנו ביטון ע״ב ס״ג): **שושפרי״ר.** פירוש לגמוח, לגמר (מעין רש״י מגילן דף ל׳ ע״ב ד״ה דעת נוטה): **ודרדרי״ל.** פירוש קנקנ׳ ירוקה (מוספות ערוכון דף יג ע״ב ד״ה קנקנתום). **ויטריאולו״ל.** פירוש מין דומם זה ע״ש ד״ה זכוכיה (מוסף הערוך ערך קנקנתום):

לקיבוצי רש״י

(נדפס בדף יח:)

מסורת הש״ס

[1] גמרות מ. [2] [3] [4] [5] נדה יז. ט:, [6] (מעי׳ תוס׳ לקמן מא.) ד״ה מן עלמן: [7] [8] [9] [10] [11] [12] [13] [14] [15] [16] [17] [18] [19] [20] [21] [22] [23] [24] [25] [26]

הגהות הב״ח

[1] רש״י ד״ה בקנה: שכרי הוא בבתחלה: [2] ד״ה מוחלם: [3] ר״ב עין בכ״מ ד׳ נא ע״ש:

הגהות וציונים

[6] מ״א רושם (גליון) מגדל דוד: [7] ליתא בספרים הישנים, ונוסף ע״פ מגדל דוד מס״א: [8] ב״ל בשאר שטרות (כ״ה בראשונים בכתבה״ר): [9] ברין ובאחד מהכתבי״ר נוסף דיא אלמן מדרי קאי אמר לשמון, ובכתבי״ר אחרים הוא במקום החיבות לשון מדרי׳ ובבי״ר בשי״ר שבריה״ר: [10] מה״ר מחק: [11] ותר נכון (אמוראין) (ב״ש): [12] ב״ל ומשחיר (רבי״ר) אינו (מהרש״ל) כתב: [13] [14] [15] [16] (גליון): [17] מר״ר סרסר (גליון) מהרש״ל: [18] [19] [20] [21] [22] [23] [24] [25] [26]

לעזי רש״י

אורפיגנים. פירוש זרוק (רש״י מגילה דף יח ע״ב ד״ה סמא), אין לפגר בו לוגנים (נמר לוגנו) הוא סם המות (מוסף הערוך ערך זרוק): **ביניאו.** פירוש לגבי אחוס עפר מעופרת שרוף (מוסף הערוך ערך סרק ר׳): **אדרבטיגים** פירוש סם שלגנים מן מעופלים שמוריס (רש״י מגילה יט ע״ב), ויין הלגנים מן הלגנו עומדים שמוריס (מוסף הערוך ערך קלקנתום ומעין ערך מרק): **בפ״ש.** פירוש בפלים לאת הגדל המפיג בגן מאלון שמתמנו מכוכב דיו לגיעבד עומדים (מעין ויטלגנו ביטון ע״ב ס״ג): **שושפרי״ר.** פירוש לגמוח, לגמר (מעין רש״י מגילן דף ל׳ ע״ב ד״ה דעת נוטה): **ודרדרי״ל.** פירוש קנקנ׳ ירוקה (מוספות ערוכון דף יג ע״ב ד״ה קנקנתום). **ויטריאולו״ל.** פירוש מין דומם זה ע״ש ד״ה זכוכיה (מוסף הערוך ערך קנקנתום):

לקיבוצי רש״י

(נדפס בדף יח:)

תוספות רי״ד

לעשרה טלכם כתבו מגיהיהו ביומיה ואגבן מכבו ועד ר׳ מים אתא לקמיה דרב״ל אמר עלוי בשעת הדחק. ותמה״ל לאחר שנעבת. ותמה״ל לא הכשיר ר״ש אלא לאלתר אבל מכאן ועד עשרה ימים לא בההוא כרבי יוחנן ס״ל דאמר אפילו בהנהוא דלא בהדיה״ל הלכה כר״ל דיוחנן בהדיה״ל אבל בכל דבר שהוא מתקיים לאותויי הא דתני רבי חנינא כתבו במי טריא ואפצא כשר. מי הוא אלדמע׳ל מרי הוא שמעון ומרבי מאיר דעמצים: **תני ר׳ חייא** כתבו באבר בשחור ובשיחור כשר. אי שפיקם האבר בלי הגיריי והשחוריי והשחור הוא הפחם לכתבו בפ׳ ג׳ דפרה שחור שיש בו אפר אותם כותבים אותו ושיחור איתמר המעביר דיו על הגיר מן צבע שחור: **בר מצוה**

[1] א מ״ר פ״ב מגילה ט. [2] מגילה ט. [3] נדה יז. ט:, [4] [5] [6] [7] [8] [9] [10] [11] [12] [13] [14] [15] [16] [17] [18] [19] [20] [21] [22] [23] [24] [25] [26]

עם הוספות

[6] מכות ט. [7] [8] [9] [10] [11] [12] [13] [14] [15] [16] [17] [18] [19] [20] [21] [22] [23] [24] [25] [26]

הגהות הב״ח

[1] רש״י ד״ה בקנה: שכרי הוא בבתחלה: [2] ד״ה מוחלם: [3] ר״ב עין בכ״מ ד׳ נא ע״ש:

הגהות וציונים

[6] מ״א רושם (גליון) מגדל דוד: [7] ליתא בספרים הישנים, ונוסף ע״פ מגדל דוד מס״א: [8] ב״ל בשאר שטרות (כ״ה בראשונים בכתבה״ר): [9] ברין ובאחד מהכתבי״ר נוסף דיא אלמן מדרי קאי אמר לשמון, ובכתבי״ר אחרים הוא במקום החיבות לשון מדרי׳ ובבי״ר בשי״ר שבריה״ר: [10] מה״ר מחק: [11] ותר נכון (אמוראין) (ב״ש): [12] ב״ל ומשחיר (רבי״ר) אינו (מהרש״ל) כתב: [13] [14] [15] [16] (גליון): [17] מר״ר סרסר (גליון) מהרש״ל: [18] [19] [20] [21] [22] [23] [24] [25] [26]

לעזי רש״י

אורפיגנים. פירוש זרוק (רש״י מגילה דף יח ע״ב ד״ה סמא), אין לפגר בו לוגנים (נמר לוגנו) הוא סם המות (מוסף הערוך ערך זרוק): **ביניאו.** פירוש לגבי אחוס עפר מעופרת שרוף (מוסף הערוך ערך סרק ר׳): **אדרבטיגים** פירוש סם שלגנים מן מעופלים שמוריס (רש״י מגילה יט ע״ב), ויין הלגנים מן הלגנו עומדים שמוריס (מוסף הערוך ערך קלקנתום ומעין ערך מרק): **בפ״ש.** פירוש בפלים לאת הגדל המפיג בגן מאלון שמתמנו מכוכב דיו לגיעבד עומדים (מעין ויטלגנו ביטון ע״ב ס״ג): **שושפרי״ר.** פירוש לגמוח, לגמר (מעין רש״י מגילן דף ל׳ ע״ב ד״ה דעת נוטה): **ודרדרי״ל.** פירוש קנקנ׳ ירוקה (מוספות ערוכון דף יג ע״ב ד״ה קנקנתום). **ויטריאולו״ל.** פירוש מין דומם זה ע״ש ד״ה זכוכיה (מוסף הערוך ערך קנקנתום):

לקיבוצי רש״י

(נדפס בדף יח:)

תוספות רי״ד

לעשרה טלכם כתבו מגיהיהו ביומיה ואגבן מכבו ועד ר׳ מים אתא לקמיה דרב״ל אמר עלוי בשעת הדחק. ותמה״ל לאחר שנעבת. ותמה״ל לא הכשיר ר״ש אלא לאלתר אבל מכאן ועד עשרה ימים לא בההוא כרבי יוחנן ס״ל דאמר אפילו בהנהוא דלא בהדיה״ל הלכה כר״ל דיוחנן בהדיה״ל אבל בכל דבר שהוא מתקיים לאותויי הא דתני רבי חנינא כתבו במי טריא ואפצא כשר. מי הוא אלדמע׳ל מרי הוא שמעון ומרבי מאיר דעמצים: **תני ר׳ חייא** כתבו באבר בשחור ובשיחור כשר. אי שפיקם האבר בלי הגיריי והשחוריי והשחור הוא הפחם לכתבו בפ׳ ג׳ דפרה שחור שיש בו אפר אותם כותבים אותו ושיחור איתמר המעביר דיו על הגיר מן צבע שחור:

מתני׳ בכמה כתבו. מיי׳ מגמתם דף לד ע״ב תד״ה מנו מגמגמר: **ומה** דל״א אפיי. ע׳ מגמתם דף לא ע״ב תד״ה מה דלמלין:

תוספות רי״ד

לעשרה טלכם כתבו מגיהיהו ביומיה ואגבן מכבו ועד ר׳ מים אתא לקמיה דרב״ל אמר עלוי בשעת הדחק. ותמה״ל לאחר שנעבת. ותמה״ל לא הכשיר ר״ש אלא לאלתר אבל מכאן ועד עשרה ימים לא בההוא כרבי יוחנן ס״ל דאמר אפילו בהנהוא דלא בהדיה״ל הלכה כר״ל דיוחנן בהדיה״ל אבל בכל דבר שהוא מתקיים לאותויי הא דתני רבי חנינא כתבו במי טריא ואפצא כשר. מי הוא אלדמע׳ל מרי הוא שמעון ומרבי מאיר דעמצים: **תני ר׳ חייא** כתבו באבר בשחור ובשיחור כשר. אי שפיקם האבר בלי הגיריי והשחוריי והשחור הוא הפחם לכתבו בפ׳ ג׳ דפרה שחור שיש בו אפר אותם כותבים אותו ושיחור איתמר המעביר דיו על הגיר מן צבע שחור: **איתמר המעביר דיו על**

טעמא דאיכא כתב הא ליכא כתב הא. וא"ת הא דאמר' לאיכא כתב משום דחזר ואמר שטר פסיס הוא וכי האי גוונא הכא נמי נייר חלק הוא ואמר שטר חלק מידי לא משמע דאי נייר חלק הוא אמאי לא אמר לא כתיבנא אלא נייר חלק הוא ואמר שטר פסיס הוא ומדלא אמר אלא שטר פסיס הוא דמשמע דאי אמר נייר חלק הוא אמאי לא אמר לא כתיבנא אלא נייר חלק הוא ומדלא אמר נייר חלק הוא

מסורת הש"ס עם הוספות

א) [לקמן כט: כד: סה. סו. סוטה כ:], **ב)** [מכל קד: לקמן מא: ד"ה ואם], **ג)** [מסכ' סופרים פ"ה ה"ג], **ד)** [לקמן לקמן ע"ב ד"ה אשה, **ה)** עי' תוס' לקמן ע"ב ד"ה התקבלי וסוד"ה אם], **ו)** [לקמן עג., **ז)** נזיר ב:], **ח)** רשש. **ט)** ב"מ מז., **י)** [קידושין לד ע"ב], **יא)** ריקא ח. טו. כב יד., **יב)** פסחים דף לב:, **יג)** [מפחים דף לג:], **יד)** [בחרים רב], [וש"נ תוס' פסחים לג:; ד"ה ואין ותוס' מנחות לג. ד"ה מ' בעינן ותוס' ב"מ מז. ד"ה קומבי], **טו)** בגמ' שבות לא יח.

הגהות הב"ח

(ב) גמ' תסם אלא דמעיקרא וכו' אלא:

הגהות הגר"א

[א] גמ' הא בענין שמו ושמה דאיכא כו' כל"ל:

גליון הש"ס

גמ' אלימא משום דבתי' ובתב. עי' לקמן דף כב ע"ב תד"ה ומה לא; תוס' ד"ה דאלימא דבר ובן בבי תרומה. עין מנח דף כה ע"ב תד"ה תתן לו:

תורה אור השלם

א) כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ: [דברים כד, א]

ב) קְנֵי וּמְכֹרֶת יָהּ וְהָיָה לִי לְשִׁוְעָה זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ: [שמות טו, ב]

הגהות וציונים

(ג) בקצת ראשונים וכה"י נוסף ודגל כאן לא אמרינן דהודה התם אלא בכי סבר תורה אבל הכא בענין בריתות דאיכא (אי כענין נוסח הז), עי' מגיד משנה פ"ג מהל' גירושין סה"ד ובני יעקב קטו ע"ב בשם שיטה מקובצת (וביד אהרן סי' קלא הבב"י אות ח' שאותה שיטה מקובצת הוא שיטת הרמ"ה). [וע' בס' כיפה של צמר אהרנה, אם רקם באורגת גם אשה או גם אנשים. ערוך ערך כפה] (גליון) וב"ל **כיפה** (רש"ש, וכ"ה בכמה ראשונים וכה"כ), והפה רפה (השובבות הגאונים בערילין תמ"ד סימן תמט) **[ג]** [פרדש מבראן הדנין הנכונן אותן ומצערין בהן כתב כמו שנושיק הישמעאלים בסתלאצות כותבין אותיות ונקראות. ערוך (גליון)] **(ד)** ויכתב לה ספר מיותר (עבד"ז) **(ה)** בכמה דפוסים ולשם, ועי' בפמ"ל מאלהינו (קושטא תס"ג) בהחלת הספר: **(ו)** ב"ל של **נחמים** (דפו"ר לפני הצענזור); **(ז)** בכתי' נוסף **אותו**; **(ח)** ב"ל **מאליו** (דפו"ר). ובאה"מ מנה: **(ט)** חקק סבוביותיהם בהענין **דנשאר** כמו שהיו בדפוס האותיות **מאליהן**; **(י)** ב"ל משמע **דלא** הוי, ותיבת "דלרבנן" נמחק (פורת יוסף ע"י"ש); **(יא)** אי **נמי איבא** דתיבת דתשלומין שאני דהוי כענין השבת גזילה (כת"י); **(יב)** כתי' הוא: **(יג)** כתי' אין **דהדר** דינר נדחק; **(יד)** ב"ל **תוכות** (באה"מ, וכ"ה בכת"י); **(טו)** אי **נמי איבא** דמיבר דתשלומין שאני דהוי כענין השבת גזילה (כת"י);

(ט) [לקמן מא: מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט נ: נא: נב: נג: נד: נה: נו: נז: נח: נט: ס: סא: סב: סג: סד: סה: סו: סז: סח: סט: ע: עא: עב: עג: עד: עה: עו: עז: עח: עט: פ: פא: פב: פג: פד: פה: פו: פז: פח: פט: צ: צא: צב: צג: צד: צה: צו: צז: צח: צט: ק: קא: קב: קג: קד: קה: קו: קז: קח: קט: ר: רא: רב: רג: רד: רה: רו: רז: רח: רט: ש: שא: שב: שג: שד: שה: שו: שז: שח: שט: ת: תא: תב: תג: תד: תה: תו: תז: תח: תט: יא: יב: יג: יד: טו: טז: יח: יט: כ: כא: כב: כג: כד: כה: כו: כז: כח: כט: ל: לא: לב: לג: לד: לה: לו: לז: לח: לט: מ: מא: מב: מג: מד: מה: מו: מז: מח: מט:

נה א מי"י פ"ט מה"ל כלי המקדש הלכה ב ס"מ ע"ש.
נו ב מי"י פ"ח מהלכות גירושין ס"ב ומ"ש בכ"מ שם ע"ש ובמ"ל ס"ב ע"ש ס"ג ע"ש ס"ד ע"ש ס"ה ע"ש ס"ו ע"ש ס"ז ע"ש ס"ח ע"ש ס"ט ע"ש ס"י ע"ש ס"יא ע"ש.
נז ג מי"י פ"ט מה"ל ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ע"ש.
נח א מי"י פ"ט מה"ל ס"ו ס"ז ס"ח ע"ש ס"ט ע"ש ס"י ע"ש.
נט ד מי"י פ"ט מה"ל ס"ז ס"ח ע"ש.
ס ה רמב"ם פ"ט מה"ל ס"ז ס"ח ע"ש.
סא ו מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
סב ז מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
סג ח מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
סד ט מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
סה י מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
סו יא מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
סז יב מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
סח יג מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
סט יד מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
ע טו מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
עא טז מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
עב יז מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
עג יח מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
עד יט מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
עה כ מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
עו כא מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
עז כב מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
עח כג מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
עט כד מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
פ כה מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
פא כו מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
פב כז מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
פג כח מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
פד כט מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
פה ל מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
פו לא מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
פז לב מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
פח לג מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
פט לד מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
צ לה מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
צא לו מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
צב לז מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
צג לח מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
צד לט מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
צה מ מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
צו מא מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
צז מב מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
צח מג מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
צט מד מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
ק מה מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קא מו מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קב מז מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קג מח מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קד מט מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קה נ מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קו נא מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קז נב מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קח נג מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קט נד מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קי נה מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קיא נו מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קיב נז מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קיג נח מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קיד נט מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קטו ס מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קטז סא מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קיז סב מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קיח סג מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קיט סד מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קכ סה מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קכא סו מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קכב סז מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קכג סח מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קכד סט מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קכה ע מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קכו עא מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קכז עב מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קכח עג מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קכט עד מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קל עה מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קלא עו מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קלב עז מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קלג עח מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קלד עט מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קלה פ מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קלו פא מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קלז פב מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קלח פג מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קלט פד מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קמ פה מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קמא פו מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קמב פז מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קמג פח מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קמד פט מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קמה צ מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קמו צא מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קמז צב מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קמח צג מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קמט צד מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קנ צה מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קנא צו מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קנב צז מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קנג צח מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קנד צט מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קנה ק מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קנו קא מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קנז קב מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קנח קג מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קנט קד מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קס קה מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קסא קו מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קסב קז מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קסג קח מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קסד קט מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קסה קי מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קסו קיא מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קסז קיב מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קסח קיג מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קסט קיד מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קע קטו מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קעא קטז מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קעב קיז מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קעג קיח מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קעד קיט מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קעה קכ מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קעו קכא מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קעז קכב מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קעח קכג מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קעט קכד מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קפ קכה מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קפא קכו מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קפב קכז מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קפג קכח מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קפד קכט מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קפה קל מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קפו קלא מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קפז קלב מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קפח קלג מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קפט קלד מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצ קלה מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצא קלו מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצב קלז מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצג קלח מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצד קלט מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצה קמ מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצו קמא מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצז קמב מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצח קמג מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצט קמד מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצ קמה מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצא קמו מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצב קמז מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצג קמח מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצד קמט מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצה קנ מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצו קנא מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצז קנב מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצח קנג מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצט קנד מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצ קנה מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצא קנו מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצב קנז מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצג קנח מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצד קנט מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצה קס מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצו קסא מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצז קסב מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצח קסג מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצט קסד מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצ קסה מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצא קסו מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצב קסז מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצג קסח מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצד קסט מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצה קע מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצו קעא מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצז קעב מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצח קעג מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצט קעד מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצ קעה מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצא קעו מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצב קעז מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצג קעח מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצד קעט מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצה קפ מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצו קפא מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצז קפב מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצח קפג מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצט קפד מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצ קפה מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצא קפו מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצב קפז מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצג קפח מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצד קפט מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצה קצ מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצו קצא מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצז קצב מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצח קצג מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצט קצד מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצ קצה מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצא קצו מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצב קצז מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצג קצח מי"י פ"ט מה"ל ס"ט ע"ש.
קצד קצ

זקן שאני דידע לאקנויי. סהוא מכסה וידע שאינו שטר אלא מן כך מקנהו לו לגמרי וגמר בדעתיה ומקני אפילו אמה לה ידעה כולי האי ולא גמרה לאקנויי[a] בדעתה אלא בשאלה בעלמא: [b]אחר חיתום שטרות. לאחר שנתחם השטר כתב הערב כתב ידו ואני גובה. המלוה ממנו: מנכסים בני חורין. אבל לא ממשעבדי כיון לגיכה שטר בעדים ליה לגיה קלא והוה ליה כמלוה על פה אלמא כל אחם נמי מקנה דהא האי שטרא כשחתם בו הערב לאחר זמן כבר היה מסור ומלוה והיקף נכסי הערב הזה משתעבדים בו והא בעינן ספר מקנה אי לאו דאקנייויי מלוה מלוה לערב ותחם והלר המלוה ליהיה: כותבת את גיטה. ומקניא ליה לבעל ויהיב לה ליהלה: והאיש כותב את שובריו. פרעון הכתוב שפרע ומקניהו לאשה והיא מחתמת עדים ומוסרתו לו לרמ"י בידו: עליו. על הענד: קנאתה. לענד[a] בשטר מתנה זה והגנו שבידו דהוה ליה הא עבד כתאנה וגיטה ומלוה כמו לה כאמה[c]: וחצר מלהכת לא קנה. דכי אמור רבנן תלרו של מלם קונה לו לאו אבאר מהלכת אמור לשאלי מקרקעי לעלי ניידי[d] ורבא גופיה אמרה לעלה קנו כשנים מוחתין (כ"מ דף מ"ו:): בכפות. אלינו לאוי לאלך: חצרה הבאה לאחר מבאן. כגון נתן לה[a] גט בתלר מבירו והלך בעל תלר ומכר לה אם תאלר מה נתן לה בתחנה והא ולאי אינה מגורשת דתמן מגרש לה לכשאמן הבעל הגט בתלר לא שלה היתה לתקני לה אלרה כלאלו נתנו בידה וכי אתא הא מלר לידה לאו מכח הבעל אתיא לו דעיטוי נתן לה המלר והגט בידו בתלר: מה ידה דאיתא. בגירושין על כרחה: אף חצרה. בעינן נמי לגטוי בין מדעתה בין בעל כרחה כגון תלר מהלכה שלה קולס שזרק הגט לתוכה: בעל כרחה לאיתא. דאי אמרה לי אפשר לקבל מתנה ממנו לא קנה לה להא תלר ולא מגרשה ביה דהא אמרה לי ניתא לי בעל שידיו כפופות בתבל ואזתנו בידה לה הוי בעל כרחה אינו עושה שלוחה שתתגרש בקבלתו אבל הבעל עושה שלוחה לאולה ונותן לה על כרחה: וקמשוי[a] שליח לקבלה. בכרקין לקמן (דף פב:) דנפקא לן מ"ה: בגמלא בלא מפיק ה"מ: קמנה. אמיה מקבל גיטה דלנפקא לן בכתובות בפרק נערה (דף מז.) מוילאת ובהיסה: הבאה לאחר מבאן. אל"ף והא שמעינן שפיר מעבד דלא גזרינן משום דמתנה ממנו לא מלילתא לא שכיחא הוא ולא גזרו בה כגון: אטן שליחות מידה איתרבאי בו. וא"ק דבפ"ק דב"מ (דף יב.) אמרי' דאלר משום ידה אתרבאי הוא ולא גרע מלילתא ומלילתא דזכות הוא לא קני אע"פ שאינו עומד בלר אינו אלא בכנין לאדם בלא בכנין א"כ אבל בכתב לא שטר מתנה עלוי אע"ג דלא הוי דומיא דידה דתמנה בעל כרחה תמנרגש מכח שליחות וי"ל דדוקא לענין בלא בכנין אמרינן דלא גרע מלילתא לקנות במידי דזכות הוא לו אבל בשאר דברים בענין דומיא דידה דאל"כ אלר מהלכת אמאי לא קני הקנה מטעם מלילתא כמו שלא מהלך[a] אע"ג דמעמיד יד לא קני וא"ק מ"מ רב אשי אמר לא יד אינו לא מלילתא ומשלח ומשלחה אינו אלא בכנין לאדם בלא בכנין דאמרינן בכל מקום אמנן לא נידה בלא בכנין (דבריה כד) ודקה דבתרה אמנם לכתוב בכנין (בכתובות כ"ב) ולא בכנין (בב"מ:). ושלח ושלחה. שכן כיון כתב ובלבה בלא בכנין לא מפקי ליה (קידושין נא.). שכן אבל מבקל גט לבתו הקטנה. אם נתגרשה מן הארוסין וקודם שנבנה אבל מבקל גט לבתו אינה מגרשת אלא בכנין לא נתנה בה (כתובות כו:).

מסורת הש"ס עם הוספות

a) כ"ש קנה: (כתובות קב., ב"מ ל.) לקמן כב: ע"ש [עדיות פ"ב מ"ב]. b) [לקמן מא. ב"ק יב. ב"מ ט:]. c) [ב"מ ט:]. d) [ב"מ ט: לקמן עח. e) [לקמן לב. סב.]. f) [לקמן עז: ב"מ י:]. g) [קידושין לא מא.]. h) לקמן עז. ב"מ ט:]. i) עי' ב"ק יב., ב"מ ד"ס ובסמלא ד"ה אליבא]. j) ב"מ קנה.

הגהות הב"ח

(a) תוס' ב"מ וכלבמלא וכו' אמנר רבא כתב וכו' דהוא לא הוה מלר:

לקיקוטי רש"י

ערב הוצא[a] לאחר חיתום שטרות. אמנם מחתמת הערב כתוב אלוני ערב וכאן מוהה מבנר (כתובות קב.). אבל בכתב אמנר הבעל אחרי מחתמת העדים אלו אלוני ערב (רשב"ם ב"ב חורין). מנכסים בני חורין. המלוה מן הערב הלא מנכסים מקומבים אלוני לגלמר מיהום הבעל הלא מה לגיה לגיה מלוה על פה (כתובות שם). מן הבנר בנכנסים בעלמה הם דמלוה בעדים אלו בכתובות ב"ב לענר בלא בעל אחר אחר מנות (ב"ב שם). כותבת את גיטה. ומקניא לבעל ותחר ומוסרו לה לבעלמן. והאיש כותב את שובריו. שוב פרעון כתוב שהאשה היה לה לנתנו ולמוסרו לו לגיה לגלמר (לקמן כב.). חצר מהלכת היא. אינה קונה לבעלים לגלמר אלא אלר מלר אלר מהלכת (ב"ק יב.). כי אתמנלא מנתנא כיון נגו אלרו ולכיפוא אתמנלא לגלמ ייר הוי משמנלא. לא שאילו הוישב לא קנה שובר לגלמר (מגילה). אלא בעל מלר לגלמר הם לגלמ לגלמ דומיא דאלר לגלמ לגלמ לגלמ

מ א מיי׳ פ״ז מהל׳ גירושין ה״ז סמג עשין צ טור״ש שלח״ע סי״ב סעיף ב:
מ ב מיי׳ שם פ״ז מהל׳ גירושין הל׳ ז׳ הל׳ ג׳ סמג שם:
מ ג ד מיי׳ שם פי״ח שם הלכה י׳ סמג שם טור״ש שלח״ע סי׳ קמג סעיף ד:
נא ו מיי׳ שם פי״ח הל׳ ב׳ סמג שם טור״ש שלח״ע סי׳ קמג סעיף ה:
נב ז מיי׳ שם פי״ח הל׳ ד׳ סמג שם טור״ש שלח״ע סי׳ קמג סעיף ו:
נג ח מיי׳ שם פי״ח הל׳ ה׳ טור״ש שלח״ע שם סעיף ז:

תוספות רי״ד

ועל הקרן של פרה וכו׳ כשנכנס לעבד אי אפשר לתקנעיית אלא קרן של פרה נקעייה דתקנעיה (ניכוכבות ביהכ״ו) [לקח] אמר קרא וכתב ונתן מי שאינו מחוסר אלה כתיבה ונתינה יצא זה שמחוסר כתיבה קציצה כתיבה: ר״ר יוסי הגלילי אומר וכו׳ מ״ט דר׳ יוסי הגלילי דתנא ספר מנין לדבות ת״ל וכתב לה מכל מקום אם כן מה ת״ל ספר מה ספר דבר שאין בו רוח חיים ואינו אוכל אף כל דבר שאין בו רוח חיים ואינו אוכל ר״ר אמינא אי כתיב בספר דקאמרת השתא דכתיב ספר לפפירות דברים הוא דאתא וכבר מאי עבדי ליה מיבעי להו בכתיבה מתגרשת ואינה מתגרשת בכסף ס״ד אמינא אקיש יציאה להוייה מה הוייה בכסף אף יציאה נמי בכסף קמ״ל ואידך נפקא ליה מספר כריתות דבר כריתה ואין דבר אחר כורתה ואידך מיבעי ליה דבר הכורת בינו לבינה דרחיי ר״ר אי גיטך על מנת שלא תשתי יין אין לי מנת שלא תלכי לבית אביך לעולם אין זה כריתות עד שלשים יום הרי זה כריתות ואידך מכרת כריתות ואידך כרת כריתות דר׳ יוסי הגלילי לא דרשי: **מתני׳** אין כותבין במחובר לקרקע כתבו במחובר תלשו ותחמו ונתנו לה כשר רבי יהודה פוסל עד שתהא כתיבתו וחתימתו בתלוש ר׳ יהודה בן בתירא אומר אין כותבין בתיבה אומר וכו׳ דאמר רבי יהודה בן בתירא אומר אין כותבין בתיבה אומר שמואל והוא ששייר מקום התורף ולא על הדפארא מפני שהוא יכול להדחיקה חכמים מכשריין. ר״ר אין כותבין במחובר לקרקע משום דבריי כתבו ונתן מי שאינו מוחסר אלא בתב׳ ונתינה יצא מחובר קציצה הוילכך אי כתבה במחובר פסול הוא: [גמ׳] כתבו לה המחובר וכו׳ ופרך והתנאמרת אין כותבין המחובר וכו׳. פי׳ דמשמע שהמחובר כשר ובר בר דאין מכשיר ליה: אמר רב יהודה אמר שמואל והוא ששייר מקום התורף ר״ל אמר רב יהודה והוא ששייר מקום התורף וכן אמר רב הונא ר״ל אמר רב יהודה והוא ששייר מקום התורף אין אלעזר אומר אלא עדי מסירה כרתי ה״ק אין כותבין בתיבה ומקום שיהא עדי כרתי לכתוב לתוכם ותלשו כתבו לתורף ונתנו לה כשר. פי׳ ר״ר אלעזר כבר עדי מסירה כרתי ומקום שיהא עדי כרתי לכתוב לתוכם ותלשו כתבו לתורף ונתנו לה כשר. פי׳ ר״ר אלעזר בסמוכים הגט ועדי חתימה בלא עדי מסירה לא יעשילו כלום שיתן לה גט חתום בלא עדי מסירה ותיכא דאיכא עדי מסירה אע״פ דליכא עדי חתימה דבכתיב בה הכי כתבו ונתנו שם עדיו ועדי עדיה והזמן הרי אי מתחרת לכל אחד ואחד ר״ל אם כתבו לתוך הגט ונתנו לה כשר. פי׳ ר״ל אם כתבו לתוכם לכתחלה ואח״כ סימנו הגט הכתוב בתוכו הכתוב לתוכו ר״ל אם כתבו לתוך הגט ונתנו לה כשר. פי׳ ר״ל אם כתבו לתוכו בדיעבד: ר״ל אבל אחמתו שנינו ר״מ (אבר) אבל עדיי חתימה כרתי דתיכא דאיכא עדי מסירה ולא כתבו לתוך הגט ונתנו לה כשר. פי׳ ר״ל אבל אחמתו שנינו ר״מ דאיכא עדי חתימה כרתי אין כותבין בתיבה בדיה כתבה דאמרת תלשו ונתנו לה כשר. פי׳ ר״ל דבתיבה בדיה כתבה דאמרת אין כותבין בתיבה ר״ל אם כתבו בתיבה אין כותבין בתיבה ר״ל אם כתבו בתיבה אין כותבין בתיבה ר״ל אם כתבו בתיבה

משרת חש"מ
עם הוספות

ס) קדושין דף ס. ופס"מ.
ע) ב"מ קדש. **פ)** ב"ב מ:.
צ) ב"מ נמרים יב:.
ק) שבת עט. ע"ש. **ר)** פס"ר עמ:. **ש)** [מרוחק] פס"ר עמ:. **ת)** [נר' פרש"י לקמן לג: ד"ה ר"מ]. **א)** קידושין כו.. **ב)** עי' תוס' שבת מט:. **ג)** קידושין שם. **ד)** שבת עח ע"ב.

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה בתר נקבו אזלינן ד"מיד. עי' תשובת דבני רימון סי' כט:.

הגהות וציונים

(ו) ב"ל ובדיוה (רש"ש):.
ז) ב"ל בבדיוה (רש"ש). **ח)** ב"ל בו (עבע"ן). **ט)** ב"ל המתיבה "ישראורה" עד כאן אינו מרש"י (מנהל דוד); הוגה בש"י מבני ד' שבדוה.
י) ס"א בבי' בשבדוה.
יא) ב"ה בתוס' הראש:.
יב) נרב"ל **שנא** (בא"ה. ובבה"ל ליתא ושמא הוסי'). **יג)** ס"א בבדיוה.
יד) בא"ה מגיה מרגיתא. **טו)** עי"ש: שיר למתני' לעיל כא ע"ב. **טז)** בבה"ל נוסף **דאורי' לא ריפתיה:**

ליקוטי רש"י

נכסים שאין לה"ם אחריות. מטלטלין ונכסי (רשב"ם ב"ב עז: ד"ה). **נקבין בקרקע בשביל שיש לה"ם אחריות.** שיש קרקעות אחריות שיבא קרקעות אחריות לבל מלוה מלוה אחריות. מחכיו עליהם לפי שקיימין ושומרין לפיקו (קידושין כו:). והקרקעות אחריות נמסרין עליהם לפי שאין נמסרין עליהם לגבות אחריות נמסרין עליהם בפן ואין מוחזין (רשב"ם ב"ב קז:). שקיימין לעולם (שם פס:). **נקבין עם הנכסים** ובר. אם מכר מטלטלין עם קרקע כיון שקנה מטלטלין עמה (קידושין פס:). מכר הקרקע ולא מטלטלין בקרקע (רשב"ם ב"ב מז:). מכר מטלטלין ולא קרקע בכסף ואם מכר מכר ב קרקע ומטלטלין יחד כיון שנתן דמי הקרקע לא מכר לו אחר מכיח קרקע. לא החזיר קרקע מעמה המוכר נקנו המטלטלין בלא משיכה (ב"ב כ:ד"ה). בכסף אקנו מן הקרקע בלא שהחזיר בם קרקע בם מטלטלין (רשב"ם ע"ז). קנה מטלטלין אע"פ שלא משך (ב"ב יב:). **אינו מקדישין** (כו) ליף עומדת מקדמת (רשב"ם שם). **בכסף.** מתן מעות. **בשטר.** שם כתב לו שדי מכרה לך או נתונה לך ומסר לו את הספר. (רשב"ם שם פס:). **בחזקה.** דמקנה מן הקרקעות ממון. דרך בתיבים. **מקנין** הנוכס שנו בנוכס מנו ב בנלים. **שלו.** שטר עפר הוא ומשלו אחר יונן. **של תחתון.** עבל אחרי אח נגבו עפר. **מלאות את נגבו עפר.** מעות לקרקע (ב"ב מז:). **מכר** ואחיו"ן שטרבון. שלין מוחבון לו בכרוכה לאוכר לאחר מלוה ולמעבה אחר עבים אחר מחבון ומחבון בעפלים ומחבר אלבר אחר מחבון אחר מחבון

אבל בשטרות ״א. פי׳ בקונטרס דקיימינ לגבייהו דלימא לא מפיק ליה עד זמן ארוך וחכמו עדי מסירה לא הדבר ומסמיך אעדי מתימה והוא מזייף כתב הטעיון ומותם הטעים עומד במקומו ודכיוהו דחוק לומר דלמה יש לו לעשות ולסמוך על עדי מתימה בדבר שיכול לזייף ונראה לרבינו יאמר דטעמא משום דגזירת הכתוב הוא דלא מכשיר בשטרות אפילו לאנתר דבעיון ולעמוד ימים רבים וכדי יוחנן אמר אפילו בשטרות ד״ יוחנן דלעמיה דאפילו על עשרה ימים מילכל דכירי ולא דפרץ הוא כתיב לעמן יעמוד ימים רבים היינו משום דסלקא דעתין דקרא למעוטי שטרות קאמר דלא לגלו הכי לגמלי אפר ומאני לעלה טוהה מתא ועוד ״ל דדוקא בגיטין קאמר רבי יוחנן דעד עכרה מימים לכירי אבל בשטרות שם רוב תנאים לא לכירי ודוקא לאנתר מכשיר והשתא פרץ אפיר והא בעינן לאו לעמוד ימים רבים ואפילו לאנתר לא הכשיר וא״ל ר׳ אלעזר אל הכשיר בשטרות לא מאי אמר אבל לגמרי אמר אפילו בשטרות לא מאי עניין עדים דתנן בפ׳ בתרא (לקמן מז:) דלר׳ אלעזר גופה מנכסים משועבדים והיינו בשטרות כלפי׳ בקונטרס ו״ל דשאני אין עניין עדים כיון דכתוב על דבר שאינו יכול לזייף והעדים מכירין לעולם שטר המסור לפניהם ואם היו מזייפין אם דבר היה ניכר אדם אינו יכול בהיות בהיא בעל הכיר לו אי הכיר לו אי מכירה לו אי אינו מכיר לו אי אינו מכיר לו אי אינו מכיר

והוא שהיה גדול עומד על גביו. ותוספת לו כתוב לגרך פלוני לקסבר ר"ש מתני' ר"ש היא דבעי כתיבה לשמה וסיפא דקתני שלח קיוס הגט אלא בתוספתא הייינו עדי מסירה דדוב גיטין ומסקרן דפני התוספתא ומתלגינא קמי אלא מרשיה דרב גיטין בתוספתא כתיבה לשמה אלא דלא מסיק דגדול עומד על גביו: **דדעתה דנפשיה עבד.** דהא גדול הוא ויש בו דעת ופע"פ שזה אומר לו כך אמא אמר גמר בלבו לבטל אחר שלא קנון אין בו דעת אלא לשמה שם מקוומה: **לאו מילתא היא דאמרי.** אלא מעתה עובד כוכבים ומשלח עומד כ' דהוה ס"ל דפסול ולא כשר הוא ומפילו אין ישראל עומד על גביו וגבי מרא ישראל וקנון עמי נמי לדבר הוא דאע"פ דאין גדול עומד על גביו עמי כשר דתמני' ר"מ היא דלא בעי כתיבה לשמה דדרש וכתב דקרא אתמיעא עדים: **דמדקפסיל ליה לעובד כוכבים.** דסיפא דתמני': **לענין הבאה.** לפי שאינו מחוסר גיטין וקידושין אין מלח עבאה אלא לדבר שאינו שייך בו וגבי כתיבה שייריב ר"מ דוקא קתני בהבאה ובכתיבה כשר כדקתני טעמא שאין קיוס הגוז אלא בתוספתא ולא מיבעא לן אם נכתב אלא לשמה: **דאי מגא ר"מ דבעי כתיבה לשמה דדרש וכתב דקרא אתמיעא עדים:** **דמדקפסיל ליה לעובד כוכבים.** דסיפא דתמני': **לענין הבאה.** לפי שאינו מחוסר גיטין וקידושין: **ואין מלח עבאה אלא לדבר שאינו שייך בו וגבי כתיבה ר"מ**

אין העבד נעשה שליח בו. וז"ש ומתימתין ליתני עבד וכל שקן דעקר עובד כוכבים ולעיקר דאמר ר' יוחנן לעיל[ב] זו אין תורה ניתנה לעובד כוכבים כמיתה אפילו עובד כוכבים כשר לאשת כהן דלא לגיעא דאמר ר' יוחנן כל"ר קשה מהן דר' יוחנן דהכא ואור"ר דעקר עובד כוכבים ותנאיי פסול אע"פ שבעותה שעה היתה דעתו לתפגייר דהוי עובד כוכבים דומיא דפי מעגנגד שאין בידו לשחטתכר.

לפי שאינו בתורת גיטין וקדושין. והא דתמגרתא בעבד שלה[ב] הייט מטעם אחר:

העובד כוכבים והכותי שתרמו כו'. פי' קונגו"ר דקקבר אין קנין לעובד כוכבים[ג] ואע"ה ל"ר אפילו לא"מ"ד יש קנין מכמה לה כגבלה שלים עד ישראל וקנה ממנו עובד כוכבים ולא מיפטר מטעם לוקח[ד] דמעותא דעבד[ד] קנייא ביה יון שגבלה הרבה בל עובד כוכבים ל"ר נמי כשהיה העובד כוכבים ומכרה לישראל וגבלה שלים ואחר כ[ה] ממנו[ה] ועוד לפי' ר"ש בפפ"ק דכמולות (דף ח:) ד"ה עבלים) ולא מיפטר לוקח היכא דקנה קודם שנתמרה לו נמי בתכר[ו] שדה מיקמל מייב הגדל בו בתרומה אפילו ל"ר קנין לעובד כוכב'.

תרומתו[ז] תרומה. ואל תאמרי' בזבחים בפ' ב"ש (דף מה:) ופ"ק דתמורות (דף ה:) דקדשי עובדי כוכבים הן בתן מעשה מעילה ומפרכ' טעמא מעשה דלפיכן מן מע תרומה ותמרומה כתיב בני ישראל תמיה כי' שמעון דפליג הכא בפיפ"ק ובריש פרק שני לקדושין (דף מא:) מייתי לה: **ותנן** עובד כוכבים שתרם את ש' ישראל' כו'. הוה מלי לעניי לאתיא בתרומה דנפשיה בפרק שני לקדושין (דף מא:) אלא מדעדיפ מייתי מינה: **מה** אתם בני ברית. וז"ש דבפ"ב דקדושין (מ"ב) משמע דלרבי שמעון לא מלינרמי לה לתירכ מה אתם בני ברית ומוקי לה לדשם מתרמי' וז"ש לדידיה מנא לן לא לקדיש לא לבי' בינוי אלא דמ"מ יון דדרבי' שמעון אינה אומרת לא מקבלת לה אלא מדר' יוחנן דעובד כוכבים שתקנה לה אחד מבריה. ומיהו לר"ש דמ"ל דלר' יוחנן דעובד כוכבים שתקנה לה אחד מבריה כמי שתקנה לה אחד מבריה. ומיהו עובדה לר"ש דלר' יוחנן דע

וממקום שבאת מה להלן צריכות שיאמרו בפנינו נכתב ובפנינו נחתם אף היא צריכה שתאמר בפני נכתב ובפני נחתם אמר רב אשי מתניתין נמי דיקא דקתני האשה עצמה מביאה גיטה ובלבד שתהא צריכה לומר כו' ש"מ ורב יוסף ריש ליסיפא בחוצה לארץ מציעתא בארץ אין רישא ליסיפא בחו"ל מציעתא בארץ מנאי מדקתני [6] מה בן גט למיתה שהכתב מוכיח ולא קתני שהכתב ופה מוכיח: האשה עצמה מביאה וכו': אשה מכי מטי גיטה לידה אינגרשה לה אמר רב הונא באומר לא תתגרשי בו אלא בפני ב"ד פלוני סוף סוף כי מטיא להתם אינגרשה לה אלא אמר רב הונא בר מנות משמיה דרב אחא בריה דרב איקא דאמר לה כי מטי התם אתנחתה אערעא ושקילה אי מכי הוה ליה טלי [7] נגיטך מעל גבי קרקע ואמר רבא [8] טלי גיטך מעל גבי קרקע לא אמר כלום אלא דאמר לה הוי שליח להולכה עד דמטית התם וכי מטית התם הוי שליח לקבלה וקבלי מיך: והא [9] חזרה שלוחות אצל הבעל דאמר לה הוי שליח להולכה עד דמטית התם וכי מטית התם שוי שליח לקבלה הניחא למ"ד [10] אשה עושה שליח לקבל גיטה מיד שליח בעלה אלא למ"ד אין האשה עושה שליח לקבל גיטה מיד שליח בעלה מאי איכא למימר טעמא מאי משום דאיכא [11] בזיון דבעל והכא בעל לא קפיד הניחא למ"ד משום בזיון דבעל אלא למ"ד [12] משום חצרה הבאה לאחר מיכן מאי איכא למימר דאמר לה הוי שליח להולכה עד דמטית התם וכי מטית התם שוי שליח להולכה וקבלי את גיטך מינה ואיבעית אימא דאמר לה הוי שליח להולכה עד דמטית התם וכי מטית התם אימר קמי ב' דינא בפני נכתב ובפני נחתם ומשוי ב' דינא שליח וליתבוה [13] נהלוך:

הדרן עלך המביא גט

כל [1] גט [2] שנכתב שלא לשום אשה פסול כיצד [3] היה עובר בשוק ושמע קול סופרים מקרין איש פלוני מגרש את פלונית במקום פלוני ואמר זה שמי וזה שם אשתי פסול לגרש ב"יתר מיכן [4] כתב לגרש את אשתו ונמלך מצאו בן עירו ואמר לו שמי כשמך ושם אשתי כשם אשתך פסול לגרש ב"יתר

[5] א חזרה שליחות כו'. שלוח לא מיקרי אלא כשמתנה מה להם לזה לזה כדאמר לחזור לשולחו לומר שעיכוב קודם שיעשה שלוח לאחרים ובקונעדת לא פירש כן: **חצרה הבאה לאחר מכאן.** פירש בקונטרס שנתן מכתב מכרו ואין נראה דאלה מכרו לו דמי לשלוח לשולחה אלא אומר ר"י שנתנו הבעל במתנה של עצמו ומכרו לאחרים והאשה קנאתו מעכשו אחר זמן [6] לאה לו נמיקבו מעוכ אחר מכרו לו דמי לשלוח לשולחה אלא אומר ר"ת שנתנו הבעל במתנה לאשה ומכרו לאחרים והאשה קנאתו מעכשו אחר זמן [7] לאה לו נמיקבו מעוכ אחר מכרו לו דמי לשלוח לשולחה אלא אומר ר"ת שנתנו הבעל במתנה לאשה ומכרו לאחרים והאשה קנאתו מעכשו אחר זמן [8] לאה לו נמיקבו מעוכ אחר מכרו לו דמי לשלוח לשולחה אלא אומר ר"ת שנתנו הבעל במתנה לאשה ומכרו לאחרים והאשה קנאתו מעכשו אחר זמן [9] לאה לו נמיקבו מעוכ אחר מכרו לו דמי לשלוח לשולחה אלא אומר ר"ת שנתנו הבעל במתנה לאשה ומכרו לאחרים והאשה קנאתו מעכשו אחר זמן [10] לאה לו נמיקבו מעוכ אחר מכרו לו דמי לשלוח לשולחה אלא אומר ר"ת שנתנו הבעל במתנה לאשה ומכרו לאחרים והאשה קנאתו מעכשו אחר זמן [11] לאה לו נמיקבו מעוכ אחר מכרו לו דמי לשלוח לשולחה אלא אומר ר"ת שנתנו הבעל במתנה לאשה ומכרו לאחרים והאשה קנאתו מעכשו אחר זמן [12] לאה לו נמיקבו מעוכ אחר מכרו לו דמי לשלוח לשולחה אלא אומר ר"ת שנתנו הבעל במתנה לאשה ומכרו לאחרים והאשה קנאתו מעכשו אחר זמן [13] לאה לו נמיקבו מעוכ אחר מכרו לו דמי לשלוח לשולחה אלא אומר ר"ת שנתנו הבעל במתנה לאשה ומכרו לאחרים והאשה קנאתו מעכשו אחר זמן

וממקום שבאת מה להלן צריכות שיאמרו בפנינו נכתב ובפנינו נחתם אף היא צריכה שתאמר בפני נכתב ובפני נחתם אמר רב אשי מתניתין נמי דיקא דקתני האשה עצמה מביאה גיטה ובלבד שתהא צריכה לומר כו' ש"מ ורב יוסף ריש ליסיפא בחוצה לארץ מציעתא בארץ אין רישא ליסיפא בחו"ל מציעתא בארץ מנאי מדקתני [6] מה בן גט למיתה שהכתב מוכיח ולא קתני שהכתב ופה מוכיח: האשה עצמה מביאה וכו': אשה מכי מטי גיטה לידה אינגרשה לה אמר רב הונא באומר לא תתגרשי בו אלא בפני ב"ד פלוני סוף סוף כי מטיא להתם אינגרשה לה אלא אמר רב הונא בר מנות משמיה דרב אחא בריה דרב איקא דאמר לה כי מטי התם אתנחתה אערעא ושקילה אי מכי הוה ליה טלי [7] נגיטך מעל גבי קרקע ואמר רבא [8] טלי גיטך מעל גבי קרקע לא אמר כלום אלא דאמר לה הוי שליח להולכה עד דמטית התם וכי מטית התם הוי שליח לקבלה וקבלי מיך: והא [9] חזרה שלוחות אצל הבעל דאמר לה הוי שליח להולכה עד דמטית התם וכי מטית התם שוי שליח לקבלה למ"ד [10] אשה עושה שליח לקבל גיטה מיד שליח בעלה אלא למ"ד אין האשה עושה שליח לקבל גיטה מיד שליח בעלה מאי איכא למימר טעמא מאי משום דאיכא [11] בזיון דבעל והכא בעל לא קפיד הניחא למ"ד משום בזיון דבעל אלא למ"ד [12] משום חצרה הבאה לאחר מיכן מאי איכא למימר דאמר לה הוי שליח להולכה עד דמטית התם וכי מטית התם שוי שליח להולכה וקבלי את גיטך מינה ואיבעית אימא דאמר לה הוי שליח להולכה עד דמטית התם וכי מטית התם אימר קמי ב' דינא בפני נכתב ובפני נחתם ומשוי ב' דינא שליח וליתבוה [13] נהלוך:

הדרן עלך המביא גט

כל [1] גט [2] שנכתב שלא לשום אשה פסול כיצד [3] היה עובר בשוק ושמע קול סופרים מקרין איש פלוני גומרש את פלונית במקום פלוני ואמר זה שמי וזה שם אשתי פסול לגרש ב"יתר מיכן [4] כתב לגרש את אשתו ונמלך מצאו בן עירו ואמר לו שמי כשמך ושם אשתי כשם אשתך פסול לגרש ב"יתר

[5] א חזרה שליחות כו'. שלוח לא מיקרי אלא כשמתנה מה להם לזה לזה כדאמר לחזור לשולחו לומר שעיכוב קודם שיעשה שלוח לאחרים ובקונעדת לא פירש כן: **חצרה הבאה לאחר מכאן.** פירש בקונטרס שנתן מכתב מכרו ואין נראה דאלה מכרו לו דמי לשלוח לשולחה אלא אומר ר"ת שנתנו הבעל במתנה לאשה ומכרו לאחרים והאשה קנאתו מעכשו אחר זמן [6] לאה לו נמיקבו מעוכ אחר מכרו לו דמי לשלוח לשולחה אלא אומר ר"ת שנתנו הבעל במתנה לאשה ומכרו לאחרים והאשה קנאתו מעכשו אחר זמן [7] לאה לו נמיקבו מעוכ אחר מכרו לו דמי לשלוח לשולחה אלא אומר ר"ת שנתנו הבעל במתנה לאשה ומכרו לאחרים והאשה קנאתו מעכשו אחר זמן [8] לאה לו נמיקבו מעוכ אחר מכרו לו דמי לשלוח לשולחה אלא אומר ר"ת שנתנו הבעל במתנה לאשה ומכרו לאחרים והאשה קנאתו מעכשו אחר זמן [9] לאה לו נמיקבו מעוכ אחר מכרו לו דמי לשלוח לשולחה אלא אומר ר"ת שנתנו הבעל במתנה לאשה ומכרו לאחרים והאשה קנאתו מעכשו אחר זמן [10] לאה לו נמיקבו מעוכ אחר מכרו לו דמי לשלוח לשולחה אלא אומר ר"ת שנתנו הבעל במתנה לאשה ומכרו לאחרים והאשה קנאתו מעכשו אחר זמן [11] לאה לו נמיקבו מעוכ אחר מכרו לו דמי לשלוח לשולחה אלא אומר ר"ת שנתנו הבעל במתנה לאשה ומכרו לאחרים והאשה קנאתו מעכשו אחר זמן [12] לאה לו נמיקבו מעוכ אחר מכרו לו דמי לשלוח לשולחה אלא אומר ר"ת שנתנו הבעל במתנה לאשה ומכרו לאחרים והאשה קנאתו מעכשו אחר זמן [13] לאה לו נמיקבו מעוכ אחר מכרו לו דמי לשלוח לשולחה אלא אומר ר"ת שנתנו הבעל במתנה לאשה ומכרו לאחרים והאשה קנאתו מעכשו אחר זמן

הדרן עלך המביא שני

כל הגט: קול סופרים. מתני' גיטין: יתר מיכן. גמרא מפרש מאי יתר דלולו: ונמלך. חזר בו ונלגרש: גדולה

מסורת הש"ס עם הוספות

[1] לעיל כב: יבמות סה. קדו. [2] נקמן עמ. [3] נקמן מב:. [4] דבלה מב:. [5] שם. [6] לעיל מה. לקמן סג:. [7] לעיל כב. לקמן עמ. [8] שם. [9] מיומן יג. סוטה כ: זבחים ב. [10] לעיל כב. ב"מ י:. [11] עי' תוס' לקמן מד: ד"ה אמר.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה כי מטית כו' ואית שליח. עיין ש"מ מסכ"ב מ"ש סימן כס בתרמיות.

הגהות ציונים

(ב"ש): [1] ע"ל ולתיבריה [2] יש לתוספ' שהיא (דפו"ר): [3] בהרי"ם שלישתה: [4] ע"ל שדרה (באה"מ, וכ"ה בכתי"): [5] רב ספרא ור' חנינא בש"ל רש"ל (בלילן). עי' רש"ש. ועי' הגהות והערות בש"ל הגהה זו שייך לעיל בתוספות ד"ה ר' חנינא. ור' חנינא. [6] ספרא ור' חנינא, ומיושב חנינא הרש"ש: [7] במהרש"א בדפ"ר: [8] בתוס' בתוד"ה אי: [9] באה"מ מוסיף לשמה, ע"י"ש:

ליקוטי רש"י

והא [1] **חזרה שליחות אצל הבעל.** שלח אחר ונעשה כאלו לפי שנשתלח לו ויקח משלוחות הלשון על שלח שיש לו שיקח לחזור אצל שולחו ולומר שעיכוב שליחותך ושליחות שלוחה לחזור לחזור ולהביא אותה שליחות. **משום דאיכא בזיון דבעל.** כשמוכר קלוטי בעיניה שלוחה מקבלתו בעצמה לאיש כי עבדא לקבל מיד הבעל לפי שלון שם בין הבעל לאשה ולא קפיד. **משום חצרה הבאה לאחר מיכן.** לאחר שנתן לה הבעל מכתב אינו מחזיר אותו אלא נתנו לאחר בעצמו ונתן ביתה לו מתנה כדאמרינן אמתנתא מיהב לאחרינא לאו דעתא דאיתתא מיהב לאחרינא אלא דעתא דבעל מיהב לאחרינא ומקנה אותו לאחר ונמצא שנתן לה מיד אחר אינו מחזיר אותו אלא נתנו לאחר בעצמו

מסורת הש"ס
עם הוספות

א) [ב"מ ל:]. **ב)** עי' תוס' לעיל כב:: ד"ה והא, **ג)** [לעיל כא: ד"ה כגון], **ד)** [בירושלמי לע"ז פ"ב ה"ב], **ה)** [לעיל כא: ד"ה אבל], **ו)** עי' יבמות ק:, **ז)** ד"ה בשלמא, **ח)** [נקפן מכ:], **ט)** [בגליון מהרש"א], **י)** תוס' כתובות פא:, ד"ה ליטמא, **יא)** ד. ד"ה דקיימא, **יב)** כמו בב"ב קעב:, **יג)** ושם.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה כמדי דאי, **(ב)** ומתומתין שוין ונתערבו נתן:

תורה אור השלם

א) כי יקח איש אשה ובעלתה והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר וכתב לה ספר כריתת ונתן בידה ושלחה מביתו: [דברים כד, א]

הגהות וציונים

(א) [ברש"י הגהה ד"ה: תוס' יבמות קמז ע"א ד"ה מאי אמרת] (גליון). **(ב)** ר"פרש"י **דלמה** מודו בצ"ל. ר"ש"ל (גליון) בהגה"ל **מודו.** הכ"ה בר"פ"ל דפרו"ר; **מתנא** (בהאה"ט); ר"ל חייישי (מהרי"ט. ריי בכנר. ר"ש"ש).

לקיקוני רש"ש

דלא עביד לשום בריתות. [ר"ל דאינו עביד לאיסקה לשם כריתות שיהא מותון לו לבשקומן לו מגרש (לגרש לגיו) שאמו הוא שון ספר **ולא אחר יבוא** ר"ל **הוציא עליהן שבר** חוב. על אחד מהם לכל מה דמי מדמי לה אלא מכר אמ"ל כן עדים אבל מן המעלר אלא לא מה לשון לשון (ר"ש"ש ב"ב קעב.). **בעדי מסירה ור' אלעזר היא.** דאמר תמימה הגנו אינה מן המורה אלא מפני מיקון לשון (לעיל כא:). דאמר מגנו מגנו מן המורה אלא מני לאיסקה לשון עד מכר מכר דמכר מכר מכר לשון (לעיל כב:). דאמר תמימה מגנו כפר כמחיה בלא עדים אלא שיהא מוכרו לאשתו אלא בתמים בפני עדים שהא כתוב (דברים כד) וכתב לה כתב כמחיה לחוד בלא תמימה אלא מיהו ומיהו עדים מגנו שיהא שנתנה (ר"ש"ש ב"ב קע.).

לקיקוני רש"ש

דלא עביד לשום בריתות. [ר"ל דאינו עביד לאיסקה לשם כריתות שיהא מותון לו לבשקומן לו מגרש (לגרש לגיו) שאמו הוא שון ספר **ולא אחר יבוא** ר"ל **הוציא עליהן שבר** חוב. על אחד מהם לכל מה דמי מדמי לה אלא מכר אמ"ל כן עדים אבל מן המעלר אלא לא מה לשון לשון (ר"ש"ש ב"ב קע.). **בעדי מסירה ור' אלעזר היא.** דאמר תמימה הגנו אינה מן המורה אלא מפני מיקון לשון (לעיל כא:). דאמר מגנו מגנו מן המורה אלא מני לאיסקה לשון עד מכר מכר דמכר מכר מכר לשון (לעיל כב:). דאמר תמימה מגנו כפר כמחיה בלא עדים אלא שיהא מוכרו לאשתו אלא בתמים בפני עדים שהא כתוב (דברים כד) וכתב לה כתב כמחיה לחוד בלא תמימה אלא מיהו ומיהו עדים מגנו שיהא שנתנה (ר"ש"ש ב"ב קע.).

מסורת הש"ס
עם הוספות

ג) מי' ש"ב מהלכות גירושין פלכה ג מתנ עשין ו מוש"ע חו"מ ס' עמוק קלא פעיף ג:
ד ב מי' שם הלכה ד טור
ה ג מי' שם פעיף ד:
ו ה מי' שם הלכה ל טור
ז ש"ע שם פעיף ה:
ח ד ה מי' פכ"ד מהל' מכר מלוה ולוה הל' ה מתנ עשין לד מוש"ע חו"מ ס' מנו פעיף ד:
ט ן מי' פ"ד מהל' יסוד הל' כז יד מתנ עשין נב מוש"ע חו"מ מנו קפט פעיף ד כל כה:

תוספות רי"ד

מצאנו בן עזיר ואמור לו שמי כשמך ושם אשתי כשם אשתך פסול מלגרש בו: יתר מיכן היו לו שתי נשים ושמותיהן שוין כתב שאין אם הגדולה לא יגרש בו את הקטנה ליאזן שארצה אגרש פסול לגרש בו: **גמ'** כתב לגרש את אשתו ונמלך וכו' ואלא רישא במאי אמר רב פפא [3] בסופרין העשויין להתלמד עסקינן אמר רב אשי דיקא נמי דקתני סופרים מקרון ולא קתני סופרון קוראין ש"מ. מאי יתר מיכן תנא דבי ר' ישמעאל לא זה שנכתב שלא לשונו גירושין אלא אף זה שנכתב לשון גירושין פסול ולא זה שנכתב שלא לשון גירושין דידיה אלא אף זה שנכתב לשון גירושין דידיה פסול ולא זה שלא נכתב[4] לשון גירושין הא אלא אף זה שנכתב לשון גירושין הא פסול מאי טעמא אי כתב ונתן ספר כריתות בידה הוא אמינא למעוטי האיך קמא דלא עביד לשום כריתות אבל כתב לגרש את אשתו ונמלך דעביד לשום כריתות אימא כתב כתב רחמנא [5] וכתב אי כתב רחמנא וכתב הוה אמינא למעוטי האי דלא איהו קא כתיב לה[6] אבל יש לו שתי נשים דאיהו קא כתיב לה אימא כשר כתב רחמנא [7] לה לשמה וסיפא למה לי הא קא משמע לן [8] דאין ברירה: כתב לגרש את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה: קטנה הוא דלא מצי מגרש ביה הא גדולה מצי מגרש ביה אמר רבא[9] זאת אומרת שני יוסף בן שמעון הדרין בעיר אחת [10]מוציאין שטר חוב על אחרים אע"ל אביי אלא מעתה רישא דקתני שמי כשמך פסול לגרש בו שני הוא דלא מצי מגרש ביה הא ראשון מצי מגרש ביה והא אמרינן [11] ולא אחר יכול לחוציא עליהן שטר חוב אלא מאי אית לך למימר בעדי מסירה ור' אלעזר היא הכא נמי בעדי מסירה [12] ור' אלעזר היא. אמר רב כולן פוסלין בבהונה חוץ מן הראשון ושמואל אמר אף ראשון נמי פוסל ואודא שמואל לטעמיה דאמר שמואל כל מקום ששנו חכמים גט פסול פסול ופוסל חליצה פסולה פסולה ופוסלתה מן האחין במערבא אמרי משמיה דר' אלעזר ושמואל ולילה פסולות ופוסלות

[13]יתר מיכן היו לו שתי נשים ושמותיהן שוות כתב לגרש את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה [2]יתר מיכן אמר ללבלר כתוב ליאזן שארצה אגרש פסול לגרש בו: **גמ'** כתב לגרש את אשתו ונמלך וכו' ואלא רישא במאי אמר רב פפא [3] בסופרין העשויין להתלמד עסקינן אמר רב אשי דיקא נמי דקתני סופרים מקרון ולא קתני סופרון קוראין ש"מ. מאי יתר מיכן תנא דבי ר' ישמעאל לא זה שנכתב שלא לשונו גירושין אלא אף זה שנכתב לשון גירושין פסול ולא זה שנכתב שלא לשון גירושין דידיה אלא אף זה שנכתב לשון גירושין דידיה פסול ולא זה שלא נכתב[4] לשון גירושין הא אלא אף זה שנכתב לשון גירושין הא פסול מאי טעמא אי כתב ונתן ספר כריתות בידה הוא אמינא למעוטי האיך קמא דלא עביד לשום כריתות אבל כתב לגרש את אשתו ונמלך דעביד לשום כריתות אימא כתב כתב רחמנא [5] וכתב אי כתב רחמנא וכתב הוה אמינא למעוטי האי דלא איהו קא כתיב לה[6] אבל יש לו שתי נשים דאיהו קא כתיב לה אימא כשר כתב רחמנא [7] לה לשמה וסיפא למה לי הא קא משמע לן [8] דאין ברירה: כתב לגרש את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה: קטנה הוא דלא מצי מגרש ביה הא גדולה מצי מגרש ביה אמר רבא[9] זאת אומרת שני יוסף בן שמעון הדרין בעיר אחת [10]מוציאין שטר חוב על אחרים אע"ל אביי אלא מעתה רישא דקתני שמי כשמך פסול לגרש בו שני הוא דלא מצי מגרש ביה הא ראשון מצי מגרש ביה והא אמרינן [11] ולא אחר יכול לחוציא עליהן שטר חוב אלא מאי אית לך למימר בעדי מסירה ור' אלעזר היא הכא נמי בעדי מסירה [12] ור' אלעזר היא. אמר רב כולן פוסלין בבהונה חוץ מן הראשון ושמואל אמר אף ראשון נמי פוסל ואודא שמואל לטעמיה דאמר שמואל כל מקום ששנו חכמים גט פסול פסול ופוסל חליצה פסולה פסולה ופוסלתה מן האחין במערבא אמרי משמיה דר' אלעזר ושמואל ולילה פסולות ופוסלות

[14]גזולה וקנוניה נמי דוקא: [15]איזו שארצה אגרש פסול [16]לגרש בו. דאין ברירה דלא אמרינן הכבר דבשעת כתיבה היה דעתו לגרש בה: **גמ'** [17]אלא רישא. דתני אים פלוני גירש פלוני אים כר לאותו אים כתב לגרש בה אשתו ונמלך: [18]התלמד. לכתוב גיטין: [19]מקרון. הגדולים מקרוים לתלמידיהם כן וכך כשיבא בן לפניך כתבהו והוכיחו שם אים בעצמם אלמא בתלמידים עסקינן: [20]לא זה שלא נכתב [21]שם שום גירושין. אלא בתלמד: [22]אלא אף זה שנכתב [23]שם גירושין. גמורין ונמלך פסול: [24]ולא זה [25]בלבד שנכתב שלא [26]שם גירושין. כל אדם זה פסול לאפוקי אים זה דהיו לו שתי נשים שנכתב לשם גירושין דהאי גברא פסול דאיהו נמי גירושין אלא אף זה שנכתב לשון גירושין פסול ולא זה שנכתב לשון גירושין דידיה אלא אף זה שנכתב לשון גירושין דידיה פסול ולא זה שלא נכתב[27] לשון גירושין הא אלא אף זה שנכתב לשון גירושין הא פסול מאי טעמא אי כתב ונתן ספר כריתות בידה הוא אמינא למעוטי האיך קמא דלא עביד לשום כריתות אבל כתב לגרש את אשתו ונמלך דעביד לשום כריתות אימא כתב כתב רחמנא [28]וכתב אי כתב רחמנא וכתב הוה אמינא למעוטי האי דלא איהו קא כתיב לה[29] אבל יש לו שתי נשים דאיהו קא כתיב לה אימא כשר כתב רחמנא [30] לה לשמה וסיפא למה לי הא קא משמע לן [31] דאין ברירה: כתב לגרש את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה: קטנה הוא דלא מצי מגרש ביה הא גדולה מצי מגרש ביה אמר רבא[32] זאת אומרת שני יוסף בן שמעון הדרין בעיר אחת [33]מוציאין שטר חוב על אחרים אע"ל אביי אלא מעתה רישא דקתני שמי כשמך פסול לגרש בו שני הוא דלא מצי מגרש ביה הא ראשון מצי מגרש ביה והא אמרינן [34] ולא אחר יכול לחוציא עליהן שטר חוב אלא מאי אית לך למימר בעדי מסירה ור' אלעזר היא הכא נמי בעדי מסירה [35] ור' אלעזר היא. אמר רב כולן פוסלין בבהונה חוץ מן הראשון ושמואל אמר אף ראשון נמי פוסל ואודא שמואל לטעמיה דאמר שמואל כל מקום ששנו חכמים גט פסול פסול ופוסל חליצה פסולה פסולה ופוסלתה מן האחין במערבא אמרי משמיה דר' אלעזר ושמואל ולילה פסולות ופוסלות

[36]יתר מיכן היו לו שתי נשים ושמותיהן שוות כתב לגרש את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה [2]יתר מיכן אמר ללבלר כתוב ליאזן שארצה אגרש פסול לגרש בו: **גמ'** כתב לגרש את אשתו ונמלך וכו' ואלא רישא במאי אמר רב פפא [3] בסופרין העשויין להתלמד עסקינן אמר רב אשי דיקא נמי דקתני סופרים מקרון ולא קתני סופרון קוראין ש"מ. מאי יתר מיכן תנא דבי ר' ישמעאל לא זה שנכתב שלא לשונו גירושין אלא אף זה שנכתב לשון גירושין פסול ולא זה שנכתב שלא לשון גירושין דידיה אלא אף זה שנכתב לשון גירושין דידיה פסול ולא זה שלא נכתב[4] לשון גירושין הא אלא אף זה שנכתב לשון גירושין הא פסול מאי טעמא אי כתב ונתן ספר כריתות בידה הוא אמינא למעוטי האיך קמא דלא עביד לשום כריתות אבל כתב לגרש את אשתו ונמלך דעביד לשום כריתות אימא כתב כתב רחמנא [5] וכתב אי כתב רחמנא וכתב הוה אמינא למעוטי האי דלא איהו קא כתיב לה[6] אבל יש לו שתי נשים דאיהו קא כתיב לה אימא כשר כתב רחמנא [7] לה לשמה וסיפא למה לי הא קא משמע לן [8] דאין ברירה: כתב לגרש את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה: קטנה הוא דלא מצי מגרש ביה הא גדולה מצי מגרש ביה אמר רבא[9] זאת אומרת שני יוסף בן שמעון הדרין בעיר אחת [10]מוציאין שטר חוב על אחרים אע"ל אביי אלא מעתה רישא דקתני שמי כשמך פסול לגרש בו שני הוא דלא מצי מגרש ביה הא ראשון מצי מגרש ביה והא אמרינן [11] ולא אחר יכול לחוציא עליהן שטר חוב אלא מאי אית לך למימר בעדי מסירה ור' אלעזר היא הכא נמי בעדי מסירה [12] ור' אלעזר היא. אמר רב כולן פוסלין בבהונה חוץ מן הראשון ושמואל אמר אף ראשון נמי פוסל ואודא שמואל לטעמיה דאמר שמואל כל מקום ששנו חכמים גט פסול פסול ופוסל חליצה פסולה פסולה ופוסלתה מן האחין במערבא אמרי משמיה דר' אלעזר ושמואל ולילה פסולות ופוסלות

[37]יתר מיכן היו לו שתי נשים ושמותיהן שוות כתב לגרש את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה [2]יתר מיכן אמר ללבלר כתוב ליאזן שארצה אגרש פסול לגרש בו: **גמ'** כתב לגרש את אשתו ונמלך וכו' ואלא רישא במאי אמר רב פפא [3] בסופרין העשויין להתלמד עסקינן אמר רב אשי דיקא נמי דקתני סופרים מקרון ולא קתני סופרון קוראין ש"מ. מאי יתר מיכן תנא דבי ר' ישמעאל לא זה שנכתב שלא לשונו גירושין אלא אף זה שנכתב לשון גירושין פסול ולא זה שנכתב שלא לשון גירושין דידיה אלא אף זה שנכתב לשון גירושין דידיה פסול ולא זה שלא נכתב[4] לשון גירושין הא אלא אף זה שנכתב לשון גירושין הא פסול מאי טעמא אי כתב ונתן ספר כריתות בידה הוא אמינא למעוטי האיך קמא דלא עביד לשום כריתות אבל כתב לגרש את אשתו ונמלך דעביד לשום כריתות אימא כתב כתב רחמנא [5] וכתב אי כתב רחמנא וכתב הוה אמינא למעוטי האי דלא איהו קא כתיב לה[6] אבל יש לו שתי נשים דאיהו קא כתיב לה אימא כשר כתב רחמנא [7] לה לשמה וסיפא למה לי הא קא משמע לן [8] דאין ברירה: כתב לגרש את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה: קטנה הוא דלא מצי מגרש ביה הא גדולה מצי מגרש ביה אמר רבא[9] זאת אומרת שני יוסף בן שמעון הדרין בעיר אחת [10]מוציאין שטר חוב על אחרים אע"ל אביי אלא מעתה רישא דקתני שמי כשמך פסול לגרש בו שני הוא דלא מצי מגרש ביה הא ראשון מצי מגרש ביה והא אמרינן [11] ולא אחר יכול לחוציא עליהן שטר חוב אלא מאי אית לך למימר בעדי מסירה ור' אלעזר היא הכא נמי בעדי מסירה [12] ור' אלעזר היא. אמר רב כולן פוסלין בבהונה חוץ מן הראשון ושמואל אמר אף ראשון נמי פוסל ואודא שמואל לטעמיה דאמר שמואל כל מקום ששנו חכמים גט פסול פסול ופוסל חליצה פסולה פסולה ופוסלתה מן האחין במערבא אמרי משמיה דר' אלעזר ושמואל ולילה פסולות ופוסלות

[38]יתר מיכן היו לו שתי נשים ושמותיהן שוות כתב לגרש את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה [2]יתר מיכן אמר ללבלר כתוב ליאזן שארצה אגרש פסול לגרש בו: **גמ'** כתב לגרש את אשתו ונמלך וכו' ואלא רישא במאי אמר רב פפא [3] בסופרין העשויין להתלמד עסקינן אמר רב אשי דיקא נמי דקתני סופרים מקרון ולא קתני סופרון קוראין ש"מ. מאי יתר מיכן תנא דבי ר' ישמעאל לא זה שנכתב שלא לשונו גירושין אלא אף זה שנכתב לשון גירושין פסול ולא זה שנכתב שלא לשון גירושין דידיה אלא אף זה שנכתב לשון גירושין דידיה פסול ולא זה שלא נכתב[4] לשון גירושין הא אלא אף זה שנכתב לשון גירושין הא פסול מאי טעמא אי כתב ונתן ספר כריתות בידה הוא אמינא למעוטי האיך קמא דלא עביד לשום כריתות אבל כתב לגרש את אשתו ונמלך דעביד לשום כריתות אימא כתב כתב רחמנא [5] וכתב אי כתב רחמנא וכתב הוה אמינא למעוטי האי דלא איהו קא כתיב לה[6] אבל יש לו שתי נשים דאיהו קא כתיב לה אימא כשר כתב רחמנא [7] לה לשמה וסיפא למה לי הא קא משמע לן [8] דאין ברירה: כתב לגרש את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה: קטנה הוא דלא מצי מגרש ביה הא גדולה מצי מגרש ביה אמר רבא[9] זאת אומרת שני יוסף בן שמעון הדרין בעיר אחת [10]מוציאין שטר חוב על אחרים אע"ל אביי אלא מעתה רישא דקתני שמי כשמך פסול לגרש בו שני הוא דלא מצי מגרש ביה הא ראשון מצי מגרש ביה והא אמרינן [11] ולא אחר יכול לחוציא עליהן שטר חוב אלא מאי אית לך למימר בעדי מסירה ור' אלעזר היא הכא נמי בעדי מסירה [12] ור' אלעזר היא. אמר רב כולן פוסלין בבהונה חוץ מן הראשון ושמואל אמר אף ראשון נמי פוסל ואודא שמואל לטעמיה דאמר שמואל כל מקום ששנו חכמים גט פסול פסול ופוסל חליצה פסולה פסולה ופוסלתה מן האחין במערבא אמרי משמיה דר' אלעזר ושמואל ולילה פסולות ופוסלות

[39]יתר מיכן היו לו שתי נשים ושמותיהן שוות כתב לגרש את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה [2]יתר מיכן אמר ללבלר כתוב ליאזן שארצה אגרש פסול לגרש בו: **גמ'** כתב לגרש את אשתו ונמלך וכו' ואלא רישא במאי אמר רב פפא [3] בסופרין העשויין להתלמד עסקינן אמר רב אשי דיקא נמי דקתני סופרים מקרון ולא קתני סופרון קוראין ש"מ. מאי יתר מיכן תנא דבי ר' ישמעאל לא זה שנכתב שלא לשונו גירושין אלא אף זה שנכתב לשון גירושין פסול ולא זה שנכתב שלא לשון גירושין דידיה אלא אף זה שנכתב לשון גירושין דידיה פסול ולא זה שלא נכתב[4] לשון גירושין הא אלא אף זה שנכתב לשון גירושין הא פסול מאי טעמא אי כתב ונתן ספר כריתות בידה הוא אמינא למעוטי האיך קמא דלא עביד לשום כריתות אבל כתב לגרש את אשתו ונמלך דעביד לשום כריתות אימא כתב כתב רחמנא [5] וכתב אי כתב רחמנא וכתב הוה אמינא למעוטי האי דלא איהו קא כתיב לה[6] אבל יש לו שתי נשים דאיהו קא כתיב לה אימא כשר כתב רחמנא [7] לה לשמה וסיפא למה לי הא קא משמע לן [8] דאין ברירה: כתב לגרש את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה: קטנה הוא דלא מצי מגרש ביה הא גדולה מצי מגרש ביה אמר רבא[9] זאת אומרת שני יוסף בן שמעון הדרין בעיר אחת [10]מוציאין שטר חוב על אחרים אע"ל אביי אלא מעתה רישא דקתני שמי כשמך פסול לגרש בו שני הוא דלא מצי מגרש ביה הא ראשון מצי מגרש ביה והא אמרינן [11] ולא אחר יכול לחוציא עליהן שטר חוב אלא מאי אית לך למימר בעדי מסירה ור' אלעזר היא הכא נמי בעדי מסירה [12] ור' אלעזר היא. אמר רב כולן פוסלין בבהונה חוץ מן הראשון ושמואל אמר אף ראשון נמי פוסל ואודא שמואל לטעמיה דאמר שמואל כל מקום ששנו חכמים גט פסול פסול ופוסל חליצה פסולה פסולה ופוסלתה מן האחין במערבא אמרי משמיה דר' אלעזר ושמואל ולילה פסולות ופוסלות

[40]יתר מיכן היו לו שתי נשים ושמותיהן שוות כתב לגרש את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה [2]יתר מיכן אמר ללבלר כתוב ליאזן שארצה אגרש פסול לגרש בו: **גמ'** כתב לגרש את אשתו ונמלך וכו' ואלא רישא במאי אמר רב פפא [3] בסופרין העשויין להתלמד עסקינן אמר רב אשי דיקא נמי דקתני סופרים מקרון ולא קתני סופרון קוראין ש"מ. מאי יתר מיכן תנא דבי ר' ישמעאל לא זה שנכתב שלא לשונו גירושין אלא אף זה שנכתב לשון גירושין פסול ולא זה שנכתב שלא לשון גירושין דידיה אלא אף זה שנכתב לשון גירושין דידיה פסול ולא זה שלא נכתב[4] לשון גירושין הא אלא אף זה שנכתב לשון גירושין הא פסול מאי טעמא אי כתב ונתן ספר כריתות בידה הוא אמינא למעוטי האיך קמא דלא עביד לשום כריתות אבל כתב לגרש את אשתו ונמלך דעביד לשום כריתות אימא כתב כתב רחמנא [5] וכתב אי כתב רחמנא וכתב הוה אמינא למעוטי האי דלא איהו קא כתיב לה[6] אבל יש לו שתי נשים דאיהו קא כתיב לה אימא כשר כתב רחמנא [7] לה לשמה וסיפא למה לי הא קא משמע לן [8] דאין ברירה: כתב לגרש את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה: קטנה הוא דלא מצי מגרש ביה הא גדולה מצי מגרש ביה אמר רבא[9] זאת אומרת שני יוסף בן שמעון הדרין בעיר אחת [10]מוציאין שטר חוב על אחרים אע"ל אביי אלא מעתה רישא דקתני שמי כשמך פסול לגרש בו שני הוא דלא מצי מגרש ביה הא ראשון מצי מגרש ביה והא אמרינן [11] ולא אחר יכול לחוציא עליהן שטר חוב אלא מאי אית לך למימר בעדי מסירה ור' אלעזר היא הכא נמי בעדי מסירה [12] ור' אלעזר היא. אמר רב כולן פוסלין בבהונה חוץ מן הראשון ושמואל אמר אף ראשון נמי פוסל ואודא שמואל לטעמיה דאמר שמואל כל מקום ששנו חכמים גט פסול פסול ופוסל חליצה פסולה פסולה ופוסלתה מן האחין במערבא אמרי משמיה דר' אלעזר ושמואל ולילה פסולות ופוסלות

קמן ואנפיליא. קילוי של בגד לאו מליכה כלל דאיתי[ב] ונעל[ג] כתובים בפרכסה[ד] ואם לא יאחוז דאים וגו׳: חוץ מן האחרון. לאומרא[ה] מאריגן יש בריכה ופסולה לכהונה אבל אינך הוא הטריה לכל מהם דהטיה להטות מילתא מיהא לשמו ולשמה נכתב: אפילו אחרון אינו פוסל. לאין בריכה: לקוחות הן. לאין בריכה לאיכא דאיתי[ו] אלק שנעל זה היה לאוי לאחיו ואחליפו ואיתיו לגיתה ואחר ביוכל לאחליפו משום מצות ועוד הכלד שקלי בטעיקרא: דלחומרא. מאחירין מוחרת היא ואי נמי הוה מפקדא בריכה לאיכא דאיתי אבל אינו פוסל קולא הוא ואי לאו לפטיעא לאין בריכה לא חזיל לקולא: אי נמי בגלא אלקה לאים אחד[ז] כך מחזור מיכל לאים אחד[ח] וטעמא לאו משום לאין בריכה הוא: איתו שתבא בפתח תחילה. יהא הגט לשמה ומתיחסה היו שון: מחו. יש בריכה אז אין בריכה: על מי שיעלה מכם. יהא נמנה עליו ואמר מקנה לו אלקו בשעת שמיטה: כיון שנכנס ראשון. לאחר שמיטה לאמו וזוכו: זכה בחלקו. לאמרינן יש בריכה לשמעת שמיטה היה זה לאוי לכך ונשמט ספק זה עליו ומזכה אם אחיו עמו לאמעת בחלקו ולקמיה מוקי לה שפיר: אבר רבי יוחנן כדי לזרזן במצות. אמיהן המנה אם כולן עליו משמעת שמיטה והא דקאמר על מי שיעלה לאשון לאחיהו אחיו לכולנו נלאה אחיה הוא לאשון ולא הוזיעם מם בלנו: שפיר. משום כהי מוכה אם אחיו עמו: דמושכין את דידהן. מי שהיה נמנה ורוצה לאיקנן ולהמנות על אחר מוסך דיו אימנו: עד ששיחט. אבל לאחר שמיטה לא נמנין ולא נמסכין לכמיכ[ד] ואם יעמוד הכית אם כאו להמעבד ולהמבלך ממנו מהיות מנה בחיוכו אל שם יעמוד[ט]: תניא נמי הכי. לאא נתכון אבל לזרן ומיהו כולהו אמנינהו: ובנים שפיים. ולא קחני אמנינהו בנות זוכות בנפש ובנים לא זכו: אמר אבי אבי קבעי מיניה. אמר אבי אבי אבי בנ׳ יהודה ורב אלעזר קבעי מיניה לאין אחיה בנפש אמילה דאבל (זה[י]) המתנה בדעת אחרים ובקשעו ליה לאחיו אבלה ליה אבל אבל בעמוד אבל אבל אבלה ליה אבל בעמוד אבל אבל אבלה ליה אבל בעמוד אבל אבל אבלה ליה

ומיחל. ושותה בלא הפרסה ואין נראה דדוקא גבי דמאי קתני בהן משנה בפיאה ומחלל על המעות לפי שקבע לו מקום דקתני שם דהיינו שני בגפנו אי בדרומו הוא כמו הפרסה דבע"ז בהש"מ פירש"י דלמאי' בתוספתא (דתמלאי ס"ק ס"ה) (דקתני וקדש עליו היום)[1] ולכך דמאי יכול לקנות לו מקום דספק תשמה מעשרים את המעלה אבל בזמיים הוי ולאי ולכך לו קתני גבי זמיים מעשר שני בגפנו אי בדרומו ולא קתני שם ומחלל על המעות דלקתני גבי דמאי אלא מיחל פי' מתפיל לו כמו שפי' ר"ש דמיחל לו כמו מיהל כה"ל פירוש מערב במים ומוזג כמו סנהל מהול במים (ישעיה ו) ואחר שבת יפרש מעשר ראשון ומי כדקתני בתוספתא עשרה הבאים מחיים תשעה הבאים מחיים לכיון שאינו יכול לקנות לו מקום אם היה שותה בלא הפרסה הוה אותה עובל ומעבדי[2]: **דברי** ר"מ. משמע דאיתא לה לר' מאיר ברייתא ולרבי יהודה ממי קתמר דבא במסקנא דאיתא לה ברייתא והכא אסר משום דחיישי לבקיעת הגוד ואילו בפרק יש בכור (בכורות דף מח.) גזר נתנו על שלא מקלו מוקי רבא דר"מ ורבי יהודה כרב אחי דאמר אחיתן שאינן מקלו ומתמה לקושתו אלמא מספקא לרבו אין נחלק בין הכא שמבדר דבריו ותנינא בפירוש ואומר שאני עתה דהפרס דאחיתן שאינו מבדר כלום ומבודה (ב"ק דף סט:) דפרק דרבי יוחנן אדרי יוחנן דבהיא דכל המתלקט אית ליה ברייה ואחר כ הש"מ מתוך ס"ש מתוך דלקמן דלפרשנו אלא דיהא לה לאיתר לעולם לכל הלקטן דקתני במתני' ואיתא ליה לאיתר לעולם לה תיפוך ועוד דאי הוה משני הכי אכתי הוה קשיא דרבי יוחנן דאמר לעיל ודאי כי מלרגן תרי מילי דרבי יוחנן הוה מלי לאיתר דמהיא לקושתו הן לה הוה אמינא דאף אחרון אינו פוסל מעטה דפרישה ובכא דעטה מיפלגה ממי שמוקל דאפרוה מ"ש אחזו (לקמן דף עב:) אתקין שמואל בשביב מרע שם מתי יהא בו אם לא מתי לא יהא בו[3] ולכי מיים הוי גיעה אלמא סבר בין ברייה ובסוף בילה (דף ט:) גבי שיש שלקחו חבית והכמה בטופחות אמר שמואל אחבית ממי אמורה: **רבי** יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אוסרין. משמע דרבי יוסי ליה ברייה וכן בפרק בכל מערבין (עירובין דף מ:) גבי מעשר שני שיש לו בבחי' ברייה אם לא מקלו וקשה דתנן ממי שאחזו (לקמן דף עב.) גבי מה בכל בחוקן דאיתיה דרבי יוסי דאמר לעיל[4] אף אחרון אינו פוסל מעטה דפרישה ובכא דעטה מיפלגה ממי שמוקל דאפרוה מ"ש אחזו (לקמן דף עב:) אתקין שמואל בשביב מרע שם מתי יהא בו אם לא מתי לא יהא בו[3] ולכי מיים הוי גיעה אלמא סבר בין ברייה ובסוף בילה (דף ט:) גבי שיש שלקחו חבית דלדייק בסמוך ולמתן דמתלק בין תולה בדעת אחרים ניחא אבל למתן דלא מתלק קשיא דר"ל דהתם בגיטין עומד הדבר להתבדר בדיחי בהכי[5] אי יחיה לה יומת אבל כאן יכול לעלה אלא לא לא עלה אלא בין מה הכים והשתא נמי אתי שפיר דאמוראל דאמוראל מימה לאמר אמר ר"ל דרבי יהודה ר"ל דרבי יוחנן דאמר[6] האחין שאלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל ר"ל בה מצבתם דמיירי בכוכרים אלא אם כן מלקו קנין פירות ור' יהודה אומר אם יש בהם לו יום אחד יוכל לקנות הגוף דמי גבי דין לו יום אחד יוכל לקנות הגוף דמי גבי דין יום אחד יוכל לקנות הגוף דמי גבי דין יום אחד יוכל לקנות הגוף דמי מת. ומיהו מספקא לי אי קנין פירות בקנין הגוף דמי אי לאו גבי דין יום אי יומיים וכה"ג דיק הש"ס בסוף הטלה (לקמן דף מח.) ומיהו דשמה לאחוה ועוד אומר רבינו יוחנן דזוקא ר' יוחנן אינו לא בהשולה כי מייתי הכא אין מחזירין דגזירת הכתוב היא דאין מחזירין לגנבין זה אינם לקוחות ור' יוחנן דבריה דעטון [דרבי יהודה] משום בקיעת הגוד כדמסיק במרובה (ב"ק דף סט.) דלר' יוחנן ליה ברייה ומתוך הכיל אמרינן אם אינו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל מחר כ מסברא דאשמה: **מה** היא באותן הימים. פי' בקונטרס דקאי אריש דתנן ממי שאחזו (לקמן דף עב.) אלא דיש בין מה לאמר מיהא ומאי קושיא לר' קאי אמיהוים ומס כי לא הגבו מחיים אלא לאחר מיתה אם כן לכי מיית הכי הוי גבו הא אין לאחר מיתה ומצוי בחומר[7] מעת שאני בעולם פי' מה שאחזו מהיום ר"ל שיהו הגבו שעה אחת קודם מיתתו ולאו דוקא מהיום ממש קאמר בעולם אלא כלומר מהיום שאני בעולם לכיון שמותה הדבר במיתתו אינו מושם רק שיהו הגבו מחיים וכן משמע בתוספתא[8] דקתני אי נגיון מהיום הימים זכאי מצאתה ומעמדה ידיה כו' משמע אע"ג דאמר מהיום לא מהיום ממש קאמר: **ולכי** מיית הוי גיטא אלמא ר"ל. פי' בקונטרס אע"ג דתנאי אינו לכיון דאין בידו ונבעת התנאי ספק דלא מקיים מלאוי ומי לאו משום ברייה לה הוי ליה דמי לשאר תנאים שבידו לקיימם ודעתו לקיימם ומיהו הכא כל כרחך לא אפשר אלא מעשה ברייה דמי דמוקי לה ממי שאחזו (לקמן דף עב:) בתומר[9] מעת שאני בעולם פי' שעה אחת קודם מיתתו ואותה שעה שהגבו אלא מיהו מעורבת ודחוקה ולרבי ברייה וס"מ כדברי הש"ס כן הוא לאפי' בתנאי לרבי ברייה דהריני מוצלין עד לאחר מיתה ולכי לאחר בפרק בכל מערבין (עירובין דף מ:) הוי אז תנומה על זו אם ידלו בשמיים הוים כו' הכי ממי אלא הוי תנומה הייט לאמלן דאין ליה ברייה דקאמר תיומה דבפרק בכל מערבין (שם דף ט:) אמר רב ליתא למתני' מקמי אי ופרק אלדרבה ליתא לאי מקמי מתני' ומסני לא מלקלא דעבד דשמעינן ליה לר' יהודה דליתא ליה ברייה בתנן הלוקח כו' לאחר מיתה אכתי ליתא לדאיתי ולהכיה דהלוקח מתני' מתני' דמי שאחזו דשמיים הכי ומקמי ברייה דמרובה (ב"ק דף סט.) דקתמר ר' יהודה שהרים אומר בעל הבית כל מה שלקטו לו דבכל הני אית ליה לר' יהודה ברייה ר"ל דרב מחלק בין תולה בדעתו ובין תולה בדעת אחרים והכא דהכא דמרובה דהתם אית ליה ברייה אבל תולה בדעת אחרים הכי פירוש דאם יש לו ברייה אם לא לר' יהודה ברייה דהתם אית ליה ברייה אבל תולה בדעת אחרים דאם לא אינו לר' יהודה אינו לר' יוחנן דאמר אם לא אינו לר' יהודה אינו לר' יוחנן דאמר אם לא אינו לר' יהודה אינו לר' יוחנן דאמר א

לא רצה אינה מקודשת. דלא בעל אלא על מנאי ולא נתקיים וכי
רלה מיהא מקודשת ואע"ג דמשעת[a] בעילה ספק רולה ספק אינו
רולה אמריגן הוכרר דמשעת בעילה הוו קידושין: **מבלים לשפרע.**
סברי לה דהוכרה המחוסה מעולם[b]: **לשביבקע.** כשיבא לידי
כו' ודלא נכון דלא סיים אחל אין
לחוש לכך דלא סיים לעיקרא:
מתני' הכותב טופסי גיטין.
ספוסר הוא וטופל שכר ורולה שיהו
מוזמנין לו פעמים שאדם בא לשוכרו
והוא טרוד בשטרות אחרים: צריך
שיניח מקום האיש ובו. שאם רולה
מגר מיניסה לא יאמר הריני כותב
כל הגט ובגמרא מפרש טעמא:
צריך שיניח מקום כו'. וזה שמע
שהיא לא יאמר הריני כותב מיד ואינם
מקום הזמן לבדו אלא לא שטר
מוקדם אלא צריך שיניח מקום הלוה
והמעות אע"ג דליכא למיחש
למידי התקנה שטרות אלו גיטין:
פיסי התקנה. מקצתן: **פיסי בבוזין.** ותפילו הניח
מקומות הללו ושעמשה מפרש בגמ'
ר' אליעזר מכשיר בבוזין. ובלבד
שיניח מקומות אלו: **חוץ מגיטי**
נשים. דגזירון בהן טופס אטו
גיטין: **שנאמר וכתב לה.** בגמרא
פריך אי אתוקף הוא לכתיב:
נמ' אף מקום הרי את מותרת.
בגמ' אם יש עיקרו של גט: **עדי מסירה**
כרתי. הלכך וכתב לה אלא אתמיסה
קלי בתמיסת עדים אינה בלא מדברי
סופרים מפני תיקון העולם[c] וכי
כתיב וכתב לה המסמן[d] אעיקר
כריתות קלי דהיינו כל הני דאמרן:
וצריכא. למיומלו לאוקמי להני תלת
שמתי כר"א ולמימרא כמולהו והוא
שייך מקום הסתוק אין מוקפין אין
המסוכר (לעיל דף פ:) והכל כסרין
לכתוב (לעיל כב:) והכותב טופסי
גיטין כולהו אלוקמינהו שמואל כר"ש:
דקתני אין כותבין. והכל תנא כתבי
על המחוברי כשר ומדקתני ריפא
לסיפא אלוקמינהו דהכי קאמר אין
מוחפין טופס אמר יכתוב מוקף ר' :
אבל פיסא. הכל כשרין לכתוב דקתני
שאין לה בחותמינו: **אימא** ר' מאיר היא. ואינו צריך
לשייר מקום הסתוק דהאמעמינן שמואל דלעיל ר' ויכולעזר היא דסיפא
דקתני שאין קיום הגט אלא בחותמינו לאו דוקא אלא אפילו אין
קיום הגט אלא בחותמינו ור"א מכשיר
בכולן חוץ מגיטי נשים טופס אטו תוקף
גזר שטרות אטו גיטין לא גזר: **שנאמר וכתב**
לה: **והא** כי כתיב לה אתוקף הוא דכתיב
אלא אימא משום שנאמר וכתב לה לשמה
קשיא

בין דרבי יהודה בין ר"ש **לא שא זבו.** ורב יוסף דמסקינן בפ'
בכל מערבין (שיחוין דף ו:) דלר"ש לית ליה בריהה גבי
הריהי מעבר לנשמות בכל כל הסנה כולה לריהי אלא לריהי אלא
אלא דמסקינן רב יוסף אימוף דלר"ש דלה מבעוד יום עיירוב עירוב
כו' רב יוסף יאמלק בין בחולה בדעת
עצמו לחולה בדעת אחרים:
התם בדקתני מעשה כו'. בפרק
בכל מערבין (שיחוין דף ו:)
מפרש דבא לעשות מעשה דבעינן
דאמרי שמיה שמיה דמלאיכי אבי בחריה
בדקא רבה דמלאיכי אבי בחריה
אחרים ומה מעשה בעינן ומרבה
אלעזר מכשיר בכולן חוץ
מגיטי נשים שאמר בכולן חוץ
לה לשמה. פי' אבל בכל
הגיטי נשים שאמר בכולן
הוצרי אבל לא בגיטי נשים
אמר בכולן אלא לבני העיר
הוצרי ולבנות אותה העיר
וכן נמי בשטרי הלוואה
ובשטרי מקח וממכר
דתמנא אלמן אין
הסופר כתוב תופסין אלא
לבני עיירא דאינו מושם אלא
לבני שמא יבא לידי מיעד
אחרת: **אמר ר' יהודה.**
אמר שמואל דצריך
שיניח אף מקום הרי את
מותרת לכל אדם ור"א
הוא דאמר עדי מסירה
כרתי: **ובגיטא** כתיבה
לשמה: **מאי מאנאי**
התקנה מפני תקון
סופרים דברי הוא דאמילו
הופס נמי לא לכתוב
הנשוים הקנה שהר
ולא דבון ר' יהודה פוסל
בכולן גוד הופס אטו
גיטין דגזר שטרות אטו
גיטין מגיטי נשים הופס
אטו תוקף גוד שאר
שטרות אטו גיטין לא גזר
חשק שלמה
על תוס' ד"ה
ג) נלאה מה דנמנו מפני
מעמ ר"מ דמתוקף גם
בעמתים גמ' לטו גיטין ועין
מתוס' ד"ה ר"מ.

הגהות וציונים
ד) רש"ר פופר וכ"ה
בר"ש, ארין ח"א סי"ס
דשמה, ר"ר ובכ"ה
(הרא"ש בגרס "סופרים"
כאן ולעיל); ה) הגר"ה
ס"ים (ב"ש, וכן בדפוס"
ליתא. וכ"ה לעיל); ו)
הרא"ש שכתב על "מפני
התקנה" דאינה פיסקא
דלא לקמן מפרש מקום
הזמן. כב"ש בהגה);
ז) ב"ב **דבשנת.**
ח) בכתי" **ט) אינם:**
י) בדפוס" **יא)** בכתי"
ולפנינו ע"פ המהרש"ל,
ובדפוס" **ישאה:**
יב) דפוס אלא בחותמינו
(בהתדיחיב הרמ"ה נוסף
"כלומר בעדיריו") ולא
בחתמו: **יג)** ורוב נוסח
הגהות הם הוא שלף
דיבור ואח"כ מתחלל
הדיבור הוא מאי איכא
לאוקמי אפי' לר"א,
רש"ל) ענין הגהות
הגרות **לא** רש"ל
ההמהרש"ל ענין הגהות
שלפנינו, בדפוס"ר נלפנינו
וכן הגיה המגדל דוד:
יד) נראה הה"ג: **טו)**
בלהוסיף **טז)** בכתי"
(ר"ש): **יח)** בכתי"
יט) בדפוס"
כ) בכתי"

תוספות רי"ד
מתני' **הכותב** הוספר
גיטין צריך שיניח
מקום האיש ובו
האשה ומקום הזמן
שטרי מלוה צריך שיניח
מקום הלוה ומקום הלוה
ומקום הזמן
המעות שטרי מקח צריך
שיניח מקום הלוקח
ומקום המוכר ומקום
המעות ומקום השדה
ומקום הזמן מפני התקנה
ר' יהודה פוסל בכולן חוץ
מגיטי נשים שאמר בכולן
לה לשמה. פי' אבל בכל
הגיטי נשים שאמר בכולן
אתה הוצרי אלא לבני אותה
הגיר ולבנות אותה הגיר
וכן נמי בשטרי הלוואה
ובשטרי מקח וממכר
דתמנא אלמן אין
הסופר כתוב תופסין אלא
לבני עיירא דאינו מושם אלא
לבני שמא יבא לידי מיעד
אחרת: **אמר ר' יהודה.**
אמר שמואל דצריך
שיניח אף מקום הרי את
מותרת לכל אדם ור"א
הוא דאמר עדי מסירה
כרתי ובגיטא כתיבה
לשמה: **מאי מאנאי**
התקנה מפני תקון
סופרים דברי הוא דאמילו
הופס נמי לא לכתוב
הנשוים הקנה שהר
ולא דבון ר' יהודה פוסל
בכולן גוד הופס אטו
גיטין דגזר שטרות אטו
גיטין מגיטי נשים הופס
אטו תוקף גוד שאר
שטרות אטו גיטין לא גזר
חשק שלמה
על תוס' ד"ה
ט) תוס' אטו תוקף:

תוספות רי"ד
מתני' **הכותב** הוספר
גיטין צריך שיניח
מקום האיש ובו
האשה ומקום הזמן
שטרי מלוה צריך שיניח
מקום הלוה ומקום הלוה
ומקום הזמן
המעות שטרי מקח צריך
שיניח מקום הלוקח
ומקום המוכר ומקום
המעות ומקום השדה
ומקום הזמן מפני התקנה
ר' יהודה פוסל בכולן חוץ
מגיטי נשים שאמר בכולן
לה לשמה. פי' אבל בכל
הגיטי נשים שאמר בכולן
אתה הוצרי אלא לבני אותה
הגיר ולבנות אותה הגיר
וכן נמי בשטרי הלוואה
ובשטרי מקח וממכר
דתמנא אלמן אין
הסופר כתוב תופסין אלא
לבני עיירא דאינו מושם אלא
לבני שמא יבא לידי מיעד
אחרת: **אמר ר' יהודה.**
אמר שמואל דצריך
שיניח אף מקום הרי את
מותרת לכל אדם ור"א
הוא דאמר עדי מסירה
כרתי ובגיטא כתיבה
לשמה: **מאי מאנאי**
התקנה מפני תקון
סופרים דברי הוא דאמילו
הופס נמי לא לכתוב
הנשוים הקנה שהר
ולא דבון ר' יהודה פוסל
בכולן גוד הופס אטו
גיטין דגזר שטרות אטו
גיטין מגיטי נשים הופס
אטו תוקף גוד שאר
שטרות אטו גיטין לא גזר
חשק שלמה
על תוס' ד"ה
ט) תוס' אטו תוקף:

מסורת הש"ס
עם הוספות
a) [שיחוין לז: ושיב"ל]
b) [מכות ג. ע"ש בתוס' שם ד"ה הכותב,
ב) [לעיל דף כ. ושיב"ל]
ג) [מכות ג.], ד) [לעיל
מ: ושיב"ל], ה) [לעיל מה:
ושיב"ל], ו) עי' תוס' לעיל
ה. ד"ה החמה], ז) [לעיל
ג.], ח) סוף עמוד ב:
ט) עי' לעיל ה' ע"ב.

תורה אור השלם
א) כי יקח איש אשה
ובעלתה והיה אם לא
תמצא חן בעיניו כי
מצא בה ערות דבר
וכתב לה ספר כריתת
ונתן בידה ושלחה
מביתו: [דברים כד, א]

ליקוטי רש"י
שמא יבקע הגוד.
קודם שיסרים יתמנו
ונמלה שמתה שבלון
למפרע ובבטלות מי מפרים
לה לאחר זמן אינה נאמנת
הך דמעמא דמתה לתלוק
(מכות [כחכון] [בריתבון דף:]).
מגמון מגון הגוד נמי
דיירים הוא שמעמה קרשים
שם ומוגלין שתה אלא כל
בקע הגוד אלו אינכר לא
תרומה מיניה מלי מים
בגיריס אינכ לאמר אם
אמלוי נכסוף לא לכלל
מגמוס אלמא (בריתבון דף:).
שמע מגון מקום דלון
בגיריס הוא אלמא דמיים
שמע יבקע הגוד ומוכרר
שלא יהא שמתה לגוד נגיר
בפרסה ושתה שבלים
למפרע (חולין דף:).
דבשביבקע. נגון בכבר
(שוכה כד.) שגיון בכבר
לאוקמי כלומר כלומר כלו מיבקע
לכבר אלא שמים אלר בעבר
מגבר לא שמים אלר בעבר
לה:). נחום ע' כלומר לא
מיבקע לגמרא לגמרא
בלשון בכבר לא מיבקע
ולא מיבקע לגמרא
(ובכתוב ב.). **אף מקום**
הרי את מותרת לכל
אדם. דזהו עיקר גופו
(בכתוב ב.). **תוקף.** בגוי
(ר"ש בגליון) כל שטר מקום
הלים המקום הזמן (בכתוב
ב.א), ועי' רש"ש). **דאמר**
עדי מסירה כרתי. ואין
צריך לחתום בגט ולכן אינו
קרע ומבר לחתמם בגט
ולא אתמסיה אין
עדים (לעיל ט:). **דאמר**
מעמא הגט אינו
הוצרה אלא מפני תיקון
העולם (לעיל ט:). **דאמר**
ר"ש ב:). **דאמר** תמימה
הגט אינה מן הוצרה אלא
מפני לאיתקנה אלא אם
מעיקרה לאיתקנו אלא אם
עדים לאיתקנו אלא אם
מעמא דעל בכבר מגמון
(לעיל ב:). **דאמר** תמימה
עיקר כריתות (כתובות
צד:).

מגמון יראין לומר" **ואם תאמר אי** (עיין רש"ש"א). (ובמהרי"ם ומהרי"ם שי"ח אין לומר); **ב)** "דאם כן" ליתא בדפו"ר (עיין רשב"א); **ג)** ע"ל תנן (רש"ש); **ד)** עיין הגהות והערות על רש"ל; **ה)**

קא פסיק ותני בה. הכי קאמר לעיל בפרק ג' (דף י"ח.) נגד נכתב ביום ונחתם בלילה מסוס לכתב גמי לא דייק אלא מסוס דכיון דכתב מסתמיעין דמוקדם פסול ממילא ידעי' לדרך שיימים מקום שהיו בה מותרת לכל אדם:

לכשאכנסנה אגרשנה אינו גט. פירש בקונטרס מסוס דהוי גט יפן וקשה דלעיל גמ מעמוד לעיון גט כלל ובגט יפן אם נתגרשה מיגמא לכתחלה ואומר ר"ם דבגט יפן ליכא אלא ייחוד מיכא אלא דר"ש דבעמוד לכתחלה ומכח דכנסה גרע טפי מיחוד מיכא אלא דר"ש דבעמוד ס"ה (דף נב.) גרסינן אהן מילתא לכשאכנסנה מגרשה הכי זה גט מפני שבידו לגרשה ולפי הקונטרס ניחא דפי' אם דגט יפן מיהא הוי ס"ל דבעמוד דהכא מיירי בגט יפן ומיהא הוי ט זמן המתינה לפי' גט יפן לא הוי ס"ה (דף נב.) ולפי' הקונטרס אינו גט דמ

מתני' [6]אמביא גט ואבד היכמנו מצאו לאלתר כשר ואם לאו פסול [7]מצאו בחפיסה או בדלוסקמא אם מכירו כשר: **גמ'** ורמינהו [8]מצא גיטי נשים ושחררור עבדים דיתיקי מתנות וטוברין הרי זה לא יחזיר שאני אומר כתובין היו ונמלך עליהן שלא ליתנן הא אמר תנו נותנין ואפי' לזמן מרובה אמר רבה לא קשיא [9]כאן במקום שהשיירות מצויות כאן במקום שאין השיירות מצויות ואפילו במקום שהשיירות מצויות והוא שהוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת דאי לא תימא הכי קשיא דרבה אדרבה [10]דההוא גיטא דאשתכח בי דינא דרב הונא והוה כתיב ביה בשוירי מתא דעל רכים נהרא ואמר רב הונא הוחשין לשני שוירי[11] [12]ואמר ליה רב חסדא לרבה פוק ועיין בה דלאורתא בעי לה מינך רב הונא [13]נפק דק ואשכח דתנן [14]כל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר והא בי דינא דרב הונא דכמוהן שהשיירות מצויות דמי וקא פשיט יחזיר אלמא אי הוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת אין ואי לא לא עבד רבה קובבדיתא בההוא גיטא דאשתכחת בי כיתנא קובבדיתא בשמעתיה איכא דאמרי בדוכתא היכא דתרו כיתנא ואף על גב דהוחזקו דלא שכיחן שיירתא ואיכא דאמרי בדוכתא דמזבני כיתנא והוא שלא הוחזקו שכיחן שיירות. רבי זירא רמי מתני' אבריתא ומשני תנן המביא גט ואבד היכמנו אם מצאו לאלתר כשר ואם לאו פסול [15]ורמינהו [16]מצא גט אשה בשוק בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה אם הבעל מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה

הא אבד תנו נותנין (כו') ואפי'ו לזמן מרובה. תימה מנין ליה למיקל הא אמר תנו נותנין דלמא אפילו אמר תנו אין נותנין משום דמיקלין דאין כל דבר מאמר שאמרו כאמרו והכי פירוש נמלך עליהו ונמלך בעל הבית אין נותנין לזמן הוי מחזירים לו אם הגט אפי' אינו אלא מגרסה בגט זה ולא נתנו לזמן הוי מחזירים לו אם הגט אפי' אינו אלא לריחה ואור"י דדיקן מדקתני אלא לריחה ואור"י דדיקן מדקתני ונמלך ולא קתני אלא אומר כתובין היו ולא נתנן משמע דנמלך ואזר בו ואינו רוצה לגרשה עוד אבל אם היה מגרשה בגט זה ולא מיקרי נמלך אלא כיון לאיתה לגרשה אפי' אינו אלא לריחה ואור"י דדיקן מדקתני אלא אומר כתובין היו ולא נתנן משמע דנמלך ואזר בו ואינו רוצה לגרשה עוד אבל אם היה מגרשה בגט זה ולא מיקרי נמלך ודבריו דמלתא דלמלתא דוקא כדפרי ר' זירא לקמן ור' זירא נמי אמר אפילו פשוט לו מבריתא דמגרשה לאשה אפי' לזמן מרובה טפי ממתני' ואומר ר"י דדיקן מדלא קתני ונמלך דלמשמועין ונמלך דלמשמועין אפילו אמר תנו נותנין ולא מיקרי נמלך אפילו אמר תנו נותנין לזמן מרובה דלא לגלגה בפשוט דלמין מוכפין לגלגה ור' זירא סבר דלא דקתני ונמלך אפילו אמר דלמלתא דלמלתא דוקא דקתני ונמלך אפילו אמר דלמלתא דוקא דקתני ונמלך אפילו אמר דלמלתא דוקא דקתני ונמלך אפילו אמר

כב א ב ג ד ה מ"ר ס"ע
מהל' גירושין הלכה ט
ס"ק עשן ע"ב ומ"ש
ס"ה ע"ש סימן קלב סעיף ד
וע"ש:

תוספות ד"ה

ר' יומנה אמר בגון דאמורי דאמר לה תתבנו (אלא) על גט אחד של יוסף בן שמעון. כ"א על זה ומכירין שלזה יוסף בן שמעון תחמו. מ' מהרי' דהתם (בריתקה) [דדייקן] מינה הא אמר תנו ינתנו בכה"ג מיירי ואע"פ שהשיירות מצויות והוחזקו כשר דגו ליכא למיחש ליוסף בן שמעון אחר שהרי אלו הדרים מעידים שלא תחמו על אחר: **רב אשי אמר דקא אמרי עדים נקב יש בו בצד אות פלונית.** כתב בספרים וה"ג ר"ח ורי"ז ז"ל אבל הגורה גרס דקאמרי מי דאמר הא שליח שאבדו נקב יש בו בצד אות פלונית ואמה דאי אמר הדין נתן שאם נפל מיד השליח ומצאו אדם אחר ואומר השליח נקב יש בו בצד אות פלונית סימן מוכרח הוא והמסיגיע לה אי נמי אם מצאו השליח לאחר זמן ואין לו בו שבועות עין אלא שהיה לו בו זה הסימן הסימן מוסך עליו וכשר ולא אמרינן דלמא אחרינא הוא אלא רב אשי לא קאי אמתני' דמתני' קתני לאלתר כשר דאם לאו אתא לתרוצי ההיא מתני' דפ' שנים אחזיון דדייקי' מינה הא אמר תנו ינתנו דליכא תתם שליח. דקאמרי דקאמרי אי הסמכינן אסימן מוכרח דאמר אמרי עדים נקב שכל מכירין אותו בשבועות עין בלא שום סימן כשר שכל עדות הדברים בעלמא בשבועות עין (הוא) כגון הא דאמרי כלי זה שבבי האוכן של שמעון הוא אי פלוני הרג את הנפש ליכא כזה הואך מעידין כ"א בשבועות עין והרי הכי נמי הכא והאי דבעי' סימן מוכרח משום דלא הות להו שבועות עין בגורה דגרס ר"ח ורי"ז ז"ל אבל הכריה ע"י סימן הוה זה אם יתמצי לומר דבריה' דקאמר אם פירשה לו שליח הלא קאי אליה הלא אלא אל הבעל דאמר הנו דאי אמר בעל נקב יש בו בצד אות פלונית סמכה אחרונא אחרינא הוא הף ע"ל פי' הר"ר אליעזר בן נתן אבי' בר' מצוות ותחזקנו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת ואי נמי דאמר נמי אם לא שבועות עינא בגורה אע"ג דלא הוכיר שום סימן נאמן מינו דאי בגר מצי מיסמכה בגיטא אחרינא. ודוקא בצד אות פלונית דהוי ליה כמו בעלמא לא: אבל נקב בעלמא לא: **מסמכינן לה סימן אם הדאריייתא אי דרבנן.** פי' מה שאנו מתקנים אבדה בסימנין אם הוא מדאורייתא כדילפי' משמלה (לה) דכתיב' באלו מציאות לפי' נמי נבו בו לאיסורא מהתם אי דלמא אינו כן הוברה אלא מדרבנן ולא לפי' אסורא ממנוגא דלגבי דמנוגא עבד דקנין ב"ד הוה הסקר אבל בנו אינו אלא לפי מעשה דמתנן שאם אבדה לו אבדה בחפשה ובדלוסקומא דתנן שלא יטבע"ג ע"ש סימנין אלא בטבע"ג דאית לה בגיטיהו: **רבה בר בר חנה אירכסה ליה גיטא בי מדרשא.** פי' שליח היה באותו בית ונפל ממנו ומצאו אחר אחר אמר אם תוחנים לו אבל בשאר סימני גופו אי אמרינן אי טבעת אי

בזמן דבעל שמחר גרסאי לה אמתני גמרא' ולזמן מרובה. וא"ת מודה שגירשה לפי' אין הגט שלה ניתן לה לרשה בעצמה ומאי פריך ויש לומר פירות אלא מכאן ולהבא מנין שיכול עכשיו לגרשה ולא מעכוה לא כשלומר מודה מהרת יחזיר לאשה ואפי' לזמן מרובה ומשני כאן במקום שהשיירות מצויות כאן במקום שאין השיירות מצויות איכא דאמרי והוא שהוחזקו הוא דלא ליהדר והיינו דרבה ואיכא דאמרי אע"ג דלא הוחזקו לא ליהדר ופליגא דרבה בשלמא דרבה לא אמר כר' זירא מתני' אלימא ליה לאקשויי אלא רבי זירא מאי טעמא לא אמר כרבה אמר לך מי קתני אם אמר תנו נותנין ואפילו לזמן מרובה דלמא אם אמר תנו נותנין כדקי"ל לאלתר. רבי ירמיה אמר [2]כגון דקאמרי עדים מעולם לא אתחנבו אלא על גט אחד של יוסף בן שמעון אי הכי מאי למימרא מהו דתימא לחדוש דלמא איתרמי שמא כשמא עדים בעדים קמ"ל. רב אשי אמר [3]כגון דקאמר נקב יש בו בצד אות פלונית דהוה ליה סימן מובהק ודוקא בצד אות פלונית דהוה ליה[4] סימן מובהק אבל נקב בעלמא לא מספקא ליה [5]סימנין אי דאורייתא אי דרבנן. רבה בר בר חנה אירכסה ליה גיטא בי מדרשא אמר אי סימנא אית לי בגורה אי מבועות עינא אית לי בגורה ניחליה אמר לא ידענא אי משום אחדרוה וקסברי סימנים דאורייתא אי משום מבועות עינא ודוקא צורבא מדרבנן אבל אינש בעלמא לא: **ואם לאו פסול:** ת"ר איזהו שלא לאלתר רבי נתן אומר ששהה כדי שתעבור שיירא ותשרה ר"ש בן אלעזר אומר כדי שיהא אדם עומד ורואה שלא עבר שם אדם [6]ויש אומרים שלא שהה אדם שם רבי אומר כדי לכתוב את הגט רבי יצחק אומר כדי לקרותו אחרים אומרים כדי לכותבו ולקרותו ואפי' שהה ויש בו סימנין מעידים עליו [7]דאמרי נקב יש בו בצד אות פלונית ואין מעידין על סימני הגוף דאמרי ארוך וגוץ [8]המצאו קשור בכים בארנקי ובטבעת או

בזמן שהבעל מודה מהרת יחזיר לאשה ואפי' לזמן מרובה ומשני כאן במקום שהשיירות מצויות כאן במקום שאין השיירות מצויות איכא דאמרי והוא שהוחזקו הוא דלא ליהדר והיינו דרבה ואיכא דאמרי אע"ג דלא הוחזקו לא ליהדר ופליגא דרבה בשלמא דרבה לא אמר כר' זירא מתני' אלימא ליה לאקשויי אלא רבי זירא מאי טעמא לא אמר כרבה אמר לך מי קתני אם אמר תנו נותנין ואפילו לזמן מרובה דלמא אם אמר תנו נותנין כדקי"ל לאלתר. רבי ירמיה אמר [2]כגון דקאמרי עדים מעולם לא אתחנבו אלא על גט אחד של יוסף בן שמעון אי הכי מאי למימרא מהו דתימא לחדוש דלמא איתרמי שמא כשמא עדים בעדים קמ"ל. רב אשי אמר [3]כגון דקאמר נקב יש בו בצד אות פלונית דהוה ליה סימן מובהק ודוקא בצד אות פלונית דהוה ליה[4] סימן מובהק אבל נקב בעלמא לא מספקא ליה [5]סימנין אי דאורייתא אי דרבנן. רבה בר בר חנה אירכסה ליה גיטא בי מדרשא אמר אי סימנא אית לי בגורה אי מבועות עינא אית לי בגורה ניחליה אמר לא ידענא אי משום אחדרוה וקסברי סימנים דאורייתא אי משום מבועות עינא ודוקא צורבא מדרבנן אבל אינש בעלמא לא: **ואם לאו פסול:** ת"ר איזהו שלא לאלתר רבי נתן אומר ששהה כדי שתעבור שיירא ותשרה ר"ש בן אלעזר אומר כדי שיהא אדם עומד ורואה שלא עבר שם אדם [6]ויש אומרים שלא שהה אדם שם רבי אומר כדי לכתוב את הגט רבי יצחק אומר כדי לקרותו אחרים אומרים כדי לכותבו ולקרותו ואפי' שהה ויש בו סימנין מעידים עליו [7]דאמרי נקב יש בו בצד אות פלונית ואין מעידין על סימני הגוף דאמרי ארוך וגוץ [8]המצאו קשור בכים בארנקי ובטבעת או

מספיקה: **אירכסה ליה.** שליח היה: **אי סימנא אית לי בגוריה אי מבועות עינא אית לי בגוריה.** אי סימנא בעיתו לחיתיב לבו לאיתי לי בגוריה סימנא אי מבועות עינא בעיתו לאיתי לי בגוריה עינא בגוריה שנתתי עיני בו עד שאני מכירו יפה בלא שום סימן: **סימנים דאורייתא.** שלא נתן בו סימן מוסכם אלא סימנא בעלמא ומדאסמכינן אסימנא דאורייתא קסברי סימנין דאלהדורי אכתפא דאורייתא מוכן תעשה במלמוכ' (כמ) כלאלתר מלאיות (כמ): **בדיבוריה.** כי שם מתבטאים בו: **כי שעתבעור שיירא ותשרה.** שיעור שתוכל לעבור שיירא כל זמן שיהא אדם כו': כלומר אין הדבר תלוי בשיעור אלא כדי שיהא אדם שומר וזוהה שלא עבר אדם שם משעה שעבר הלשון הזה שם עד מציאת הגט: **ר"ש שלא** שהה אדם שם רבי אומר כדי לכתוב את הגט ר' אומר כדי לקרותו אחרים ולקרותו. פי' בשיעור השהייה פליגי כמה יהודא ויהודה פסול: **ואפי' בדיבוריה** (ר"ל) קרא וכתב רש"ל סימנים עליה שבעבר נקב יש בו בצד אות פלונית ואין מעידין על סימני גופו אי אינ"ם שהה כדי לכתוב ולקרות שהה פסול אם יש בגוט מי מוכרח דהיינו נקב יש בו בצד אות פלונית מעיד השליח עליה

מסורת הש"ס
עין המשפט

גליון הש"ס

תוספות ד"ה

[סמנגא] אית לי סימן בגוריה אי מבועות עינא [אית לי בגוריה] אחדרוה משום סימנא אחדרוה לי וקסברי סימנין דאורייתא. **אי משום מבועות עינא** ודוקא. **אבל אינש בעלמא** פי' דהוה סימנא דהוה הוי לה מוכרח. אי כ' מהבא מוכח דלא הוה סימן לשאר בטבעות עינא לשאר לצורבא מרבנן דלא הוי מוכרח דאמרינן אם משני בדיבוריה אחנן אם מכירו כשר דלמא בטבעות עינא הוא כשר לכל אדם ושובה מתני' שלחה מצאו דלא בא בידי אדם. אחר והגנו יוצא מתחת ידי דמה אומר שיש לו בו מבועות עין דהוי הגנו שנפל מסני ומצאתיו הלכך כשר אבל רבה בר בר חנה אמר מצאו אחר ואין הגנו שמצאו אחר ואין הגנו יוצא מתחת ידי אינו נאמן לומר מבועות עין יש לי עליו ולא סמכינן עליה אך אם הוא צורבא מרבנן דלא לא מהימן: **אם** אינו אלאלתר. **נתן אומר כל שעתבעור** שיירא ותשרה. פי' אם שהה כשיעור זה הוא אדם זמן ומסולל ואם לא שהה אל כך הוא לאלתר וכשר: כ"ש בן אליעזר אומר **דרוהא שלא עבר אדם** שם. פי' אין הדבר תלוי בשיעור אלא כדי שיהא אדם שומר וזוהה שלא עבר אדם שם משעה שעבר הלשון הזה שם עד מציאת הגט: **ר"ש שלא** שהה אדם שם רבי אומר כדי לכתוב את הגט ר' אומר כדי לקרותו אחרים אומרים כדי לקרותו. פי' בשיעור השהייה פליגי כמה יהודא ויהודה פסול: **ואפי' בדיבוריה** (ר"ל) קרא וכתב רש"ל סימנים עליה שבעבר נקב יש בו בצד אות פלונית ואין מעידין על סימני גופו אי אינ"ם שהה כדי לכתוב ולקרות שהה פסול אם יש בגוט מי מוכרח דהיינו נקב יש בו בצד אות פלונית מעיד השליח עליה

מוכרח הש"ס
עין המשפט

ב) [מ"ש מ"ק מ:. מוס' מנח:]. **ג)** [מ"ש מוס' מנח:]. **ד)** [מ"ש מוס' ע"ב ע"ז: ד"ה הו מוגמרים ע"ש ע"ל ע"ז ע"ב ע"ש]. **ה)** [ע"ז מנ: ד"ה מנ:]. **ו)** [מ"ק מ:]. **ז)** [מ"ק מ:]. **ח)** [מ"ק מ:]. **ט)** [מ"ק מ:]. **י)** [מ"ק מ:]. **יא)** [מ"ק מ:]. **יב)** [מ"ק מ:]. **יג)** [מ"ק מ:]. **יד)** [מ"ק מ:]. **טו)** [מ"ק מ:]. **יז)** [מ"ק מ:]. **יח)** [מ"ק מ:]. **יט)** [מ"ק מ:]. **כ)** [מ"ק מ:]. **כא)** [מ"ק מ:]. **כב)** [מ"ק מ:]. **כג)** [מ"ק מ:]. **כד)** [מ"ק מ:]. **כה)** [מ"ק מ:]. **כו)** [מ"ק מ:]. **כז)** [מ"ק מ:]. **כח)** [מ"ק מ:]. **כט)** [מ"ק מ:]. **ל)** [מ"ק מ:]. **לא)** [מ"ק מ:]. **לב)** [מ"ק מ:]. **לג)** [מ"ק מ:]. **לד)** [מ"ק מ:]. **לה)** [מ"ק מ:]. **לו)** [מ"ק מ:]. **לז)** [מ"ק מ:]. **לח)** [מ"ק מ:]. **לט)** [מ"ק מ:]. **מ)** [מ"ק מ:]. **מא)** [מ"ק מ:]. **מב)** [מ"ק מ:]. **מג)** [מ"ק מ:]. **מד)** [מ"ק מ:]. **מה)** [מ"ק מ:]. **מו)** [מ"ק מ:]. **מז)** [מ"ק מ:]. **מח)** [מ"ק מ:]. **מט)** [מ"ק מ:]. **נ)** [מ"ק מ:]. **נא)** [מ"ק מ:]. **נב)** [מ"ק מ:]. **נג)** [מ"ק מ:]. **נד)** [מ"ק מ:]. **נה)** [מ"ק מ:]. **נו)** [מ"ק מ:]. **נז)** [מ"ק מ:]. **נח)** [מ"ק מ:]. **נט)** [מ"ק מ:]. **ס)** [מ"ק מ:]. **סא)** [מ"ק מ:]. **סב)** [מ"ק מ:]. **סג)** [מ"ק מ:]. **סד)** [מ"ק מ:]. **סה)** [מ"ק מ:]. **סו)** [מ"ק מ:]. **סז)** [מ"ק מ:]. **סח)** [מ"ק מ:]. **סט)** [מ"ק מ:]. **ע)** [מ"ק מ:]. **עא)** [מ"ק מ:]. **עב)** [מ"ק מ:]. **עג)** [מ"ק מ:]. **עד)** [מ"ק מ:]. **עה)** [מ"ק מ:]. **עו)** [מ"ק מ:]. **עז)** [מ"ק מ:]. **עח)** [מ"ק מ:]. **עט)** [מ"ק מ:]. **פ)** [מ"ק מ:]. **פא)** [מ"ק מ:]. **פב)** [מ"ק מ:]. **פג)** [מ"ק מ:]. **פד)** [מ"ק מ:]. **פה)** [מ"ק מ:]. **פו)** [מ"ק מ:]. **פז)** [מ"ק מ:]. **פח)** [מ"ק מ:]. **פט)** [מ"ק מ:]. **צ)** [מ"ק מ:]. **צא)** [מ"ק מ:]. **צב)** [מ"ק מ:]. **צג)** [מ"ק מ:]. **צד)** [מ"ק מ:]. **צה)** [מ"ק מ:]. **צו)** [מ"ק מ:]. **צז)** [מ"ק מ:]. **צח)** [מ"ק מ:]. **צט)** [מ"ק מ:]. **ק)** [מ"ק מ:]. **קא)** [מ"ק מ:]. **קב)** [מ"ק מ:]. **קג)** [מ"ק מ:]. **קד)** [מ"ק מ:]. **קה)** [מ"ק מ:]. **קו)** [מ"ק מ:]. **קז)** [מ"ק מ:]. **קח)** [מ"ק מ:]. **קט)** [מ"ק מ:]. **ר)** [מ"ק מ:]. **רא)** [מ"ק מ:]. **רב)** [מ"ק מ:]. **רג)** [מ"ק מ:]. **רד)** [מ"ק מ:]. **רה)** [מ"ק מ:]. **רו)** [מ"ק מ:]. **רז)** [מ"ק מ:]. **רח)** [מ"ק מ:]. **רט)** [מ"ק מ:]. **ש)** [מ"ק מ:]. **שא)** [מ"ק מ:]. **שב)** [מ"ק מ:]. **שג)** [מ"ק מ:]. **שד)** [מ"ק מ:]. **שה)** [מ"ק מ:]. **שו)** [מ"ק מ:]. **שז)** [מ"ק מ:]. **שח)** [מ"ק מ:]. **שט)** [מ"ק מ:]. **ת)** [מ"ק מ:]. **תא)** [מ"ק מ:]. **תב)** [מ"ק מ:]. **תג)** [מ"ק מ:]. **תד)** [מ"ק מ:]. **תה)** [מ"ק מ:]. **תו)** [מ"ק מ:]. **תז)** [מ"ק מ:]. **תח)** [מ"ק מ:]. **ת

בין בליו. בפיהו: ליבא. רב יהודה אלכה כים אומרים ולימא רבה אלכה כר"ש לגבי מאה חזרו להזיכיר את הדברים ולפרקן: ומשני משום דאפיר דהו. אית מנאי דאמפיר דרבי שמעון לים אומרים ים אומרים לרבי שמעון לרבי אלכה כים לא כר"ש אלא כר' שמעון אלא דאיירי מתרי ליטני קיימי: חמת. מלוגלו"ש בלע"ז ואיתא בחפיסה או בדלוסקמא: מאי חפיסה אמר רבה בר בר חנה חמת קטנה מאי דלוסקמא טליקא דסבי: מתני' המביא גט והיחרו לה חולה נותן לה בחזקת שהוא קיים בת ישראל הנשואה להכן והלך בעלה למדינת הים אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קיים ד' השולח חטאתו מבדינת הים מקריבין אותה בחזקת שהוא קיים: גמ' אמר רבא לא שנו אלא זקן שלא הגיע לגבורות וחולה חולים לחיים אבל זקן שהגיע לגבורות ה' וגוסס גוסס למיתה לא איתיביה אביי המביא גט והיחרו זקן אי בת מאה שנה נותן לה בחזקת שהוא קיים תיובתא ו' ואי בעית אימא כיון דאיפליג איפליג. רמי ליה אביי לרבה תנן המביא גט והיחרו זקן אי חולה נותן לה בחזקת שהוא קיים ז' ורמינהו הרי זה גיטך שעה אחת קודם למיתתו אסורה לאכול בתרומה מיד א"ל תרומה אגיטין קא רמית תרומה אפשר גט לא אפשר ורמי תרומה אתרומה תנן ח' בת ישראל הנשואה להכן והלך בעלה למדינת הים אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קיים ורמינהו הרי זה גיטך שעה אחת קודם מיתתו אסורה לאכול בתרומה מיד אמר רב אדא בריה דרב יצחק שאני התם שהרי אסרה עליו שעה אחת קודם מיתתו מתקיף לה רב פפא ממאי דאיהו מיית ברישא דלמא איהי מייתא ברישא אלא אמר אביי ט' מאיר דלא חייש לטיתה הא רבי יהודה חייש לטיתה דתנן י' המוקדש יין מבין הכותים אומר שני לוגין שאני עדיד להפרישי הרי זה תרומה עשרה מעשר ראשון תשעה מעשר שני ומיהל מיד דברי רבי מאיר רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון ואוסרין רבא אמר שמא

מסורת הש"ס עם הוספות

א) [מי' תוספות מנחות נ: ד"ה ולימא], ב) [מגילה נב. מנחות יג: תוי' קדושין נט:], ג) [מ"מ כ: ופ"ש], ד) [סוכה כט:], ה) [מנחות נה:], ו) [מי' תוספות ומנחות נה: ד"ה וחתן], ז) [קדושין עח: מ"מ קנז:], ח) [מנחות יג:], ט) [שבועות נב. בכ: ערכין יח:], י) [מנחות סט: מ"מ כ: ד"ה אמר], יא) [סוכה כט: תוספתא פפ"ד ע"ב], יב) [סוכה כט.], יג) [שבת מב:], יד) [מגילה מט: ד"ה ומקוה], טו) [ר"ה ד"ה ומקוה], יז) [תוס' יבמות קכ: ד"ה אכיבאיי], יח) [שבועות פ"ה ה"ו], יט) [שם].

גליון הש"ס

מתני' בחזקת שהוא קיים. עיין מהרלבן דף מז ע"א תד"ה אימא כיון: בבי' וגוסס. עי' קדושין עח ע"ב תד"ה גם:

הגהות וציונים

א) [בראשונים דפורי רבה]. ב) [בתשב"א ל"ב אפי', וכן ליתא בכתי' ועי' ילקוט פפרשים]. ג) [ע"ל דתניא (גלוין)]. ד) [ע"ל בדא"ר דמתניתין (באה"ס)]. ה) [שיוך למשנה לעיל כו ע"א) (גלוין)]. ו) [ע"ל דלא חיישינן (רש"ש)]. ז) [רש"ש מגיה ודודיב (דלא מהרש"א)]. ח) [ע"ל אלא אתרתן קשיא שמעשה לו (רש"ש)].

לעזי רש"י

בזלוגלו"א. פירוש המתעל (רש"י ב"מ דף פד ע"ב ד"ה כחתמת ומיין רש"י סוכה דף כ ע"ב ד"ה מנגלי ומנגלות דף מ ע"ב ד"ה תרמילו ומעוקן ערבן מתמלן, ילקוט (תרגום ש"ס ח. מ). בשקיא. פירוש מחתמת וקף (רש"י מעילה דף מ ע"ב ד"ה לוקטמקמי ומיין רש"י ב"מ דף כ ע"ב ד"ה ד"ה לוקטין).

ליקוטי רש"י

בין בליו. בלי. תמיטנו לבכחתו ובמיטנו מלאו מלאו מכוכו ומכיר אם מכסן ואת הטעמת סכן אלו כבר הלו מיינון לעלמא אלו כים ואלו מעבנא לעלמא אלו כים ואלו מעבנא לאחרים אלו מחמת לאחר מכן אלמא מתכנן אמתכנן ולפי לגיסרי אסור אמתכנן ולפי לגיסרי אסור אמתכנן ולפי לגיסרי אסור

והא בעי סמיכה. אע"ג דסמיכה לא מעכבא[ב] מ"מ אין לעשות כלא סמיכה לכתחלה וכן פרוץ בפ' המעמדות (זבחים דף נד:) להא דתנן התם קדשים בקדשים יקרב נסך מן שהוא והא בעינא נסכים ומצי אמרינן עורות סמיכה ומנלא יצלא בחלב מהן דסבורין מלעשות פסח שני אף על פי שיכולים לסמוך לתחטאת בעומר בקרבן נשים וכן בפסחים דף מ"ב פטורין מסוכה[ג] ומותר לבעל פסח בני סמיכה[ד] ומותר פסח בני סמיכה ולא אמרינן יעשו לו סמיכה לכתחלה אין לעשות בלא סמיכה כדפרישית ודקה דפרק המדר בשמטו ומנלא דמקרבינן לכל דבר אלעזר בן פרטא לפני חכמים וקיימו את דבריו על עיר שהקיפה כרקום ועל הספינה המוטרפת[ה] בים ועל הוצאת לידין שהן בחוקת קיימין אבל עיר שבשבה כרקום ושפינה שאבדה[ו] בים והוצא לידרג נותנין עליהן חומרי חיים וחומרי מתים בת ישראל לכהן ובת כהן לישראל לא תאכל בתרומה: **גמ'** אמר רב יוסף לא שנו אלא בב"ד של ישראל אבל ב"ד של עובדי כוכבים כיון דגמיר ליה לא לקטלא מיקטל קטלי ליה אמר ליה אביי בית דין של עובדי כוכבים נמי דמקבלי שוחדא אמר ליה כי שקלי מקמי דלחדוהו פורס שנגא לבתר דמיחדם פורס שנגא לא שקלי מיתיבי[ז] כל מקום שיעמדו שנים ויאמרו מעידין אנו את איש פלוני שנגמר דינו בבית דינו של פלוני ופלוני ופלוני עדין הרי זה יהרג דלמא[ח] בורח שאני ת"ש שמנו מב"ד של ישראל שהיו אומרים איש פלוני מת איש פלוני נהרג ישיאו את אשתו מקומצמרסין של עובדי כוכבים איש פלוני מת איש פלוני נהרג אל ישיאו את אשתו מאי מת ומאי נהרג אילימא מת מת ממש ונהרג נהרג ממש דכוותיה גבי עובדי כוכבים אמאי אל ישיאו את אשתו [ט]הא קיימא לן [י]דכל מסיח לפי תומו הימנו מהימני ליה אלא לאו מת יוצא למות נהרג יוצא ליהרג וקתני בב"ד[יא] ישראל אל ישיאו את אשתו לעולם מת ממש ונהרג ממש ודקאמרת דכוותיה גבי עובדי כוכבים אמאי אל והא ק"ל דכל מסיח לפי תומו הימנו מהימני ה"מ במילתא דלא שייכי בה [יב]אבל במילתא דשייכי בה עבדי לאהוזקי שיקריידהו. א"ד א"ר יוסף [יג]ל"ש אלא בב"ד של עובדי כוכבים

שמא מת לא חיישינן שמא ימות חיישינן אמר ליה רב אדא בר מתנה לרבא והא נוד דכשמא ימות הוא ופליגי אמר רב יהודה מדסקרתא שאני נוד דאפשר דמסר ליה לשומר [ז]מתקיף לה רב משרשיא ערבך ערבא צריך אלא אמר רבא שמא מת לא חיישינן שמא ימות תנאי היא: השולח חטאתו ממדינת הים וכו': והא בעינא סמיכה אמר רב יוסף [יא]בקרבן נשים רב פפא אמר [יב]בחטאת העוף וצריכא דאי אשמועינן גט משום דלא אפשר אבל תרומה דאפשר אימא לא ואי אשמועינן תרומה דזמנין דלא אפשר אבל חטאת העוף[יג] מספיקא לא ליעול חולין לעזרה צריכא: **מתני'** [יד]שלשה דברים אמר רבי אלעזר בן פרטא לפני חכמים וקיימו את דבריו על עיר שהקיפה כרקום ועל הספינה המוטרפת[טו] בים ועל הוצאת לידין שהן בחוקת קיימין אבל עיר שבשבה כרקום וספינה שאבדה[טז] בים והוצא לידרג נותנין עליהן חומרי חיים וחומרי מתים בת ישראל לכהן ובת כהן לישראל לא תאכל בתרומה: **גמ'** אמר רב יוסף לא שנו אלא בב"ד של ישראל אבל ב"ד של עובדי כוכבים כיון דגמיר ליה דינא לקטלא מיקטל קטלי ליה אמר ליה אביי בית דין של עובדי כוכבים נמי דמקבלי שוחדא אמר ליה כי שקלי מקמי דלחדוהו פורס שנגא לבתר דמיחדם פורס שנגא לא שקלי מיתיבי[ז] כל מקום שיעמדו שנים ויאמרו מעידין אנו את איש פלוני שנגמר דינו בבית דינו של פלוני ופלוני ופלוני עדין הרי זה יהרג דלמא[ח] בורח שאני ת"ש שמנו מב"ד של ישראל שהיו אומרים איש פלוני מת איש פלוני נהרג ישיאו את אשתו מקומצמרסין של עובדי כוכבים איש פלוני מת איש פלוני נהרג אל ישיאו את אשתו מאי מת ומאי נהרג אילימא מת מת ממש ונהרג נהרג ממש דכוותיה גבי עובדי כוכבים אמאי אל ישיאו את אשתו [ט]הא קיימא לן [י]דכל מסיח לפי תומו הימנו מהימני ליה אלא לאו מת יוצא למות נהרג יוצא ליהרג וקתני בב"ד[יא] ישראל אל ישיאו את אשתו לעולם מת ממש ונהרג ממש ודקאמרת דכוותיה גבי עובדי כוכבים אמאי אל והא ק"ל דכל מסיח לפי תומו הימנו מהימני ה"מ במילתא דלא שייכי בה [יב]אבל במילתא דשייכי בה עבדי לאהוזקי שיקריידהו. א"ד א"ר יוסף [יג]ל"ש אלא בב"ד של עובדי כוכבים

עין משפט
נר מצוה

כט א מ"י פ"ב מהל' סנהדרין הלכה ט:
ב ג מ"י פ"ט מהלכות מילה הלכה כט כמו ר"מ מהלכות תרומות הלכה כ ממנ עשין ג' מנ"ח מה"ש מ"מ מנין קמא מנין מנין מנ:
לא ד מ"י פ"ב מהל' סנהדרין הלכה ה:
לב ה מ"י פ"ב מהלכות מילה הלכה יג ממנ עשין ג' מנ"ח מה"ש מ"מ מנין קמא מנין מנ:
לג ו מ"י שם הלכה ז ממנ שם מה"ש שם שם מנין ד:
לד ז מ"י שם הלכה יג מה"ש שם שם מנין ד:
לה ח מ"י שם שם מה"ש מהלכות תרומות הלכה ט ג ממנ שם מה"ש שם מנין קמא מנין מנ:

תוספות רי"ד

השולח חטאתו כו'. **והא בעינא** סמיכה. ותיבא בפ"ב מסכת דף לא דבו דלא יד שלחו ואע"ג דקרי"ל דסמיכה לא מעכבא ה"מ דחזי לסמיכה אבל האי דלא חזי לסמיכה מעכבא כדאמרינן גבי בילה דכל שאינו ראוי לבילה בילה מעכבת בו ביי בקדושין בפ"ק: **אמר רב יוסף בחטאת נשים.** שעקנן דלאו בני חיובא נינהו בני ישראל המסך בני ישראל מומכין ולא בנות עקנין דלא בני סמיכה: **מתני' ג' דברים א"ר אלעזר בן פרטא לפני חכמים וקיימו את דבריו** על עיר שהקיפה כרקום ושפינה שאבדה בים והוצא לידרג שהן בחזקה קיימין אבל עיר שבשבה כרקום וספינה שאבדה בים והוצא לידרג נותנין עליהן חומרי חיים וחומרי מתים בת ישראל לכהן ובת כהן לישראל לא תאכל בתרומה: **תניא** שמנו מב"ד של ישראל שהיו אומרים איש פלוני מת איש פלוני נהרג ישיאו את אשתו שמנו מבית דין (ס"א מקומצמרסין) אל ישיאו אומות העולם איש פלוני מת איש פלוני נהרג אל ישיאו את אשתו. פי' מומרים להרג. מת. הוא שמת מאליו בביתו ששם הבית מוסכמה. ר"ת אחר: ואע"ג דקרי"ל מסיח לפי תומו הימנו מהימני הא הכי נמי דלא מהימן לעזרה מספק: **ורבי** יוסי אומר אם אינו מכוסה אל יטלנו. ר"ת אומר דלא מהימן לעזרה מספק: **ר"ש אומר** אם אינו מכוסה אל יטלנו. ר"ת אומר דלא מהימן לעזרה מספק: **אמר** ר"ש בן אלעזר

תוספות רי"ד

מתני' המביא בנו בא"י וחלה הרי זה משלחו ביד אחר אם ראה שהוא טול לי ממנה חפץ פלוני א"ל כתוב ביד אחר. פי' בא"י שאינו בגיל בפני נכתב דבפני נחתם משלחו ביד אחר. ועושה שליח פלוני אבל אם לא יש לו שום אבל אם אמר לו שלחו בנו לאשתי אבל אם אמר לו אבל אם אמר לו אבל אם אמר לו

שקול מינה חפץ והדר הב לה גיטא. משמע דזקא שהקפיד על לקיחת החפץ תחלה פליגי אבל הב לה גיטא ושקול מינה חפץ לא ומיתה דבפרק הכותב (כתובות דף פב.) תמרי' אלא שנא ל"ל מאי שקול שערא והב ליה חזי אבל אמר ליה הב ליה חזי ושקול מינה מאלה דאמר ליה לתקוני אדרעתי ולא לעוותי כיון שהכיר לקיחת הדבר אינו אע"פ שהכיר בלקוח יש לומר דשאני התם שהקפיד המעות תלוין בשור והנהכרת לקיחת הדבר אינו אע"פ שהכיר לא קפיד אלא יאמרו שערא מעלה מעות אבל אינו אע"פ שהכיר לא קפיד אלא יאמרו חבל

כי משום ב"ד שליח. מי פנים בפנים דשלח קמיה אי מפיליו שלח בפנים כגון זה שהוא אוסף ואינו יכול לעכב כלום ולך לדרכו: **מברא.** מעבר המיים שלא מצא לה מעבורת: **לא שמיה מתיא.** דלא מנוי עד הכא ואין עושין גט מתנאי גיטין ומעבר לא מיקרי מתנאי בשמעתא קמייתא דכתובות דהכי אוקמה דשכיח הכא ואיכא ליה לאוקמה בהכי אמר רב יוסף לה תרבקא דדיברי ליה אפיי אכא. וכיון שלא עשה כן ממנה שלא פיסקה ואע"פ שאין לו לא מתיני מנים לאין כגון זה אינו יכול לעכב לו כלום ואם לא פיסקה לה: **פיסקה.** בדברים הברכה עליה דיעיס ולא נתרבה לבטלים אתו: **מי יהב לה תרבקא דדיברי ליא אפיי אכא.** וכיון שלא עשה כן ממנה שלא פיסקה ואע"פ שאין לו לא מתיני מנים לאין כגון זה אינו יכול לעכב לו כלום ואם לא פיסקה לה: **אמר תרבקא דדיברי בני לית ליה.** הכרי אין לו ואמנם הוא לה דהא פיסקה מדברי לעשות לו אינו אלא פיסקה לה: **הא כמאן דאמר כו'.** פלוגתא דתרי לישני אלינא דרבא אם הכי אמר לה אינו גיטין: **מתני'** מחלוקת מעות את הכהן ואת הלוי ואת העני לחיות מפרש עליהן מחלקן מפרש עליהן בחוקת שהן קיימין ואינו חושש שמא מת הכהן או הלוי או העשיר העני: **מתו** צריך ליטול רשות מן היורשים גמ' הוא הלוון בפני ב"ד אינו צריך ליטול רשות מן היורשים: **גמ'** ואף על גב דלא אתו לדידה אמר רב ר' במכרי כהונה ולויה: **ושמואל אמר** ר' במזבה לחם ע"ר אחרים עולא אמר הא מני ר' יוסי דאי דאמר ר' עשו את שאינו זוכה כזוכה כולהו כרב לא אמרי במכרי לא קתני כשמואל לא קאמרי במזבה לא קתני בעולא נמי לא אמרי ר' ביחידאה לא מוקמינן. ת"ר ר' **המלוה מעות** את הכהן ואת הלוי ואת העני לחיות מפרש עליהן מחלקן מפרש עליהן בחוקת שהן קיימין ופוסק עמהן כשער הזול ואין בו משום רבית **איון שבעיות משמטתו** ואם לא לחזור נתייאשו הבעלים אין מפרש עליהם לפי שאין מפרישין על האבוד אמר מר פוסק עמהם כשער הזול פשטא הא קא משמע לן **אפ** על פי שלא פסק כמי שפסק דמי ואין יאמרו בארוסה. שאינה חבובה עליו כ"כ: **אמר** רבא אי לי לי הא ק"ל כי משום ב"ד שליח שער בפנים אין לא בפנים. כי מי כשהוא ב"ד שליח שני בפנים אין לא משליח ראשון משום דלא אי לוכא שלא בפנים אין מצי משום ליא כגון זה שאינו יכול לחזור בכגון זה לדידכו. בחר בדבריא הדה ששמה בין בפנים בין שלא בפנים שלחו מתם בין בפנים בין שלא בפנים: **הוהוא דאמר לה** אי אתנא אתנא ומחלתן יכול לידיה גיטא אתא ופסקיה מעברא אמר לה הוה דאתאי הוה דאתאי: **אמר שמואל לא אמרן אלא מתיא.** פי' לא אמר המעבדות לעבור הוה המעבדות לעבור אינו אמר שמואל לא אמר אלא מתיא דאתנו אתנו אנוס מצד לחיבה: **הוהוא דאמר לה** אי לא מיפיסנא לה אי לא יום גיטא מעכשיו פיסה לה: **אפיסה.** פי' התנה עמו שאם לא יפיס אותה בי"ל ים שיהא בין מעכשיו ותנה אחרת הנתנה עליה ואומר בכל מה שהיה לי לעשות כל מה שהיה לי לעשות

מי יהיב ליה תרבקא דדיברי ולא איפיסא. אע"ג דלית ליה מין טענת אונס בגיטין והוי גט ולא"ל מי יהב לי מי מרבקא דדיברי אמלא לה הוי גיטא הא לא פיסקה לה אי פיסקה לה אי לא פיסקה לה אי לא פיסקה לה ממעמד מה לה לתרבקא לפיסקה בדבר גדול ולא יהב לה כיר טעת לפיסקה וקיים תנאו אע"פ שלא פסקה לה: **במכרי** לא קתני. אע"ג דמוזכר לא קתני מ"מ נתיא לה לאוקמה בהכי דאיכא לאוקמה בהכי אמר רב יוסף מדי תרבקא דדיברי בעי למיהב לה דהא פיסה ולא אפיסה הא כמאן דאמר ר' אונס בגיטין הא כמאן דאמר ר' אין אונס בגיטין: **מתני'** המחלוקת מעות את הכהן ואת הלוי ואת העני לחיות מפרש עליהן מחלקן מפרש עליהן בחוקת שהן קיימין ואינו חושש שמא מת הכהן או הלוי או העשיר העני: **מתו** צריך ליטול רשות מן היורשים גמ' הוא הלוון בפני ב"ד אינו צריך ליטול רשות מן היורשים: **גמ'** ואף על גב דלא אתו לדידה אמר רב ר' במכרי כהונה ולויה: **ושמואל אמר** ר' במזבה לחם ע"ר אחרים עולא אמר הא מני ר' יוסי דאי דאמר ר' עשו את שאינו זוכה כזוכה כולהו כרב לא אמרי במכרי לא קתני כשמואל לא קאמרי במזבה לא קתני בעולא נמי לא אמרי ר' ביחידאה לא מוקמינן. ת"ר **המלוה מעות** את הכהן ואת הלוי ואת העני לחיות מפרש עליהן מחלקן מפרש עליהן בחוקת שהן קיימין ופוסק עמהן כשער הזול ואין בו משום רבית **איון שבעיות משמטתו** ואם לא לחזור נתייאשו הבעלים אין מפרש עליהם לפי שאין מפרישין על האבוד אמר מר פוסק עמהם כשער הזול פשטא הא קא משמע לן **אפ** על פי שלא פסק כמי שפסק דמי ואין יאמרו בארוסה. שאינה חבובה עליו כ"כ: **אמר** רבא אי לי לי הא ק"ל כי משום ב"ד שליח שני בפנים אין לא בפנים. כי מי כשהוא ב"ד שליח ראשון משום דלא אי לוכא שלא בפנים אין מצי משום ליא כגון זה שאינו יכול לחזור בכגון זה לדידכו. בחר בדבריא הדה ששמה בין בפנים בין שלא בפנים שלחו מתם בין בפנים בין שלא בפנים: **הוהוא דאמר לה** אי אתנא אתנא ומחלתן יכול לידיה גיטא ופסקיה מעברא אמר לה הוה דאתאי הוה דאתאי: **אמר שמואל לא אמרן אלא מתיא.** פי' לא אמר המעבדות לעבור הוה המעבדות לעבור אינו אמר שמואל לא אמר אלא מתיא דאתנו אתנו אנוס מצד לחיבה: **הוהוא דאמר לה** אי לא מיפיסנא לה אי לא יום גיטא מעכשיו פיסה לה: **אפיסה.** פי' התנה עמו שאם לא יפיס אותה בי"ל ים שיהא בין מעכשיו ותנה אחרת הנתנה עליה ואומר בכל מה שהיה לי לעשות רוצים בדי שתהפיס אמר לה נתרצת הוה טוען ואומר בכל מה שהיה לי לעשות כל מה שהיה לי לעשות

כי משום ב"ד שליח בפנים בין שלא בפנים שלחו מתם בין בפנים בין שלא בפנים: **הוהוא דאמר לה לא אתינא עד תלתין יומין ליהוי גיטא אתא ופסקיה מבראא אמר להו חזו דאתאי חזו דאתאי אמר שמואל** לא שמיה מתיא דהוא דאמר להו אי לא פיסנא לה עד תלתין יומין ליהוי גיטא אזל פיסה לה ולא אפיסא אמר רב יוסף מי יהיב לה תרבקא דדיברי ולא אפיסא איכא דאמרי אמר רב יוסף מדי תרבקא דדיברי בעי למיהב לה דהא פיסה ולא אפיסא הא כמאן דאמר ר' אונס בגיטין הא כמאן דאמר ר' אין אונס בגיטין: **מתני'** המחלוקת מעות את הכהן ואת הלוי ואת העני לחיות מפרש עליהן מחלקן מפרש עליהן בחוקת שהן קיימין ואינו חושש שמא מת הכהן או הלוי אינו אלא הלוון בפני ב"ד אינו צריך ליטול רשות מן היורשים גמ' הוא הלוון בפני ב"ד אינו צריך ליטול רשות מן היורשים: **גמ'** ואף על גב דלא אתו לדידה אמר רב ר' במכרי כהונה ולויה: **ושמואל אמר** ר' במזבה לחם ע"ר אחרים עולא אמר הא מני ר' יוסי דאי דאמר ר' עשו את שאינו זוכה כזוכה כולהו כרב לא אמרי במכרי לא קתני כשמואל לא קאמרי במזבה לא קתני בעולא נמי לא אמרי ר' ביחידאה לא מוקמינן. ת"ר **המלוה מעות** את הכהן ואת הלוי ואת העני לחיות מפרש עליהן מחלקן מפרש עליהן בחוקת שהן קיימין ופוסק עמהן כשער הזול ואין בו משום רבית **איון שבעיות משמטתו** ואם לא לחזור נתייאשו הבעלים אין מפרש עליהם לפי שאין מפרישין על האבוד אמר מר פוסק עמהם כשער הזול פשטא הא קא משמע לן **אפ** על פי שלא פסק כמי שפסק דמי ואין יאמרו בארוסה. שאינה חבובה עליו כ"כ: **אמר** רבא אי לי לי הא ק"ל כי משום ב"ד שליח שני בפנים אין לא בפנים. כי מי כשהוא ב"ד שליח ראשון משום דלא אי לוכא שלא בפנים אין מצי משום ליא כגון זה שאינו יכול לחזור בכגון זה לדידכו. בחר בדבריא הדה ששמה בין בפנים בין שלא בפנים שלחו מתם בין בפנים בין שלא בפנים: **הוהוא דאמר לה** אי אתנא אתנא ומחלתן יכול לידיה גיטא ופסקיה מבראא אמר לה הוה דאתאי הוה דאתאי: **אמר שמואל לא אמרן אלא מתיא.** פי' לא אמר המעבדות לעבור הוה המעבדות לעבור אינו אמר שמואל לא אמר אלא מתיא דאתנו אתנו אנוס מצד לחיבה: **הוהוא דאמר לה** אי לא מיפיסנא לה אי לא יום גיטא מעכשיו פיסה לה: **אפיסה.** פי' התנה עמו שאם לא יפיס אותה בי"ל ים שיהא בין מעכשיו ותנה אחרת הנתנה עליה ואומר בכל מה שהיה לי לעשות רוצים בדי שתהפיס אמר לה נתרצת הוה טוען ואומר בכל מה שהיה לי לעשות כל מה שהיה לי לעשות

מי יהיב ליה תרבקא דדיברי ולא איפיסא. אע"ג דלית ליה מין טענת אונס בגיטין והוי גט ולא"ל מי יהב לי מי מרבקא דדיברי אמלא לה הוי גיטא הא לא פיסקה לה אי פיסקה לה אי לא פיסקה לה ממעמד מה לה לתרבקא לפיסקה בדבר גדול ולא יהב לה כיר טעת לפיסקה וקיים תנאו אע"פ שלא פסקה לה: **במכרי** לא קתני. אע"ג דמוזכר לא קתני מ"מ נתיא לה לאוקמה בהכי דאיכא לאוקמה בהכי אמר רב יוסף מדי תרבקא דדיברי בעי למיהב לה דהא פיסה ולא אפיסה

איכא בינייהו עניי כותים. אומר ר"י דלא בחזקת[1] אלא בחזקת עניי העיר ולא כמו פטירים בפטילה אלא בפטיל אבל אם הם זוכים בהם שבודו לגמרי אמת הם[2] ונתנה קמא גרי מרוח אלא בפטיל עניי ישראל ופטירים בכל מקום שהם סהם דלא כפטיל עניי ישראל ופטרים בכל בפטיל עניי ישראל ופטרים בכל מקום שהם סהם: **תניא** רבי אומר יזרשין שירשו. מפרש עליהם אבל לא יכולו לא מפרש עליהן ואסיפה קלי ואם אלוה בפני ב"ד אין לרוץ לטול רשות מן היורשים אבל מרשה לקנני מה לרוץ לטול רשות מן היורשים לא מלי קלי דב"ש אם לא יכולו שלרוץ לטול רשות יומר שאין עליהן מוטל לפרוש מוב אמינן:

וכמעשה דקטינא דאביי. ופש"ג לאמר הסם אמי שהיה נשוי (כתובות דף נא:): דלא אמרו ליה הני ממשן דמי קטינא אלוקי מלוקיהו כהא מקנתא דרבנן הוה:

הילך דמיו חוששין שמא עשאו כו'. פירש בקונטרס לאחר שקיבל המעות עשאו תרומה מעכר ומקה לר"י דלאחר שמכרו אין יכול לעשותו הא לו מיתסר מעיקרא שהרי בדברות שישראל קלי אלא ר"ל דשמא עשאו קודם קבלת הדמים ואריך אמר מצינו בדשיעי שקיבל דמי ומשוו ליה תרומה מעכר פירות ומשוו ליה כבר תרומה מעכר ומעיקרא:

מעשר לאבך בידי הילך דמיו. מימה אמאי נקט הסמת הילך דמיו ועוד אמאי מוקשן כלל שעשאו אבי תרומה מעכר והא אלרבה חזקה על אבר שאינו מוליא דבר שאינו מחוקן מתחת ידו כדאמרי' (פסחים דף נ.) בחזר שמים והנים מגורה מגלגה פירות וי"ל בזוקק דקסבר דמסקמתא אבי אמר לו אם הוא מחוקן או אינו מחוקן ואם לא נעל דמיו רמי אנפשיה לגורך עצמו ומלבר שאמר לו אבי ואם לא מלבר אמרינן ליה בחזקה מחוקן אבל כטיעות דמיו לגורך אחרים לא רמי אנפשיה ומלבר:

וכי נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף. מימה דתנן במסכת בכורים (פי"ג מ"ה) תרומה מעכר שוה לבכורים בשני דברים טיולה מן הטיהור על הטמא ושלא מן המוקף ואמר נמי בירושלמי פי' ב' דתרומות[3] דכל הטוהר כולה למיה ומלמדת מון מתרומה מעכר שלמדת ומיהו למיה דבתרומה מעכר כתיב (במדבר יח) ממנו מן המוקף ומוקמי' ליה בתרומה גדולה ולא בתרומה מעכר ובפ' הזהב (ב"מ דף מט.) אמרינן שבאל לבן לו כור מעכר לו על מקום אחר והכא פריך אתרומה מעכר וכי נחשדו כו' וי"ל מדרבנן אף תרומה מעכר בעי מוקף והא דקאמר רשלא בן לו היינו בשבחות ווי"ע דשרי בהשמה רבה (יומות דף נב.) וקשה דבפ' המפקיד (ב"מ דף נא.) אמר המפקיד פירות אצל חברו אפילו אם אמרו לו יבא בהן ומפרה רב נחמן בר יצחק בגמרא דתיישיבן שמא עשאו תרומה מעכרי' על מקום אחר ומאמר דלא לגבו בה לתמיד שלא לגבו בו לא לעשותו תרומה מעכר על מקום אחר והכא פריך אתרומה מעכר וכי נחשדו כו' וי"ל דשרי אף תרומה מעכר בעי מוקף והא דקאמר רשלא בן לו היינו בשבחות ווי"ע דשרי כדאמרי' בהשמה רבה (יומות דף נב.) וקשה דבפ' המפקיד (ב"מ דף נא.) אמר המפקיד פירות אצל חברו אפילו אם אמרו לו יבא בהן ומפרה רב נחמן בר יצחק בגמרא דתיישיבן שמא עשאו תרומה מעכרי' על מקום אחר ומאמר דלא לגבו בה לתמיד שלא לגבו בו לא לעשותו תרומה מעכר על מקום אחר וי"ל דאמרינן שבאל לבן לו כור מעכר לו

משנה שתרומה גדולה ניטלת באמוד. ומיהו אין לקרוא תרומת מעשר כשם שתרומה גדולה שיעורא במתכוין מיקרי אחת לפטור הכרי דהא מעשר אמר רחמנא ומיהו אם במתכוין מוקף גלילה דמועיל דמקרקע ומקרקע מיקרי אחת לפטור אבל אם במתכוין מוקף גלילה אינו אלא לחלוקה בלבד כלומר שהכרי לא המעטות בלבד אלא אם כן מתכוין לפטור אחת מהם

בקידום של מוצאי החג של תקופה. של תקופת תמרי אבל משכה תקופת תמוז עד כאן לג ופ"מ ואם לא אפסר שמטמון עד כאן כדאמרי' בפרק קמא דסנהדרין (דף יג.) דבעינן מקלת הבר בתקופה תוקפה וי"ל דאמר הכא סלק דעל תקופה לבדה אין מעברין.

לפני הזרע ובשעת הזרע. תימה דכל זה הוא פרק ג' דלקן אפסק בין לפני הזרע לשעת הזרע וי"ל דבשעת הזרע הוא תקופה אבל אם אפסר זרעו וי"ל אלא הזרע ובשעת הזרע. תימה דכל זה הוא פרק ג' דלקן אפסק בין לפני הזרע לשעת הזרע וי"ל דבשעת הזרע הוא תקופה אבל אם אפסר זרעו וי"ל עד זה הזמן יכולין לעבור ואז יתמכרו ויתקנו ובן כלל דבר יש זמן:

אי הכי היינו דתניא ותף השמש.

מאחר קרא קאמר אבל אם נספר כמה גזרות שערוחיה שיהיה עוקה תלמיס בין אלא לתעיד שהשמיקה אחר כל הרחוות ותמתמס העולה ומלכל מקום אחר מה שהוא יוזן מזן מאל כדמתיב (שמות יד) בדוח קדים עזה כל הלילה ומנוח קדים מעבר בלילה מרמס (תהלים מח) דלעפעמים עולה הקש"ר לעולם עזה וקשה: **אנא** לא צריכנא לה.

פירש קונטרס דרב נחמן בר יצחק מתניה דמי נשיאה הוה דלמאר בהעור והרוחב (מעלין קכ.) ולפירוש רב נחמן בר יצחק דבעאר והרוחב מעמע דמי רים גלוחא[7] ואין נלאה דבפרק מי שהיאוהו (ירושלמי דף מג.): אמרי' יתיב רב נחמן בר יצחק אמוראי דרבא ויתיב רבא קמיה דרב נחמן וכן בפ' עושין פסין (שם דף יח.)[7] בעי מעוה עם אחרן הוה מעמע דרב נחמן עמה *אמר ליה הייו רב נחמן בר יצחק וכן בפ' הסולה (לקמן לט.) גבי אבשמחה רב נחמן בר יצחק לדבה בר שלת וכן דהוה קאי אפיתחא דבי תפלה וכן בכמה דוכתי אלא רב נחמן בר יעקב דאר רב נחמן עמה אחר בר יעקב אבל רב נחמן בר יצחק[7] דרב ובילולמני מוכח בדוכתי טובא[7] דרב נחמן בר יעקב אבל אין מזכיר בשי' אבל גם בס"ם אלו מיהו מזכיר בשי' מקום רב נחמן בר יעקב אלא בסמוכיה אלו רב נחמן אחר רב נחמן בר יצחק[7] לו רב נחמן בר רב אסקא[7] והא דקאמר הכא רב נחמן בר יצחק לא נרכיכא לה עשיר היה אלא היה גרוף לפס[7]: **שדיא** נשיב.

לרוח מוזמתי קאמר דמעמה קוראי ולא שמעה שדיא אלא לפי שהיתה קשה קלה כך הוא דזומיי שמה שדיא דלמאר בעבור בעבור אמתמה וחו לשונו לד' רוחות יש לה שמות אלא הוא מוזמתי שוחא הוא מעבדה אוריא הוא לפוגיא אסתמא רוח דרומית שדיא:

הדרן עלך כל הגט

וגו' יבוש מקורו זו מקורה שבמעי אשה הוא שהכה אוצר כל כלי חמדה בו גרגלית אמר רבא[7] **עדי** סוראה הוא דייכי קראי מאי כי הוא בן אחים יפריא אמר רבא אפילו שופרא

בקידום של מוצאי החג של תקופה. אל תקופת תמרי אבל משכה תקופת תמוז עד כאן לג ופ"מ ואם לא אפסר שמטמון עד כאן כדאמרי' בפרק קמא דסנהדרין (דף יג.) דבעינן מקלת הבר בתקופה תוקפה וי"ל דאמר הכא סלק דעל תקופה לבדה אין מעברין.

לפני הזרע ובשעת הזרע. תימה דכל זה הוא פרק ג' דלקן אפסק בין לפני הזרע לשעת הזרע וי"ל דבשעת הזרע הוא תקופה אבל אם אפסר זרעו וי"ל עד זה הזמן יכולין לעבור ואז יתמכרו ויתקנו ובן כלל דבר יש זמן:

אי הכי היינו דתניא ותף השמש.

מאחר קרא קאמר אבל אם נספר כמה גזרות שערוחיה שיהיה עוקה תלמיס בין אלא לתעיד שהשמיקה אחר כל הרחוות ותמתמס העולה ומלכל מקום אחר מה שהוא יוזן מזן מאל כדמתיב (שמות יד) בדוח קדים עזה כל הלילה ומנוח קדים מעבר בלילה מרמס (תהלים מח) דלעפעמים עולה הקש"ר לעולם עזה וקשה: **אנא** לא צריכנא לה.

פירש קונטרס דרב נחמן בר יצחק מתניה דמי נשיאה הוה דלמאר בהעור והרוחב (מעלין קכ.) ולפירוש רב נחמן בר יצחק דבעאר והרוחב מעמע דמי רים גלוחא[7] ואין נלאה דבפרק מי שהיאוהו (ירושלמי דף מג.): אמרי' יתיב רב נחמן בר יצחק אמוראי דרבא ויתיב רבא קמיה דרב נחמן וכן בפ' עושין פסין (שם דף יח.)[7] בעי מעוה עם אחרן הוה מעמע דרב נחמן עמה *אמר ליה הייו רב נחמן בר יצחק וכן בפ' הסולה (לקמן לט.) גבי אבשמחה רב נחמן בר יצחק לדבה בר שלת וכן דהוה קאי אפיתחא דבי תפלה וכן בכמה דוכתי אלא רב נחמן בר יעקב דאר רב נחמן עמה אחר בר יעקב אבל רב נחמן בר יצחק[7] דרב ובילולמני מוכח בדוכתי טובא[7] דרב נחמן בר יעקב אבל אין מזכיר בשי' מקום רב נחמן בר יעקב אלא בסמוכיה אלו רב נחמן אחר רב נחמן בר יצחק[7] לו רב נחמן בר רב אסקא[7] והא דקאמר הכא רב נחמן בר יצחק לא נרכיכא לה עשיר היה אלא היה גרוף לפס[7]: **שדיא** נשיב.

לרוח מוזמתי קאמר דמעמה קוראי ולא שמעה שדיא אלא לפי שהיתה קשה קלה כך הוא דזומיי שמה שדיא דלמאר בעבור בעבור אמתמה וחו לשונו לד' רוחות יש לה שמות אלא הוא מוזמתי שוחא הוא מעבדה אוריא הוא לפוגיא אסתמא רוח דרומית שדיא:

הדרן עלך כל הגט

וגו' יבוש מקורו זו מקורה שבמעי אשה הוא שהכה אוצר כל כלי חמדה בו גרגלית אמר רבא[7] **עדי** סוראה הוא דייכי קראי מאי כי הוא בן אחים יפריא אמר רבא אפילו שופרא

מעת לעת של הנחה תנן אם אבדו הרי זה חרושש מעת לעת בשלמא למ"ד מעת לעת של בדיקה שפיר אלא למ"ד מעת לעת של הנחה האי מעת לעת עד מעת לעת מיבעי ליה קשיא: דברי ר' אלעזר: אמר ר' אלעזר [1]חלוקין עליו חבריו על רבי אלעזר דתנן [2]מקוה שנמודד ונמצא חסר כל שנעשו על גביו למפרע בין ברשות היחיד בין ברשות הרבים טמאה. מקוה שנמודד בא' בניסן והיה שלם ולאחר זמן בא' באייר נמדד ונמצא חסר כל תרומות וטהרות שנתמכרו בכלים ואנשים שטבלו מטומאתן באותו מקוה טמא' בניסן שהיה שלם ועד א' באייר נמצא חסר הן טמאות דחיישינ' שמא בניסן לאחר בדיקתו חסר מד' ואינ'ב' הרבות בשעת הרבים דקימה לן ספק טומאה (בהר"ר טהרו) היינו דאיכא למימר לא נגע אבל זה שהוא טמא ודאי ואתה בא לטהרו פירש קונטרס אל הטהרות הראשונות אנו חוששין ולא מצת לעת בלבד כמו שאמר ר' אלעזר. ומאי דאמרי' (בפסחים) (בקידושין דף עט). תניא אמר רבי יהודה אומר בר אלעזר ומעשר כל ג' ימים דאי מבאן ואילך מבאן ואילך מי אמר שהיו אומרים ר' יהודה אומר בג' זמנים צריך לבדוק את היין. (אבל) (ואם) הניחו להיות פרשש עליו חיישינן שמא החמיץ ואין תורמין מחומץ על יין מפני [3]שאינו מיגן) ואם תרם אין תרומתו תרומה: **ברוח קדים** המנשבת בחמתא' חא הסוכות: **ובהוצאת** סמדר. בשיפול הפרח והעבנים נראים כסמדרים באשכול יקראו סמדר: **ובעת** **כניסת מים** לבוסר. אחר שגדלו העבנים ונעשו כפול הלבן נקראים בוסר וכשתמנסה בתוכן לחלוחית שאם העבנים הוציא מהם משקה נקרא כניסת מים לבוסר ובאלו נ' פרקים רגיל להיות מתקלקל היין שסופו להחמיץ: **תנא בקדים** אם **הנחה** החג של תקופה. אם כבר נכנסה תשרי. אבל אם משכה תקופת תמוז עד מוצאי החג אינו חשוש היין להתקלקל עד שתכנס תקופת תשרי:

סליק מרוקא

חשק שלמה

על תוס' רי"ד

[1] עיין תוס' מנש דף ב ע"ב ד"ה ויש מדקן דלפי נרמנן ש"ל ד"ק ד"ק ד"ק

מסורת הש"ס עם הוספות

(א) קידושין נט., (ב) כ"ג קט:) כריתות כד. [וע"ש תוס' מנחות נח: ד"ה ואפילו דאמרי כתבו דזה מסוגיות הפוסקות]. (ג) [עי' רש"י שבת קב: ד"ה שופחא ופנ"ר מז: ד"ה שופחא]. (ד) [עי' רש"י ב"ק מ: ד"ה קופיתא]. (ה) קידוש לב. (ו) עי' לקמן לד. (ז) לקמן עט., (ח) עי' לקמן עמוד ב., (ט) [וע"ש תוס' כ"ג קמ. ד"ה כאן פנוח כו' גם שוף דבריהם]. (י) עי' לקמן לד. (יא) לקמן עט., (יב) עי' לקמן לד. (יג) עי' לקמן עמוד ב., (יד) [וע"ש תוס' כ"ג קמ. ד"ה כאן פנוח כו' גם שוף דבריהם].

הגהות הב"ח

(א) משנה כ"ג במקום אחר: (ב) גמ' מטוטלת היא תיעבוד:

לעזי רש"י

פשרייה"ר. פירוש מעבדר. כלי שמגרדים בו. [ובלי הטפר (עין רש"י יומא ג, כט).]

ליקוטי רש"י

(שיך לדף לא.)

ד' רוחות מנשבות בכל יום. מן שעות לחצות אל יום מנשבת רוח מזרחית ומן אחרונות רוח דרומית ומתחלת הלילה רוח מערבית ומחצות הלילה רוח צפונית [ברכות ט:]. מזרחית בוקר ורוח דרומית בחצי היום ומערבית בחצות לילה וצפונית בחצי הלילה כתיבי המהלכה מהלכות מזונות לדרום ומדרום למערב ומערב לצפון [סנהדרין קז.]. **דרוח בצפונית מהלכות עם בוץ.** מהלכותיה לפי שהיא רכה ומתוקה ונלוה כתמר [ביצה ל:]. [ומתמקמן (ב"ב כה.). ומצוי בעמקות (עכ.) כל אותן הרכנים שהיו שהיו יושבים מתרבר אע"פ שמופים היו לא נפסה לפס רוח לצפון היום לא היה יום שלא נפסה לפס רוח לצפון בחצי הלילה ומעמדים שהיו מעמדת אף היום והיו רוח נוחה ויפה לבריות והיום מעיר בה [סנהדרין שם]. **הטבינתיך יאבד נין יפרש כנפיו** [תיכון. יגדל הנן כנף ומלגלג הוא דומה לדמות נן ומנמיד קרוב אחיו דרומית כמרכשות כמיני שבא תחניה אל הטוגה [איוב לט כז]. **בדהרקא.** מיצה מלוים בטבלה ומרוח רמסות בהן [תענית ב:]. **מעבה מוכנת** [מכוסה אדם ומכוסן אדם]. **ומכוון** [ב"ב שם]. **קמדלא.** מלגום [ב"ר כ:]. **בגדי לבן** [ע"ז ג:]. **בגוסקרי"ל** קוקיני קו"ל [הוא מלי לבן לבן ר"ל]. **בגדי לבן** [ר"ה כא.]. **מגעיל** בלע"ז [מנחות מא.]. **טלית** [רשבים ב"ב מו.]. **קו"ל** בלע"ז [לעיל יד.]. **דדרבה.** זרוע [ברכות ה:]. **אבל.** אלו כמו עדות [סנהדרין לא.]. **בעדות** [ברכות ט:]. **בעדות** [סנהדרין נג.] [לקמן מח.]. [ב"ב שיך לדף לא.].

שופתא. בית יד יתר קטן שתוקבן בתוך בית יד של מדת כהיותו מקב הכהנו לנהקה שלא שלא קטורן קלריל"ג [שבת קב.]. **קופינא.** הכנרל עלמו אלו הנקבה [ב"ק כז.]. **הוה תור שבתלם** המר לשבת שם]. **בטחתא.** מכתפת ל"ל מרה לשתון ול"ג כמין בעלם בין עשוי ליפיה כמו כופא שאור שיפה [שבת עז.]. **והגיע בשליח.** רבותא דאמטינן מ"ש שלא לתרוי לשם כך אלא שמבנן בעלמא קא מטין הוה מטרפה בפקיס הטולה (מה:) [שבת עז.]. **ולהגיע בשליח.** דאמטינן מ"ש שלא לתרוי לשם כך אלא שמבנן בעלמא קא מטין הוה מטרפה בפקיס הטולה [קידושין נט.]. **בראשונה** הוה עושה ב"ד. ואלא הוה מודיע לה. **מפני תיקון העולם.** דאמטינן דמעבדא אלו לשון בטיל"ל [ב"ב מ:]. **ולא אמרינן** דתימא אינגלא מלתא למפרע דבטלי בטליה קמ"ל. וכבא דאמר לקמן (דף נ.) דגלוי דעתא בגיטא מלגתא הוי הייט שעוקר קודש שהגיע בגו ליה לגו אם לא נודע אותו גלוי דעתא עד אחר שהגיע ליה לגו כלום הוא כגון דהוה רהיטי בתר בעלי בגוולים וסבר שלא הוה דהיטי בתריה דבעי לאמתר אשור הכ לה כדאמר לקמן (שם) וכי מבטלו ליה אחר שבא ליה לפי שסבר שעדיין הוא בידו הבלים ולא בא ליה אגלא מלתא למפרע לפי דהוה אמינא דהוה לא הוה בגו הבי נמי דהוי לשון ביטול [הגהה בטל].

הגהות וציונים

(מ) כאן נראה לגרוס שני הבדרים המוחלטים דקמאי, והם בבור אחד (באה"ס). (נ) דפו"י יפראא כמו **רפא.** כנ"ל יפרייא כמו **יחיה.** מתוחל הדבור **דלבטלי** "שליחותיה דקמא". (ס) ר"ל **מכופין** אותו (רש"ש, ובא"ה בדפו"י). (ע) נדצ"ל **דהוי** (באה"ס). (פ) דפו"י **לבא בה:** (צ) דפו"י **והא:** (ק) דפו"י **בטלתה:**

תוספות רי"ד

השולח גט לאשתו והגיע בשליח אחריו שליח ואמר לו גט שנתתי לך בטל הוא הרי זה בטל קדם שנגיע בו לגט אצל אשתו אבל אם משהגיע בו לידה שוב אינו יכול לבטלו בראשונה היה עושה ב"ד (ה) ממקום אחר ובמבטלו [2] התקין רבן גמליאל הזקן שלא יהו עושין כן מפני תיקון העולם: **גמ'** הגיעו לא קתני אלא הגיע ואפי' במילא ולא אמרינן לצעורה הוא דקא מכוין אז ששלח אחריו שליח ל"ל מהו דתימא לא אלימא שליחותיה דבתרא משליחותיה דקמא דלבטלה קמ"ל קדם הוא אצל אשתו למה לי מהו דתימא כי לא אמרינן לצעורה קא מכוין ה"מ לשלוח אבל לדידה ודאי לצעורה קא מיכוין קמ"ל או ששלח אצלה למה לי מהו דתימא איהו הוא דלא טרח אדרעתא לצעורה אבל שליח דלא איכפת ליה כי טרח ודאי לצעורה קא מיכוין קמ"ל אם משהגיע גט לידה אינו יכול לבטלו פשיטא לא צריכא דהמדר עליה מעיקרא לבטולי מהו דתימא אינגלא מלתא למפרע דבטולי בטליה קמ"ל: ת"ר בטול הוא אי איפשי בו דבריו קיימין קיימין אינו גט לא אמר כלום למימרא דבטל לישנא דלבטלי משמע והאמר רבה בר איבו אמר רב ששת ואמרי לה אמר רבה בר אבוה מקבל מתנה שאמר לאחר שבאתה מתנה לידו מתנה זו מבוטלת (ו) תיבטל אי איפשי בה לא אמר כלום בטלה היא אינה בטל מעיקרא משמע אמר אביי בטל שתי

מתנה דבריו קיימין אלמא

השולח. גט שנתתי לך בטל הוא. נרמי דאמר' (ז) בטלו מבטול נקט הגיע בטלים מוהמת דמלגתא דלא מוהר לבטלו וגיגל הוא לבטלו מבל בפני ד"ד שלא בפני הבלים לאמר מלדנגן משום מקנא ר"ג ועוד נקט הגיע בטלים דהבטלה אין נרוך בים דין לי אי נמי הגיע בפיה לגמטוע' דלא אמרינן לצעורה קא מיכוין כלאמרינן בגמרא דלא לומר דדוקא כה אלו נוגע בגו:

ולא אמרינן לצעורה קא מיכוין. וא"ת פסיטא הוא בטל היכך היה לו לומר שאינו בטל ולוחם ו"ל דהוה שאינו בטל דאין לבטלו ל"ל בגו מבלי עדים כל כך ל"ל אינו רוצה לבטלו ל"ל בגו הוה מיהמן דאמרי' משום דלמא לצעורה קא מיכוין קמ"ל דלא מיהמן: **איהו דלא טרח אדעתא לצעורה.** תמצע דקיקס אלא אמרו לה בגו ממילא אלא בטל הוא הרי זה בטל אינו משגיע בגו לידה אינו יכול לבטלו: **ת"ר בטל הוא אי איפשי בו דבריו קיימין.** פי' בטמנו אלו לשון בטיל' ל"ל בטל הוא אינו בגו לא אמר שהוא בשר מיה לא אמר אמר כלום. פי' בטמנו אלו לשון בטיל' ל"ל בטל הוא אינו בגו הוה שמוציא עליו לון שהוא אמר כלום. פי' בטמנו אלו בטל הוא אינו בגו לא אמר שהוא בשר מיה לא אמר אמר כלום אבל אם אמר בטל אינו בגו הוה לא אמר כלום אבל אם אמר בטל הוה לא אמר כלום בגו הוה הבי נמי דהוי לשון ביטול [הגהה בטל].

תוספות וציונים

(ד) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (ה) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (ו) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (ז) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (ח) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (ט) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (י) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (יא) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (יב) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (יג) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (יד) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (טו) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (טז) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (יז) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (יח) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (יט) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (כ) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (כא) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (כב) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (כג) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (כד) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (כה) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (כו) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (כז) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (כח) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (כט) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (ל) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (לא) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (לב) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (לג) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (לד) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (לה) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (לו) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (לז) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (לח) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (לט) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (מ) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (מא) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (מב) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (מג) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (מד) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (מה) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (מו) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (מז) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (מח) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (מט) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (נ) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (נא) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (נב) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (נג) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (נד) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (נה) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (נו) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (נז) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (נח) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (נט) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (ס) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (סא) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (סב) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (סג) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (סד) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (סה) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (סו) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (סז) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (סח) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (סט) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (ע) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (עא) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (עב) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (עג) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (עד) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (עה) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (עו) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (עז) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (עח) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (עט) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (פ) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (פא) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (פב) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (פג) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (פד) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (פה) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (פו) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (פז) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (פח) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (פט) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (צ) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (צא) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (צב) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (צג) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (צד) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (צה) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (צו) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (צז) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (צח) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (צט) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (ק) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קא) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קב) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קג) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קד) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קה) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קו) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קז) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קח) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קט) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קי) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קיא) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קיב) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קיג) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קיד) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קטו) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קטז) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קיז) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קיח) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קיט) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קכ) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קכא) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קכב) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קכג) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קכד) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קכה) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קכו) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קכז) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קכח) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קכט) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קל) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קלא) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קלב) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קלג) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קלד) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קלה) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קלו) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קלז) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קלח) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קלט) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קמ) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קמא) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קמב) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קמג) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קמד) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קמה) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קמו) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קמז) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קמח) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קמט) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קנ) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קנא) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קנב) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קנג) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קנד) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קנה) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קנו) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קנז) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קנח) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קנט) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קס) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קסא) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קסב) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קסג) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קסד) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קסה) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קסו) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קסז) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קסח) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קסט) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קע) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קעא) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קעב) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קעג) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קעד) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קעה) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קעו) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קעז) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קעח) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קעט) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קפ) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קפא) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קפב) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קפג) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קפד) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קפה) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קפו) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קפז) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קפח) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קפט) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קצ) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קצא) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קצב) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קצג) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קצד) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קצה) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קצו) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קצז) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קצח) [ע"ש תוס' ד"ה אי איפשי בו] (קצ

והוא אומר הילך כמה שאמרה ואמר רב נחמן כיון שהגיע גט לידו מגורשת אלמא אעלויא דידיה[a] סמיך התם ודלא גרשה הגיעה לידה עלויא אבל כאן שמגלה דעתו שאפך בגיטו[b] ורש"י פי' בכריתות (דף כב.) דגרסינן מאי אפקי דלא אמר כלום דכי אמר ר"ל בתמהה מעלעלין דכיון דאפקו לדיה אם לא אפקיר לגמרי ומעפקיר אבל זה לא הפקיר אם הגיה אלא אומר מיי אפקי שהרה המתנה קיימת אלא מפיסת פרק דקתני מעבר אלא איתה מתנה דבריו קיימים לגשעבר מעשמו ומודה שלא קיבלה בשם מתנה והוחלת בעל דין מכאה עדיים דמי מאי דלא אמר כלום דבריו קיימים והדרה לגרה אלמא היכא דאהכי דבריו הדרה לגרה ומעני דבריו קיימים ולא הדרה לגרה והוא הדין דהוה מלי לתרוצי דהכיא דרים לקיים כיון שכבר זכה הוי הפקר אבל בהיא דרב ששת דמודה בה זכה בה מעולם שלא זכה בה דמי מעולם דבריו קיימים ולא מי אפשר לומר דבריו קיימים אלא מפיסת דבריו קיימים ולא הדרה לגרה ומעני דבריו קיימים ולא הדרה לגרה ומעני הדין דהוה מלי לתרוצי דהכיא דרים לקיים כיון שכבר זכה הוי הפקר אבל בהיא דרב ששת דמודה בה זכה בה מעולם שלא זכה בה דמי מעולם דבריו קיימים ולא הדרה לגרה ומעני דבריו קיימים ולא הדרה לגרה ומעני הדין דהוה מלי לתרוצי דהכיא דרים לקיים כיון שכבר זכה הוי הפקר אבל בהיא דרב ששת דמודה בה זכה בה מעולם שלא זכה בה דמי מעולם

פלוני ופלוני. מרי מטמע ומקרי להו דיינים: רוב"א. מוכר לרוחות של בסמיס: **חותמין למטה**. גבי פרוזבול תנן לה במסכת שביעית (פ"י מ"ב): **למה לי לאיתמר דיינים או עדים**. פסקינהו דסבי מהי לו מהני ולימני ל"ש שנא בלשון עדים. כגון ב' דינין הוינא ואתא פלוני ואמר לפנ מוסרני לכם פלוני ופלוני ס': **וחתמי עדים**. בלשון עדות כגון אים פלוני עד: ל"ש כתוב בלשון נתן. כגון דוכין סהדותא דהוה מתמלת ס': ומתמי למטה מי פלוני אתי דיין: ה"ג ל"ש כתוב בלשון עדים ומתמי דיינים לה ל"ש כתוב בלשון עדים: **תקנת מזמרים**. כלומר שלא יהו מזמרים בשבת: **בפני שנים**. היא מצוה קודם תקנה: ה"ג ומי מיר לית להו קלא ולא ידעה דבטלים ואזלה ומינסבא: **תקנת עגונות הוא דאיכא**. דאלמרכיים ליכ אחריו מ' לשלוח שלים והוא לא יערב בכל אלה בשביל לעגנה: **בטל**. לאחר תקנת ר"ג בפני ב"ד: **מבוטל**. נלף ע"ג דעבר בלשון הוספה בגוף שליחותא: **אדהסיף על תנאו**. אם היה בו שום תנאי: מה בח ב"ד. אל תקנת ר"ג יפה סם בלשון הוספה שלוחו לגרושין: **אדתנא דרבנן מקדש**. לרוחה קדושין אלין כדת משה ושראל שהגיהנו חכמי ישראל הוכי לה אמרו שיפקעו כל קדושין בלשון הוספה: **מאי**. אפקעינהו אינו כמיר בהא מילה: **שיוויה רבנן**. להשיב אלה המקדש ע"י בעל זה: **בעל"ת זנות**. אלפקעו אם קדושין מעיה ויש בהן כח לכן שרשי בשקדקים על מנהג חוק דתם קידש כך אי מפרש בכל מקום מלבי כל המקדש בתלמיד דרבנן מקדש דקדושי בהדיא אלא גמרינן": קיחה קיחה מזדה עפרון והיינו דקפרקין מינה דקדיש בכספא קדיש בכיאה לכמיר בהדיא אלא גמרינן": מאי מילה לגמיר בכיאה לכמיר בהדיא: **ואנא**. מאי מילה לגמיר בכיאה לכמיר בהדיא: **ומשמיה שויה רבנן לבעילתו בעילת זנות**. ל"ש בעל ל"ש בעל ל"ש בעל: **ל"ש בעל**. מוכר לבעל ומוכר לבעל: **ל"ש בעל**. מוכר לבעל ומוכר לבעל: **ל"ש בעל**. מוכר לבעל ומוכר לב

לא בטלה כולה ואי אולי הנך כתבו ויהבו ליכתבו וליתבו רשב"ג סבר עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה והנך לא ידעו ואזלו וכתבו ויהבו ושרו אשת איש לעלמא ואע"א דכולי עלמא עדות שבטלה מקצתה לא בטלה כולה והכא היינו טעמא דרשב"ג סבר מלתא דמתעבדא באפי עשרה צריכא בי עשרה למישלפה. איביעא להו כולכם מהו טעמא דרשב"ג משום דסבר עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה והני כיון דאמר להו כולכם לא מצו כתבי ויהבי או דלמא טעמא דרשב"ג משום דסבר כל מלתא דמתעבדא באפי בי עשרה צריכא בי עשרה למישלפה והילכך אפילו כולכם נמי ת"ש [6] אמר לשנים תנו גט לאשתי יכול לבטל זה שלא בפני זה דברי רבי רשב"ג אומר אינו יכול לבטל אלא זה בפני זה והא שנים דבי כולכם דמו ופליגי אמר רב אשי א' בעדי כתיבה הכי נמי הכא במאי עסקינן בעדי הולכה הכי נמי מיסתברא דקתני סיפא [7] אמר לזה בפני עצמו ולזה בפני עצמו יכול לבטל זה שלא בפני זה אי אמרת בשלמא בעדי הולכה שפיר אלא א' אמרת בעדי כתיבה מי מצטרפי הא אמר מר [8] אין עדותן מצטרפת עד שיראו שניהם כאחד דלמא כר' יהושע בן קרחה סבירא ליה. אמר רב שמואל בר יהודה שמעית מינה דר' אבא תרתי חדא כרבי וחדא כרשב"ג ולא ידענא הי כרבי והי כרשב"ג אמר רב יוסף ניחוי אגן דבי אתא רב דימי אמר מעשה ועשה רבי בדברי חכמים אמר לפניו רבי [7] פרטא בנו של רבי אליעזר בן פרטא בן בנו של ר' פרטא הגדול אם כן מה כח בית דין יפה וחזר רבי ועשה כרבן שמעון בן גמליאל ומדהא כרבן שמעון בן גמליאל חד כרבי ואף ר' יאשיה דמן אושא סבר חדא כרבי וחדא כרשב"ג דאמר רבה בר בר חנה חמשה סבי הוינן קמיה דר' יאשיה דמן אושא אתא ההוא גברא קמיה ואשקליה גיטא על בורדחיה אמר [6] לן זילו אטמורו וכתבו לה ואי ס"ד כרבי כי מיטמרי מאי הוי אלא שמע מינה כרשב"ג סבירא ליה ואי סלקא דעתך אידך נמי כרבן שמעון בן גמליאל למה להו אטמורי ליבדרו איבדורי אלא שמע מינה חדא כרבי וחדא כרבן שמעון בן גמליאל ורבא אמר רב נחמן [9] הלכה כרבי בשתיהן ולית ליה לרב נחמן מה כח בית דין יפה והאמר רב נחמן אמר שמואל

יתומין

מפני תקנת עגונות לא דמו להדדי ולפירושו שמשום שאומה מה שמסתפק הש"ס הי כרבי והי כרשב"ג היינו דוקא לפי מה דמוקי פלוגתייהו בגריסי בי עשרה למשלפה אבל למאי דמוקי פלוגתייהו בעדות שבטלה מקצתה אין לומר שמסתפק הש"ס הי כרבי מו לא מצי למיספק בזאומר לעשרה לגמרי כרבן שמעון בן גמליאל לאפי' קי"ל כווותיה דבטלה כולה מקמי' מקצתה שאין הביטול מועיל אפי' דיעבד לן קי"ל כווותיה ומיהו אם מסמעות לאינו יכול לבטל אפי' לא מסמע דיעבד אלא דאתא לאפוקי מדרבי דשרי אפי' לכתחילה אפי' שפיר דמסתפק הש"ס לגיסא דאינו מועיל בעדות שבטלה מקצתה וא"מ לרשב"ג אפי' בדיעבד אינו מועיל דקתמר א"כ מה כח בית דין יפה: **צריכי בי עשרה למישלפה.** ואפי' אומר שיש שביטל יכולין לכתוב ותימה כיון דמסלוריינתא הילכך אין מבטל אלא זה בפני זה: **אמר רבא** אמר רב נחמן הלכה כר' בשתיהן. **ולית ליה** ליב נחמן מה כח בי"ד יפה והאמר רב נחמן אמר

חשק שלמה
על תוס' ר"ד

[6] נמשך ע"ל דקתי' אפס אמר לעצמה וכו'.

עין משפט
נר מצוה

מז א ב סי' ט"ו מהלי גירושין הלכה יח ממנ עשין ל טושי"ע אה"ע סי' קמא סעי' סא:

תוספות רי"ד

בטלה כולה הנך לא ידעי ואי אולי הנך וכתבי ליכתבו וליתבו [6] על לאשתי כיון שלא אמר כולכם אחד כותב ובי חתמכם כל שנים מהם שרצים ירמים ליכתב וליתן וכשבטיל מקצת מהן לא בטל כולם והילכך אם לא ידעו בטולו והלכים וכותבים ונותנים הגט לאשה כשר הוא ולא נפיק מינה חדבא ורשב"ג סבר עדות שבטל' מקצתה בטלה כולה (התם) (הנהן) דלא ידעי אי אולי וכתבי ויהבי שרו א"א לעלמא הילכך אין מבטל אלא זה בפני זה: **אמר רבא** אמר רב נחמן הלכה כר' בשתיהן. **ולית ליה** ליב נחמן מה כח ב"ד יפה והאמר רב נחמן אמר

מסורת הש"ס
עם הוספות

[6] (תוספתא פ"ג ה"ו) [7] סנ. [8] (כתובות כו: ב"מ נב. קידו.) מנחות לא: [9] (מנחות ק. ב"ק נ.) [10] (לקמן ס:) [11] (בב"מ נב.) [12] (לקמן ס:) [13] (לקמן ס:) [14] (לקמן ס:) [15] (לקמן ס:) [16] (לקמן ס:) [17] (לקמן ס:) [18] (לקמן ס:) [19] (לקמן ס:) [20] (לקמן ס:) [21] (לקמן ס:) [22] (לקמן ס:) [23] (לקמן ס:) [24] (לקמן ס:)

מסורת הש"ס עם הוספות

א) יומות פ"ו: מתוות ק. קדושין מב. **ב)** עי' תוס' לעיל לא. ד"ה מהלן. **ג)** מכות כ: נעיל ל. נדרים סב. **ד)** [מכות כ: נעיל ל.] **ה)** [מכות לקמן עג. ד"ה אתיבוה. **ו)** לבז. **ז)** לעיל לג.; ב"ב קכב.; **ח)** עי' ב"ב נט. **ט)** [מכות ק.]. **י)** קידושין שם ע"א עי"ש. **יא)** עי' תוס' קידושין שם ע"ב ד"ה אבל. **יב)** [וע"ש תוס' מתוות ק. ד"ה מוכן ומוכן. קדושין מב. ד"ה ומוכרן ומוכן. ב"ב קו: ד"ה ומוכן].

הגהות הב"ח

(א) גמ' קרי אבאדיגיטו: **(ב)** תוס' ד"ה יומתן וכו' לעזר דמעמלה תלקו:

הגהות וציונים

(א) נ"א ובורר (גליון) ועי' רשב"א, מגדל דוד: **(ב)** [פי' תוס' הכא] (גליון): **(ג)** צ"ל אמר (ב"ש, ובי"ה בתוס' ד"ה רשב"א וכה"ג): **(ד)** צ"ל דיבי (כל הדפוסים): **(ה)** מהר' הרשב"לים: **(ו)** יש להוסיף לתיקוק (רש"ש, שבי"ה בכתובות): **(ז)** נדפ"ל והבי (בארות הנמים): **(ח)** צ"ל ואוכרין (באה"מ, ובכתי' מקוצר): **(ט)** צ"ל דפפרים (כתי'): **(י)** מהרש"ל ומגדל דוד ה"ד): **(יא)** ר"מ ליתא בדפוסי"ם: **(יב)** מה"ר אהרם מיירי, דפוד' דפוס משפט, דפוד' הבי מילי": **(יג)** צ"ל בשחורגו (באה"מ, וב"ה בדפוס"): **(יד)** "בגולל" ליתא בדפוס"ם: **(טו)** ס"א דרב נחמן בר רשל"ל (גליון): **(טז)** מתכות "אע"ג דרבי גוטרה" עד כאן ליתא בכתי":

ליקוטי רש"י

אשור. המתמרו והתמקו מסר [בלשון קיט]. **דייא.** מגר [שם ובי"ק פד:]. **ופפרים בבבא.** מגה מספרן שיחה מתעברת מלר הטיר ולא יכול לעבור [בתוספות ב:]. מעבר המים מלא מלא מלא מתעברות [קידושין פא. ובבינה ז: פי' בשן]. **חזו דאתא.** שנאתו [בתוספות שם]. **לא שביה מתיא.** לבא מעי אל בטיבו ולא יכול לעבור [בתוספות ב:]. מעבר המים מלא מלא מלא מתעברות [לעיל ל.]. **בבבא.** מפרנס [קידושין פא. ובבינה ז: פי' בשן]. **חזו דאתא.** שנאתו [בתוספות שם]. **לא שביה מתיא.** לבא מעי אל בטיבו ולא יכול לעבור [בתוספות ב:]. מעבר המים מלא מלא מלא מתעברות [לעיל ל.]. **ומר.** ומר [בתוספות ב:]. **ומר.** ומר [בתוספות ב:]. **ומר.** ומר [בתוספות ב:

וכל וכל שום ומיכיה דאית לי ולאתרא דמשמע שלמון זה היו מוחבין בגבו ואין נרגה ל"ר דאמינן דאתי לידי תקלה כשאין לו אלא אותו שם שכתוב בגבו ואין לו מיכיה וכשמוחבים בגבו ואין לו מיכיה נרגה זה הגבו אל אחר שם יש לו שם ומיכיה לכך נרגה ל"ר ומיכיה וכל שום שיש לו דקתני ממתני' אינו מעוותו בפירוש [א] ומיקן ר"ש לכתוב בגבו מלי מלוי דמיתקרי כך וכך כלומרי' בגמרא שהם המיתקרין מרים[ב] מלמד שהם ולא נקרא מרי' ר' הלל דאמרי' דמיתקרי אינה מרי' וכל דקתני בגמ' כשמוחבה הוה בגליל עמון ומשמע לון כפי' ר"ש. **והוא** דאתחזק בתרי שפי. אלא ל"ר"ש על מומר לעבודת כוכבים[ג] שגיכם אל אשמו ולא נכתב בגבו אלא שם של יהדות ולא שם של עובד כוכבים[ד] והכיר ר"ש[ה] מלילה לחכיר כם עובד כוכבים[ד] בתורת מומר הרבלל והכיר לאיה מלמאר בתוספתא (ט"ו) גר שגיירה וה"ש כמומר הכיר יהדות כמר אף בכל מקום לכתמלה וכתב מיכמו ומיכיה אמרי' לקמן[ז] דכבר ופי' בעיון[ח] אמ"ש אלא ל"ר"ש על מומר לעבודת כוכבים[ד] שגיכם אל אשמו ולא נכתב בגבו אלא שם של יהדות ולא שם של עובד כוכבים[ד] והכיר ר"ש[ה] מלילה לחכיר כם עובד כוכבים[ד] בתורת מומר הרבלל והכיר לאיה מלמאר בתוספתא (ט"ו) גר שגיירה וה"ש כמומר הכיר יהדות כמר אף בכל מקום לכתמלה וכתב מיכמו ומיכיה אמרי' לקמן[ז] דכבר ופי' בעיון[ח] אמ"ש אלא ל"ר"ש על מומר לעבודת כוכבים[ד] שגיכם אל אשמו ולא נכתב בגבו אלא שם של יהדות ולא שם של עובד כוכבים[ד] מלילה לחכיר כם עובד כוכבים[ד] בתורת מומר הרבלל והכיר לאיה מלמאר בתוספתא (ט"ו) גר שגיירה וה"ש כמומר הכיר יהדות כמר אף בכל מקום לכתמלה וכתב מיכמו ומיכיה אמרי' לקמן[ז] דכבר ופי' בעיון[ח] אמ"ש

ולבתרא בנחמני: **מתני' בראשונה** היה משנה שמו ושמה שם עירו ושם עירה[א] התקין ר"ג הזקן שיהא כותב איש פלוני וכל שום שיש לו אשה פלונית וכל שום שיש לה מפני תיקון העולם: **גמ'** אמר רב יהודה אמר שמואל שלחו ליה בני מדינת הים לרבן גמליאל בני אדם הבאים משם לכאן שמו יוסף וקוראין לו יוחנן וקוראין לו יוסף האיך מגרשין נשותיהן עמד ר"ג והתקין שיהו כותבין איש פלוני וכל שום שיש לו אשה פלונית וכל שום שיש לה מפני תיקון העולם אמר רב אשי [ב] והוא דאתחזק בתרי שמי אמר ליה רבי אבא לרב אשי רב מרי ורבי אלעזר קיימי כוותך תניא כוותיה דרב אשי [ג] היו לו שתי נשים אחת ביהודה ואחת בגליל ולו שני שמות אחד ביהודה ואחד בגליל וגרש את אשתו שביהודה בשמו שביהודה ואת אשתו שבגליל בשמו שבגליל אינה מגורשת עד שיגרש את אשתו שביהודה בשמו שביהודה ושם הגליל עמו ואת אשתו שבגליל בשמו שבגליל ושם ביהודה עמו יצא למקום אחר וגרש באחד מהן מגורשת והאחרת אינה מגורשת שם הגליל עמו אלא שמע מינה הא דאתחזק הא דלא אתחזק שמע מינה. [ד]הדיא דהוו קרי ליה הא דאתחזק הא דלא ופורתא שרה אמרי נהרדעי מרים וכל שום שיש לה ולא שרה וכל שום שיש לה: **מתני'** [ה]אין אשה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה נמנעו מלהשביעה [ו]התקין ר"ג הזקן שתהא נודרת לתומים כל מה שירצו: יכתוב לכם דבר קבע להיידה בו כגון קונם מיני מזונות עם אלף שם וכיוצא מכמותכי: **וגובה כתובתה.** ואם מתקבלה תמילה הרי היא נאסרת בכל מון שלקח לו כלה הדבה ושקלה לגלה תשיתה לעבור על נדרה: **הנדים**[ט] **הותרין** על הגב. כל גלוי מקרגות רגן מגלילת הזקן: **מפני תיקון השלם.** אכולהו קלי גבי אלמנה שיבו נשים נשאות לבעלים ולא תלמנגה לכפסיל כמוכתן וגבי מותמין מפרש בגמרא מלי מיקון אילם: **גמ'**

מסורת הש"ס
עם הוספות

א) [תוספתא ט"ו ה"ב] ע"ש. **ב)** [נדרים מוסר] [קמן לא.] ר"ש ומוסר. **ג)** עי' תוס' לעיל ג: ד"ה [רבי אלעזר]. **ד)** [מוד מוסר] כ"ג ה: ד"ה אמ"ש. **ה)** [תוספות פ"ה. כ"ג ה: ד"ה אמ"ש] [קידושין נג.] [קמן לא.]. **ו)** [מוד מוסר] הישר חלק התשובות סי' ס. **ז)** [לקמן לא.]. **ח)** [מוד מוסר] [בעמק מוד מ]. **ט)** ה"ב. **ט)** [תוספות פמ].

גליון הש"ס

רש"י ד"ה והיינו דאתא בנחמני בר דינא' אי בראשונה. ומעמיד ענין מאי שנו אלא בראשונה. ומעמיד ענין מאי שנו ולא בראשונה. ומעמיד ענין מאי שנו ולא בראשונה. ומעמיד ענין מאי שנו ול

מסורת הש"ס עם הוספות

א) לקמן מט: (אמתא אמתא) פח. **ב)** יומא לא. (מוס' לקמן מט:) ד"ה מסוס]. **ג)** כתובות נד. (ובכמן כנ.). **ד)** כתובות נב:, עיי"ש. **ד)** כתובות דף נד. **ט)** עי' כתובות דף נד. תבעוה לרשא וכו', (עכ"ל הסמ"ג). **י)** נדרים כה., **יא)** שמות כ. ד. עי' נדרים יט. **יב)** ועי' תוס' שבועות כט. ד"ה באומר וכתובות עא. ד"ה שלא.

הגהות הב"ח

(**א**) בבי' ר"ל אמתא בפ"ה. (**ב**) תוס' ד"ה לן אנו וכו' לכרכן ולא מיכבר כל"ל ותיבת והסם נמחק:

גליון הש"ס

גמ' דקא טרחה קמי דיתמי. עיין ב"ל ד' נב ע"א מל"ה לעמה:

הגהות וציונים

א) בשני בעורת" ליתא בבה"ג (אולי בס"ק מ' מקום דיגר שיש. עיין רשב"א). **ב)** תוס' ד"ה לן ובתי' הגשבון ל"שקר." **ג)** "כי היכי" מיותר (מגדל דוד בשם ס"א ורשי"). וכן ליתא בראשונים (הכמ"ה) **ד)** [פי' כסות עבה של צמר. ערוך ערך גלפקרא] (גליון). **ה)** בתי' **דבנא:** [] פירוש זה נר ע"ע. צ"ל לפני ד"ה הסכו לכורסי' (כ"ה בכתי'. ובלי התיבות פ"א וע"כ) ובא לפרש הסכוה לכורסיה כבר הגר כו'. בדפוסים הראשונים ליתא. ובה' ונגיא השלישי ליתא הלא הגיבוה בטקבוטו ובגבון: **ו)** "שמואל רבי" נוסף בדפוסים חדשים ע"פ מהרי"ם שיר"ם. **ז)** דפרי' ובדרת ואסרת. ועיין רש"ש במגמ"ר: **ח)** צ"ל דהוה (רש"ש): **ט)** גליון (גליון). **י)** מהרש"ל: **יא)** "נגמל מדרך בארה" ב"ל דעבות הוא בתוס' (מגדל דוד): **יב)** נדצ"ל אפילו (באורות המים): **יג)** צ"ל בדאפרש (רש"ש. וכ"ה בדפו"ר) והוא קבל ע"ב ד"ה אבל: **יד)** נדצ"ל **ובחרו** (כמו בדש"ר):

לעזי רש"י

קוב"א. מיכוס טלית (רב"ש) סמס דף נא ע"ב ד"ה טלמו) ועיין רש"י ב"מ דף פא ע"ב ותוספות דף פט ע"א ד"ה קרבלא). מיכוס מעיל (שמות כח. ד):

ליקוטי רש"י

(נדפס בעמוד ב)

קוב"א. מיכוס טלית (רב"ש סמס דף נא ע"ב ד"ה טלמו) ועיין רש"י ב"מ דף פא ע"ב ותוספות דף פט ע"א ד"ה קרבלא). מיכוס מעיל (שמות כח. ד):

חשק שלמה על תוס' ר"ה

א) נלקח מל"ג מלא הרגל לכמן המוקבן כגנו הוא ושמות הוי: **ב)** פי' בעבלא בתוכיה בשם אר"ש בר מכיריון אלא שקבר לשונו אמרו לא היו ימים מועטים עד שמת א' מבניה דחשמעון חכמים בדבר אמרו הגה הנשבע באמת כך הנשבע לשקר שבע"ר: **ג)** אמר רב יהודה אמר רב מעשה באדם אחד בשני בצורת" שהפקיד דינר זהב אצל אלמנה והניחתו בכד של קמח ואפאתו בפת ונתנתו לעני לימים בא בעל הדינר ואמר לה הבי לי דינרי אמרה ליה יהבנה כם המות באחד מבניה של אותה אשה בא נהיתי מדינרך כלום אמרו לא היו ימים מועטין עד שמת אחד מבניה וכששמעו חכמים בדבר אמרו מה מי שנשבע באמת כך הנשבע על שקר" על אחת כמה וכמה מאי טעמא איגנשה דאישתרשי לה מקום דינר ומאי מי שנשבע באמת כמי שנשבע באמת א' משום הא מאי אירא אלמנה אפילו גרושה נמי אלמנה א"ר זירא אמר שמואל לא שנו אלא אלמנה אבל גרושה משבועין אותה אלמנה שאני דההיא הנאה דקא טרחה קמי דיתמי אתיא לאורויי היתרא. אמר ר' יהודה אמר ר' רימה בר אבא רב ושמואל דאמרי תרויהו לא שנו אלא בב"ד אבל חוץ לבית דין משבועין אותה איני הא לא מגבי כתובה לארמלתא קשיא בסורא מתנו הכי בנהרדעא מתנו הכי אמר ר' יהודה אמר שמואל לא שנו אלא בבית דין אבל חוץ לב"ד משבועין אותה ואי אמר אפי' חוץ לב"ד נמי משבועין אותה רב לטעמיה דרב לא מגבי כתובה לארמלתא וליאדרה וליגבייה בשני דרב קילי נדרי דהיא דאתאי לקמיה דרב הונא אמר לה מה אעביד ליך דרב לא מגבי כתובה לארמלתא אמרה ליה מדי הוא טעמא אלא דלמא קניטנא מדי מכתובתי חי ה' צבאות אם נהניתי מכתובתי כלום אמר רב הונא מודה רב בקופצת ההיא דאתאי לקמיה דרבה בר רב הונא אמר לה מאי אעביד ליך דרב לא מגבי כתובה לארמלתא ואבא מרי לא מגבי כתובה לארמלתא אמרה ליה הב לי מזוני אמר לה מזוני נמי לית ליך דאמר רב יהודה אמר שמואל [ד]התובעת כתובתה בב"ד אין לה מזונות אמר ליה אפכוה לכורסיה כבי תרי עבדת לי הפכוה לכורסיה דמשום דאיפרי מחולשא אמר ליה רב יהודה לרב רימה בריאה אדרה בב"ד ואשבעה חוץ לב"ד ולית קלא וליפול [ה] באורבעא כי היכי" דאעביד בה מעשה. גופא אמר רב זירא אמר שמואל לא שנו אלא אלמנה אבל גרושה משבועין אותה דאדרה לא והא שלחו מתם אין קבלת פלוגיתא עלה דלא קבילת מכתובתה אלא גלופקרא" אחד וספר תלוים אחד וספר איוב וממשלות בלאים ושמנום

[ד] משום חינא אקילו רבנן גבה קא משמע לן: נמנעו מלהשביעה: מ"מ אילימא משום דרב כהנא דאמר רב כהנא ואמרי לה אמר רב יהודה אמר רב מעשה באדם אחד בשני בצורת" שהפקיד דינר זהב אצל אלמנה והניחתו בכד של קמח ואפאתו בפת ונתנתו לעני לימים בא בעל הדינר ואמר לה הבי לי דינרי אמרה ליה יהבנה כם המות באחד מבניה של אותה אשה בא נהיתי מדינרך כלום אמרו לא היו ימים מועטין עד שמת אחד מבניה וכששמעו חכמים בדבר אמרו מה מי שנשבע באמת כך הנשבע על שקר" על אחת כמה וכמה מאי טעמא איגנשה דאישתרשי לה מקום דינר ומאי מי שנשבע באמת כמי שנשבע באמת א' משום הא מאי אירא אלמנה אפילו גרושה נמי אלמנה א"ר זירא אמר שמואל לא שנו אלא אלמנה אבל גרושה משבועין אותה אלמנה שאני דההיא הנאה דקא טרחה קמי דיתמי אתיא לאורויי היתרא. אמר ר' יהודה אמר ר' רימה בר אבא רב ושמואל דאמרי תרויהו לא שנו אלא בב"ד אבל חוץ לבית דין משבועין אותה איני הא לא מגבי כתובה לארמלתא קשיא בסורא מתנו הכי בנהרדעא מתנו הכי אמר ר' יהודה אמר שמואל לא שנו אלא בבית דין אבל חוץ לב"ד משבועין אותה ואי אמר אפי' חוץ לב"ד נמי משבועין אותה רב לטעמיה דרב לא מגבי כתובה לארמלתא וליאדרה וליגבייה בשני דרב קילי נדרי דהיא דאתאי לקמיה דרב הונא אמר לה מה אעביד ליך דרב לא מגבי כתובה לארמלתא אמרה ליה מדי הוא טעמא אלא דלמא קניטנא מדי מכתובתי חי ה' צבאות אם נהניתי מכתובתי כלום אמר רב הונא מודה רב בקופצת ההיא דאתאי לקמיה דרבה בר רב הונא אמר לה מאי אעביד ליך דרב לא מגבי כתובה לארמלתא ואבא מרי לא מגבי כתובה לארמלתא אמרה ליה הב לי מזוני אמר לה מזוני נמי לית ליך דאמר רב יהודה אמר שמואל [ד]התובעת כתובתה בב"ד אין לה מזונות אמר ליה אפכוה לכורסיה כבי תרי עבדת לי הפכוה לכורסיה דמשום דאיפרי מחולשא אמר ליה רב יהודה לרב רימה בריאה אדרה בב"ד ואשבעה חוץ לב"ד ולית קלא (ו) באורבעא כי היכי" דאעביד בה מעשה. גופא אמר רב זירא אמר שמואל לא שנו אלא אלמנה אבל גרושה משבועין אותה דאדרה לא והא שלחו מתם אין קבלת פלוגיתא עלה דלא קבילת מכתובתה אלא גלופקרא" אחד וספר תלוים אחד וספר איוב וממשלות בלאים ושמנום

אי כל יחל ל"ל יזמן שטוב שלא אישן ג' ימים מכין אותו וישן לאנתר והא דנדרי הכאי מוקמינן אלא אם כן יחל דעמו לאחר עצמו בזמה שאינו יכול לקיים כגון דאמר יאסרנו כל הסירות שבעולם עלי אם לא ראיתי גמל פורח באויר" ומתם כקורת אם בכר אלא אם שאין דעתו לומר ממש בזמה אלא מתוך כקורת אם בכר אלא אם נחשים מכוקת כקורת אם בכר ואמר אמר אירא אלמנה [ב] נמנעו מלהשביעה: נמי דהא קרי"ל הבא לחבא ב"ש מבכסי דחומים לא יפרע אלא אם בשבועה. אלא אמר אבא בשבועה. אלא אמר רב הכגן קמי': נמנעו מלהשביעה: אמרא משום דחינא אקילו אלא אם כן הכגיעין

גט יבמין הוה. פי׳ בקונטרס שגם לו גט לפוסלה על האחין וכתובתה על נכסי בעלה הראשון[1] וקשה דלא היה להם להזיר גט דלא ניתנה כתובה לגיבות מנכסי בעלה שמתלגין ואיכא ר״י גט יבמין הוה דלאחר שנתיימנה גרשה היום וכתובתה על נכסי בעלה הראשון ומוריש דיתומים משום דקא עדיפה קמי אחיו: **אבל נשאת אין מדיירין אותה.** וה״מ דאיכוה[2] אלא מאכל ככר זה סם נהנית משל בעלה ותאכל לאלתר בפיהו וכן קשה בסמוך דפרץ וליחוס דלמא חזלה לגיה מכם ונעה לה ולרבי אלעזר דאמר בפרק נערה המאורסה (נדרים דף עט. ודף עא.) שיכול לאסר כל נכסיה שנתיהה לידור מה שפיר דאיכוה לאיתם שמא כבר הפר לה כל מה שנתיהה לידור אבל לשאר בעלה אינה אסורה ר״ל שאינה מוסשם אלא נגדר בעלה ר״ל שאינה מוסשם לגבי אחיו. ומ״ש דאיכוה אבל נשאת אין מדיירין אותה. דלא״ה אינה אסורה אלא בעלה בלבד אבל אחיו מותרין בה ר״ל שאינה מוסשם לגבי אחיו. ומ״ש

אמר אמימר הלכתא אפי' במ"ד כו'. גמרנן (קף מו.) גרסי' כרוב פסריס אמר אמימר הלכתא נהר שהולך ברבים יש לו הפרה מכלל שקולר ברבים יש לו הפרה לא לדע דבים יש לו הפרה ולפי גירסת זו משמע דכן הלכה דנהר שהולך ברבים יש לו הפרה ומאי דגרס נמי אפי' במ"ד יש לו הפרה לפקוח בהולך ברבים מ"מ מדפסקי בעל דעת רבים לאין הפרה מכלל שקולר ברבים יש לו הפרה לא לדע לא לדע בעל דעת רבים ומה הוצרך לפקוח הלכתא בעל דעת רבים יש לו הפרה לאין הפרה אלא לומר אפי' אין לו הפרה אלא לומר אפי' בעל דעת רבים יש לו הפרה אלא לומר אפי' אין לו הפרה אלא לומר אפי' בעל דעת רבים יש לו הפרה כו' אע"ג דקמ"ל דקמ"ל דמדרינן בעל דעת רבים לעל דמדרינן דמדרינן בעל דעת רבים לעל דמדרינן דמדרינן בעל דעת רבים לעל דמדרינן

עין משפט
נר מצוה

מ א מיי׳ פכ״ה מהל׳ סנהדרין הל׳ ו׳ וסמג לאוין סוס״מ ס״ב: מא ב מיי׳ פ״ג מהל׳ נחלות הל׳ ט׳: מב ג מיי׳ פ״ב מהל׳ מכירה הל׳ ה׳ סמג עשין ס״ב: מג ד מיי׳ פ״ב מהל׳ מכירה הל׳ ט׳ ב: מד ה מיי׳ פ״ב מהל׳ מכירה הל׳ ט׳ סמג שם:

ליקוטי רש״י
(שיך לע״א)

אמתיתא הגבו כתיב אלא אתחתיתא ידי עניים (לעיל ט:). דאמר תחתיתא הגבו אינה מן הסורה אלא מפני תיקון העולם (לקמן כא:). דאמר ר״ש בן לקיש מפני תיקון העולם (לקמן לא:). דאמר אמתיתא הגבו אינה מן הסורה אלא מפני המחבה אלא עכשיו כרחתות אלה הוא עכשיו כרחתן בעיני עניים כדלעיל (לקמן לא:). עניה דבר דבר מממון (לעיל כב:). דעני מעיה נגמרין לגרמיה גנו ומגלא גנו כמר כמתיה כמלה לאלמנה אלמנה כדי מעיה דאלמנה אלמנה (דברים כד:) כמלה לאלמנה לגבי מעיה דאלמנה מעיה בעיה מעיה מעיה שלחו שמנדרים (רשב״ם ב״ב קע. ועיש לקוטי רש״י לעיל ב:). ד״ה (בתרבן). ברחי. משני לה. אין מפר כרתות (קדושין מח.). צייר בורא. דתחתיתא יתו אלא הכי כתב אמו (לקמן פז:). נוטל הגבו כתיב עוסה אמתיתא ומעוגל דאמתיתא הגבו דאינה עוסה אמר מאיר כתיב ומעוגל אינו מעשיהם זה נמה לאמר דגים הם נמה בחמרים אחרונים. אמרתי אל בקן ומנעים היה לך במקום אמתיתא שמו. רב חסדא בפר. מגמו. ורב חונאינא ברבי. מגמו (בבראשית רבה). גם מוכרין עלי ולקן בל ספיה (לקמן פז:). מוכן אל ספיה מפסיה פגם״ן (ב״ב שם). שבמנגנו בלחלוות זה אות זה. בלאה אמגנו הפם מלכלות מפי הפרמיים אמתמתא הפרמיים בלאה לן בן יהיה דבר (דברים טו) עמד והקבין מקנה אלה אמתא אמתא מוכר שבוחיה לגבי דין ובהיה בלאה בוחנה (ב״ב כו:) לפי שלאה אמתא אמגנון הפרמיים לגבי מפני יראה בחיים מגמתא הפרמיים ויהי עובדין מן מה שבמגמ בן יהיה לה שבן לגבן מלעיב ונו׳. ברובבות. מגמתו יהיה כמו מגמתא מן מגמתו (בעיה ב:) מגמתו מגמתא (בעיה ב:) מגמתא מגמתא מגמתא

בולי אלו עשירים דכתיב [א]שבראתי את גאון עוזכם ותני רב יוסף אלו בולאות שביהודה בוטי אלו הענים דכתיב [ב]העבט תעבטינו אמר ר"ל אמר לעזרא מאי פרוסבול א"ל פורמא דמילתא. [ג]אמר רב יהודה אמר שמואל יתומין אין צריכין פרוסבול [ד]וכן תני רמי בר חמא [ה]יתומין אין צריכין פרוסבול דר"ג ובית דינו אביהן של יתומין. [ו]תנן התם [ז]אין כותבין פרוסבול אלא על הקרקע אם אין לו [ח]מזכהו בתוך שדהו כל שהו וכמה כל שהו אמר רב חייא בר אשי אמר רב אפילו קלח של כרוב אמר רב יהודה אפי' [ט]השאילו מקום לתנור ולכירים כותבין עליו פרוסבול אינו והתני הלל אין כותבין פרוסבול אלא על עצין נקוב בלבד נקוב אין שאינו נקוב לא אמאי והא איכא מקומנו [י]לא צריכא [יא]דמנה אסיכי רב אשי מקני ליה גידמא דדיקלא וכתב עליה פרוסבול רבנן דבי רב אשי [יב]מסרי מיליהו להדדי רבי יונתן מסר מילי לר' חייא בר אבא אמר ליה צריכנא מידי אחרינא אמר ליה לא צריכת ת"ר [יג]אין לו קרקע ולערב יש לו קרקע כותבין עליו פרוסבול [יד]ולערב אין להן קרקע ולחייב לו יש לו קרקע כותבין עליו פרוסבול מדרבי נתן [יט]דתניא רבי נתן אומר [כ]מנין לנושה בחברו מנה וחברו בחברו מנין שמוציאין מזה ונותנין לזה ת"ל [כא]ונתן לאשר אשם לו. [כב]תנן התם [כג]השבעיות משמטות את המלוה בין בשטר בין שלא בשטר רב דשמואל דאמרי תרוייהו [כד]בשטר שטר שיש בו אחריות נכסים שלא בשטר שאין בו אחריות נכסים כל שכן מלוה על פה דרבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש דאמרי תרוייהו בשטר שטר שאין בו אחריות נכסים שלא בשטר [כה]מלוה על פה אבל שטר שיש בו אחריות נכסים אינו משמט תניא כותיה דר' יוחנן ורבי שמעון בן לקיש שטר חוב משמט ואם יש בו אחריות נכסים אינו משמט תניא אידך [כו]יום לו שדה אחת בהלוואתו אינו משמט ולא עוד אלא אפילו כתב כל נכסיי אחראין ועראבין לך אינו משמט קרייה דר' אבי הוה ליה ההוא שטרא דהוה כתיב ביה אחריות נכסים אתא לקמיה דר' אבי אמר ליה משמט אי אינו משמט אי אינו משמט שבקיה ואתא לקמיה דר' יוחנן א"ל משמט אתא ר' אבי לקמיה דר' יוחנן א"ל משמט אי אינו משמט אמר ליה משמט וזה מה דאמר אינו משמט א"ל [כז]וכי מפני שאנו מדמין נעשה מעשה א"ל והתני כוותיה דמר א"ל דלמא ההיא בית שמאי היא [כח]דאמרי שטר העומד לגבות כגבוי דמי. [כט]תנן התם [ל]המלוה את חבירו מעות על המשכון [לא]ומבוטר שטרותיו לב"ד דתפסו להו בי דינא אלא מלוה על המשכון מאי מעמא אמר

אלא [לב]על הקרקע. משום דמלמד דמפיקא היא שיש לו קרקע לפי שאין יכול לגלותו ושומדא בפניו וא"ע דעלין נקוב יכול לגלותו לא פלוג רבנן מקרקעי והא דתפיק קרקע בה שהוא פי' בקונטרס משום דלהוי נגעת בו כל חוב כמעשה דקטיעת דמי וכיון שמוא"ל כל חוב לאין אמאי [לג]אמר רב יהודה אמר שמואל יתומין אין צריכין פרוסבול [לד]וכן תני רמי בר חמא [לה]יתומין אין צריכין פרוסבול דר"ג ובית דינו אביהן של יתומין. [לו]תנן התם [לז]אין כותבין פרוסבול אלא על הקרקע אם אין לו [לח]מזכהו בתוך שדהו כל שהו וכמה כל שהו אמר רב חייא בר אשי אמר רב אפילו קלח של כרוב אמר רב יהודה אפי' [לט]השאילו מקום לתנור ולכירים כותבין עליו פרוסבול אינו והתני הלל אין כותבין פרוסבול אלא על עצין נקוב בלבד נקוב אין שאינו נקוב לא אמאי והא איכא מקומנו [מ]לא צריכא [מא]דמנה אסיכי רב אשי מקני ליה גידמא דדיקלא וכתב עליה פרוסבול רבנן דבי רב אשי [מב]מסרי מיליהו להדדי רבי יונתן מסר מילי לר' חייא בר אבא אמר ליה צריכנא מידי אחרינא אמר ליה לא צריכת ת"ר [מג]אין לו קרקע ולערב יש לו קרקע כותבין עליו פרוסבול [מד]ולערב אין להן קרקע ולחייב לו יש לו קרקע כותבין עליו פרוסבול מדרבי נתן [מה]דתניא רבי נתן אומר [מו]מנין לנושה בחברו מנה וחברו בחברו מנין שמוציאין מזה ונותנין לזה ת"ל [מז]ונתן לאשר אשם לו. [מח]תנן התם [מט]השבעיות משמטות את המלוה בין בשטר בין שלא בשטר רב דשמואל דאמרי תרוייהו [נ]בשטר שטר שיש בו אחריות נכסים שלא בשטר שאין בו אחריות נכסים כל שכן מלוה על פה דרבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש דאמרי תרוייהו בשטר שטר שאין בו אחריות נכסים שלא בשטר [נא]מלוה על פה אבל שטר שיש בו אחריות נכסים אינו משמט תניא כותיה דר' יוחנן ורבי שמעון בן לקיש שטר חוב משמט ואם יש בו אחריות נכסים אינו משמט תניא אידך [נב]יום לו שדה אחת בהלוואתו אינו משמט ולא עוד אלא אפילו כתב כל נכסיי אחראין ועראבין לך אינו משמט קרייה דר' אבי הוה ליה ההוא שטרא דהוה כתיב ביה אחריות נכסים אתא לקמיה דר' אבי אמר ליה משמט אי אינו משמט אי אינו משמט שבקיה ואתא לקמיה דר' יוחנן א"ל משמט אתא ר' אבי לקמיה דר' יוחנן א"ל משמט אי אינו משמט אמר ליה משמט וזה מה דאמר אינו משמט א"ל [נג]וכי מפני שאנו מדמין נעשה מעשה א"ל והתני כוותיה דמר א"ל דלמא ההיא בית שמאי היא [נד]דאמרי שטר העומד לגבות כגבוי דמי. [נה]תנן התם [נו]המלוה את חבירו מעות על המשכון [נז]ומבוטר שטרותיו לב"ד דתפסו להו בי דינא אלא מלוה על המשכון מאי מעמא אמר

רבא משום דתפס ליה מאי אביי אלא מעתה הלוהו ודר בחצרו דתפס ליה הכי נמי דלמא משום אמר ליה שאני משכון דקנו ליה מדרבי יצחק [נח]דאמר רבי יצחק [נט]מנין לבעל חוב שקונה משכון שנאמר [ס]ולך תהיה צדקה מנין מכאן לבעל חוב שקונה משכון. תנן התם המחזיר

מסורת הש"ס עם הוספות

ב) כ"ק ק"ל. ג) ב"מ ל"ב. ד) ב"ב ס"ע מתוס' ד"ה לון לכיכלו. ה) שבועות ל"ד מ"ע. ו) סנהדרין נ"ב. ז) ב"מ ל"ב. ח) ב"ק מ"ז. ט) שבועות ל"ד מ"ת. י) נ"ב תוס' שבועות נ"ז: ד"ה ולערב. יא) [ולעל יט.]. יב) יומא ל"ב. יג) כתובות פ"ק. טוטה כה. יד) שבועות ל"ד מ"ת. טו) ב"ב ל"ב. ד"ה ולערב. יז) ב"ב ל"ב. ד"ה ולחייב. יח) ב"ב ל"ב. יט) [ולעל יא.]. כ) עי' ב"ק יב. ד"ה הל שפיר. בע"א דנר' תוס' שם. כא) עי' [לעל ל.]. כב) עי' ב"מ ב"מ. כג) תוס' ב"מ נ. ד"ה אמר ר"ל. כד) קידושין נב. כה) תוס' ב"ב קנה. כו) [לעל יח.]. כז) פוסקים קיג ד"ה אח. כח) כמו בספרי לעל ד"ה דתפיס.

גליון הש"ס

גמ' דמנה אסיכי. עיין לעל דף ז ע"ב תד"ה לאמה: שם וכי מפני שאנו מדמין. לעל יא ע"ת: תוס' ד"ה שבו שיש בו וכו' מ"מ אליס מפי. עיין שבועות דף ה ע"ב תד"ה מ"מ ואין מכאן:

תורה אור השלם

א) [שבראתי את גאון עזכם ונתתי את שמיכם כברזל ואת ארצכם כנחשה]. [ויקרא כו, יט]

ב) כי פתח תפתח את ידך לו והעבט תעבטנו די מחסרו אשר יחסר לו:. [דברים טו, ח]

ג) [והתנדו את חבלתם אשר עשו והשב את אשמו בראשו והמישתו לפי עליו ונתן לאשר אשם לו:. [במדבר ה, ז]

ד) השב תשיב לו את העבוט כבוא השמש ושכב בשלמתו וברכך וקדקה תהיה צדקה לפני יי אלהיך:. [דברים כד, יג]

הגהות וציונים

[א] דפרוי [לחברה. מהר"י אומרים לחברתם: מלין באחד מהמ"ר ע"פ דף הא תתיא לעיל מיים או שכתב אחריות אינו משמט אתי בבית אחרי דהא משכנתא עדיפא אפי' בים: [ב] באחד מהמהר"ר ובתוס' דמשכנה:

חשק שלמה

על תוס' ד"ה

[ג] תסר מה' ס"ל ריא' תוס' מסם אין מתנגן מרחמנ' מלה עב' הקרקע וכו' [ד] עי' קידושין דף מ ע"ב תוס' ד"ה ומכ"ג: [ה] ב"ל דמסתן אלא דלא כתבון דלא מקשי: [ו] תסר כתן ר"ל מתנגן עלי' מרחמנ' לא ומכתב לא לכן קרקע ולמיית ל' ים ל' קרקע מתנגן עלי' ר"ל ר"ל דלמה תרוייהו בכסף הכלה שלון ל' אחרות בכסף הכלה בכסוי וכו' [ז] מסמנו דמה שורה מלה ר"ל אם אלא מה מר הוא דלמה ליה מסמנו ל"ל מ"ל:

ענין משפטו

נר מצוה

מד א מ"ר פ"ע מ"ת שמטה הל' כו' מהגר מלוה לפוקן רעב לאוכלו: מ"ר פ"ע מ"ת: מה ב ב' מ"ר פ"ע מ"ת: מו ד מ"ר פ"ע מ"ת: מז ד מ"ר פ"ע מ"ת: מח ד מ"ר פ"ע מ"ת: מט ד מ"ר פ"ע מ"ת: נ ד מ"ר פ"ע מ"ת: נא ב מ"ר פ"ע מ"ת: נב ד מ"ר פ"ע מ"ת: נג ד מ"ר פ"ע מ"ת: נד ב מ"ר פ"ע מ"ת: נה ד מ"ר פ"ע מ"ת: נו ד מ"ר פ"ע מ"ת: נז ד מ"ר פ"ע מ"ת: נח ד מ"ר פ"ע מ"ת: נט ד מ"ר פ"ע מ"ת: ס ד מ"ר פ"ע מ"ת:

תוספות ר"ת

אמר רב יהודה אמר רב יתומים אין צריכין פרוסבול וכו' תני רמי בר חמא יתומים אין צריכין פרוסבול: [ח] אלא. על הקרקע ואם אין לו קרקע ולערב יש לו מזכהו בתוך שדהו: פי' אם אין לו קרקע לא מזכהו בתוך שדהו ומהכא מוכח דלא שהוא מזכהו בתוך שדהו אמר אביי אי לא מלוה לא מלוה אמר ר' אשי אמר רב אפילו קלח של כרוב: מנה אסיכי. פי' דקל קצרן מחזיר לקרקע וכתב עליה פרוסבול: רבנן דבי רב אשי מסרי מיליהו. פי' כל א' אומר לחברו הריני מוכר לכם ולאחרי שמוחין דהוו נוכם אותם בשטרות: תני'. דרב אשי בבבא דאמרי לארץ ואפילו מדרבנן דאמרי' הרבה כרכים בבשום עולי מצרים לא בבשום עולי בבל ותיגחום בתי שיסמכו עליהן ענין שבעיות דאמ"מא אין שבעיות נוהגות בח"ל אפ"ה השמטת כספים נוהגת שהיא הוצאה הגוף [ב] דלא ס"ל כר' דמקיש השמטת כספים לתשמיש: אחת משמט ספרים אחת משמט כספים: כרבן דלא מקשי: ר' יוחנן מסר מילוה לרבי חייא בר אבא א"ל מה איכא אחרינא מידי אחרינא א"ל לא. פי' עדיין אני לתובב: מדרבנן דא"ל אינו עדיף מ"ל דלא מקשי: אינו מדרבנן דאינו מדרבנן: ר' יוחנן אמר ליה מדרבי יוחנן אמר לי' ר' ל' דמשמט אינו

מעוברי כוכבים סח מקבל עליה אחריות ממיב עליה בכל ירמה ושובר כוכבים שהוה לישראל על ממון אי היה קני עובד כוכבים מישראל לא מחיב ישראל אפי׳ מתכון בשעת הלוואה משום דאלים לא חפיב אלא מיד ישראל דהדרינן לא ימצא בן. ויחד לו׳ מתי אפי׳ קיבל עליו אחריות דלמרינן בפ״ק דבפסחים (דף ו.) ומיהו בפ״ק דקידושין (דף מ:) מקדשה בשטרון אחרים? המקודשת ומייתי מדבר׳ יתקן א) צריך לומר דזוקא במשכון שאין בשעת הלוואה מקודשת דבפרק האומנין (ב״מ פב.) מתמנא דלא מהני מדר׳ יתקן דאמר הכי אבא בגמונא ולא חפיב אלא כשומר שכר אלמא לא חפיב בכגון דגמרי מ״ב מאחה טעם נחפב כשומר שכר אם לא משום דיהבה דקני ליה לקנות בו אח הפקפה ודקרעות לא בחליפין ודל״ב בשעת הלוואה אינו יכול לקדש בו אח הפקפה:

לא שביק היתירא ואכיל איסורא. אומר ר״ל דמתלי טעמא נאמן אפי׳ בלא בטעוה:

לעולם לפני יאוש כו׳ דרבו שי׳ לא דהא לשם בן חורין פרקיה. ה״ה דמלי לגמרי לרבו שי׳ לא דהא לפני יאוש הוא:

דלמא מימנוי ולא פרקי ליה. וא״ת מהאי טעמא כספדלא לשום עבד שתעבד לרבו שי׳ ל״ל דמעבד זה אין לו חלק לגזול מה עבדו ולתנו לחברו ולא שיך אלי טעמא אלא בספדלא לשם מלוה לשם בן חורין:

בין כך ובין כך שתעבד בדחוקה. פירש קונטרס לרבו לחשון וכן מגיה ר״ש דאי בספדלא לשם עבד שתעבד לשי׳ שיך עלמו לגייסו? כלי שכיחות לענין מלאה ומתנה דלא קני ליה שי אלא למעבד ידיו ופעמים נמי שהוא שוגג לרבו לחשון מתמנא אלשום ומפקיע עלמו ממנו ומיהו נוכל לומר דלא פליג ר׳ שמעון בן גמליאל אחמא אלא בספדלא לשום בן חורין המשום דבר מועט לא יפיל עלמו לגייסות: **אי** לפני יאוש קאמרינא. פי״ש שמעמפקר ר׳ שמעון בן גמליאל בדברי חכמים מ״מ לא מפקבר בדחוקה ואבל לגזול הוה אמר לא לשבוק התיירא ואבל איסורא לא הוה אתי לקמיה דרבי א״ל מדיי פרוסבול היה לך ואמר כגון זה פתח פיך לאלם הוא: **תן** וכן ב״ה שהוציא ש״ח ואין עמו פרוסבול הרי אלו לא יפרנו תנאי הוא דתניא המוציא ש״ח על חבירו צריך שיהא עמו פרוסבול וחכ״א אינו צריך: **מתני׳ בשר שנשבה ופדאהו** לשם עבד שתעבד לשם ב״ה אל שתעבד רשב״ג אומר בין כך ובין כך שתעבד: **גמ׳** כמאי עסקין אילימא לפני יאוש לשם ב״ה אמאי לא ישתעבד. ומה הוא דאמר הוא מכח יש בדר הפרוהה לשם ב״ה להפקיעו מתחת יד רבו הראשון שלא נתייאש ממנו. (יצא) [אלא] לאחר יאוש לשם עבד אמאי שתעבד. פי׳ דקס״ד דאחר הראשון קאמר וכיון שרבו הראשון נתייאש הימנו ל״כ אלא הקפיד וקיל״ל המפקיר עבדו יצא לחירות: **אמר אבי** לעולם לפני יאוש ולשם עבד שתעבד לרבו ראשון ולא לרבו שני לרבו שי׳ לא דהא לשם ב״ה פרקיה לרבו ראשון נמי לא דילמא מימנוי ולא פרקי. פי׳ אע״פ שמן הדין הוא לחזור לרבו ראשון שהרי אלו לא נתייאש ממנו מ״מ מצוה לעולם ביד הגוים אמרו שאם פדאהו לרבו ראשון לשחרו׳ שם אתה אומר שתעבד לרבו ראשון? ל״ל מסבר שמצוה לפדות בן חורין כך מצוה לפדות את העבדים: **רבא** אמר לעולם לאחר יאוש לשם עבד שתעבד לרבו שני. שרבו ראשון כבר נתייאש ולקמן אמרי׳ מאמר קמיה דרבו שני. לשם בן חורין לא שתעבד לא לרבו ראשון ולא לרבו שני לרבו שי׳ לא דהא לשם בן חורין פרקיה לרבו ראשון נמי לא דהא לאחר יאוש הוה רבן שמעון בן גמליאל אומר בין כך ובין כך שתעבד בדחוקה דאמר חזקיה מפני מה אמרו בין כך ובין כך שתעבד שלא יהא כל אחד ואחד חולך ומפיל עצמו לגייסות ומפקיע עצמו מיד רבו מיתיבי אמר להן רשב״ג [ז] כשם שמצוה לפדות את בני חורין כך מצוה לפדות את העבדים בשלמא לאביי דאמר לפני יאוש הוינן דקאמר כשם אלא לרבא דאמר לאחר יאוש האי דאי כשם משום דחזקה הוא אלא לר׳ רבא רשב״ג [ח] לא הוי ידע מאי קאמרי רבנן והכי קאמר להו אי לפני יאוש קאמריתו הוינן כשם אי לאחר יאוש קאמריתו בדחזקה ולרבא דאמר לאחר יאוש ולרבו שני רבו שני ממאן קני ליה משבאי שבאי גופיה מי קני ליה אין קני ליה למעשה ידיו? דאמר ריש לקיש ד״מנין לעובד כוכבים שקנה את העובד כוכבים למעשה ידיו שנאמר [ט] דאמר רבי יוחנן מהכא ד״ה אתם קונים מהם

עין משפט נר מצוה

נה א ב ג מיי׳ פ״ב מה״מ מכו׳ ממנה קנתה. ב) ריב״ם בתוספות כא. ד״ה ערב. ג) ס״ע לגי׳ הגרא״ו. ד) כתוספות ט. ד״ע מק״מ. ה) כתוספות פט״ב. ו) [ומעמ״ס ס״ע]. ז) [ומעמ״ס ס״ע]. ח) [ומעמ״ס ס״ע]. ט) כתוספות ד״ה ל). ו) [ומעמ״ס ס״ע]. ז) [ומעמ״ס ס״ע]. ח) [ומעמ״ס ס״ע]. ט) [ומעמ״ס ס״ע].

עם הוספות

(א) [מלון מ: מנהרקתא מל:. (ב) ב"ק סט: ב"מ קנב. מכות מט: מנהרקתא מל:. (ג) נקמן עה. מ"מ מ: [מכות מ:]. (ד) קידושין עה. מו: מכ: יומא פח. (ה) ב"מ כב: ברכות מז: ב"ק עמוס מז: (ו) יומא מא: נקמן מנ:. (ז) ויקרא כה נא. (ח) קידושין דף יד:. (ט) קידושין דף כב:. (י) במדבר כא. כה. (יא) ב"מ מז:. (יב) לעיל לז: דברים כ:. (יג) פ"א דיה (תז).

הוספות שנים מבר"ש

(א) וכפ"ב דבכורות (יב.) נבי מה דקאמר דגרו קני מיבעלת בכסף מק"ו דגזרו ה"ל לגזרה"ן מ"מ בחוקה מה"ל דקרקע מנוי: (ב) וכ"ר מ"מ לפרש דגרו בכסף ל"ל בעל דעמר (מכ:) מעשה אל"ל דגרו שנר בעמר לעיל אבל אינו אלמה ל' מער דקרקע:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מחוקה וכו' ולא בחוקה (מקוה) מז"מ וצ"ע בגמ' כה"ן ולא בכסף ולא בחוקה:

גליון הש"ס

גמ' שדר לה גיטא דחירותא. קשה ל"ה מין דלא סיב כח בית ד"ל לאוקמי מעוכב מכוכים מן כח ביד הבעלים לקדישו והאקדיש לפף עבדא מקרקעי דלפף מגאל קרקע לא מיגו אלא לאוקמי ל"ה מכוכים ל"ה לפרש ד"ל דמיגו מן הסמוכין אי לא מיגו אלא לאוקמי

גופיה א"א קדישׁ. פי' קקונו"ש שאינו רחוי לאזמנה ולא לגבי"ד לגרש לא קאמר דהיה לו לומר דמי עבדי עלי ולא דמי למקדיש בהמה טמאה דהתם כיון דליכא למימר לאיזמנה מי קדוש קאמר ע"כ לדמי קאמר אבל בגופיה לשון קדושה לימר קאמר אבל הכא דשייכא בגופיה אי הכי היא קדושה לגרש לגרשין דלדמי קאמר ואם אמר ומאמר לגרשין מידה דהוה אמתפסקי תמיעמים לבדק הבית דאין יגאלו מידו מזבח לעולה ולהכי לא מוקי הכא דאין הגזברין כגון דאמר שיהו אינו קדושין למיזמן ולמיכנס ולגרש הכא דלא מדמינן למתפסק תמיעמים נימא דלפ"ז אי הכי אינו לא לגרשין דגרע לפלייה ופלו דמיו לבדק הבית כמו מתפסק תמיעמים שמיעמד לגורכי מזבח דלמאריי' בתמצות ותמכסים (ממות קח). כהכן נפדין אין נפדין אלא לגזמזה והדמים שם לבדק הבית כדאמר בפרק קמא דתמורה דף ו.) דלפ' על פי שהוא בלתי מעשה מה שעשה עשוי ולכתרה מעמע ליטיר עם קדוש קאמר ואינו עוזן שום דמים לבקדש ועוד מאי קפיר מאן ד' מרס דהתם דאמר בגלגון מרס לא שיך לומר דלמיטיר עם קדוש קאמר ועוד דלמיטיר אמר לדמי ואינו ליפיוס הקונטרס דאמר דמי עבדי ושפחתי עלי דאם הקדישם לדמיס יצאו לחירות ואם כן אינו מדיק עבדיו ושפחותיו אפילו דתכנו נמי ועוד מאי שנא כנעניס אפילו עבדיו ושפחותיו העבדים נמי ונראה לפרש גופיה לא קדיס אי ליאסר בהנאה כמו בהמה טמאה שמועלין בה וכן בקרקע אם עקר ממנו חולין ואפילו בגמזוכר איסורא מיכא אינא לדמי אבל לא קאמר שיהא קדוש לגמיכר והשתא פריך שפיר מכל מרס דמתפסקה בכן קדושה ליאסר בהנאה כמו מתרים שאר נכסים ומשני דאמר לדמי שיהו לגמיכר ולא מיירי במקרקע בגלגון מרס והשתא ניחא דזוקא עבדיו ושפחותיו הכנעניס ופריך מאיך נמי דאמר לדמי ומשני מי הכי גזברין מאי עבדתייהו דאותו שהקדישו לדמיו הוא ישלם:

אין הגזברין ראשין להוציא אותן לחירות. ומי אמר בפרק המקין (לקמן נג) גבי יתומין דאין האפוטרופסין ראשין להוציא אותן לחירות מכל מוכרין אותן לחמרים כו' ונראה דהייט טעמא דאסור דרך מיכור דקרי דקא מזלזלי מכנסי יתומים והקדש אבל דרך מכירה ידעי טולי עלמא שמוכרין אותן בגוויין: דאמר לדמי. דמיו עלי להקדש הוא הזכיר עליו שם קדושה: אי הכי אידך נמי. אמאי מוקמת דפליג אדרב מרלה דלמיי דעבדיו הוא קדוש לגמיכר ולשיחתו ב) עליו לגזוכרו ומכמקדש קרקע ובהכמה טמאה מרץ דכיון דשייך בקדוש לגמיכר הכי מיה הכי מיה קדוש לדמיו מילה מוקמו לגמיכר ולא ואי לדמי מאי מעבדיו הוא שהוא כמוכרו לו תא שמע המקדיש עבדו עושה ואוכל שלא הקדיש אלא דמיו

גופיה א"א קדישׁ. פי' קקונו"ש שאינו רחוי לאזמנה ולא לגבי"ד לגרש לא קאמר דהיה לו לומר דמי עבדי עלי ולא דמי למקדיש בהמה טמאה דהתם כיון דליכא למימר לאיזמנה מי קדוש קאמר ע"כ לדמי קאמר אבל בגופיה לשון קדושה לימר קאמר אבל הכא דשייכא בגופיה אי הכי היא קדושה לגרש לגרשין דלדמי קאמר ואם אמר ומאמר לגרשין מידה דהוה אמתפסקי תמיעמ לבדק הבית דאין יגאלו מידו מזבח לעולה ולהכי לא מוקי הכא דאין הגזברין כגון דאמר שיהו אינו קדושין למיזמן ולמיכנס ולגרש הכא דלא מדמינן למתפסק תמיעמ נימא דלפ' על פי שהוא בלתי מעשה מה שעשה עשוי ולכתרה מעמע ליטיר עם קדוש קאמר ואינו עוזן שום דמים לבקדש ועוד מאי קפיר מאן ד' מרס דהתם דאמר לדמי לגרש לגרשין דגרע לפלייה ופלו דמיו לבדק הבית כמו מתפסק תמיעמ לגורכי מזבח דלמאריי' בתמצות ותמכסים (ממות קח). כהכן נפדין אין נפדין אלא לגזמזה והדמים שם לבדק הבית כדאמר בפרק קמא דתמורה דף ו.)

השולח פרק רביעי גיטין לט.

הא מני ר"מ היא דאמר אין אדם מוציא דבריו. לקדש לבעולה דתניא (ערכין דף ה.). המעברין פחות מבן חדש ר"מ אומר טוען דמיו דאדם יודע שאין ערך לפחות מבן חדש ומאר ואמר כשם כמה כמה מאר יודע שאין ערך לאור לקדש ולא נמצין וכיון דבלאמן הקדש אקדישה גמר בדעתו לקדיש דמיו ואומר דמיו עלי: **אי אמרת בשלמא** ר"מ היא. ומעמא לאו משום מקדיש פחות מבן חדש דבריו אלא מפני שאין גופו קדוש ואמר לשם דמיס: **אלא אי אמרת רבנן.** ומעמא משום דמקדיש פחות דבר שאין לאור אינו קדיש דאינו לימכר: **בשלמא.** בעבד אינו לימכר שמניה לדמיס קאי וס"ק הרי הוא קדוש לימכר אבל בעבדא לימכר מי אינו שיהא קדוש לימכר וכי יש דמיס לבן חורין ומה מכיר כי בו אלא ר"מ היא ולאו דמשמע מלמא לדמי אלא מתוך שאינו מוצא דבריו לבעולה גמר בלבו ואמר דמי עלמי עלי ואינו[a] לאמר הרי הקדש שמין אותו בעבד ולא שימכר ואינו עבד גמי אין בשום הנאבדון עליו אלא מעות יש לבן על הבעלים: **לימא תנאי.** מקדיש עבדו קדוש אי לא קדוש: **מועלין בשורו.** דוקא נקט ולקמיה מפרש לה: **אלא דכולי עלמא קדוש.** לימכר לדמיו[b]: **אין מעילה בקרקעות.** דגמרינן מעילה אמה אמה מתרומה מתרומה בחלה אף מעילה בחלה ממע' מעילה (דף יח:) ומת"כ: בגזוז דמי. ואינו כמחובר לקרקע: יש דברים שהם בקרקע. אמוהכין לקרקע: ואינן בקרקע. דקי"ל[c] אין נסמנין על בקרקעות ועל נפשים אלו נסמנין בהוצאת מקלת הטעונה: **מפרחי ליך.** לסמוך בקרקעי: **אפילו תימא.** הא דקאמי הכא אין מועלין בשעבו כי"מ היא: **אשבוחי משבח.** אלכך לאו בגזוז דמי דעדיין צריך לאמיהו: **והא שמעתא דרב.** המפקיר עבדו יצא לחירות: **אמר רב חבי.** בחמיהה. ופריך הכ"ם ואיהו רבי יוחנן מ' לא אמר מאי מתמה אלרב: **לא מיבעיה קמיה.** לעלמיה דרב כולה אלא כרב יוסף אמרו קמיה דלא סיים בה מסמיה דרב ולריך לומר אמרור ולא פירשו לה אלמרי' לעיל[d] דרב חיים בר אבין סיים בה מסמיה דרב ולריך גנו שחרור: **שם שמו.** ואין לו יורשין וכל נכסיו הפקר: קנו עצמן. כן קודמין לכל אדם לחמיה בעצמן מן הפקר: **אבא שאול אומר.** קנוסים אין לן יד לזכות בעצמן: **מי כתב גט שחרור לאלו.** מעתה לתחיין בהרבלית הרי מתו בעלים: **עבדו דגר באשתו.** כלומר אין הפקר זה דומה להפקר המיים דעבד גמר[e] לה לה מאשה וכתב לה ספר (דברים כד) אז כתבו לה ספר לגרוש אשתו אבל הפקר שאינו גמר לה לגרוש אשתו אינו כלום: **אמר אמימר הפקר עבדו ומת ואותו העבד אין לו תקנה דאמימר קשיא.** אמר רבי יעקב בר אדיי א"ר יהושע בן לוי הלכה כאבא שאול אמר ליה רבי זירא לרבי יעקב בר אדיי

הא מני ר"מ היא. הכא מסמע דבר דלא כר"מ והא דאמר בס"ק (דף ה.) האומר ערך כלי עלי טוען דמיו דאמר רבי יוחנן דבר כפ' האומר מקפלי עלי (שם כ.) דתנן ערך ידי דרגלי עלי לא אמר כלום ואמר רב עלה נתן דמיה ומפרש לר"מ אלמא דר"מ אמרינן דאמר מר אמר דבעמא לר"מ אמרינן דאמר מר אמר דבעמא לר"מ אמרינן דאמר מר אמר דבעמא ל

מה אשה איסורא ולא ממונא. וא"ת היאך עבד משתמרב בטבור אף כי' וכי מיתת לבאון הכתוב בטבור כגון הרי את בן מורין הרי את לעגמר הוי לגון הפקר אם כן למאמר למה לי שטרא דיקרינו ועוד לאפקי' מי יהי הפקר היאך מתפרנסר קטן לאבא שאול ואור"י דדוקא בקנין למיתה דליפיגו מאבה אמרי' איסורא ולא ממונא דומיא דאשה אבל שטר שכתוב בהדיא בקנה לו מופסה לא ניתן לו לבדו אם לא שיתנו לה בקרקע אם כן נמצאת אם אין לו תקנה אלא בשטר ואמר רבי יוחנן מאי טעמא דרבי גמר [ב] לה מאשה מה אשה בשטר אף עבד נמי בשטר וקא דייקת מינה כאשה מה אשה איסורא ולא ממונא אף עבד נמי איסורא ולא ממונא ואי מכללא מאי א"ל אדרבי' דוק מינה לאידך גיסא מה אשה בין גדולה בין קטנה אף עבד נמי בין גדול בין קטן אמר ליה בפירוש שמיע לי ורבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן אין הלכה כאבא שאול אמר ליה ר' זירא לר' חייא בר אבא בפירוש שמיע לך או מכללא שמיע לך מאי כללא דאמור ר' יהושע בן לוי אמרו לפני רבי נתיאשתי מפלוני עבדי מהו אמר להם אומר אני אין לו תקנה אלא בשטר ואמר ר' יוחנן מאי טעמא דרבי גמר לה לה מאשה מה אשה בשטר אף עבד נמי בשטר וקא דייקת מינה כאשה מה אשה בין גדולה בין קטנה אף עבד נמי בין גדול בין קטן ואי מכללא מאי אדרבה דוק מינה לדך גיסא מה אשה איסורא ולא ממונא אמר ליה בפירוש שמיע לי. אמר מר אמר להם אומר אני אין לו תקנה אלא בשטר והתניא [ד] רבי אומר אומר אני אף הוא הפרשה. כל מקרא [ה] הפרקה אורעה ומיימיי לגי מופסה מלגלה כתי' בפיפא לו יומתו כי לא נפקה מו מופסה אלא כי מי לא מופסה ס"מ כי נפקתה נמי לא יומתו דאין בקידושין משום מיתה אלא מיתה אורעה [ה] ר"ש ר"ל ל"ג ר"מא"ר ועי' לקמן פה ס"ע מ"ש ע"ה:) (בלהו) עיין הגהות והערות על ר"ש ר"ל דליתא בדפוס ונגיא שלפנינו, ולא התכונן לפתקן, בדפו"ר רב, ועי' ר"ש ר"ל ותוראה כהן:

ליקוטי רש"י

אי מכללא. דשמיע מינה מלגלה אתרמיה דייקת מינה (שיריבין מו. וכעי"ז בכמות מ.) **לה לה** בגוון דבי' בצבצו. אם נתן דבי' בצבצו. אם נתן לאבא שאול אם נתן לה מופסה כי נתן לה (דברים יא. וכן בגיטין ל"ל. ל"ל) **אף הוא** הפרשה. כתיב כתיב ואתם הפרקה אורעה לה (דברים יא. וכן בגיטין ל"ל. ל"ל) כשם שנתקלקל בפרקה אורעה לה נתן לה מופסה כי נתן לה (דברים יא. וכן בגיטין ל"ל. ל"ל) **אין לו תקנה.** לעולם לא יוכל לחברם כי אם בשטר. **אלא בשטר.** אם יכתוב לו מופסה מעמיד לעבד בגוון דבי' בצבצו. אם נתן לאבא שאול אם נתן לה מופסה כי נתן לה (דברים יא. וכן בגיטין ל"ל. ל"ל) **ואמר ר' יוחנן מאי טעמא דרבי גמר לה מאשה מה אשה בשטר אף עבד נמי בשטר.** מקנתו של עבד הרי מיקנתו פדיון כסף לשטר דכתיב ויסבה לה נפקתה לה מופסה לה מופסה וגו' **והאי.** לפקרקעי: **פקע ליה בספרה.** מופסה אין לו תקנה אלא בשטר: **ולאפוקי מהאי תנא.** הא לתמיכון עבד ניתר בכסף לאפוקי מהאי תנא: **יכול יהא כסף גומר.** שתהיה לה לפקעיע מידי איסור: **אורעה כל הפרשה.** כל מקרא [ה] הפרקה אורעה ומיימיי לגי מופסה מלגלה כתי' בפיפא לו יומתו כי לא נפקתה לו מופסה אלא כי מי לא מופסה ס"מ כי נפקתה נמי לא יומתו דאין בקידושין משום מיתה אלא מיתה אורעה [ה] ר"ש ר"ל ל"ג ר"מא"ר ועי' לקמן פה ס"ע מ"ש ע"ה:) (בלהו) עיין הגהות והערות על ר"ש ר"ל דליתא בדפוס ונגיא שלפנינו, ולא התכונן לפתקן, בדפו"ר רב, ועי' ר"ש ר"ל ותוראה כהן:

הגהות הב"ח

(א) גמ' פמסתיר כי נתמן מר יפתח לדבה מר שילת דהוה קלי:

תורה אור השלם

(א) וְאִישׁ כִּי יִשְׁכַּב אֶת אִשָּׁה שְׁכַבַת זָרַע וְהוּא שַׁפְחָה נֶחֱרֶפֶת לְאִישׁ וְהָפְדֵה לֹא נִפְדְּתָה אוֹ חָפְשָׁה לֹא נִתַּן לָהּ בִּקֹּרֶת תִּהְיֶה לֹא יוּמָתוּ כִּי לֹא חֹפְשָׁה: (ויקרא יט, כ)

(ב) כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ: (דברים כד, א)

הגהות וציונים

(ג) (המבונא"ר ס"ס (סדר הדורות). וכן בכמה"ר ליתא):

(ד) בפרה"ר מקרה:

(ה) בשטמינית (וכע"ז בר"ש"ס). **(ו)** נדפ"ר בקנין (באה"ר). וכ"ה בכתה"י: **(ז)** ב"ל **ואף** (דפדו"ר, ובכ"ר בר"ש"ס):

(ח) בחלק מהכתי"ר נוסף **בכתבות שיש** (בכה"ר בר"ש"ס): **(ט)** כתי"ר קובה:

(י) [ר"ש ל"ל ל"ג ר"מא"ר ועי' לקמן פה ס"ע מ"ש ע"ה:) (בלהו) עיין הגהות והערות על ר"ש ר"ל דליתא בדפוס ונגיא שלפנינו, ולא התכונן לפתקן, בדפו"ר רב, ועי' ר"ש ר"ל ותוראה כהן:

מסורת הש"ס
עם הוספות

(ל) [עמ' לט:] ועי' מרכות ע. דמ"ק, **(כ)** ע"י תוס' ב"ב ד"ה דוקא, **(ל)** [נקמן מח: מגנה ד. קדושין לב:], **(מ)** [מעכ"ל לח:] נקמן נכ.], **(נ)** [נקמן נכ.], **(ס)** ברוחות יא., **(ע)** ועי' תוס' קדושין כב: ד"ה ואיכא, **(פ)** ע"י לקמן מו. **(צ)** מבואר בתוס' לעיל יג. ד"ה והא.

הגהות הב"ח

(ק) גמ' פמסתיר כי נתמן מר יפתח לדבה מר שילת דהוה קלי:

תורה אור השלם

(ב) וְאִישׁ כִּי יִשְׁכַּב אֶת אִשָּׁה שְׁכַבַת זָרַע וְהוּא שַׁפְחָה נֶחֱרֶפֶת לְאִישׁ וְהָפְדֵה לֹא נִפְדְּתָה אוֹ חָפְשָׁה לֹא נִתַּן לָהּ בִּקֹּרֶת תִּהְיֶה לֹא יוּמָתוּ כִּי לֹא חֹפְשָׁה: (ויקרא יט, כ)

(ג) כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ: (דברים כד, א)

הגהות וציונים

(ד) [המבונא"ר ס"ס (סדר הדורות). וכן בכמה"ר ליתא]:

(ה) בפרה"ר מקרה:

(ו) בשטמינית (וכע"ז בר"ש"ס):

(ז) נדפ"ר בקנין (באה"ר). וכ"ה בכתה"י: **(ח)** ב"ל **ואף** (דפדו"ר, ובכ"ר בר"ש"ס):

(ט) בחלק מהכתי"ר נוסף **בכתבות שיש** (בכה"ר בר"ש"ס): **

השולח פרק רביעי גיטין מ.

א) מתוס' ב"מ. **ב)** לעיל יד: טו. (כתובות פ:). **ג)** עי' תוס' הרא"ש בחידושי פו. ד"ה פרעון. **ד)** [לעיל לט:]. **ה)** [לעיל לט:]. **ו)** [בכתוב טו: וס"ס]. **ז)** [לעיל לט:]. **ח)** מ"מ קס:. **ט)** נקמן דף מס: כמו בב"ב סט:. **י)** [עי' תוס' נקמן עב. ד"ה סכין]. **יא)** ב"מ מט:. **יב)** [ועי' רש"ש תוס' ב"מ מז. ד"ה כגלגול]. **יג)** נדף לט: ד"ה אין לו תקנה]. **יד)** מ"א ה"ה (ח.). ע"ש. **טו)** עי' תוס' לקמן מב: ד"ה מעובב. **טז)** מב: ועי"ש בתו"ה הואיל.

גליון הש"ס

גמ' יש בלשון הזה לשון שחרור. ע' יומא דף מז ע"ב תד"ה אם גר:

שם אמר אמימר המפקיר עבדו. ע' לקמן דף מג ע"ב תד"ה אבל:

שם אזל אקנייה לבנו קטן. ע' לקמן דף מנ ע"א תד"ה יש מז של רבו:

תוספות ישנים מכת"י

א) ממלי' המיצגי' לן בפירקין (לעיל) [לקמן] (מכ:) אי מעוכב גם שחרור לומר מכתובתם לין לאיה לאשה מעוכב דהיינו מיגלא מעקר לא אבל בתמוטה:

הגהות וציונים

מ) נ נוסף ו"לא עוד אלא שכופין אותו וכותב לו" רבו שבר שחרור (גליון) מגדל דוד: **נ)** "לאחר מותי" ליתא בראשונים בדוב אכת"ר. ד"ג. ורשיון. וכ"ה בריוף ובתוס'. **ג)** כת"י מרוווייתיכון. וכ"ה בר"ש ובתוס' הרא"ש. **ד)** "לו" ליתא בראשונים ובכת"י. ר"ג ישוב (כמו בב"מ וכלשון הכתוב בעובדיה פסוק טו). **ה)** בכת"י נוסף **ישבת לאו זמן תפילין הוא** (וכמו לקמן מה ע"ב ד"ה עבד). ע' מגהות לו ע"ב. **ו)** כת"י מרוווייתיכון. וכ"ה בכמה כת"י בגמ'. **ז)** צ"ל בפרק מי שאחזו. לקמן עב ע"א (רש"ש). **ח)** בכת"י נוסף דבור (שייך לסוף הדף הקודם) **עבד שנעשה בת חורין לפני רבו כו'. השתא מ"ד דאי לאו דשחרריה לא הוה שביק ליה** לביטפר בת חורין **שלא יצא עליו קול שחרור ויפסיד עבדו** ומפיק לשבר השיאו **אשה דלא מיעבד אינוראא.** וכ"ה בתוס' הרא"ש. **ט)** צ"ל דאסבר ת"ק דרשב"ג (גליון):

יצא לחירות. ולפי לפו דשמריה לה הוה סביק ליה למעבד בה מורין: **כל כך יש בידך.** דמעיקר דרבי ואני שונה הכותב שטר אירוסין לשפחתו ר"מ אומר מקודשת וחכ"א אינה מקודשת כדאמר רבה בר בר שילא כשרבו הניח לו תפילין הכא במה נמי כשרבו השיאו אשה ומי איכא מידי דלעבדיה לא מעבד ליה אסורא ואיהו עבד איסורא אמר ר"נ בר יצחק הכא במאי עסקינן דאמר לה צאי בו והתקדשי בו רבי מאיר סבר אינו יש בלשון הזה לשון שחרור ורבנן סברי אין בלשון הזה לשון שחרור. א"ר יהושע בן לוי עבד שהניח תפילין בפני רבו יצא לחירות מיתיבי לוה הימנו רבו או שעשאו רבו אפוטרופוס או שהניח תפילין בפני רבו או שקרא שלשה פסוקים בבהכ"נ בפני רבו ה"ז לא יצא לחירות אמר רבה בר רב שילא כשרבו הניח לו תפילין. כי אתא רב דימי א"ר יוחנן מי שאמר בשעת מיתתו פלונית שפחתי שלא יעבודנו בה לאחר מותי כופין את היורשים וכותבין לה גט שחרור אמרו לפניו רבי אמי ורבי אסי רבי אי אתה מודה שבניה עבדים כי אתא רב שמואל בר יהודה אמר רבי יוחנן מי שאמר בשעת מיתתו פלונית שפחתי קורת רוח עשתה לי יעשה לה קורת רוח כופין את היורשין ועושין לה קורת רוח מ"ט מצוה לקיים דברי המת. אמר אמימר המפקיר עבדו אותו עבד אין לו תקנה מ"ט גופה לא קני ליה אסורא הוא דאיכא גביה ואיסורא לא מצי מקני ליה א"ל רב אשי לאמימר והאמר עולא אמר רבי יוחנן ורב חייא בר אבין אמר רב אחד זה ואחד זה יצא לחירות וצריך לב שחרור א"ל וצריך ואין לו תקנה איכא דאמרי אמר אמימר המפקיר עבדו ומת אותו העבד אין לו תקנה מאי טעמא גופיה לא קני ליה איסורא הוא דאיכא גביה ואיסורא לבריה לא מורית והא דסקרתא המפקיר עבדו דיסקרתא. קריה: דעבדי. עבדים של יסקלה היו ומכולם לעובד כוכבים ותנן (לקמן דף מנ:) המוכר עבדו לעובד כוכבים יצא לחירות: **מרווחא** בתראי. אלו מלוויסה המרווים עובדי כוכבים. אתו. העבדים: **לקמיה דרבינא.** לפתיון בגנות יסקלה: **אחדדו אבני מרווחתייהו קמאי.** חזרו על בני מלוויסה הראשונים ונקשו מהם לכמות לכם גט מירות. **אין לו תקנה.** לאיסורא לבניו לא מורית והא מי זמיא פקע כספיה מיניה ואיסורא הוא דהוה ליה גביה ואיסורא לאו יורשה הוא לבניו: **כרב דמיני בריה.** ל. דאמר לו שיעבדנו הה ופקע לזו ממונא מיניה וקמכר מוחים בה גט שחרור: **הא אמרה בלשון שחרור.** כגון הכי אם בת חורין: **ה"נ.** דלא טעותא היא ומוסיף דיוסה היא לוגיסה לבניו: **המפקיר ליה מינאי.** לדמסרינן בממני) כופין אם רבו ועושה אותו בן חורין: **אקנייה לבנו קטן.** אחין לאוי לכופו בבית דין: **מוקמינן אפוטרופוס.** ליעקה לגבוה ו לדמיס יפין כמה סהוא ניטוס בשוק שהרי לריך העבד לכתוב שטר על מלי דמיו:

מ) מתוס' ב"מ. **נ)** לעיל יד: טו. (כתובות פ:). **ס)** עי' תוס' הרא"ש בחידושי פו. ד"ה פרעון. **ע)** [לעיל לט:]. **פ)** [בכתוב טו: וס"ס]. **צ)** [לעיל לט:]. **ק)** נקמן דף מס: כמו בב"ב סט:. **ר)** [עי' תוס' נקמן עב. ד"ה סכין]. **ש)** ב"מ מט:. **ת)** [ועי' רש"ש תוס' ב"מ מז. ד"ה כגלגול]. **א"א)** נדף לט: ד"ה אין לו תקנה]. **ב"ב)** מ"א ה"ה (ח.). ע"ש. **ג"ג)** עי' תוס' לקמן מב: ד"ה מעובב. **ד"ד)** מב:

תוספות ר"ד

אריב"ל עבד שהניח תפילין בפני רבו יצא לחירות. פי' עבד לאו בר תפילין דהא דתפילין בעוות עשה שהוזמן בגמא הם ולילה לאו דבר [תפילין] הוא ושבת נמי לאו זמן תפילין דהא שבת אתקש לאשה: **אתיהיבה** לה מכנו דבו אז שעשאו רבו אפוטרופוס או שהניח ג' פסוקים בבית הכנסת הרי הי לא יצא לחירות אמר רבה בר שילא כשרבו הניח לו תפילין וכן נמי אם השיאו לבנו אשה יצא לחירות וכופין אותו לכתוב לו גט שחרור: **אמר אמימר** המפקיר את עבדו דוקא אותו העבד אין לו תקנה מ"ט גופא לא קני ליה אסורא הוא דאיכא גביה ואיסורא לבריה לא מורית. פי' שאין קנין גמור. פי' שאין קנין האמור לבני. ולוקח לבריה אמימר דאמ' **המפקיר דעבדי דאיהיבן לבנים.** פי' עיר של עבדים בתאמרן בכ' כיצד מעברין בני עיר של יחיד בם הקרתא דריש גלותא לא מרווחיהון בתראי. פי' הגנים שקנאום אותו לקמה דרבינא אמר להו קמאי אחדדו אבני מרווחתא אמר ר' יוחן לקמן הכוכב עבדו לגים שהיה לחירות אבל צריך לב שחרור להתירו בבת שחרור: **והלכתא** כרבינא שנם דיורש ביעלה אלא אינ"ג דלינא עליה אלא לחיקת בלבוה. **דהוא עבדא** דהוה לבי רבי פי' חד בעיניהו וחדריהה לפלגא דיריה אמר אדיך השתא שמעי רבנן ומפסדי לה מינאי כי שתצינן אבל חצאי בן חורין כופין את רבו ועושין אותו בן חורין וכותב לו שטר על חצי דמיו אל אקנייה לבנו קטן שלחה רב יוסף בריה דרבא קמה דרב פפא שלח ליה כאשר עשה כן יעשה לו גמולו ישיב בראשו אנן קים לן בינוקא דמקרבא דעתיה לגבי זוזי דזוזי

ת) [לעיל לט:]. **אא)** מ"מ ה"ה (ח.). ע"ש. **אב)** עי' תוס' לקמן מב: ד"ה מעובב. **אג)** [ועי"ש בתו"ה הואיל.

גליון הש"ס

גמ' יש בלשון הזה לשון שחרור. ע' יומא דף מז ע"ב תד"ה אם גר:

שם אמר אמימר המפקיר עבדו. ע' לקמן דף מג ע"ב תד"ה אבל:

שם אזל אקנייה לבנו קטן. ע' לקמן דף מנ ע"א תד"ה יש מז של רבו:

תוספות ישנים מכת"י

א) ממלי' המיצגי' לן בפירקין (לעיל) [לקמן] (מכ:) אי מעוכב גם שחרור לומר מכתובתם לין לאיה לאשה מעוכב דהיינו מיגלא מעקר לא אבל בתמוטה:

הגהות וציונים

מ) נ נוסף ו"לא עוד אלא שכופין אותו וכותב לו" רבו שבר שחרור (גליון) מגדל דוד: **נ)** "לאחר מותי" ליתא בראשונים בדוב אכת"ר. ד"ג. ורשיון. וכ"ה בריוף ובתוס'. **ג)** כת"י מרוווייתיכון. וכ"ה בר"ש ובתוס' הרא"ש. **ד)** "לו" ליתא בראשונים ובכת"י. ר"ג ישוב (כמו בב"מ וכלשון הכתוב בעובדיה פסוק טו). **ה)** בכת"י נוסף **ישבת לאו זמן תפילין הוא** (וכמו לקמן מה ע"ב ד"ה עבד). ע' מגהות לו ע"ב. **ו)** כת"י מרוווייתיכון. וכ"ה בכמה כת"י בגמ'. **ז)** צ"ל בפרק מי שאחזו. לקמן עב ע"א (רש"ש). **ח)** בכת"י נוסף דבור (שייך לסוף הדף הקודם) **עבד שנעשה בת חורין לפני רבו כו'. השתא מ"ד דאי לאו דשחרריה לא הוה שביק ליה** לביטפר בת חורין **שלא יצא עליו קול שחרור ויפסיד עבדו** ומפיק לשבר השיאו **אשה דלא מיעבד אינוראא.** וכ"ה בתוס' הרא"ש. **ט)** צ"ל דאסבר ת"ק דרשב"ג (גליון):

יצא לחירות אע"ל רבי יוחנן כל כך יש בידך ואני שונה הכותב שטר אירוסין לשפחתו ר"מ אומר מקודשת וחכ"א אינה מקודשת כדאמר רבה בר בר שילא כשרבו הניח לו תפילין הכא במה נמי כשרבו השיאו אשה ומי איכא מידי דלעבדיה לא מעבד ליה אסורא ואיהו עבד איסורא אמר ר"נ בר יצחק הכא במאי עסקינן דאמר לה צאי בו והתקדשי בו רבי מאיר סבר אינו יש בלשון הזה לשון שחרור ורבנן סברי אין בלשון הזה לשון שחרור. א"ר יהושע בן לוי עבד שהניח תפילין בפני רבו יצא לחירות מיתיבי לוה הימנו רבו או שעשאו רבו אפוטרופוס או שהניח תפילין בפני רבו או שקרא שלשה פסוקים בבהכ"נ בפני רבו ה"ז לא יצא לחירות אמר רבה בר רב שילא כשרבו הניח לו תפילין. כי אתא רב דימי א"ר יוחנן מי שאמר בשעת מיתתו פלונית שפחתי שלא יעבודנו בה לאחר מותי כופין את היורשים וכותבין לה גט שחרור אמרו לפניו רבי אמי ורבי אסי רבי אי אתה מודה שבניה עבדים כי אתא רב שמואל בר יהודה אמר רבי יוחנן מי שאמר בשעת מיתתו פלונית שפחתי קורת רוח עשתה לי יעשה לה קורת רוח כופין את היורשין ועושין לה קורת רוח מ"ט מצוה לקיים דברי המת. אמר אמימר המפקיר עבדו אותו עבד אין לו תקנה מ"ט גופה לא קני ליה אסורא הוא דאיכא גביה ואיסורא לא מצי מקני ליה א"ל רב אשי לאמימר והאמר עולא אמר רבי יוחנן ורב חייא בר אבין אמר רב אחד זה ואחד זה יצא לחירות וצריך לב שחרור א"ל וצריך ואין לו תקנה איכא דאמרי אמר אמימר המפקיר עבדו ומת אותו העבד אין לו תקנה מאי טעמא גופיה לא קני ליה איסורא הוא דאיכא גביה ואיסורא לבריה לא מורית והא דסקרתא המפקיר עבדו דיסקרתא. קריה: דעבדי. עבדים של יסקלה היו ומכולם לעובד כוכבים ותנן (לקמן דף מנ:) המוכר עבדו לעובד כוכבים יצא לחירות: **מרווחא** בתראי. אלו מלוויסה המרווים עובדי כוכבים. אתו. העבדים: **לקמיה דרבינא.** לפתיון בגנות יסקלה: **אחדדו אבני מרווחתייהו קמאי.** חזרו על בני מלוויסה הראשונים ונקשו מהם לכמות לכם גט מירות. **אין לו תקנה.** לאיסורא לבניו לא מורית והא מי זמיא פקע כספיה מיניה ואיסורא הוא דהוה ליה גביה ואיסורא לאו יורשה הוא לבניו: **כרב דמיני בריה.** ל. דאמר לו שיעבדנו הה ופקע לזו ממונא מיניה וקמכר מוחים בה גט שחרור: **הא אמרה בלשון שחרור.** כגון הכי אם בת חורין: **ה"נ.** דלא טעותא היא וסוסיף דיוסה היא לוגיסה לבניו: **המפקיר ליה מינאי.** לדמסרינן בממני) כופין אם רבו ועושה אותו בן חורין: **אקנייה לבנו קטן.** אחין לאוי לכופו בבית דין: **מוקמינן אפוטרופוס.** ליעקה לגבוה ו לדמיס יפין כמה סהוא ניטוס בשוק שהרי לריך העבד לכתוב שטר על מלי דמיו:

ע"ב מ"י. ע"ב מהלכי' עבדים הלכה ה עוש"ל יש"ל ר"ל ר"ל ר

וכתב ליה גיטא דחירותא על שמיה. לא נהירא לרבינו שמואל פי' הקונטרס המפרש על שמיה דקטן שלו מעשה קטן כלום לאחריו בגדא מורין כמו קטן שקנה יומתו מן המותה[1] אלא מורין גם על עד שיגדל[2] ואע"ג דפטוטות כגר שיש כגר מעכרן מעכר נמטלטלים (לקמן מא:) היינו בממון דוקא דהפקר ב"ד הפקר אלא נלאה לי לפרש לכתב ליה גיטא אל שמיה לאפוטרופוס ואע"ג דמעלמא אין אפוטרופוס רשאין לאחרים לאחרים[3] הכא הוי דעשה שלו כהוגן לקרוטות לגבו קטן הפקריהו ב"ד ותמוהו לאפוטרופוס לאחרים כדאמרינן[4] דאפוטרופוסין מוכרמין ומעכרין בגדולו ואע"ג דלרשין (לקמן דף נב:) אתם לו אל אפוטרופוסי' הפנוסה אל מיטון ומתנה לאפוטרופוס שיוכל לחרוס ואינו אוכל עבלים ונלא קרקוני זוזי לו כלו פת דין לבפקריהו ליתן לאפוטרופוס לאחרים לאינו נכון לעבור על דעתו אל מיטון וכ"ש מפרש דהכא לאו קנסא הוא מדלא קאמר הכא אם עשה שלא כהוגן לאיכך נעשה לו שלא כהוגן כדקאמר מיבמות בפ' ב"ש (דף קי:) אלא כאשר עשה כן יעשה לו הוי דינא כדאמרינן בפ"ק דגיטין (דף לא:) אלא כל שעשה אל כרחו אל כרחי מדרבנן לגיטא לחירותא שלא יאמר לו עבדי אתה[5]:

חיישינן שמא זיבה[6] מלין מתן[7] (לעיל דף יט:): **הודאת בעל** דין בר. בגוון לא אמרינן הכי דפעמים סבור שקבל מידו וחכה כה ולא הוא לא קבל הוא דנעבר מי אוכל פירות אל כלמיסוך ולא פליגי[8]: **הקרש** חמיר ושחרור נמי בר. פי' קונטרס דוקא קדושה הגוף מפקיע מידי שעבוד אבל קדושה דמיס לא כלמיסמע בעבדכן (דף כב:) ובפ' ע"ש (כתובות דף נט:) נמי אמרינן שאר קנומות קדושה הגוף ניכוה לגרכא[9] דקדושה הגוף מפקיע מידי שעבוד אבל קדושה דמיס אינו מפקיע מידי שעבוד אבל כל זמן שלא הגיע הזמן אפי' קדושה דמיס אינו מפקיע מידי שעבוד ולא אל אפי' אפי' קדושה הגוף אינו לא כל יקרים אל מיתו כתיב מה מיתו גרמוהו אף כל גרמוהו[10] ואור"י דרבא לטעמיה דאמר בפ' כל שעה (סנהדרין דף לא:) דבעל חוב מקלן ולהבא הוא נוכה ומחיב גרמוהו דוקא קדושה הגוף אבל אי פדיון מפקיע מידי שעבוד כגון שור שם למזבח אל קונמות דפ' ע"ש (כתובות דף ט:) ואלמלא דפרכוה אמרינן בגמרא בפרק אלמנה (דף פו:) דכיון שאל עבוד אחת מן אל פקע לא עדיף שעבוד מגמיגת דמיס ון ומן דכן אמרינן ומפרש מיהו[11] נעמא משום לאל מלינו עבוד אל מתאמרכד ואחר ומשמעבד והיינו דמפרשים דקדושה הגוף מיון דמיל[12] מו לא פקע אבל קדושה דמיס לא אלים כח הקדש מכח מקדיש מכון דיש לה פדיון ולא אמרינן בגיטא[13] ולא אל מיגיע דבר הכלל אלמלא דבר אל אל אל

ויאמר לו עבדי אתה. וזיקת לו: אלא המשחרר כותב. שטר לעבד חוזר על דמיו הואיל וחזיק שעבדו! יכלם לו: אין העבד חייב כלום במצות. המוהגות בבני חורין יותר מעבדיהם שלם היה קטני לו ולא יכול לשחרר: על דמיו. שעדיפים על הזוב: כותב. לפמלמר עבד לו שום שטר ומעבד אלא לבדו לבד לבדו לבדו לבדו

עין משפט
נר מצוה

גב **א** ב ג מיי' פ"ז מהל' עבדים הלכה ד' סמג עשין קז טוש"ע י"ד סימן רמ"ו סעיף ב:
גג **ד** מיי' פ"ג מהלכי שמיטין ויובל הלכה יג סמג לאוין קכה:

תוספות ד"ה

בת חורין אינו יכול ובטל והלא לא נברא העולם אלא לפרה ורביה שנאמר לא תהו בראה לשבת יצרה אלא מפני תיקון העולם כופין אם הוי רעשהו בה וכתב לו שטר על חצי דמיו חזרו ביה ראיה לדברי הרב אשה שהקף שני שטרות בשתרי אחד את חלקן וחלמה מ"ש חלוקין מלאכת יד ביניהם כמו דון יום ונתנו שיום אחד יעבוד רבו ויום אחד עצמו מפני שאומר הבו דהא עבדי דאתם עושים אותו שהקף את מ"ה הקנו שיהא עובד יום אחד לרבו ויום א' הוא חפשי לעצמו ואם מצא מציאה ביום של עצמו הכל לעצמו לא שיהלקו המציאה ביניהם דאמר שאומ' הקונים אם רבו שלא תהא מלאכת דייר בשותפות שאין רבו מתרצה בה ומ"מ אם שותפו אלא עובד אח רבו יש ב' כמו עבד בחצי ואם המציאה של אחר היום שלו כך פחת הנגיחה בגמ' שלו וכמו דאמרי' בגמ' נגחו שור יום שלו ואם לרבו יום של עצמו לעצמו ולא אמר' שהלקו ביניהם דמי פחת הנגיחה: **לישא שפחה אינו יכול.** מפני שחציו בן חורין: **בת חורין אינו יכול.** מפני שחציו בת ואע"פ דעבד מותר בממזרת דאפארנו בקידושין בסוף פ' האומר דרבי טרפון אמר בת נושא נושא ממזרת וממזר נושא שפחה ופסקינן התם הלכה כר' טרפון אפ"ה גזירת ומשחחרת אינו יכול לישא דדוקא ממזרת האסורה לישראל יכול לישא אבל גיורת אי משחחרת אינו יכול לישא לישראל ואע"ג דממזר מותר בגיורת דאמרי' התם דקהל גרים לא יהא שוה לישראל ואע"ג דממזר מותר בגיורת אבל עבד שאין בו בת חורין ישראל אסור בגיורת המותרת לישראל הלכך מי שחציו עבד וחציו בן חורין הוא אסור בגיורת המותרת בבת חורין. **דא"ר** אמאי תגן יכול והרי מותר בממזרת דעבד נושא בממזרת דאמרן ומשחחרר נמי מותר בממזרת בגיורת כאמרן בפ' עשרה יוחסין גיורי דתרוייהו ממזרי נחתינ סתורלי ואסופי דמסתמא לבא זה בזרע אלמא עבד משחחרר מותר בממזרת (אלמנה) ואינו יכול (אלמנה) נכוף אם רבו לשחררה. **תשובה** מפני שאומר הבעד אי אפשי ליקח ממזרת אחת אבל בממזרים ולא יהיה להם תקון עולמית שאם הוה יכול לישא שפחה יהיו בני עבדים ויש להם תקנה אם בשחרור אם בפדיון אבל בני אדם לא יהיה להם תקנה עולמית מ"ה כופין לא לשחרר ואע"ג דעבד אינו יכול לישא בת חורין אינו יכול אלא לפרה ורביה אחר אם הוא הולכים הוא ממזרים דאמר' התם בפ' אלו הן הנקבות שבשנה אחת בר ממזרת ובר ממזרת ולא שבשנה אחת בר ממזרת ובר ממזרת דעבד אין לו חיים הוקעו הוא ובני ממזרים. **ואי** אין לימא לא בי' מכר לא מכר לא מכר לא

של שני שותפין ודברי הכל. וא"ת והא נ' אליעזר דכפ' המוכל (ב"ק דף ל.) אינו יכול לשחרר אלקן כמו שאינו יוצא בגט ועין[מ] דבעינן עבדו המיוחד לו ומוקי[מ] התם אליעזר הא דאמר אמימר אינו מחייב אדם ולשם מכוון בגנבתו אלא בגט אחת: כלום ומקמר התם אינו עבד ומהני בן חורין וכן עבד של שני שותפין [פי' אליעזר ל"ל[נ]] אין יוצאין בראשי אינים וי"ל דשותפין דהכם הייינו לזה גוף ולזה פירות כמו מוכר עבדו לאחר ופסק עמו ע"מ שישמשנו ל' יום[ס]: דהוי דומיא דאדם ולשם אבל כשיש לו גוף ופירות יכול לשחרר אינו והא דקאמר התם אינו עבד ומהני בן חורין הייינו מגולל דהא דתנא אינו מחייב אדם ולשם אבל אם אמר לאחר מאמר אינו לא לעיל[ע] אחר לגיטא דמפקיר עבדו יש לו תקנה בשעבר וי"ל דשאר ולשי מפקיע אלסוף כדאמרינן לעיל[פ]: מה אשה אסורה ולא ממונה: **הא** דאמר חצי חצי. פי' בקונטרס שכתב בשטר אחד אלי נכסיי לך ון כתב לאחרו ואפי' מסר בגט אחת לך קנו דאמרת מי פלגא הוא לכתב לחרוויהו ואיכא שיור וקשה לרבינו שמואל דהא מדקתני כל נכסיי מסמע שמפרש בשטר אחד ומאי דאמרת מי מסמע דוקא אמר כולו קנו אבל אם אפי' פירש אלא אם כל אמ"ש לך קנו לגיטא שמואל דרבה לגטעמיה דאמר ליה בפ' שני דקידושין (דף כ:) ובמי שהוקשלוהו (שיחין ב.) כל שאין בה אחד זה אפי' בגט אחת אינו ובזה אחד זה לא קנה מין דשיר לא דמי לשיטרה אינו ומכר אינו דהתם הוי בזה אחד זה אם מכר אינו אמיתה א) וקפ"מ קשה לפירושו דאם כי מ' אמר כולו נמי לא ליקני בגט אחת מין דבזה אחד זה אי לא קני כמו בגט אחת מקדם שני אחיות דאינן מקודשות מין דבזה אחד זה לא הפסי קדושין בעינה אלא ודאי לא שיין כל שאינו נוסף ואת"ת יום שלי רבו אמאי דרבו ונותן עליה לעבד דאי"מהר אפי' שבת דאי"מהר עליה לעבד דא"ל דהכי חלקיו שיהא יום זה לזה אפילו בגיהה (עיין תוס' הראש"ו).

הגהות וציונים

מ) גי' רש"ל דאמר דהכי הא (גליון): **נ)** [ל"ש דבהרייתא] (גליון): **ס)** בכתי' נוסף דבהוא: **ע)** עי' רש"ש: **פ)** [ל"ל דמוקי. מהרים] (גליון): **צ)** פירוש מהמהרש"ל: **ק)** בכתי' ובתוס' הרא"ש ובתוס' הרא"ש נוסף דיבה: **ר)** בכתי' נוסף ואי בהן ומקבל לשני קנה: **ש)** בכתי' ובתוס' הרא"ש נוסף ואי דיבה: **ת)** בכתי' נוסף כל: **א)** [ל"ל שבת דאי"מהר עליה לעבד דא"ל דהכי חלקיו שיהא יום זה לזה אפילו בגיהה (עיין תוס' הרא"ש).

תוספות ישנים מבט'

א) ומסברר תליו ומכר תליו נקט שאין בלתי מקוה לשון מיכר מתוך המצר שאמרה כל מה שהיה לך אי תאמרו הטוקם שאינה לכך מהני לעצמו לכך מכני כדפי' בתוס' ריש מנחות:

תוספות ריא"ד

דברי הכל אף בשטר אחד שלוה אחד משחרר לא חלקו ולא שייר בו כלום ולא דמי למשחרר חצי עבדו. ואין שני עבדים משחררים בגט אחד כמו שאין שני נשים מגרשות בגט א'.

תוספות ישנים מבט'

א) ומסברר תליו ומכר תליו נקט שאין בלתי מקוה לשון מיכר מתוך המצר שאמרה כל מה שהיה לך אי תאמרו הטוקם שאינה לכך מהני לעצמו לכך מכני כדפי' בתוס' ריש מנחות:

הגהות וציונים

מ) גי' רש"ל דאמר דהכי הא (גליון): **נ)** [ל"ש דבהרייתא] (גליון): **ס)** בכתי' נוסף דבהוא: **ע)** עי' רש"ש: **פ)** [ל"ל דמוקי. מהרים] (גליון): **צ)** פירוש מהמהרש"ל: **ק)** בכתי' ובתוס' הרא"ש ובתוס' הרא"ש נוסף דיבה: **ר)** בכתי' נוסף ואי בהן ומקבל לשני קנה: **ש)** בכתי' ובתוס' הרא"ש נוסף ואי דיבה: **ת)** בכתי' נוסף כל: **א)** [ל"ל שבת דאי"מהר עליה לעבד דא"ל דהכי חלקיו שיהא יום זה לזה אפילו בגיהה (עיין תוס' הרא"ש).

עין משפט נר מצוה

צד א מי"י פ"ז מ"ב ס"ד ומ"ד עבדים הלכ' ד' מהגה שעין מ"ד טור ש"ע י"ד סי' רמ"ז סעיף ק:

צה ב מי"י פ"ד מה הלכה ז' טוש"ע יו"ד סי' קמ"ח סי' קפ"ח ס"ב:

צו ג מי"י פ"ד מ"ב: מ"מ מהל' מכר סעיף ד' ומ"ד מ"מ מהל' מכר סעיף ד' ומ"ד מ"מ מ"מ מהל' מכר ס' מנה מהל' ס' מנה מהל' מכר ס' מנה מהל' מכר ס' מנה מהל' מכר

ושור אינו משלם אלא נזק. יש רוצים לפטור אם השוכר או שואל קום מתחיו אפי' הוזק בפשיעה ומתבטל הרגה ממלאכתו כיון דקופז לחזור לתרפאות דכי היכי דלדשיע[1] אים בעמיתו ולא בעמיתו ה"נ לדשיע אים בעמיתו ולא אים בשור ואין יוס בו שומרים לאדם המזיק מדפריך בגמ' (דף ד:) ותו[2] שומר חנם והשואל מי אדם לחזיק שור הוא והא דפריך דאמרי הנתנתן (מכילתא פד:) המזיקה בחנם ב"ל דלא מיתיבי היינו בהמתה דלא הדרא ור"מ[3] אומר דלא אפילו בחנם בפחות דשמנו דלא הוי כי הוי בכלל מזק דמשום דבר לא פחתי דמיו בכל כך בפלו שור פשיעה דשמנו בכלל מזק הוא דפחתי דמיו ומתמלה בפחות שמין אותו כמה דמיו פחותים לימכר: **מאי** לאו בשאינה אחרונה. ולעיל מתי קנס לרבו למשנה אחרונה דקנסא לרבו ומעקה יהיו לעצמו והא דגנבו שור יום אל רבו לרבו יום אל עצמו לעצמו לאמונה כלפרכיתא נעל[4] כי הכי הלא לפשוט בעיא דהכא: **חבלי** ביה אחריני יהבי ליה לרבה. פע"ג דמעשה בעיא לעצמו כיון דקנסא בלא מזק נמי לרבו דמה לי קטליה מולו ומה לי קטליה פלגא[5]: **הואיל** ומדרש חכמים הוא. אומר ר"מ דמיקמי שמא ימלאנו בשוק ויאמר לו עבדי אתה[6] אכל בשן ועין לא מיקמי דאל קרי כי רב הוא אז[7]: **מעובב** גט שחרור אוכ' בו. הן בעיא לא אתיא אלינא דר"ל דרים פרק בתרא דכריתות (מ:-ז) (ו) המסקינן אלינא[8] דרשב"ע דמעובב גט שחרור אוכל בתרומה לא מי נמי יש לחלק דהתם בעמוב גט שחרור אוכל בתרומה אבל ע"י הפקר אוכל בתרומה כמו שמותר בפסחה כדפרישה לעיל (ג) ובכל מילי בתלוי עבד ותלוי בן חורין: **הרי** אלו אוכלים בתרומה. והא דאמרינן בפ"ק דכתובות (דף יג:) גבי עבדה כהנים ופי' אחד מהם ובעל הולד פטוקי ממסתקין אותו מדין כהונה מלדסתיק[9] ואיכה לו ולזרעו אחריו שהא זרעו מיוחס אחריו הא אמרינן בפ' נערות הם אמרו (יבמות דף ק:) דזרעו מיוחס אחריו דרבנן וכי גזור רבנן בזמן מיקומין לא גזרו לא מי נמי הכא לאחר שנולדו בתעבדו: **עבד** שמכרו רבו לקנס כו'. מכר קנס על מנת שיהא בן חורין ליה לאפי' ל"מ לא קי' הא לא עבדי לאפי' ל"מ לא קי' הא לא מכר לא מכר ל"מ לא מכר ל"מ לא מכר ל"מ

דלמא מודה ומיפטר ותבעי לדבנן עד כאן לא קאמרי רבנן אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם אלא כגון פירות דקל דהשתא מיהא ליתיהנו אבל הכא הא קאי שור והא קאי עבד מאי אמר ר' אבא ת"ש אילוד בית כמה לומר מם קנין כסף אוכל ילוד בית לא כ"ש אילו כן דיימי אומר מה קנין כסף שיש בו שוה כסף אוכל אף ילוד בית שיש בו שוה כסף אוכל ומנין שאע"פ שאינו שוה כלום ת"ל ילוד בית מכל מקום ועדיין אני אומר ילוד בית בין שיש בו שוה כסף בין שאין בו שוה כסף אוכל קנין כסף יש בו שוה כסף אוכל אין בו שוה כסף אינו אוכל ת"ל קנין כספו וילודי ביתו כמה ילוד בית אע"פ שאינו שוה כלום אוכל אף קנין כספו אע"פ שאינו שוה כלום אוכל ואי סלקא דעתך עבד שמכרו רבו לקנסא מכור מי איכא עבדא דלא מזדבן לקנסא אין איכא עבד טרפה והא חזי למיקם קמיה במנוול ומוכה שחין. גאביעא להו מי שחציו עבד וחציו בן חורין שקידש בת חורין מהו אמר רב אדא בר אהבה כשעשאו טרפה מי שחציו עבד וחציו בן חורין נותן חצי קנס לרבו וחצי כופר ליוריש ואי אמרת קידושין לאו קידושין ורשין מנא ליה

ואין אני קורא בה אשת שני מתים. וס"ת וכשלו מאי נפקא מינה אם היא אשת שני מתים אם לא אמרינן כפ' ד' אחין (יבמות דף לח:) דזיקת שני יבמין דרבנן גזירה שמא יאמרו שני יבמות כאשת מבית אחד מתיבמות זה לזה אין הכא ס"ל דהתם במתמר דרבנן הוא דקא מקשה מה נפשך אי קודושי ראובן בו. פי' בקונטרס דמשום פלוגתא דתלמודא דלעיל מסכפא ליה כי מייהיו הוו קידושין וקאמר דבר מסתא גופיה פסיגא ליה דהוו קידושין ובכה בר בר הוא נמי מזר מ מכח דברי רב מסתא ורבא דמסכפא ליה אי נמרי קדושי ראשון אי פקעי. **גמרו** קידושי ראשון. והא דאמרי' בס"ק דקידושין (דף ו.) בהמה של שני שותפין הקדיש חציה וחזר ונקרה והקדיש חציה כו' אם לא הקדישה לו נמרי שאני התם דאפשר שתרבה ויהיו מלי למיה הקדש ותליה[2] מולין אבל הכא דאי אפשר שתהא חציה מקודשת דכי יקח לים אשה כתיב בו מלי אשה מקמבר לממיר אז נמרי אי פקעי ותע"ג מקדשה מדמי למקדש אלי אשה לא קשה מילי דמיירי שפיר דהיכא דאיכא דעת אחרת גם שיהא בכולה אי ממי איכא לממיר דבהמה של שני שותפין שייך בקמיעו קלת שהרי בהמה היתה בת הקדש לפיכך לו נמרי אבל הכא אשה שפחה לה היתה בכלל קדושין: **אבל** אם כתב עליו אונו זהו שחרורו. וס"ת הא דאמר אמימר לעיל (דף מ.) המעפיל עבדו אין לו תקנה לתשמיש דאיכא נביה לו אלי מקנני ליה וכלן משמע דיש לו תקנה בשטר א) ועל כרחך לא משחרר ליה עד שיכתב לו אלא מייל השחרור היכי מזכן ליה[3] ומקר ליה לעובד כוכבים להשתעבד בו וי"ל דלא דמי למפקיע דעובד כוכבים לו קנ ליה אלא למעשה יהיו[2] ואכתי פס ליה גבי יבמאל ממונא דקני ליה לקנס ולולגות ולא הפקיעו ממנו אמנים עד אחר שיכתוב לו גט שחרור: **הא** לגופא. פי' בקונטו' גבי עבד קבע לו זמן אפשר לו יפלהו יהא גופו אלוו לעובד כוכבים ומעכבין משתעבד בו וכיון דמולו בתקנתא דרבנן דקנוסו אלי"ג דלא מעא דמיניה וגבי שדה מיירי דקבע ליה זמן לפירי אפשר לו יפלהו על זמנן אלא דהכא הפירות מפשר מפשר ומלוקן פה לפיכך אפשר לו יפלהו על זמנן אלא דהכא בגמרא (ובמסות סו.). **המוכר עבדו** לעובדי כוכבים. אלמוד דדמנן הוא (לקמן מד.). **יצא בן** חורין. דהמוכר עבדו לעובדי כוכבים קונסין אותו לפלוטו ולעכוב לגורות מפנס לתקפיעה ממנה לכן המוכר עבדו לעובדי כוכבים אפילו לכתוב גט (שרבנן כמה). משום דהפקיעו מידי מצות דעבד מיהב כגל מצות אפילו בשדה אין לו לשרמא לגלא פירות והשדה ברשות העובד כוכבים ופטור: בטלה

עבד חשיב לה מכירה וגבי שדה לגו מכירה היא: **הא דמטא ומינה.** דר' דגבי עבד: **אלא** גבי עבד דמטא ומינה. בגמרא קנאה קנאה לגופא. גבי עבד דקבע לו זמן לגופו אפשר לו יפלהו לו עד לאותו זמן יהא גופו אלוו לעובד כוכבים ומעכבין היה משתעבד בו וכיון דזולו בתקנתא דרבנן דאסרו לגורות ומע"ג דגבי עבד דקבע לו זמן לפירות עבדיו ואם לו אפרע לו ליום פלוני אכול פירות עד שאפרע משותיך אלכך אפי' מעות ומינה לגו מכירה היא וכ"ש בדלא מטא ומינה:

מגיד א מיי' פ"ד מהל' פיקוח נפש הלכה מז סמנ עשין מה טור ש"ע שם סי' מה סמי' יב מ"ש: **ראב"ד** ב מיי' פ"ג מהלכי אישורי מאכלות אסורות הלכה מכ"ו סמנ לאחין קנס:

קנאו ג מיי' פ"ח מהל' עבדים הלכה ה סמנ עשין ק טור ש"ע יו"ד כסן סעיף ה:

קנו ד מיי' שם הלכה ב

קיז ה מיי' שם הלכה ט

מחמות ו מיי' פ"ט מהל' מכר הלכה ד סמנ עשין ס"ע ש"ע חו"מ כסן סעיף ה:

מעי' ז מיי' פ"ט מהל' עבדים הלכה ב סמנ עשין מו טור ש"ע יו"ד כסן

תוספות רי"ד

אמר רב (חנה) [הונא] בר קטינא אמר רב יצחק מעשה בשפחה אחת שחציה שפחה וחציה בת חורין וכפו אה רב ורבא ורבינא אותה בת חורין כמאן כר' יוחנן בן ברוקה דאמר על שניהם הוא אומר ויברך אותם אלהים ואמר פרו ורבו ומלאו וגו' אמר רב נחמן בר יצחק לא מנהג הפקר נהגו בה: **מתני'** המוכר עבדו לעובדי כוכבים או לחוצה לארץ יצא בן חורין: **גמ'** ת"ר המוכר עבדו לעובדי כוכבים יצא לחירות צריך גט שחרור מרבו ראשון אמר רשב"ג בד"א שלא כתב עליו אונו אבל כתב עליו אונו זהו שחרורו מאי אונו אמר רב ששת דכתב ליה הכי לשתברה ממנו אין לי עסק בך: ת"ר דלוה עליו מן העובד כוכבים כיון שעשה לו עובד כוכבים נמוסו יצא לחירות מאי נמוסו אמר רב הונא בר יהודה נשקי מתיב רב אבות האריסין והחכירות ואריסי בתי אבות ועובד כוכבים שמשכן שדהו לישראל אע"פ שעשה לו נמוסו פטורה מן המעשר ואי ס"ד נשקי שדה בת נשקי היא אלא א"ר ששת זמן קשיא זמן אומן ל"ק הא דמטא זמניה הא דלא מטא זמניה אלא גבי עבד דמטא זמניה צריכא למימר אלא אידי ואידי דלא מטא זמניה ול"ק הא לגופא והא לפירא ואיבעיות

---

[6] ואין אני קורא בה אשת שני מתים מה נפשך אי קדושי דראובן קדושין קדושי דשמעון לאו קדושין אי קדושי דשמעון קדושין קדושי דראובן לאו קדושין. [א] איתמר חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה לראובן ונשתחררה וחזרה ונתקדשה לשמעון רב יוסף בר חמא אמר ר"נ פקעו קדושי ראשון ר' זירא אמר רב נחמן בר יצחק אמר ראשון א"ר זירא כוותיה דידי מסתברא דכתיב [א] לא יזמתו כי לא חופשה [ב] היא חופשה יזמתו א"ל אביי ולתנא דבי ר' ישמעאל דאמר בשפחה כנענית המאורסת לעבד עברי הכי נמי דכי חופשה יזמתו אלא מאי אית לך למימר שחופשה וחזרה ונתקדשה הכא נמי שחופשה וחזרה ונתקדשה. [ג] אמר רב הונא בר קטינא א"ר יצחק מעשה באשה אחת שחציה שפחה וחציה בת חורין וכפו את רבה ועשאה בת חורין (ד) כמאן כר' יוחנן בן ברוקה. [ה] דאמר על שניהם הוא אומר [ו] ויברך אותם אלהים ויאמר אלהים להם ומלאו וגו' [ז] אמר רב נחמן בר יצחק לא מנהג הפקר נהגו בה: **מתני'** המוכר עבדו לעובדי כוכבים או [ח] לחוצה לארץ יצא בן חורין: **גמ'** ת"ר המוכר עבדו לעובדי כוכבים יצא לחירות צריך גט שחרור מרבו ראשון אמר רשב"ג בד"א שלא כתב עליו אונו אבל כתב עליו אונו זהו שחרורו מאי אונו אמר רב ששת [ט] דכתב ליה הכי לשתברה ממנו אין לי עסק בך: ת"ר [י] דלוה עליו מן העובד כוכבים כיון שעשה לו עובד כוכבים נמוסו יצא לחירות מאי נמוסו אמר רב הונא בר יהודה נשקי מתיב רב אבות [יא] האריסין והחכירות [יב] ואריסי בתי אבות ועובד כוכבים שמשכן שדהו לישראל אע"פ שעשה לו נמוסו פטורה מן המעשר ואי ס"ד נשקי שדה בת נשקי היא אלא א"ר ששת זמן קשיא זמן אומן ל"ק הא דמטא זמניה הא דלא מטא זמניה אלא גבי עבד דמטא זמניה צריכא למימר [יג] אלא אידי ואידי דלא מטא זמניה ול"ק הא לגופא והא לפירא [יד] ואיבעיות

---

[6] ואין אני קורא בה אשת שני מתים. לומר תליה היתה לזה ותליה לזה ומכח שניהם היא בלה ואמרי' ביבמות (דף לא:) ג' אחין נשואין ג' נשים נכריות ומת אחד מהם ועבה בה הפני מאמר ומת מולגת ולא מתיבמת שנמתר ומת אחד מהם וגו' מי שעלה זיקת יבם ל' ולה שעליה זיקת שני יבמין חוז ע"א מאמר לא ילמה מזיקת יבום הראשון ובמקלקת מל עליה [ב] שבשתברה. מי העובד כוכבים לא יעסק בך: נמוס. לקנסן מפרס: **יצא** לחירות. דהוא כמכירה וקנסוהו ולמדוהו לגעל מעבדה לגו מייהו מעבד אמולן ובמ"ס: [ג] ע"ל עבדים בגותמיהם: **האריסין.** ישראל: **ואריסי בתי אבות** הוא נוטה הבריחה. וכ"ה בתוס' לקמן מד ע"א דר"ח אמר רבה: [ד] **וחבר** ישראל: **דמי** (ר"ה בתוס' הרא"ש, ע"ש): [ה] בבה"ר נוסף

מסורת הש"ס עם הוספות

[1] לקמן דף מב:.

[2] יבמות סו. לעיל נח.

[3] שבת קיח. יבמות סה:

[4] קידושין לב:, [5] (לעיל לא:) יבמות לח:

[6] לקמן מד ע"א ד"ה מ"ל, [7] (לעיל לא:) יבמות לח:

[8] (ובכרכו כט:), [9] (לעיל לא:) יבמות לח:

[10] (לקמן מד ע"א ד"ה מ"ל), [11] לקמן סה: קידושין: [12] (חוס' ש"ס ד"ה מ"ל), [13] (עי' חוס' ד"ה ב"מ ע"ה בכורות ל:) ב"מ ע"ה בא"מ ע"ה בכורות ל:

[14] לקמן מד. [15] לעיל לא: ע"ש.

הגהות הב"ח

[1] (ב) גמ' ממלן כו' ל"ש מ"ל לעיל ל' מז ע"ב ומתמהרנן ותליה מפוס סמיל מלוה רבה ובן בכרמות ל' מז ע"ב שמחכר ל"ש עמוד מלוה לגופה ומפרוך מלוה הבפה בעבדה לגו ומבני מלוה לגופה שלמה וכ"ל בחוס' בכרכ מכ: ד' ל' [והמבאר חמר]

תורה אור השלם

א) וְאִישׁ כִּי יַשְׁכֵּב אֶת אִשָּׁה שֹׁכֶבֶת זָרַע וְהוּא אִשָּׁה מְבֻרֶשֶׁת לְאִישׁ וְהִפְקַדְתָּה אוֹ חֻפָּשָׁה לֹא נִתַּן לָהּ בִּקֹּרֶת תְּהִיֶה לֹא יוּמָתוּ כִּי לֹא חֻפָּשָׁה. (ויקרא יט, כו)

ב) וַיָּבֶרְךְ אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ וְכִבְשֻׁהָ וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל חַיָּה הָרֹמֶשֶׂת עַל הָאָרֶץ: (בראשית א, כח)

תוספות ישנים מכת"י

א) ומש"ק אין לנקן: לשיטת המגמר נרוך ואסון נ"ל תקנה:

הגהות וציונים

[1] (ב) לפירא והרי משכון ד"לפירא ומזן ד"נופיה הבא בנאי עפרי ובלולין, וכתב דוד מרוסת הרמב"ם: [2] ע"ל ישראל: **דמי** (ר"ה בתוס"ם): [3] בכה"ר נוסף ד"ה אמר רבה: **וחבר** ישראל: **דמי** (ר"ה בתוס' הרא"ש, ע"ש): [4] ע"ל

---

[1] (ב) נמי ממלן כו' ל"ש מ"ל לעיל ל' מז ע"ב ומתמהרנן ותליה מפוס סמיל מלוה רבה ובן בכרמות ל"ש עמוד מלוה לגופה ומפרוך מלוה הבפה בעבדה לגו ומבני מלוה לגופה שלמה וכ"ל בחוס' בכרכ מכ: ד' ל' [והמבאר חמר]

---

[1] (ב) לפירא והרי משכון ד"לפירא ומזן ד"נופיה הבא בנאי עפרי ובלולין, וכתב דוד מרוסת הרמב"ם: [2] ע"ל ישראל: **דמי** (ר"ה בתוס"ם): [3] בכה"ר נוסף ד"ה אמר רבה: **וחבר** ישראל: **דמי** (ר"ה בתוס' הרא"ש, ע"ש): [4] ע"ל

---

[1] (ב) לפירא והרי משכון ד"לפירא ומזן ד"נופיה הבא בנאי עפרי ובלולין, וכתב דוד מרוסת הרמב"ם: [2] ע"ל ישראל: **דמי** (ר"ה בתוס"ם): [3] בכה"ר נוסף ד"ה אמר רבה: **וחבר** ישראל: **דמי** (ר"ה בתוס' הרא"ש, ע"ש): [4] ע"ל

---

[1] (ב) לפירא והרי משכון ד"לפירא ומזן ד"נופיה הבא בנאי עפרי ובלולין, וכתב דוד מרוסת הרמב"ם: [2] ע"ל ישראל: **דמי** (ר"ה בתוס"ם): [3] בכה"ר נוסף ד"ה אמר רבה: **וחבר** ישראל: **דמי** (ר"ה בתוס' הרא"ש, ע"ש): [4] ע"ל

כי רבנן אינבעית אימא בשלוה על מנת שמשכנו הא דאמרי תרי אמוראי בשלוה על מנת שמשכנו הא דאמרי תרי אמוראי דאמר רב אחא בר יעקב אמר רב אשי אמר רב אחא בר יעקב אמר רב אשי אמר רב אחא בר יעקב אמר רב אשי א

נטייה. פי׳ בקונטרס מדבלה דהא איסורא דרבנן הוא והיכי פטיר מינה בגכורות כפ׳ פסולי המוקדשין (לה: ר״י) אלמא אין דהוי איסורא דאוריי״תא ומן הכא מקשינ״ן ליה ממנות היכי פטיר מינה ומפרש ר״ת נטייה הרס גם הרישא ימירא דהוי איסורא ונזייריה כפירום הקונטרס ואף על פי שהוא דרבנן חזיב טפי מתקולה ומייתי ראיה מנטייה ומינה אלמא שקה הכא היכי פטיר דלמא עבד שלמי המקבץ ליה מתנות ממיר טפי מאיסורא דאוריי״תא כדאמרינן בפרק פסולי המוקדשין (שם דף לה:) ואומר ר״ש דגבי שביעית אין לן להתחיל טפי מבשום מקום לפי שהיו מזלזלין בה בהדרבין בפוף הניחקן (לקמן מד.) שהיו חשודין על הבשיעית לכך מייתי שפיר מינה דלא קנסו בנו אחריו ובעבור שיש בו רגש שקונסים אותו ״המשמש לעולם פטילו בנו יון דקנסו זכה בו הלוה ובשום שהפקידו אצל אחד זה מנה זה מתנים דאמר ר׳ יוסי חכל יכא מונא עד שיבא אליהו (ב״מ יח ב). הכם קנסינן לזו כי היכי דלדלי ואם היה מחזיר לבנו לא היה מודה: **שנתקווצה.** פי׳ ר״ש קוצץ ״הכלשים בה וכן מפרש מרוסלמי״ אצל המוכרים בפרק הנזיר (שבת דף קג.) המולם עוקין והמגזל זכרין בה ליפות הקרקע כי שהוא אש״ע דפער בהם בלתעלה דמביריה הכא ליכא לאוקמי בהכי בשביעית אלא לריכה לגופה:

״לחוצה לארץ שאר לחירות. ואם תאמר היכי דמי אי אזל מעבדיה אינד מת אזל מבעל בהמתן אחר מת אזל מבעל בהמתן דבעל״ן כלומר אינו יכול לוקיתה בלמרינן בעלמי כמוכות (דף קי:) אלון הכל מוליאין ויש לומר דמיד בסמכרו קנסינן ליה כן יפלולו לוקח בדברים ליל אחרינ:

מידי

רבו לחזור כאן שאין דעת רבו לחזור בו אחריו ״ויצא העבד אחר רבו ויצא לא סני דלא נפיק והתנן״ ואין הכל מוציאין אלא יצא העבד״ אחר רבו לסוריא ומכרו רבו שם אם דעת רבו לחזור בו אחריו אין כופין אותו. אמר רב עגן שמעית מיניה דמר שמואל תרתי חדא דר׳ אבהו דאיתמר ״המוכר שדהו לשמואל אמר ״אינה מכורה כל עיקר בחדא הדרי זבינו ובחדא לא הדרי זבינו ולא ידענא אי מיניהו אמר רב יוסף ניחוש בבריתא המוכר עבדו לחו״ל יצא לחירות וצריך גט שחרור מרבו רבו שני ולא הדרי זבינו וכי אמר שמואל התם אינה מכורה ״ומעות חוזרין ורב

ואם תימצי לומר כוון מלאכתו במועד ומת ״לא קנסו בנו אחריו משום דלא עבד איסורא הכא מאי לדידיה קנסו רבנן והא ליתיה או דילמא לממוניה קנסו רבנן והא איתיה אמר ליה תניתוה״ ״שדה שנתקווצה בשביעי״ תזרע למוצאי שביעית ״נטייבה או בדיירה לא תזרע למוצאי שביעית אש״ר יוסי בר׳ חנינא ״דנקטינן הטובה ומת בנו זורעה אלמא לדידי׳ קנסו רבנן לבריה לא קנסו רבנן״ אמר אביי ״נקטינן טימא טהרות של חבורו ומת לא קנסו רבנן בנו אחריו מ״מ״ ״היזק שאינו ניכר לא שמיה היזק וקנסא דרבנן היא לדידיה קנסו רבנן לבריה לא קא קנסו רבנן״ אלו לחוצה לארץ: תנו רבנן״ ״המוכר עבדו לחוצה לארץ יצא לחירות וצריך גט שחרור מרבו שני רבן שמעון בן גמליאל אומר פעמי׳ יצא ופעמים לא יצא כיצד אמר פלוני עבדי מכרתיהו לפלוני אנטוכי לא יצא שאנטוכיא יצא והא תניא מכרתיהו לאנטוכי יצא לאנטוכי השרוי בלוד לא יצא לא קשיא הא דאית ליה בארץ ישראל הא דאית ליה אשפיזא בארץ ישראל״. ״בעי רבי ירמיה בן בבל שנשא אשה בארץ ישראל והכניסה לו עבדים ושפחות ודעתו לחזור מהו תיבעי למ״ד״ ״הדין עמה תיבעי למ״ד הדין עמו תיבעי למאן דאמר הכא דין עמה כיון דהדין עמה בדידה דמו או דילמא כיון דמשעבד ליה לפירא בדידיה דמו ותיבעי למאן דאמר הדין עמו כיון דהדין עמו בדידיה דמו או דלמא כיון דלא קני ליה לגופיה בדידה דמו תיקו: אמר ר׳ אבהו שנה לי רבי יוחנן״ ״עבד שיצא אחר רבו לסוריא ומכרו שם רבו יצא לחירות והתני ר׳ חייא איבד את כשותו לא קשיא ״כאן שדעת רבו לחזור והתניא״ ״יוצא העבד אחר רבו לסוריא ומכרו שם אם דעת רבו לחזור בו אחריו אין כופין אותו. אמר רב עגן שמעית מיניה דמר שמואל תרתי חדא דר׳ אבהו דאיתמר״ ״המוכר שדהו לשמואל אמר״ ״אינה מכורה כל עיקר בחדא הדרי זבינו ובחדא לא הדרי זבינו ולא ידענא אי מיניהו אמר רב יוסף ניחוש בבריתא המוכר עבדו לחו״ל יצא לחירות וצריך גט שחרור מרבו רבו שני ולא הדרי זבינו וכי אמר שמואל התם אינה מכורה״ ״ומעות חוזרין ורב

אלא מאי״ פ״ז מגרש ״ר״ מ״ ר״ש אומר״ ר״ש אומר״ ר״ מ״ ר״ מ״ ר״ מ

השולח פרק רביעי גיטין מה.

ורב ענן. דלא ידע כהי מנייהו אמר בריית'א דלעיל לא הוה שמיע ליה לפלפוטא מינה: **ואי מדשמואל.** וא"ת לפלוגו מדשמואל דאמר מיהא מכורה כל עיקר אלמא כיון דלאו מכר הוה משעת מחזיק: **ממאי דאינה מכורה ומעות חוזרין דילמא אינה מכורה.** לענין דפריסת לעיל ומעות מתנה: **אמר משמיה.** של קדושין מחזיק דאמרה יודע שאין קדושין תופסין בחמותו ונמצר ומן לאם קדוקין: **מאי חזית.** במכירת הערב דקנסת לגוקה: **חורא.** חור כוחל שהעכבר נכנס לתוכו ונעלו ומעמד מלדפיו: **חורא מנא ליה.** הגגיהם: **היכא דאיכא איסורא.** והנה העבד בית לוקה: **אבתריה.** לפיסיון בחזקה: **ר"מ** מפקעינא ליה מיגך מדרבי אמי דרבי יאסיה: **לא ישבו בארצך.** אל תוקלהון ממיכם אלא אדונינו: **אל** תוקלהון לפיסיון כוכים שלו: **הבי נרסינן** וקנסיה ליה לרבי יאסיה: **במובר עבדו לחוצה לארץ.** כאן לחיות כסמוך לבית דין שסם מכרו לא יפגיעו לגוקה אלא יצא לחירות: **הבי נרסינן** וקנסיה ליה לרבי אמי דרבי יאסיה: **מעמך מיבעי ליה.** אלה יפקרם מעמך מן מרך ומאל לכוליפא לחו"ל כמו אמר הכל אלהים מלאיו (בראשית לג): **שברח מחו"ל לארץ.** הסיעו אמר יגלו אלוך לארץ: **ע"מ שתחרור.** והזהיר הכמוה נגיא דין שיכפוהו שלא לחשעבד: **ר' חייא עצמן קנוי לך.** הרי עצמן קנוי לך: **אשר מעשיו.** לכשאקבך ולו זמן ליה ר"ל מעומדר למפרע. ומהכא אמרי' בעמוד (דף נג:): **דרבי כהיר מאיר סבירא ליה** דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם: **לבי בותאי.** מו"ל ולו ורב אמרא נמי בבבל הוה: **שלח להו.** כן תעשה לכל אבדת אחיך: **דמשמע להו קראי.** פסוקים דקרא הכי משמע להו טפי והן אינן שומעין לדברי חכמים לחכי לה אלא להו כדכי: **דנחמנו את.** בלומר מכירין אנו בך שחסיד אתה ולא תשקר: **מתני'** מפני תקנת שביון. גמ' מפרש לה: **גמ'** מפני דדוקא דבריבורא הוא. אין לו לדמוק הכמוד ולהכמיה לידי עניות בכמל אלו: **אי דילמא.** אלף ומסקו מעשיו כוכים נפשיהו נפשיהו ולגיבנו ולייטו טפי מפני שמוכרין אותן ביוקר ונפקיה מיהא אם יש לו אם עשיר לו קרוב ברוקה לפדותו ממיכם הכנסה: **אל'פי דינרי.** אלמא משום דוחקא לכיבוריא הוא: **דליכא אלא חד.** שבוי מ"ק אין לחיקון הבעלים כולו שמא יקלפו אל הכמיים שבמיים לא יחיקון ורבי אמרון לו חיים בשלמלאת ומחיילים ורבי אמרון לו חיים אלא אם כן יש שבוי אחרים עמו אמר אחיל אחזו בנתיה דרב נחמן בי קיימן בחימנותיהו אהדדינהו אמר נשי כל מילי דאית להו סדרן לחדדי בבית הכסא שמעינהו דקאמרן עדי גוברין ונהדדיי גוברין לימא להו לשבויהון דלירחקינהו מהכא דלא ליתו אינשן ולישמעי ולייפרקון קם ערק אתא איהו וההוא גברא לדידיה איתרחיש ליה ניסא עבר במברא וההוא גברא אשכחוה וקטלוה כי הדרן ואתן אמר הזו קא בחשן קדידא בכשפים: **מתני'** ואין לוקחין ספרים תפילין ומזוזות מן העובדי כוכבים יותר על דמיהן מפני

מידי דהוה אמבקר אחותו. ולפי האמת יש נחלק דלא שייך כתם לגמיכר אלא יודע כמו מתקדם אמותו דהא רב קאמר דמכורה ויוצאה: **דלא** דגרבו ודייתו. והא דמיגיל בפ' נערה (כתובות נב.) נמצים והיו מנקפין מעות עד עשרה בדמיה פעם ראשון פודה שלמי אשתו דהוא כגופו? יוחר מבתו דהכא ועל עצמו לא מיקנו שלא יתן לו אחר לו בעד נפשו? ור' יהושע בן חנניה דפריקה לבהמה חיטון מעמון הרבה בהקיקתן (לקמן דף נח.). לפי שהיה מוטלא בחכמה אי נמי בשעת מוכן הים לא שייך דלא לגיגרמי:

תורה אור השלם

א) לא תשבו בארצך פן יחטיאו אותך לי כי תעבד את אלהיהם כי יהיה לך למוקש. (שמות כג, לג)

ב) לא תסגיר עבד אל אדוניו אשר יצל אליך מעם אדוניו: עמך ישב בקרבך במקום אשר יבחר באחד שעריך בטוב לו אל תונגנו. (דברים כג, טו-יז)

ג) וכן תעשה לחמורו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבדת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה לא תוכל להתעלם. (דברים כב, ג)

ד) אשר עוד בקשה נפשי ולא מצאתי אדם אחד מאלף מצאתי ואשה בכל אלה לא מצאתי. (קהלת ז, כח)

הגהות וציונים

מ פסד"ר **מפקינא** (כמו ברש"י ושא"ר): **ג** ס"א אלהיו וכן איתא בילקוט (גלינן) מהרש"ל: **ג)** ס"א ל"ג (גלינן) מהרש"ל, ועיין מגדל דוד: **ד)** והעבד דנקרא אבוי נחמני עי' ברש"י שלו לד ע"ב ד"ה ונלכתא) (גלינן): **ה)** שאין האור שולטת בהן? ליתא בדפוס: **ו)** כתי' הא: **ז)** כתי' מעבדא:

ליקוטי רש"י

דרב ענן. דהוה מפקיר ליה כהי הדדם דאמר לא הדדם הן בריית'א דלעיל גנו מיפחדו לא הוה מסמיע ליה. **ואי מדשמואל.** ומא דאמר שמואל אינה מכורה. **ג)** הוה מכורה לא הוה מסמיע מידי. ושמואל **אמר מעות מתנה.** ולמאמר אמר ומן לאם מתנה. **מאי חזית** דקבסינן לאוקה. גבי מוכר עבדו כמוכר לאחרן לאמרינן לן הכי זמיי ויוצא מן הכנסה ומפקיה ליה לגוקה. **בקבסיה.** לפיסוי שיהו מחיבין ויוצאו מוכר לחיות. **לא עכברא אלא חורא.** עכבר הגגוג ומנגיה בחור אם לא היה חור אינה מגיעה לגגות כי היה נוגע הלכן חורא אלא ליה. **חור היכא דאיכא איסורא.** לגוקה שהעבד אלו [שם]. **לא תסגיר.** מהכהנים לגיל עבדיהם לגוקה לפיסוי עם שהחרור. **אל** כשהעבד אלו לא קרי לה לגוקה אמר דיבחמנו. ולגוקה בנמיי דעל מי שהיה בנוגע בגיל אמי בנתיה ומנהו מהיה בהיה יתום בשלו אם אבי מתמנו. **דבר** אמר אמר אמר

אמרי לה קורין בו. פי׳ בקונטרס דהוה ליה ספק פקיקה דשמא דשמעי׳ לכתבו ואפילו כתבו עובד כוכבים שמא כתבו למעוט לשיראל ולא נסם עבודת כוכבים ואין נראה אפילו כתבו מעבד כוכבים יגנו והיינו דלקמן מפרש טעמא משום כל שאינו בקריאה אינו בכתיבה אלא טעמא דאמרי׳ה לה קורין בו משום לאיכא דאמרי׳ לי׳ מי׳ שיראל כתבו לחל לכך עובד כוכבים לכתוב[מ] **והא** דתניא יגנו האי תנא הוא. וכה מלי למימר דרבא״ג אלא דבעי כתיבה לאמה דלחמר בסמוך אלא מייתי מתא לאיריי בה בהדיי. **כל** שישנו בקשירה ישנו בכתיבה. מקמן דאמר״ה לאמר אמה מוגדת מלא ושוטה ליתיה כיון בריש המכלה (ממות לה מב) ליתיה בעובד כוכבים דדרש בני ישראל ועבדו ולא בעובדי כוכבים מכלל דאמה כשרה ואמרינן מי סוכת גגב״ן כשרה בס״ק דסוכה (דף ח:) ודוקא בס״ק ותפילין ומזוזות לכתיב בעבדי ובשמחתם דלשון הכי: **עד** שיעבדם לשמן. כרבא״ג קא״ל דבעי עיבוד לשמה דמעיקר בהמקין (לקמן דף ט:) דיהוה לאמה לקמיה דרבי אבהו א״ל מ״מ שכתבתי גולין אלו לא עבדמיה שכרך ואין[מ] אמה נאמן לאפסיל מ״מ[מ] וכל דאיתליגנו אמי ורבא בס׳ נגמר הדין (מסכתין דף ט:) דאמרינן מילתא היא ומוקי הסם פלוגתייהו בפלוגתא דרבא״ג ורבנן לא נסם ספי׳ שם בקונטרס דאמי׳ דאמר מילתא היא דרבא״ג דבעי עיבוד לשמן דאם כן קשיא אלבתא אלבתא דק״ל כרבא קשיא אלבתא דק״ל כרבא אבל אמי׳ בא מפרש ר״ם דאמי׳ כרבנן אלא מפרש ר״ם דאמי׳ כרבנן לא בעי עיבוד לשמן דאם כן אמאי מעמקינן הקנסים ומבטלינן אותם בשמן כיון דאזמנה מילתא היא ורבא דבעי לשמן דסגי בשלר הזמנות דמעמקינן הקנסים ומבטלינן אותם בשמן כיון דאזמנה מילתא היא ורבא דבעי לשמן ולא הזמנה מועטת ואפ״ג דאמרינן בתחבלה (ממות דף מב:) דרב דבעי לשמן ומשולל כרבא״ג דבעי עיבוד

משום נדר אני מוציאך. בההוא אסכו רבנן לאחזיר ולא לא אמר מותר לאחזיר: **קסבר.** כ"ש נחמן: **טעמא.** דמתני' שלא לקלקלנה על בעלה לאחר שנתגרשה לאחר ויאמר אילו הייתי יודע שהבדיים בלחין אי לא סבור לי לי הפרה אפילו הוא עוזבן לי אזיר דפרק מנה לא היימי מגרשין לי מאי מוליף בטעמא גירוסין שמפני כי אני מוליף וכמגרשתן הרי בעמי בעלן לומר בכי אמרי לא כדברים כדאיתן ומעלה דברים כדאיתן ומעלה אם הוא ומנינה אם רבי נחמן צריך שיאמר לה הוי יודעת שמשום שם עי אנו מוציאך ומשום נדר אני מוציאך קסבר טעמא מאי מאי שלא יהו בנות ישראל פרוצות בערוות ובנדרים הלכך צריך למימר לה הכי. תניא כלישנא קמא ותניא כלישנא בתרא תניא כלישנא קמא א"ר מאיר [6] מפני מה אמרו המוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר ומשום נדר לא יחזיר שמא תלך ותנשא לאחר ונמצאו דברים בדאין ואמר אילו הייתי יודע שכן הוא אפ' אם היו נותנים לי מאה מנה לא הייתי מגרשה ונמצא גנז בטול ובניה ממזרין לפיכך אומרים לו הוי יודע שהמוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר ומשום נדר לא יחזיר. תניא כלישנא בתרא [6] אמר רבי אלעזר ברבי יוסי מפני מה אמרו המוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר שלא יהו בנות ישראל פרוצות בערוות ובנדרים לפיכך [8] אומרים לו אמור לה הוי יודעת שמשום שם רע אני מוציאך: רבי יהודה אומר כל נדר שידעו בו רבים לא יחזיר ושלא ידעו בו רבים יחזיר: [9] אמר רבי יהושע בן לוי מ"ט דר' יהודה דכתיב [10] ולא הכום בני ישראל כי שבעון להם נשיאי העדה ורבנן התם מי חלה שבועה עלוייהו כלל כיון דאמרו להו [11] מאריש רחוקה באנו ולא באו לא חיילה שבועה עלוייהו כלל והאי דלא קבלינהו משום קדושת השם [12] וכמה רבים רב נחמן אמר [13] ג' ר' יצחק אמר עשרה רב נחמן אמר ג' [14] יומים ב' רבים ג' רבי יצחק אמר עשרה דכתיב [15] עדה: רבי מאיר אומר כל נדר שצריך וכו': תניא רבי אלעזר אומר לא אסרו צריך אלא מפני שאינו צריך במאי קמיפלגי [16] ר"מ סבר אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד ור"א סבר [17] אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד: א"ר יוסי בר' יהודה מעשה בציתן וכו': מאי

תנא דקתני מעשה חסורי מיחסרא והכי קתני בר"א בשנדרה הוא אבל נדר אידהו ויחזיר ואמר רבי יוסי ברבי יהודה מעשה נמי בציתן באחד שאמר לאשתו קונם אם אינו מגרשיך וגירשה והתירו לו חכמים שיחזירנה מפני תיקון העולם מאי

אי אמר לה הכי מצי מקלקל לה. נראה דתשמש לו זוזי כי אם לעז בעלמא ולא שייחס ממש מקלקל לה. נראה דתשמש לו זוזי כי אם אמר ע"מ [7] דלמא דבכמה דוכתי מהכי גילוי דעת כמו שנר מבדתא דהשתא שנפלו (כתובות דף עט.) חזרן ולא אלטריכו לו זוזי דפרק אלמנה ניזונת (שם דף ס.). הכא ליכא למימר הכי מדבעי לר"מ מנלי לך דלא אמר לה אמר לה אמר לה

קמט א מיי' פ"ט מהל' גרושין רמב"ן ריטב"א ר"ן ר"מ ר"ל ר"ת פמ"ג:
קנ ב ג מיי' פ"ט מהל' גרושין הלכה יא ומנ"ל פמ"ג ס"ד ס"ה:
קנא ד ה מיי' ס"ק מהל' מתנות עניים סלבה"ם ומנ"ל פמ"ג קצה טור ע"ש ר"ל סי' רנט סעיף ד:

מסורת הש"ס
עם הוספות

מ) יומא דף מ"ב ב"מ מ"ב ב"ב ס"ג. **נ)** [מוספתא ס"ג ע"ש ר"ל ר"ת ר"מ ר"ל ר"ן] [ובירושלמי פ"ב מה: ד"ק]. **ס)** [ובירושלמי פ"ב מה: ד"ק]. **ע)** כתובות דף עב. **פ)** [בסוגיה שם נב:]. **צ)** [בסוגיה שם נב:]. **ק)** עמוד א ד"ה אבל אי. **ר)** ד"ה המוציא.

גליון הש"ס

גמי' באומר אמרו רב הונא פירות. עיי' בעה"ק דף ל"ב ע"ב תוד"ה ותוכלם:

הגהות וציונים

מ) ר"ש ל' (גליון). ובמי"ש ס"ב ד"ה ומיש רבינו. **נ)** כה"מ ובמי"ש ר"ה ר"ן ר"מ ר"ל ר"ת ר"מ ר"ל ר"ן ר"ת ר"ל ר"ן ר"ת ר"ל ר"ן ר"ת

פירקו. פליג: משום קלקולא. אלא יומאמו בעודי כוכבים ויומדו ממעשיהם ומחי אפיהן ליכא למיחש לזה אמינא אימא לתיאבון הוא דאכיל. ולא הוי מן אלא מומר ומכמיים הוא לתמיהן איפורא. עניים הניעו עליו כן וחזו אוכל נבילות לבעיים: חייבא ואגלגלתא. שקר וקטר ופקיע ועיגול[1] אל תקן לו אל עופרת בתוכו: דיומא בתרא. בסוגרון אוכו: דלחולא אדמיה. שימוחל על דמו: איקמטינהו ואותבינהו. לקטור אתקם לוהוטיכם: חייבא ופ"נא. אלוהי מכה ומה ומלי מכה: יתיב אבאל ישתי. אל יומו אל מה אבאל מתאכל אלו הם היה מגמלם לגמעיו ליום מחר: למזגא עליה. כר מו מסת לישן[2] עליו: דריסי ברי. בעוני ומחון אמנעיי הוא לי כר ומסת: מזריקא. כרכוס: מתני' הכי גרסינן לוקח ומביא בבוריים. בכל אנה בקרי ליקח מן העובד כוכבים מיכוני מיוחדים בדמים יקרים ומביאם לירושלים: מפני תיקון העולם. אלא יהא לעובד כוכבים ונם לא מכר יוכיח לחזור אחריה ולבדות: גמ' שאין קנין לבר. אם קנה עובד כוכבים קרקע בארץ אין קנייני קנוי לבקעיבה מקדושתה אלא מתחייב בעשר ויטרלל לקוחה ממנו מן הפירות לרץ לבעל אדם. לכל לרכיכן: דינוגר ולא דינון של עובד כוכבים. אלא מיכון עובד כוכבים ולא יבון בשעה מיכון שהוא גמר מלאכתן למעבר מיכון עובד כוכבים לבעל: ולאחר מיכון מיכולתן אינון אבל לא הגבלו בקרקע העובד כוכבים ולקנון יטרלל בטבולין ומיכון מיכון למעבר לקרקע אלא בד בד עובד כוכבים לא קנון אלא בד בד מיכון ומיכון לבעל: ולא מיכון ומלה ומלה עמך[3] אלא בד בד מיכון ומלה ומלה עמך: אלא בד בד מיכון ומלה ומלה עמך[4] אלא בד בד מיכון ומלה ומלה עמך: אלא בד בד מיכון ומלה ומלה עמך[5] אלא בד בד מיכון ומלה ומלה עמך[6] אלא בד בד מיכון ומלה ומלה עמך[7] אלא בד בד מיכון ומלה ומלה עמך[8] אלא בד בד מיכון ומלה ומלה עמך[9] אלא בד בד מיכון ומלה ומלה

טבל וחולין מעורבין זה בזה. פי׳ בקונטרס אין לך כל חטה ושעורה שאין מליה טבל ומליה חולין ואריך לעשר מיניה ויהא ולא ממנו על טבל גמור ולא מטבל גמור עליו מפני שמפרש מן המחיצה שבטל מן הטבל ומן המחיצה ומן המחיצה ומן הטבל אבל כי מפרש מיניה ויהא מעשר מן המחיצה שבטל מן המחיצה שבטל מן הטבל שבטל מן הטבל אין לך מחיצה בכנוסים ומחוסר שהוא חולין מני מקדש לא יהא כתמרעין בפרק הספינה (ב״ב דף פא.) וחזקיה לומר לא הוי משכחת דמיניה כנוסים לכלכם שלא יעכוד לחקדיש קאמר לגיהנם ומעמא דלא מייתי כלל קאמר ועוד כפ׳ כי כבוד (כמוהו דף מח.) גבי חמם מלעים ולא מלי חמם קאמר דמיו״ע לא בלו דבר אסי לאמר כאחתן שאינן מאכלן מאכלה לקרבנות ומאכלה לקרבנות ומאכלה לקרבנות הן פטורין אפי׳ ב״מ״ד חמם ואפילו הן פטורין אפי׳ מלי חמם ליכא לכך גרשה דאין מקרבה לגבוה זה דמיון דאין בריה שאם הגיע לו מלגו מי עובד כוכבים לא מליו ולא ידעי׳ כמה ולא מעשר מיניה ויהא שם מעשר ממלגו והשאר מלגו אל עובד כוכבים לא מליפא לה מקצתו ומיהו יכול נתקבן שיפרש עליו ממקום אחר״ ויפרש הם עליו ממקום אחר ואחרון אחרון מקולקל עד שלא יאכל כי אם מעט וכל המעשרות והתרומות יתנם לכהן ולוי״ה: **ולביתך** מ״מד שאדם **מביא בכורי אשתו.** וא״ת והא מן התורה אין לנשיא פירות בנכסי אשתו אלא מקבלת דרכנן בעלמא היא? מ״ש בפ״ב דמכות חכם לתורה ואין הבעל יכול להפר מ״ל כר׳ אלעזר דאמר אם אדם רוצה שתתבבה אשתו בביתי הלכך לא מצי מקלקל לה ובאינו צריך שהבעל יכול להפר ס״ל כר׳ מאיר דאמר יחזיר דכיון דהוא יכול להפר למה לה לא הפר ולא יחזיר דכיון דהוא יכול להפר לומר לה אי״ל דיעבי שהיתה יכול להפר: מאן חכמים דאמרי יחזיר ר׳ מאיר דאמר בעינן תנאי כפול. **והכא במאי עסקינן בלקלא שהיה לה לתנאיה.** פי׳ שלא אמר לה אלא משום אלילות אני מוציאך אלא אמר לה אלילות׳ כל לך דאיתי מוציאך דמכאן דלא אמר לה מדיי דמי דאפילו בתנאי נמי אינו בלום דלית ליה כללי הן אדה שומע לה שאם אמר לה הרי זה נשיך ע״ג שתתני לי ר׳ זוז עד לי׳ אין אניס אינה שלא נתנה לו הוא מנוחת אפיר שלא כפל דאמר הם לא תתני לי לא יהא לא יכל אמרי׳ מכלל לאו אתי שמעת הן והכי נמי בפלגי דעביה אע״פ שאמר לה משום אלילות אני מוציאך כיון שלא אמר לה אי״ל אמר לה ואלילות׳ כיון לא הייתי מוציאך כמאן דלא אמר לה מדיי דמי: **מתני׳ המוכר עצמו ובניו לעובדי כוכבים אין פודין אותו אבל**

פודין את הבנים לאחר מיתת אביהן. תנהו בני מכסי דיופי זוזי מעובדי כוכבים ולא הוה לה למיפרעינהו. **אתו וקא גרבי להו.** פי׳ הוו שובים אותם לעבדים בעבור חובם. אתו לקמיה דרב הונא אמר להו **פודין את הבנים** ולא בני עבדי כוכבים אין פודין אותם שכבר נשנה ר׳ אבא למתתו רבינו והוא שכבר נשנה שלשה א״ל בני מרגל דגילי דעבדי הכי: **התוא בברא דזבין בשלוחיה** אמר לה אמי׳ ר׳ (פ״ב שיין לקמ׳ מ״ב) פירקן אתו אבל פודין אתו אבל פודין את הבנים משום לקולקלא דיש הבא הא׳כא קטלא אמרי׳ לה דבן לר׳ אמי׳ אמי׳ ישראל מקרא חוץ לא דאיכל בגילות אתו הוא דאכלית הוא דאכלי׳ דאיכל אינו אמר לה דאי׳ לא מוקמי׳ דאמר מעשר אבל מעשר ומנעו מלהבאה בכורים כי אמרו׳ כיון שהשדה ראוי לעבוד כוכבים ולא יהא לה לחבריה מנו׳ מנו׳ המוכר עצמו ובניו לעובדי כוכבים אין פודין אותו אבל פודין את הבנים לאחר מיתת אביהן.

מ) [illegible] **ב)** [illegible] **ג)** [illegible] **ד)** [illegible] **ה)** [illegible] **ו)** [illegible] **ז)** [illegible] **ח)** [illegible] **ט)** [illegible] **י)** [illegible] **יא)** [illegible] **יב)** [illegible] **יג)** [illegible] **יד)** [illegible] **טו)** [illegible] **טז)** [illegible] **יז)** [illegible] **יח)** [illegible] **יט)** [illegible] **כ)** [illegible] **כא)** [illegible] **כב)** [illegible] **כג)** [illegible] **כד)** [illegible] **כה)** [illegible] **כו)** [illegible] **כז)** [illegible] **כח)** [illegible] **כט)** [illegible] **ל)** [illegible] **לא)** [illegible] **לב)** [illegible] **לג)** [illegible] **לד)** [illegible] **לה)** [illegible] **לו)** [illegible] **לז)** [illegible] **לח)** [illegible] **לט)** [illegible] **מ)** [illegible] **מא)** [illegible] **מב)** [illegible] **מג)** [illegible] **מד)** [illegible] **מה)** [illegible] **מו)** [illegible] **מז)** [illegible] **מח)** [illegible] **מט)** [illegible] **נ)** [illegible] **נא)** [illegible] **נב)** [illegible] **נג)** [illegible] **נד)** [illegible] **נה)** [illegible] **נו)** [illegible] **נז)** [illegible] **נח)** [illegible] **נט)** [illegible] **ס)** [illegible] **סא)** [illegible] **סב)** [illegible] **סג)** [illegible] **סד)** [illegible] **סה)** [illegible] **סו)** [illegible] **סז)** [illegible] **סח)** [illegible] **סט)** [illegible] **ע)** [illegible] **עא)** [illegible] **עב)** [illegible] **עג)** [illegible] **עד)** [illegible] **עה)** [illegible] **עו)** [illegible] **עז)** [illegible] **עח)** [illegible] **עט)** [illegible] **פ)** [illegible] **פא)** [illegible] **פב)** [illegible] **פג)** [illegible] **פד)** [illegible] **פה)** [illegible] **פו)** [illegible] **פז)** [illegible] **פח)** [illegible] **פט)** [illegible] **צ)** [illegible] **צא)** [illegible] **צב)** [illegible] **צג)** [illegible] **צד)** [illegible] **צה)** [illegible] **צו)** [illegible] **צז)** [illegible] **צח)** [illegible] **צט)** [illegible] **ק)** [illegible] **קא)** [illegible] **קב)** [illegible] **קג)** [illegible] **קד)** [illegible] **קה)** [illegible] **קו)** [illegible] **קז)** [illegible] **קח)** [illegible] **קט)** [illegible] **ר)** [illegible] **רא)** [illegible] **רב)** [illegible] **רג)** [illegible] **רד)** [illegible] **רה)** [illegible] **רו)** [illegible] **רז)** [illegible] **רח)** [illegible] **רט)** [illegible] **ש)** [illegible] **שא)** [illegible] **שב)** [illegible] **שג)** [illegible] **שד)** [illegible] **שה)** [illegible] **שו)** [illegible] **שז)** [illegible] **שח)** [illegible] **שט)** [illegible] **ת)** [illegible] **תא)** [illegible] **תב)** [illegible] **תג)** [illegible] **תד)** [illegible] **תה)** [illegible] **תו)** [illegible] **תז)** [illegible] **תח)** [illegible] **תט)** [illegible]

מ״ב וחולין מעורבין זה בזה דברי רבי שמעון בן גמליאל אומר של עובד כוכבים פטור ישראל חייב עד כאן לא פליגי אלא דמר סבר יש ברירה ומר סבר אין ברירה אבל דכולי עלמא יש קנין לעובד כוכבים בא״ לחפקיע מיד מעשר הבא נמי בסוריא וקסבר [ב] כיבוש יחיד לא שמיה כיבוש אמר רב חייא בר אבין ת״ש המוכר שדהו לעובד כוכבים לוקח ומביא ביכורים מפני תיקון העולם מפני תיקון העולם אין מדאורייתא לא אמר רב אשי שתי תקנות הוו מעיקרא הוו מייתי מדאורייתא כיון דהוו דקא מקרי״ [ג] ומזבני דסברי בקדושת״יהו קיימן דקיון להו דלא ליתו כיון דהוו דמאן דלא סגי ליה מזבן וקא משתקעון ביד עובדי כוכבים הדר תקינו להו דלילהו. איתמר [ד] המוכר שדהו לפירות״ ר׳ יוחנן אמר מביא ורקורא ריש לקיש אמר [ה] מביא ואינו קורא רבי יוחנן אמר מביא ורקורא [ו] קנין פירות בקנין הגוף דמי ר״ל אמר מביא ואינו קורא [ז] קנין פירות לאו בקנין הגוף דמי איתיבה ר׳ יוחנן לר״ל [ח] ולביתך [ט] מלמד שאדם מביא ביכורי אשתו וקורא א״ל שאני התם דכתיב ולביתך ואיכא דאמרי איתיבה ר״ש בן לקיש לר׳ יוחנן ולביתך מלמד שאדם מביא ביכורי אשתו וקורא התם הוא דכתיב ולביתך אבל בעלמא לא אמר ליה מעמא דידי נמי מהבא קאמינא איתיבה [י] הוה א״ב בדרך וביכורי אשתו בידו ושמע שמתה אשתו מביא וקורא מתה אין לא מתה לא ה״ה דאע״ג דלא מתה ומתה אצטריכא ליה סד״א לימא משום דרבי יוסי בר חנינא [יא] דאמר ר׳ יוסי בר חנינא [יב] בצרן ושגרן ביד שליח נמי שליח בדרך מביא ואינו קורא שנאמר [יג] ולקרת [יד] והבאת עד שתהא לקיחה והבאה באחד קמ״ל ואזדו לטעמייהו דאיתמר המוכר שדהו בזמן

[א] טבל וחולין מעורבין זה בזה דברי רבי שמעון בן גמליאל אומר של עובד כוכבים פטור ישראל חייב עד כאן לא פליגי אלא דמר סבר יש ברירה ומר סבר אין ברירה אבל דכולי עלמא יש קנין לעובד כוכבים בא״ לחפקיע מיד מעשר הבא נמי בסוריא וקסבר [ב] כיבוש יחיד לא שמיה כיבוש אמר רב חייא בר אבין ת״ש המוכר שדהו לעובד כוכבים לוקח ומביא ביכורים מפני תיקון העולם מפני תיקון העולם אין מדאורייתא לא אמר רב אשי שתי תקנות הוו מעיקרא הוו מייתי מדאורייתא כיון דהוו דקא מקרי״ [ג] ומזבני דסברי בקדושת״יהו קיימן דקיון להו דלא ליתו כיון דהוו דמאן דלא סגי ליה מזבן וקא משתקעון ביד עובדי כוכבים הדר תקינו להו דלילהו. איתמר [ד] המוכר שדהו לפירות״ ר׳ יוחנן אמר מביא ורקורא ריש לקיש אמר [ה] מביא ואינו קורא רבי יוחנן אמר מביא ורקורא [ו] קנין פירות בקנין הגוף דמי ר״ל אמר מביא ואינו קורא [ז] קנין פירות לאו בקנין הגוף דמי איתיבה ר׳ יוחנן לר״ל [ח] ולביתך [ט] מלמד שאדם מביא ביכורי אשתו וקורא א״ל שאני התם דכתיב ולביתך ואיכא דאמרי איתיבה ר״ש בן לקיש לר׳ יוחנן ולביתך מלמד שאדם מביא ביכורי אשתו וקורא התם הוא דכתיב ולביתך אבל בעלמא לא אמר ליה מעמא דידי נמי מהבא קאמינא איתיבה [י] הוה א״ב בדרך וביכורי אשתו בידו ושמע שמתה אשתו מביא וקורא מתה אין לא מתה לא ה״ה דאע״ג דלא מתה ומתה אצטריכא ליה סד״א לימא משום דרבי יוסי בר חנינא [יא] דאמר ר׳ יוסי בר חנינא [יב] בצרן ושגרן ביד שליח נמי שליח בדרך מביא ואינו קורא שנאמר [יג] ולקרת [יד] והבאת עד שתהא לקיחה והבאה באחד קמ״ל ואזדו לטעמייהו דאיתמר המוכר שדהו בזמן

כמיב ומתמה כגל הטוב וגו׳: **ביכורי אשתו.** שגדלו בקרקע מלוג שהכמיפה לו אשתו לפירות: **שאני התם** [ד] **דכתיב ולביתך.** ומדלא קרי׳ לרבויי ש״מ קנין פירות לגבי בעל: **מהבא.** כיר הכי לתמוטעינן דהכא בקנין הגוף דמי הכי הדין בעלמא: **ושמע שמתה אשתו.** ולקיחה הוא וקנה לגוף הקרקע: **ל״ג בזמן** [ד] **דבריהם** קתני אף בתר דתקון דבקנין הגוף דמי הכי הדין בעלמא: **ומבזבזין** [ה] **ומבזבזין** [ו] **ומבזבזין** [ז] **ומבזבזין** [ח] **ומבזבזין** [ט] **ומבזבזין** [י] **ומבזבזין** [יא] **ומבזבזין** [יב] **ומבזבזין** [יג] **ומבזבזין** [יד] **ומבזבזין** [טו] **ומבזבזין** [טז] **ומבזבזין** [יז] **ומבזבזין** [יח] **ומבזבזין** [יט] **ומבזבזין** [כ] **ומבזבזין** [כא] **ומבזבזין** [כב] **ומבזבזין** [כג] **ומבזבזין** [כד] **ומבזבזין** [כה] **ומבזבזין** [כו] **ומבזבזין** [כז] **ומבזבזין** [כח] **ומבזבזין** [כט] **ומבזבזין** [ל] **ומבזבזין** [לא] **ומבזבזין** [לב] **ומבזבזין** [לג] **ומבזבזין** [לד] **ומבזבזין** [לה] **ומבזבזין** [לו] **ומבזבזין** [לז] **ומבזבזין** [לח] **ומבזבזין** [לט] **ומבזבזין** [מ] **ומבזבזין** [מא] **ומבזבזין** [מב] **ומבזבזין** [מג] **ומבזבזין** [מד] **ומבזבזין** [מה] **ומבזבזין** [מו] **ומבזבזין** [מז] **ומבזבזין** [מח] **ומבזבזין** [מט] **ומבזבזין** [נ] **ומבזבזין** [נא] **ומבזבזין** [נב] **ומבזבזין** [נג] **ומבזבזין** [נד] **ומבזבזין** [נה] **ומבזבזין** [נו] **ומבזבזין** [נז] **ומבזבזין** [נח] **ומבזבזין** [נט] **ומבזבזין** [ס] **ומבזבזין** [סא] **ומבזבזין** [סב] **ומבזבזין** [סג] **ומבזבזין** [סד] **ומבזבזין** [סה] **ומבזבזין** [סו] **ומבזבזין** [סז] **ומבזבזין** [סח] **ומבזבזין** [סט] **ומבזבזין** [ע] **ומבזבזין** [עא] **ומבזבזין** [עב] **ומבזבזין** [עג] **ומבזבזין** [עד] **ומבזבזין** [עה] **ומבזבזין** [עו] **ומבזבזין** [עז] **ומבזבזין** [עח] **ומבזבזין** [עט] **ומבזבזין** [פ] **ומבזבזין** [פא] **ומבזבזין** [פב] **ומבזבזין** [פג] **ומבזבזין** [פד] **ומבזבזין** [פה] **ומבזבזין** [פו] **ומבזבזין** [פז] **ומבזבזין** [פח] **ומבזבזין** [פט] **ומבזבזין** [צ] **ומבזבזין** [צא] **ומבזבזין** [צב] **ומבזבזין** [צג] **ומבזבזין** [צד] **ומבזבזין** [צה] **ומבזבזין** [צו] **ומבזבזין** [צז] **ומבזבזין** [צח] **ומבזבזין** [צט] **ומבזבזין** [ק] **ומבזבזין** [קא] **ומבזבזין** [קב] **ומבזבזין** [קג] **ומבזבזין** [קד] **ומבזבזין** [קה] **ומבזבזין** [קו] **ומבזבזין** [קז] **ומבזבזין** [קח] **ומבזבזין** [קט] **ומבזבזין** [ר] **ומבזבזין** [רא] **ומבזבזין** [רב] **ומבזבזין** [רג] **ומבזבזין** [רד] **ומבזבזין** [רה] **ומבזבזין** [רו] **ומבזבזין** [רז] **ומבזבזין** [רח] **ומבזבזין** [רט] **ומבזבזין** [ש] **ומבזבזין** [שא] **ומבזבזין** [שב] **ומבזבזין** [שג] **ומבזבזין** [שד] **ומבזבזין** [שה] **ומבזבזין** [שו] **ומבזבזין** [שז] **ומבזבזין** [שח] **ומבזבזין** [שט] **ומבזבזין** [ת] **ומבזבזין** [תא] **ומבזבזין** [תב] **ומבזבזין** [תג] **ומבזבזין** [תד] **ומבזבזין** [תה] **ומבזבזין** [תו] **ומבזבזין** [תז] **ומבזבזין** [תח] **ומבזבזין** [תט] **ומבזבזין**

מ״ג [illegible] **מ״ד** [illegible] **מ״ה** [illegible] **מ״ו** [illegible] **מ״ז** [illegible] **מ״ח** [illegible] **מ״ט** [illegible] **נ״א** [illegible] **נ״ב** [illegible] **נ״ג** [illegible] **נ״ד** [illegible] **נ״ה** [illegible] **נ״ו** [illegible] **נ״ז** [illegible] **נ״ח** [illegible] **נ״ט** [illegible] **ס״א** [illegible] **ס״ב** [illegible] **ס״ג** [illegible] **ס״ד** [illegible] **ס״ה** [illegible] **ס״ו** [illegible] **ס״ז** [illegible] **ס״ח** [illegible] **ס״ט** [illegible] **ע״א** [illegible] **ע״ב** [illegible] **ע״ג** [illegible] **ע״ד** [illegible] **ע״ה** [illegible] **ע״ו** [illegible] **ע״ז** [illegible] **ע״ח** [illegible] **ע״ט** [illegible] **פ״א** [illegible] **פ״ב** [illegible] **פ״ג** [illegible] **פ״ד** [illegible] **פ״ה** [illegible] **פ״ו** [illegible] **פ״ז** [illegible] **פ״ח** [illegible] **פ״ט** [illegible] **צ״א** [illegible] **צ״ב** [illegible] **צ״ג** [illegible] **צ״ד** [illegible] **צ״ה** [illegible] **צ״ו** [illegible] **צ״ז** [illegible] **צ״ח** [illegible] **צ״ט** [illegible] **ק״א** [illegible] **ק״ב** [illegible] **ק״ג** [illegible] **ק״ד** [illegible] **ק״ה** [illegible] **ק״ו** [illegible] **ק״ז** [illegible] **ק״ח** [illegible] **ק״ט** [illegible] **ר״א** [illegible] **ר״ב** [illegible] **ר״ג** [illegible] **ר״ד** [illegible] **ר״ה** [illegible] **ר״ו** [illegible] **ר״ז** [illegible] **ר״ח** [illegible] **ר״ט** [illegible] **ש״א** [illegible] **ש״ב** [illegible] **ש״ג** [illegible] **ש״ד** [illegible] **ש״ה** [illegible] **ש״ו** [illegible] **ש״ז** [illegible] **ש״ח** [illegible] **ש״ט** [illegible] **ת״א** [illegible] **ת״ב** [illegible] **ת״ג** [illegible] **ת״ד** [illegible] **ת״ה** [illegible] **ת״ו** [illegible] **ת״ז** [illegible] **ת״ח** [illegible] **ת״ט** [illegible]

**

לא דכ"ש קנין פירות בקנין הגוף דמי. דיתומיא בעלמא הוא דרבי יהודה אית ליה בהמוכל (פ"ק דף ל.) גבי דין יום א' יומיים דלאו בקנין הגוף דמי דאלמנתיה בכרם אי לאו דאמר ר' יוחנן קנין פירות כו'. הקשה רבינו סה ומאו אין מלאנו יתיבו ובגלוי קתיימא לן דאין בקנין הגוף דמי דצריכא דאי איתמר בההיא קאמר ריש לקיש דכי קא נחית אדעתא דפירא קא נחית אבל בהך דאדעתא דגופיה קא נחית אימא מודי ליה לר' יוחנן ואי איתמר בהא בהא קאמר רבי יוחנן אבל בהך אימא מודי ליה לריש לקיש צריכא ת"ש [6] הקונה אילן וקרקעו מביא וקורא הכא במאי עסקינן בזמן שאין היובל נוהג ת"ש [7] הקונה שני אילנות בתוך שדהו של חבירו מביא ואינו קורא [8] הא שלשה מביא וקורא ה"נ בזמן שאין היובל נוהג והשתא דאמר רב חסדא [9] מחלוקת ביובל שני אבל ביובל ראשון דברי הכל מביא וקורא דאבתי לא סמך דעתיהו ל"ק [10] הא ביובל ראשון הא ביובל שני. לימא כתנאי [11] מנין לוקוח שדה מאביו והקדישה ואח"כ מת אבי מניין שתהא לפניו כשדה אחוזה ת"ל [12] אם את שדה מקנתו אשר לא משדה אחוזה שדה שאינה ראויה להיות שדה אחוזה יצתה זו שראויה להיות שדה אחוזה דברי ר' יהודה ור"ש ר"מ אומר מניין לוקוח שדה מאביו ומת אביו ואח"כ הקדישה מניין שתהא לפניו כשדה אחוזה ת"ל אם את שדה מקנתו אשר לא משדה אחוזה שדה שאינה שדה אחוזה יצתה זו שהיא שדה אחוזה ואילו לרבי יהודה ור"ש מת אבי ואח"כ הקדישה [13] לא צריכא קרא מאי לאו בהא קמיפלגי דר"מ סבר קנין פירות בקנין הגוף דמי ובהא במיתת אבי הוא דלא ירית ולא מידי והלכך מת אביו ואח"כ הקדישה צריך קרא רבי יהודה ור"ש סברי קנין פירות לאו בקנין הגוף דמי ובהא במיתת אבי השתא הוא דקא ירית והלכך מת אביו ואח"כ הקדישה לא צריכא קרא וכי מיצטריך קרא להקדישה ואח"כ מת אביו הוא דאיצטריך אמר רב נחמן בר יצחק לעולם אימא לך [14] בעלמא קסברי ר' יהודה ור"ש קנין פירות בקנין הגוף דמי והכא בהא דקא יתיב ר' יהודה ור"ש קא אשכחו דרוש לכתוב רחמנא אם את שדה מקנתו אשר לא אחותו מאי משדה אחוזתו שדה שאינה ראויה להיות שדה אחוזה יצתה זו שראויה להיות שדה אחוזה. א"ר יוסף א"ל דא"ר יוחנן קנין פירות בקנין הגוף דמי [15] לא מצא ידיו ורגליו בבית המדרש [16] דא"ר אמי א"ר יוחנן האחין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל ואי ס"ד לאו בקנין הגוף דמי לא משכחת דמיירי בכורות אלא חד בר חד עד שיתעכב בן גון אמר רבא קרא ומתניתא מסייעי ליה לר"ל קרא במספר

בזמן שהיובל נוהג ר' יוחנן אמר מביא וקורא ר"ל אמר [1] מביא ואינו קורא רבי יוחנן אמר מביא וקורא קנין פירות בקנין הגוף דמי ר"ל אמר מביא ואינו קורא קנין פירות לאו בקנין הגוף דמי וצריכא דאי איתמר בההיא קאמר ריש לקיש דכי קא נחית אדעתא דפירא קא נחית אבל בהך דאדעתא דגופיה קא נחית אימא מודי ליה לר' יוחנן ואי איתמר בהא בהא קאמר רבי יוחנן אבל בהך אימא מודי ליה לריש לקיש צריכא ת"ש [2] הקונה אילן וקרקעו מביא וקורא הכא במאי עסקינן בזמן שאין היובל נוהג ת"ש [3] הקונה שני אילנות בתוך שדהו של חבירו מביא ואינו קורא [4] הא שלשה מביא וקורא ה"נ בזמן שאין היובל נוהג והשתא דאמר רב חסדא [5] מחלוקת ביובל שני אבל ביובל ראשון דברי הכל מביא וקורא דאבתי לא סמך דעתיהו ל"ק [6] הא ביובל ראשון הא ביובל שני. לימא כתנאי [7] מנין לוקוח שדה מאביו והקדישה ואח"כ מת אבי מניין שתהא לפניו כשדה אחוזה ת"ל [8] אם את שדה מקנתו אשר לא משדה אחוזה שדה שאינה ראויה להיות שדה אחוזה יצתה זו שראויה להיות שדה אחוזה דברי ר' יהודה ור"ש ר"מ אומר מניין לוקוח שדה מאביו ומת אביו ואח"כ הקדישה מניין שתהא לפניו כשדה אחוזה ת"ל אם את שדה מקנתו אשר לא משדה אחוזתו שדה שאינה שדה אחוזה יצתה זו שהיא שדה אחוזה ואילו לרבי יהודה ור"ש מת אבי ואח"כ הקדישה [9] לא צריכא קרא מאי לאו בהא קמיפלגי דר"מ סבר קנין פירות בקנין הגוף דמי ובהא במיתת אבי הוא דלא ירית ולא מידי והלכך מת אביו ואח"כ הקדישה צריך קרא רבי יהודה ור"ש סברי קנין פירות לאו בקנין הגוף דמי ובהא במיתת אבי השתא הוא דקא ירית והלכך מת אביו ואח"כ הקדישה לא צריכא קרא וכי מיצטריך קרא להקדישה ואח"כ מת אביו הוא דאיצטריך אמר רב נחמן בר יצחק לעולם אימא לך [10] בעלמא קסברי ר' יהודה ור"ש קנין פירות בקנין הגוף דמי והכא בהא דקא יתיב ר' יהודה ור"ש קא אשכחו דרוש לכתוב רחמנא אם את שדה מקנתו אשר לא אחותו מאי משדה אחוזתו שדה שאינה ראויה להיות שדה אחוזה יצתה זו שראויה להיות שדה אחוזה. א"ר יוסף א"ל דא"ר יוחנן קנין פירות בקנין הגוף דמי [11] לא מצא ידיו ורגליו בבית המדרש [12] דא"ר אמי א"ר יוחנן האחין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל ואי ס"ד לאו בקנין הגוף דמי לא משכחת דמיירי בכורות אלא חד בר חד עד שיתעכב בן גון אמר רבא קרא ומתניתא מסייעי ליה לר"ל קרא במספר

מסורת הש"ס
עם הוספות

1) כמורס ס"פ מיחה.
2) ב"מ (כג.) פפ. כמורס ס"פ מיז, ג) ב"מ כב (ערכין יד. [כז:]).
4) [ערכין דף כו:].
5) [ע"מ דף כז:].
6) כמורס (גם: ב"מ נמ: מלה לעיל כח. ב"מ סב: סוע"א, 7) ערכין כה:, 8) ויקרא כו כד. 9) [ע"ש ב"מ ב: ב: ל"ה קמן], 10) לעיל כה., 11) [ע"ש תוס' סוכה כד. ד"ה ר' יהודה ותוס' ב"מ פפ: ד"ה מכי ותוס' כמורס נג: ד"ה אמר ר' יוסף].
12) ערכין יד ע"א.

תורה אור השלם
א) וְאִם אֶת שְׂדֵה מִקְנָתוֹ אֲשֶׁר לֹא מִשָּׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ קֹדֶשׁ לַיְ: [ויקרא מז, כב]

הגהות וציונים
מ) נ"א אפילו תיכוא בזמן שהיובל נוהג ל"ק (גליון). ב) ערוך לנר הוספה חובבה דון (ריש"ש. הביה"ס בתרי"). ג) בכתבי נוסף שדה: מתמו וגו' מניין לוקח שדה מאביו והקדישה. כמי אינו בעולה כידו שדה מקנה: ואחר כך מת אבי. ועכשיו לו מחוזה: מניין שתהא לפניו כשדה אחוזה. אם לא בקנה ומכרה הגוזר שיוצא לכהנים ביובל: אשר לא משדה אחוזתו. קנה ומיכרה הוא: שדה שאינה ראויה. בעיבה שהקדישה לחיות לו שדה אחוזה לעולם: יצתה זו כו'. וכל שכן מת אבי ואחר כך הקדישה דבשעת מכירה כבר היתה לו אחוזה: ר' מאיר אומר. זו אינה שדה אחוזה ומחזיק ו מתמת אבי ומכרה לו וקרא לו אחוזה מת אבי ואחר כך הקדישה אחוזה: הכי גרסינן ואילו לר' יהודה ור' שמעון מת אבי ואח"כ הקדישה לא צריך קרא מאי לאו בהא קמיפלגי כו'. ולא גרסינן הכא אלא לו אחוזה מתר פדיון ומכר ערכן (דף יד:) גרסינן לה: לא צריכא קרא. אלי לריכל קרא הקדישה ואח"כ מת אבי מנא לה: קנין פירות. שהיתה קנויה לו מאביו בשעה שמת אבי וקנין פירות אלו שהכי היובל עוכר: בקנין הגוף דמי. וכי מיית אבי לא ירית מידי אלו הוא לו אחוזה הלכך לא נלאו בדבריה קרא לו אלו הוא אמינא דתיכוא דבשה לאחוזה אלעזר קרא לומר הקדישה: לאו בקנין הגוף דמי. וכי מת אבי ירית גופא הלכך מת אבי ואחר כך הקדישה: בקנין הגוף דמי. ומוחזו דמת אבי ואחר כך הקדישה אמר רבה אין קנין לכנעני באיי להפקיע מיד מעשר שנא' כי לי הארץ לי קדושה הארץ ר' אלעזר אמר יש קנין לכנעני באיי להפקיע מיד מעשר שנא' דגר ולא דגן כנעני במאי קמפלגי מר סבר דגר ולא דגן כנעני. ומר סבר דגר דגרוך ולא דגרון כנעני. ר' שאם מיוה הכנעני כרוז של ישראל פטור מן המעשרות. עיין כל אלו הדינין בהלכות יב"ב בספר הלקט.

תוספות רי"ד

חייבהו דלא פוקי מיניה חורבא שמי יודע מה שעשה זה האיש בתוך ביתו הלכך אוקינהו אראריתא. ודוקא בשחיתה. תחלה של ישראל ומכרה לעובד כוכבים וחזר ישראל ולקחה ממנו מלאה פירות לא נזרו עליו שיבא לידו אלא נפוק מיניה חורבא דמרדע דיבו דתר שדה של עובד כוכבים היתה ולא תימא דוקא אם חזר ולקחה ממנו מ"מ לא דמחזי אחריא דבנו של ישראל חזר ולקחה ממנו ישראל (תנו) ותו דבר אחר אם לקחה מבא בכורים מפני תיקון העולם אלא לאו ש"מ בכל אדם קאמר אמר לה תני וחזר ולימר תחלה היתה של ישראל ומכרה לעובד כוכבים ועוד חזר ישראל ולקחה ממנו אמר רבה אין קנין לכנעני באיי להפקיע מיד מעשר שנא' כי לי הארץ לי קדושת הארץ ר' אלעזר אמר יש קנין לכנעני באיי להפקיע מיד מעשר שנא' דגר ולא דגן כנעני במאי קמפלגי מר סבר דגר דגרוך ולא דגרון כנעני. ומר סבר דגרוך ולא דגרון כנעני.

תוספות

אשבחו. תמרני לא בהדיא (ב"ב שם). דהקדישה ותו"ל מת אבי מיהו אחוזה. **לכתוב רחמנא אם את שדה מקנתו.** מהכא הוי לר' מאיר דדרים ליתה ד' שסיק כבר אחוזה (ערכין כו.). **מאי משדה אחוזתו.** דסבר מקנתו (ב"ב שם) [שלוקח מקנתו] דמ"ל אחוזה מקנתו הקדישו הקדישה ותו"ל מת אבי דמשמע דקנה אחוזה בשעת הקדש שהרי יכולה לבוא לידו אחר מיתת אבי ומ"מ הקדישה אחוזה ומ"מ

הניזקין שמין להן בעידית. אין עניין מזקין אצל גיטין אלא מטוס וגבו פטור דתנא בבבא בתרא דתנן המעביר מטוס לחייבי אשה **וכתובת** אשה ביבורית. גמ' מפרש טעמא דמטוס דיוקר ממה שהאיש רוצה ליטול האשה רוצה לנטול ^a וקשה למאן דאמר כתובה לתורמין דליף לה בפ' קמא דכתובות (דף י.) מכמוהר הכתולות שיהא זה כמוהר הבתולות והכתולות בבתולות כתב מלרמיה דיה בעידית ומאמר הקפיטנו אמרים דיה בעידית עמנאל בר"מ נמי דאמר דיה בבינונית מקבר כתובה לתורמיה בפ' אע"פ (כתובות דף ט.). וי"ל דטעמא דהקפיטנו אמרים דיה כלאמר בגמ' (לקמן מט:) גבי בעל שלו ילמה שם אלא מהכרח שדה נאה וראמר מלכות שדה נאה ומטוס דיקר מלכות שדה נאה והבנות מנכסים משובדרין מפני תיקון העולם ^b והמוצא מציאה לא שבע מפני תיקון העולם: **גמ'** מפני תיקון העולם דאורייתא היא דכתיב ^c מיבוב שדהו ומיבוב כרמו ישלם אמר אביי לא צריכא אלא לרבי שמעון אמר אביי לא צריכא אלא לרבי שמעון דאמר מדאורייתא בדניקן שיימין בכמ"ל מפני תיקון העולם שיימין בכמוקן מאי רבי שמעון אל' דתניא מיבוב שדהו ומיבוב כרמו ישלם מיבוב שדהו של ניזק ומיבוב כרמו של ניזק דברי רבי שמעון אל' רע"א לא בא הכתוב אלא לגבות לניזקן מן העדיות וק"ו לחקדש ולר' שמעון אל' שמנה משלם שמנה אבל כחושה משלם שמנה אמר רב אדיי בר אבין הכא במאי עסקינן כגון שאכלה^d ערוגה בין הערוגות ולא יודענן אי כחושה אבל אי שמנה אבל דמשלם ליה במיטב^e אמר רבא אילו ידענן דכחושה אבל משלם כחושה השתא דלא ידענן משלם שמנה המוציא מחברו עליו הראיה אלא אמר רב אחא בר יעקב הכא

^a) במספר שני תבואות. וכעשה היוכל מעשתני כלכתיב במספר שנים אחר היובל וגו' אלמא אין גוף הקרקע מכור אלא תבואות של כל שנה: בכור נוטל ^b בו בשדה החורגת ^b אבני ביובל. כלומר בשדה הכחורגת לאחים מממת שאכרכה דאין אחר אחר כחוכה אבל אם אינה ביובל. אבל אחר אינה נוטל אלא בכור בלבד: ^c) מפרש טעמא דמטוס דיקר ממה שהאיש רוצה ליטול האשה רוצה לנטול ^c) ומאמר הקפיטנו אמרים דיה בעידית. גמ' מפרש טעמא דמטוס דיקר ממה שהאיש רוצה ליטול האשה רוצה לנטול ^c) ומאמר הקפיטנו אמרים דיה בעידית ומאמר הקפיטנו אמרים דיה מהאי טעמא דר"מ נמי דאמר דיה בבינונית מקבר כתובה לתורמיה בפ' אע"פ קסבר כתובה לתורמיה בפ' אע"פ (כתובות דף ט.). וי"ל דטעמא דהקפיטנו אמרים דיה כלאמר בגמ' (לקמן מט:) גבי בעל שלו ילמה שם אלא מהכרח שדה נאה וראמר מלכות שדה נאה ומטוס דיקר מלכות שדה נאה והבנות מנכסים משובדרין מפני תיקון העולם ^d) ומאמר הקפיטנו אמרים דיה בעידית ומאמר הקפיטנו אמרים דיה מהאי טעמא דר"מ נמי דאמר דיה בבינונית מקבר כתובה לתורמיה בפ' אע"פ (כתובות דף ט.). וי"ל דטעמא דהקפיטנו אמרים דיה כלאמר בגמ' (לקמן מט:) גבי בעל שלו ילמה שם אלא מהכרח שדה נאה וראמר מלכות שדה נאה ומטוס דיקר מלכות שדה נאה והבנות מנכסים משובדרין מפני תיקון העולם ^e) ומאמר הקפיטנו אמרים דיה בעידית ומאמר הקפיטנו אמרים דיה מהאי טעמא דר"מ נמי דאמר דיה בבינונית מקבר כתובה לתורמיה בפ' אע"פ קסבר כתובה לתורמיה בפ' אע"פ (כתובות דף ט.). וי"ל דטעמא דהקפיטנו אמרים דיה כלאמר בגמ' (לקמן מט:) גבי בעל שלו ילמה שם אלא מהכרח שדה נאה וראמר מלכות שדה נאה ומטוס דיקר מלכות שדה נאה והבנות מנכסים משובדרין מפני תיקון העולם

מסורת הש"ס עם הוספות

ב) עי' פרק"א דגיטין ה:. **ג)** ב"מ עז:. **ד)** ב"מ עז:. **ה)** ב"מ ע"ב. **ו)** עי' פרק"א דגיטין ה:. **ז)** [לקמן מט:] מכות יא:. **ח)** עי' תוספות [לקמן מט:] ד"ה מלכות. **ט)** ב"מ יד:. **י)** [לקמן מט:] ב"מ ע"ב. **יא)** [לקמן מט:] ב"ק ק:. **יב)** [לקמן מט:] סנהדרין נב:. **יג)** ב"מ קטז:. **יד)** ב"מ ע"ב תוס' לקמן נ:. **טו)** ב"מ ד"ה כיון. **טז)** מנ. ד"ה כגון. **יז)** איכה ב ב.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה וכתובת אשה כו'. וקשה דלמ"ד. עי' כתובות דף י ע"א תד"ה הוא:

תוספות רי"ד

אמר אביי נקטינן בעל בנכסי אשתו צריך הרשאה. דקנין פירות לאו כקנין הגוף דמי כו"ל. ולא אמרן אלא דליכא מידא אבל איכא פירא מינו דשמתוני דינא אפירא משתני נמי דינא אנופא:

סליק פירקא

הניזקין שמין להן בעידית ור"ח בבינונית וכתובת אשה ביבורית רבי מאיר אומר אף כתובת אשה בבינונית אין נפרנין מנכסים משובדרים מקום שיש בנכסים ב"ח אפילו אי ביבורית אין נפרנין מנכסי יתומים אלא מן הזיבורית. פי' אם אינו מטלטלים ורוצה המוזיק להגבותו מטלטלים דמי נוקו אלא קרקע מגבהו בשומה נוקו מן העדיות שבנכסיו כדכתיב מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם ועדיות היא הנאה שבכל קרקעותיו אי לא נאות יעקב? תרגומא יח כל עדיות יעקב וכל מה שנוהב בשומא גוהבה מעט עדיות מהרבה ביבורית אבל אם הוצה לגבות אבות בזיקן כסף ישב ראפילו סובון דהוי כמטלטלין אבל קרקע נוחן לו מן העדיות והרשות ביד המוזיק לוקח לו אי קרקע אי מטלטלין. **וב"ח בבינונית.** פי' בדלית לה זהי אבל אי אית ליה זהי לא מצי פטר נפשיה לא בקרקע לא במטלטלין אלא בזהי דדוקא בגי מזיק הוא דאקיל רחמנא שיב לרבות שהיה כסף ואפילו סובון אבל בגי ב"ח עבד לה לאיש מלוה כתכתבון בכתובות גם' הכותב בכבבא בתרא גם' הוא זהי ואית ליה לאיש מלוה כתכתבון ר"ג דלא מצי לגבות לא בקרקע לא במטלטלין אלא בזהי דדוקא הוא דאקיל רחמנא שיב לרבות סובון הקרקע ומן הבינונית. **וכתובת אשה ביבורית.** פי' כתובת אשה לא נבוא אלא מן הקרקע ולא משכחה קרקע מפסדא ואפילו מינה לא אמרינן מינה ואפילו מן גלימא דעל כתפיה אלא בגי ב"ח אבל אשה אין דינה אלא מן הקרקע ואפילו מינה כדכתבינן בכ' הכותב. דיבורית הוא הבינונית שבקרקעות כמו זו בדיות:

עין משפט נר מצוה

קכז א מיי' פ"ג מהלכי שלוחין הלכה ד' סמג עשין פב טור"מ סי' מ"ט קכב סעיף ח וסמ"ג לאלפס ב"ק ס"ע דף ס. ומיי"ם שם סימן כט:

א ב מיי' פ"ח מהלכי מתנה מתנון הלכה ז' וס"מ הלכה י' סמג עשין ס"ב מיי"ם סי' מ"ט סימן קסט סעיף ב וסי' מט סעיף ה:

ג ג מיי' פי"ט מהלכי מלוה ולוה הלכה ל' סמג עשין לד טור ש"ע חו"מ סי' קב סעיף ב:

ד ד מיי' שם הלכה ד וסעי' ו מהלכי גזילות ואבידה הלכה ט' סמג עשין מח טור ש"ע חו"מ סי' רנ"ח סעיף ב:

ה ה מיי' פי"ט מהלכי מלוה ולוה הלכה ז' וס"ל הלכה ב סמג עשין לד טור ש"ע חו"מ סימן קיח סעיף ה:

ו ו מיי' שם פי"ט ה"ח וס"מ הלכה ט' מהלכי שכיר ומתנון הלכי ח' סמג עשין לה טור ש"ע חו"מ סי' ס' סעיף כא וסעיף יח וסי' שם סעיף ב:

ז ז מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ג' סמג שם וסי' מט סעיף ה:

ח ח מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ד' סמג שם וסי' מט סעיף ה:

ט ט מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ו' סמג שם:

י י מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ז' סמג שם:

יא יא מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ח' סמג שם:

יב יב מיי' פי"ג מהלכי מלוה הלכי ב' סמג שם:

יג יג מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

יד יד מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

טו טו מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

יז יז מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

יח יח מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

יט יט מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

כ כ מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

כא כא מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

כב כב מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

כג כג מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

כד כד מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

כה כה מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

כו כו מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

כז כז מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

כח כח מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

כט כט מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

ל ל מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

לא לא מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

לב לב מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

לג לג מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

לד לד מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

לה לה מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

לו לו מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

לז לז מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

לח לח מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

לט לט מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

מ מ מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

מא מא מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

מב מב מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

מג מג מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

מד מד מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

מה מה מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

מו מו מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

מז מז מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

מח מח מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

מט מט מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

נ נ מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

נא נא מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

נב נב מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

נג נג מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

נד נד מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

נה נה מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

נו נו מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

נז נז מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

נח נח מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

נט נט מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

ס ס מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

סא סא מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

סב סב מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

סג סג מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

סד סד מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

סה סה מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

סו סו מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

סז סז מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

סח סח מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

סט סט מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

ע ע מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

עא עא מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

עב עב מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

עג עג מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

עד עד מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

עה עה מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

עו עו מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

עז עז מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

עח עח מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

עט עט מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

פ פ מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

פא פא מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

פב פב מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

פג פג מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

פד פד מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

פה פה מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

פו פו מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

פז פז מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

פח פח מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

פט פט מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

צ צ מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

צא צא מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

צב צב מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

צג צג מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

צד צד מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

צה צה מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

צו צו מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

צז צז מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

צח צח מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

צט צט מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

ק ק מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

קא קא מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

קב קב מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

קג קג מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

קד קד מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

קה קה מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

קו קו מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

קז קז מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

קח קח מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

קט קט מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

ר ר מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

רא רא מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

רב רב מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

רג רג מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

רד רד מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

רה רה מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

רו רו מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

רז רז מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

רח רח מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

רט רט מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

ש ש מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

שא שא מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

שב שב מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

שג שג מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

שד שד מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

שה שה מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

שו שו מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

שז שז מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

שח שח מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

שט שט מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

ת ת מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תא תא מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תב תב מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תג תג מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תד תד מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תה תה מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תו תו מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תז תז מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תח תח מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תט תט מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תי תי מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תיא תיא מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תיב תיב מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תיג תיג מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תיד תיד מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תיה תיה מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תיו תיו מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תיז תיז מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תיח תיח מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תיט תיט מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תכ תכ מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תכא תכא מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תכב תכב מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תכג תכג מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תכד תכד מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תכה תכה מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תכו תכו מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תכז תכז מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תכח תכח מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תכט תכט מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תל תל מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תלא תלא מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תלב תלב מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תלג תלג מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תלד תלד מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תלה תלה מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תלו תלו מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תלז תלז מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תלח תלח מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תלט תלט מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תמ תמ מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תמא תמא מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תמב תמב מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תמג תמג מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תמד תמד מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תמה תמה מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תמו תמו מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תמז תמז מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תמח תמח מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תמט תמט מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תנ תנ מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תנא תנא מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תנב תנב מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תנג תנג מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תנד תנד מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תנה תנה מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תנו תנו מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תנז תנז מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תנח תנח מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תנט תנט מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תס תס מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תסא תסא מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תסב תסב מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תסג תסג מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תסד תסד מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תסה תסה מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תסו תסו מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תסז תסז מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תסח תסח מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תסט תסט מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תע תע מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תעא תעא מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תעב תעב מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תעג תעג מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תעד תעד מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תעה תעה מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תעו תעו מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תעז תעז מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תעח תעח מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תעט תעט מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תפ תפ מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תפא תפא מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תפב תפב מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תפג תפג מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תפד תפד מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תפה תפה מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תפו תפו מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תפז תפז מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תפח תפח מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תפט תפט מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תצ תצ מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תצא תצא מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תצב תצב מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תצג תצג מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תצד תצד מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תצה תצה מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תצו תצו מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תצז תצז מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תצח תצח מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תצט תצט מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תק תק מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תקא תקא מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תקב תקב מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תקג תקג מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תקד תקד מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תקה תקה מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תקו תקו מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תקז תקז מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תקח תקח מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תקט תקט מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תקי תקי מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תקיא תקיא מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תקיב תקיב מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תקיג תקיג מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תקיד תקיד מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תקיה תקיה מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תקיו תקיו מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תקיז תקיז מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תקיח תקיח מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תקיט תקיט מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תכ תכ מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תכא תכא מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תכב תכב מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תכג תכג מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תכד תכד מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תכה תכה מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תכו תכו מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תכז תכז מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תכח תכח מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תכט תכט מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תל תל מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תלא תלא מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תלב תלב מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תלג תלג מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תלד תלד מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תלה תלה מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תלו תלו מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תלז תלז מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תלח תלח מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תלט תלט מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תמ תמ מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תמא תמא מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תמב תמב מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תמג תמג מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תמד תמד מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תמה תמה מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תמו תמו מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תמז תמז מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תמח תמח מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תמט תמט מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תנ תנ מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תנא תנא מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תנב תנב מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תנג תנג מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תנד תנד מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תנה תנה מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תנו תנו מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תנז תנז מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תנח תנח מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תנט תנט מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תס תס מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תסא תסא מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תסב תסב מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תסג תסג מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תסד תסד מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תסה תסה מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תסו תסו מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תסז תסז מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תסח תסח מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תסט תסט מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תע תע מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תעא תעא מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תעב תעב מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תעג תעג מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תעד תעד מיי' פכ"ח מהלכי מלוה הלכי ט' סמג שם:

תעה

הכא במאי עסקינן כגון שהיתה עדית דניזק כזיבורית דמזיק. ולרבי שמעון מאי נמי אין אמין אכילת ערוגה אלא לפי מה שהיתה שמינה מה שמוזה מכוזה דאמר שיטומה בפיה דין ואמר אין לו תשלומין מפני שפורעו יונל קרקע בזמני מעשה נזקו וכח לתנותו מזיקיה שלו והיא עומדת בעדית אלא לפי מה שהיתה שמינה אין לו אלא מה שהיה מה שמינה מה שמינה מה שמוזה מכוזה דאמר שיטומה בפיה דין ואמר אין לו תשלומין מפני שפורעו יונל קרקע בזמני מעשה נזקו וכח לתנותו מזיקיה שלו והיא עומדת בעדית אלא לפי מה שהיתה שמינה אין לו אלא מה שהי

ורבי שמעון היא דדריש טעמא דקרא. לא פליגי אלא היכא דליכא נקעוקא כגון גוב חובל (ו) בגד אלמנה וגבי לא ירבה לו נשים(ז) וא"נ משום האי טעמא שיימיני בתמיהי: **ורבי** תימא ר' היכי דבי מפיק כו'. פי' בקונטרס משום מילתא מחריחי קאמר ולא טעמא דמיטרפי הוא ונראה לפרש ה"ק דלא מיתמא על כרחך טעמא דיזהר ממה שהאיש רוצה ליתן ליתמא דמיטרפי ומה שהאיש רוצה ליתן ליתמא דמיטרפי מינה אם הקניטנו על פגירתה:

משום חינא. פירש בקונטרס שיהיו הנשים ויוצאות לסס וקשה דפפרק הכותב (כתובות דף פח.) תנן ר' עקיבא(ח) אומר יתמו יתמו לכול שנאה ואיכא דמפרש גמ' לכתובת אשה משום חינא ולפירוש הקונטרס לא הוה ליה למיקרא סיבל לחדרה אשה כולל שליך למות מן בעיני האשה ובפרק נערה (שם דף נג:) ובפ"ק דקדושין (דף כ:)(ט) קחו לנשים נשים ואת בתיהם תתנו לאנשים בשלמא מנו בידו אלא נתו מאי עביד ליה אלמא יותר הטעל מוצא לשא אשה ממה שהאשה תמצא בעל ונעול נמי(י) יותר מהשאים רוצה לשא אשה כו' דלא כפר"ח דפירש משום חינא הכל קופץ עליה לשאת והכי איתא בהדיא בירושלמי דפירקין(יא): **ממאן** אי"יבא מיתמי מאי אירא כו'. הכא לא שייך לפנוי כלעיל כתובת אשה אלא מטריחא ליה והוא הדין כל מילי דהא קמי מזקין בעידיה ואית ספרים דגרסי הכי אלימא מיתמי והתנן אין נפרעין מי"ו ופרקין מזקין ובעל חוב:

בקבלן. פי' בקונטרס שהתפיסה מנו מטלטלין לכתובתה והיא מסרתן לידו בתורת קבלנות והחזירתן(יב) לנו וקשה דאמרינן בגנו (ב"ב דף קנב.) הניחה דנשא ונתן ביד אין לו למלוה על הלוה כלום ומאי הייו שלקח המעות מיד המלוה ונתן לוה אף על גב דמשמע התם דלשון תלוה מילתא שמא תרוייהו פעיני:

אלא ממאן דאמר אי אית ליה משתעבד כו'. והכא מיירי בלוה ליה דאי אית ליה מזקין בעידיה דמי מיירי בקנעים לוה מלוי ערב לא שתעבוי דינא בהדייהו מ"מ לא היה לסס לגבות מ"מ אם הזדמנו לו לוה נכסי ליתמי ובקונעים פי' הכא בלוה ליה דאי אית ליה לא ק"ל נגבו פשוט (שם דף קנב.) המלוה מבריו על ידי ערב אין נפרעים מן הערב מתילה וקשה הכא מאי מלוה

[ו] תניא בהדיא [א] מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם מיטב שדהו של ניזק ומיטב כרמו של ניזק דברי רבי ישמעאל רע"א [ב] מיטב שדהו של מזיק ומיטב כרמו של מזיק[ג]. רבינא אמר לעולם מתני' ר"ג היא דאמר מדאוריתא בדמזיק שיימינן ור"ש היא [ד] דדריש טעמא דקרא ומה טעם קאמר מה טעם הניזקין שמין להן בעידית מפני תיקון העולם דתניא אמר ר"ש[ה] מפני מה אמרו[ו] הניזקין שמין להן בעידית מפני הגזלנים ומפני החמסנין כדי שיאמר אדם למה אני גזול ולמה אני חומס למחר ב"ד יורדין לנכסי ונוטלין שדה נאה שלי וסומכים על מה שכתוב בתורה מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם לפיכך אמרו הניזקין שמין להן בעידית מפני מה אמרו בעל חוב בבנינות כדי שלא יראה אדם לחבירו שדה נאה ודירה נאה ויאמר אקפוץ ואלונו כדי שאגבנו בחובי לפיכך אמרו בע"ח בבנינות אלא מעתה יהא בזיבורית א"כ אתה נועל דלת בפני לוון כתובת אשה בזיבורית דברי ר' יהודה ר"מ אומר בבנינות אמר ר"ש מפני מה אמרו כתובת אשה בזיבורית[ז] שיותר ממה שהאיש רוצה לישא האשה רוצה לינשא[ח] דבר אחר - אשה יוצאה לרצונה ושלא לרצונה והאיש אינו מוציאה אלא לרצונו מאי דבר אחר וכ"ת כי היכי דכי מפיק לה איהו תקנו לה רבנן כתובה מינה כי נפקא איהי נמי ליתקני ליה רבנן כתובה מינה ת"ש אשה יוצאה לרצונה ושלא לרצונה והאיש אינו מוציא אלא לרצונו אפשר דמשתיר לה בגינאא: כתובת אשה בזיבורית: אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן לא אמרן אלא מיתמי אבל מינה דידיה בבנינות מיתמי מאי אירא כתובה אשה אפילו כל מילי נמי דהא [ט] תנן אין נפרעים מנכסי יתומים אלא מן הזיבורית אלא לאו מינה לעולם מיתמי וכתובת אשה אינו אצטריכא ליה ס"ד אמינא [י] משום חינא אקילו רבנן גבה קמ"ל אמר רבא ת"ש ר"מ אומר כתובת אשה בבנינות ממאן אילימא מיתמי ליה לר"מ הא דתנן אין נפרעים מנכסי יתומים אלא מן הזיבורית אלא לאו מינה מכלל דרבנן סברי בזיבורית לא לעולם מיתמי ושאני כתובת אשה משום חינא אמר אביי ת"ש הניזקין שמין להן בעידית ובעל חוב בבנינות וכתובת אשה בזיבורית ממאן אילימא מיתמי מאי אירא כתובת אשה אפילו כל הני נמי אלא לאו מינה אמר רב אחא בר יעקב הכא במאי עסקינן כגון שנעשה ערב לנוקן בנו לבעל חוב בנו ולכתובת כלתו ואהי כי דינה[יא] ניזקין ובעל חוב דמחיים איהו נמי כי מגבי כתובת אשה דלאחר מיתה ובעל חוב דמחיים איהו נמי כי מגבי כלאחר מיתה מגבי ותיפוק ליה דערב דכתובה לא משתעבד ממאן גביא מיתמי איהו נמי כי מגבי כלאחר מיתה דמשתעבד שפיר אלא למאן דאמר בקבלן הניחה למאן דאמר קבלן אף על גב דלית ליה נכסי ללוה משתעבד אי אית ליה משתעבד אי לית ליה לא משתעבד מאי איכא למימר איבעית אימא בדהוו ליה ואישתדוף ואיבעית אימא כל לגבי בריה שעבודי משעבד נפשיה [יב] איתמר[יג] ערב דכתובה דברי הכל לא משתעבד

[ו] תניא בהדיא. דלרבי עקיבא כדמיתי דורבי שמעון היא. מתני' דקתני מביני דלתוריתא מפני תיקון העולם רבי שמעון אמרי לה רבי עקיבא[ב] אמרה: דדריש. נמי בעלמא טעמא דקרא מלמד על רבי עקיבא[ג] אמרה: בגנבא מגיעא (דף קנו.). גבי לא תחמוד בגד חובתו (דברים כד) דקתמר עשירה ומשכנתן אותה: מפני תיקון העולם. דלקמן בגמרא"ש שיאמר אדם למה אני גזול ולמה אני חומס: גזלן זה יהיה דמי חמסן יהיה דמי': יוצאה לרצונה כו'. על כרחה בעל מגרסה: מאי דבר אחר. היכי הוא טעמא לכתוב למיקרא דזיבורית: ת"ש. כלומר מילתא אחריתי קאמר ולא טעמא לזיבורית הוא: אפשר דמשהי לה. ולא יהיה לה גינתא וכיון דלא אפשר מדעתיה נגיהה: אלא מיתמי. כגון כתובת אלמנה: משום חינא. שיהו אנשים נשפחין מן בעיני הנשים ויוצאות לסס: ממאן. קאמר כל הני דמתמי': אי"יבא מיתמי. נזקין היכא דמיית מזיק וגבי מיתמי מי גבי מעידית אל תגן אין נפרעים מי גבי יתומים אלא מזיבורית: בגון שנעשה ערב כו'. לעולה כתובה מיניה דליה בבנינות וכולה מתני' בערב קמייני שנעשה ערב לנו לנוקן ולבעל חוב לכתובת אשתו לפורעה[ט] בשבילו אם לא יפרעם ולא פרע ומת ואתו וגבו מן הערב והכא ולאי אע"ג דלאו מיתמי גבי לו מגבינן לה אלא מזיבורית דאמר כי דיניה ואכי כי דיניה[יא]: נוקין וחוב. דדיניהו ליפרע נמי מחיים אל בן[יב] מדעתן אינה באה כלומעקים על היתומים לפיכך כשנפרעים מן הערב כשנפרעים מן הערב נפרעים ממנו אמתא כדין שהיו נפרעים אם לא יוצא ומכון תמיד אלא אחרים למקבן הערבים לחזור אחם בשיאה אם בשיאה בע בכמוהיה (קידושין מח.): תכובת אשה רוצה לינשא. לא תיהיון לוחר מעוה מוה בכתובה (כתובות פד. וכ"ר): משום חינא. שיתלוה האנשים מן בעני הנשים ויהיו נשפחות לנו: אלא לאו מינה. לגבי בעל חוב: אינו מוציא. אלא לרצונו: אינו אלא קבלן שהתפיסה בו מטלטלין לכתובתה והיא מסרתן לידו בתורת קבלנות והחזירתן[יב] לנו: הניחה מ"מ. בב"ב בגנו פשוט[ט]: אית ליה נכסי ללוה. בשעת הלוה לאיכא למימר עלייהו ממון הערב הזה ונגבה ושעבד נפשיה: משתעבד. ולא שעבד נפשיה: אלא לאו. מינה כלומר לא תאמר מלי אלא פשוט מלי אלא לאו מינה: לעולם מיתמי וכתובת אשה אינו אצטריכא ליה לפסקיה ואיכא דאמרי לגמרי ומתוקמי אלינו בלא מלתא מאי אירא כתובת אשה אפילו כל הני נמי אלא לאו מינה: אמר רב אחא בר יעקב הכא במאי עסקינן כגון שנעשה ערב לנוקן בנו לבעל חוב בנו ולכתובת כלתו ואהי כי דיניה[יא] ניזקין ובעל חוב דמחיים איהו נמי כי מגבי כתובת אשה דלאחר מיתה ובעל חוב דמחיים איהו נמי כי מגבי כלאחר מיתה מגבי ותיפוק ליה דערב דכתובה לא משתעבד ממאן גביא מיתמי איהו נמי כי מגבי כלאחר מיתה דמשתעבד שפיר אלא למאן דאמר בקבלן הניחה למאן דאמר קבלן אף על גב דלית ליה נכסי ללוה משתעבד אי אית ליה משתעבד אי לית ליה לא משתעבד מאי איכא למימר איבעית אימא בדהוו ליה ואישתדוף ואיבעית אימא כל לגבי בריה שעבודי משעבד נפשיה [יב] איתמר[יג] ערב דכתובה דברי הכל לא משתעבד

עין משפט
נר מצוה

יא א מ"ר פ"ג מהל' נזקי ממון הל' ב ופ"ח הלכה ד סמג עשין קו טור ש"ע ח"מ סימן שמז סעי' ד ופ' מקנו סעי' ה:
יב ב מיי' פ"ח מהל' גזילה הל' ב סמג עשין נ טוש"ע ח"מ סי' קיט סעיף ו:

תוספות רי"ד

תניא איר שמעון בן אלעזר מפני מה אמרה תורה הניזקין שמין להן בעידית מפני הגזלנין והחמסנין כדי שיאמר אדם למה אני גזול וחומס ולמחר ב"ד יורדים לנכסי וגוטלים שדה נאה שלי וסומכין על מה שכתוב בתורה מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם: **ומפני** מה אמרו חכמים ב"ה בבנינות כדי שלא יראה אדם דירה נאה לחבירו ואמר אקפוץ ואלונו בחוב: **אלא** מעתה הא בזיבורית א"כ אתה נועל דלת בפני לוין: **ומפני** מה אמרו כתובה אשה בזיבורית דיותר ממה שהאיש רוצה לישא האשה רוצה לינשא: **ותכתיב** אשה בזיבורית אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן לא שנו אלא מיתמי אבל מינה דידיה בבנינות: **אמר רבינא** ת"ש מעיקרא דתקנתין יותר ממה שהאיש רוצה לישא האשה רוצה לנשא ואי ס"ד מיתמי הוא מישום דיותר הוא תיובתא: **איתמר** ערב דכתובה דברי הכל לא משתעבד קבלן

תורה אור השלם

א) כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבָעָלָהּ אוֹ כִּי לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ: (שמות כב, ד)

הגהות וציונים

ט) גר' הרי"ף והרא"ש ר"ש בן אליעזר בן משפטים ס' משפטים סימן סב איתא איר שמעון מפני וכו' (וכ"ר) (בלילה): **כ)** ברי"ף ורא"ש מפני מה אמרה תורה. וכ"ה בילקו"ש. ועי' רש"ש: **ג)** דפו"י דיינה: **ד)** דפו"י דאתמר: **ה)** בכת כת"י לפורעם: **ו)** בכת כת"י ליפרעם: **ז)** לפיכך כשנפרעים מן היתומים כשמת הבן הבינתן אינה באה כמוקעים על היתומים וכשנפרעים: **ח)** כת"י לשאת: **ט)** כת"י לבו(ר"ש ובתוס'. וכ"ה בתוס' הרא"ש) והחזירן. ועי' מהרים שיק: **י)** נראה דכאן צ"ל תחילה (באה"מ): **יא)** הגי' הרוה"ר בכרך מ"ז: **יב)** צ"ל ר מרבן: **יג)** בכת"י נוסף אמרינן: (רש"ש):

מסורת הש"ס
עפ הוספות

ב) בבא קמא ק. טו. **ג)** [מהמלה כמוהו] **ד)** [מלן כיה כיה כמ"ש ר"ה ו:]. **ה)** [קידושין מח.: ומ"ש]. **ו)** [ומנות קיב. ומנות קיב. **ז)** [בגינאי מח.: ומ"ש]. **ח)** ומנות קיב. פו.]. **ט)** ומנות קיב. **י)** [בגינאי מח.: ומ"ש]. **יא)** לעיל נה. ומ"ש. **יב)** כ"ג קמד: ערכין כג.: **יג)** ומנות סב.: **יד)** [בגינאי סב.: **טו)** [דף קמד: **טז)** ולקמן נ.: **יז)** כ"ג דף קנב.: **יח)** מנהדרין דף כא.: **יט)** ה"כ [וע"ש תוס' מנות פל. ד"ה: **כ)** [בתוספתא].

הגהות הש"ס

(א) תוס' ד"ה ולו' ומשנן ומו' נגי חובל. כ"מ כ"מ דף קנו:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אלא ל"ד"ה כו' אמאי בעידית. ע"ל כיון בו'. ע' כ"ב דף מח ע"ש מד"ה קבלן:

ליקוטי רש"ש

תניא בהדיא. ר"ש בעידית דקמ"ל דלא מגזל קלי (ב"ק ו.). **דדריש מטבא דקרא.** (קנו.) בגנו אלמנה מנשכנתן אשה בעידית שפירש מנשכנתן אותה בעינא מאי אמר רחמנא לא תחמוד בגד חובתו אשה בעידית דיש בגד אלמנה

קבלן דבעל חוב. מרתי לחיוצא מיהא מדא דקבלן הוא ועוד דתסריה ממונא: **משיקרא דתקנתא.** משום טעם התקנה דקפדי מפני מה כתובה דזיבורים יותר מהשאלה כו': **הוצא על היתומים.** שלוה לאיסור: **שכתוב בו שבח.** שהתה עם המלוה[5] לגנות מעידית: **תדע.** דלא מהני תגאה לגבי יתומים דהא סתם בעל חוב בזיבורים ולגבי יתמי מסתמא דיו: **מה דרכו של לוה להוציא.** לפרוע[6]: **פחות שבכלים.** שמלוהו לא יפרע עדיית: **כיון דדינה מדאורייתא בעדית.** שיעבדה לו ועדיפא קרקע זו ערב למלוה[7] וערב משעבד מה"ת דכתיב אנכי אערבנו[8] (בראשית מג): **כגון שהיתה זיבורית של מזיק בעדית של ניזק.** דממלוה לא מיהא[9] גבי: **זה שבטבא[10] היא.** דאמר מלוה לא בקיקר שיימינן ומפני תיקון העולם אמור כגון דמזיק שיימינן כדתנן במתני' וגבי יתמי אקומה לדאוריי'תא: **לאו אף על גב דכתיב עדית בשטרא.** ותיומא דרכא: **מאי עדית.** דקפני הכא דאלע"ג דכתיב בשטר הלוה אינו גובה ממנה כגון דספלי עדית אחר הלוה קפלה מלפניו שאינו יכול לגנות אימה כגון שנעלה מסיקין לו נגדה או שטפה לו שטפה נהר דבטל ליה מגאיה ומהשטפתא הוה ליה לחלי בעל חוב לגאנייני זיבורית ומשום נגילה דלא אמרו בזיבורית וגבי יתמי אוקמוה אלמזיק[11] ולכדרבא דאמר היכא דספלי עדית לאחר היזק ועדיין יש לו עדית בזיבורית אינה גובה אלא מן הזיבורית דהכי נמי מבר אבוי. ורבא פליג עליה: **שזו היפה יפה מאד גובה מבעדית.** דאזל ליה דיינה דאמר ליה אמיך שנתחתה זה הנתנאי על עצמו בחייו דרב נחמן סבר על עצמו הוציל תנאי אבל מיתמי לא גבי אלא בדינייהו מן הזיבורית. ורבא סבר כיון דמניה גבי עדית מדאורייתא כפי תנאו דה"ה הכי נמי נבה מן היתומים אבל אם כתב לו שעבוד כמנו מן הבעדית בחייו ובמותו הכל לפי תנאו וליכא מאן דפליג בהא שכיון שעיבד לו יגבה דעדית בפירוש בין בחייו בין במותו היאך מפקע עכשיו אחר מותו. ובריין זה משנה הרב שישתו. הלכתא כרבא דק"ל כל אבוי ורבא הלכה כרבא בר מרי"ל קג"מ: **אין נפרעין מן היתומים יכו'.** בני דבי איבו בר אמי יתומים שאמרו קטנים אי אפילו זיבורית. **ואסיק הלמודא והלכתא.**

מצוה הוא דעבד ולא מידי חסרה. מרתי בעינן שבל היכא דלאו מלוה עבד ולא סתם כגון שנעשה ערב אחר הגיטולין או עבד מלוה ומסרה משתעבד: **פחות שבכ"ש.** לו כרבא ליתן לו קרקע טוען לו פחות שבקרקעותיו דהיינו דאכל פחות שבכלים היינו מיטב כדלמרינן בס"ק דד"ק (דף ז:) דכל מילי מיטב הוא:

כיון דדינה מדאורייתא בעדית. גלפה *דסבר שעדות דלאוריי'תא לאו דרבנן אע"ג דמיניה דיינה מדלאוריי'תא בעדית מימתי יהא בזיבורית כיון דמדלאוריי'תא לא גבי כלו ומר זוטרא ואמרי דסברי מימתי מזיבורית לריך לומר דקסברי שעבודא לאו דאוריי'תא דכרשן דמתמיתין[1] דלא לאו הכי מאי טעמא לאפקועה רבנן לא נמי לא פליגי רבנן בתמי': **מאי עדית שפאי עדית.** פירש קקונטרס מאי עדיית דקתני הכא דאע"פ שכתבה בשטר הלוה אינו גובה ממנה כגון דספלי עדית אחר הלוה קפלה מלפניו שאינו יכול לגנות אימה כגון שנעלה מסיקין לו נגדה או שטפה לו שטפה נהר דבטל ליה מגאיה ומהשטפתא הוה ליה לחלי בעל חוב לגאנייני זיבורית ומשום נגילה דלא אמרו בזיבורית וגבי יתמי אוקמוה אלמזיק[2] ולכדרבא דאמר היכא דספלי עדית לאחר היזק ועדיין יש לו עדית בזיבורית אינה גובה אלא מן הזיבורית דהכי נמי מבר אבוי. ורבא פליג עליה: **שזו היפה יפה מאד גובה מבעדית.** דאזל ליה דיינה דאמר ליה אמיך שנתחתה זה הנתנאי על עצמו בחייו דרב נחמן סבר על עצמו הוציל תנאי בדינייהו מן הזיבורית. ורבא סבר כיון דמניה גבי עדית מדאורייתא כפי תנאו דה"ה הכי נמי נבה מן היתומים אבל אם כתב לו שעבוד כמנו מן הבעדית בחייו ובמותו הכל לפי תנאו וליכא מאן דפליג בהא שכיון שעיבד לו יגבה דעדית בפירוש בין בחייו בין במותו היאך מפקע עכשיו אחר מותו. ובריין זה משנה הרב שישתו. הלכתא כרבא דק"ל כל אבוי ורבא הלכה כרבא בר מרי"ל קג"מ: **אין נפרעין מן היתומים יכו'.** בני דבי איבו בר אמי יתומים שאמרו קטנים אי אפילו זיבורית. **ואסיק הלמודא והלכתא.**

קבלן דבעל חוב דברי הכל משתעבד ערב דבעל חוב וקבלן דכתובה פליגי איבא למ"ד אע"ג דלות ליה נכסי ללוה משתעבד ואיבא למאן דאמר אי אית ליה משתעבד אי לית ליה לא משתעבד[3] והילכתא בבולהו אע"ג דלית ליה משתעבד[4] בר מערב דכתובה דאע"ג דאית ליה לא משתעבד מאי טעמא מצוה הוא דעבד ולא מידי חסרה אמר רבינא ת"ש מעיקרא דתקנתין יותר ממה שהאיש רוצה לישא אשה רוצה לנשא ואי ס"ד מיתמי האי משום דיתמי הוא תיובתא דמר זוטרא תיובתא: אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן משמיה דרב נחמן[5] שט"ח הוצא על היתומין אע"פ שכתוב בו שבח אינו גובה אלא מן הזיבורית אמר אבוי תדע דבע"ח דינה בבינונית ומיתמי בזיבורית א"ל רבא הכי השתא בעל חוב דינה מדאורייתא בזיבורית כדעולא[6] דאמר עולא דבר תורה בעל חוב בזיבורית שנאמר[7] בחוץ תעמוד והאיש וגו' מה דרכו של איש להוציא פחות שבכלים ומה טעם אמרו בע"ח בבינונית כדי שלא תגעול דלת בפני לוין וגבי יתמי אוקמוה רבנן אדאורייתא אלא הכא כיון דדינה מדאורייתא בעדית אפילו מיתמי נמי בעדית ולרבא והתני אברם חוזאה אין נפרעין מנכסי יתומין אלא מן הזיבורית[8] ואפילו הן ניזקין והא ניזקין דינן מדאורייתא בעדית הכא במאי עסקינן כגון שהיתה עדית דניזק זיבורית דמזיק ורבי ישמעאל היא דאמר[9] מדאורייתא בדיניזק שיימינן ומפני תיקון העולם תקינו רבנן בדמזיק וגבי יתמי אוקמוה רבנן אדאורייתא אני והתני רבי אליעזר ניותאה אין נפרעין מנכסי יתומים אלא מן הזיבורית ואפילו הן עדית מאי אפילו הן עדית לאו אע"ג דכתיב עדית בשטרא לא מאי עדית שפאי עדית בדרבא דאמר רבא הזיק זיבורית גובה מן העדית שפאי עדית גובה מן הבינונית וגבי יתמי אוקמוה רבנן אדאורייתא: אין נפרעין מנכסי יתומין אלא מן הזיבורית: בעי רב אחדבוי בר אמי יתומים שאמרו קטנים או אפילו גדולים תקנתא היא דעבוד רבנן גבי יתמי לקטנים עבוד רבנן לגדולים לא עבוד רבנן או דלמא משום דלא מסיק אדעתא דמלוה דמית לוה ונפלי נכסי קמי יתמי דהוה ליה נועל דלת הלכך אפילו גדולים נמי ת"ש[10] דתני אבי קשישא יתומין שאמרו גדולים וא"צ לומר קטנים ודלמא הני מילי לענין שבועה דגדול במילי דאבוה דקטן דמי אבל לענין זיבורית לא והלכתא יתומין

מצורת הש"ס עם הוספות

5) כ"ק ת. [כ"ב קנה:]. **6)** [לעיל מח:]. **7)** [ב] כתוספות מה. סקיעות מנ:. **7)** ער ב"ב קעד:, **8)** ב"ב קעג: עיי"ש, **9)** ד"ה אין נפרעין מנכסי.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה כיון וכו' דסבר שעבודא דאורייתא. מי"ל פסחים דף סז ע"א תוס' ד"ה ויפו:

תורה אור השלם

א) בְּחוּץ תַּעֲמֹד וְהָאִישׁ אֲשֶׁר אַתָּה נֹשֶׁה בּוֹ יוֹצִיא אֵלֶיךָ אֶת הַעֲבוֹט הַחוּצָה: [דברים כד, א]

ליקוטי רש"י

מצוה הוא דעבד. המעבד מיוונן אין דומה לפרוע. הנעבדת אבל מתקנין לוונן [ב"מ ע"ב ערכאות זו מתבלין ולא מיני הפקה לאחר כל עב לאיתקב מן דו ולמוקמה נתנין (רשב"ם ב"ב קנד:]. ומפני תיקון העולם תקינו רבנן בדמזיק. שיהו מזהרין מלנזוק דמזיק שיימינן (לעיל מח:].

הגהות וציונים

5) יותר נכון לגרוס עמו או לגרוס עם הלוה (ב"ש). **3)** כתי"ר ולשרוב. **3)** ב"ל מהא (רשיש, וכ"ה בדפו"י). **4)** כתי"ר הוא. **5)** ב"ל שדינן (באה"מ, וכ"ה בקצות כתי"ר). **1)** כמה כתי"ר הלא:

עין משפט נר מצוה

יג א מי' פכ"ב מהל' מלוה ולוה הל' ב ופ"ד מהל' לוקוח הל' ו ומנ"ל עשין נד ומה עוש"ע מ"מ סי' קכט סוס"ק ה ס"ק ס"ב ס"ק ס"ק ה ס"ק ס"ק ה ס"ק ס"ק ה

יתומין שאמרו כו' בין ד"לזבורית. ופ"ה נ"שבועה בין ד"לזבורית: אין נפרעין מנכסים המשועבדים במקום אשר אינו בחורין: בעי רב אחדבוי בר משום פסידא דלקוחות אבל הוא דעבוד רבנן משום פסידא דלקוחות לא אי דלמא מתנה דליכא פסידא דלקוחות לא אי דלמא מתנה נמי אי לאו דאית ליה הנאה ליה אי דהיכ דלקוחות מתנה הלכך כי פסידא דלקוחות דמי א"ל מר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי ת"ש [6] שבוב מרע שאמר תנו מאתים זוז לפלוני וג' מאות לפלוני ד' מאות לפלוני אין אומרים כל הקודם בשטר זכה לפיכך יצא עליו שט"ח גובה מכולן אבל אם אמר תנו מאתים זוז לפלוני ואחריו לפלוני ואחריו לפלוני אומרים כל הקודם בשטר זכה לפיכך יצא עליו שט"ח גובה מן המחרון אין לו גובה משלפניו אין לו גובה משלפני פניו ואע"ג דקמא בינונית ובתרא זיבורית מזיבורית גבי מבינונית לא גבי ש"מ "במתנה נמי עבוד רבנן תקנתא הכא במאי עסקינן בבעל חוב והא תנו קאמר תנו בחובי וליחוי שטרא דמקדם דליכא שטרא והא כל הקודם בשטר קאמר בשטר קדמה ואב"א אפילו מתנה נמי"? ולא קשיא מאי גובה מן המחרון אין נפסד אלא אחרון ואב"א דשוו כולהו להדדי: אין מוציאין לאכילת פירות: מאי טעמא אמר עולא אמר ריש לקיש לפי שאין כתובין אמר ליה רבי אבא לעולא והא מזון האשה והבנות דכאתי דמו וקתני אין מוציאין א"ל התם מעיקרא הכי אתקון כתובין הן אצל בני חורין ואין כתובין הן אצל משועבדין וכן אמר רבי אסי אמר ר' יוחנן לפי שאין כתובין אמר ליה רבי זירא לרב"ח אסי והא מזון האשה והבנות דכאתי דמו וקתני אין מוציאין א"ל מעיקרא הכי אתקון כתובין הן אצל בני חורין ואין כתובין הן אצל משועבדין. ר' חנינא אמר "לפי שאין קצובין" אביעא להו לרבי חנינא קצובין וכתובין בעי אי

[6] במקום שיש בני חורין. דלמה לקוחות לגיעזיי ולמימר מיעיה גבי סהרי יש לך מקום: במתנה דיאך. אם שיעבוד אל משועבדים אלו אינו מתמת מכר אלא מתנה במתנה לאחר מכר ושייר דמיהם לפניו היאך מיגבי מיעיה מתנה אינו אומרים כל הקודם בשטר. ולזה זכה ליקדם אלא יעלו אחרונים אלא שם שייר יחסר אלא מתנה דליכא פסידא דלקוחות לא אי דלמא מתנה נמי אי לאו דאית ליה הנאה ליה אי דהיכ דלקוחות מתנה הלכך כי פסידא דלקוחות דמי. ואם יש לו גובה מכולן אבל אם אמר תנו מאתים זוז לפלוני ואחריו לפלוני ואחריו לפלוני אומרים כל הקודם בשטר זכה לפיכך יצא עליו שט"ח גובה מן המחרון אין לו גובה משלפניו אין לו גובה משלפני פניו ואע"ג דקמא בינונית ובתרא זיבורית מזיבורית גבי מבינונית לא גבי ש"מ "במתנה נמי עבוד רבנן תקנתא הכא במאי עסקינן בבעל חוב והא תנו קאמר תנו בחובי וליחוי שטרא דמקדם דליכא שטרא והא כל הקודם בשטר קאמר בשטר קדמה ואב"א אפילו מתנה נמי"? ולא קשיא מאי גובה מן המחרון אין נפסד אלא אחרון ואב"א דשוו כולהו להדדי: אין מוציאין לאכילת פירות: מאי טעמא אמר עולא אמר ריש לקיש לפי שאין כתובין אמר ליה רבי אבא לעולא והא מזון האשה והבנות דכאתי דמו וקתני אין מוציאין א"ל התם מעיקרא הכי אתקון כתובין הן אצל בני חורין ואין כתובין הן אצל משועבדין וכן אמר רבי אסי אמר ר' יוחנן לפי שאין כתובין אמר ליה רבי זירא לרב"ח אסי והא מזון האשה והבנות דכאתי דמו וקתני אין מוציאין א"ל מעיקרא הכי אתקון כתובין הן אצל בני חורין ואין כתובין הן אצל משועבדין. ר' חנינא אמר "לפי שאין קצובין" אביעא להו לרבי חנינא קצובין וכתובין בעי אי

מסורת הש"ס
עם הוספות

[1] כ"ע קצת. [2] ע"י תוס' כתובות קא: ד"ה והיא. [3] ב"מ טו. [4] קידושין יג.. [5] כמו בערכין שם. [6] כתובות פ"ב לא. [7] עמוד א'. [8] כתובות צ.. [9] תוס' כתובות פ"ב לא: ד"ה מתנה: [10] ב"מ קנא.. [11] ע"י תוס' כתובות דף: ד"ה איסור.

גליון הש"ס

גמ' בתחנה דיאך. אם כ"ע קנס ס"ל תל"מ לא מקמיה:

נא מ' מיי' פכ"ח מהל' מלוה ולוה הל' ה:

תוספות רי"ד

יתומין שאמרו בדולים ואין צ"ל קטנים בין לזבורית. ובשבועה בין לזבורית. **ואי** ק' והא אמרינן בערכין בפרק שום היתומים הלכה כרב הונא בריה דרב יהושע דאמר אתפשה והלכך אין נוקקין לכבוד יתומים ואפילו בשבועה עד דגדלי והכא אמרינן דבשבועה מהדא נפרעין ואי"ת כגון שחייב כדהה אי הכי שבועה מאי עבידתיה. ליל מאי דאמרינן הכא דנפרעין בשבועה. ומ' היתומים מיתקמא בכתובות אמר דנוקקין מנכסי יתומים ומוכח חינא אבל לשאר חוב אין נוקקין ואפילו בשבועה עד דגדלי: **ודשלמי** אמר נפרעין מנכסי יתומים אלא בשבור שהרבית אוכלת בו ר"א אף בלכתובה אשה מפני מזונות ר"א אף לגמלה ולגיזקין א"ר יוסי אף אגן תגן דדיהקן לגמלה הוא דתניא בהגמל ומאכיל אם הזה דבר שיש בו אחריות חייבים להחזיר ולזיקין מהרא אין בפרעים מנכסי יתומים אלא מן הזיבורית כך הוא דתני נפרעין מנכסי יתומים אלא בשבור שהרבית אוכלת בו ר"א אף לכתובה אשה מפני מזונות ר"א אף לגמלה ולגיזקין א"ר יוסי אף אגן תגן דדיהקן לגמלה הוא דתניא בהגמל ומאכיל אם הזה דבר שיש בו אחריות חייבים להחזיר ולזיקין מהרא אין בפרעים מנכסי יתומים אלא מן הזיבורית כך הוא דתני הכן תחת הבד הנזיקין שמן לזן בעדיית וכו' א"ר יוסי לא קשיא אם בתומים בדול כבן כיתום קטן והבא מליג בן תלמודא דדין דאמרינן יתומים שאמרו בדולים ואין צ"ל קטנים בין לזבורית: **מתני'** אין נפרעין **מנכסי משועבדי מקום שיש נכסים** ב"ה ואמ"ל **אין דזבורית אם מוצאין לאכילת פירות ולשבה קרקעות ולמזון האשה והבנות מנכסים משועבדים מטני תיקון העולם המוצא מציאה לא יטבע מטני תיקון** תקנת הוא דעבד רבנן משום פסידא דלקוחות מתנה דליכא פסידא אלא אי דלמא מתנה נמי אי לאו דאית ליה הנאה מיעיה לא הוה יהיב ליה מתנה דהלכך כלקוחות דמיא. **ושיהו** מי קשישא לרב אשי דמתנה נמי עבוד רבנן תקנתא בה בלקוחות ובפ' אם בתולה נשוי אפיסקיא אשתדוקין בנו חורף משעבדת: **מתני' אין מוציאין לאכילת פירות.** פי' לאכילת פירות

תמצא אצל בעל הרא"ש ושקלו לה לארעא ומשלם ליה כל פירי דשמו ואכיל מינה דהודיה אריבא דהדרי אריבא ר"ח נתי דגוזה שהכנס לכתפים מפני שהוא מתחבר לקרקע מן מההוא שהיה ליה השמן נמצא בין בגולל בין בבגל הוא אלא זה שביניהן שב"ח טורף את השמן ואינו נוטל הוצאתו ומשבחתה והיתיר טורפה ממנו הא לייתי נוטל ו' מהוצאתו כלום וכל דיני שדה שהיה לו אל הלה זה שביניהן שב"ח טורף את השמן ואינו נוטל הוצאתו אלא שקנית שעברה דרה (לה) הוצאות ומשבחתה והיתיר טורפה ממנו הא לייתי נוטל ו' מהוצאתו כלום וכל דיני שדה שהיה לו אל הלה זה שביניהן לעקר שעברי אבל הגנול בעל השמן המחזיר לו הוצאתו אם הוא מכרה בין הגנול לו לטרוף אלא אם שלו הא שלו הא יהיב ליה הדרה הבאנא

מסורת הש"ס
עם הוספות

(א) מתוס' דף פט:, (ב) מתוס' דף: קג:, (ג) [מפה' ר"ן] [מעיל דף פח:], (ד) ב"מ מ, (ה) ד"ה לפי (רש"ש), (ו) ב: [מתוס' נא ע"א].

הגהות הב"ח

(א) גמ' שיש ויתמה א"ל ס"ל ואם ו ומתקן:

הגהות וציונים

(א) [ראשונים וכתו"י דקאמר מוצאין, דפורר וקא' מוצא': (ב) אי שאני מצאתה דאית ליה קלא מרוב (כ"ה בקצת כת"י), וספרים שלמנגו פירוש ובאור בעלמא (מגדל דוד): (ג) יוכי' ליתא בס"א (וכן ליתא בכת"י) וכן מוכח מפרשי"ו וגם בכתובות קב ע"ב ליתא (מגדל דוד): (ד) בה"י בהכנת: (ה) בה"י ליתא בכת"י: (ו) בה"ר הרוין: (ז) נראה להוסיף דוד (באה"ר): (ח) יוכי' מיתה (דפרי': (ט) בה"ר מפרישו): (י) בד"ל שקנו (בארות הנמים): (יא) צ"ל קו' (רש"ש, וכ"ה בדפרי"): (יב) בהרים מ"ז ועיין מגדל דוד בשם מהרי"ל והבמהר"ש-ג): (יג) בד"ל בדפי': (יד) בה"ר בכתי"ר ובתוס' הרא"ש ועי' חכמת מנוח): (טו) [שעות הדפוס] (גלילון):

לקוטי רש"י

ויתרה. עיקר נכסים ולא תמריע תעול עיקר נכסים תחלה כמו שנעלה זו א"ל הלוקח לא זו שיטול קדמה ונשלח וכתה ומן לב הכת לן לב שיטול נכסים סהרי שתקן שוות מרוכה. בדוחה מזו אמרו. שלפי שיעמדו אחון לא תמכסים כמו אמרה פרנסה לעדקה לקוחות וזו שהכנסים בעון אמרה ויתרה (כתובות סט:). והיא בזונות. ולהה נכסת שהיא בבעלת חוב. לא כמו לא עליהן אמר מזונות (שם קא:). מאי פסקא. בתמיה וכי דבר פסוק הוא לתמיה קוקין אין הלקח ולא לנטות מזרין ויוצא ויתנו מעמבדים. בני לא שמקרבן דבר. וכי לא אפסר כיהו קבן דגרסה בשעת קבן דגרסה והתרה וכתב לה בתמיה הלוו ולפלו הכי תמה פתחת בתמיה ניזונות מנכסי אמרו מעמבדים. ד"ה בנתניה ב"ד. בן נוקבן ויהוין לכי מעיקר כו'. בדרי אתפסה. אמר מזנו מכר לה בזונות כספים למזונותיהן (שם קב:). שוורין בתהדדי. ואינו לחלה בתהדדי. ולתם בן וטוקן וכין המקומות בס' מעיסים נפל (בדעה ר"ן).

מהרש"ל

(ב) [מתוס' דף פט:], (ג) [מתוס' דף קג:], (ד) [מפה' ר"ן] [מעיל דף פח:], (ה) ב"מ מ, (ו) ד"ה לפי (רש"ש), (ז) [מתוס' נא ע"א].

תוספות רא"ש

(ב) מתוס' ד"ה ומתוס' דף קד:, (ג) [מפה' ר"ן] [מעיל דף פח:], (ד) ב"מ מ, (ה) ד"ה לפי (רש"ש), (ו) [מתוס' נא ע"א].

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ונפלה וכו' בשעת קבלת. זל"ש ר"ן מאלי:

תוספות רי"ד

(ב) מ' מיי' פ"ב מה' אישות הלכה ד' מגמ' [מתוס' דף פט:], (ג) מתוס' דף קד:, (ד) מ' מיי' פ"ב מה' אישות הלכה יח [מתוס' דף פט:], (ה) מתוס' דף קד:, (ו) מ' מיי' פ"ב מה' אישות הלכה יט [מתוס' דף פט:]:

ערן משפטן
נר מצוה

(ב) מ' מיי' פ"ב מה' אישות הלכה כ: מגמ' [מתוס' דף פט:], (ג) מ' מיי' פ"ב מה' אישות הלכה כא [מתוס' דף פט:], (ד) מ' מיי' פ"ב מה' אישות הלכה כב [מתוס' דף פט:], (ה) מ' מיי' פ"ב מה' אישות הלכה כא [מתוס' דף פט:], (ו) מ' מיי' פ"ב מה' אישות הלכה כב [מתוס' דף פט:]:

תוספות רא"ש

ממעמדיה. ואין הלקוחות יכולין לחזור ולהניח לו מקום לגבות ממנו. וממהרבה בפירוש כו' חנינא דאע"ג דכתב ליה אחריות בפירוש אפילו הכי אינם גובים ממשעבדים. ומשעבדים מתני' אמר רבא מצאה בעיר אמר ר' יצחק קשורים מצאת אלא אחד לי הוא אומר לא מצאתי אלא אחד ושבע. מפני שהוא עולה שעדה אחד הכי שפיר הוה הגבול אחד ולא אמר לגמרי אחד שבעה פטור לגמרי לשבע) וכגון שמצאת אחד שבעה לגמרי אבל אם היה הטענה אמר מרבי מאיר אבל אם אלא מצאתי אלא אחד אחדי שהחזיר לו תחילה הכים האחד ובשבע אינו נטענת ברי כי שנים הוי חייב לשבע ומפני שכבר החזיר לו מקודם לכן אינו נפסד בשבע אבל בעת הטענה אין לו שום מיגו שיפטרנו: מיגו מצאתי אלא אחד אינו לא הלה אומר לא מצאתי אלא אחד אינו לא הלה אומר לא שבע. פי' ואע"פ שהחזיר לו תחלה האחד ואח"כ נכר לו זה כי מיהו שנים הוי קשורים: מאי טענא מינתי מינתהי אחדדי. ואין זו טענה דראת כיסים לא מינתי אחדדי והוא לא טענה אבל שם שורים קשורים מצאת לי הלה אומר לא מצאתי אלא אחד שבע ואינו נשבע. שני שורים קשורים מצאתי לי הלה אומר לא מצאתי אלא אחד אחדותי לי אחד מהן הלה אומר לא החזרת לי אלא אחד ולא שבע. פי' אע"פ שהחזיר לו אלא אחד לבד אינו נשבע אבל אם הוא אומר לא מצאתי אלא אחד

אן דר"מא קבזיגן אע"פ שאינן כתובין. פי' בקונטרס ואיתא ליה דמלוה מלא קבלה מלא מלי מלי דקאמר מלא מלי מלא מלא מלא דמלא מלא מלא מ

עין משפט
נר מצוה

כב א מיי׳ פ״ב מהלכות טוען ונטען הל׳ ה סמג עשין לא טור״מ ש״ע סימן ק״ה סעיף ג:
כג ב מיי׳ פ״ב מ״ש מהלכות שם שם ש״ע שם מ״מ סי׳ לו סעיף ח:
כח ד מיי׳ פי״ח מהל׳ סנהדרין הל׳ ה סמג עשין עמ׳ עוד ש״ע ח״מ סי׳ פז סעיף ח:

תוספות רי״ד

אלא עשרה האב״ה פטרינן ליה מתקני תחולה דאי רמיית עליה שבועה אתי לאחויי מיא ליה מיהדר ליה מדידי דוראן ר יצחק מחייבי שבועה בטוענו דאמר כר׳ אליעזר אלא כר׳ עקיבא דר׳ עקיבא דסליג אמתני׳ דמחייב ליה בכל היכא דטיגן ליה טענה בדי ולית ליה תקנה דלמנא אתי אליעזר מ״מ דתנא רבי אליעזר בר׳ יעקב אומר פעמים שאדם נשבע על טענת עצמו כיצד מנה לאבדך בתר דאהאלתיו פרס הרי זה נשבע זהו שנשבע על טענת עצמו וחכ״א אינו אלא כמשיב אבידה ומשנה אלא דסבר כר׳ אליעזר דאמר דאפילו דאמר בר׳ אליעזר בר׳ יעקב אלא כר׳ אליעזר בר׳ יעקב דסליג אמתני׳ דמחייב ליה בכל היכא דטיגן ליה טענה בדי ולית ליה תקנה דלמנא אתי אליעזר מ״מ דתנא רבי אליעזר בר׳ יעקב אומר פעמים שאדם נשבע על טענת עצמו כיצד מנה לאבדך בתר דאהאלתיו פרס הרי זה נשבע זהו שנשבע על טענת עצמו וחכ״א אינו אלא כמשיב אבידה ופסור. ואסקינא דבטוענו גדול ואומר לו בפני הלוה לך אבי מנה ובדרבה קמיפלגי דאמר רבה מפני מה אמרה תורה מודה מקצת הטענה שבע הוצאה ב״ח ובבולהו בני דליסבריה דהאי דלא כפרה משום דאין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו ובבולהו בני דלוה ליה דהאי דלא אורי ליה אישתמוטי הוא דמתמהמהי מיהה כבר עד דהודה לי וזה ופרענא ליה דאמר רחמנא רמי שבועה עליוה כי היכי דלוה ליה בבולהו דר׳ אליעזר בר׳ יעקב סבר כ״ש בו ל״ש בבנו אינו מעיז דהילכך לאו משיב אבידה הוא. ורבנן סברי כל״ש בו דהא דאינו מעיז אבל בבנו מעיז ומעיז דמדלא מעיז משיב אבידה הוא וכ״ה קר״ל דלה טענת עצמו שהיה יכול להעיז דלא העיז דהה דהה לרבנן כאילו הודה מעצמו והוא משיב אבידה ופסור משבועה דר׳ אליעזר ב״י מחייב ליה שבועה כיון דקא טעין טענה דאיר. וקר״ל משנת ר׳ אליעזר ב״י קב ונקי הלכה כמותו בכל מקום וגם הלכה כר״י דקאי כוותיה (ותנינא) הלינא שום אמורא דפליג עליה ולית הלכתא כמותי׳ (והרב מגנא שיטתו ופוסק כמתני׳) דפסר ליה מפני דאחוק הנאתם דמעיקרא מינגע מלמינבד מצוה אבל דאי היכא דלא טעין ליה טענת ודאי אלא דסבר דאי היכא דלא טעין ליה טענת ודאי אלא אבידה הוא דמשיב אבידה ומקמצת:

נ״א אם לא דאמרינן דאמר בר״ר אבא בר״ר יעקב. דהיכא דקא תבעי ליה טענת בני לא מסיק דמיקמי דמקמי דמיקמי דמיקמי דמי

מתני' [א]יתומין שסמכו אצל בעל הבית או שמינה להן אביהן אפוטרופוס חייב לעשר פירותיהם [ב]אפוטרופוס שמינהו אבי יתומים שבע מינהו ב"ד לא ישבע אבא שאול אומר [ג]חילוף הדברים: **גמ'** ורמינהו [א]אתם [ב]ולא שותפין [ג]אתם ולא ארישין אתם ולא אפוטרופין אתם [ד]ולא התורם את שאינו שלו אמר רב חסדא לא קשיא כאן להאכיל כאן להניח והתניא [ה]האפוטרופוס תורמין ומעשרין להאכיל ולא להניח 'ומוכרי' להן בחמה עבדים ושפחות בתים שדות וכרמים להאכיל אבל לא להניח להאכיל אבל פירות יינות שמנים וסלתות להאכיל אבל לא להניח? [ו]ועושין להן לולב וערבה? וסוכה וציצית וכל דבר שיש לו קצבה לאתויי שופר ולוקחין להם ספר תורה תפילין ומזוזות וכל דבר שיש לו קצבה לאתויי מגילה ואין פוסקין עליהם צדקה ואין פורין עליהן את השבויין ולא כל דבר שאין לו קצבה לאתויי תנחומי אבלים ואין אפוטרופוס רשאין לדון לחוב ולזכות בנכסי יתומים לזכות אמאי לא. [ז]אלא לחוב על מנת לזכות בנכסי יתומים 'ואין אפוטרופוס רשאין למכור ברחוק ולגאול בקרוב ברעה ולגאול ביפה מ"ט דדלמא משתדפין [ח]ואין אפוטרופוס רשאין למכור שדות וליקח עבדים אבל מוכרין עבדים וליקחין בהן שדות בן גמליאל אומר [ט]אף לא למכור עבדים וליקח שדות מ"ט דלמא לא משפין. [י]ואין אפוטרופוס רשאין [יא]להוציא עבדים לחירות אבל מוכרין אותן לאחרים ואחרים מוציאין אותן לחירות [יב]רבי אומר אני אף הוא נותן דמי עצמו ויוצא מפני שהוא כמוכרו לו וצריך לחשב עמהן באחרונה? ר"ש בן גמליאל אומר [יג]אינו צריך [יד]אין עושין אפוטרופוס נשים ועבדים וקטנים [טו]אם מינן אבי יתומים הרשות בידו. הוא אפוטרופוס דהוה בשבבותיה דר' מאיר דהוה קא מזבן ארעא וזבין? [יז]עבדי ולא שבקיה ר' מאיר אחוו ליה בחלמיה אגי? להדום ואתה לבנות אפילו הכי לא אשונא אמר [יח]דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין. הנהו בי תרי דאיגרי בהו שמן דכל בי שמשי חד קא מינבו בהדי הדדי איקלע רב מאיר להתם עבכינהו תלתא בי שמשי עד דעבד להו שלמא שמעיה דקאמר ווי דאפקיה ר' מאיר לההוא גברא מביתיה: ההוא אפוטרופוס דהוה בשבבותיה דר' יהושע בן לוי דהוה קא מזבן ארעא וזבן תורי ולא אמר ליה ולא מידי סבר לה כר' יוסי? [יט]דתניא א"ר יוסי מימי לא קריתי לאשתי אשתי ולשורי שורי אלא לאשתי ביתי ולשורי שדי. הנהו יתמי דהוו סמיכי גבי ההיא סבתא הוה להו תורתא שקלה ובזיתה ניהליהו אתו קרובים לקמיה דרב נחמן אמרו ליה מאי עבידתה דזבנא אמר להו יתומים שסמכו אצל בעל הבית תנן והא אייקר ברשותא דלוקח אייקר והא לא נקיטו דמי אמר להו א"כ היינו דרב חנילאי בר אידי אמר שמואל דאמר רב חנילאי בר אידי אמר שמואל [כ]נכסי יתומין הרי הן כהקדש ולא מקני אלא בכספא חמירה דרבנא עוקבא יתמא משכוה בארבעה ארבעה ואייקר וקם בשיתא שיתא אתו לקמיה דרב נחמן אמר להו היינו דרב חנילאי בר אידי (כא) דאמר רב חנילאי בר אידי אמר שמואל נכסי יתומין הרי הן כהקדש ולא מקני אלא בכספא: משוך פירי מיתמי אייקר היינו דרב חנילאי בר אידי? [כב]אי יא דהא כה דהיוט חמור מהקדש אמשיכו להו פירי לידמי? אייקר לא יהא כה דהיוט חמור מהקדש זל סבור מינה היינו דרב חנילאי בר אידי א"ל רב שישא בריה דרב אידי? הא רעה היא לדידהו דזמנין דמצטרכי לפירי וליכא דיהיב להו עד דיהבי זוזי? יהבי יתמי זוזי אפירי זל לא יהא כה דהיוט חמור מן הקדש אייקר סבור מינה היינו דרב חנילאי בר אידי אמר להו רב שישא בריה דרב אידי? הא רעה היא לדידהו דאתו

מתני' [א]יתומין שסמכו אצל בעל הבית שלא יתנו זוזי אפירי זל? [ב]א יהא כה הדיוט חמור מכה הקדש. פירוש ויתומין יכולין לחזור בהן וא"ת גבי הקדש כה"ג אינו יכול לחזור בהן דאמר לא מפרע ולא מיבעיא לתמריגן בעל אינו יכול לחזור בהן דאמר לא מפרע מלתיקין ולא מיבעיא לתמריגן בעל אינו יכול לחזור בהן דאמר לא מפרע (קף מט.) גבי מתמונו בעמה ולא הספיק לנוטבו עד שעמד במתמתם וי"ל דהתם קני בכסף מלתיקין ומשום שלא יהא כה הדיוט חמור מכה הקדש ממי ליכא דין בהדיוט ממי קאי ממי שאבל אבל יתמי מי התורה דיהם להדיוט ולא קנו בכסף ולא קיימי אפילו ממי אפילו דאתו

דאתו

יהבי יתמי זוזי אפירי זל? [ב]א יהא כה הדיוט חמור מכה הקדש. פירוש ויתומין יכולין לחזור בהן וא"ת גבי הקדש כה"ג אינו יכול לחזור בהן דאמר לא מפרע ולא מיבעיא לתמריגן בעל אינו יכול לחזור בהן דאמר לא מפרע מלתיקין ולא מיבעיא לתמריגן בעל אינו יכול לחזור בהן דאמר לא מפרע (קף מט.) גבי מתמונו בעמה ולא הספיק לנוטבו עד שעמד במתמתם וי"ל דהתם קני בכסף מלתיקין ומשום שלא יהא כה הדיוט חמור מכה הקדש ממי ליכא דין בהדיוט ממי קאי ממי שאבל אבל יתמי מי התורה דיהם להדיוט ולא קנו בכסף ולא קיימי אפילו ממי אפילו דאתו

דאתו

נר מצוה

מסורת הש"ס
עם הוספות

מסורת הש"ס

הגהות הב"ח

הגהות וציונים

לקוטי רש"י

גליון הש"ס

תוספות רי"ד

דאתו למימר להו נשרפו חיטכם בעלייה. הקשה קקונומיס וכי נשרפו יחזרו הכן כמו בחול וי"ל כיון דבכשות יתמי מיקיר מיתמה מתקבל דבכשות נמי נשרפו ו"ל דאמר משון מיקיר מיתמי מיקר הייט דכ מגילה והכיי כהו יתמי הוא לגבייהו דיתמיו לגו לתוקפין נשרפו חיטכם בעלייה וי"ל דעשים[8] לוקפים שומרי שכר כיון דיכולים לאוכלם ולעשות בכל כל הפסד לתמריגין בהתמיון (כ"מ רמ"ה פס.) הוקה כלי מצים אתון לגבוה לגבוה ממון ומגיס בהליכה הייט בחזרה פטור מפני שהוא כטשא שכר אלמא בחזרה הוי כטשא שכר דהוליל ולוקחה מהנה: **לכרגא.** פירש בקונטרס לפיוט כרגא דיתמי כו' משמע דלשלר לוכי דיתומים בעי הכהה וקשה דבפ' שום היתומים (מגיין דף כב.) כי פריך דבר אסי דאמר מין מקקין נגכסי יתומין אלא מ"ל כיתמי כו' מממני' דשום היתומין בר מבגל חוב לשלר כרגא דיתמי כו' ומזונות וקטרה דאמר כגרגא ולקבורה. הל פסיגות דאין מממיגים לקבור אלא הם מת עד דמשלמי יומי הכהה אלא הם קל מטמע לו דאם לוי לוכך קבורה מוכרין אלא הכהה ופורעין: **הלכה באבא שאול.** מגן (מיפוס פס:[9]) דמשנה דאמ"ר מקיים אלא הם מגמות ומע וקן ונכבייתא קמי מע וקן[10] הלכה כדבריו[11] אין למיגין הלכה מפי תלמוד וכן מוכיח[12] בהסוגה (כתובות דף פח:) דמוקי פלוגתייהו דר"ש ורבנן ורבי שמעון בהא אלא ורבנן ורבי שמעון בהא אלא דבנולו ליפי דהסם רבי שמעון הלכתא ומומר רבינו מיים אלא מתיגיגן אפוטרופוס לינצג אלא אלא עיכב כלום משלהם אבל לא מיתבעג אלא מפע אלא לתפי' ולחי מפע פטור לתלמידיגן בפרק ד' וכ' (ב"ק דף נט.[13]) בגי שור של יתומים שנגח[14] דבגי מגגיגיה דימתי דאי מתרת מגגיגיה אפוטרופוס ממגגי אלו עבדי ולו' אפוטרופוס חתיגן ופרגיגן מיתומיגן לגי גדלי והרב רבי אלמה[15] בר יוסף מוגדלן הגיגי ליה דבפרק מיב בר מאמר בטמפקדיה (מ"מ דף מא:) דגמי מוגא לה הוה ליה כי לה ומיגי ומת מגמא לה אפוטרופוס אל אלים מגמ אגא לנקרא מפרגיגי מגמע לה אבל הכי מיב לה אין מגגיגי אלא עבדי אלא לה דוקא הסם אלא נתמגו אלא לה ליתקגי אבל אפוטרופוס אתמגגה לגורך היתומים לה מגגגו בגבל אל אפוטרופוס לה מגגגו בגבל אל אפוטרופוס לה מגגגו בגבל אל אפוטרופוס

מסורת הש"ס
עם הוספות

א) [פוסקים ב: מרס ו:].
ב) כ"ק קח. ע"ב.
ג) [נמרא מד: מרס"ק יג. מכות לט. כ"ק ס.].
ד) ע' תוס' לעיל מא. ד"ה בהדק ובב' ב: ד"ה וחייב. **ה)** לקמן נד: וס"ק. **ו)** [תוס' פ"ג בס"ק]. **ז)** כ"ק כ. ופמ.
ח) ע' רש"ש כלאים פ"ז משנה ד' [ע"ש]. **ט)** ע' תוס' שבת נה. ד"ה כך. **י)** סוטה מה: **יא)** חקת סי' קכד. **יב)** [ומשולב ל מ]. **יג)** ב"ק ס. **יד)** לקמן עמוד ב. **טו)** [ע' תוס' מנחות נח: ד"ה ואיכא לתמר, ע' רבינו פרץ ממו לאיתא בב"ק]. אמנם התוס' לקמן ד"ה ותני הענתיקו התוספתא בשם ראיתא הכא (רש"ש). **טז)** עמוד ב. **יז)** [וע"ש תוס' מנחות לג: ד"ה שעיקרן]. **יח)** ע' תוס' ב"ק צח. ד"ה הא, ע"ש מעמ כלום כלל מסכת זמחים. **יט)** רשב.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה שלש ומי אפי' כרבנן ובאגב סהו שכן:

הגהות וציונים

(א) יש להוסיף הקבצא (דפו"ר). **(ב)** רש"ש מגיה **ממבא.** ועי' פנ"י ובארות הנמים: **(ג)** בדפו"י ובכת"י "מנסך. מפסד לגמרי שאוסרו בהנאה אבל **ממבא אפי' תרומה הוא** ולהקה אי לבמסת כהן". והס"ד הארכנות הלשון נוסמה ללא צורך כנראה בדפוס וגיגא השלישי. **(ד)** "לא" נוסף ע"פ מהרש"ל. ועי' מגדל דוד הגי"ר שמהה מדעמיה". **(ה)** פרנסות של **רשב"ם:** **(ו)** ר"נרמא בתיקון פטור דאמשמשה לא מתיהנין ליה: נראה דמקובר בסוף הדבור (בארות הנמים) **(ז)** ציל **קבברי** (דבש חמר, בארות הנמים). **(ח)** בכת"י נוסף "ולפי זה צריך לדבר דפרק: **(ט)** ציל ומשני (דפו"י וכן בכת"י ומשני הדיקון):

לקוטי רש"י

הדיק שאינו ניכר. דסה בעיניה לגמ' [בב"ק יג.]. לפון מקנק ניכר כמון הפירות לגמ' הסר לגמ' [ב"ק ה.]. **לא שביה הדיק.** נחיי נכמון בו הטוהר לעיל מד:]. **לומיה** לעיל מד:]. **מלמלמיה** [בבכורות לח.]. **מדדיון חייבין.** לגמ' לנעלים מנר קרבן [נמנחות סט. וכבירו נדרים לז.]. [המשך בסוף המסכת]

חשק שלמה
על תוס' ר"ה

א) נ"מסס ד"ה סכרי אפי' ב"מ ס"ב לגמ' דקמנו שונא מנר מוד מ"מ בנמסי מ"ב דבמוס מנר ומכו שמנמ דפוי מנר ומכו

עין משפט
נר מצוה

נד א מיי' פ"ט מה"ג מהלכות גזילה ואבידה סמ"ע ס"ב ס"ג. **נה ב** מיי' פ"ז מהלכות חובל ומזיק הלכה ה ס"ב טוש"ע ח"מ סי' ת"ל סעיף ק ס"ב וכבכ"מ ס"ב ס"ד ס"ה ס"ו וכבכ"מ ס"ב סי' סמ"ן ל):
נו ב מיי' פ"ט הל' ה:
נז ד מיי' פ"ט הלכה ה וט"ש ס"ס:

תוספות ר"י

[אפסק אמוראי סמכינן, דהכי ר' יצחק דאמר מילי בטענת שאם אבל בטענת בר בטענינן לה דנין דגלי יתמו וטענה בר בר עליה דנין דאי הוא שתבע דדבריי הוא דדיקא אבל דמשתעבד דבר אחר אבל בלא טענת דאי אלא בטענת שפר אבל בטענת דאי הוי כבר אדם ואינו נפטר משבועה: [מתני' המטמא והמדמע רבי. פי' טיבא תרומה של כהן המפסידה לגמרי דתו לא חזיא לאכילה אי אי מהדתיהו של חבירו שהן חולין ואוכל חבירו בטהרה וגורם לו למכוך בזול לטבאים שאכלו אותם מכוך מטמאים: ומדמע. שהוא מעבר תרומה למוכרן לכהנים בזול בדמי תרומה: המנסך. רב (אשר) אמר מנסך לשון ממש. שהבריה בטלי אם יין ונסך ממנו לשם עבודת כוכבים ושבורת בלול בהנאה: **ושמואל אמר מעבר.** שלקח יין נסך ועבר בתינו שלו שראל ואסר. ודב דאמר מנסך ממש אע"פ דקם ליה בדרבה מינה סבר לה כר"מ כר' ירמיה דאמר משעת הנבהה הא דקריה לה ובתחיה בנפשו לא הוי עד שעת נישוך הלכך אם אבן אכל כאחד חייבין לשלם כל אלה אם עשה במזיד אינו פטור דאם הכהנים שבגלל. הקרבן כגון שאחנו אז אינו שעינו אחת מבורהה הדם אז קבלה אר הלכה אז ורוקה על גנה לאוכלן חוץ לומנו אז אם שעינו לקומנו אם הוי מזדיון שדינו שהקרבן נפסל בכן חייבין דאם הוי שוגגין פטורים מלאכים הקבלן בעלים. **אמר חזקיה** דבר תורה אחד שוגג ואחד מזיד חייב מ"מ דיקן שאינו ניכר שמיה דיקן. ויקיל אם מנעד לעולם בן שוגג בין מזיד: **ומה טעם אמרו בשוגג פטור דלי שדיקנו.** שמטמא אי דמר ראי מחייבין לה לא מרע ליה לאכול אשורא: **ורי יוחנן** אמר דבר תורה אחד שוגג ואחד מזיד פטור שהרי אינו ניכר לא שמיה דיקן דאינו ניכר לא אמרי אמרו אמרו אמרו

הא דאסה דעתיה. ומלאכה דעקר משום פרה א' ממי[a] אע"פ שפשע לחסיס דעתו מחמת מלאכה אפילו הכי פטור מדיני גזלן הוא ומכון מעליא בעי שלומי. מיתה דהיכי מדמי דמעמלא[b] לגמעמלא בדיני ערכי דמעמלא מאליה אומר ו הרי שלך לפניך דהא המכתים בחמת מפיהו[c] ובכהאיגר מאליה[d] לו מלאכה מייב[e] ובכהאיגר מעמלא[f] לו פירות שהרקיבו מקצתם[g] אומר ו הרי שלך לפניך הואיל ועדיין הם בעין ולא קנאם כיוון ד"ל דכיון דהיכי שפיר ליכי שמיה היכי ש"ל מדיני דלא מלאכה מייב[h] ומכל מקום אם לא מלאכה מייב[i] לא פירות שהרקיבו מקצתם[j] אומר ו הרי שלך לפניך הואיל ועדיין הם בעין ולא קנאם כיוון ד"ל דכיון דהיכי שפיר ליכי שמיה היכי ש"ל כדין דלא מלאכה מייב[k] חיקן לא כלום מיכו אם מלאכה מייב[l] אם לא מלאכה מייב[m] אם לא מלאכה מייב[n] אם לא מלאכה מייב[o] אם לא מלאכה מייב[p] אם לא מלאכה מייב[q] אם לא מלאכה מייב[r] אם לא מלאכה מייב[s] אם לא מלאכה מייב[t] אם לא מלאכה מייב[u] אם לא מלאכה מייב[v] אם לא מלאכה מייב[w] אם לא מלאכה מייב[x] אם לא מלאכה מייב[y] אם לא מלאכה מייב[z] אם לא מלאכה מייב[aa] אם לא מלאכה מייב[bb] אם לא מלאכה מייב[cc] אם לא מלאכה מייב[dd] אם לא מלאכה מייב[ee] אם לא מלאכה מייב[ff] אם לא מלאכה מייב[gg] אם לא מלאכה מייב[hh] אם לא מלאכה מייב[ii] אם לא מלאכה מייב[jj] אם לא מלאכה מייב[kk] אם לא מלאכה מייב[ll] אם לא מלאכה מייב[mm] אם לא מלאכה מייב[nn] אם לא מלאכה מייב[oo] אם לא מלאכה מייב[pp] אם לא מלאכה מייב[qq] אם לא מלאכה מייב[rr] אם לא מלאכה מייב[ss] אם לא מלאכה מייב[tt] אם לא מלאכה מייב[uu] אם לא מלאכה מייב[vv] אם לא מלאכה מייב[ww] אם לא מלאכה מייב[xx] אם לא מלאכה מייב[yy] אם לא מלאכה מייב[zz] אם לא מלאכה מייב[aaa] אם לא מלאכה מייב[bbb] אם לא מלאכה מייב[ccc] אם לא מלאכה מייב[ddd] אם לא מלאכה מייב[eee] אם לא מלאכה מייב[fff] אם לא מלאכה מייב[ggg] אם לא מלאכה מייב[hhh] אם לא מלאכה מייב[iii] אם לא מלאכה מייב[jjj] אם לא מלאכה מייב[kkk] אם לא מלאכה מייב[lll] אם לא מלאכה מייב[mmm] אם לא מלאכה מייב[nnn] אם לא מלאכה מייב[ooo] אם לא מלאכה מייב[ppp] אם לא מלאכה מייב[qqq] אם לא מלאכה מייב[rrr] אם לא מלאכה מייב[sss] אם לא מלאכה מייב[ttt] אם לא מלאכה מייב[uuu] אם לא מלאכה מייב[vvv] אם לא מלאכה מייב[www] אם לא מלאכה מייב[xxx] אם לא מלאכה מייב[yyy] אם לא מלאכה מייב[zzz] אם לא מלאכה מייב[aaaa] אם לא מלאכה מייב[bbbb] אם לא מלאכה מייב[cccc] אם לא מלאכה מייב[dddd] אם לא מלאכה מייב[eeee] אם לא מלאכה מייב[ffff] אם לא מלאכה מייב[gggg] אם לא מלאכה מייב[hhhh] אם לא מלאכה מייב[iiii] אם לא מלאכה מייב[jjjj] אם לא מלאכה מייב[kkkk] אם לא מלאכה מייב[llll] אם לא מלאכה מייב[mmmm] אם לא מלאכה מייב[nnnn] אם לא מלאכה מייב[oooo] אם לא מלאכה מייב[pppp] אם לא מלאכה מייב[qqqq] אם לא מלאכה מייב[rrrr] אם לא מלאכה מייב[ssss] אם לא מלאכה מייב[tttt] אם לא מלאכה מייב[uuuu] אם לא מלאכה מייב[vvvv] אם לא מלאכה מייב[wwww] אם לא מלאכה מייב[xxxx] אם לא מלאכה מייב[yyyy] אם לא מלאכה מייב[zzzz] אם לא מלאכה מייב[aaaaa] אם לא מלאכה מייב[bbbbb] אם לא מלאכה מייב[ccccc] אם לא מלאכה מייב[ddddd] אם לא מלאכה מייב[eeeee] אם לא מלאכה מייב[fffff] אם לא מלאכה מייב[ggggg] אם לא מלאכה מייב[hhhhh] אם לא מלאכה מייב[iiiii] אם לא מלאכה מייב[jjjjj] אם לא מלאכה מייב[kkkkk] אם לא מלאכה מייב[lllll] אם לא מלאכה מייב[mmmmm] אם לא מלאכה מייב[nnnnn] אם לא מלאכה מייב[ooooo] אם לא מלאכה מייב[ppppp] אם לא מלאכה מייב[qqqqq] אם לא מלאכה מייב[rrrrr] אם לא מלאכה מייב[sssss] אם לא מלאכה מייב[ttttt] אם לא מלאכה מייב[uuuuu] אם לא מלאכה מייב[vvvvv] אם לא מלאכה מייב[wwwww] אם לא מלאכה מייב[xxxxx] אם לא מלאכה מייב[yyyyy] אם לא מלאכה מייב[zzzzz] אם לא מלאכה מייב[aaaaaa] אם לא מלאכה מייב[bbbbbb] אם לא מלאכה מייב[cccccc] אם לא מלאכה מייב[dddddd] אם לא מלאכה מייב[eeeeee] אם לא מלאכה מייב[ffffff] אם לא מלאכה מייב[gggggg] אם לא מלאכה מייב[hhhhhh] אם לא מלאכה מייב[iiiiii] אם לא מלאכה מייב[jjjjjj] אם לא מלאכה מייב[kkkkkk] אם לא מלאכה מייב[llllll] אם לא מלאכה מייב[mmmmmm] אם לא מלאכה מייב[nnnnnn] אם לא מלאכה מייב[oooooo] אם לא מלאכה מייב[pppppp] אם לא מלאכה מייב[qqqqqq] אם לא מלאכה מייב[rrrrrr] אם לא מלאכה מייב[ssssss] אם לא מלאכה מייב[tttttt] אם לא מלאכה מייב[uuuuuu] אם לא מלאכה מייב[vvvvvv] אם לא מלאכה מייב[wwwwww] אם לא מלאכה מייב[xxxxxx] אם לא מלאכה מייב[yyyyyy] אם לא מלאכה מייב[zzzzzz] אם לא מלאכה מייב[aaaaaaa] אם לא מלאכה מייב[bbbbbbb] אם לא מלאכה מייב[ccccccc] אם לא מלאכה מייב[dddddddd] אם לא מלאכה מייב[eeeeeeee] אם לא מלאכה מייב[ffffffff] אם לא מלאכה מייב[gggggggg] אם לא מלאכה מייב[hhhhhhhh] אם לא מלאכה מייב[iiiiiiii] אם לא מלאכה מייב[jjjjjjjj] אם לא מלאכה מייב[kkkkkkkk] אם לא מלאכה מייב[llllllll] אם לא מלאכה מייב[mmmmmmmm] אם לא מלאכה מייב[nnnnnnnn] אם לא מלאכה מייב[oooooooo] אם לא מלאכה מייב[pppppppp] אם לא מלאכה מייב[qqqqqqqq] אם לא מלאכה מייב[rrrrrrrr] אם לא מלאכה מייב[ssssssss] אם לא מלאכה מייב[tttttttt] אם לא מלאכה מייב[uuuuuuuu] אם לא מלאכה מייב[vvvvvvvv] אם לא מלאכה מייב[wwwwwwww] אם לא מלאכה מייב[xxxxxxxx] אם לא מלאכה מייב[yyyyyyyy] אם לא מלאכה מייב[zzzzzzzz] אם לא מלאכה מייב[aaaaaaaaa] אם לא מלאכה מייב[bbbbbbbbb] אם לא מלאכה מייב[ccccccccc] אם לא מלאכה מייב[dddddddddd] אם לא מלאכה מייב[eeeeeeeeee] אם לא מלאכה מייב[ffffffffff] אם לא מלאכה מייב[gggggggggg] אם לא מלאכה מייב[hhhhhhhhhh] אם לא מלאכה מייב[iiiiiiiiii] אם לא מלאכה מייב[jjjjjjjjjj] אם לא מלאכה מייב[kkkkkkkkkk] אם לא מלאכה מייב[llllllllll] אם לא מלאכה מייב[mmmmmmmmmm] אם לא מלאכה מייב[nnnnnnnnnn] אם לא מלאכה מייב[oooooooooo] אם לא מלאכה מייב[pppppppppp] אם לא מלאכה מייב[qqqqqqqqqq] אם לא מלאכה מייב[rrrrrrrrrr] אם לא מלאכה מייב[ssssssssss] אם לא מלאכה מייב[tttttttttt] אם לא מלאכה מייב[uuuuuuuuuu] אם לא מלאכה מייב[vvvvvvvvvv] אם לא מלאכה מייב[wwwwwwwwww] אם לא מלאכה מייב[xxxxxxxxxx] אם לא מלאכה מייב[yyyyyyyyyy] אם לא מלאכה מייב[zzzzzzzzzz] אם לא מלאכה מייב[aaaaaaaaaaa] אם לא מלאכה מייב[bbbbbbbbbbb] אם לא מלאכה מייב[ccccccccccc] אם לא מלאכה מייב[dddddddddddd] אם לא מלאכה מייב[eeeeeeeeeeee] אם לא מלאכה מייב[ffffffffffff] אם לא מלאכה מייב[gggggggggggg] אם לא מלאכה מייב[hhhhhhhhhhhh] אם לא מלאכה מייב[iiiiiiiiiiii] אם לא מלאכה מייב[jjjjjjjjjjjj] אם לא מלאכה מייב[kkkkkkkkkkkk] אם לא מלאכה מייב[llllllllllll] אם לא מלאכה מייב[mmmmmmmmmmmm] אם לא מלאכה מייב[nnnnnnnnnnnn] אם לא מלאכה מייב[oooooooooooo] אם לא מלאכה מייב[pppppppppppp] אם לא מלאכה מייב[qqqqqqqqqqqq] אם לא מלאכה מייב[rrrrrrrrrrrr] אם לא מלאכה מייב[ssssssssssss] אם לא מלאכה מייב[tttttttttttt] אם לא מלאכה מייב[uuuuuuuuuuuu] אם לא מלאכה מייב[vvvvvvvvvvvv] אם לא מלאכה מייב[wwwwwwwwwwww] אם לא מלאכה מייב[xxxxxxxxxxxx] אם לא מלאכה מייב[yyyyyyyyyyyy] אם לא מלאכה מייב[zzzzzzzzzzzz] אם לא מלאכה מייב[aaaaaaaaaaaaa] אם לא מלאכה מייב[bbbbbbbbbbbbb] אם לא מלאכה מייב[ccccccccccccc] אם לא מלאכה מייב[dddddddddddddd] אם לא מלאכה מייב[eeeeeeeeeeeeee] אם לא מלאכה מייב[ffffffffffffff] אם לא מלאכה מייב[gggggggggggggg] אם לא מלאכה מייב[hhhhhhhhhhhhhh] אם לא מלאכה מייב[iiiiiiiiiiiiii] אם לא מלאכה מייב[jjjjjjjjjjjjjj] אם לא מלאכה מייב[kkkkkkkkkkkkkk] אם לא מלאכה מייב[llllllllllllll] אם לא מלאכה מייב[mmmmmmmmmmmmmm] אם לא מלאכה מייב[nnnnnnnnnnnnnn] אם לא מלאכה מייב[oooooooooooooo] אם לא מלאכה מייב[pppppppppppppp] אם לא מלאכה מייב[qqqqqqqqqqqqqq] אם לא מלאכה מייב[rrrrrrrrrrrrrr] אם לא מלאכה מייב[ssssssssssssss] אם לא מלאכה מייב[tttttttttttttt] אם לא מלאכה מייב[uuuuuuuuuuuuuu] אם לא מלאכה מייב[vvvvvvvvvvvvvv] אם לא מלאכה מייב[wwwwwwwwwwwwww] אם לא מלאכה מייב[xxxxxxxxxxxxxx] אם לא מלאכה מייב[yyyyyyyyyyyyyy] אם לא מלאכה מייב[zzzzzzzzzzzzzz] אם לא מלאכה מייב[aaaaaaaaaaaaaaa] אם לא מלאכה מייב[bbbbbbbbbbbbbbb] אם לא מלאכה מייב[ccccccccccccccc] אם לא מלאכה מייב[dddddddddddddddd] אם לא מלאכה מייב[eeeeeeeeeeeeeeee] אם לא מלאכה מייב[ffffffffffffffff] אם לא מלאכה מייב[gggggggggggggggg] אם לא מלאכה מייב[hhhhhhhhhhhhhhhh] אם לא מלאכה מייב[iiiiiiiiiiiiiiii] אם לא מלאכה מייב[jjjjjjjjjjjjjjjj] אם לא מלאכה מייב[kkkkkkkkkkkkkkkk] אם לא מלאכה מייב[llllllllllllllll] אם לא מלאכה מייב[mmmmmmmmmmmmmmmm] אם לא מלאכה מייב[nnnnnnnnnnnnnnnn] אם לא מלאכה מייב[oooooooooooooooo] אם לא מלאכה מייב[pppppppppppppppp] אם לא מלאכה מייב[qqqqqqqqqqqqqqqq] אם לא מלאכה מייב[rrrrrrrrrrrrrrrr] אם לא מלאכה מייב[ssssssssssssssss] אם לא מלאכה מייב[tttttttttttttttt] אם לא מלאכה מייב[uuuuuuuuuuuuuuuu] אם לא מלאכה מייב[vvvvvvvvvvvvvvvv] אם לא מלאכה מייב[wwwwwwwwwwwwwwww] אם לא מלאכה מייב[xxxxxxxxxxxxxxxx] אם לא מלאכה מייב[yyyyyyyyyyyyyyyy] אם לא מלאכה מייב[zzzzzzzzzzzzzzzz] אם לא מלאכה מייב[aaaaaaaaaaaaaaaaa] אם לא מלאכה מייב[bbbbbbbbbbbbbbbbb] אם לא מלאכה מייב[ccccccccccccccccc] אם לא מלאכה מייב[dddddddddddddddddd] אם לא מלאכה מייב[eeeeeeeeeeeeeeeeee] אם לא מלאכה מייב[ffffffffffffffffff] אם לא מלאכה מייב[gggggggggggggggggg] אם לא מלאכה מייב[hhhhhhhhhhhhhhhhhh] אם לא מלאכה מייב[iiiiiiiiiiiiiiiiii] אם לא מלאכה מייב[jjjjjjjjjjjjjjjjjj] אם לא מלאכה מייב[kkkkkkkkkkkkkkkkkk] אם לא מלאכה מייב[llllllllllllllllll] אם לא מלאכה מייב[mmmmmmmmmmmmmmmmmm] אם לא מלאכה מייב[nnnnnnnnnnnnnnnnnn] אם לא מלאכה מייב[oooooooooooooooooo] אם לא מלאכה מייב[pppppppppppppppppp] אם לא מלאכה מייב[qqqqqqqqqqqqqqqqqq] אם לא מלאכה מייב[rrrrrrrrrrrrrrrrrr] אם לא מלאכה מייב[ssssssssssssssssss] אם לא מלאכה מייב[tttttttttttttttttt] אם לא מלאכה מייב[uuuuuuuuuuuuuuuuuu] אם לא מלאכה מייב[vvvvvvvvvvvvvvvvvv] אם לא מלאכה מייב[wwwwwwwwwwwwwwwwww] אם לא מלאכה מייב[xxxxxxxxxxxxxxxxxx] אם לא מלאכה מייב[yyyyyyyyyyyyyyyyyy] אם לא מלאכה מייב[zzzzzzzzzzzzzzzzzz] אם לא מלאכה מייב[aaaaaaaaaaaaaaaaaaa] אם לא מלאכה מייב[bbbbbbbbbbbbbbbbbbb] אם לא מלאכה מייב[ccccccccccccccccccc] אם לא מלאכה מייב[dddddddddddddddddddd] אם לא מלאכה מייב[eeeeeeeeeeeeeeeeeeee] אם לא מלאכה מייב[ffffffffffffffffffff] אם לא מלאכה מייב[gggggggggggggggggggg] אם לא מלאכה מייב[hhhhhhhhhhhhhhhhhhhh] אם לא מלאכה מייב[iiiiiiiiiiiiiiiiiiii] אם לא מלאכה מייב[jjjjjjjjjjjjjjjjjjjj] אם לא מלאכה מייב[kkkkkkkkkkkkkkkkkkkk] אם לא מלאכה מייב[llllllllllllllllllll] אם לא מלאכה מייב[mmmmmmmmmmmmmmmmmmmm] אם לא מלאכה מייב[nnnnnnnnnnnnnnnnnnnn] אם לא מלאכה מייב[oooooooooooooooooooo] אם לא מלאכה מייב[pppppppppppppppppppp] אם לא מלאכה מייב[qqqqqqqqqqqqqqqqqqqq] אם לא מלאכה מייב[rrrrrrrrrrrrrrrrrrrr] אם לא מלאכה מייב[ssssssssssssssssssss] אם לא מלאכה מייב[tttttttttttttttttttt] אם לא מלאכה מייב[uuuuuuuuuuuuuuuuuuuu] אם לא מלאכה מייב[vvvvvvvvvvvvvvvvvvvv] אם לא מלאכה מייב[wwwwwwwwwwwwwwwwwwww] אם לא מלאכה מייב[xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx] אם לא מלאכה מייב[yyyyyyyyyyyyyyyyyyyy] אם לא מלאכה מייב[zzzzzzzzzzzzzzzzzzzz] אם לא מלאכה מייב[aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa] אם לא מלאכה מייב[bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb] אם לא מלאכה מייב[ccccccccccccccccccccc] אם לא מלאכה מייב[dddddddddddddddddddddd] אם לא מלאכה מייב[eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee] אם לא מלאכה מייב[ffffffffffffffffffffff] אם לא מלאכה מייב[gggggggggggggggggggggg] אם לא מלאכה מייב[hhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhh] אם לא מלאכה מייב[iiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii] אם לא מלאכה מייב[jjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjj] אם לא מלאכה מייב[kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk] אם לא מלאכה מייב[llllllllllllllllllllll] אם לא מלאכה מייב[mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm] אם לא מלאכה מייב[nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn] אם לא מלאכה מייב[oooooooooooooooooooooo] אם לא מלאכה מייב[pppppppppppppppppppppp] אם לא מלאכה מייב[qqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqq] אם לא מלאכה מייב[rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr] אם לא מלאכה מייב[ssssssssssssssssssssss] אם לא מלאכה מייב[tttttttttttttttttttttt] אם לא מלאכה מייב[uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu] אם לא מלאכה מייב[vvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvv] אם לא מלאכה מייב[wwwwwwwwwwwwwwwwwwwwww] אם לא מלאכה מייב[xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx] אם לא מלאכה מייב[yyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyy] אם לא מלאכה מייב[zzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz] אם לא מלאכה מייב[aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa] אם לא מלאכה מייב[bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb] אם לא מלאכה מייב[ccccccccccccccccccccccc] אם לא מלאכה מייב[dddddddddddddddddddddddd] אם לא מלאכה מייב[eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee] אם לא מלאכה מייב[ffffffffffffffffffffffff] אם לא מלאכה מייב[gggggggggggggggggggggggg] אם לא מלאכה מייב[hhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhh] אם לא מלאכה מייב[iiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii] אם לא מלאכה מייב[jjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjj] אם לא מלאכה מייב[kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk] אם לא מלאכה מייב[llllllllllllllllllllllll] אם לא מלאכה מייב[mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm] אם לא מלאכה מייב[nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn] אם לא מלאכה מייב[oooooooooooooooooooooooo] אם לא מלאכה מייב[pppppppppppppppppppppppp] אם לא מלאכה מייב[qqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqq] אם לא מלאכה מייב[rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr] אם לא מלאכה מייב[ssssssssssssssssssssssss] אם לא מלאכה מייב[tttttttttttttttttttttttt] אם לא מלאכה מייב[uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu] אם לא מלאכה מייב[vvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvv] אם לא מלאכה מייב[wwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwww] אם לא מלאכה מייב[xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx] אם לא מלאכה מייב[yyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyy] אם לא מלאכה מייב[zzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz] אם לא מלאכה מייב[aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa] אם לא מלאכה מייב[bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb] אם לא מלאכה מייב[ccccccccccccccccccccccccc] אם לא מלאכה מייב[dddddddddddddddddddddddddd] אם לא מלאכה מייב[eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee] אם לא מלאכה מייב[ffffffffffffffffffffffffff] אם לא מלאכה מייב[gggggggggggggggggggggggggg] אם לא מלאכה מייב[hhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhh] אם לא מלאכה מייב[iiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii] אם לא מלאכה מייב[jjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjj] אם לא מלאכה מייב[kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk] אם לא מלאכה מייב[llllllllllllllllllllllllll] אם לא מלאכה מייב[mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm] אם לא מלאכה מייב[nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn] אם לא מלאכה מייב[oooooooooooooooooooooooooo] אם לא מלאכה מייב[pppppppppppppppppppppppppp] אם לא מלאכה מייב[qqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqq] אם לא מלאכה מייב[rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr] אם לא מלאכה מייב[ssssssssssssssssssssssssss] אם לא מלאכה מייב[tttttttttttttttttttttttttt] אם לא מלאכה מייב[uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu] אם לא מלאכה מייב[vvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvv] אם לא מלאכה מייב[wwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwww] אם לא מלאכה מייב[xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx] אם לא מלאכה מייב[yyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyy] אם לא מלאכה מייב[zzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz] אם לא מלאכה מייב[aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa] אם לא מלאכה מייב[bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb] אם לא מלאכה מייב[ccccccccccccccccccccccccccc] אם לא מלאכה מייב[dddddddddddddddddddddddddddd] אם לא מלאכה מייב[eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee] אם לא מלאכה מייב[ffffffffffffffffffffffffffff] אם לא מלאכה מייב[gggggggggggggggggggggggggggg] אם לא מלאכה מייב[hhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhh] אם לא מלאכה מייב[iiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii] אם לא מלאכה מייב[jjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjj] אם לא מלאכה מייב[kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk] אם לא מלאכה מייב[llllllllllllllllllllllllllll] אם לא מלאכה מייב[mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm] אם לא מלאכה מייב[nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn] אם לא מלאכה מייב[oooooooooooooooooooooooooooo] אם לא מלאכה מייב[pppppppppppppppppppppppppppp] אם לא מלאכה מייב[qqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqq] אם לא מלאכה מייב[rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr] אם לא מלאכה מייב[ssssssssssssssssssssssssssss] אם לא מלאכה מייב[tttttttttttttttttttttttttttt] אם לא מלאכה מייב[uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu] אם לא מלאכה מייב[vvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvv] אם לא מלאכה מייב[wwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwww] אם לא מלאכה מייב[xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx] אם לא מלאכה מייב[yyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyy] אם לא מלאכה מייב[zzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz] אם לא מלאכה מייב[aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa] אם לא מלאכה מייב[bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb] אם לא מלאכה מייב[ccccccccccccccccccccccccccccc] אם לא מלאכה מייב[dddddddddddddddddddddddddddddd] אם לא מלאכה מייב[eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee] אם לא מלאכה מייב[ffffffffffffffffffffffffffffff] אם לא מלאכה מייב[gggggggggggggggggggggggggggggg] אם לא מלאכה מייב[hhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhh] אם לא מלאכה מייב[iiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii] אם לא מלאכה מייב[jjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjj] אם לא מלאכה מייב[kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk] אם לא מלאכה מייב[llllllllllllllllllllllllllllll] אם לא מלאכה מייב[mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm] אם לא מלאכה מייב[nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn] אם לא מלאכה מייב[oooooooooooooooooooooooooooooo] אם לא מלאכה מייב[pppppppppppppppppppppppppppppp] אם לא מלאכה מייב[qqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqq] אם לא מלאכה מייב[rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr] אם לא מלאכה מייב[ssssssssssssssssssssssssssssss] אם לא מלאכה מייב[tttttttttttttttttttttttttttttt] אם לא מלאכה מייב[uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu] אם לא מלאכה מייב[vvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvv] אם לא מלאכה מייב[wwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwww] אם לא מלאכה מייב[xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx] אם לא מלאכה מייב[yyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyy] אם לא מלאכה מייב[zzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz] אם לא מלאכה מייב[aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa] אם לא מלאכה מייב[bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb] אם לא מלאכה מייב[ccccccccccccccccccccccccccccccc] אם לא מלאכה מייב[dddddddddddddddddddddddddddddddd] אם לא מלאכה מייב[eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee] אם לא מלאכה מייב[ffffffffffffffffffffffffffffffff] אם לא מלאכה מייב[gggggggggggggggggggggggggggggggg] אם לא מלאכה מייב[hhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhh] אם לא מלאכה מייב[iiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii] אם לא מלאכה מייב[jjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjj] אם לא מלאכה מייב[kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk] אם לא מלאכה מייב[llllllllllllllllllllllllllllllll] אם לא מלאכה מייב[mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm] אם לא מלאכה מייב[nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn] אם לא מלאכה מייב[oooooooooooooooooooooooooooooooo] אם לא מלאכה מייב[pppppppppppppppppppppppppppppppp] אם לא מלאכה מייב[qqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqq] אם לא מלאכה מייב[rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr] אם לא מלאכה מייב[ssssssssssssssssssssssssssssssss] אם לא מלאכה מייב[tttttttttttttttttttttttttttttttt] אם לא מלאכה מייב[uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu] אם לא מלאכה מייב[vvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvv] אם לא מלאכה מייב[wwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwww] אם לא מלאכה מייב[xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx] אם לא מלאכה מייב[yyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyy] אם לא מלאכה מייב[zzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz] אם לא מלאכה מייב[aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa] אם לא מלאכה מייב[bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb] אם לא מלאכה מייב[ccccccccccccccccccccccccccccccccc] אם לא מלאכה מייב[dddddddddddddddddddddddddddddddddd] אם לא מלאכה מייב[eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee] אם לא מלאכה מייב[ffffffffffffffffffffffffffffffffff] אם לא מלאכה מייב[gggggggggggggggggggggggggggggggggg] אם לא מלאכה מייב[hhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhh] אם לא מלאכה מייב[iiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii] אם לא מלאכה מייב[jjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjj] אם לא מלאכה מייב[kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk] אם לא מלאכה מייב[llllllllllllllllllllllllllllllllll] אם לא מלאכה מייב[mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm] אם לא מלאכה מייב[nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn] אם לא מלאכה מייב[oooooooooooooooooooooooooooooooooo] אם לא מלאכה מייב[pppppppppppppppppppppppppppppppppp] אם לא מלאכה מייב[qqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqq] אם לא מלאכה מייב[rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr] אם לא מלאכה מייב[ssssssssssssssssssssssssssssssssss] אם לא מלאכה מייב[tttttttttttttttttttttttttttttttttt] אם לא מלאכה מייב[uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu] אם לא מלאכה מייב[vvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvv] אם לא מלאכה מייב[wwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwww] אם לא מלאכה מייב[xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx] אם לא מלאכה מייב[yyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyy] אם לא מלאכה מייב[zzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz] אם לא מלאכה מייב[aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa] אם לא מלאכה מייב[bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb] אם לא מלאכה מייב[ccccccccccccccccccccccccccccccccccc] אם לא מלאכה מייב[dddddddddddddddddddddddddddddddddddd] אם לא מלאכה מייב[eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee] אם לא מלאכה מייב[ffffffffffffffffffffffffffffffffffff] אם לא מלאכה מייב[gggggggggggggggggggggggggggggggggggg] אם לא מלאכה מייב[hhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhhh] אם לא מלאכה מייב[iiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii] אם לא מלאכה מייב[jjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjj] אם לא מלאכה מייב[kkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkkk] אם לא מלאכה מייב[llllllllllllllllllllllllllllllllllll] אם לא מלאכה מייב[mmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmmm] אם לא מלאכה מייב[nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn] אם לא מלאכה מייב[oooooooooooooooooooooooooooooooooooo] אם לא מלאכה מייב[pppppppppppppppppppppppppppppppppppp] אם לא מלאכה מייב[qqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqqq] אם לא מלאכה מייב[rrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr] אם לא מלאכה מייב[ssssssssssssssssssssssssssssssssssss] אם לא מלאכה מייב[tttttttttttttttttttttttttttttttttttt] אם לא מלאכה מייב[uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu] אם לא מלאכה מייב[vvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvv] אם לא מלאכה מייב[wwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwwww] אם לא מלאכה מייב[xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx] אם לא מלאכה מייב[yyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyyy] אם לא מלאכה מייב[zzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzzz] אם לא מלאכה מייב[aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa] אם לא מלאכה מייב[bbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbbb] אם לא מלאכה מייב[ccccccccccccccccccccccccccccccccccccc] אם לא מלאכה מייב[dddddddddddddddddddddddddddddddddddddd] אם לא מלאכה מייב[eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee] אם לא מלאכה מייב[ffffffffffffffffffffffffffffffffffffff] אם לא מלאכה מייב[gggggggggggggggggggggggggggggggggggggg] אם לא מלאכה מייב[hhhhhhhhhhhhh

ואין מונין. נטעושיהן לגמרות שאין מונין ימים לנטיעה אלא שנים לפיכך אין הדבר יודע לזמן מרובה שנטע בשבת: **מאי דבר אחר.** למה ליה לאקמויי מעמא קמרמיא: הכי קאמר וכי תימא **שבתות נמי.** דזמנין דלריך למימני דמעיא[1] ל׳ יום לפני רגל הבאה שנטע עלתה לו שנה לפני עולה דבלשים יום בשנה מסופק שנה ומותר לקיימו בשביעית פחות מבלשים יום לפני רגל הבאה שנטע לו עולה לו שנה ואסור לקיימו בשביעית הלכך זמנין דשבת זו שנטע בה היום שנה ואי הוה בלילי ר״ש ומונין אותו שנה ואי הוה בלילי חכמים יומא לו הוה סליק ליה שבת אחר ומאי זמן בשבת כמוהו מן הפירות לסוף שני שנים ותומריס למה שהרבו פירות הללו לשני שנים ואומר לסם בשלשים שלפני יום ר״ש חמשים שנה ותומריס שנטע בשבת ולוקמוה: **תא שמע דבר אחר נחשדו ישראל[2] על שביעית.** ואיכא למימר מתוך שהדבר ניכר[3] אתי למיסני נטיעה בשביעית: **ולא נחשדו על שבתות.** ואפילו יכר ויודע הדבר לא אתי למיסני נטיעה בשבת: **דתיידא בר דייריתא.** גר בן גיורת: ת״ש. דרבי מאיר בדרבנן לא קנים שוגג: **אבל תרומה.** בשוגג ואפי׳ טמאה: **משלם חולין בטהורין.** ולקמן פריך אמאי משלם בטהורין. האוכל תרומה שוגג אינו משלם תרומה אלא מטהר ואיכא משלם תרומה אלא מולין מתוקנין ועל ידי שתלומין הן נעשין תרומה שנאמר ונתן לכהן את הקדש[4] (ויקרא כב) על ידי נתינתו נעשו קודש אלמא דבר הראוי לחול עליו שם תרומה בעינן ולא מעות אבל האוכלה מחיל מתקה מעות: בשוגג. אם בשוגג שלא ליטול היה יודע שהן נתמלין: **תשלומין תשלומין.** ופטור בחלו והן נעשין תרומה טמאה כמה שאכל: **במזיד אין תשלומין תשלומין.** ולקמיה פריך מ״ש: **אחד זה ואחד זה.** שוגג ומזיד: **תשלומין תשלומין.** והן נעשין תרומה וממנו כהן[5] ופסל קידש כהן אפס מקודשת: **וחזור ומשלם חולין בחורים.** משום קנס ואינו נעשה תרומה: **ודונינן בה במזיד אמאי אין תשלומין תשלומין.** דאי אמרת דבר אחר נחשדו ישראל על שביעית ולא נחשדו על שבתות דרבי יהודה אדרבי יהודה לא קשיא[6] באתרייתא דרבי יהודה דמירא להו שביעית[7] דהוה אמר ליה לחבירו דיירי[8] בר דיירתא אמר ליה אנא לא אכלי פירי דשביעית כוותך תא שמע דאכל תרומה טמאה משלם חולין בטהורין שילם חולין טמאים מהו אמר סומכוס משום ר״מ בשוגג תשלומין במזיד אין תשלומין תשלומין וחכ״א אחד זה ואחד זה אחד זה ואחד זה תשלומין תשלומין וחזור ומשלם חולין בטהורין ואמר רב אחא בריה דרב איקא הכא בקנסו שוגג אטו מזיד איכא בינייהו (דר״ס סבר לה קנסו שוגג אטו מזיד וחכ״א קנסו[9]) הכי השתא התם גברא לשולמי קא מיכוין אגן ניקום ולוקנסיה ת״ש[10] דם שנטמא וזורקו בשוגג הוצרה במזיד לא הוצרה אמר לך ר״מ הכי השתא התם גברא לכפורי קא מכוין אגן ניקום ונקנסיה תא שמע[11] המעשר בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל הכי השתא התם גברא לתקוני קא מכוין אגן ליקום ולוקנסיה תא שמע[12] המטביל כלים בשבת בשוגג שישמש בהן במזיד לא שתמש בהן הכי השתא התם גברא למהורי מאני קא מכוין אגן ליקום ולוקנסיה. ורמי דר׳ יהודה אדרבי יהודה בדרבנן דתניא

וקמשלם מידי דהוי ביבמי טומאתו. פירוש קודש שיפלם אכל לאחר שפלם עשה תרומה ולא חזי ליה: **אכל** תרומה מחוורה ושל״ם חולין מטאן מהו כ׳ בשוגג תשלומין תשלומין. לא כמו שפסק קונטרס דקסבר תשלומין משלם לתפי׳ אל״ל לפי מדה משלם לא מיפטר אלא אם כן יאכל שיון לפסקיה כשיעור תרומה טהורה שאכל לא גרע מגזלן דלתמר תמס[13] כל היכא דמעיקרא שוא ד׳ ונעפוף שוא וחזא לה תבעי לך לפי דמיס שוא לא מיבעי לך דמעיקרא לא שוא לא חזא ולבסוף שוא ל׳ מ״מ במזיד אין תשלומין תשלומין דאכל מידי דאין תשלומין אבל אם אכל לא חזא לה לבסוף שוא ל׳ אין לחוש לגזלן קנ״ל דאין תשלומין ומיקיק לה לבסוף לגזלן ומיקיק לה לבסוף לגזלן אבל לא אכל לא חזא לבסוף לגזלן ומתמה דאתן בתמיה כ׳ ל׳ ולחוש לגזלן: **הכא** בקנסו שוגג אטו מזיד כ׳. בהתם רבה (דמתמה דף ב.) מעיקרא ס״ל דאין תשלומין תשלומין כלל קל״ר מאיר ודכיך מינה למתן דאמר מן כח דיד המנמים לעקור דבר מן המוחה ומיקיק דאין תשלומין תשלומין ומחוור ומשלם חולין טהוריס כרבנן ולא פליגי אלא בקנסו אטו מזיד כ׳: **דם** שנטמא וזורקו. דל״ת מאי קאיל ליה לר״מ והא לאו אתם מתני׳ היא דבריתא היא בתוספתא ברכות הנוף בחיתה ואפילו הוא טמאה. מי חולין (דמתם דף פ:) לף קיב ע״ב ולע״ש:

תוספות רי״ד

ד״ה דאכל מיניה כ׳ דהאוכל תרומה בטומאה הנוף בחיתה ואפילו הוא טמאה. מי חולין לף קיב ע״ב ולע״ש:

גליון הש״ס

ד״ה דאכל מיניה כ׳ דהאוכל תרומה בטומאה הנוף בחיתה ואפילו הוא טמאה. מי חולין לף קיב ע״ב ולע״ש:

תוספות רי״ד

דהכי הוא המחוקק הכרם שנפרצה דא״ר מאיר דקדש וחזיב אחריות לפסון דסבר ר״מ גזרא בעזקון דמבר והתם במזיד הוא בדקמני אומרים לו בדר נתיאש המשנה דמשנה תשמש דהאריתנו מחיזיב הא דהוי״עזקון מחיזיב הא לאו הכי לא:

הגהות וציונים

ס) ע״ל בחברה דבר (דפרה״ה) ס״א לי״ל (גליון) מגדל דוד: **ג)** רבינ״ל נזבר, ועי׳ בחיבור הבא (הגרי״מ): **ד)** בכה״י נוסף הוא: **ה)** בכה״י נוסף הא״: **ו)** [ע״ל מטאה] (גליון) בכמה כה״י תרומה:

עין משפט

נר מצוה

סב א מיי׳ פ״ג מה׳ שמיטה ויובל הלכה יא: סמג בב ב מיי׳ פ״ד מה׳ מלוה ולוה הלכה כ: **שם** הלכה יא: **ג** ד מיי׳ פכ״ג מה׳ לוה לאחר מיתה הלכה ד: שלחן ערוך ח״מ סי׳ ס״ה סעיף ב: **ה** מ״מ שם הל׳ ה מגמ׳ שם:

הגהות מהר״ב רגשבורג

אז רש״י ד״ה דאכל מיניה ובו׳ ואפי׳ הוא טמאה. נ״ב ל״ש בתרומה דמאה בטומאה הוא לגבו אלמא בדבר מלוה מחלון קנ״ב ע״ב ובמ״ק ע״ב ומ״מ מהכ׳ מרומות דמאה ל״ה ובו׳ ואפי׳ הוא לגבו אלמא ל״ה ובו׳ ואפי׳ הוא לגבו אלמא ל״ה ובו׳ ואפי׳ הוא לגבו אלמא

אמר אביי כ"ל שבידו נאמן. הקשה ר"מ דהכא אפי' לרבא לא מהימנן אלא מטוס שהיה בידו תחילה וכפ' האומר (קידושין דף סו.) פליגי תרי וכבא בתשמישו ומיתה בעל אחד ושלה שוחק ומעמיד הסם לתרוויהו מודו לא' לר' אחד נגמרו אחד שוחק נאמן רבא ור"ל על אחד אלא אלא ומ"ג דאין בידו ואומר ר"מ דהכא במכיר אי אומר איני יודע דכל הסם דשוחק הוי כהולה וכן מעמיד בהסם רבה (יבמות דף פז:) דבעי לפיקסם מיניה דעד אחד נאמן בתיקוריין דמי דלגמא שאי הכא מטוס דהולה דמיא וגבי מטמא אינה פליגי נמי בשוחק ומהכי לתרוי בעל אחד כשר דלמא גזלא אף ע"ג דאין בידו אפשרה עמוד בפחות מכשיר מ' בקיעי בעד אחד[ב] הכא דשוחק אמר מ' נמי מדרבנן ורבא אפי' אמר לא בדברים אלא אמר לא בדברים אלא אמר לא בדברים אלא

ומאי שנא מדרבי אמי. דתמר ליה מן חתה נתמן לספסל הכפה מתוכה: **התם איכא** למימר. דמסקר ומתמוון לתקיעו וסטור שלא יפסקיד אלא מכר אוכרות כר' ירמיה אבל הכא גבי קלפים דיודע שיפסקיד כל מכרו ואוכרות ומאי מוקמת שהשיאה **מתני'** שהשיאה אביה. כגומא נקט ואלע"ג דקבלי מהיה קדושין דיה בסיולי קטנה והוא לה אשת איש גמורה אפי' מכי מלחה בגנו ומקבלת מלי גיטא ואלע"ג דלית בה דעתה דאשה כי נפקא בע"ג נפקא ואין מתרלה בגיטולין ואלע"ג נפקא הלכך לא בעינן דעתה: **ועל קטנה בת ישראל** שנשאת לכהן. והיא יתומה אלא הוו יגשולין אלא מדרבנן: **שאוכלת בתרומה.** דרבנן מהני יגשולין ולא גזרינן מידי: **מרישא.** קודם: **בירה.** בית גדול: **מפני תקנת המזבח.** שאם תאמר מלריכו לקעקע מיכנו ולהמתיר מרים עצמו יתנו מלעשות מזבח: **שלא נודעה לרבים.** שהיא גמולה: **שהיא מכפרת.** יולן לכיך לכפר אחרת: **מפני תקנת המזבח.** בגמרא מפרש. ומשום הכן מרתי בתרייתא[ב] דמשום מקנה הכן מרתי בתרייתא דמשום שלא נודעה לרבים. שהיא גמולה: **שהיא מכפרת.** יולן לכיך לכפר אחרת: **מפני תקנת המזבח.** בגמרא מפרש. ומשום הכן מרתי בתרייתא[ב] דמשום מקנה הכן מרתי בתרייתא דמשום שלא נודעה לרבים. שהיא גמולה: **גמ'** אמר רבא מעודתו של רבי יוחנן בן גודגדא אמר לעדים ראו גט זה שאני נותן לה וחזור ואמרו לה כנסי שטר חוב זה הרי זו מגורשת מי לא אמר ר' יוחנן בן גודגדא לא בעינן דעתה: **ה"נ** לא בעינן דעתה פשיטא מהו דתימא עיין דאמר כנסי שטר חוב זה בטולי בטלילה קמ"ל אם איתא דבטלילה לעדים הוה אמר להו והאי דקאמר הכי משום כיסופא: **ועל קטנה בת ישראל.** ואילו[ד] חרשת לא אכלה מ"ט גזירה שמא יאכיל חרש בחרשת וליכול[ה] קטן אוכל נבלות הוא גזרה שמא יאכיל חרש בפיקחת ולאכיל בתרומה דרבנן גזירה שמא אתי לאכולי בתרומה דאורייתא: **ועל המרישא שבנאו:** תנו רבנן גזל מרישא ובנאו בבירה ב"ש אומרים מקעקע כל הבירה כולה ומחזיר מרישא לבעליו וב"ה אומרים אין לו אלא דמי מרישא בלבד משום תקנת השבון: **ועל חטאת הגוזלה** כו': אמר עולא דבר תורה בן נודעה ובין לא נודעה אינה מכפרת מ"ט[ו] יאוש כדי לא קנו ומה טעם אמרו לא נודעה מכפרת שלא יהו כהנים עצבים אמרי ליה רבנן לעולא והאמן מפני תיקון המזבח תנן אמר לחם כיון דכהנים עצבים נמצא מזבח בטל ורב יהודה אמר דבר תורה בן נודעה בין לא נודעה מכפרת מאי טעמא יאוש כדי קנו ומה

ומאי שנא מדרבי אמי התם איכא למימר טעי בדבר' ירמיה הכא כיון דקא מפסדי כוליה אגרות ואתא ואמר אימור קושטא קאמר: **מתני'** [א]העיד רבי יוחנן[ב] בן גודגדא על הראשון שהשיאה אביה שהיא יוצאה בגט [ג]ועל קטנה בת ישראל שנשאת לכהן שאוכלת בתרומה [ד]ואם מתה בעלה יורשה [ה] ועל המרישא הגוזל שבנאו בבירה שיטול את דמיו מפני תקנת השבון [ו]ועל חטאת הגוזלה שלא נודעה לרבים שהיא מכפרת מפני תיקון המזבח: **גמ'** [ז]אמר רבא מעודתו של רבי יוחנן בן גודגדא [ח]אמר לעדים [ט]ראו גט זה שאני נותן לה וחזור ואמרו לה כנסי שטר חוב זה הרי זו מגורשת מי לא אמר ר' יוחנן בן גודגדא לא בעינן דעתה: **ה"נ** לא בעינן דעתה פשיטא מהו דתימא עיין דאמר כנסי שטר חוב זה בטולי בטלילה קמ"ל אם איתא דבטלילה לעדים הוה אמר להו והאי דקאמר הכי משום כיסופא: **ועל קטנה בת ישראל.** [יא]ואילו חרשת לא אכלה מ"ט גזירה שמא יאכיל חרש בחרשת וליכול [יב]קטן אוכל נבלות הוא גזרה שמא יאכיל חרש בפיקחת ולאכיל בתרומה דרבנן [יג]גזירה שמא אתי לאכולי בתרומה דאורייתא: **ועל המרישא הגוזל שבנאו:** תנו רבנן גזל מרישא ובנאו בבירה ב"ש אומרים מקעקע כל הבירה כולה ומחזיר מרישא לבעליו וב"ה אומרים אין לו אלא דמי מרישא בלבד משום תקנת השבון: **ועל חטאת הגוזלה** כו': אמר עולא דבר תורה בן נודעה ובין לא נודעה אינה מכפרת מ"ט [יד]יאוש כדי לא קנו ומה טעם אמרו לא נודעה מכפרת שלא יהו כהנים עצבים אמרי ליה רבנן לעולא והאמן מפני תיקון המזבח תנן אמר לחם כיון דכהנים עצבים נמצא מזבח בטל ורב יהודה אמר דבר תורה בן נודעה בין לא נודעה מכפרת מאי טעמא יאוש כדי קנו ומה

ועל הקטנה בת ישראל כו'. בתמרוה דרבנן מיירי למ"ד מן חת בד' כמכים לעקור דבר מן המורה כלתמרוק דרבנן ברים האשה רבה (יבמות נ.) דמסקת ומוכלת בגיגו תרומה בתרומה דרבנן ול"מ ולוקמה אפילו בתרומה דאורייתא דרבנן אוכל נבלות גמורות אוכל נבלות בעיל הכא ברים אוכל נבלות בעיל הכא ברים אוכל נבלות בעיל הכא ברים

שלא יאמרו מזבח אוכל גזילות. וא"כ אי יש כח ביד מכמוס לעקור דבר מן המותר בקום עשה[ד] ממן המותר אין לרץ להביא קרבן אחר וי"ל דווקא קודם זריקה אינה[ה] מכפרת אבל לאחר זריקה שכבר נתכפר לו הקריבו אינה מכפרת אינה[ו] **כי** ומה טעם אמרו נדרה אינה מכפרת. דקמתני שלא נדרה מכפרת מה נדרה אינה מכפרת כלומר אינה קריבה: דאינו דקתני חטאת. דאיכא לאקשה מדבריו[ז] **דאינו** דאינו מזבח אוכל גזילות. ואמרי' מזבח אוכל הקדש כהנים: **דבעי'** אינו. ועל מנת שהגזלה שנעבדה לגרים אינה מכפרת מפני תקנת המזבח: **משלם** **תשלומי כפל.** לכשנגנבה תוקן לו: **ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה.** דכי נמי מזבח הקדש מזבח אוכל ואין תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה מהגנן בהקדש כתיבי דתניא בהזכה (ב"מ דף מז:): **בחזיר.** אי מחט בחזיר עונש כרת: **כרת מאי עבידתיה.** דבעינן תשלומי ארבעה וחמשה גנבה קבלו לן דאיכא לאוקמי דכי אמר יאוש יאוש כלי לא קי לעניין הקרבה קאמר ולא לעניין הקדש קאמר אלא כרת מ"מ מדלמיתיה לן חזיר לגבי הקרבה הכי קאמר לן ולא לעניין הקדש כרת מ"מ מדלמיתיה לן חזיר לגבי הקדש לעניין מעילה אבל לגבי הקרבה לא קי לן לעניין הקרבה לא קי לן לעניין הקדש קאמר אלא לעניין מעילה: **דגזותיה ולודותיה.** לגבי הקדש לא אמרת מעילה גנבה קיימא בדגזותיה דגזותיה דליה הוא ותיבו מעלה אלא דמי מעילה: **מתני' א"ר** ליעזר ר"ש אומר אם לא היה סקריקון ביהודה. סיקריקון עובד כוכבים רוצח שונתן לו יכולת לקרקע בפדיון נפש ואומר לו שלא לקרקע ע"ז ולא תמיתני: **בהרוגי המלחמה.** מיגלמת מיטוט שהיתה בהרוגים ומיגלמת ומגמר פרין מלא קמ"מ: **מקחו בטל.** דאמרי' מיגלה עבד לא נמי הסני מוקי לו והכאשון קשה הימנו. ובגמרא מוקי לה לא כתב לא לא שנא. **לקח מן האיש.** הקרקע המשוקדת לכתובת אשתו לא שכתוב בכתובתה לו הכיבוסתו לו שום בכתובתה ולל שכן שאר נכסיה דאי לא לא עבדה ליה אמר לה עיניך נתת בגרוזטן בירושלים שכר מוקמינן ליה בצ"ב (נ.): **ומכיתה** כסי מוקמינן ליה בצ"ב (נ.): **מקחו בטל.** דלמדינה נתן רגל עיניתי לבעלים: **נותן בעלים רביע.** שנעשנו דסיקריקון מוזל גבי ריעבא: **גמ' א"ר** דבו דר' יוחנן דסיקריקון. הכרוכי המלחמה דקני לגמרי והלוקח ממנו מקנה קיים אבל מהכוכי המלחמה ומלוקן הלוקח מקנה לו לו אין המפוזר בכסף ומצמיעו: **דאמר רבי אבי שלש גזרות גזר.** טיטוש כפולומוס שלו: **כל דלא קטיל.** דספריים מכפל לו הכיל המשכנה לכל: **אלא** הלכך אגב מוכסים כי א"ל שם קרקע ומקרקע לא מלאו חזקן דבעיי ובגב ומלאכתם ומלאכתם ומלאכתם מעיילו הוא ליה אגבה ומלאכתם ומלאכתם: **כיון** לתמיעים מכפל לה לה לתמיעים מכפל לה לה מתמיעים מכפל לה לה מתמיעים מכפל לה לה: **בכל** בכל תמיעים ד' וכ' (נ.): **סיקריקון.** כשהה שיקולל מוקדקין דאיתיה לתמר לכ"ר ס' מקרקע ד' מקר אם הכיתמן ולעיל מ"ר). [המשך דבר נו.]

נה **אמרו** מזבח אוכל גזילות. ומ"מ וכי יש כח ביד מכמוס לעקור דבר מן המותר בקום עשה[ד] ממן המותר אין לרץ להביא קרבן אחר וי"ל דווקא קודם זריקה אינה[ה] מכפרת אינה[ו] לאחר שכבר נתכפר לו הקריבו אינה מכפרת אינה[ז] **כי** **היכי דלחייבי עלה.** פירש הקונטרס דקנסוהו רבנן וקבעה דמי לא עקרינן אלמלי אחטיה אחר בתוך המיב אלא נתן לו נדרה לרבים לתקונה בקרבנותיה שלא יהו כרבים עצמם וממילא ממיב המשומר בתוך: **לגזותיה** ולודותיה. וא"מ אפי' קודם קרבן הקרבן הן שלו דהא תנן (ב"ק דף נ:) גזל פרה משעבדת ולדה וחלל בגזותיה ונזוזה מעלם דמי פרה הטומדת לילד ולמי לחל דעומדת ליגזז ולם נתעברה אלמלי מעלם כשעת הגזלה וי"ל דעפקר מינה ל"מ דאמר המם בגמרא[ח] מעלם אותה ולם נזוזתה ולם ולודותיה משום דקנסוו גזלן ולוי"ג דאיתי קונה הכא מ"מ[ט] בשעת הקדש[י] תלקונה בקרבנותיה ולל קנסו ולרבי יהודה דאמר בגזלה חוזרת בעיניה לרב דבר אמר אליעזר[כ] אבל אם גבי הגזלה דגנזל לו הכא לתקונה בקרבנותיה דגנזלן לו אבל לרב דפסק דאמר אליעזר דהיו דגזלן לו בפקר מינה מידי ולרבי שמעון דאמר בהם לאמתלה לגלגלים ולרבי הכא הוי הכל אלו אבל לרב דבר דאמר אליעזר[ל] טולים דגזלן לו בפקר מינה מידי הכא בתקונה בקרבנותיה.

ביהודה בהרוגי המלחמה. סיקריקון[מ] בלשון גזרו גזרה[נ] על יהודה לפי שמקורם בדם מלחמה שיהודה הרג עמו (בראשית מט) ילך בעוקב מוזיבן ותמיא מן בפפרי[ס] יליו בו לו בשעה שהרג אם עמו ומסוף ס"ק הסוטה (דף יג.) דאמר מושיב מן בן בקר קולפא ומטייב לריטיה עשנו ומתו עייטה ומפלו לכרטיה דעיקר שמא לא מת מאותה הכלה

אשרי אדם מפחד תמיד. כפ' הכוהה (בראשית פ.) אמרינן מזייב להמוא נגבא דהיום מפחד ל"ל מעולה אם דמיכי פחדו ציון מטמיס ופריך מדקא דהכא ומוקי לה בדבני מרוב שדוגא לא יכנס מלמודו ותחזר על מקומו תמיד והכא נמי מייתי לה אסני עובדי שבטמו ברע לע עונפם ומלוומם לבוומים בים אל בר קמלא ולעמוד על גם קיבר והיה לסם לפחד ולגלא מן הקדושות ולל דמי לאחד המתפחד בתמים: עגלא

גזרתה קמייתא כל דלא קטיל ליקטלוהו מציעתא כל דקטיל ליתי ארבע זוזי בתריתא כל דקטיל ליקטלוהו הלכך קמייתא ומציעתא כיון דקטלי אגב אונסיה נמר ומקני בתריתא אמרי האדינא לשקול למחר תבענא ליה בדינא: אמר רבי יוחנן מאי דכתיב[א] אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול לרב *אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים אתרנגולא ותרנגולתא חרוב טור מלכא אשקא דריספק[ב] חרוב ביתר אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים ההוא גברא דרחמיה קמצא ובעל דבביה בר קמצא עבר סעודתא אמר ליה לשמעיה זיל אייתי לי קמצא אזל אייתי ליה בר קמצא אתא אשכחיה דהוה יתיב אמר ליה מכדי ההוא גברא בעל דבבא דההוא גברא הוא אמר בעית אכיל קום פוק אמר ליה הואיל ואתאי שבקן ואיהבינא לך דמי מה דאכלינא ושתינא

מסורת הש"ס עם הוספות

ג) כ"ק מהר"ל [עד"ר]. **ד)** [מכות יט: נדה כ:]. **ה)** [מנחות ק:]. **ו)** [מנחות ק:]. **ז)** ב"מ מז: מחי. **ח)** סס [ב"ק מז: מחוסס לגמ'] בבא בתרא מט:]. **ט)** שם צזה:]. **י)** [בתוספות פ"א ה"ה]. **כ)** הברכות פ' שפחת.

הגהות מהר"ב רבינוביץ

א) מתני' לא היו סקריקון וכו' אבל יש ביהו לעיקה כו'. עיין תוס'יט:

גליון הש"ס

גמ' אקמצא ובר קמצא. אמתניתא אקמצא מתמלי מעין מעמה סיהיה ליה מין מטמרגין דף לה ע"ב מלמדת מ' כמים כמים ומין מקף מן מקף מ' כמים ומין לקמן דף מה ע"ב ע"מ מקמן ד"ה ומתמי:

תורה אור השלם

א) אַשְׁרֵי אָדָם מְפַחֵד תָּמִיד וּמַקְשֶׁה לִבּוֹ יִפּוֹל בְּרָעָה. [משלי כח, יד]

הגהות וציונים

ד) נרי הערוך דריסקפק) (נלקוח). **ה)** ע"ל הגהה (ר"ש). **ו)** בגרש"ל **שאינה** (באה"ס). **ז)** יוחר נכון לגרסה קבלם הבא (ר"ש). **ח)** נרש"ל מ"ס **בשתקדים** (ר"ש). **ט)** בכתיי נוסף חזוי. **י)** ע"ל שמה (רפורי הגמ' הצענוה).

לעיין רש"י

ריבוזיב. פירוש מרכבה (נגשים) (עיין רש"י לעיל ד"ה ע"ב ע"ב ד"ה בהוקלה) ובע"ל מענים דף ה: ד"ה בהוקלה).

תוספות ישנים מהר"ר

א) אבל לגבולא פחר מחר ציקה לגבי לגבולא קנבלן אחר.

לקיבוצי רש"י

משלם תשלומי כפל. לבעלים. **ואינו משלם תשלומי ד' וה'.** לבעלים. **ומצמיעו.** לבעלים: **עומה** לתקרב עומה ולעבוד ולעבוד ולעבוד אמר לתמיכה ולעבוד אמר לבעלים אלא שלש גזרות גזר. לגרשו אלו לתקרב ריבון דספריים מכפל לו הכיל המשכנה לכל: **מתרב** מתרב בעבודה אלא שלש מתרב אלא שלש מתרב אלא שלש מתרב

מסורת השׁ"ס עם הוספות

א) [עי' תוס' ומהרש"ל ב"ק הכל בנוסף]. **ב)** [בחוס' שם ד"ה בקטן]. **ג)** בכורות לג, ב) עי' רש"י ומהרש"ל שם. ד"ה כפורי זהב. **ד)** [רש"ש תוספות כמהרש"ל. ר"ה דבר אחר וכו']. **ה)** [עי' מהרש"ל ומהרש"ל].

תורה אור השלם

א) וְנָתַתִּי אֶת נִקְמָתִי בֶּאֱדֹם בְּיַד עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְעָשׂוּ בֶאֱדוֹם כְּאַפִּי וְכַחֲמָתִי וְיָדְעוּ אֶת נִקְמָתִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה:
[יחזקאל כה, יד]

ב) הִנֵּה כָּל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא נִכְתְּבָה כָּה רָבְקָה חָנָּה עַל הָאָרֶץ מֵהִתְעַנֵּג וּמִרֹּב תַּרְעֵנָה בְּאִישׁ חִיקָהּ וְהִבְכַּתָּהּ:
[דברים כח, נו]

ג) כִּסְפָם בְּחוּצוֹת יִשְׁלֵכוּן וּזְהָבָם לְנִדָּה יִהְיֶה כִּסְפָם וּזְהָבָם לֹא יוּכַל לְהַצִּילָם בְּיוֹם עֶבְרַת יְיָ נַפְשָׁם לֹא יְשַׂבֵּעוּ וּמְעֵיהֶם לֹא יְמַלֵּאוּ כִּי מִכְשׁוֹל עֲוֹנָם הָיָה:
[יחזקאל ז, יט]

הגהות וציונים

ל) מתשבות הרשב"א הנדפס בסוב שפוחות. **מ)** ס"א שלי בין (גליון) מגדל דוד, רעי שו"ת הרשב"ש ח"א סי' שכו; **נ)** בנה"ם ואגה"מ לארבע רוחות **שבעים:** **ז)** ס"א קודשא ברוך הוא **ניחא** ליה (גליון) מגדל דוד; **ס)** [גי' הגריב עוך בין ג' ברים (נסמתות) (גליון)]; **ע)** ובדמלחא"ר ליתא בדפו"ר וכמנה"מ ובע"ר ונוסף ע"מ מהרש"ל. באגה"מ **בחמרא ומשיחה ובלחא.** וכן הסדר בכת"י אלא שיש שאינם גרסים "בחמרא" ויש שאינם גרסים "ובמלחא". **ע)** פי' מהרש"ל: (גליון) מהרש"ל. **פ)** באגה"מ ובכת"י נוסף **אינהו:** **צ)** רש"י ל"ע "דחיטי ושערי" (באה"מ). וכן ליתא באגה"מ וברוב הכת"י. ועי' עיין יעקב ורש"ש). **ק)** באגה"מ נוסף **בבנייה** המפרש בדפוס. ובמנה"מ בעמ' ל"ה **לחדא ביפוי:** **ר)** [גי' נקדרה (באורות המים. ו"ה באחד מהכת"י]. **ש)** ע"ל מקדרין (רש"ש וחכמת מנוח, ו"ה בחלק מהכת"י). ולנוסח ציון הקדים אין להבדה. **ת)** בדרש שבע"ר נוסף **ובלחא.** ובמנה"מ בכ"י נוסף **ומשחה.** **ת)** בכת"י נוסף **של אותן עשירים:** **ת)** נדפ"ר **מרבי** (באורות המים). **ת)** בכת"י במקום "כמו שאתה:" **כאילו אתה:**

מסורת הש"ס

רש"י ד"ה בנה גשקרא פת קיבר. עיין שבת דף כ' ע"ב ברש"י ד"ה ונשקתיה.

לעיי רש"י

מו"ק. פירום דוק (כס"מ ויקרא פח, ס), כנון ירושה (ר"ן ב"ק ל"ב ע"ב). ד"ה אלא (עיין כס"מ ר"ש ד"ה אלא

א) וְנָסַךְ סַכְּכוֹ הַצֹּר בְּבַרְזֶל וְהִקְבַּלְבֵּן בְּאַדִּיר יָפוֹל׃ (ישעיה י, לד)

ב) וְהָיָה אַדִּירוֹ מִמֶּנּוּ וּמֹשְׁלוֹ מִקִּרְבּוֹ יֵצֵא וְהִקְרַבְתִּיו וְנִגַּשׁ אֵלָי כִּי מִי הוּא זֶה עָרַב אֶת לִבּוֹ לָגֶשֶׁת אֵלָי נְאֻם יְיָ׃ (ירמיה לי, כא)

ג) אֶעֱבֹרָה נָּא וְאֶרְאֶה אֶת הַאֶרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן הָהָר הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְּבָנוֹן׃ (דברים ג, כה)

ד) כִּפֵּר אֹתוֹת בַּדִּים וְקֹסְמִים יְהוֹלֵל מֹשֵׁב חֲכָמִים אָחוֹר וְדַעְתָּם יְסַכֵּל׃ (ישעיה מד, כה)

ה) מֵאֹר עֵינַיִם יְשַׂמַּח לֵב שְׁמוּעָה טוֹבָה תְּדַשֶּׁן עָצֶם׃ (משלי טו, ל)

ו) לֵב שָׂמֵחַ יֵיטִב גֵּהָה וְרוּחַ נְכֵאָה תִיבַשׁ עָצֶם׃ (משלי יז, כב)

ז) וְאֲמַרְתִּי אִי אֶלֹהֵימוֹ צוּר חָסִיתִי בוֹ׃ (דברים לב, לז)

ח) שֶׁאנוּ צוּרְךָ בְּקֶבֶר מוֹעֲדֶךָ שְׁנוֹ אוֹתָם אוֹתוֹת׃ (תהלים עה, ד)

ט) יָיָ אֱלֹהֵי צְבָאוֹת מִי כָמוֹךָ חָסִין יָהּ וֶאֱמוּנָתְךָ סְבִיבוֹתֶיךָ׃ (תהלים פט, ט)

י) מִי כַמֹּכָה בָּאֵלִם יְיָ מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא׃ (שמות טו, יא)

כ) וַיִּכֹּן רָאשֵׁי דָשָׁנִים קָבָרִים וָבָאוּ וּמִמְّקוֹם קָדוֹשׁ יְהֵלְכוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ בְּעִיר אֲשֶׁר כֵּן עָשׂוּ גַּם זֶה הֶבְלָ׃ (קהלת ח, י)

ל) הִיוּ צָרֶיךָ לְרֹאשׁ אֹיְבֶיךָ שְׁלוּ כָּל יָיָ הוֹעֵה עַל רֹב פְּשָׁעֶיךָ עוֹלְלֶיךָ הָלְכוּ שְׁבִי לִפְנֵי צָר׃ (איכה א, ה)

לעזי רש"י

קולדווי"ר. פירום מגמגם (רש"י פוסח נ ע"א ד"ה לגמגמנו ועי' לש"י מגיה כב ע"ב וש"ל ע"ב ד"ה גלגומכו). גרנדיר"א פירום מגומגם (עיין מגה מז ע"ב מלון מב ע"א ורומים מ ז):

ליקוטי רש"י

ההה הטוב. ד' יוחנים. והא"בנין. זס כמ המקנה (דברים כ כה). כיון דדש דש. לשון מרגיל (מגילה כ:). כסר הזרע (ב"מ נח:). רעי שבח תיבש (ב"מ נח:). נקרבין. מסורת מלחמתינו מנהג מרמותינו (עיי"ובן ה:). לקיומיה. לפסר (שבת לה:. ולקמן סט:).

מסורת הש"ס עם הוספות

ע) מהרמ"ן קד: ע"ש.
פ) יומא לא:ב. ס) שופטים ה כא. ר) נמס"ו מ"ש עכ"ל מ"ש מ"ש מ"ש

מסורת הש"ס עם הוספות

א) [עירובין דף כא:]. **ב)** [גיטין לו ע"ב: כתובות דף קיב. ופע"ז דף ע"ב ב"מ יג.]. **ג)** תענית ג:. **ד)** סנהדרין קו:. **ה)** [וכן בכתוב נז:]. **ו)** נדה לה ע"ב.

תורה אור השלם

א) לֹא תַדְרֹשׁ שְׁלֹמָם וְטֹבָתָם כָּל יָמֶיךָ לְעוֹלָם: [דברים כג, ז]

ב) הֲלֹא אַתָּה אֱלֹהִים זָנַחְתָּנוּ וְלֹא תֵצֵא אֱלֹהִים בְּצִבְאֹתֵינוּ: [תהלים מד, יא]

ג) בְּלֵב אֹרֵךְ וְלֵא חָמֵל אַת כָּל נָאוֹת יַעֲקֹב הָרַס בְּעֶבְרָתוֹ מִבְצָרֵי בַת יְהוּדָה הִגִּיעַ לָאָרֶץ חִלֵּל מַמְלָכָה וְשָׂרֶיהָ: [איכה ב, ב]

ד) וְאָנֹכִי אִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אֲשֶׁרְכֹּתַ בְּבָנֶיךָ וְאֶתֵּן לְךָ אֶרֶץ חֶמְדָּה נַחֲלַת צְבִי צִבְאוֹת גּוֹיִם וַאֹמַרְתִּי אָבִי תִקְרָאִי לִי וּמֵאַחֲרַי לֹא תָשׁוּבִי: [ירמיה ג, יט]

ה) וּבָא בָאָרֶץ הַצְּבִי וְרִבּוֹת יָבֹשׁוּ וְאֵלֶּה יִמָּלְטוּ מִיָּדוֹ אֱדוֹם וּמוֹאָב וְרֵאשִׁית בְּנֵי עַמּוֹן: [דניאל יא, מא]

ו) שִׁמְרוּ אֶת יְרוּשָׁלִַם וְגוֹלוּ בָהּ כָּל אֹהַבֶיהָ שִׂישׂוּ אִתָּהּ מָשׂוֹשׂ כָּל הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ: [ישעיה סו, י]

ז) גָּדֵל בְּחֵרִי אַף כֹּל קֶרֶן יִשְׂרָאֵל הָשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב וְיִבְעַר בְּיַעֲקֹב כְּאֵשׁ לֶהָבָה אָכָלָה סָבִיב: [איכה ב, ג]

מבואי דפסיק אנפשיה. מיקלי וכדורי קיטמת: בשבבת זרע רותחת. מדה כנגד מדה שבעלתו התמלי העם לזנות אל בנות מואב[ד]: דאמר מר. בעירובין (דף כא:) וליף לה מולבא הכהה יגיעת בשר המלעיג וכלקוטו נו: דשביע ליה. מה מעביסה אם לדיקים אם רשעים: בארום וארוסתו. מאותה העיר: שפשפם. זלזל בילדו ולא הסגיו אלא מגנבר עליו: וחסר השער. נמיקיבה התמולה: אובן ביצה. שהוא דומה לתרוניתא. מן נמל הרים שעוה לשכמה זרע[ו] להוציא קול שבאו על אשתו: מולד. דיטרי"ס מתיבם ומגליד: שבבת זרע דומה מן האור. נכנס ונגלע בנגד ואינו מגליד: תורניתא. פי"ן: גנגא. מופה: קרני מלחמה. דאסי גיסות מוקעי קרן ומתאספים עליהם מי לבאם: ושמא תאמר קרובה היתה. ליס: בקנת ידים. סם מקוס: ואחד דם. מהכוזי מיתר:

לעזי רש"י

דיטריי"ס פירוס מתמון. **מתקה:** פיין. **מיכוס** מין מלח וסוג אבנה (כרש"י ע"ז דף יד ע"ב ד"ה מוקעיתא). **לקוטי רש"ל** (מאורות הגדולים).

הגהות וציונים

א) "כל הימים" ליתא בראשונים ובמכתי"י. ר"ג **כל ימיך לעולם**. **ב)** כולמר אהבת נשים לא יותר מדי דה מבלה נוסח יותר מדי דה מבלה. **ג)** ב"ל אסקיה ליישו בגנדא (דפו"י לפני הצענוגה). **ד)** בלעם. ודינו בצואה ורותחת כלומר מצואתו לא לזרוע ומטומאתו לא נטהר גם לעולם הבא (גליון) שיבוש הצענוגה בדפוס הלא. ושני נוסחי בדפוס הל"ל הגהות הלל (אות ב דר) אסקיה ליישו בגנדא (דפו"י לפני הצענוגה). **ד)** בלעם. ודינו בצואה ורותחת כלומר מצואתו לא לזרוע ומטומאתו לא נטהר גם לעולם הבא (גליון) שיבוש הצענוגה בדפוס הל"ל הגהות הלל (אות ב דר) נוסחי בדפוס הל"ל אסקיה ליישו בגנדא. **ה)** מגנה"מ וכמ"י בדוא"ל. **ו)** ב"ל **מינא** (דפו"י) בדפו"ר נוסף **דהו** (וכ"ה בא"ת ובמכתי"י). **ז)** "אלף" בכמ"י נוסף צורך בדפוסים אחרונים. רני נצח ישראל פרק ז' ותירוש. **ח)** בכמ"י נוסף **למתרוגי**. **ט)** בכמ"י נוסף **פושעי ישראל**. ישנו בד"ל **יכולים** (בארות המים).

חדנוי. מתוות [שבת נד:]. **ארץ צבי.** אלדר יפמלל [בראשית לא נח]. **אין עורו מחזיק את בשרו.** מחזיק **את בשרו.** אסטל ורע ונומר לאחר הפסגנו. [כתובות קיב.]. **בגדא.** כוותא דעמי"ל בגנא. [חולין נמ.]. **שפשפם.** [מקנגר] כדכי ומיסקן [מכות מא. ע"פ שטמ"ק]. **תורניתא.** מן נמל הרים שעוה בשמה מלמטר ב"ש [נב.]. [ע"ז יד.]. מפיר"ש בלע"ז [ר"ה כב.].

לקוטי רש"ל

מתקה. פירוס מיכוס מין מלח וסוג אבנה (כרש"י ע"ז דף יד ע"ב ד"ה מוקעיתא).

מבואי דפסיק אנפשיה כל יומא מבנשי ליה לקיטמיתה ודיניי ליה וקלו ליה ומבדרו אשב ימי אזל אסקיה לבלעם בנגדא אמר ליה מאן חשיב בההוא עלמא א"ל ישראל מהו לאדבוקי בהו א"ל לא תדרוש שלומם וטובתם כל הימים[פ] א"ל דיניה דההוא גברא במאי א"ל בשבבת זרע רותחת[ד] אזל אסקיה בנגדא לפושעי ישראל[ה] א"ל מאן חשיב בההוא עלמא א"ל ישראל מהו לאדבוקי בהו א"ל טובתם דרוש רעתם לא תדרוש כל הנוגע בהן כאילו נוגע בבבת עינו א"ל דיניה דההוא גברא[ו] במאי א"ל בצואה רותחת דאמר מר[ז] כל המלעיג על דברי חכמים נידון בצואה רותחת תא חזי מה בין פושעי ישראל לנביאי אומות העולם עובדי ע"ז[ח]. תניא אמר רבי אליעזר בא וראה כמה גדולה[ט] כחה של בושה שהרי סייע הקב"ה את בר קמצא והחריב את ביתו ושרף את היכלו: אתרנגולא ואתרנגולתא חריב טור מלכא דהוו נהיגי כי הוו מפקי חתנא וכלתא מפקי קמייהו תרנגולא ותרנגולתא כלומר פרו ורבו כתרנגולים יומא חד הוה קא חליף מפקי חתנא וכלתא מפקי קמייהו תרנגולא ותרנגולתא כלומר פרו ורבו כתרנגולים יומא חד הוה קא חליף גונדא דרומאי שקליגהו נפלו מיניהו נפלו עליהו מחוגנהו אתו אמרו ליה לקיסר מרדו בך יהודאי אתא עליהו הוה בהו ההוא בר דרומא דהוה קפץ מילא וקטיל בהו שקליה קיסר לתאגיה ואותביה אאורעא אמר ריבוניה דעלמא בוליה אי ניהא לך לא תמסריה לההוא גברא לדידיה ולמלכותיה בידיה דחד גברא אבשליה פומיה לבר דרומא ואמר[כ] הלא אתה אלהים זנחתנו ולא תצא אלהים בצבאותינו דוד נמי אמר הכי דוד אתמוהי קא מתמה על לבית הכסא אתא דרקונא שמטיה לכרכשיה ונח נפשיה אמר הואיל ואיתרחיש לי ניסא הא זימנא אישבקינהו שבקינהו ואזל איזדקור ואכלו ושתו ואדליקו שרגי עד דאיתחזי בלוינא דגושפנקא ברחוק מילא אמר מיהדא קא חדו בי יהודאי הדר אתא עליהו א"ר אסי תלת מאה אלפי שליפי סייפא עיילו לטור מלכא וקטלו בה תלתא יומי ותלתא לילוותא ובהך גיסא הלולי וחגני ולא הוו ידעי הני בהני[פ] בלע ה' ולא חמל את כל נאות יעקב כי אתא רבין אמר רבי יוחנן אלו ששים רבוא עיירות שהיו לו ליניאי המלך בהר המלך דאמר רב יהודה אמר רב אסי ששים רבוא עיירות היו לו ליניאי המלך בהר המלך וכל אחת ואחת היו בה כויצאי מצרים חוץ משלש שהיו בהן כפלים כויצאי מצרים אלו הן כפר ביש כפר שיחלים כפר דכריא כפר ביש דלא יהבי ביתא לאושפיזא כפר שיחלים שהיתה פרנסתן מן שחלים כפר דכריא אמר רבי יוחנן שהיו נשותיהן יולדות זכרים תחלה ויולדות נקבה באחרונה ופוסקות אמר עולא לדידי חזי לי דהוא אתרא ואפילו שיתין ריבוותא קני לא מחזיק אמר ליה ההוא צדוקי[ר] לרבי חנינא שקורי משקריתו אמר ליה[ס] ארץ צבי כתיב בה מה צבי זה אין עורו מחזיק את בשרו אף ארץ ישראל בזמן שיושבין עליה ובזמן שאין יושבין עליה נגמדא. רב מניומי בר חלקיה ורב חלקיה בר טוביה ורב הונא בר חייא הוו יתבי גבי הדדי אמרי אי איכא דשמע ליה מילתא מכפר סבניא של מצרים לימא פתח חד מינייהו ואמר בארום וארוסתו שנשבו לבין העובדי כוכבים והשיאום זה לזה אמרה לו בבקשה ממך אל תגע בי שאין לי כתובה ממך ולא נגע בה עד יום מותו וכשמת אמרה להן סיפרו לזה שפטפט ביצרו יותר מיוסף דאילו ביוסף לא הוה אלא חדא שעתא והאי כל יומא ויומא ואילו יוסף לאו בחדא ממה והאי בחדא ממה ואילו יוסף לאו אשתו והאי אשתו פתח אידך ואמר מעשה ועמדו ערבעים מודיות ברינו נחסר השער מודיא אחת ובדקו ומצאו אב ובנו שבאו על נערה מאורסה ביום הכפורים והביאום לבית דין וסקלום וחזר השער למקומו פתח אידך ואמר מעשה באדם אחד שנתן עיניו באשתו לגרשה והיתה כתובתה מרובה מה עשה הלך וזימן את שושביניו והאכילן והשקן שיכרן ושכיבן על מיטה אחת והביא לובן ביצה והטיל ביניהן והעמיד להן עדים ובא לבית דין היה שם זקן אחד מתלמידי שמאי הזקן ובבא בן בוטא אמר להן כך מקובלני משמאי הזקן לובן ביצה סולד בן האור ושכבת זרע דוחה מן האור ובדקו ומצאו כדבריו והביאוהו לב"ד והלקוהו והגבוהו כתובתה ממנו א"ל אביי לרב יוסף ומאחר דהוו צדיקים כולי האי מאי טעמא איענוש א"ל[ב] משום דלא איאבול על ירושלים דכתיב[ג] שמחו את ירושלם וגילו בה כל אוהביה שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה: אשקא דריספק חריב ביתר דהוו נהיגי כי הוה מתילדי ינוקא שתלי תורניתא וכי הוו מינסבי קייצי להו ועבדו[ד] גגנא יומא חד הוה קא חלפא ברתיה דקיסר אתבר שקא דריספק קצו ארזא ועיילו לה אתו נפול עליהו מחוגנהו אתו אמרו ליה לקיסר מרדו בך יהודאי אתא עליהו: [ה] גדע בחרי אף כל קרן ישראל א"ר זירא א"ר אבהו א"ר יוחנן אלו שמונים [אלף[ז]] קרני מלחמה שנכנסו לכרך ביתר בשעה שלכדוה והרגו בה אנשים ונשים וטף עד שהלך דמן ונפל לים הגדול שמא תאמר קרובה היתה רחוקה היתה מיל תניא רבי אליעזר הגדול אומר שני נחלים יש בבקעת דים אחד מושך אילך ואחד מושך אילך ושערו חכמים שני חלקים מים ואחד דם במתניתא תנא שבע שנים בצרו עובדי כוכבים את כרמיהן מדמן של ישראל בלא זבל.

אמר

זה אדריגנוס קיסר שהרג באל־כסנדריא. והא דלמרי בהחליל (סוכה נא:) דלמלכנלרוח מוקדון הרגום והמריכה שמא פעמים נמיי:כה: **קפצו** כולן ונפלו לתוך הים. והא דלמר במס"ר ע"ז (דף יח.) מוטב שיטלנה מי שמנה ולא יתבל בעמלה הכא ילאים היו מיסוריו כלאמרינן (כתובות דף נג:) אלמלי עבדו לתמנים מיסבל ועזריה פלאו לגלגמא ועוד דע"כ היו מענין אותן ולא היו הוגנים אותן:

אתיוהו קיסר. שיבא קלאי מייתי וכשביי לא מייתי? ומכדכם? אמר רקמא אמר מגבי והשמי לא יהיה לך: כל

אמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יהושע בן קרחה סח לי זקן אחד מאנשי ירושלים[a] בבקעה זו הרג נבוזראדן רב טבחים מאתים ואחת שערה רבוא ובירושלים הרג תשעים וארבע רבוא על אבן אחת[b] עד שהלך דמן ונגע ברמו של זכריה לקיים מה שנאמר [c] ודמים בדמים נגעו [d] אשכחיה לדמיה דזכריה דהוה קא מרתח וסליק אמר[e] מאי האי אמרו ליה דם זבחים דאשתפוך אייתי דמי ולא אידמו אמר להו אי אי אמריתו לי מוטב ואי לאו מסריקנא לבשרייכו במסרקי דפרזלא אמרי ליה מאי נימא לך בנייא אם בדהוה קא מוכח לן במילי דשמיא קמינן עיליוה וקטלינן ליה והא כמה שנין דלא קא נייח דמיה אמר להו אנא מפיסנא ליה אייתי סנהדרי גדולה וסנהדרי קטנה קטל עיליוה ולא נח בחורים ובתולות קטל עיליוה ולא נח אייתי תינוקות של בית רבן קטל עיליוה ולא נח א"ל זכריה זכריה טובים שבהן אובדתים ניהא לך דאבדינהו לכולהו כראמר ליה הכי נח בההיא שעתא הדרה תשובה בדעתיה אמר ומה אם[f] על נפש אחת כך ההוא גברא דקטל כל הני נשמתא על אחת כמה וכמה ערק אזל שדר שטר פרטתא בביתיה ואגיר תנא [g] נעמן גר תושב היה נבוזראדן גר צדק היה מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק מבני בניו של סיסרא למדו תינוקות בירושלים מבני בניו של סנחריב למדו תורה ברבים מאן איגון שמעיה ואבטליון היינו דכתיב [h] נתתי את דמה על צחיח לבלתי הכסות. [i] הקול קול יעקב והידים ידי עשו הקול זה אדריגנוס קיסר שהרג באלכסנדריא של מצרים ששים רבוא על ששים רבוא כפלים כיוצאי מצרים קול יעקב זה אספסיינוס[j] קיסר שהרג בכרך ביתר ארבע מאות רבוא ואמרי לה ארבעת אלפים רבוא והידים ידי עשו זו מלכות הרשעה שהחריבה את בתינו ושרפה את היכלנו והגלתינו מארצנו דבר אחר הקול קול יעקב אין לך תפלה שמועלת שאין בה מזרעו של יעקב והידים ידי עשו אין לך מלחמה שנוצחת שאין בה מזרעו של עשו והיינו דא"ר אלעזר [k] בשוט לשון תחבא בחירחורי לשון תחבא. אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב [l] על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בזכרנו את ציון מלמד שהראהו הקב"ה לדוד חורבן בית הראשון וחורבן בית שני חורבן בית ראשון שנאמר על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בית שני דכתיב [m] זכור ה' לבני אדום את יום ירושלים האומרים ערו ערו עד היסוד בה. אמר רב יהודה אמר שמואל ואיתימא רבי אמי ואמרי לה במתניתא תנא מעשה בד' מאות ילדים וילדות שנשבו לקלון הרגישו בעצמן למה הן מתבקשים אמרו אם אנו טובעין בים אנו באין לחיי העולם הבא דרש להן הגדול שבהן [n] אמר ה' מבשן אשיב אשיב ממצולות ים מבשן אשיב מבין שיני אריה אשיב ממצולות ים אלו שטובעין בים כיון ששמעו ילדות כך קפצו כולן ונפלו לתוך הים נשאו ילדים ק"ו בעצמן ואמרו מה הללו שדרכן לכך כך אנו שאין דרכנו לכך על אחת כמה וכמה אף הם קפצו לתוך הים ועליהם הכתוב אומר [o] כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה ורב יהודה אמר זו אשה ושבעה בניה אתיוהו לקמא לקמיה דקיסר אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים אמר להו כתוב בתורה [p] אנכי ה' אלהיך אפקוהו וקטלוהו ואתיוהו לאידך לקמיה דקיסר אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים אמר להו כתוב בתורה [q] לא יהיה לך אלהים אחרים על פני אפקוהו וקטלוהו אתיוהו לאידך אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים אמר להו כתוב בתורה [r] זובח לאלהים יחרם אפקוהו וקטלוהו אתיוהו לאידך אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים אמר להו כתוב בתורה [s] לא תשתחוה לאל אחר אפקוהו וקטלוהו אתיוהו לאידך אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים אמר להו כתוב בתורה [t] שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד אפקוהו וקטלוהו אתיוהו לאידך אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים אמר להו כתוב בתורה [u] ודעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד אפקוהו וקטלוהו אתיוהו לאידך אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים אמר להו כתוב בתורה [v] את ה' האמרת וגו' וה' האמירך היום כבר נשבענו להקדוש ברוך הוא שאין אנו מעבירין אותו באל אחר ואף הוא נשבע לנו שאין מעביר אותנו באומה אחרת א"ל קיסר אישדי לך נושפנקא וגחין ושקלית כי היכי דליטרו קבל עליה הרמנא דמלכא א"ל חבל עלך קיסר חבל עלך קיסר על כבוד עצמך כך על כבוד הקב"ה על אחת כמה וכמה אפקוהו למיקטליה אמרה להו אימיה יהבוהו נהליי ואינשקיה פורתא אמרה ליי בניי לכו ואמרו לאברהם אביכם אתה עקדת מזבח אחד ואני עקדתי שבעה מזבחות אף היא עלתה לגג ונפלה ומתה יצתה בת קול ואמרה [w] אם הבנים שמחה ר' יהושע בן לוי אמר זו מילה שניתנה בשמיני ר' שמעון בן לקיש אמר אלו ת"ח שמראין הלכות בעצמן דאמר רבא כל מילי ליחזו אינש בנפשיה בר משחיטה ודבר אחר רב נחמן בר יצחק אמר אלו תלמידי חכמים שממיתין עצמן על דברי תורה כדר' שמעון בן לקיש [x] דאמר ר"ש בן לקיש אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליהם שנאמר [y] זאת התורה אדם כי ימות באהל וגו'[z]. אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן ארבעים שאה קצוצי

רשי"ר דיה בר תשבר היה. עיין ע"ז דף סה ע"ב:

תורה אור השלם

א) אֵלֶּה יָבֹשׁוּ וְכָלְמוּ רָגְזֵי אָפָר הֵבֵשׁוּ כָּל־עֹבְדֵי פָסִיל: (ישעיה מה, ב.)

ב) לְהַעֲלוֹת חֲמַת אַפּוֹ לְנָקָם נָקָם נֹתֵתִי אֶת־דָּמָהּ עַל־צְחִיחַ סֶלַע לִבְלִתִּי הִכָּסוֹת: (יחזקאל כד, ח)

ג) וַיַּשֵּׁב יַעֲקֹב אֶל־צֹאנוֹ וְאֶל־בָּקָרוֹ וַיִּמְשְׁכוּ וַיָּאמֶר הִקֹּל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו: (בראשית מה, כב)

ד) פִּשְׁטוּ לָשׁוֹן חַרְבָּם אֲשֶׁר לֹא־הִרְוָה מִשְׁבַּר כִּי יָבוֹא: (איוב כו, כא)

ה) עַל־בְּחוּרֹתָיו בְּבָל שָׁם יִשְׁבְּנוּ גַּם בָּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ אֶת־צִיּוֹן: (תהלים קלז, א)

ו) זְכֹר יְיָ לִבְנֵי אֱדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלִָם הָאֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ: (תהלים קלז, ז)

ז) אֲמֹר אֲדֹנָי יְהוִה מִמִּצְרַיִם אֲשֶׁר מִמִּצְלוֹת יָם: (תהלים פח, מב)

ח) כִּי עָלֶיךָ הֹרַגְנוּ כָּל הַיּוֹם נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן טִבְחָה: (תהלים מד, כג)

ט) אֲנִכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים: (שמות כ, ב)

י) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי: (שמות כ, ג)

כ) זֹבֵחַ לָאֱלֹהִים יָחֳרָם בִּלְתִּי לַיְיָ לְבַדּוֹ: (שמות כב, יט)

ל) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר כִּי יְיָ קַנָּא שְׁמוֹ אֵל קַנָּא הוּא: (שמות לד, יד)

מ) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד: (דברים ו, ד)

נ) וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד: (דברים ד, לט)

ס) אֶת יְיָ הָאֲמַרְתָּ הַיּוֹם לִהְיוֹת לְךָ לֵאלֹהִים וְלָלֶכֶת בִּדְרָכָיו וְלִשְׁמֹר חֻקָּיו וּמִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְלִשְׁמֹעַ בְּקֹלוֹ: וַיְיָ הֶאֱמִירְךָ הַיּוֹם לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָךְ וְלִשְׁמֹר כָּל מִצְוֹתָיו: (דברים כו, יז - יח)

ע) וּלְשִׁבְעֵי עֲקֹבֶת הַבַּיִת אִם הַבָּנִים שְׂמֵחָה הַלְלוּ יָהּ: (תהלים קיג, ט)

פ) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל כָּל הַבָּא אֶל הָאֹהֶל וְכָל אֲשֶׁר בָּאֹהֶל יִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים: (במדבר יט, יד)

---

a) מאנשי ירושלים׳ ליתא בכנ״ר״ת ובאגד״ת. **b)** בכנ״ר״ת ובאגד״ת ליתא (ועי׳ יומא לט ע״ב). **c)** יעל אבן אחת׳ בכנ״ר״ת ובאגד״ת. **d)** יבן ליתוסף בכנ״ר״ת. **e)** דפו״י ליתי (דפו״ר). **f)** דפו״י הם. **g)** י״א שע״ל מרבינום וכ״ה בדר׳ (ע״ב). **h)** ל״ל (ע״ב). **i)** ל״ל מהר״ש (ע״ב). **j)** בגר״ה ובכנ״ר ובאגד״ת וכמו בתוספות ובמה״ר וכמו בברכות ובשבה. **k)** בדפו״ר ובעין יעקב נוסף אגבי ולא יהיה בחדא ובתרא לא הוה מבוא קרא אלא א״ל אשדי לך גושפנקא. מהרש״ל (גליון).

ליקוטי רש״י

בדמו של זכריה. כמו שכתוב (דברי הימים ב׳ כד) שסוימים כשבאה לסתפחות ליחזק ועשה הטוב בעיני ה׳ ויחזק לבשם הם ובני בניהם ואיתיי דמי. ולמקה ר״ש בן לקיש אמר אלו תלמידי חכמים שממיתין עצמן על דברי תורה כדר׳ שמעון בן לקיש. מלא מלא מתוכו ומלא מלא שיעור. כחל ע״ש ברכות כ:. שבת נ״ג. **ואגיר.** נטולמלן (שבדרין שם). **זאת התורה וכו׳.** סיקן מלוים פלפס שיעות פלאלי תוכ (ברכות סנ:).

מסורת הש״ס

עם הוספות

a) מנהלין ד״ה ר׳ יוחנן. **b)** ברכות מנ: שבת סנ:. **c)** (זעיי תוס׳) ע״ז יח. ד״ה ואלו). **d)** איכה ס״א בפיסקא על אלה אבכה. ברכות ד״ה מעשה בטרוס.

הגהות וציונים

a) ד״ה בר׳ יוחנן ר״ל ר׳ יוחנן. **b)** ר׳ יוחנן. **c)** ר׳ יוחנן. **d)** ר׳ יוחנן. **e)** ר׳ יוחנן. **f)** ר׳ יוחנן. **g)** ר׳ יוחנן. **h)** ר׳ יוחנן. **i)** ר׳ יוחנן. **j)** ר׳ יוחנן. **k)** ר׳ יוחנן. **l)** ר׳ יוחנן. **m)** ר׳ יוחנן. **n)** ר׳ יוחנן. **o)** ר׳ יוחנן. **p)** ר׳ יוחנן. **q)** ר׳ יוחנן. **r)** ר׳ יוחנן. **s)** ר׳ יוחנן. **t)** ר׳ יוחנן. **u)** ר׳ יוחנן. **v)** ר׳ יוחנן. **w)** ר׳ יוחנן. **x)** ר׳ יוחנן. **y)** ר׳ יוחנן. **z)** ר׳ יוחנן.

מסורת הש"ס עם הוספות

5) [ע"י תוס' ד"ה אם: ד"ה מתקבל. **6)** כ"ק סב. ע"פ [מהוה מנו: ע"פ]. **7)** [ע"י תוס' ע"ז לב. ד"ה מקום. **8)** [תוספות הוריות ס"ב ה"ז]. **9)** [כ"ב מז: מהנ]. **10)** מנחות לד:, **11)** ריטב"א כח. **12)** [ע"י תוספות לעיל מה. ד"ה דלא וכו'].

הגהות הב"ח

(5) תוס' ד"ה מקום אבל וכו' מתרגים מיריב הס"ד:

הגהות מהר"ב רענברורג

א) גמ' בפתיחתא תנא שלש שלש מאין ר"א פליגי. ריש ל' דלא למחר ג' קופות של מי מעה ומתמה דתנא מרבעים קופות של ג' מעה הם לא פליגי אי רבנ"ל מחר ר"ש למחר ר"ש דלמחר רק מי מעה דרבנ"ל מיירי מלרעת ומאיכו מלרעת וכ"כ מהרמ"ש:

לעיז רש"י

אינדרייס פירוש נער מלומד לאומנות בנמ אומן (עי' רש"י מסכתים דף ט"ו ד"ה בטולא דנגרי):

תוספות ישנים מכת"י

א) וקשה דלעיל מתים מה דתנן מתנה הרמאנה לעקה בכמתנה שור מפני עלמה ומתנה דמנינא דשם לשטר אלא מתנה:

ליקוטי רש"י

קצוצי תפילין. הן תפילין שנתן דשום מוקבן ולגלגן (מוכה כז:). קלולה הוא הדשום של שור שתמוך לו׳ כתוס כמין בית יש יד בו עור ולתגרות מתוקן (שבת נפ:). **בשם.** אלה לתן ולקרה עד מלוה ולקיו מלוי מטלה (ע"ז יא:). **איסתרי.** אלנ מנינה ומוה מלי דינר שהוא מעיות אבנלנ לגרי מלמתרגן בלתמוכ לגרי ג.) מלוקות נמכרו מבלנ לו מלנו ומוה מלי דינר וכ"ק (ב"מ קב:, וכן בקידושין יא: בבורות מנ:). **עיני שלדה יונשי.** לא נרסינן מלי דכתיב כלומר לך מתנר ר׳ שמעון קולה אני מל עלמי המקרא הזה שים עיני לעולנ מעי בנני ותמנה בארם מעשה מעשמות הטעי (ב"ק מנ:). אלא ר"ש קרא מקרא זה עד עלמו ומאר שעלנ לעולנ עיני בנני יוחר מהכל. **שדלדה.** מנוולנ את (מנ"ר) [מעי לנמנלנ] (מוכה מנ:) ר"ש ב"ה). לשון נופל כמו (מיוב מז, מנ) ומלי נמנ לנ (מיוב לנ, מה) אל נפנר מפני קלנלי. (אוכה כ נא). **יונשי.** אל נפנר מפני קלנלי (מוכה שם). **עיני שלדה יונשי מכל בנות עיני.** יומיה מנמנמנמ כתיב מה ומאר מעי בנמנמנ שעלנה ומיולנ מני אלנ נפני מעי. **מכל בנות עיני.** מכל מנ מנמנמנ בנמנ מעי. **לקרקע** לנמנמנ מכל

כגון זה טוענין ליורש ולזוקה. פירש קונטרס אפילו לא מ"ל בב"ד לאין טוענין הכא מודה ולא מלינו שם שלוחה אלא אמרי' בפרק לו יפפור (ב"מ דף מב:) טוענין ליורש מגיעה לזוקה מגיעה וכגון זה הא ר"ש אפילו כגון זה דסלקא דעתך דהיינו עם הבעלים דמה אלא מימו מפני ירא מה הסיקריקין: **אנן** דהבין אנן אביינן. והא דאמרינן בפ' מזקה הכתים (ב"מ דף מד:) אפילו בגר דוכל לבעוותא דבני בתאי דמעמדני הוו ומלכא אמר מלין דיהבי עסקא ליכול ולעבדא והפסקדו הקרקע לגמרי מתם היו במעמדים מלפרוח אבל כאן שהבעלים אלכו ולא נהסמון בין הוא לבל הנהו שני מאן דיהבי עסקא אכל וכו הדרי אהדרי לרעא לגמרא:

למכתב

ליה טירפא אבני באגא. בלא מאני בתאי דקבע מיגמון דמה לון לפרוע מה שהקדיש זה אלא אמרוהו קמאי:

רביע בקרקע אי רביע במעות. פירש רבינו בעמעות שנתן שנתן יתן לו ר"ח ופירוש דקרקע לו בעמעות יתן לו[1] הייינו מתיבתי בקרקע לגמרמר' דנכי מומתא זכין ומיתה דמלא פרץ הבריאה דקמני רביע דקרקע לו רביע בעמעות לגמרא לגמרא דקרקע שהוא שלים אבל לא אכלא לפרוחי ממי דיעבא לדרבע דבר יוסף לקמן (נוב') [דכ"ל הא גוזנא קתני דאין בו משום סיקריקון בגון דקבריי ב דיאר בסתא דקבעיר דינא דכיון דלא אזיל הבעיה אחולי אחיל ואין לו דין גולן מי אין דין אנפוות שאם לקח ישראל מד האנפוות ויהה מקום בטל אלא מקום אין ואין בעלים הראשונים יכולים להעביאה מיד עובד כוכבים בגולן ישראל יכולים ישראל שגול שדה בתבריה אינים שהיקריקון בידו כמה זמן לא נתיישב דאמר כל זמן דהבנוא לא בידוא שקילא מינה אבל בעובד כוכבים אם השתקע בידו אבל מיאש הלכך מדלא הבעיה אחולי אחיל אין לו דין אם הלוקח: אמר רב יוסף נקטינן אין אנפוות בבבל דהא קתנינן דאיכא אלא אימא אין דין אנפוות בבבל מ"ט כיון דאיכא בי דוראר ולא אזיל אימא אחולי אחיל אין אנפוות בבבל דאיכא אמר אמרו דאין אנפוות בבבל מ"ט כיון דאיכא בי דוראר ולא אזיל אחיל אמר ראשונה: היתה כך שהרחוב מלחמה ואילך יש בהן דין קיקריקון דהיו באין הבעלים הוהיפן אותן בחנם ואר ב"ד אחריהן שהשעות בחנם אלא דאין קונה מהם הקיקריון שלא ישיטום בחנם אלא נותן מעות הלוקח שהיו אנו לוקח ממנו רביע ומחליטו אותן לוקח בשקנה מסיקריקון [ס] עד דאפילו שהיו בנמנעין מליקח מן הסיקריקון שאא דבואר הבעלים ויתנו מעות ויקחו שהיו הנתינו שעד ד"ר יכולים הבעלים ליתן מעות ולהרוף אבל מכאן ואילך כל הקודם ליקח [נוכה] ואינו נותן לבעלים אלא רביע שלולו לו הסיקריקון: **אמר רב רביע בקרקע** שהוא רביע בקרקע שהוא שלים בעמעות. **במאי קמיפלגי** מר סבר נכי חומשא דבין דבין רבנן דקתני במתני' דאחיל ביה דקאי הסיקריקון אמעות דידהב לה לבעלים רביע מנה דבני חומשא דבין לה לה ודבר שיתן לו חמישיה דשדה. ושמואל סבר הא דקתני נותן לבעלים רביע אשדה קאי שמכמנה שנתן לו אינו מגיע אלא לג' חלקי הדשה דבר רבעא דבין לה יכל הדשה שהיה מנה. וקי"ל הלכה

עין משפט נר מצוה

[1] א מיי' פכ"ג מהל' גזילה וכלכה ס' מנה ע"ש ס"ב ס"ג סימן ג' סעיף ח:
[2] ב ג מיי"ש ע"ש ס"ב ס"ג לו סעיף ח וסעיף ו:
[3] ד ה מיי' ש"ש מהל' גזילה סכלה ס' מנה ע"ש ס"ב ס"ג סימן ג' סעיף ח:

תוספות ד"ה

קנה: ת"ר הבא מחמת חוב ומחמת אנפרות אין בו משום סיקריקון. פי' אם הבוכר כוכבים לקח משדיהא בחובו ואחר כך מכרם לישראל אחר אם הבעלים יכולין לסרופה ממנו דהה"ל למיפרעיה לעובד כוכבים ומיסבה מיניה דהא אין רצונו שלו עובד כוכבים לתחמיה ומדלא יהיב ליה דעדה דמקלה מיניה שיב"ש אחולי אחיל ואין לו דין אלא הלוקח וכן אם לקחה העובד כוכבים מישראל באנפוות הגזילה שאין לו אנוס מיהה שהיה לו לקבל עליו אצל המושל ולמה הניחה בידו אלא דהיי אחולי אחיל כדאמר רב יוסף לקמן (נוב') [דכ"ל הא גוזנא קתני דאין בו משום סיקריקון בגון דקבריי ב דיאר בסתא דקבעיר דינא דכיון דלא אזיל והבעיה אחולי אחיל ואין לו דין גולן מי אין דין אנפוות שאם לקח ישראל מד האנפוות ויהה מקום בטל אלא מקום אין ואין בעלים הראשונים יכולים להעביאה מיד עובד כוכבים בגולן ישראל יכולים ישראל שגול שדה בתבריה אינים שהיקריקון בידו כמה זמן לא נתיישב דאמר כל זמן דהבנוא לא בידוא שקילא מינה אבל בעובד כוכבים אם השתקע בידו אבל מיאש הלכך מדלא הבעיה אחולי אחיל אין לו דין אם הלוקח: אמר רב יוסף נקטינן אין אנפוות בבבל דהא קתנינן דאיכא אלא אימא אין דין אנפוות בבבל דאיכא בי דוראר ולא אזיל אחיל אמר אמרו דאין אנפוות בבבל מ"ט כיון דאיכא בי דוראר ולא אזיל אחיל אמר ראשונה: היתה כך שהרחוב מלחמה ואילך יש בהן דין קיקריקון דהיו באין הבעלים הוהיפן אותן בחנם ואר ב"ד אחריהן שהשעות בחנם אלא דאין קונה מהם הקיקריון שלא ישיטום בחנם אלא נותן מעות הלוקח שהיו אנו לוקח ממנו רביע ומחליטו אותן לוקח בשקנה מסיקריקון [ס] עד דאפילו שהיו בנמנעין מליקח מן הסיקריקון שאא דבואר הבעלים ויתנו מעות ויקחו שהיו הנתינו שעד ד"ר יכולים הבעלים ליתן מעות ולהרוף אבל מכאן ואילך כל הקודם ליקח [נוכה] ואינו נותן לבעלים אלא רביע שלולו לו הסיקריקון: **אמר רב רביע בקרקע** שהוא רביע בקרקע שהוא שלים בעמעות. **במאי קמיפלגי** מר סבר נכי חומשא דבין דבין רבנן דקתני במתני' דאחיל ביה דקאי הסיקריקון אמעות דידהב לה לבעלים רביע מנה דבני חומשא דבין לה לה ודבר שיתן לו חמישיה דשדה. ושמואל סבר הא דקתני נותן לבעלים רביע אשדה קאי שמכמנה שנתן לו אינו מגיע אלא לג' חלקי הדשה דבר רבעא דבין לה יכל הדשה שהיה מנה. וקי"ל הלכה

מסורת הש"ס עם הוספות

[1] (תוספתא פ"ג דריש"ל) [2] ב"מ מד: [3] ב"מ מ: [4] (ב"ב מב.) [5] מנחות לא: [6] בבא בתרא כט. [7] ובש"ס [8] (ועמ"ש תוס' שם) בגיטין מג. ב"מ מ: מנ"ל [9] ר"ש.

הגהות וציונים

(גליון) הגה הגהות שבא רש"י לאפוקי, ועי' תשובת הרשב"א ח"ב סי' שסה ומגדל דוד: בהסתפקא (בגליון) בהסתפקא. [1] "מגגרתה" בעלים" ליתא הראשונים בהגה"מ. [2] "בגר" הגרוך בערך רבע. א"ר חונא רביע בקרקע שהוא רביע בעמעות ר"ש אבל אחרך הנעים (בגליון) [3] בתי' אבל"לה: [4] ביל פלקחה (ד' נגיא דפ"ו) [5] "בגין" (באורות הכוים, ב"ש): [6] צ"ל ר"ש: [7] "ליקוחו (ר"ש"ם): [8] נדפ"ל שלה: [9] בכתי' נוסף בקתני': [10] ר"מרר עליה: [11] צ"ל שלישון (כ"ש, וכ"ה בכתי"): [12] פירוש רבינו בעמות שנתן לו יתן לו דבר הדינו: [13] מצאתי מוגה (מהרה"ם שיף, וכן בכתי' ליתא "ואותו רבינו" ליתא) "יתן לו" פעם שנית): [14] ר"מרר וכתי' פפרש. ועי' מגדל דוד ומהרה"ם שיף מצא מוגה וכן גרס ר"ח ומפרש. וכ"ה בתוס' הראש"ש: [15] ליתא שם:

ליקוטי רש"י

טוענין ליורש ולזוקה. פי' בין מוחסן לבין לזוקה פה ומעמה לזוקה לגמרי בעינר לזוקה עדים סחתם אל (ב"ב דוראר. אלגון הגעל לא: ריגלן לגלות אגרות [שבת כ"ש. הכ"ל ב"ק קיד.].

תוספות

[1] (תוספתא פ"ג דריש"ל) [2] ב"מ מד: [3] ב"מ מ: [4] (ב"ב מב.) [5] מנחות לא: [6] בבא בתרא כט. [7] ובש"ס [8] (ועמ"ש תוס' שם) בגיטין מג. ב"מ מ: מנ"ל [9] ר"ש.

[1] ר"ח מגיה כוותיה דשמואל: מאי אחריותא. דקתני: שטר. ולא אחריותא נכסים אלא עד שתכתוב לו שטר והוה לו לאחריותא שאינה יכולה לחזור עליו עוד: אי דקא מטיין. ליה הא לוקח שני: מיגבי זבנה. לוקח ראשון שנתן לו כדי ליכול כמלכה שם אלא מימו מפני ירא מה הסיקריקון: **אנן** דהבין אנן אביינן. והא דאמרינן בפ' מזקה הכתים (ב"מ דף מד:) אפילו בגר דוכל לבעוותא דבני בתאי דמעמדני הוו ומלכא אמר מלין דיהבי עסקא ליכול ולעבדא והפסקדו הקרקע לגמרי התם היו במעמדים מלפרוח אבל כאן שהבעלים אלכו ולא נהסמון בין הוא לבל הנהו שני מאן דיהבי עסקא אכל וכו הדרי אהדרי לרעא לגמרא:

למכתב

ליה טירפא אבני באגא. בלא מאני בתאי דקבע מיגמון דמה לון לפרוע מה שהקדיש זה אלא אמרוהו קמאי:

רביע בקרקע אי רביע במעות. פירש רבינו בעמעות שנתן שנתן יתן לו ר"ח ופירוש דקרקע לו בעמעות יתן לו[1] הייינו מתיבתי בקרקע לגמרמר' דנכי מומתא זכין ומיתה דמלא פרץ הבריאה דקמני רביע דקרקע לו רביע בעמעות לגמרא לגמרא דקרקע שהוא שלים בעמעות

אנא הואי במנייא דרבי. כתוספות מגן שמקבל שכל הקודם ליקח זכה: ומינאי דידי מנו ברישא. ממני מנו תחלה כשהיה כשהיה יושבין מה דעתי טובה והוא היה ביעוי לא מן הגדולים ולא מן הקטנים ואלו שמעמיד קקמון שכשם היה מתחילין מן הגדה. כשעומדין למנין לרחוק מה דעתי טובה והוא היה ביעוי לא מן הגדולים ולא מן הקטנים ואלו מן הגדה. מן הקטנים אלא מן הגדול שלא יאמר מוהב והשאר נכנעין מפניו לא

וליטול מנה יפה ראשון. כגון במעשר עני לו נלקח כה הוא עני לו בחברים המסופרן בסעודה אבל במיתי לא תשתפוהם לא דאמרינן בר׳ מקום שנהגו (פסחים דף ס:) דהיכומן עינו במלך יפה ר״מ״ הני מילי לדידהו דבמזל הוו עורדיי מזלאתמן ולא שכיחי אבל לדידן שכיחי בשני ובחמישי ״א. אומר

אבל בשני בחמישי ״ב. מתמא מיי׳ לאו דאמרי׳ בר׳ אבא ורבי אבי כהני דאמרי׳ בר׳ אבא

דאמ׳ רבי אבא ורבי אבי כהני חשיבי בר׳. מתמא מיי׳ לאו דאמרי׳ בר׳

מי קוראין, לומר[ס] מיקנו שום סדר לישראל בשבתות משום דרכי שלום: הראיין לימנות כו'. דתמרינן במסכת שבת [בלשון קבלה] (דף קיח.). פיזחו תלמיד מכם שראוי למינותו פרנס על הצבור כל שאינו לומד תורה מכם כגלל מקום ומומרה:

אם שכב אם לא שכב. אם שכב לו כמיב כגלל אלא אם לא שכב כמיב כגלל אלא אם לא שכב כמיב כגלל אלא אם לא שכב

קיג **א** מיי' פ"ד מהל' סנהדרין הל"ה סמ"ע סי' ריז סק"ב וסי' ריט סק"ב וסי' רכ"ו.

קיד **ב** מיי' פ"ד מהל' זמירה ותפלה הל"ג סמג עשין נב טור ש"ע סי' ריט סי' מ"ד ד' מהגה"מ:

תוספות רי"ד

דרש רב יהודה בר נחמני תוס' רבינו הגרשום ד"ה כתוב א' אומר כי על פי הדברים האלה וכתוב א' אומר כתב לי הדברים האלה הא כיצד אמר הקב"ה לשמה דברים שבכתב א' אתה רשאי לאומרן על פה א' אתה רשאי לאומרן בכתב דבר ד' ושמעאל תנא כתוב לך את הדברים האלה אתה כותב אתה כתב ואי אתה כותב הלכות. פי' אבל משום עת לעשות לה' הניחו חכמים לכתוב בזה סמך ר' שכתב המשנה ואחריו בתבו הבריתות וזבינא ורב אשי כתבו התלמוד וכן כל חכמי הדורות כותבין פירושיהן: **ומערבין בבית ישן** וכו'. פי' בני החצר שהיו מערבין בינתם והיו רגילין לתת עירובן בבית אחד ישנו ויתבוה בבית אחרים אלא בבית ישן שהוכלו לשומר. **הפרס** שבמ' **בשעם חשרא.** שבני אדם הנמנים שם באותו חצר ואין ראוין עירובן בבית הרגיל לתן יחשדום שהן מטלטלים בחצר בלא עירוב ואתי לאינצויי בהדיהו: **בור הקרוב לאמה** וכו'. פי' אמת המים המבואה מים מן הנהר לשדות והיו עושין בודות שאם תיבש האמה יטלאו מן הנהר ושקו הקרוב השדות ומקנו חכמים שימלא הבודות שבשדות העליונות הקרובות למוצא המים ואח"כ ימלאו התחתונות: **מפני דרכי שלום** אמר תנא מיא ברישא ושמואל אמר עילאי שתו מיא ברישא. פי' אם אין מים מספיקים לא דמי לדרכ' ושמואל כלל: **מצודות** חיות ושופות כו'. ולא דמי למרגליתן מלוהות הלג מן הדג דפרק לן יתפוי (ב"מ דף כ:): **דכתם אומנתו** כגון הדיו שלו שימיתן מסם ל"ל פסקה לאיתוי מאי: **כבר** לאין אומנתו כגון לו הוי גזל אלא מפני דרכי שלום: ליקט

ס: הניזקין פרק חמישי גיטין

אתמוהי קא מתמה. במגרס (שמות רבה פ' תשמ"ו) אתמרינן כמו זר נתשבו שעודני כוכבים כתבו את התורה ואם היה נכתב הכל לישראל היו עודני כוכבים הכל מוחבין ולהכי קאמר דמתמה אכתוב לו רובי תורה והלא מה שכתבתי להם כמו זר נתשבו שהעתיקו בין פרדים האלה בשום שבעים לשון ומה שכתבתי כל הדברים האלה הוא משום דתקיפי למיגמרינהו. דרש רבי יהודה בר נחמני מתורגמנה דרבי שמעון בן לקיש כתיב כתוב לך את הדברים האלה וכתיב כי ע"פ הדברים האלה הא כיצד דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרן על פה דברים שבעל פה אי אתה רשאי לאומרן בכתב דבי רבי ישמעאל תנא אלה אלה אתה כותב ואי אתה כותב הלכות א"ר יוחנן לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבעל פה שנאמר כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל: מערבין בבית ישן מפני דרכי שלום: מאי מעמא אלימא משום כבוד והא ההוא שיפורא דהוה מעיקרא ב' רב יהודה ולבסוף ב' רבה ולבסוף ב' רב יוסף ולבסוף ב' אביי ולבסוף ב' רבא אלא משום שחדא: בור שהוא קרוב לאמה וכו': איתמר בני נהרא רב אמר תתאי שתו מיא ברישא ושמואל אמר עילאי שתו מיא ברישא בדמיזלא כולי עלמא לא פליגי כי פליגי במיסכר ואשקויי שמואל אמר עילאי שתו מיא ברישא דאמרי אנן מקרבינן טפי ורב אמר תתאי שתו מיא ברישא דאמרי נהרא כפשטיה ליזיל תנן בור הקרוב לאמה מתמלא ראשון מפני דרכי שלום תרגמה שמואל אליבא דרב באמה המתהלכת ע"פ בורו אי הכי מאי למימרא מהו דתימא מצי אמרי ליה סכר מיסכר ואשקי בהינדוא קמ"ל אמר רב הונא בר תחליפא השתא דלא איתמר הלכתא לא כמר ולא כמר כ' כל דאלים גבר. רב שימי בר אשי אתא לקמיה דאביי אמר ליה לותבן מר בעידנא אמר ליה אית לי עידנא לדידי ולותבן מר בליליא א"ל אית לי מיא לאשקויי א"ל אנא משקינא ליה למר מיא ביממא ולותבן מר בליליא אמר ליה אמר ליה אל לחי אל לעילאי אמר ליה תתאי שתו מיא ברישא אזל לתתאי אמר ליה עילאי שתו מיא ברישא אזל לקמיה דאביי אמר ליה אי אתא לקמיה דאביי אמר ליה כבי תרי עבדת לי ולא טעמינהו אביי לפירי דההיא שתא. הנהו בני בי חרמך דאזול כרו ברישא דשנוותא ואדהדדה ושדיוה בשילהי נהרא אתו עילאי לקמיה דאביי אמרו ליה קא מתקיל לנהרין אמר להו נבי בהדייהו מפי פורתא אמרו ליה קא יבשי פירין אמר להו זילו סלקון נפשייכו מהתם מצודות חיה ועופות ודגי' יש בהן וכו': בואולי ואוהרי

פרשת שתויי יין ופרשת נדות ופרשת פרה אדומה. א"ר אלעזר תורה רוב בכתב ומיעוט על פה שנא' אכתוב לו רובי תורתי כמו זר נחשבו ור' יוחנן אמר רוב על פה ומיעוט בכתב שנא' כי על פי הדברים האלה ואידך נמי הכתיב אכתוב לו רובי תורתי והוא אתמוהי קא מתמה אכתוב לו רובי תורתי הלא כמו זר נחשבו ואידך נמי הכתיב כי על פי הדברים האלה ההוא משום דתקיפי למיגמרינהו. דרש רבי יהודה בר נחמני מתורגמנה דרבי שמעון בן לקיש כתיב כתוב לך את הדברים האלה וכתיב כי ע"פ הדברים האלה הא כיצד דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרן על פה דברים שבעל פה אי אתה רשאי לאומרן בכתב דבי רבי ישמעאל תנא אלה אלה אתה כותב ואי אתה כותב הלכות א"ר יוחנן לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבעל פה שנאמר כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל: מערבין בבית ישן מפני דרכי שלום: מאי מעמא אלימא משום כבוד והא ההוא שיפורא דהוה מעיקרא ב' רב יהודה ולבסוף ב' רבה ולבסוף ב' רב יוסף ולבסוף ב' אביי ולבסוף ב' רבא אלא משום שחדא: בור שהוא קרוב לאמה וכו': איתמר בני נהרא רב אמר תתאי שתו מיא ברישא ושמואל אמר עילאי שתו מיא ברישא בדמיזלא כולי עלמא לא פליגי כי פליגי במיסכר ואשקויי שמואל אמר עילאי שתו מיא ברישא דאמרי אנן מקרבינן טפי ורב אמר תתאי שתו מיא ברישא דאמרי נהרא כפשטיה ליזיל תנן בור הקרוב לאמה מתמלא ראשון מפני דרכי שלום תרגמה שמואל אליבא דרב באמה המתהלכת ע"פ בורו אי הכי מאי למימרא מהו דתימא מצי אמרי ליה סכר מיסכר ואשקי בהינדוא קמ"ל אמר רב הונא בר תחליפא השתא דלא איתמר הלכתא לא כמר ולא כמר כ' כל דאלים גבר. רב שימי בר אשי אתא לקמיה דאביי אמר ליה לותבן מר בעידנא אמר ליה אית לי עידנא לדידי ולותבן מר בליליא א"ל אית לי מיא לאשקויי א"ל אנא משקינא ליה למר מיא ביממא ולותבן מר בליליא אמר ליה אמר ליה אל לחי אל לעילאי אמר להו תתאי שתו מיא ברישא אזל לתתאי אמר להו עילאי שתו מיא ברישא אזל לקמיה דאביי אמר ליה כבי תרי עבדת לי ולא טעמינהו אביי לפירי דההיא שתא. הנהו בני בי חרמך דאזול כרו ברישא דשנוותא ואדהדדה ושדיוה בשילהי נהרא אתו עילאי לקמיה דאביי אמרו ליה קא מתקיל לנהרין אמר להו נבי בהדייהו מפי פורתא אמרו ליה קא יבשי פירין אמר להו זילו סלקון נפשייכו מהתם מצודות חיה ועופות ודגי' יש בהן וכו': בואולי ואוהרי מר בעידנא. ושיפני מזוני לגמוד בעת קטוע: **דידי:** לגירסא: **תתאי שתו ברישא.** ואין אתם רשאין לסוכרו: **כבי תרי.** רב ושמואל: **חרמך.** שם סעיר: **שנוותא.** שם נהר: **כרו ברישא דשנוותא ואדהדדה** בשל"חוי נהרא. **לו** לקקף אם שמוזיפון בשמוזיפון לגלד רשם הטעלון על הנהר והסיפו מקלמן[מ] סמיב שמוזיפון ופסוף שמוזיפון על שחוד ופל לתון הנהר (מה"ר): **קא מתקיל לנהרין** [מ]נהרין. לא נתקל מפני שהסיפוהו ואינו נמקל מהר ולפיכ[מ] שהם מעכבין מים הטעקומים: **כרו בהדייהו מפי פורתא.** הטעמינו המים אלגלס בראש המסיבה כדי שיטעמו המים במרוצה: **קא יבשי פירין.** אם יבשו יכבו מרילן אלגו כשלא יתכרכו מימי הנהר ומעמינו המים ויחלל המלמלומים ולא יגבעו המים למרילן שם לגו: **פירין.** מגון מיכל לחוריי[מ]: **אמר להו.** אמר לגבי מרכמך: **סליקו נפשייכו.** לגבי שם לגו: **אהדרי.** אל גמי ומגקיר"ל: **מצודות חיות ועופות ודגים** יש בהם גזל מפני דרכי שלום. פי' מדאמריינהא עד דלא אתי לידיה לא קנייה הילכך כל הקודם זכה ואע"פ שהוא בתוך שצודהו אבל מפני דרכי שלום לא ליתו לאינצויי תקנו חכמים שהוא בהן

פרשת שתויי יין לפי שמעמתו היום ולילך נתמנה דבא בעיתא אכל מועד תלה לתמנה[מ]: **ופרשת נדות.** לפי שבזיון הטעלוקן[מ] לפי שבו ביום המתילו לחלילן: **ופרשת פרה אדומה.** לפי שבזיון המתמנה נשרפה הפרה להיות עוהרין לפסחיהן ולעולם נכן לא יכלו לעשותם דבעינן ע"מ[מ]. **א"ר** ויקרא י' מ. (מגמרא ירושלמי[מ]) מאחר מיכון הוקם המשכן ולא נתן לו נשרפה הפרה: **רוב בכתב.** רוב התורה תלויה במגרס שכתובה למידרש[מ] בכלל ופרט וגזירה שוה ומלר מדות שהמהוה לבנה הקן: **ומיעוט על פה.** שאין רמז לגמוד לא בתורה אלא במקה לגמרה מן פה: **כי על פי וגו'.** על שבעל פה נכרת ברית אלמא איהי הוא רובא: **אתמוהי מתמה.** וכי רובי מוהמי היה לי לכתוב לם והלא בתוקה שמתמנה לסם כמו זר נתשבו: **כתיב כתוב לך.** אלמא נמתמה: **וכתיב ע"פ.** אלמא לא נמתמה: **דברים.** שאמרתי לך בכתב לו אתה רשאי לומרם לישראל על פה: **דברים שבעל פה** אי אתה רשאי לכותבן. מכאן אתה נמד שהתמנה לך ניתן לוכתב אלא מפני שהבורה מעמכתם: **אלימא משום כבוד.** אל בעל הבית: **והא** שיפורא. אל מקוטע ע"מ דמעיקרא הוי ב' רב יהודה שהיה רגיל שיהיה בפומבדיתא ולבסוף נכפטבר ומלך רבה מתוגא בביתו ובמר בבר מלך רב יוסף והדר מלך אביי והדר מלך רבא. וכל שהיה נתון פיהם בכתב מקומתו שיפורא אל מדבר שלא נתון לתוכו בלא לגבי הטיבה כמו ר"ג שוקרות היו במקדש (מקלים דף מ"ו): **משום חשדא.** הוחל והוכנל העירוב בתוך אותו הבית אם בתח לבנות את מקומו הבמבמן לאותו הבית ולא יילו שם אל העירוב יחבלו אל בני הבלר אל מטטלטלין בלא עירוב: **ומקנו** חכמים שימלא הבודות שבשדות העליונות הקרובות למוצא המים ואח"כ ימלאו התחתונות: **מפני דרכי שלום** אמר תנא מיא ברישא ושמואל אמר עילאי שתו מיא ברישא. פי' אם אין מים מספיקים אלו דמי לדרכ' ושמואל כלל: **מצודות** חיות ושופות כו'. ולא דמי למרגליתן מלוהות הלג מן הדג דפרק לן יתפוי (ב"מ דף כ:): **דכתם אומנתו** כגון הדיו שלו שימיתן מסם ל"ל לא פסקה לאיתוי מאי: **כבר** לאין אומנתו כגון לו הוי גזל אלא מפני דרכי שלום: ליקט

מסורת הש"ס עם הוספות

ב) [מ"ב] ר"ל [ר"ל].
ג) [מנהרין עכן בר שעלה בעבעשה. ר"ה בר בר בר

מסורת השׁ"ס עם הוספות

ב) סנהדרין מח. ב"מ מ. ג) [ר"ל מוס' ע"ז דף ס. ד"ה ר"מ]. ד) סנהדרין ס"ב מ"ט כל מסנה יז, ג) נ"ז סם וכפ"ל מ"ב, ד) שבת מ. כב. [ע"ס נה: מגמות ל.] מגמות כב. ה) עי' תוס' בבכורות ל. ד"ה מתני', ו) מכות מח. ז) [ר"ל מוס' ע"ג ע"ב מוסה כב. מ"ס ל"מ]. ח) סוף עמוד ב. ט) שבת י. י) בכורות לד. יא) ה"ה. יב) לשה"כ באיוב לח. לא. וכמו בבמבות לא: ושיב.

גליון השׁ"ס

מתני' ושוחטת. עי' בתוספות ד"ה מתני' ל"ה ד"ה אי ישראל. עי' לא ידי ישראל. עי' מג"מ פ' שמו פ"ק ה: תוס' ד"ה ליקט ונתן. עי' ב"ב ל' בד"ה מ"ש מעמה.

תורה אור השלם

א) מֵעֲבוֹר סוּפָה וְאֵין רָשָׁע וְדֵיכָ יְסוֹד עוֹלָם: [משלי י. כח]

הגהות וציונים

(א) א"ל חייה דבר (מגדל דוד. וכ"ה בכמה הראשונים דגרסו): ב) ב"ל בגליו: ג) ב"ל השתא משמע (גליון) מהרש"א. וע"ע בבה"ר ר"ל. ד) ד"ה מגיה לגולם כמתנה בא מחצה דמי דבר מסקפקן להו אבור לסיון: ה) פירש דתקנו מפני דרכי שלום ע"ל (גליון). ב"ה בהמרים שיף. וברש"ש גרס מפרש דבולה מתני'. ובכתי"ב ליתא ובבות יקבוני מתני'. ו) בת"י אבבדרת אבור אסור (עיין מלאכת שלמה בהגהות שם): ז) בבה"ר נוסף של חרם הוא ואין: ח) בד"ל לא מיסמא (בא"ה מ). בת"י לא מבמיא:

לעזי רש"י

אריס. פירוש חכם (עיין רש"י שבת דף יח ע"ב ד"ה בלוי ומסתברין דף כ. בלוי ומסתברין דף כ. ד"ה ע"ב ד"ה מלוי אמנון (רש"י יבמות מח. ה:).

ליקוטי רש"י

דנים קוקרין ד"ה (ס"ה יא). לחה. אם תמצא מחנה אימ"ש סחבו. מלאכה. קוקרי. עשוקין מלים פיה מלח רחם ופיה הפנו קלב מלח הכלב ופיה ופיה). נכנס בם ומוליח לחקו בעל מקלב ולקן נעמו יכול נלמח ובכמה לחמיר לחקו בנמכון ל מחק נחד נחד (שבת ל"ב). אזהו. מנין לחמיר מדברים. מפני דרכי שלום. נפקא מינה. מנדכי מיר לא מחק מנכון ל"ל מחק בנמכון ל"ל מחק בנמכון ל"ל מחק בנמ

מלמלתו לתרומה ו״ל דלא דמי להכא מה שם מפריש קודש גלגול אין שם מלה עליה כלל אבל הכא הם מל שם תרומה קודש גמר מלאכתו כגון מעשר שקדימו בשיבולין[1] וגם אסור בתלמה קבע וא״מ אסור שכבר הם משתמרין לאכול[2] אפ״ג דלא מיחייבא מלה עד שתגלגל[3] ומיהו יש מתם בפרק ר׳ ישמעאל (ע״ז דף נ:) נחתום שהיה עושה בטומאה לא נזיז ולא עורכים עמו ומתי אינו אלא לכרכין עמו ובירושלמי[4] פריך[5] ומשני כגון בנותח בלן בשלהי לותח ומיהו הלי שיעית לא יתיקב דאם אינו לגמרי דמחמיר לענין טומאה עפי מלגעין דמתלי[6] אבל נרפא אבי אפי׳ בהוכרסו כיון בטומאת שכבר הוכרסו ולא אלא בהוכרסו מפני שלבו גם בה א״ר אילעא הכא במאי עסקינן בבלי חרש המוקף צמיד פתיל ולירחוש שמא תטיבנו אשתו נדה אלא[7] א״ר ירמיה לא קשיא כאן בפירות שהוכשרו כאן בפירות שלא הוכשרו ורמינהו המולידי חטין לטוחן[8] כותי אז לטוחן[9] ע״ה הרי אלו בחזקתן למעשר ולשביעית אבל לא לטומאה האי מאי רומיא לאו אוקימנא בפירות שלא הוכשרו ודקאי לה מאי קאי לה משום דקא בעי למירמי אחריתי עלה הרי אלו בחזקתן למעשר ולשביעית ולחלופי לא חיישינן ורמינהו[10] הנותן לחמותו מעשר את שהוא נותן לה ואת שהוא נוטל הימנה מפני שחשודה מחלפת המתקלקל התם בדרתני טעמא אבר רבי יהודה רוצה היא בתקנת בתה ובושה מחתנה ולעלמא לא חיישינן והתניא[11] הנותן לפונדקית מעשר את שהוא נותן לה ואת שהוא נוטל הימנה מפני[12] שמחלפת התם מוריא ואמרה בר בי רב ליכול ומעשר: רוצה היא בו. אלו לגרגה היא מלפפת: ״פונדקית. תלמיד היוסד לפני רבו ונתמקמן אלל עם המקרן ומוקדים מופס לו מת עיסתו: שחשודה מחלפת. לו גרסינן הכא המתקלקל: התם נמי ״מובה היא מתכוונת. ומוריא לעצמה מוריא מלוה מלוף זה: בר בי רב בר. מעמיתא וקרינא לאחר ב׳ ימים אי נ׳ היא מתחלה: מוחנת. מתעיסה: בזמן שהיא מטאה. אלא אבר לכיון דמימי מטמאה אינו מטמא אלא בזמן שהיא מטאה לא תטחון מפני שחברתה נותנת

ליגע בטהרות לו מיישינן אמת ומתן לתוך פיה:

נותנת

עין משפט
נר מצוה

קכב א ב ג מרי׳ פי״ב מהל׳ תרומות הל״ח
קכג ד ה מרי׳ פי״ח מהל׳ מעשר הל״ב:

ליקוטי רש״י

הנותן לחמותו. עיסתו לאפות. מחלפת המתקלקל. אם תקבלנו אלמה מלעסה אלבן מעכר אלו שכוח נגון לם דאי מתלמה אינ בלא אבר הבר בה מלה לפניה מבכון. ואת שהוא נוטל הימנה רבו. אמת אמלעסה (הולין נ.). ״ובלבא. אלכה לעמר לבעיר מבטומה. לא הרשיעון. אמת אמלעם אלמה. הנתון לפונדקית. נתן לו עיסה ובקרים. מפני שמחלפת. ואם הכבה אלמה לבוסה בהן נכרי ואם אמכבה דמלי מגיעא לו אלה קמני המתקלקל מלמה מל הגול הבורה. התם בורא. התם נמי בעומה הוא מתכוונת אלה מלמה המתקלקל. מעמה אמלעיל אלן מתקלקל נמי אם בעומן אלה אמם קודם אמלה מלמה ליה בעורה מוכלה בעומה בעומה אם בר בר אמלה. בר בי רב בר. כיון אמתמא מן אבל נתן לבעמה אלן לה בעומה עלין הן אמלמה בעומה אמרי אלה אמלמה בעומה אמרי אלה אמלמה בעומה אמרי אלה

נותנת לה ואוכלת השתא מיגנב גנבא חלופי לא מיחלפא אמר רב יוסף התם נמי מורוא ואמרה תורא מדרישה קאכל. [6] העיד ר' יוסי בן המשולם משום ר' יוחנן אחיו שאמר משום ר"א בן [8] חסמא [*]אין עושין חלת עם הארץ בטהרה אבל עושין עיסת חוליו בטהרה ונוטל הימנה כדי חלה ומניחה בכפישא או באנאותא וכשבא ע"ה ליטול נוטל את שתיהן ואינו חושש ובלבד שתרומת יותרו בטהרה אבל עושין זיתים חוליו בטהרה ונוטל הימנה כדי תרומה ומניחה בכליו של חבר וכשבא עם הארץ ליטול נוטל את שתיהן ואינו חושש ובלבד שהרומת יותרו בטהרה אבל עושין זיתים חוליו בטהרה ונוטל הימנה כדי תרומה ומניחה בכליו של חבר וכשבא עם הארץ ליטול נוטל את שתיהן ואינו חושש ולחורש דילמא נגע בה "דאמרי" ליה חזי אי נגעת בה הדרא לטבילא ולחורש דילמא לא איכפת ליה השתא לתקוני קא מיכוין מיכפת לא איכפת ליה. אמר מר נוטל הימנה כדי תרומה ומניחה בכליו של חבר וכשבא ע"ה ליטול נוטל את שתיהן ואינו חושש ולחורש דילמא נגע בה בשלמא התם אית ליה היכרא הבא מאי היכרא אית ליה "דמנח ליה בכלי גללים בכלי אבנים בכלי אדמה א"ה מאי אירא דחבר אפי' דעם הארץ נמי ה"נ קאמר בכלים של עם הארץ הראויין להשתמש בהן חבר: מחזיקין ידי עבו"ם בשביעית: מחזיקין והאמר רב דימי בר שישנא משמיה דרב [9]אין עודרין עם העכו"ם בשביעית [10]ואין כופלין שלום לעובד כוכבים [11]לא צריכא למימרא להו אחזוקן בעלמא כי הא דרב יהודה אמר להו אחזוקן רב ששת אמר להו אשרתא: ואין כופלין שלום לעובד כוכבים: [12] רב חסדא מקדים ויהיב להו שלמא רב כהנא א"ל שלמא למר[13]: שואלין בשלומן: השתא אחזוקן מחזקינן שואלין בשלומן מיבעיא אמר רב ייבא [14]לא נצרכא אלא ליום אידם דתניא לא יכנס אדם לביתו של עובד כוכבים ביום אידו ויתן לו שלום 'מצאו בשוק נותן לו בשפה רפה ובכובד ראש [15] רב הונא ורב חסדא הוו יתבי חליף ואזיל גניבא א"ל חד לחבריה ניקום מקמיה [16] דבר אוריין הוא אמר לו[17] ומקמי פלגאה ניקום אדהכי אתא איהו גבייהו אמר להו שלמא עלייכו מלכי שלמא עלייכו מלכי אמרו ליה מנא לך דדבנן איקרו מלכים אמר להו דכתיב [18] בי מלכים ימלוכו וגו' אמרו ליה ומנא לך דכפלינן שלמא למלכי אמר להו דאמר רב יהודה אמר רב מנין שנכופלין שלום למלך שנאמר [19] ורוח לבשה את עמשי ראש השלישים וגו' אמרי ליה ליטעום מר מידי אמר להו הכי אמר רב [20] אסור לו לאדם שיטעום[21] כלום עד שיתן מאכל לבהמתו שנאמר [22] ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת:

עם הוספות

1) מוספתא דמלאי פ"ג ה"ט ע"ש, 2) לעיל נ"ל, 3) נכתבות יב. ועוד מה שנרשם בלמדן, 4) מכות מ., 5) עי' בהרחה מ"ב מ"א, 6) עיי' ע"ז ו:, 7) ספר הישר חידושים סי' קכב בשם הערוך, 8) [נוסחת פרק ז'], 9) ה"ה, 10) עי' ר"ש שביעית פרק ד' מ"ב, 11) חולין צד ע"א.

גליון הש"ס

גמ' רב חסדא בקדרים וכו'. עי' מרכות דף ו ע"ב ומכתבות פ"ח מ"ט סס.

תורה אור השלם

א) בי מְלָכִים יִמְלוֹכוּ וְרֹזְנִים יְחוֹקְקוּ צֶדֶק. [משלי ח, טו]

ב) וְרוּחַ לָבְשָׁה אֶת עֲמָשַׂי רֹאשׁ הַשָּׁלִישִׁים לְךָ דָוִיד וְעִמְּךָ בֶן יִשַׁי שָׁלוֹם שָׁלוֹם לְךָ וְשָׁלוֹם לְעֹזְרֶךָ כִּי עֹזְרְךָ אֱלֹהֶיךָ וַיְקַבְּלֵם דָּוִיד וַיִּתְּנֵם בְּרֹאשׁ הַגְּדוּד. [דברי"א יב, יט]

ג) וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ. [דברים יא, טו]

הגהות וציונים

6) כבר׳ ליתא בדפו״י. רע״י תיר״ם שמיה: 7) ביש סמרים גורסין שלמא לר׳ מהרש״ל ומגדל דוד, וכ״ה בנמוק״ב, שיר״ת מהר״י ברוגא סי׳ קיב ובה״ג ומנ״א ר״מ: 8) צריך להוסיף אידך ומקמי (יעב״ץ). 9) צ״ל השלישים לדן דוד ועמך בן ישי שלום שלום לך אמר כו׳ (גליון): 10) ס״א שיאבל [נמ״ש על הגליון בבכורות מ ע״א] (גליון) כנדל דוד: 11) פי׳ הגלי שעושין בהן דחופים (גליון) מהרש״ל. 12) הולל ובוחים (מהרש״ם שיף). הרש״ש מדפוסי הגיה ובתרומה: 13) רש״ש מגיה כבוז שאומרים. ר״י אלמנדרי ומנמ״י ורש״ר על הרי״ף וכמ״י בדרך שאומ׳: 14) בנמ״ר ובמ״ר נוסף הרשונן: 15) צ״ל קרבני (רש״ש, וכ״ה בדפו״י): 16) בתוס׳ הרא״ש אחרת: 17) נדפ״ל מהוזקים (כאה״ם): 18) בכתי״ר נוסף ושלמא לר׳ שלמא לר׳ לא שהיה בופל אלא שהיה אומר שלום לכל אחד ואחד. ומוכא בשיטה לשון קצת בשם התוס׳ בהגהה בדרגא הנ״ל, וכעין זה בשם גליון בהמהרש״ל.

עין משפט

נר מצוה

קכד א מי׳ ד״מ מ״ב: כמוהם הל״ט:
קכה ב מי׳ ד״מ מ״ב: מרומות הל״ט:
קכו ג מי׳ ט״ז מ״ב: כמוהם הל״ט:
קכז ד מי׳ ד״מ מ״ב: מרומות הל״ט:
קכח ה מי׳ ד״מ מ״ב: כמוהם הל״ט:
קכט ו מי׳ ד״מ מ״ב: שמנה הל״ט:
קל א ז מי׳ ט״ז מ״ב: מלכים הל״ב ומלכים הל״ג ד״ר מקום סעי׳ י:
קלא ח מי׳ ד״מ מ״ב: שמנה הל״ט:
קלב ט ו מי׳ ט״ז מ״ב: ע״ז הל״ח הל״ט ומלכים ז״ר סי׳ קמח סעי׳ ו:
קלג ט מי׳ ד״מ מ״ב: עבדים הל״מ ומנ״ב עבדים הל״ט:

עין משפט

ליקוטי רש״י

מורא. היתר לעצמה. **תורא** מדרישה **קאכל״.** חו׳ הוחלט (מ״ק ו:) לא הוי משתיתא (מ״ז) לא הוי מגל (חולין ה:). **בכפישא.** עד אל עד (חולין קז:). **בכפישא או באנאותא.** שם כלים שאין לבה פיה: קבל כגון נפרים ואין מקבלין טומאה (מגמות הטומאה כב) כל שאי לאיזה אמנותה שפרים לוחין אמנותה אגנרים ומשפכין אלומין (בדה ה:). בדד. כעל פיה (ב״ק קיט.). **לא נצרכא.** בעגל מריבה שהיתה לו מריבה אם מר עוקבא: סיה אם ב״ד בתמרי (לעיל ו.). בני הבית המעומדים עלי ובדי לאוחרים לאלמנת הוא היה גנייבא דמעקדים התם (לעיל לא:).

תוספות ישנים

מכת״י

א) והא דאמרינן לעיל דמקבלת תרומה אלא דמקבל ע״ה ולא חייבי לתמה נגע הייט דזקא בכל אחרים.

דתמר רוב עמי הארץ מעשרין אין שרי לסייע׳ אלא מן המן שהיא טהורה דהא טורדת קמני במתניתין ואי אפשר אלא מגגו ומפי ר״מ[1] וכן ר״מ דאפשר מבר עוזמת עם אפשר אלא מגגו אלא מבר ומטוספתא[2] דקתני[3] אפשר אם אפשר עומדת עם אפשר אלא מבר המן שאפשר עם אפשר מחזקת עצמה בטומאה אלא מן המן שהיא מזרעת מגיעה בתמוכה אבל לא מן המן שהיא מחזקת עצמה בטומאה שאינה מזרעת מגיעה בטומאה ורבנ״ל אומר אף המן שמחזקת עצמה בטומאה לא בתמוכה מפני שאפשר אפשר עם אפשר אחר[4] שפטוכה שהיא טהורה ונתנה לה ואוכלת והשתא פריך בפשיטות דהשתא מיגנב גנבא חלופי אלא אם אפשר מבר בע״ר מלופי מעיקרא: **אין** עושין חלת **עם הארץ בטהרה.** פי׳ בקונטרס לפי שבבר נטומאה הטיקה לה ע״ה והכן יטמון על הגבל שהוא מבר ויהא סבור שהבלה טהורה ולפירוש אם יפרש ממקום אחר על אותה עיסה תלתן טהורה ובלא דבבל ענין אסור לבל עיקר לו המיהו אלא כדי חייו ולא המיהו אלא היכא שנוטל מבל המעשה אבל מאוס שבר אלה גרידא מאוס הבית פורחת לה המיהו דמיסיגן דלמא נגע א):

ומניחה בכליו של חבר. נלפה אלא נקט כפיסא ומאמותא לפי שהן פשוטי כלי עץ ולא חוז לחיים: **אין** עודרין עם העכו"ם בשביעית. והא דלקמיה בפרק זה טורל (מגמדנין דף כ.). גבי כהן ומורם יכול לומר לו אגיסטון אני בחוכה המעומדים עלי ובדי לאוחרים לאלמנת הוא היה גנייבא דמעקדים התם [לעיל לא:].

תוספות ישנים

מכת״י

א) והא דאמרינן לעיל דמקבלת תרומה אלא דמקבל ע״ה ולא חייבי לתמה נגע הייט דזקא בכל אחרים.

אשרתא. מיבומלמי[2] אוכל לאמלן דאמר דסייגו מרגם בה נטמאת ולבתר שמיטה נסיבה לה מיגן ולאכלא אמרינן יסר ואכיל לא״ל דלעבו״ם אמר יסר ואכיל לא אלוס אלוס אממע אלל״ע ולעכו״ם אסור לומר אלוס עלך ולא כש״ס אלנו הכא אלא אמרינן לעובד כוכבים אלא כפיקא אלוס ונלאה ללפי׳ הירוגלמי דמחזקיקס[3] ידי עכבים בפמעיה ומשולים בבלומס מדא מילתא היא אמומר לו מרגם בה נטמאת[3]:

שלמא לר׳. פי׳ בקונטרס ולא נגע היה מתכוין לנרטו אלא נגע בכיריות[2] ועל מגם פי׳ כן דלא קאמר בלא ומפלין לו אלוס[3]

האומר התקבל. (ה) מיהו שלמי מנת התקבל אחר הגיזקין ותמיהו מי שלחתו לו וכן נראה לר"ת דהגיזקין מנת בתר הטולה משום דאחירי בעלמא דהכי נמי דאחירי בעלמא ואחירי דאחירי בעומר לגיטים מנו לו לגלגה כתבו ומנו) מנת בתריה מי שלחתו לאחירי נמי בעומר כתבו ואחירי דתנא נמי שלחתו[c] בעומרוסקת[d] ואיתה מגורסת מנת בתריה הוזקן דקמני בה[e] מתלה על מתלה מגורסת ואיתה מגורסת[f]:

הא שויתיה שליח. הטמא סלקא דעתן לומר דקמייריך למיתני התקבל גלגה שמיתיה גלגה הולך נמי דזוקן גלגה שמיתיה גלגה:

דילמא בהילך. איט מגיה גלגה לומר דלמא מיכא דמני הילן: **איש** קבלה ואשה הולכה מאי. משום דמגנו לגמה הולכה לה שייכא[g] בקבלה משום הכי קבני:

בגמרא

לקבלה הוא אע"ג דמטא גיטא לידה כ"ל דהתקבל והולך קאמר תנן האשה שאמרה התקבל לי גיטי מאי לאו לא שנא אקבלה לא אקבלה ת"ש לפיכך אם אמר לו הבעל אי אישפי שתקבל לה אלא הולך ותן לה אם רצה לחזור יחזור טעמא דאמר אי אישפי הא לא אמר אי אישפי אם רצה לחזור לא יחזור ש"מ הולך כזכי דמי דילמא בהילך. פשיטא איש הוי שליח להולכה שכן בעל מולך גט לאשתו ואשה הויא שליח לקבלה שכן אשה מקבלת גיטה מיד בעלה איש לקבלה ואשה להולכה מאי ת"ש האומר התקבל גט לה לאשתי אי הולך גט זה לאשתי אם רצה לחזור יחזור האשה שאמרה התקבל לי גיטי מאי לאו לא יחזור מאי לאו בחד שליח וש"מ כשר לקבלה כשר להולכה[h] לא בשני שלוחין תא שמע לפיכך אם אמר לו הבעל אי אישפי שתקבל לה אלא הולך ותן לה אם רצה לחזור יחזור והא הכא דחד שליח הוא וש"מ כשר לקבלה כשר להולכה פשוט מינה ה"איש הוי שליח לקבלה שכן אב מקבל גט לבתו קטנה אשה להולכה תיבעי לך מאי אמר רב מרי ת"ש [i]אף הנשים שאין נאמנות לומר מת בעלה נאמנות להביא את גיטה והתם הולכה היא אמר רב אשי מסיפא נמי שמע מינה דקתני סיפא [j]האשה עצמה מביאה את גיטה ובלבד שהיא צריכה לומר בפני נבחב ובפני נחתם ואוקימנא בהולכה [k]ש"מ: איתמר [l]הבא לי גיטי ואשתך אמרה התקבל לי גיטי והוא אמר הילך כמה שאמרה אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב [m]אפילו הגיע גט לידה אינה מגורשת שמע מינה אדיבורא דידה קא סמיך דאי אדיבורא דידה קא סמיך מכי מטי גיטא לידה מיהא תיגרש אמר רב אשי הכי השתא בשלמא

האומר התקבל גט זה לאשתי או הולך גט זה לאשתי [a]אם רצה לחזור יחזור [b]האשה שאמרה התקבל לי גיטי אם רצה לחזור לא יחזור [c]לפיכך אם אמר לו הבעל אי אישפי שתקבל לה אלא הולך ותן לה אם רצה לחזור יחזור רשב"ג אומר [d]אף האומרת טול לי גיטי אם רצה לחזור לא יחזור: **גמ'** [e]א"ר אחא בריה דרב אויא לרב אשי טעמא דלא שויתיה שליח לקבלה הא שויתיה איהי שליח לקבלה רצה לחזור לא יחזור ש"מ [f]הולך כזכי דמי לא לעולם אימא לך הולך [g]לאו כזכי דמי והתקבל גט לאשתי אצטריכא ליה דס"ד אמינא הואיל ובעל לאו בר שויה שליח לקבלה הוא אע"ג דמטא גיטא לידה לא להוי גיטא קס"ל דהתקבל והולך קאמר תנן האשה שאמרה התקבל לי גיטי מאי לאו לא יחזור מאי לאו לא שנא אקבלה לא אקבלה ת"ש לפיכך אם אמר לו הבעל אי אישפי שתקבל לה אלא הולך ותן לה אם רצה לחזור יחזור טעמא דאמר אי אישפי הא לא אמר אי אישפי אם רצה לחזור לא יחזור ש"מ הולך כזכי דמי דילמא בהילך. פשיטא איש הוי שליח להולכה שכן בעל מולך גט לאשתו ואשה הויא שליח לקבלה שכן אשה מקבלת גיטה מיד בעלה איש לקבלה ואשה להולכה מאי ת"ש האומר התקבל גט לה לאשתי אי הולך גט זה לאשתי אם רצה לחזור יחזור האשה שאמרה התקבל לי גיטי מאי לאו לא יחזור מאי לאו בחד שליח וש"מ כשר לקבלה כשר להולכה[h] לא בשני שלוחין תא שמע לפיכך אם אמר לו הבעל אי אישפי שתקבל לה אלא הולך ותן לה אם רצה לחזור יחזור והא הכא דחד שליח הוא וש"מ כשר לקבלה כשר להולכה פשוט מינה ה"איש הוי שליח לקבלה שכן אב מקבל גט לבתו קטנה אשה להולכה תיבעי לך מאי אמר רב מרי ת"ש [i]אף הנשים שאין נאמנות לומר מת בעלה נאמנות להביא את גיטה והתם הולכה היא אמר רב אשי מסיפא נמי שמע מינה דקתני סיפא [j]האשה עצמה מביאה את גיטה ובלבד שהיא צריכה לומר בפני נבחב ובפני נחתם ואוקימנא בהולכה [k]ש"מ: איתמר [l]הבא לי גיטי ואשתך אמרה התקבל לי גיטי והוא אמר הילך כמה שאמרה אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב [m]אפילו הגיע גט לידה אינה מגורשת שמע מינה אדיבורא דידה קא סמיך דאי אדיבורא דידה קא סמיך מכי מטי גיטא לידה מיהא תיגרש אמר רב אשי הכי השתא בשלמא

הולך כזכי דמי: **דילמא** בהילך. בהך סיפא לא מיתני הולך ותן לה אלא הילך ותן לה להילך ולמי[n] הילך כדקאמרת הכי אלא לא מיתני הוה ליה לומר כמו כן[o] שאמרת לגמרא שמיה איש. זכר יכול לעשות שליח לבעל להולכה מין לתיתרני שליחות מקרא משלמה[p] פסיעות דזולתי זכר להולכה רבי: שכן בעל. עליו להולך גט לאשתו ומכיר לאיהו כשר שלוחו ואשה. אחרת פסיעות לן דהוא לא לאחרת לקבלה מאחר דרבי קבלת שלוחות מקבלת הולכה ולא אחרת לקבלה מעיקרא לא יחזור ש"מ הולכה רבי: **איכא מאי.** מי אמרי' מין לגמרא אחרת לקבלה מאחר דרבי קבלת שלוחות מקבלת הולכה ולא אחרת לקבלה מעיקרא לא יחזור ש"מ [q]מדקתני לריכה לומר בפני נכחב ובפני נחתם אמרת אבל לדידה אינה מגורשת משום דעקריה שליח לשלוחיותיה דאמר מאי לקבלה הוא הוא הוא. (ולא) דהולכה לא הוא:

חכמת שלמה

על תוס' ד"ה

ה) כ"ה עיקרא המקבה מרמשלמו לה לה לאחיר יחוור אחר שהקבל רבינו לפרש דאיתה לאחיר לגמרא דאמר לגמרא אמר אמר אמר

הכי השתא בשלמא אי אתמר איפכא התקבל לי גיטי. אמרה ליה היא והוא אמר לגבול אשתך אמרה הבא לי גיטי ועבול אמר ליה הילך כמה אמרה ליה לתמיסבון בעיין מדרב נחמן דלא אמר רב נחמן עלה משיגיע גט לידו מגורשת ליה לתמיסבון דאיכא דלתמיסבון דלא אמרה בתורת קבלה: **ואי נמי.** הוה אמר רב נחמן עלה משיגיע גט לידה מגורשת אמרה לתמיסבון דלידה בתורת הולכה: **אלא.** הטעמא דאמר רב נחמן מאיזה טעמא הוא דלא אמרה לתמיסבון דלידה בתורת קבלה דלא אמרה לתמיסבון דלידה בתורת הולכה ומתמיה דהכי אמרה ליה הילך כמה אמרה ליה לתמיסבון דלידה בתורת הולכה: **אלא.** הטעמא דאמר רב נחמן: **בעבא דרבה לחזור הא לא רצה.** ותמיה דלא הוי מגורשת: **אמאי והא בעל לאו בר שויא שליח לקבלה הוא.** ואיהו בתורת קבלה יהבה: **אלא.** על כרחך משום דאמרי' אע"ג דלא יהבה אלא בתורת קבלה כיון דתמיה ליה מיגרשת משום דכיון שנתן עיניו לגרשה לבי מתידע לי דלא מלי לאמר לי גיטא שליח לקבלה מיהו לבי מיעבל ותמיה ליה לגבול וזו שלומו לחזור לבי מיעבל ותמיה ליה לגבול

הדקדמה איהי ושויה שליח בשעקרא. כוה מני למימר לאיכא מייסיו איכא דלא קפיד בעל:

כותבין ונותנין אפי׳ ק׳ פעמים. נלפה לר״י איכא דלא נאמר הגגו אלא שמסופקין בו אם נעשה כתיקון אם לא לאין נעשות אחר שהרי אפילו אמרו לו כשר לפיכך טוב נלמד את הבעל שיעוה לעשות כמו״ פ״ שיעלו מן הספק: **אפי׳** הן הראשונים והן האחרונים. ו״ל״ג מאי אפילו אלדרבה הכי עדיף טפי אלא הוי מלי דבר ו״ל מעוה דבכה אחת דומה לעקר הרסיני מתרמי שהיו בשעת אמירה ובשעת קבלה ובני הוה לן למיתם אמר אחר שכרוכה אלשה בהלכתא בסוף פירקין[2] כאומר אמרו אחר הנגא אמר רב נעשה שלוחו ושלוחה הוחזקת. פר שליחות האשה שלא עשאו אלא שליח להולכה ואם מת קודם שיגיע נאמן לא גרישה בעבר אלא שהאשה עיקר והוא לא גרושת אחיו: **למימרא** דמשמקיא ליה הולך אי כוכי דמי. הלכה כרבי דמר. אמר אי אפשי בהלכתא: **אי לאו** בהלכתא דמר. והלכתא כרבי נתן: **אמר** אין האשה נעשה עושה שליח לקבל לו גיטה מיד שליח עושה לו גיטה מיד אמר אשה עושה עושה לו לקבל לו גיטה מיד שליח בעלה: **מ״ט** דרב. **אי בעית תימא משום בזיון דבעל.** פר שפטור הבעל בבזיון בבעיה שאינה מקבלתו בעצמה דאלו כי עשתה שליח מיד הבעל אין כאן חשש בזיון דהא ידע ולא קפיד: **ואיבעית תימא משום חזרה הבאה לאחר מיכן.** פר לאחר שנתן לה הבעל הנגו בחצר של אחרים קנאתו דהוה לא גיטא דבעי׳ דנתן בידה אי בחצרה דאיהבי מידה הוה בשעה שנתן לא הוה הוחזר לקבל שליח האשה מיד שליח הבעל בשום דאמר לוהאי שקדם הבעל ומסרו ליד השליח ואח״כ עשתה היא שליח לקבל ואתי נמי כי למיחש חזרה הוה שליח דאמר דבעל ובקנאתא הוא נעשה הוחזר עצמו שלוחה: **מאי בעיניה.** בין הנר תרי לישני: **איכא בעיניה דקדמה.** איהי ושויה שליח. דידה קדם שמסר הבעל ליד שלוחו השתא לא דמי לחזרה הבאה לאחר מיכן: **הוהא** נברא דשדר ליה אמר לה לדיבתה אי בעית שליח אשכחה דהוא הקא לשאל אמר לה הי גיטך. **אמרה ליה לדהוי בידיך.** פר ראיה הקי בדי והוהיה שלוחי לקבלה: **אמר** רב חסדא אי איהא לדר חנינא עבידא בה אי עבדא. איל רבא דאי אינא לדר חנינא עבדא בה עבדא. **והא לא חזרה שליחות אצל הבעל.** פר שחזר ונעשה שליח למי שנשלחה לו ונדחה משליחות הראשון עד שלא היה לו שהות לחזור אצל שלוחו ולוכר עשיתי שליחותך ושליחות שאינה ראויה לחזור ולהיות אינה שליחות: **נתקדם דר׳ אמי** לה לא חזרה שליחות אצל הבעל דר״ל אי אבא אמר נתישב בדבר הדור שלוחה קמיה דר׳ חייא בר אבא אמר הי לה שלחו לה ואולי כי היכי דמספקא להו לדידהו הכי נמי מספקא לן לדידן הוי דבר שבערוה ודבר שבערוה חולצת הוה עובדא ואצרכה רב יצחק בר שמואל בר מרתא בר שמואל וחליצה לאחר מיתה. ההיא דהוו קרו לה נפאתה אזול סהדי כתוב הפאתה אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב עשו עדים שליחותן מתקיף לה רבה מי קאמר להו כתובו אנחנה בכסיכיו אלא אם אמר רב נחמן מי קאמר להו כתבו ואנחנה בכסיכיו אלא אם אמר רב נחמן כתובין ונותנין אפי׳ מאה פעמים: בעא מיניה רבא מרב נחמן כתבו ותנו לשליח מהו לסוקן סליק להו[2] אי דילמא לטרדמה דידהו חייש א״ל רבינא לרב אשי וויולך לה מהו ותיקו: רשבג״א אף האומרת טול לי גיטי אם רצה לחזור לא אחזור: תנו רבנן ״טול לי ושא לי״ ויהא לי בידך כולן לשון קבלה הן: **מתני׳ ״האשה שאמרה התקבל לי גיטי צריכה שתי כיתי עדים שנים שאומר״ בפנינו אמרה ושנו״ שאומרים בפנינו קבל וקרע אפי׳ הן הראשוני׳ והן האחרוני׳ אם**

מאי לאו בהילך ור׳ נתן לא בהולך ורבי ת״ש לפיכך אם אמר לו הבעל אי אפשי שתקבל לה אלא הולך ותן לה רצה לחזור יחזור טעמא דאמר אי אפשי לא אמר אי אפשי רצה לחזור לא יחזור מאי לאו בהילך ור׳ נתן לא בהולך ורבי ת״ש הולך גט זה לאשתי רצה לחזור יחזיר הילך גט זה לאשתי רצה לחזור לא יחזור מאן שמעת ליה דאמר בהולך רצה לחזור יחזור ר׳ נתן וקאמר בהילך רצה לחזור לא יחזור ש״מ ש״מ. אתמר התקבל לי גיטי ואשתך אמרה התקבל לי גיטי והוא אומר הולך ותן לה אמר ר׳ אבא אמר רב הונא אמר רב נעשה שלוחו ושלוחה וחולצת למימרא דמספקא ליה לרב אי הולך כוכי דמי אי לאו כוכי דמי והא אתמר הולך מנה לפלוני שאני חייב לו אמר ר׳ חייב באחריותו ואם בא לחזור אינו חוזר התם ספק ממונא לקולא הכא ספק איסורא לחומרא. אמר רב אין האשה עושה שליח לקבל לה גיטה מיד אשה עושה שליח לקבל לה גיטה מיד שליח בעלה: **מ״ט** דרב איבעית אימא משום בזיון דבעל אב״א משום חזרה הבא לאחר מיכן מאי בינייהו איכא בינייהו דקדמה איהי ושויה שליח מעיקרא. והוא גברא דשדר לה לדיבתה הוה ליה כי לא אמר לה כאמור בהגעל ולפקדון:

ושליש אומר לגרושיך. פירוש שאומר שהיא שליח לקבלה ומיירי כשם שמעידין בפניו אמרה לחבירו אמרה לו לקבלה כתבנו אמרה:

בעל

הבעל ור׳ חייא בר אבא אמר נתישב בדבר הדור שלוחה קמיה דר׳ חייא בר אבא אמר הי לה שלחו לה ואולי כי היכי דמספקא להו לדידהו הכי נמי מספקא לן לדידן הוי דבר שבערוה ודבר שבערוה חולצת הוה עובדא ואצרכה רב יצחק בר שמואל בר מרתא בר שמואל וחליצה לאחר מיתה. ההיא דהוו קרו לה נפאתה אזול סהדי כתוב הפאתה אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב עשו עדים שליחותן מתקיף לה רבה מי קאמר להו כתובו אנחנה בכסיכיו אלא אם אמר רב נחמן מי קאמר להו כתבו ותנו לשליח מהו לסוקן סליק להו[2] אי דילמא לטרדמה דידהו חייש א״ל רבינא לרב אשי וויולך לה מהו ותיקו: רשבג״א אף האומרת טול לי גיטי אם רצה לחזור לא אחזור: תנו רבנן ״טול לי ושא לי״ ויהא לי בידך כולן לשון קבלה הן: **מתני׳ ״האשה שאמרה התקבל לי גיטי צריכה שתי כיתי עדים שנים שאומר״ בפנינו אמרה ושנו״ שאומרים בפנינו קבל וקרע אפי׳ הן הראשוני׳ והן האחרוני׳ אם**

אם אמר לו בהילך. קמיי כה ור׳ נתן היא דלגיא בהולך ומודה בהילך: **אם אמר לו הבעל כו׳.** מנאמנינו היא: **מאי לאו בהילך.** מן במתני׳: נעשה שלוחו ושלוחה וחולצת. פר שם הבעל קודם שהגיע גט ליד תולצת ולא מתיבינהו:

ומתגרסה בקבלתו אל זה לא לאו כוכי: **חייב.** המעלה בתמריהו שהרי לא זוכה המעלה לשולחו: **ואם בא** לחזור אינו חוזר. אלמא מזכי דמי: **ספק מנונא** לקולא. והמעלת מחכיו ידו על התמתנה לפיכך אינו מזכה: **משום בזיון דבעל.** כסבור קלוטי בעיניה שאינה מקבלו בעצמה דלילו׳ כי עבדא[2] נקבל מיד הבעל אין כאן חשש בזיון הבא לאחר מיכן קפיד: **משום חזרה הבאה לה לאחר מיכן.** לאחר שנתן לה הבעל נעשה בעלה משום דדמי לה אם לא אמר לה אמר לה אם לא אמר לה אמר לה אם לא אמר לה אמר

מסורת השׁ"ס עם הוספות

א) מוספסת ר"ן: מ"ש פ"ש ס"ע [נעמ"ל מ"ס: קוזטן סס: כ"מ נ"ל ב:]. [מגמה יח. עיטמן ב: כ"מ נ. ב. נמ"ל מ: ר"ל נמ"ל ב: ב. קוזטן מ. [ע"מוס מס.]. [נ"ל מ: ר"ל נמ"ל ב: ב. קוזטן מ. [מגלין יב עיטמן ב:]: מוי יב. מ"ש. **ב)** מוספסת ב"מ פ"א ה"ו. **ג)** ב"ב קלד: **ד)** נעמ"ל כב.: מ' ב"ב נב.: **ה)** ר"ה שליש. **ו)** מג: דרה שלישי.

תוספות שנים מכת"י

א) לפי זה מוחר לקרם המגלה מס מס לקמוסיות מקרמו לאחר וס מחת דקרם מס מס מגלה לא מס מחת דקרם מס מס מגלה לא מס מחת ומקרמה אלא לאחר מס מגלה לא מס מחת לא מס מס מגלה לא מס מחת לא מס מס מגלה לא מס מחת לא מס

הני מילי לחומרא אבל לקולא לא. ואפי׳ לרב ששת דאמר בפרק בכל מערבין (עירובין דף לב.) דבשל תורה נמי מזקה שליח עושה שליחותו הכי מילי במקום שאם לא יעשה שליחותו יפא המעשה לידי עבירה כל שליח שיכול אם יסמוך על הבלתי אמון כאן אם לא יהא לו יראת אלהים

מערימין. לכתוב גלגל מומס שמדם מוסיף כספורה אם מעבר שני שלו[1] ואינו מוסיף מומס על גל אחרים סם קוטנו מחכיו: ופדו בהן מעשר שני. ממנו[2] דהוו להו אחרים לגביה וסם ממוכה של גלגלתו[3] וכשלכם שלו סכם מחרים ומומס לו: אלא בזמן שהיובל נוהג. דבעינן ואיתם שלו מעמדמו תמוגו (ויקרא כה): שלש מדות. מלוקות במימים קטן: ובנגדן בקבנה. מפיב לה יודעת בגמור לגמור קדושיה ומתקדשת בקדושי אמה לו אחיה לדעתה לו בקבלת עצמה סם יתומה היא: דאיתן. שלריכה לגמלן ואינה יוצאה בגלל מיתתן דתן ביומות דף (דף קז:): לא מלוקות אלמה יכולה לגמור לקדושיה אלמה לריכה לגמלן ואי יודעת לגמור היא: הפעמות. תגן בהגיקין (גמל דף עג.) דמתקבן מקם ממלמלגלן לפרסי כבר כבר אמר תמוי: ובנגדן בקבנה. מהפגיעה לימים הללו מעכלתה ואינה מוחכת קניא בה ומתגרבת בקבלת עצמה לפי קיבל בה אמה קדושין ומת ואינו שקדושיה קדושין עד המוה: הגיעו לשנה נדרים. אנה לפי לענותה נדריה נבדקין בדמן ממם נדה (דף מה:): בן מאה שנה אנה ויום אחד נבדקין אם יודעה לומר לגסם מי נדרה לגסם מי הקדיש נדרה נדר והקדיש נדרים: נדריהן נדר והקדש הקדש: ובנגדן בקבנה חולצת ולמכור בנכסי אביו דבר שיהא בו עשרים: מתני' בקנה שאמרה התקבל לי גיטי אינו גט עד שיגיע בנו לידה לפיכך אם רצה הבעל לחזור יחזור שאין קטן עושה שליח ואם אמר לו אביה צא והתקבל לבתי גיטה אם רצה לחזור לא יחזור. בהאומר תן בו גט זה לאשתי במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר פסול הרי היא במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר כשר. האשה שאמרה התקבל לי גיטי במקום פלוני וקיבלו לה במקום אחר פסול ר' אלעזר מכשיר הבא לי גיטי ממקום פלוני והביאו לה ממקום אחר כשר: גמ' ורבי אלעזר מאי שנא ריישא דלא פליג ומאי שנא סיפא דפליג אידו דמדעתיה מגרש קפיד אידי דבעל ברחה מתגרשת מראה מקום הוא לו: מתני' הבא לי גיטי אוכלת בתרומה עד שיגיע גט לידה התקבל לי גיטי אסורה לאכול בתרומה מיד התקבל לי גיטי במקום פלוני אוכלת בתרומה עד שיגיע גט לאותו מקום ר"א אוסר מיד: גמ' וגיטא מידא הוי והאמרת ריישא לא הוי גיטא לא צריכא דאמרה ליה התקבל לי גיטא במתא מחסיא וזימנין דמשכחת ליה בבבל ה"ה דמשקל כל היכא דמשכחת ליה שקליה מינה

גיטא

כעין דאורייתא תקון ואידך כי אמרינן כל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון במילתא דאית לה עיקר בתר"ה אבל מילתא דלית לה עיקר מן התורה לא. מתיב רב אויא מעמרימין על מעשר שני כיצד אומר אדם לבנו ובתו הגדולים לעבדו ושפחתו העברים הא לכם מעות הללו ופדו בהן מעשר שני זה (ואוכלו בלא חומש) האי שפחה ה"ד אי דאתיא ב' שערות מאי בעיא גביה אלא לאו דלא אתיא ב' שערות הכא במאי עסקינן במעשר בזמן הזה דרבנן ואמה העבריה בזמן הזה מי איכא והתניא בזמן עבד עברי נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג אלא בעציין שאינו נקוב דרבנן. אמר רבא ג' מדות בקטן זורקן חוזרקן אנו ונוטלו זוכה לעצמו ואין זוכה לאחרים וכנגדן בקטנה מתקדשת למיאון הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין וכנגדן בקטנה מתגרשת בקדושיה אביה הגיעו לעונת נדרים נדריה נדרי והקדשן הקדש וכנגדן בקטנה חולצת ולמכור בנכסי אביו דבר שיהא בו עשרים: מתני' בקנה שאמרה התקבל לי גיטי אינו גט עד שיגיע בנו לידה לפיכך אם רצה הבעל לחזור יחזור שאין קטן עושה שליח ואם אמר לו אביה צא והתקבל לבתי גיטה אם רצה לחזור לא יחזור. האומר תן בו גט זה לאשתי במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר פסול הרי היא במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר כשר. האשה שאמרה התקבל לי גיטי במקום פלוני וקיבלו לה במקום אחר פסול ר' אלעזר מכשיר הבא לי גיטי ממקום פלוני והביאו לה ממקום אחר כשר: גמ' ורבי אלעזר מאי שנא ריישא דלא פליג ומאי שנא סיפא דפליג אידו דמדעתיה מגרש קפיד אידי דבעל ברחה מתגרשת מראה מקום הוא לו: מתני' הבא לי גיטי אוכלת בתרומה עד שיגיע גט לידה התקבל לי גיטי אסורה לאכול בתרומה מיד התקבל לי גיטי במקום פלוני אוכלת בתרומה עד שיגיע גט לאותו מקום ר"א אוסר מיד: גמ' וגיטא מידא הוי והאמרת ריישא לא הוי גיטא לא צריכא דאמרה ליה התקבל לי גיטא במתא מחסיא וזימנין דמשכחת ליה בבבל ה"ה דמשקל כל היכא דמשכחת ליה שקליה מינה

גיטא

כגנגדן בקבנה ועוד יש לומר דהכא גרסי' רבה דהא מקרע אבל מלקמן אמר מלמא חוץ לגיר וקיבלו דאימו: גמ' וזימנין דמשכחת ליה בבבל. כיון דהדר אמרה ליה הכי מכלל לה קבלה ה' מקבל ליה בכוכתא דחכרינא והאי קבלה לגיר לה עיקר בגמרא מחמת מחמתיה סיב קלמרמה לה דהא שלוחי לקבלה לתגרגה אם לא יש לך עד למיתת הסם: דהא

כגנגדן ובקבנה חולצת. פירש שפירש מלפניה אסורה שמא מלמא חוץ לגיר וקיבלו דאימו: גמ' וזימנין דמשכחת ליה בבבל. כיון דהדר אמרה ליה הכי מכלל לה קבלה ה' מקבל ליה בכוכתא דחכרינא והאי קבלה לגיר לה עיקר בגמרא מחמת מחמתיה סיב קלמרמה לה דהא שלוחי לקבלה לתגרגה אם לא יש לך עד למיתת הסם: דהא

ר"ש מקן ר"מ שנה ולכה לגמיר דהסם מסמיה דר"ר קמר ולים לה ס"ל דהא מסיק דסם המכלגלן מיתמר ומוכם מעובדא דתקון לקמיה דרבה דבקבנה אחרת מקנה אחרת אם מקנה לאחרים דבקבנה אחרת מקנה אחרת אם מקנה לאחרים דבקבנה אחרת מקנה אחרת אם מקנה לאחרים

גמרא א״א הוי עד דמטית ליה״ מתא מחסיא. וא״ת ומה שיכה רוצה יהא בן דהא אינו מקבלו שם מיד הבעל והוי כמו עלי גו מעל בעל קרקע״ ומיירי כשהבעל עושהו שליח להוליכה עד מתא מחסיא ומסיק דמסיק כה. ל״ל מבבל ועד מתא מחסיא דלא הוי שליחות אלא הבעל״ וי״ל דמיירי דא״ל הוי שליח להוליכה עד דמטיית ליה הוי מטיית ליה שוי שליח אלא הוי הבעל״ וקבלה כלתמרי״ בפ׳ שני (נעל דף כה.) ל״ל מבבל ועד מתא מחסיא דלא הוי שליחות אלא הבעל״ והוי כאומר לאשה הרי את מגורשת ע״ד לאחר מיתה ל״ל דמגרשת ע״ד לאחר מיתה ל״ל דמיאן הוי כמגרשת ע״ד לאחר מיתה ל״ל דמיאן שהיבר בלי צרור ותוליכו אגוז ונטולו מתנרשת בקידושי אביה ובני הפעוטות מתקדשת ל״ל דמיאן הוי כמגרשת ע״ד לאחר מיתה ל״ל דמיאן שהאשה יוצאה לדבר אבל אינה מתקדשת אלא לדבר אחר דמיירי בקידושי אביה ובני הפעוטות מתקדשת בלי גיטה

דרא רבי אבינא לסילתיה. יטעון רבי אבינא סלו על כתיפו למזונותיו להולכת הדרך ולך לו אצל רב הונא רבו כי עד פיו ומזונותיו יוכה במתנה[ב] בגלה קנין: **דאמר ר"ח.** בפרק בן שאמזו (לקמן עב.): **גיטו.** דשכיב מרע: **מתנה בי.** ומיהו לפיקו אין מי שאמזו בגלה פרש מנו נתנין כדתנן במתניתין מיגלה בקולר ומסמוכן אף מתנתו כו': **אחר מיתה מי איכא.** לאחר שמת מי מתנה[ג] ומשעת מיתה החזקתם ליכם ולכאן מילתא היכי דמימיה: **אלא ר' אבא.** אמר אמתקף אגלא מה קשיא לה אלא לר' אבא דאמר קנה רבי אבינא לה מתנה לגמרה[ד] במתנת. שמיר לעצמו שלא נתן לו כמתנה ומני קנין דסכי קיי"ל כר"ש בפרק מי שמת (דף קנ:): **דכיון שמיר לגרמיה מידי** אינו כמלוה מתמת מיתה הוא לו ומה על פרנסת עצמו והרי היא כמתנת בריא: **ופרכינן** מכלל דבר הונא סבר לא בעיא קנין ומה לא ק"ל[ה] דבעיא קנין שאני הכא דמצוה מחמת מיתה הוא מכלל דר' אבא סבר מצוה מחמת מיתה בעיא קנין והא ק"ל[ו] דלא בעי קנין אלא דבר אבא דבר הונא קשיא לה חמרא לא קאמר דמי חמרא לא קאמר מחמרא קאמר ואידך מחמרא כדי לייפות את כחו[ז] שלחו מתם "מחמרא כדי לייפות את כחו: **מתני'** [ח]מי שהיה מושלך לבור ואמר כל השומע את קולו יכתוב גט לאשתו הרי אלו יכתבו ויתנו: **גמ'** [ט]ולחוש שבא של הוא א"ר יהודה כשראו לו דמות אדם אינהו נמי אידמיה אידמו דחזו ליה בבואה אינהו אית להו בבואה [י]דחזו ליה בבואה דבבואה דלמא אינהו נמי אית להו א"ר חנינא לימדני יונתן בני[כ] בבואה אית להו בבואה דבבואה לית להו ודלמא צורה היא תנא דבי רבי ישמעאל [כא]בשעת הסכנה כותבין ונותנין אע"פ שאין מכירין: **מתני'** [כב]הבריא שאמר כתבו גט לאשתי רצה לשחק בה מעשה בבריא אחד שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לראש הגג ונפל ומת אמר רשב"ג [כג]אם מעצמו נפל הרי זה גט אם מן הרוח נתנו אינו: **גמ'** מעשה לסתור חסורי מיחסרא והכי קתני אם [כד]הוכיח סופו על תחילתו הרי זה גט ומעשה נמי בבריא שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לראש הגג ונפל ומת ואמר רשב"ג אם מעצמו נפל הרי זה גט אם מן הרוח דחתו אינו גט. **ההוא גברא דעל לבי כנישתא** אשכח מקרי נוקא ובריה דיתב ויתיב אינישא אחרינא בביתהו לסוף שביב מקרי נוקא כבתבו גיטא לדביתהו לסוף שביב מקרי נוקא מי משוו אינשי בר אשליהא במקום אבא אז לא רב נחמן אמר לא משוו אינשי בר אשליהא במקום אבא ורב אמר משוו אינשי בר אשליהא במקום אבא אמר רבא[כה] **מתני'** [כו]אמר לשנים תנו גט לאשתי

דמי הוא א"ל קאמר. וא"ל כי מאר נמי דמי חמרא הוי דכר בגלה גם לעולם כלתמרגין בפרק האומר משקלי (ערכין דף כ:) גבי דמי שור זה עלי עולה ומוקי לה בתומר לכשיטולו דמיו יקדשו ופריך והא מין מקדש דבר בגלה גם לעולם תשוב דאמר כלכשיטולו אבל אמר דמי שור זה עלי עולה משמע כתם לגלה תשיב לה דכיר בגלה גם לעולם אלא כי כמו בגלה לדמיו ומ"ש כי מאר נמי דמי חמרא בעי לאמר כלכשיטולו אבל אמר דמי שור אלא דמי חמרא לגלה תשיב לה דכיר בגלה גם לעולם אלא כי כמו בגלה לדמיו ומ"ש כי מאר נמי דמי חמרא בעי לאמר כלכשיטולו אבל אמר דמי חמרא בגלה גם לעולם אלא כי כמו בגלה לדמיו ומ"ש כי מאר נמי

והאמר שמואל אמר רבי הלכה כרבי יוסי. והוה הדין דהוה מלי למיכרך מדשמואל דפרק כל הגט (לעיל דף כט.) דתמר מתנה הרי היא כגט דמילי לא מיסמכן לגלות אבל מקרי מודה בחומר לגיטים דגט מו לגלגה אומר כתבו ותנו לא מלי למיכרך דה"ל דטעמא משום מזון דבעל כדתמר אמי בפרק כל הגט (גט"מ) והוה אמינא דבכתיבה ליכא מזון אבל כתב יש הוא אי כתב הגט הוא. אע"ג דלא נפקא מינה מידי דאילו אלו מיל ניכוו לא ממסקן לגלות לא מסוק לגמולא אמר אמר מלי אמרו כסר ו"ל דאמר מלי לא מיסמכ

אמרו לסופר ויכתוב ולפלוני ופלוני ויחתמו ומשום כיסופא דסופר חיישי ומחתמתי חד מהנך סהדי דסופר בהדייהו ובעל לא אמר הכי כיון דאמר מר כשר ולא תעשה כן בישראל לא שביח ולידחוש דילמא אמר להו לבי תרי אמרו לסופר ויכתוב[a] ואתם תחתומו ואזלי הנך משום כיסופא דסופר ומחתמתי ליה לסופר בהדי חד מיניהו ובעל לא אמר הכי אמרי הא נמי כשר ולא תעשה הוא הניחא למ"ד כשר ולא תעשה אלא למ"ד כשר ותעשה מאי איכא למימר אלא רבי יוסי אתרתי אמר ושמואל סבר לה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא. גופא אמר שמואל אמר רבי הלכה כרבי יוסי דאמר מילי לא מימסרן לשליח אמר לפניו ר"ש ברבי[b] מאחר שר"מ וחנינא איש אונו חולקין על רבי יוסי מה ראה רבי לומר הלכה כר' יוסי אמר לו שתוק בני שתוק לו ראית את ר' יוסי אילמלי ראיתו נמוקו עמו דתניא[c] איסי בן יהודה היה מונה שבחן של חכמים ר"מ חכם וסופר ר' יהודה חכם לכשירצה[d] ר' טרפון גל של אגוזין ר' ישמעאל[e] חנות מיוזנת ר"ע אוצר בלום ר' יוחנן בן נורי קופת הרוכלים רבי אלעזר בן עזריה קופה של בשמים[f] משנת ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי[g] ר' יוסי נמוקו עמו רבי שמעון טוחן הרבה ומוציא קימעא תנא משכח קימעא ומה שמוציא אינו מוציא אלא סובין וכן אמר ר"ש לתלמידיו בניי שנו מדותי שבדותי תרומות מתרומות מידותיו של ר"ע. גופא אמר לשנים אמרו לסופר ויכתוב ולפלוני ופלוני ויחתמו אמר רב חונא אמר רב כשר [h]ולא תעשה זאת בישראל אמר ליה עולא לרב נחמן ואמרי לה רב נחמן לעולא מאחר דכשר אמאי לא תעשה זאת בישראל א"ל חיישינן שמא תשכור עדים ומי חיישינן[i] והתניא עדים החתומין על שדה מקח ועל גט אשה לא חשו חכמים לדבר זה מעשה לא עבדי דבורא קאמרי אמר לשנים אמרו לסופר ויכתוב ואתם תחתומו רב חסדא אמר כשר [j]ולא תעשה רבה בר בר חנה אמר כשר ותעשה רב נחמן אמר כשר ולא תעשה רב ששת אמר כשר ותעשה רבה אמר כשר ולא תעשה רב יוסף אמר כשר ותעשה ואיכא

לפנים מנו הכי אלו יכתבו ויתנו דברי ר' מאיר ור' יוסי דלר' מאיר כיון דתתם סופר פסול הוי לא כתומר לסופר ויכתוב ואתם תחתמו והכי אלו יכתבו הייתו יתומנו ואם תאמר תמני היכי קתני הכי אלו יכתבו ויתנו לכתבוהו למאי דאמר מאי כשר ולא תעשה ותיקן רבינו מה דמשום דאמר לשנים שהוא לכתבולה נקט הא ליצטא דיכתבו ויתנו א' מי מי הכי קאמר אם כתב לבעלים שליחותם יכתבו ויתנו בעצמן דאי אמרי בתמריי ועבדי אמרי דעבד לן מהכי אי מי אמר דזימנין דתעבה אמר לכתבולה כגון בשעת סתרה: **אמרו** לסופר ויכתוב ולפלוני ופלוני ויחתמו. לא דמי לעד מפי עד דלדי מילי כשמעון מפי עדים שפלוני לה מפלוני מנה אלא מעמדה עדות לאלו המעידים אלא בפני הרשומים אבל כאן עיקר עדות לא נמסרה אלא לאלו הרשומים אם שלוחי הבעל שמעום לאלו לעשות לה גט: **לא** שביחא. פירש קונטרס [שמואל] לא יהא בכי' מתרא (לקמן דף פ:) לכתב סופר ועד שיגיע ואתיא אמרי כרבי מאיר ומכל מקום צריך לומר שם אלוייהי דלא שכיחא דמתמלה בה הקפה אלא מה דלא מתברא דפליג שמואל אדר' ירמיה וכ' תפלה: **חכם** לכשירצה. יותר מר"מ: ולילמא ר' מאיר מרוף ומקפה ור' יהודה מתון ומסוק צריך לומר אלו גוזא אמרינן כסוף הוריות (דף יד.):

חנות מיוזנת. לשון מזון ואית דגרסי מזוינת לשון זיון: **בלום.** בקונטרס גריס בגמ"ס כמו פיו בלום ורבינו מנלמות בבכורות (דף מ:) ואית דגרסי בסמ"ע כמו בבכלאים רבה (פ' ט"ס) משל לאלף שהיו אלוקותיו בלומים ומתומנין[j]: **דיבורא** אמרי מעשה לא עבדי. והא דאמרינן מרי כמי שאתה לאמוקי מאמלן דמסקינן בפומבדיתא דאמרו וכן רב הונא אמר רב חמא ורבינן בפומבדיתא אמר רב חסדא אמר רב אמי ורבינן בפומבדיתא אמר רב אמי ורבינן בפומבדיתא אמר רב אמי ורבינן בפומבדית

מי שאחזו קורדייקום ואמר כתבו גט לאשתי ל״א אמר כ״אום. ולפסי״ מאי כתבו ומנו:

כרכה בנדרים. משום דלמסכת מיה טעמא דמיולא הוא דעבד הכי והגמרא לא פירסו עד לנפוף:

ואיכא דאפיך להו: אמר לעשרה כתבו גט: ת״ר אמר לעשרה כתבו גט ותנו לאשתי אחד כותב על ידי כולם כולהם כתובו אחד כותב במעמד כולם [ב] הוליכו גט לאשתי אחד מוליך ע״י כולם כולהם הוליכו אחד מוליך במעמד כולם אביביא להו מנה אותן מהו רב הונא אמר מנה אינו כבולהם

ר׳ יוחנן משום ר׳ אלעזר רומה אמר [ג] מנה הרי הוא כבולהם אמר רב פפא ולא פליגי הא דמנה כולהו והא דמנה מקצתייהו [ד] אמרי לה להאי גיסא ואמרי לה להאי גיסא. אתקין רב יהודה בגיטא דבולהם. בגט שאדם אומר במעמדן רבים ים לנוס שמא יאמר [ה] לכולהם מיכון ולא יתמהו אחר כותב ומעמדן בטל התקין שיהו מתבין כו כך אמר לו פוליי כתבו אחד כותב מעמדן כל מקום מלכון אחד כותב מעמדן כולם או כל חד מנכון אפי׳ אין מכיריו עמו: **אוביל״.** הוליכו: **ואתי לאיפסולי״.** שמא לו יהא אחד מכן במעמדן כתיבתו אחר לא יתמהו מלכן: **חתומו כל תרין מנכון.** ולא לימא (לימא) כולכם:

הדרן עלך האומר

מי שאחזו קורדייקום. סם שיהא הסולמת בשמוקה יין הרבה מגיהו: **לא אמר כ״אום.** אלא דעמו מיוסבת: **נשתתק.** לאו מאמתו קורדייקום קולי אלא אם נעשה אלם מתמת שיגון: **הרבין.** הטה ויש שמיש מתרגמין ומלרכין שמיא (הכלים יח ומשנ״ש כג): **בודקין אותו.** אחרים שאלין לו בדברים שהוא לאוי להשיב עליהן (ו) אם לאו דעתו מיוסבת ממנתו על תשובת אלו הלכה שלרך מי אדם לרכין על לאו ועל אלרכת הין אלמה שלא פעמים לכל אחד מתפיין ומתפין אם מרכין על הגנו הלכת הין: **גמ׳ נתיתה.** נאמר כלומר שאמה מיתנו ומרגיש בו: **רוחא.** אד המוחו על ידי כן: **לקמיטא.** שמכמיצין בה את הרוח בשמו: **סומקא.** כמוש: **מרקא.** מזוג בשיש הרבה: **לשמשא בת יומא.** תוקי אלמוח שמתמוש מוס ט מיום: **כוזא דמיא.** ישתה: **סיכורי.** הקות סם בקבן: **סומקא.** כמוש״ע **עיתקא.** מיימים כרים: **מבציעתא דרישיה.** דמולה: **דחליש ליה עלמא.** פג לבו: **ולימוד.** ישוט כמו נמיח בר אמולתי״ (ב״ב דף מד.): **לשמשא בשורא סומקא בר.** כלאמר: **לתלגא.** מולי שלאמוח מממת ליגה: **חייא.** בגלא מזיגת מים: **הוו מצערי ליה.** הבעלים מפני שהיה מסיל הקולות ומתמיר עליהן אלמוקין: **ליתא.** אלמת רב נתמן ולא בת הגיגלא ומלמת בר אמולתי״ (שולן דף קמ.): **דרב נתמן מתנא דבי גשיפה הוה.** מלמוד מעמת זיעה לאומה ממנו ע״ש בשרא שמיעא ואמרה מיל: **פשיטי פשיטי.** בהרות עגולות: **רב יוסף איעסק.** לגלגא בגיגיגים כלי שיממם ויזיע: **בשווי.** בשמוקה: **אהדמו לי הדמי דחיוותא.** שלהו לפני נתמי הבהמה לנתפתיה: **אהדמו.** נתמתמו לנומר ערכו הנתפתיה: **אמ״ל.** ריש נגומת: **אי הבי.** דמשוקה נתמלרי הוה: **לא מקמיה שמעיה דמר.** לנומר קמיה שמעיה דמר יסלרו שעל כך הירך שאדם מלגו ונתנן מעוס דרב נטור הוה״ל) ולו ירלמו ומיתנן: **נשיאה.** מעשה והרגיש כאומו עלם: **שקל.** כל המתיכה וכרכה בסולרים:

מסורת הש״ס

עין משפט נר מצוה

מ״ א מ״ש מ״ש מהלכ׳ גירושין הל׳ כו סמג עשין ו׳ טור״ש רמ״ה סי׳ קכ פטר׳ ו׳ וסי׳ קמ״ט פטר׳ מלא כנ:

מ״ ב מ״ר מ״ש מלכ״ת סמג עשה סק״ט מ״ש מ״ר מ״ר קכ פטר׳ ט:

מ״ ג מ״ר מ״ש מלכ״ת סמ״ע מ״ש מ״ר מ״ר: מ״ ד מ״ר מ״ש מ״ש מלכ״ת סמג מ״ש מ״ש מ״ר מ״ר קכ פטר׳ מ״ר:

מ״ ה מ״ר מ״ר מ״ש מלכ״ת סמ״ע מ״ש מ״ר מ״ר: מ״ ו מ״ר מ״ר מלכ׳ עשה מ״ר מ״ר מ״ר

מסורת הש"ס עם הוספות

1) מוד לג:. **2)** [מהרש"ל פ"ע מ"ס]. **3)** [מוהרי"ק]. **4)** [וע"ע תוס' זבחים מ: ד"ה לגנבים ותוס' תולין יח. ד"ה ומסק].

גליון הש"ס

תוס' ד"ה וכתיב וכו' גבי יואב. עי' לעיל דף נה ע"ב ובמ"ש שם על הגליון:

תורה אור השלם

א) וַיֹּאמֶר לוֹ אֲבִנֶר נְטֹה לְךָ עַל יְמִינְךָ אוֹ עַל שְׂמֹאלֶךָ וְאַחֲזֵהוּ לְךָ אֶחָד מִהַנְּעָרִים וְקַח לְךָ אֶת חֲלִצָתוֹ וְלֹא אָבָה לָסוּר מֵאַחֲרָיו. [ש"ב ב, כא]

ב) בְּבַקְּעִי לִי גַּם בְּסָפָי וְחָדֶל וְסִגְלָּת מְלָכִים וְהַמְּדִינוֹת עֲשִׂיתִי לִי שָׁרִים וְשָׂרוֹת וְתַעֲנוּגוֹת בְּנֵי הָאָדָם שִׁדָּה וְשִׁדוֹת: [קהלת ב, ח]

ג) וְחֵבֶת בְּחִבֻּרוֹ אֶבֶן שֶׁלֶּגֶה מַטֵּעַ וְנִבְנָה וּמַסֵּכוֹת וְחַרְרָן כָּל כְּלִי בְּרֶזֶל לֹא נִשְׁמַע בַּבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ: [מ"א ו, ז]

ד) לֵךְ חֲזִי הֵיכָה שֶׁכֵּר וְכָל שֶׁנָּה בּוֹ לֹא יְחַכְּמָה: [משלי כז, א]

ה) זְנוּת וְיַיִן וְתִירוֹשׁ יִקַּח לֵב: [הושע ד, יא]

מי שאחזו פרק שביעי גיטין סח.

דאמר רב חסדא אוכמא בחיורא וחיורא באוכמא ליקותא היא?. פירוש טלאי שחור בעור לבן או טלאי לבן בעור שחור אין לן שום בעל חיים שהיה שם הקשה רבינו תם דבמיר בריש פרק בית שמאי (דף לא:) משמע דלא מיירי רב חסדא אלא בשחור בין שוורים לבנים שהשחור מגרע כולם ומתוקלקל מקפם על ידו ופריך התם ממתני' דהתם דמשמע שהלבן גרוע ומסיק רב חסדא דאיירי בחורה דקרמנתא דהתם שחור גרוע טפי ולורי"ם דתרי מילי ניהו ומילתיה דהכא איירי בטלאי שחור בעור לבן ולבן בעור שחור והתם איירי בשור שחור בין שוורים לבנים דמשמע הספרים דאגב לבן גרסינן דהכא במילתיה דרב חסדא אלא אוכמא בחיורא לקותא ומו"ר ומו"ר ולן נלפה דלא גרסינן תרוייהו כמו הכא ובפרק חד בטלאי וחד בשור בין שוורים אם כן מאי פריך התם דמנא ליה לאוכמא לאוכמא קאי אשור בין שוורים ניחא דהשוורים ניחא ליפסא ולא יקשה כלום.

רמינו מס: **איבא** שביר דאייתי משה לאבני אפוד. הכא משמע דלאבני אפוד בעי שמיר ובפ"ק דקידושין (דף לג:) גבי עובדא דדמה בן נתינה נקבו ממנו לאפוד וחה הכא בית שני מדקתמר לשנה עולה לו פרה אדומה מ' דבשמי דלשון לן עשו פרה כדאמר[2] שניה עשה עזרא ואם כן הכא שמיר בבית שני ואין לתקשות דבפרק בתרא דסוטה (דף מח.) תנן משמעו בגיאלים הרלפוטים בטלו אורים ותומים ומשמרב בית המקדש בטל שמיר דהיינו בית המקדש שני מדנקט בית המקדש סתם והתם בגמרא עשה בית המקדש דלשון לן מילי אחריני ועוד מלבא בעריבנו בהלי אורים ותומים והוי ליה למימני משמעו דהרלפוטים הרלפוטים בטלו אורים ותומים והשמיר דמשמעו דגיאלים הרלפוטים היינו מדמחרב בית המקדש דלשון בטלו אורים ותומים ולרבי לומר שמעמיהו מימי שלמה עד מוכנן בית שני הקשה ה"ל אלמן במסכת ע"ז בפ' ר' ישמעאל (דף נב:) גבי אבני מזבח שקשוט אבני יון ליתבריהו אבנים שלמות אמר רחמנא ליעבריהו לא תניף עליהם ברזל אמר רחמנא וליעבריהו ע"י שמיר ואומר ר"י דע"י שמיר אין נעשין מלבות דחגירת לפוכן פוטלת במזבח[3] והך סוגיא אמיל כמ"ד בסוטה (דף מח.) דלא יעבדו שמיר לאבני בית המקדש והא דכתיב מגולרות בגמירה מוקי לה באבני ביתו[7]: **זיל** אייתי שידה כו'. כי לא רלו לשאול בלורים ותומים כשיכולו לשאול על ידי דבר אחר:

וכתיב זנות ויין ותירוש. אף על פי שזה הפסוק לא נכתב עדיין היו יודעין כמו אחרי שעשה מלאכת מ' דמיה בפ' לא יחפוד (ב"מ דף כח:)[8] גבי יואב: לברוקתי

איגנוב לן כסא דכספא. שהיו רואים אותו כוכב כמוהו לבדוק מהו: **אמרי** ליה. לרש לגולתא: דחיורא שחור: [2]**מיכל אכלי ומעטי.** דעמעמי: חיורא [4]א עביד לן האידנא. פרק בית שמאי (דף לא:) משמע דלא מיירי רב חסדא בשחור בין שוורים לבנים אלא שחור מגרע כולם ומתוקלקל מקפם על ידו ופריך התם ממתני' דהתם דמשמע שהלבן גרוע ומסיק רב חסדא דאיירי בחורה דקרמנתא דהתם שחור גרוע טפי ולורי"ם דתרי מילי ניהו ומילתיה דהכא איירי בטלאי שחור בעור לבן ולבן בעור שחור והתם איירי בשור שחור בין שוורים לבנים ומדע דבכל הספרים ישנים לבן אגב דגרסינן דבמילתיה דרב חסדא אלא אוכמא בחיורא לקותא ומו"ר ומו"ר ולן נלפה דלא גרסינן תרוייהו כמו הכא ובפרק חד בטלאי וחד בשור בין שוורים אם כן מאי פריך התם דמנא ליה לאוכמא לאוכמא קאי אשור בין שוורים ניחא דהשוורים ניחא ליפסא ולא יקשה כלום.

איבא שביר דאייתי משה לאבני אפוד. הכא משמע דלאבני אפוד בעי שמיר ובפ"ק דקידושין (דף לג:) גבי עובדא דדמה בן נתינה נקבו ממנו לאפוד וחה הכא בית שני מדקתמר לשנה עולה לו פרה אדומה מ' דבשמי דלשון לן עשו פרה כדאמר[2] שניה עשה עזרא ואם כן הכא שמיר בבית שני ואין לתקשות דבפרק בתרא דסוטה (דף מח.) תנן משמעו בגיאלים הרלפוטים בטלו אורים ותומים ומשמרב בית המקדש בטל שמיר דהיינו בית המקדש שני מדנקט בית המקדש סתם והתם בגמרא עשה בית המקדש דלשון לן מילי אחריני ועוד מלבא בעריבנו בהלי אורים ותומים והוי ליה למימני משמעו דהרלפוטים הרלפוטים בטלו אורים ותומים והשמיר דמשמעו דגיאלים הרלפוטים היינו מדמחרב בית המקדש דלשון בטלו אורים ותומים ולרבי לומר שמעמיהו מימי שלמה עד מוכנן בית שני הקשה ה"ל אלמן במסכת ע"ז בפ' ר' ישמעאל (דף נב:) גבי אבני מזבח שקשוט אבני יון ליתבריהו אבנים שלמות אמר רחמנא ליעבריהו לא תניף עליהם ברזל אמר רחמנא וליעבריהו ע"י שמיר ואומר ר"י דע"י שמיר אין נעשין מלבות דחגירת לפוכן פוטלת במזבח[3] והך סוגיא אמיל כמ"ד בסוטה (דף מח.) דלא יעבדו שמיר לאבני בית המקדש והא דכתיב מגולרות בגמירה מוקי לה באבני ביתו[7]: **זיל** אייתי שידה כו'. כי לא רלו לשאול בלורים ותומים כשיכולו לשאול על ידי דבר אחר:

וכתיב זנות ויין ותירוש. אף על פי שזה הפסוק לא נכתב עדיין היו יודעין כמו אחרי שעשה מלאכת מ' דמיה בפ' לא יחפוד (ב"מ דף כח:)[8] גבי יואב: לברוקתי

איגנוב לן כסא דכספא בהדי דקא מעייני ואתי אשכחוה דכרוכה בסודרייה אמרי ליה חזי מר דלא מיכל קא בעי אלא לצערון אמר להו אנא מיכל אכלי ומעטי ביה טעמא דחיורא אמרי ליה חיורא לא עביד לן האידנא אמר להו בדקו בדוכתיה[6] דאמר רב חסדא אוכמא בחיורא ואוכמא באוכמא לקותא היא ברוק אשכחוה כי קא נפיק כרו ליה בירא ושדו ליה ציפתא עליוה ואמרי ליה ליתי מר לינח נחר ליה רב חסדא מאחוריה אמר ליה לינוקא פסוק לי פסוקך אמר ליה א) נטה לך על ימינך או על שמאלך אמר ליה לשמעיה מאי קא חזית אמר ליה ציפתא דשדיא אמר ליה הדר מינה לבתר דנפק אמר ליה רב חסדא מנא הוה ידע מר אמר ליה חדא דנחר לי מר ועוד דפסק לי ינוקא פסוקא ועוד דחשדיי עבדי דלא מעלו.[2] עשיתי לי שרים ושרות ותענוגות בני האדם שדה ושדות שרים ושרות אלו מיני זמר ותענוגות בני האדם אלו בריכות ומרחצאות שדה ושדות הכא תרגומו שדה ושדתין במערבא אמרי שדרא אמר רבי יוחנן שלש מאות מיני שדים היו בשחין ושדה עצמה איני יודע מה היא אמר מר הכא תרגומו שדא ושדתין שדה ושדתין למאי איבעי ליה דכתיב ב) וחבית בחבנותו אבן שלמה מסע נבנה וגו' אמר להו לרבנן היכי אעביד אמרו ליה איכא שמירא דאייתי משה לאבני אפוד אמר להו היכא אישתכח אמרו ליה אייתי שדה ושדתין בכשינהו אהדדי אפשר דידעי ומגלו לך אייתי שדה ושדתין בכשינהו אהדדי אמר אנן לא דידענן דילמא אשמדאי מלכא דשדי ידע אמר להו היכא אייתיה אמרי ליה אייתיה בטורא פלן בריא ליה בירא ומליא ליה מיא ומיכסיא בטינרא וחתמיה בגושפנקיה וכל יומא סליק לרקיע ונמר מתיבתא דרקיעא ונחית לארעא ונמר מתיבתא דארעא ואתי סייר ליה לגושפנקיה ומגלי ליה ושתי ומכסי ליה וחתים ליה ואזיל שדריה לבניהו בן יהוידע יהב ליה שולחא דחקיק עלה שם ועוקרא דחקיק עלה שם וגבבי דעמרא ויזיק דחמרא אזל כרא בירא מתתאי ושפינהו למיא ושתמינהו גבבבי דעמרא וכרא בירא מעילאי ושפכינהו לחמרא ומטינהו סליק יתיב באילנא כי אתא סיריה לגושפנקא גלייה אשכחיה חמרא אמר כתיב ג) לץ היין הומה שכר וכל שוגה בו לא יחכם וכתיב ד) זנות ויין ותירוש יקח לב לא אישתי כי צחי לי סגיא ליה אישתי[5] רוה וגנא נחית אתא שדא בה שושילתא סתמיה[6] כי אתער הוה קא מיפרזל א"ל שמא דמרך עלך שמא דיקלא חף ביה שדייה מטא לביתא שדייה מטא גבי כובא דההיא ארמלתא נפקא איתנא

דאמר רב חסדא אוכמא בחיורא וחיורא באוכמא לקותא היא?. פירוש טלאי שחור בעור לבן או טלאי לבן בעור שחור אין לן שום בעל חיים שהיה שם הקשה רבינו תם דבמיר בריש פרק בית שמאי (דף לא:) משמע דלא מיירי רב חסדא אלא בשחור בין שוורים לבנים אלא שחור מגרע כולם ומתוקלקל מקפם על ידו ופריך התם ממתני' דהתם דמשמע שהלבן גרוע ומסיק רב חסדא דאיירי בחורה דקרמנתא דהתם שחור גרוע טפי ולורי"ם דתרי מילי ניהו ומילתיה דהכא איירי בטלאי שחור בעור לבן ולבן בעור שחור והתם איירי בשור שחור בין שוורים לבנים ומדע דבכל הספרים ישנים לבן אגב דגרסינן דבמ

איחננא ליה כפא לקומתיה מינה איתבר ביה גרמא אמר היינו דכתיב [א] ולשון רכה תשבר גרם חזא סמיא דהוה קא טעי באורחא אסקיתה לאורחיה[ב] חזא רויא דהוה קא טעי באורחא אסקיתה לאורחיה חזא חדוותא דהוו קמחדי לה בכה שמעיתה לההוא גברא דהוה קאמר לאושכפא עביד לי מסאני לשב שני אחיך דהוה איהא קמאי דהוה קסים[ג] אחיך כי מטא לתחם לא עיילוה לגביה דשלמה עד תלתא יומי יומא קמא אמר להו אמאי לא קא בעי לי מלכא לגביה א"ל אנסיה מישתיא שקל לבינתא אותיב אחברתה אתו אמרו ליה לשלמה אמר להו הכי אמר לכו הדור אשקוהה למחר אמר להו ואמאי לא קא בעי לי מלכא לגביה אמרו ליה אנסיה מיכלא שקל לבינתא מחברתה אותבה אאראעא אתו אמרו ליה לשלמה אמר להו הכי אמר לכו נגידו מינה מיכליה [לסוף[ד] תלתא יומי עייל לקמיה שקל קניא ומשח ארבעה גרמידי ושדא קמיה א"ל מכדי כי מיית ההוא גברא לית ליה בהדיין עלמא אלא ד' גרמידי השתא כבשתיה לכולי עלמא ולא שבעת עד דכבשת נמי לדידי א"ל לא קא בעינא מינך מידי בעינא דאיבנייה לבית המקדש וקא מיבעי לי שמירא א"ל לדידי לא מסיר לי לשרא דימא מסיר ליה ולא יהיב ליה אלא לתרנגולא ברא דמהימן ליה אשבועתיה ומאי עבד ביה ממטו ליה לטורי דילת בהו ישוב ומנח לה אשינא דטורא ופקע טורא ומנקיט מיתי ביזרני מאילני ושדי התם והוי ישוב והיינו דמתרגמינן[ה] גנר טורא בדקן קינא דתרנגולא ברא דאית ליה בני וחפיה לקנינה זוגיתא חיוותי כי אתא בעי למיעל ולא מצי אזל אייתי שמירא ואורבביה עלויה רמא ביה קלא שדייה שקליה אזל חנק נפשיה אשבועתיה אמר ליה בניהו[ו] מאי טעמא כי חזיתיה לההוא סמיא דהוה קא טעי באורחא אסקיתיה לאורחיה אמר ליה מכרוי עליה ברקיעא דצדיק גמור הוא ומאן דעבד ליה ניחא נפשיה זכי לעלמא דאתי ומאי טעמא כי חזיתיה לההוא רויא דקטעי באורחא אסקיתיה לאורחיה א"ל מכרוי עליה ברקיעא דרשע גמור הוא ועבדי ליה ניחא נפשיה כי היכי דליכליה לעלמא מאי טעמא כי חזיתיה לההוא חדוותא בבית אמר ליה בעי מימת גברא בגו תלתין יומין ובעיא מינטר ליבם קטן תליסרי שנין מאי טעמא כי שמעתיה לההוא גברא דאמר ליה לאושכפא עביד לי מסאני לשב שנין אחיכת אמר ליה דהוה שבעה יומי לית ליה מסאני לשב שנין בעי מ"ט כי חזיתיה לההוא קסמא דהוה קסים אחיכת אמר ליה דהוה יתיב אבי גוא המלכא לקסום מאי דאיכא תותיה תרחיה[ז] גביה עד דבניה לבית המקדש יומא חד הוה קאי לחודיה כתרעפות ראם לו ואמרינן כתרעפות אלו מלאכי השרת ראם אלו השדים מאי רבותייכו מינן א"ל שקול שושילתא מינאי והב לי עיזקתך ואחוי לך רבותאי שקליה לשושילתא מינה ויהיב ליה עיזקתיה בלעיה[ח] אותביה לחד גפיה ברקיעא ולחד גפיה באראע פתקיה ארבע מאה פרסי על ההיא שעתא אמר שלמה [ט] מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש[י] וזה היה חלקי מכל עמלי [כ] מאי וזה רב ושמואל חד אמר מקלו וחד אמר גונדו היה מחזור על הפתחים כל היכא דמטא אמר [כא] אני קהלת הייתי מלך על ישראל בירושלים כי מטא גבי סנהדרין אמרו רבנן מכדי שומה בחדא מילתא לא סריך מאי האי אמרו ליה לבניהו קא בעי לך מלכא לגביה אמר להו לא שלחו להו למלכוותא קאתי מלכא לגבייכו שלחו להו אין קאתי שלחו להו בידקו בכרעיה שלחו להו במוקי קאתי וקא תבע להו בנדותייהו וקא תבע לה נמי בלבת שבע אימיה אתיוה לשלמה והכו ליה עזקתא ושושילתא דחקוק עליה שם כי עייל חזייה פרח ואפילו הכי הוה ליה ביעתותא מינה והיינו דכתיב [כב] הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל כולם אחוזי חרב למודי מלחמה איש חרבו על ירכו מפחד בלילות [כג] רב ושמואל חד אמר מלך והדיוט וחד אמר מלך והדיוט ומלך. לדמא דרישא ליתי שורבינא ובינא ואמא דרא וזיתא וחילפא ומלכא דימא[כד] ויבלא ולישלוקנהו בהדי הדדי ולנטול תלת מאה כסי אהאי גיסא דרישא ותלת מאה כסי אהאי גיסא דרישא ואי לא ליתי ורדא חיורא דקאי בחד דרא ולישלקה ולנטול שיתין כסי אהאי גיסא דרישא ושיתין כסי אהאי גיסא דרישא. לצלייתהא ליתי תרנגולא ברא ולישחטיה בזוזא חיורא אההוא גיסא דכיב ליה ונדהר מדמיה דלא לסמנהו לעינא וליתלייה בסיפא דבבא דכי עייל חייף ביה וכי נפיק חייף ביה.

לברוקתי

בגגא קמא (דף ס.). מאן תרא איתרא סמוכא: הוה קאי לחודויה. שלמה אגל אסמלאי: כתועפות ראם [ז]. להקדום כרוך הוא לו לו תועפות דאמים דמשלמתו ולוקרע פורעניות בשלמותו[ח]: מאי רבותייכו. שנתפתח הקב"ה בכסס: שזקתך. עצעצו היה שם מקוח עליה: פתקיה. דתמהו: גונדו. לנטוח.

וכמיאמרי שהרוח דרכ הפי לאיתי קודנו מקיקה של מרס לשמוח מיס (סוטה דף נג.): לא פרוך. מינו נדנדן לומר דבר אחד של שנות כל הימים שזה אומר הייתי מלך ואינו אומר דבר שנות אחרת: בדקו בברעיה. שרגלו של שד דומות לשל תרנגולים[ז]: במוקי קאתי. מינו בא לשכב יפה אגל בגפיגלאות קלגלגו"ם בגנו: מלך והדיוט. היה שלמה לא חזר שוב למלכותו[ח] דמא דרישא. חולי כאב הראש הבא ממחת דס: שורבינא. מין אדר כלפתמיגן בראש הבנה (דף כג.). תמאוב שורבינא[ט]: ובינא. ערבה: ואמא דרא. הדם לא: חילפא. בפלפה עץ שמתו פופליי"ר: והילפי ימא. גירופל"ש[י]: יבלא. מין עשב: ורדא. רוש"ם: דקאי בחד דרא. כל עלין שלו מלד אחד זה למעלה מזה: בצלייתהא. כלכות אחרות שמלך: בזוזא חיורא. מיינר של כסף לרוף שחטוני: לאהאי גיסא דבאיב ליה. שיוב הדם על תלי הראש בשבשתיה לכולי עלמא ולית לייה. לתרגנגולא שחוטו[כ]: בסיפי דבבא. בגמוזות הפפתה: לנרוקתי

בגגא קמא (דף ס.). מאן תרא איתרא סמוכא: הוה קאי לחודויה. שלמה אגל אסמלאי: כתועפות ראם [ז]. להקדום כרוך הוא לו לו תועפות דאמים דמשלמתו ולוקרע פורעניות בשלמותו[ח]: מאי רבותייכו. שנתפתח הקב"ה בכסס: שזקתך. עצעצו היה שם מקוח עליה: פתקיה. דתמהו: גונדו. לנטוח. וכמיאמרי שהרוח דרכ הפי לאיתי קודנו מקיקה של מרס לשמוח מיס (סוטה דף נג.): לא פרוך. מינו נדנדן לומר דבר אחד של שנות כל הימים שזה אומר הייתי מלך ואינו אומר דבר שנות אחרת: בדקו בברעיה. שרגלו של שד דומות לשל תרנגולים[ז]: במוקי קאתי. מינו בא לשכב יפה אגל בגפיגלאות קלגלגו"ם בגנו: מלך והדיוט. היה שלמה לא חזר שוב למלכותו[ח] דמא דרישא. חולי כאב הראש הבא ממחת דס: שורבינא. מין אדר כלפתמיגן בראש הבנה (דף כג.). תמאוב שורבינא[ט]: ובינא. ערבה: ואמא דרא. הדם לא: חילפא. בפלפה עץ שמתו פופליי"ר: והילפי ימא. גירופל"ש[י]: יבלא. מין עשב: ורדא. רוש"ם: דקאי בחד דרא. כל עלין שלו מלד אחד זה למעלה מזה: בצלייתהא. כלכות אחרות שמלך: בזוזא חיורא. מיינר של כסף לרוף שחטוני: לאהאי גיסא דבאיב ליה. שיוב הדם על תלי הראש בשבשתיה לכולי עלמא ולית לייה. לתרגנגולא שחוטו[כ]: בסיפי דבבא. בגמוזות הפפתה: לנרוקתי

מסורת הש"ס עם הוספות

[א] ויקרא יא, יט דברים יד, יח. [ב] מנחמדין ב:, [ג] מגילה יא:, [ד] עיי ברכות ה. (רש"ש).

הגהות וציונים

[א] לאורחיה". ליתא בס"א, וכן לחלן (מגדל דוד, ושכ"מ ברש"י. וכן ליתא במדרש תהלים מזמור עח ובאגדות התלמוד). [ב] במדרש תהלים ובכה"ר נוסף אריאיתא: [ג] דפרי לראשי. מדרש תהלים ואגדת"ת וילקוט שמעוני מלכים קפב דרש"ל בן יהוידע איכא לן בל מילא דתמיה דעבדיית אורחא. וכבריו במכה בתרי"ג מלכות. [ד] נגי הערוך ערך רבה תרחיריה) (נלוין): [ה] פי בלע לשלמה ס"א בלעה ופי' בלע לעיקרא. מ"ד (נלוין) כ"ה בגמרא של קלף ובילקוט מלכים וכ"מ ברש"י ד"ה פתקיה והיא הגרסא הנכונה (מ"ה). וכ"ה במדרש תהלים ובאגדה"ת: [ו] ס"א בכתיב זה (נלוין): [ז] בערוך ערך חלף הה פי' דזומרגינ"ן (נלוין); (באה"ט): [ח] ר"ל כעין מלכות הראשונה שמלך עול הבעלונים. רש"ל (נלוין). [ט] נמצליך ב"ל א"ש (נלוין): [י] ב"ל דתרגנגא" השתוט (רש"ש).

ליקוטי רש"י

לאושכפא. אומכפי. לכמנן (פסחים מב:). מסאני. מנעל (ע"פ שבת קבו:). בזיבוני. זבעיס (ב"ק יט. חולין ס:). וחד אמר גונדי. עלוטו (מנחל טהרות (כלים פט"ז מ"ט) פירס הכ מלמי מקרה הא מקרה אל מרס (דומס) ונוקס לו מד אמר (מקנקנו) וזכר אמר מקלו (ויקרא רבה אחמר) וסמ מקולה שמוחה סה מיס (סנהדרין כ:). הילפי ויבא. טשס קוקנין אסמ"ס וסמ שטלא כלל ומנחי כעין גמנלוי אסמן (ברכות מנ:).

מסורת הש"ס עם הוספות

[ב] מנחמדין ב:, [ג] מגילה יא:, [ד] עיי ברכות ה. (רש"ש).

הגהות וציונים

[א] לאורחיה". ליתא בס"א, וכן לחלן (מגדל דוד, ושכ"מ ברש"י. וכן ליתא במדרש תהלים מזמור עח ובאגדות התלמוד). [ב] במדרש תהלים ובכה"ר נוסף אריאיתא: [ג] דפרי לראשי. מדרש תהלים ואגדת"ת וילקוט שמעוני מלכים קפב דרש"ל בן יהוידע איכא לן בל מילא דתמיה דעבדיית אורחא. וכבריו במכה בתרי"ג מלכות. [ד] נגי הערוך ערך רבה תרחיריה) (נלוין): [ה] פי בלע לשלמה ס"א בלעה ופי' בלע לעיקרא. מ"ד (נלוין) כ"ה בגמרא של קלף ובילקוט מלכים וכ"מ ברש"י ד"ה פתקיה והיא הגרסא הנכונה (מ"ה). וכ"ה במדרש תהלים ובאגדה"ת: [ו] ס"א בכתיב זה (נלוין): [ז] בערוך ערך חלף הה פי' דזומרגינ"ן (נלוין); (באה"ט): [ח] ר"ל כעין מלכות הראשונה שמלך עול הבעלונים. רש"ל (נלוין). [ט] נמצליך ב"ל א"ש (נלוין): [י] ב"ל דתרגנגא" השתוט (רש"ש).

ליקוטי רש"י

לאושכפא. אומכפי. לכמנן (פסחים מב:). מסאני. מנעל (ע"פ שבת קבו:). בזיבוני. זבעיס (ב"ק יט. חולין ס:). וחד אמר גונדי. עלוטו (מנחל טהרות (כלים פט"ז מ"ט) פירס הכ מלמי מקרה הא מקרה אל מרס (דומס) ונוקס לו מד אמר (מקנקנו) וזכר אמר מקלו (ויקרא רבה אחמר) וסמ מקולה שמוחה סה מיס (סנהדרין כ:). הילפי ויבא. טשס קוקנין אסמ"ס וסמ שטלא כלל ומנחי כעין גמנלוי אסמן (ברכות מנ:).

לברוקתי. הכא מסמע דיש לה דפוסה וכן בפ׳ המוציא יין (פסח דף עח.) נמי קאמר שכן כוחלין לברוקתי וקשה דבמכות (דף לח:) משיב ליה גבי מומרן הקבוטיין ומומר רבינו יעקב דכל מה שאינו עובר מאיליו אז ע״ש דפוסה קלא משיב מוס קבוע לו נמי בדפוסה הכא והמוציא היינו בתחילת הבוצי אבל בסוף הבוצי אינו מוציא אין לו דפוסה:

לברוקתי ליתי עקרבא דשב חומרי ונייבשיה בטולא ונישחוק תרתי מנתא כוחלא וחדא מנתא ונישוקיל תלתא מכחלי בהאי עינא ותלתא מכחלי בהאי עינא לא לימלי דאי לא פקע עיניה. לשבריר דלילא ניתי שודרא ברקא וניסר חדא כרעא מינה וחדא כרעא מלכבא וניטרפו יונוקי חספא אכברתיה ולימרו ליה אסא[מ] כלבא אכסא תרנגולא ולייבני שב אומצי מטבעה בתי ליתבינהו ניהליה בצינורא דדשא ונילבלינהו בבלקולי[נ] דמתא בתר הכי לפשוט שודרא ברקא וניסרו הכי שבריר דפלוגי בר פלוניתא שבקינהו לפלוגי בר פלוניתא וליחרו[ן] לכלבא בבבתיה דעינה. לשבריר דיממא ליתי שבעה סומקי מגווא דחיוטא וניטוינהו אחספא דאומנא וליתיב מגואי ואיגיש אחרינא מאבראי ונימא ליה עוירא הב לי דאיכול ונימא ליה האך פתיחה סב איכול ובתר דאכיל ליתבריה לחספא דאי לא הדרי עלויה. לדמא דאתי מנחירא ליתי גברא כהן דשמיה לוי וליכתוב ליה לוי למפרע ואי לא ליתי איניש מעלמא וניכתוב ליה אנא פפי שילא בר סומקי למפרע ואי לא ניכתוב ליה הכי טעם דלי במי כסף טעם דלי במי פגם ואי לא ליתי עיקרא דאספסתא ואשלא דפוריא עתיקא וקורטסא ומוריקא דמוליבא ונקלינהו בהדי הדדי וליתי גבבא דעמרא ונינדול תרתי[ן] פתילתא ולטמיש בחלא ונינדבל בקיטמא הדין וניתיב בנחירה ואי לא ליחזי אמת דמים דאזלת ממזורה כלפי מערב ונפסע ונעקום חד כרעא להאי גיסא ואחד כרעא להאי גיסא ונישקול טינא בידיה דימינא מתותי כרעא דשמאלא ובידיה דשמאלא מתותי כרעא דימינא ונינדול תרתי פתילתא דעמרא ונינטמיש בטינא וניתיב בנחירה ואי לא ליתיב תותי מרחבא ונייתו מיא ולישדו עליה ולימרו כי היכי דפסקי הני מיא ליפסוק דמיה דפלניא בר פלוניתא. לדמא דאתי מפומא בדקינן ליה בגילא דחיטתא אי סרוך מריאה קאתי ואית ליה תקנתא ואי לא מכבדא קאתי ולית ליה תקנתא אמר ליה רב אמי לרב אשי והאנן איפכא תנן[ב] נטל הכבד ולא נשתייר דימומה כלום הריאה שנקבה או שחסרה אמר ליה כיון דמפומאה קאתי אימר איתמותי איתמה אמר מר אי מריאה קאתי אית ליה תקנתא מאי תקנתיה ליתי שבעה בניי[מ] מפירמא דסילקא ושבעה בוני פירמא דסרתי וחמשה בוני פרידא ותלתא בוני דטלפתי וכונא וכונא דחבליא[ן] וכנגדן כנתא פטיתרתא ולישביל וליכול ולישתי אבתריה שיכרא חריפא דמצבת. לכבא אמר רבה בר רב הונא ליתי תומא יחידאה וגימרסיה במישחא ומילחא ונתביה אטופרא דאלינא דההוא גיסא דכייב ליה ונהדר ליה דגנפא דלישא ונזדהר לבישרייה דקשי לחיוורא. לחיוכי אמר רבי יוחנן חומתי כי ממרו[ן] ועיקרא דחומתי עדיף מממרו וניגנקוט בפומיה הני לאוקומי לבשולי ליתי פארי דריש נפיא וטלפתי בעפרייהו ושובלילתא וחומרתא דכשותא וניגנקוט כאמגוזא בפומיה לאיפתוחי ליגפה ליה חבריה תחלי חיורתא בגילא דחיטתא לאסוקי ליתי עפרא מטולא דבית הכסא וניגבול בדובשא וניכול דמעלי ליה. לברסם[פ] ליתי כי פיסתקא דנישדור וכי אמגוזא דהלבלבינתא דובשניתא ומלי תרוזא דובשא חיורא ומלי נטלא בת מחוזא חמרא נקידא וינשלוקינהו בהדי הדדי וכי בשיל נשדור בשיל ליה כוליה ואי לא ליתי רביעתא דהלבא דעיזא חיוורתי וניטייפיה

לכבא. מיום כדפי׳ בקונטרס מלמטמיין בערבי פסחים (דף קיב.) לא מעקר כלא וכן מחוון (דף עט:) נמוד כלי ומיני דגבני חזה לא שייך לומר בחמיכיה:

לבשולי ליתי עקרבא דשב חומרי ונייבשיה בטולא ונישחוק תרתי מנתא כוחלא וחדא מנתא ונישוקיל תלתא מכחלי בהאי עינא ותלתא מכחלי בהאי עינא לא לימלי דאי לא פקע עיניה. לשבריר דלילא ניתי שודרא ברקא וניסר חדא כרעא מינה וחדא כרעא מלכבא וניטרפו יונוקי חספא אכברתיה ולימרו ליה אסא[מ] כלבא אכסא תרנגולא ולייבני שב אומצי מטבעה בתי ליתבינהו ניהליה בצינורא דדשא ונילבלינהו בבלקולי[נ] דמתא בתר הכי לפשוט שודרא ברקא וניסרו הכי שבריר דפלוגי בר פלוניתא שבקינהו לפלוגי בר פלוניתא וליחרו[ן] לכלבא בבבתיה דעינה. לשבריר דיממא ליתי שבעה סומקי מגווא דחיוטא וניטוינהו אחספא דאומנא וליתיב מגואי ואיגיש אחרינא מאבראי ונימא ליה עוירא הב לי דאיכול ונימא ליה האך פתיחה סב איכול ובתר דאכיל ליתבריה לחספא דאי לא הדרי עלויה. לדמא דאתי מנחירא ליתי גברא כהן דשמיה לוי וליכתוב ליה לוי למפרע ואי לא ליתי איניש מעלמא וניכתוב ליה אנא פפי שילא בר סומקי למפרע ואי לא ניכתוב ליה הכי טעם דלי במי כסף טעם דלי במי פגם ואי לא ליתי עיקרא דאספסתא ואשלא דפוריא עתיקא וקורטסא ומוריקא דמוליבא ונקלינהו בהדי הדדי וליתי גבבא דעמרא ונינדול תרתי[ן] פתילתא ולטמיש בחלא ונינדבל בקיטמא הדין וניתיב בנחירה ואי לא ליחזי אמת דמים דאזלת ממזורה כלפי מערב ונפסע ונעקום חד כרעא להאי גיסא וחד כרעא להאי גיסא ונישקול טינא בידיה דימינא מתותי כרעא דשמאלא ובידיה דשמאלא מתותי כרעא דימינא ונינדול תרתי פתילתא דעמרא וניטמיש בטינא וניתיב בנחירה ואי לא ליתיב תותי מרחבא ונייתו מיא ולישדו עליה ולימרו כי היכי דפסקי הני מיא ליפסוק דמיה דפלניא בר פלוניתא. לדמא דאתי מפומא בדקינן ליה בגילא דחיטתא אי סרוך מריאה קאתי ואית ליה תקנתא ואי לא מכבדא קאתי ולית ליה תקנתא אמר ליה רב אמי לרב אשי והאנן איפכא תנן[ב] נטל הכבד ולא נשתייר דימומה כלום הריאה שנקבה או שחסרה אמר ליה כיון דמפומאה קאתי אימר איתמותי איתמה אמר מר אי מריאה קאתי אית ליה תקנתא מאי תקנתיה ליתי שבעה בניי[מ] מפירמא דסילקא ושבעה בוני פירמא דסרתי וחמשה בוני פרידא ותלתא בוני דטלפתי וכונא וכונא דחבליא[ן] וכנגדן כנתא פטיתרתא ולישביל ולכול ולישתי אבתריה שיכרא חריפא דמצבת. לכבא אמר רבה בר רב הונא ליתי תומא יחידאה וגימרסיה במישחא ומילחא ונתביה אטופרא דאלינא דההוא גיסא דכייב ליה ונהדר ליה דגנפא דלישא ונזדהר לבישרייה דקשי לחיוורא. לחיוכי אמר רבי יוחנן חומתי כי ממרו[ן] ועיקרא דחומתי עדיף מממרו וניגנקוט בפומיה הני לאוקומי לבשולי ליתי פארי דריש נפיא וטלפתי בעפרייהו ושובלילתא וחומרתא דכשותא וניגנקוט כאמגוזא בפומיה לאיפתוחי ליגפה ליה חבריה תחלי חיורתא בגילא דחיטתא לאסוקי ליתי עפרא מטולא דבית הכסא וניגבול בדובשא וניכול דמעלי ליה. לברסם[פ] ליתי כי פיסתקא דנישדור וכי אמגוזא דהלבלבינתא דובשניתא ומלי תרוזא דובשא חיורא ומלי נטלא בת מחוזא חמרא נקידא וינשלוקינהו בהדי הדדי וכי בשיל נשדור בשיל ליה כוליה ואי לא ליתי רביעתא דהלבא דעיזא חיוורתי וניטייפיה

לבשולי ליתי עקרבא דשב חומרי ונייבשיה בטולא ונישחוק תרתי מנתא כוחלא וחדא מנתא ונישוקיל תלתא מכחלי בהאי עינא ותלתא מכחלי בהאי עינא לא לימלי דאי לא פקע עיניה. לשבריר דלילא ניתי שודרא ברקא וניסר חדא כרעא מינה וחדא כרעא מלכבא וניטרפו יונוקי חספא אכברתיה ולימרו ליה אסא[מ] כלבא אכסא תרנגולא ולייבני שב אומצי מטבעה בתי ליתבינהו ניהליה בצינורא דדשא ונילבלינהו בבלקולי[נ] דמתא בתר הכי לפשוט שודרא ברקא וניסרו הכי שבריר דפלוגי בר פלוניתא שבקינהו לפלוגי בר פלוניתא וליחרו[ן] לכלבא בבבתיה דעינה. לשבריר דיממא ליתי שבעה סומקי מגווא דחיוטא וניטוינהו אחספא דאומנא וליתיב מגואי ואיגיש אחרינא מאבראי ונימא ליה עוירא הב לי דאיכול ונימא ליה האך פתיחה סב איכול ובתר דאכיל ליתבריה לחספא דאי לא הדרי עלויה. לדמא דאתי מנחירא ליתי גברא כהן דשמיה לוי וליכתוב ליה לוי למפרע ואי לא ליתי איניש מעלמא וניכתוב ליה אנא פפי שילא בר סומקי למפרע ואי לא ניכתוב ליה הכי טעם דלי במי כסף טעם דלי במי פגם ואי לא ליתי עיקרא דאספסתא ואשלא דפוריא עתיקא וקורטסא ומוריקא דמוליבא ונקלינהו בהדי הדדי וליתי גבבא דעמרא ונינדול תרתי[ן] פתילתא ולטמיש בחלא ונינדבל בקיטמא הדין וניתיב בנחירה ואי לא ליחזי אמת דמים דאזלת ממזורה כלפי מערב ונפסע ונעקום חד כרעא להאי גיסא וחד כרעא להאי גיסא ונישקול טינא בידיה דימינא מתותי כרעא דשמאלא ובידיה דשמאלא מתותי כרעא דימינא ונינדול תרתי פתילתא דעמרא וניטמיש בטינא וניתיב בנחירה ואי לא ליתיב תותי מרחבא ונייתו מיא ולישדו עליה ולימרו כי היכי דפסקי הני מיא ליפסוק דמיה דפלניא בר פלוניתא. לדמא דאתי מפומא בדקינן ליה בגילא דחיטתא אי סרוך מריאה קאתי ואית ליה תקנתא ואי לא מכבדא קאתי ולית ליה תקנתא אמר ליה רב אמי לרב אשי והאנן איפכא תנן[ב] נטל הכבד ולא נשתייר דימומה כלום הריאה שנקבה או שחסרה אמר ליה כיון דמפומאה קאתי אימר איתמותי איתמה אמר מר אי מריאה קאתי אית ליה תקנתא מאי תקנתיה ליתי שבעה בניי[מ] מפירמא דסילקא ושבעה בוני פירמא דסרתי וחמשה בוני פרידא ותלתא בוני דטלפתי וכונא וכונא דחבליא[ן] וכנגדן כנתא פטיתרתא ולישביל ולכול ולישתי אבתריה שיכרא חריפא דמצבת. לכבא אמר רבה בר רב הונא ליתי תומא יחידאה וגימרסיה במישחא ומילחא ונתביה אטופרא דאלינא דההוא גיסא דכייב ליה ונהדר ליה דגנפא דלישא ונזדהר לבישרייה דקשי לחיוורא. לחיוכי אמר רבי יוחנן חומתי כי ממרו[ן] ועיקרא דחומתי עדיף מממרו וניגנקוט בפומיה הני לאוקומי לבשולי ליתי פארי דריש נפיא וטלפתי בעפרייהו ושובלילתא וחומרתא דכשותא וניגנקוט כאמגוזא בפומיה לאיפתוחי ליגפה ליה חבריה תחלי חיורתא בגילא דחיטתא לאסוקי ליתי עפרא מטולא דבית הכסא וניגבול בדובשא וניכול דמעלי ליה. לברסם[פ] ליתי כי פיסתקא דנישדור וכי אמגוזא דהלבלבינתא דובשניתא ומלי תרוזא דובשא חיורא ומלי נטלא בת מחוזא חמרא נקידא וינשלוקינהו בהדי הדדי וכי בשיל נשדור בשיל ליה כוליה ואי לא ליתי רביעתא דהלבא דעיזא חיוורתי וניטייפיה

לברוקתי (פסח דף עח.) נמי קאמר שכן כוחלין לברוקתי וקשה דבמכות (דף לח:) משיב ליה גבי מומרן הקבוטיין ומומר רבינו יעקב דכל מה שאינו עובר מאיליו אז ע״ש דפוסה קלא משיב מוס קבוע לו נמי בדפוסה הכא והמוציא היינו בתחילת הבוצי אבל בסוף הבוצי אינו מוציא אין לו דפוסה:

לכבא. מיום כדפי׳ בקונטרס מלמטמיין בערבי פסחים (דף קיב.) לא מעקר כלא וכן מחוון (דף עט:) נמוד כלי ומיני דגבני חזה לא שייך לומר בחמיכיה:

לעיי רש״י

בוילא. ל״ל מיילא. פירוש מרקות (תוספתא פסח פ״ו ה״ד, פ״ט ה״ז) כלין פיוס (פיוס ה״ז) פסחים דף קל״ז סוג״ש כלכוס (ע״ש בלכוקה), כמוגים (נמוגן). קדרה. פירוס כלכוס (ע״ש בלכוקה), כמוגים (נמוגן). קדרה. פירוס בוילא (ע״ש בלא דף ק״ז ע״ב ד״ה לא מוגן ומחוון) דף מז ע״ב ד״ה כמגמתא. אשטרוייס. פירוס קדר (ע״ש סוכה יד ע״א). מלא יד (ע״ב). בצינורא דדשא. פירוס בצינדורא״א. פירוס בריתא דעלים (תמרדים). בדדיריי״ר. פירוס מן הסיפון (עיין בלשון ר״ש ע״ב ומעוין שבך פרק ה ומעוין שקן). אנאנרייר״ל. פירוס תלמ״ל. פירוס תלמ״ל. פירוס בצינדורא״א. פירוס בדדיריי״ר. פירוס מן הסיפון (עיין בלשון ר״ש ע״ב ומעוין שבך פרק ה ומעוין שקן). אנאנרייר

ליקוטי רש"י

אנפק. כלי מחזיק רבעיות (ב"מ סח.). סיס של רבעיות (מקומות ע. ומיימוני). דבמונא. ממון (ע"ז כט. ע"ש ב"ח שם). דציפורתא דלא איפתח. שעיה שלא יגלה (שם סח.). והוזהרתא דפילון. קסר קשור בין סס שמטו שלון ויתיו ערב ובלבן מגמ"ע ולקח מיחס רע מוקנע עליו (שבת סב.). לאמרתא. לפן שמקוים קנוים (ב"מ סח.). בעיניה דרשא. חור שמתמן ליר הגלה סוכה מז (ברכות מז:) כחור מתמן המת סהגלה סוכה לא (ברכות לא:). בחוטרתא. לפן לא המגלגלת מתמה מתמה חולי (ברכות יז.). צימרא. מתמתה כמו לשתא למירתא (ע"ז סח.). (פסחים נח:). אמתמא למירתא. חולי אמתמתמה וקולחת אם הגוף (שבת סז.). חולי אקוקין מלרי"ש למירתא אם כמו לאמרה לאמורי (ב"ק ס.). (פסחים נח.). חולי תחה בלגו"ן מלרי"ש לשון מריפה ותמעמעת (ע"ז נח.).

לעזי רש"י

אשפונ"יא. פירוש כלפ מזק (בי' ר"פ"ו כם ע"ב ד"ה ונעלם): קלרב"ש שפרי"ר. פירוש לאמנומת. אסמן: אמנומת. פירוש לאמנלוי: מרבנ"ריי"ר. פירוש לאמות. לחרעיב. מרגש"ה פירוש מרגש (ממם) (בי' ריקנין ר"פ מ"ב), נענג (ירושלמי שבת פ"ו ה"ט): אריג. פירוש עץ לוריי"ר. פירוש עץ הער (עיין אמקי כרוש"ל כמ"ש מינקן דף סט ע"ב) לרבדרי"ס: בי"ש. פירוש פרי עץ הגר. אורדינא פירוש גרגיר (ממם) (שבת פ"ט ע"ב מ"ח), מעמרות ר"ש מ"ס): פוליאר"ל פירוש סיפה (רש"י מה נא ע"ח), מעמרות ר"ג מ"מ) סיסן, יוזמר (רש"י לריי"ם שבת מ ע"ב): שנשראי"ש. פירוש עלוקות: אלוראי"ן. פירוש אמלות (ממם): קונצלו"ן. פירוש פיני כסף מיוקר בכסנן ומיסקן לאמן (בי' רש"י לקמן מו ע"א ד"ה ומרמתמא) ומוקם הערוך ערך מרמתמא): בזוטרן. פירוש קבר (רש"י שבת דף סב ע"א ד"ה מומתמא דסיון). הנקרי. פירוש קלרמם. מתנים (רש"י זמיס דף יח ע"ב ד"ה למנה מממתמיס, ומיין רש"י שבת דף קנב ע"ב ד"ה זו קלרמם).

(עיין ערך קלרמם):

מסורת הש"ס עם הוספות

1) [ב"מ נח: ד"ה פו:].
2) כעין זה בוקבא דבורא דחזבה סכיב ה"ר.
3) עי' סוטה כז ע"א.

הגהות וציונים

(1) [בי' הגיהוי עוד אחל א תולענא] (גליון): (2) [מ' כשיעור ביעי (גליון) בהוספה"ל] ג"ס בלא לצחקא דליבא ליבולי הלת ביעי ביבינא בבינא ובינעא בבמונא ובינעא בשושמשני וכר (גליון) ולבי זו פרוזשו שיאכל ב"ה ביעי ובכל ביעתא יעבר ואאכל חדא מתנה, נינא בחד ביעתא כמונא בבעתא אחרינא ושמשני בבינעתא בלתנא, מגדל דוד, ולבי שלמנעי הפי' כמרמש"ל בציגין הקודם: (3) בכתי"ר נוסף מאורתא ועד צפרא: (4) [פי' ענין חיפוש, ערוך ערך בק ב] (גליון): (5) [פי' מאיש ומאשה (גליון)]: (6) ס"א ולישדי (גליון) מגדל דוד: (7) בכתי"ר נוסף מאורתא ועד צפרא: (8) [פי' ענין חיפוש, ערוך ערך בק ב] (גליון): (9) [פי' מאיש ומאשה (גליון)]: (10) ס"א ולישדי (גליון) מגדל דוד: (11) בכתי"ר נוסף מאורתא ועד צפרא: (12) [פי' ענין חיפוש, ערוך ערך בק ב] (גליון): (13) [פי' מאיש ומאשה (גליון)]: (14) ס"א ולישדי (גליון) מגדל דוד:

רב שימי בר אשי עבד ליה לרפתא דעובד כוכבים כו'. הקשה ר"ל אלמנן אמאי לא אסור לרפתא דעובד כוכבים כדאמרינן[מ] בפ' אין מעמידין (פ"ז דף מ.). גבי מילמת ומנקה אפילו בסכר לפי שמגדלו לעבודת כוכבים ואור"י דשמא כל כי דאתתכם כרפתא שרי כלי שיבא לרפתא ישראל ע"ש

קן מ"ש דעובד כוכבים היה יודע שהיה בקי ברפתא זאת ומרי משום איכה לו שמא לא ס"ל כאן מגדל בן לעובדת כוכבים כמו במילמת ומנקה[נ]: **דרך** ישון. לתנא הטון מ"ש עוקם הטון: **חמשה** קרובין לעיתה אב[ס] ועמד כו'. משמע אפילו עשה אחד מהן בגנב מלגה קאמרינן עלה דבעינן כסדרן:

תקנתי

מסורת הש"ס
עם הוספות

מ) (מ"ז ע"ב). נ) תוספות י"ז. ג) כרסות לב. ד) [קדושין לח: ד"ה ל"ן]. ה) [תוספות מגן: נדה יח. מעמ"ס]. ו) [מגן: נדה יח. קיח.]. ס) [מגן ד"ה רבה קמיג]. ע) [מגן ד"ה רבה ס"ק לד. ס"ק]. פ) [מע"ש תוס' ד"ה מו: ד"ה לפמוקן].

גליון הש"ס

גמ' אבל שלש שלש ושתה שלש וכו'. עי' נדה דף כד ע"ב תד"ה אמלוגו:

תורה אור השלם

א) לִבִּי סָחֲרַרוּ עֲזָבוּנִי כֹּחִי וְאוֹר עֵינַי גַּם הֵם אֵין אִתִּי: [תהלים לח, יא]

ב) עָנָה בְדֶרֶךְ כֹּחִי קִצַּר יָמָי: [תהלים קב, כד]

ג) כִּי כֻלּוֹ בְּיָגוֹן חַיַּי וּשְׁנוֹתַי בְּאֲנָחָה כָּשַׁל בַּעֲוֹנִי כֹּחִי וְעַצְמוֹתַי עָשֵׁשׁוּ: [תהלים לא, יא]

לעזי רש"י

פרשוייר"ר פירוש מעגל. כלי שמגבלין בו מת המפר (עי' רש"י שמות ל, לה): קרנפא. פירוש עוקץ. עוות (רש"י קהלת יב, יג) רתת ונתלבה (רש"י תהלים קף ע, ט"ג ד"ה עותם). קרחם"ע. קרחנ. פירוש כרכום (רש"י כרכום דף לא ע"ב ד"ה דקורכמין). שבר"ח. פירוש נגר בל מחוסם (קוקים): סיינסיינא פירוש דפנה (עי' רש"י חזקוקל ג, ט). אריינדרי"א פירוש סוסבר, גד (רש"י שמות טו, לא).

הגהות וציונים

מ) [נו' הערוך ערך לגר בלוכבר יוני קורין לרוכות לתכבר] (גליון). ס) [ב"ל שמנון] (גליון). ג) דפו"ר אישא: ד) אגודה וכה"ר פעודה: ה) ס"א נוסף בצפרים (גליון) מגדל דוד: ו) [צ"ל אל"ריא פי' מפתק קרוץ ערך פתק] (גליון). ז) [בתוספה אלרוכ' רבה אתא מתרשין וכ"א בערוך ובכ"ר] (גליון). ח) פי' רומה (גליון): ט) נד"ל בשוכבות (בארות המים): י) נד"ל אינן מעגנות (באה"ס): כ) [צ"ל פת בחומץ] (גליון). ל) [לחוקיך יפת" בסמוך (באה"ס): מ) בערוך ד' בנוכ' קורטמא דחדי. ובזה מובן דברי רש"י (רש"ש): נ) [צ"ל דאפטרינן (באה"ס. וכ"ה בדפו"ר):

עין משפט
נר מצוה

ד א מי"ל פ"ל מהלכות עעות הלכה טו:
ד ב מי' פ"ל מה' סנהדרין הלכה טו:
ד ג ד ה מי' שם הלכה יא:
טור"מ ח"מ סי' ס"ו:
סמע"מ ס"ק ס:
ד ו מי' שם הלכה ט:
ד ז מי' שם הלכה יח:
ד ח מי' שם הלכה יט:
ד ט מי' שם הלכה יא:
טור"מ ח"מ סי' כמ:
ד י מי' שם הלכה יח:

ליקוטי רש"י

תאלא. הקלים נעשות מין תמרים שנקרא בלשון אמרי מלא"ר (שבת קיד.). הקלים קנעים (ביב כב.). לדבר אחר. לגרעת ומנחות נגעים (לעיל נז.). לגרעת שהתחדיים מנוגעים הם (שבת קכט.). אבוי אמרי. עי' נמלים ביבה כב.). יבוראה. לגיתה. הלא שמנון. (עי"ז יב.). מאשרון. מחמאקות בה כמו אשרי (תהלים קיט, ו). ליא מתפנק. לחיק מרבות. לא מטמטמא על הלב הכל לבמה (בחובות יב.). אש בדבר. מלויה בלבו"ל (בכרכות לב.). דשתיראה. מבטל דמשוי מתנה אל קלות שיתבן בתנור יש עדשים ולפי שהן מתוקין יותר מלפי נתן הם סוגר חזק ולן עדמנו טוב ומתוקן אלא כמוהן. (עי' יז). בעלי ראתן. מרק הם לו מגוהו (בחובות נז.). אלפים יותר מלפי שהם לבם נכון מתוקן כדאמר בכתובות (נז:) (נדה לו.). עניות. שגרונות. קרקע"ל בלע"ז קרקס"ל (שם פ:). בלע"ז קרקס"ל (שם פ:). קפיוא. כלי מתוקן הם. לגם. לגם ובלע (ב"ב סחים סח.; ובי' רש"י מאן). הן החזירוני לגעורות. לגעורות. מוחק מוחק מוגר"ל בלע"ז לגעורות. לגעורות לתמעים. מסר קיא. אבל ועבד. מסר לגעוד מתמים אחר מאכל מוכנו (שבת קכט.). מרבדיות. מוקפת הלב. אלילגדל"ל בלע"ז אלילגדל"ל בלע"ז ממעטין אין לחוק אלילגדל"ל בלע"ז אלילגדל"ל בלע"ז. כשורת. הלכה כשהיתה מרגיש מתוקן ומתוקן לחוק הקלקוק כשהיתה יוקר ממנו (שבת קיז.).

מסורת הש"ס
עם הוספות

מ) (מ"ז ע"ב). נ) תוספות י"ז. ג) כרסות לב. ד) [קדושין לח: ד"ה ל"ן]. ה) [תוספות מגן: נדה יח. קיח.]. ו) [מגן ד"ה רבה קמיג]. ז) [מגן ד"ה רבה ס"ק לד. ס"ק]. ח) [מע"ש תוס' ד"ה מו: ד"ה לפמוקן].

גליון הש"ס

גמ' אבל שלש שלש ושתה שלש וכו'. עי' נדה דף כד ע"ב תד"ה אמלוגו:

תורה אור השלם

א) לִבִּי סָחֲרַרוּ עֲזָבוּנִי כֹּחִי וְאוֹר עֵינַי גַּם הֵם אֵין אִתִּי: [תהלים לח, יא]

ב) עָנָה בְדֶרֶךְ כֹּחִי קִצַּר יָמָי: [תהלים קב, כד]

ג) כִּי כֻלּוֹ בְּיָגוֹן חַיַּי וּשְׁנוֹתַי בְּאֲנָחָה כָּשַׁל בַּעֲוֹנִי כֹּחִי וְעַצְמוֹתַי עָשֵׁשׁוּ: [תהלים לא, יא]

לעזי רש"י

פרשוייר"ר פירוש מעגל. כלי שמגבלין בו מת המפר (עי' רש"י שמות ל, לה): קרנפא. פירוש עוקץ. עוות (רש"י קהלת יב, יג) רתת ונתלבה (רש"י תהלים קף ע, ט"ג ד"ה עותם). קרחם"ע. קרחנ. פירוש כרכום (רש"י כרכום דף לא ע"ב ד"ה דקורכמין). שבר"ח. פירוש נגר בל מחוסם (קוקים): סיינסיינא פירוש דפנה (עי' רש"י חזקוקל ג, טז). אריינדרי"א פירוש סוסבר, גד (רש"י שמות טו, לא).

הגהות וציונים

מ) [נו' הערוך ערך לגר בלוכבר יוני קורין לרוכות לתכבר] (גליון). ס) [ב"ל שמנון] (גליון). ג) דפו"ר אישא: ד) אגודה וכה"ר פעודה: ה) ס"א נוסף בצפרים (גליון) מגדל דוד: ו) [צ"ל אל"ריא פי' מפתק קרוץ ערך פתק] (גליון). ז) [בתוספה אלרוכ' רבה אתא מתרשין וכ"א בערוך ובכ"ר] (גליון). ח) פי' רומה (גליון): ט) נד"ל בשוכבות (בארות המים): י) נד"ל אינן מעגנות (באה"ס): כ) [צ"ל פת בחומץ] (גליון). ל) [לחוקיך יפת" בסמוך (באה"ס): מ) בערוך ד' בנוכ' קורטמא דחדי. ובזה מובן דברי רש"י (רש"ש): נ) [צ"ל דאפטרינן (באה"ס. וכ"ה בדפו"ר):

עין משפט
נר מצוה

ד א מי"ל פ"ל מהלכות עעות הלכה טו:
ד ב מי' פ"ל מה' סנהדרין הלכה טו:
ד ג ד ה מי' שם הלכה יא:
טור"מ ח"מ סי' ס"ו:
סמע"מ ס"ק ס:
ד ו מי' שם הלכה יח:
ד ז מי' שם הלכה יט:
ד ח מי' שם הלכה יא:
טור"מ ח"מ סי' כמ:
ד י מי' שם הלכה יח:

ליקוטי רש"י

תאלא. הקלים נעשות מין תמרים שנקרא בלשון אמרי מלא"ר (שבת קיד.). הקלים קנעים (ביב כב.). לדבר אחר. לגרעת ומנחות נגעים (לעיל נז.). לגרעת שהתחדיים מנוגעים הם (שבת קכט.). אבוי אמרי. עי' נמלים ביבה כב.). יבוראה. לגיתה. הלא שמנון. (עי"ז יב.). מאשרון. מחמאקות בה כמו אשרי (תהלים קיט, ו). ליא מתפנק. לחיק מרבות. לא מטמטמא על הלב הכל לבמה (בחובות יב.). אש בדבר. מלויה בלבו"ל (בכרכות לב.). דשתיראה. מבטל דמשוי מתנה אל קלות שיתבן בתנור יש עדשים ולפי שהן מתוקין יותר מלפי נתן הם סוגר חזק ולן עדמנו טוב ומתוקן אלא כמוהן. (עי' יז). בעלי ראתן. מרק הם לו מגוהו (בחובות נז.). אלפים יותר מלפי שהם לבם נכון מתוקן כדאמר בכתובות (נז:) (נדה לו.). עניות. שגרונות. קרקע"ל בלע"ז קרקס"ל (שם פ:). בלע"ז קרקס"ל (שם פ:). קפיוא. כלי מתוקן הם. לגם. לגם ובלע (ב"ב סחים סח.; ובי' רש"י מאן). הן החזירוני לגעורות. לגעורות. מוחק מוחק מוגר"ל בלע"ז לגעורות. לגעורות לתמעים. מסר קיא. אבל ועבד. מסר לגעוד מתמים אחר מאכל מוכנו (שבת קכט.). מרבדיות. מוקפת הלב. אלילגדל"ל בלע"ז אלילגדל"ל בלע"ז ממעטין אין לחוק אלילגדל"ל בלע"ז אלילגדל"ל בלע"ז. כשורת. הלכה כשהיתה מרגיש מתוקן ומתוקן לחוק הקלקוק כשהיתה יוקר ממנו (שבת קיז.).

והקוח דם למטה כפלים תנא כשם שקשה למטה כפלים כך יפה למעלה כפלים אמר רב פפא

דקתני אין בדבריו האחרונים כלום. מיימון הלכות ד"ק ה"ב ליה למימר הרי אלו יכתבו ויתנו א' מי דיק מלבא מנא לן דלרך לנדקן פעם אחת דהוה משמע מתמיהים מיהא עד שעמדה: **ובמי** אמר רבי יוחנן הכי והא[a] אמר שמואל[b] שחט בו שנים כו'. וה"מ הנמת דמנדמי ליה לאחזו קורדיקיון מקצי ליה מתני' דקתני מי שהיה קורדיקיון ואמר כתבו גט לאשתי ואחזו קורדיקיון כתבו גט שיש ואמר כתבו מהר אלו יכתבו ויתנו י"ל דהא פשיטא דכשאר שאמר כתבו אלו דעתו לילוחת אלו ולא דמי לאחזו קורדיקיון אבל קודם שיכתוב ויתנו[c] יתמלא ויתקלקל ועל שעת מתיב דקתני אלו לגמרות לאחזו קורדיקיון וקשה לרבי יוחנן דאמר אין מוחפין ונותנין עד שיתפשה הקשה הרב רבי אלנאן דאמר פרק לרבי יוחנן ליש לקים נמי מיקמי דהא אמרינן לה דעתא דליש לקים לה מאחזו קורדיקיון מסוס דסמיה (ה) בדיה לאלתר ולא לקיים אלא לכשישתפה בבמאי קמיפלגי ר"ל דמדמי ליה לישן ור' יוחנן מדמי ליה לשוטה ור' יוחנן נמי לדמיה לישן ישן לא מחוסר מעשה האי מחוסר מעשה הוא ור"ל נמי נדמייה לשוטה שוטה לא סמיה בידן האי סמיה בידן [b] בישרא סומקא אגוורי וחמרא מרקא ומי אמר ר' יוחנן הכי [c] והאמר רב יהודה אמר שמואל [d] שחט בו שנים[e] או רב שנים ורמז ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו ותניא [f] ראוהו מגויר או צלוב על הצליבה ורמז ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו הכי השתא התם דעתא צילותא היא וכחישותא הוא דאתחילה ביה הכא דעתא שגישתא היא ומי אמר שמואל הכי והאמר רב יהודה אמר שמואל [g] שחט בו שנים או רוב שנים וברח מעידין עליו ואי ס"ד הי הוא אמאי מעידין עליו [h] אמרי הי הוא וסופו למות אלא מעתה יהא גולה על ידו אלמה תניא [i] שחט בו שנים או רוב שנים ה"ז אינו גולה הא איתמר עלה א"ר הושעיא [j] חיישינן שמא הרוח בלבלתו אי נמי הוא קירב את מיתתו מאי ביניהו [k] איכא ביניהו דשחטה בביתא דשישא ופירכס אי נמי דשחטה בברא אלא פירכס: נשתתף ואמרו לו נכתוב גט לאשתך אי נמי שיחיא דלאו אי נקטיה אי נמי שיחיא דהן הן נקטיה א"ר יוסף בר מניומי אמר רב נחמן ליה בסיורונין נקטיה [l] דאמרינן דהן הן ותרין לאו ותרין דהן הן ותרין לאו ותרין דהן הן ותרין לאו ותרין

אלא בפירי. אין לפרש שמוקלין בו לוה רוצה פירי על ימות הגשמים בימות המשיח לא מיקבע לוה ומאחר דבר זה נעגין אחר אלא שמוקלין לו לוה עלקוחו לו מן הלוקח:

אמר רב יוסף מאי קמ"ל תנינא דשתתף כו'. תימה לר"י מלדבר דמיקמי ליה מתני' כיון דאינו מחלק בין אלם לחרש דלמה לי יכול לדבר מתוך הכרכה בהכרכה סני ואומר לי' דבר ומלי דמחרש לי סני בהכרכה אע"פ שמתפרנ לו נכסוב לו לפסוק לו בהכרכה ומרכין בראשו ומקבל אלם בין לאחרש בין לאלם ומדקרן אלם ג"פ נלו וכן אלם דמעמד כי יוסף הכרכה אלם לכתיבה דחרש כמו אלם ע"י הרכנה וכיר אמנין ומעמד ולא יכל לו מוחיים לוסים בנכסים בנו הדין חרש אלמוהו בנכסה דהוא מכין בנוב אלם אלם אלמוהו בנכסה והרכין בראשו אינו מוחל לוסי:

אמר רבי זירא אי קשיא ר'. מימה לר"י דמעמד דפריך לר' כהנא מדקאמר יכל לדבר מתוך הכרכה ומאמלי לי פריך ממתניתא דהכי יכול לדבר ע"י הרכנה ואור"י דמתניתא לי קשיא לי דתניא לי דמתניתא לי לגיד ע"י הרכנה ואור"י דמתניתא לי קשיא לי דתניא לי דמתניתא לי לגיד לי לגיד לי לגיד

א נמי דברבי יצחק. מאי נמי דייק עולמית לכדרבי יצחק בפרק מרס (יבמות קיג:) דקאמר התם אף אנן נמי תניא (3) כדרבי יצחק דייק מדקתני עולמית גבי נתפתה ולא תני גבי נתפתה דייק מדקתני עולמית תחריוהו אנתפתה ונשמעה הא דקתני ליה מרס דאמוראי אפי' יכול לדבר ע"י כתב ואנתפתה לכדרבי יצחק ורב פפא דמי דמ"מ מיכא לגמיר ולא מתא עולמית אלא לכדרבי יצחק גרירה: **הכא במאי עסקינן דא"א אמר תנו.** וא"ש וכי לא ידע איקפה לו עד שיאמר מהו מיעבי ליה דמקמי מתלה דסיפא כרבי יוסי דקתני עד שיאמר לסופר כתוב ולא קתני עד שיאמר מהו מי"ל דהתמקר סבר דלהכי לא תנא עד שיאמר מהו משום דכבר שמעינן ליה מדייקא דרישא דקתני כתבו מעמא מי אמר תנו ותנין ולהכי אשמעינן דסיפא דכתבו לו מהני אע"פ שאמר לסופר כתוב ונעשמע דרישא דקמפרש לדסיי לו מהני מה שעשו אחרים בלשון כתוב מהני דמעלי לה מימסקן לשנים ולא מהני עד שיאמר לסופר כתוב ולעולם תמונו ופכיך עד שיאמר מהו מיעבי ליה דכיון דלא שמעינן ליה אלא מדייקא דרישא הוה ליה מימסקן בסיפא בהדיא דמ"מ עד שיאמר תנו: **הכא במאי עסקינן דא"א אמר לה"ה.** ה"ק מימה וכי לא ידע איקפה לו עד שיאמר לו מיבעי ליה ועוד דאי בלא מאמר לא מצלא מאי אירייא כתבו תנו ממי לא מהני אי"ל דהשתא מוקי רישא בכל עניין דאמר לו מי פמר לשלשה ומשום שלשה נקט כתבו דהא סה אחר תנו ותנין ולהכי לא מצי למימני בסיפא עד שיאמר לשלשה דהא בשלשה ממי מיירי דכתבו לו מהני אפי' בשלשה ומ"מ פריך דה"ל למימני בסיפא ולעכרם בהדיא עד שיאמר לשלשה תנו: **הכא במאי עסקינן דא"א אמר אמרו.** פלוגתא דעתא דלא מעקרה לעד שיאמר אמרו מיבעי ליה דיעתא ליה למיעקר דומיא דרישא שהבעל מלוה לעדים עצמם לעשות אגל אומר אמרו לאחרים שיאמרו לעדים לעשות וא"ל שהשתא דמוקי לר' יוסי אמאי לא מעקר לעדים לעשות וא"ל שהשתא דמוקי לר' יוסי אמאי לא מעקר נקט כתבו ועוד דין דכתבו לו דוקא והוא הדין מי נמא דהוא נמי אמרו ומיהי אפיר סיפא לא שיאמר לסופר כתוב כו' ויש לומר דלא תפ לגמיתי מרו המסיפא דהכי מקן לקמן[6] אמר לגמיס הוא מגבא כתבו ומה שמעינן דהוא הדין מי מדלא תנא עד שיאמר תנו:

[6] והתרגן שנאין שתי אחיות פיקחות אחת שתי אחיות חרשות אם שתי אחיות חרשות אחת פיקחת ואחת חרשת וכן שתי אחיות חרשות שנואות לשני אחין פיקחין אם לשני אחין חרשין אחד פיקח ואחד חרש הרי אלו פטורות מן החליצה ומן היבום ואם היו נבריות יכנסו ואם רצו להוציאין[7] יוציאו[8] אלא מחוורתא כדשנין מעיקרא. אמר רבי יוחנן חלוקין עליו חבריו על רשב"ג אמר אביי אף אנן נמי תנינא [2] נשטות לא יוציא נתחרש הוא או נשתטה לא יוציא עולמית מאי עולמית לאו אע"ג דיכול לדבר מתוך הכתב אמר רב פפא אי לאו דאשמועינן ר' יוחנן הוה אמינא רשב"ג לדרושי טעמא דת"ק הוא דאתא ומאי עולמית אע"ג דחזינא ליה דחריף אי נמי לכדרבי יצחק [3] דא"ר יצחק דבר תורה שוטה מתגרשת מדי דהוה אפיקתא בעל כרחה ומה טעם אמרו אינה מתגרשת [4] שלא נתרגו בה מגרגש הפקר: **מתני'** [5] אמרו לו בכתוב גט לאשתך ואמר להן כתובו אמרו לסופר וכתב ולעדים וחתמו אע"פ שכתבוהו וחתמוהו ונתנוהו לו וחזר ונתנו לה הרי הגט בטל עד שיאמר לסופר כתוב ולעדים תחתמו[6]: **גמ'** טעמא דלא אמר תנו הא אמר נותנין מני ר"מ היא דאמר מילי מימסרן לשליח אימא סיפא עד שיאמר לסופר כתוב ולעדים חתומו אתאן לר' יוסי דאמר [6] מילי לא מימסרן לשליח רישא ר"מ וסיפא רבי יוסי אין רישא ר"מ וסיפא רבי יוסי אמר כולה רבי מאיר היא והכא במאי עסקינן דלא אמר תנו א' הכי עד שיאמר תנו מיבעי ליה אלא הכא במאי עסקינן דלא אמר לבי תלתא א"ה עד שיאמר לשלשה מיבעי ליה אלא כולה רבי יוסי היא והכא במאי עסקינן דלא אמר אמרו א' הכי עד שיאמר אמרו מיבעי ליה ועוד [7] מי מודה רבי יוסי באומר אמרו [8] והתנן כתב סופר ועד כשר [9] ואמר רבי ירמיה התם סופר שנינו ואמר רב חסדא מתניתין מני ר'

שני אחין חרשים. כיון דסס מרסים לא מיכפת לה מעמתיהן אם הן (ה) אחמ[7] פקחות דמ"מ הס לא כמהן מרמיה: ובן שתי אחיות חרשות. לא מיכפת לן בפקחות אל בעלים דהן לא נכנסו אלא כדרמיה ליפוך פטורות מן הליצה[8] ומן היבום: **ואם היו נבריות.** פטורות מן הליצה[9]: **ואם הוי נבריות.** ומת אחד מהן הסני אינו יכול לחלוץ מפני שהוא מרס לו שהיא מרסה אינה יכולה לחזור ממן ומאי יכמי[10] אלא יכנסו: **ואם רצו להוציאו[11].** אמרי בר יוחנן יוציאו לאחי מבן מרס ומפקע זיקה קדושי מרס אלמא היכא דאיכא ליה מאמרי מרס מפיק לן ומגיזן אמנו אחיו פקח: **כדשנין מעיקרא.** דעבלה ליה מאמרי מרס: **אלא מחוורתא כדשנין מעיקרא.** אמרי בר יוחנן עליו חבריו. לאחי' פקח ומתמה אינו יכול לגרס ולאחי' יודע לכתוב ולא מיכפת לן מאמרי מרס מעמתיה דתמא קמא דהכי שמעינ ליה לרבי יוחנן דמיפלג עליה: **נשטות.** היא מעמיסה: **לא יוציא.** אמור לחולשה ואע"פ שנתרגל ומתרגלה יוצאה לאפיה לא בעינן דעתה שהרי יוצאה לרגוזה ושלא לרגוזה[2] היכא דעבטת אמור רבנן לא יוציא דעינן שאינה יודעת לשמוח שעמוס יהנו הם בקבר בזעות וכן מפרש לקמן: **ואע"ג דחריף.** אין אין רישא ר"מ אמר לה אמר ר' יוסי אמר אביי אי נמי דאמר לה אמר ר' יוסי אמר בולה ר"מ, מ"א ע"ב אמר (גליון) עייש שכן מצא בבריי אחר. אבל בבמ"ר בהבון הוא דל"ג. יאין רישא ר"מ אמר. ר' יוסי אמר. בראשונים ל"מ כאן אביי ורבא: [3] נדא"ר אחזיות. (גליון) מ"ב. ועי' רש"ש: [4] נדא"ר בבגן (באה"מ): [5] נדא"ר (באה"מ): [6] נ"ל אומ' (דפוס). ובכ"י בר"ש: [7] נ"ל הר.

לקיבוצי רש"י

שני אחין חרשין וכו'. דמשלחין שון כן אחן פקחות בן אחן חרשות פקחת אחת פקחת ואחת חרשת שהרי מיכפת לן בפקחות בכמיתה וכן אפי' בכמיתה הן אינן מקפחין לא שיהן אינן יודע לכתוב ולא מיכפת לן אלא בחרשות שהרי אינן יכולות לכתוב ולא מיכפת לן אלא בחרשות ומיכפת לן בפקחות בכמיתה ויוקפת הוא דשוה לחרשות אינן מקפחין לא אינן מקפחין לא אינן מקפחין לא

ר' יוסי היא. הלכך ליכא למימרא לחומרא דאילו לר' מאיר איכא למימרא דלמא אזמין דאמר לפנים אמרו לפלוני ופלוני ופלוני ויתקמנו ואזלו הני שלוחי ומיית לסופר דסופר ומתחמנו ליה בלא דעת הבעל דלא ר' יוסי ליכא למימרא דאיכא מי שאחזו בו יכולת סופר ומשום כיסופא דסופר חיישי ומתחמנו ליה ובעל לא אמר הכי אלא מחוורתא ריש א"מ וסיפא ר' יוסי. רב אשי אמר כולה ר' יוסי היא ולא מבעיא קאמר לא מבעיא היכא דלא אמר תנו אלא אפי' אמר תנו[מ] לא ולא מבעיא היכא דלא אמר לבי תלתא אלא אפי' אמר לבי תלתא[מ] לא ולא מבעיא היכא דלא אמר אמרו אלא [נ]אפילו אמר אמרו נמי לא תניא כוותיה דרב אשי כתב סופר לשמה וחתמו עדים לשמה אע"פ שכתבוהו וחתמוהו ונתנוהו לו ונתנו לה הרי הגט בטל עד שישמעו קולו שיאמר לסופר כתוב ולעדים חתומו ושמעו לאפוקי ממ"ד מודה ר' יוסי באומר אמרו קולו לאפוקי מדרב כהנא אמר רב: **מתני'** [ז]זה גיטך אם מתי זה גיטך מחולל זה זה גיטך לאחר מיתה [ח]לא אמר כלום [ט]מהיום אם מתי מעכשיו אם מתי[י] ה"ז גט [כ]מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט ומת ומת חולצת ולא מתייבמת [ל]זה גיטך מהיום אם מתי מחולל זה ועמדה והלך בשוק וחלה ומת אומרין אותו אם מחמת חולי הראשון מת ה"ז גט ואם לאו אינו גט: **גמ'** אלמא אם מתי כלאחר מיתה דמי והדר תני מהיום אם מתי מעכשיו אם מתי[מ] אלמא אם מתי כלאחר מיתה דמי אלמא אם מתי שתי לשונות משמע דמעכשיו ומשמע כלאחר מיתה אמר לה מהיום כמאן דאמר לה מעכשיו דמי לא אמר לה מהיום כמאן דאמר לה לאחר מיתה דמי: זה גיטך אם מתי אי הכי אמאי לא אמר כלום: אמר רב הונא וחולצת והא לא אמר כלום קתני לא אמר כלום דאמירא לעלמא וליבם נמי אסירא והא מדסיפא חולצת מכלל דרישא יבומי נמי מיבמה מתני' כרבנן ורב הונא (ס) דאמר כר' יוסי[מ] דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו אי רבי יוסי חליצה נמי לא תיבעי ו"ת מספקא ליה לרב הונא אי הלכתא כר' יוסי אי אין הלכה כר' יוסי ומי מספקא ליה [נ]והא רבה בר אבוה חלש עול לגביה רב הונא ורב נחמן א"ל רב הונא לר"נ בעי מינה מרבה בר אבוה הלכה כרבי יוסי או אין הלכה א"ל טעמא דרבי יוסי לא דענא הלכה איבעי מינה א"ל אי בעי מינה הלכה וטעמה דרבי יוסי אנא אמינא לך בעי מינה א"ל הכי אמר רב הלכה כרבי יוסי לבתר דנפק א"ל היינו טעמא דרבי יוסי דקסבר זמנו של שטר מוכיח עליו אלא[מ] מספקא ליה אי

ומשום כיסופא דסופר חיישי ומתחמנו ליה. הוה מצי לפנויי מין דאמר מר כסר דקדק דגלא[מ] מם לחזור לדלמהיך ומכלל (לעיל מז.) אלא לפי שכבר דקדק דגלא[מ] מם לחזור לדלמהיך

לא מבעיא היכא דלא אמר לבי תלתא כו'. לא מבעיא קמא אתי אפי' ל"א מקמור לא מבעיא אלא אפי' אמר תנו אלא אפי' אמר לבי תלתא אלא אפי' אמר לבי תלתא אלא אפי' אמר לבי תלתא

אי א"ר יוסי בעל פה. אם מקבל בדבורו הוכחת זמן הבטר כיון שאין כתוב בו מיהוס: **לרבא** פשיטא ליה. מכאן קשה על רש"ב דפי' בית ונחלין (ב"ב קלו.) גבי בני מעיירא דבא נחמן דהתקנתא מהו מ"ל מעשה הקנתא אינו צריך ופי' רש"ב היינו לא כר' יוסי והכא משמע דסבר דבא כר' יוסי ואורי"י דבסתם מיירי באין כתוב זמן בשטר ותמוקקם כר' יוסי:

אמר רב הונא גיטו במתנתו מה מתנתו כו'. פרש"י ור"ח מה מתנה שכיב מרע בלא שום תנאי מחוך לף גיטו נמי אם עמד מחוך ממילא בלא שום תנאי ומסיק דרבה דהתקנתא בלא שום תנאי ר"ל דבא מחוך דמיון דאם עמד מחוך וכי מייתי הוי גיטא אמרי יש גט לאחר מיתה כמו מתנה שאינה מלא עד לאחר מיתה דומיא דמתנה אם מחוך אם לא אין לתקנות לפירוש דמיון דבסתם אם עמד מחוך מה נרע דאמרי' לאיתוי מהיום אם מת מעכשיו אם לא אמר רב הונא גיטו כמתנתו מה מתנתו אם עמד חוזר אף גיטו אם עמד חוזר. פי' מתנתו דש"מ אע"ג דסתמא קא אזיל ולא פירש אם מחוי אם עמד בחליי מתנתו בטלה דאגן סהדי דלא נתן אלא מחמת מיתה לא אם יבריא אף גיטו נמי אע"ג דהויב לה בסתמא ולא פי' אם מחוי אם עמד חוזר שלא נתן לה אלא ע"ד מיתה לא ע"ד שיבריא:

עין משפט נר מצוה

לה **א** מיי' פ"ט מהל' זכייה ומתנה ה"ד סמג עשין סב טור"ש ח"מ סי' כ"ז סעיף ב:

לו **ב** מיי' פ"ב מהל' גירושין הלכה יז סמג עשין נ טור"ש אה"ע סי' קמ"ח סעיף ט:

לז **ג** מיי' פ"ט מהל' זכייה הלכה ח סמג עשין סב טור"ש ח"מ סי' כ"ז סעיף ב:

תוספות רי"ד

דין לאפוקי מדר' יוסי דאמר דמנו של שטר מוכיח עליו; מתני' דהיי זה מיהוס מהיום אם מתי מחולי זה ועמד וחלך בשוק חולה ומת אומרין אותו אם מחמת חולי הראשון מת הוי גט ואמר רב הונא גיטו כמתנתו מה מתנתו אם עמד חוזר אף גיטו אם עמד חוזר. פי' מתנתו דש"מ אע"ג דסתמא קא אזיל ולא פירש אם מחוי אם עמד בחליי מתנתו בטלה דאגן סהדי דלא נתן אלא מחמת מיתה לא אם יבריא אף גיטו נמי אע"ג דהויב לה בסתמא ולא פי' אם מחוי אם עמד חוזר שלא נתן לה אלא ע"ד מיתה לא ע"ד שיבריא:

מסורת הש"ס עם הוספות

מ) תוספת ב: [נקמן ס"ב ע"ז ב:]. **נ)** תוספת ב: [נקמן ע"ז ב:]. **ס)** תוספת ב: [תוספתא ס"ב ס"ח]. **ע)** תוספת ב"ג ע"ב ע"ז:. **פ)** קידושין [נקמן ע"ז:]. **צ)** נקמן ע"ז:. **ק)** [נקמן ע"ז:]. **ר)** ב"ב קלו:. **ש)** [ב"ב קלו ע"א.]

הגהות הב"ח

(ל) רש"י ד"ה בלא מעמנתו וכו' והוא אמר אם מתי מחולי זה:

הגהות וציונים

ד) ר"ל **שאמנון** [(רש"ש).] **ה)** נדפ"ב **שמעוני** [(באה"ש).] **ג)** ר"א **רבי מאיר** הוא [(גליון).] **ד)** שיין לתוס' (גליון). **ה)** כן הגיה [(גליון) והבהריי והיולד] ובכל הסוגיא, ועי' מגדל דוד שפירש הנוסח הישן למלאכת שלמה שהארוך: **ו)** שיין לדף עג ע"א (גליון):

ליקוטי רש"י

ה"ז ניבך וכו' אינו גט. לכיון לא אמר מעכשיו משמע לאחר מיתה ומה שכן גט אינו מועיל לאחר מיתה ומה שכן גט אינו מועיל לאחר מיתה ומה שכן גט אינו מועיל

מתורת חש"מ
על הוספות

6) כתובות ג. ב"מ מח: יבמות ז. ק. לעיל לב. **7)** תוספתא רפ"ט ב"מ ע"ש. **8)** בנהגהות יז: לעיל לב. **9)** כתובות מו. פס. **10)** כתובות מז. לעיל כה. **11)** [ש"ל נ:]. **12)** בתוספות שם, **13)** ע"ב ד"ה אמר. **14)** עד. **15)** [וש"ע תוס' כתובות מז: ד"ה נ:].

הגהות וציונים

16) הראשונים וכתי"י ופל עליה ביה, וכמו בסמ"ק. **17)** בכתי"י **דרבא**: **18)** אגודא פי' כמו על כל נדחויו ובן בפי' הגהות. ערוך (גלוין). **19)** ר"ל **אפקינהו** (דפו"ר). **20)** רי"א אלכסדרי וכתי' **יהבית**: **21)** ר"ה אלכסדרי ובפו"ר ורש"י על הר"ף. **22)** ר"ל **לה** גט: **23)** ר"ל כיון (באה"מ, וכ"ה בכתי"י: **24)** נדפ"ל **קשה** (באורות המדום).

לקיקוני רש"י

אדבתא. דרבנן מקדש. מלה נדמה מתוס. וכפ' מהרי"ל וכמ"ל קמ"ב נ:. **דרבא.** ובכ"י יש ק"ן. כל המקדש אשה עד עצת אביהנ"ל ממני שיהא מקדשת אשה ויהיו בעלים בין דברי חכמים ס"ע. ניסן שהכשירו חכמים (כתובות נ.). ודכון אמוד לא ליטול קדושין מעצמו אלא קדשה ד"ל זה שהרי מעמת חכמים אלא וסס אלא חכמים מקדושין אלו (רשב"ם ב"ב מח.). **ואפקינהו רבנן.** על ידי גט זה לקדושין מיהו דאוריתא לעמות קדושין מתנה לאפרע דהקדר ד"ל הקדר (רבמות שם). כשיבא גם מה לחכמים (כתובות שם). **תינה** דקדיש אבל אם לא לעמוד אלא לאפקעינהו דאוריתא לעמות מתנה אלא לעמוד לאפקעינהו לקדושין דהו מעמת מתנה דהקדר ד"ל הקדר (רבמות שם). וכ"ל הקדר ד"ל הקדר בכל ממון ולאילו קדשה בגמל ומחמס דמיה לזו הוו קדושין (ב"ב שם). **קדיש בביאה.** מלי אלקמנא אלא לעמוד אלא ביאה אלא מלי שויה (רבמות שם). מלי הקדר ד"ל הקדר אלא לעמוד אלא מלי אלקמנא ומעקרא אלא כגמלא ע"י בגמל כל ממון אל סמגנו מלמנו ומחמי דמיה לזו הוו קדושין (ב"ב שם). **קדיש בביאה.** מלי אלקמנא אלא לעמוד אלא מלי שויה (רבמות שם). מלי הקדר ד"ל הקדר אלא לעמוד אלא מלי אלקמנא ומעקרא אלא כגמלא ע"י בגמל כל ממון אל סמגנו מלמנו ומחמי דמיה לזו הוו קדושין (ב"ב שם). **אפי' פי עבד אפי' ע"פ שפחה חוץ משפחתה מפני שלבה גם בה בשפחתה.** מה היא באותן הימים רבי יהודה אומר כאשת

מתנתו מתנה. אם מת מתולי אחתר דהא אמרת לאו עמידה היא וגבי בן דמתני' הוא דבעינן אומדנא דמשום דמתולי זה קאמר לה: **א"א סבירא להו הא דרב הונא.** דיהיה אלא אמר לה אם מתי אבדיל דקאמר דהלך לאו ממש אלא על משעבוד לו אם כן אפשרית לגרוע אומדנא ולהכי קאמר קמ"ל דהלך על משעבוד כו': **מאי שנא רישא ומ"ש סיפא.** מרובלמש מאבדה טעמא דבה אילכה דאבאלרי אי אבדה אמר מתולי זה אבל בסיפא לה אם לא יעמוד קאמר והרי לא עמד אלא אם מעמד בן ע"ר אחולי בן ע"ר דבר אחר אבל גמרא אלו אינו אומר מתולי זה אלא בכולא מעמד אלא אם אינו אומר מתולי זה אלא בכולא מעמד ליה

איתיביה רבינא לרבא אם אא"א אמנותא מחולי זה

ונפ"ל עליו הבית. מיתה מלי מקר ליה רבינא לרבא מגנו לא אית ליה לרבא בפרק קמא דכתובות (דף נ:) לגיטא קמא אסוא עיקר דמנוסה בהטלה (לעיל דף לב.). אלין טענא אלא בגיטין דמעמדר אמס**[1]** משום טעמא ומשום פרוטות ומלי מהדר ליה רבא ומי אמר מריש אלאו ליא אלא אלא אם אמר לא אלא אם אמר לא אלא אם אמר ל

מד א מיי׳ פ״ו מהלכ׳ גירושין הלכה ז׳ סמג עשין נ׳ טור ש״ע אה״ע סימן קמט סעיף ג׳:

ראוה המגרש לא אסתו ואנה עמו בפונדקי ונכסומן מיימי לה ה״ס נתיחיסה עמו בפלילה כדמתמנע הכמ׳: **נתן** ד״ה בספים חוישישן משום זנות. אף אפילו ראוה שנבעלה אין שנין לבו חוישין פרש״י דמזנות אין חוישין ללכלוכה כבר נבעלה שהרי היא גרושה ותרומה לו מיפקלא בה כהן אלא בכיאה שנבעלה לכותי אמר ר׳ יוסי אמר אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה ה״ק ראוה שנבעלה חוישישן משום קידושין נתן לה בספים חוישישן משום זנות דאמרי׳ באתנגה נתן לה ואין חוישישן משום קידושין רבי יוסי בר׳ יהודה אומר אף בזו חוישישן משום קידושין כמאן אזלא הא דאמר׳ רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן מחלוקת בשראוה שנבעלה אבל לא ראוה שנבעלה דברי הכל אין צריכה הימנו גט שני כמאן כדברי הכל מתקיף לה אביי מידי בספים קתני אלא אמר אביי ה״ק ראוה שנבעלה חוישישן משום זנות ואין חוישישן משום קידושין ר׳ יוסי ברבי יהודה אומר אף חוישישן משום קידושין כמאן אזלא הא דאמר רבה בר בר חנה אא״ר יוחנן מחלוקת בשראוה שנבעלה אבל לא ראוה שנבעלה דברי הכל אין צריכה הימנו גט שני כמאן כר׳ יוסי בר׳ יהודה מתקיף לה רבא א״כ מאי אף אלא אמר רבא ה״ק רבי יוסי בר רבי יהודה אומר אף לא ראוה שנבעלה חוישישן משום קידושין כמאן אזלא הא דאמר רבה בר בר חנה אא״ר יוחנן מחלוקת בשראוה שנבעלה אבל לא ראוה שנבעלה דברי הכל אינה צריכה הימנו גט כמאן דאי׳ דלא כחד: מה היא באותן הימים דבר יהודה אומר כאשת איש לכל דבריה ר׳ יוסי אומר מגורשת ואינה מגורשת: תנא ובלבד שימות ולכי מיית הוי גיטא והא קימא לן דאין גט לאחר מיתה דבר יהודה אומר מעת שאני בעולם: תנו רבנן ימים שבינתים בעלה זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה ויורשה ומטמא

כאשת איש. והבא עליה במזיד מתנק ונסוגג בתעלת ואע״ג דמת מאותו חולי לפי שלא גירשה אלא שמוך למיתה. ובגמ׳ מוקי לה בחומר לה בתמיכת הגמ׳ הרי זה ונתבגרה בי מעת שאני בעולה אם מתי הלכך רבי יהודה סבר שמוך למיתה וכשמוך מיימי לה אסתם אים הרבי יוסי סבר מכי יסבר מכי יסבר לה גיטא כל שעתא מסקפקא בה במעת שאני בעולה הלכך פסיקא היא לחומר ובעלה בחסם מלי׳: **גמ׳ בדבר אחר.** בתמיכת: **וחוישישן משום זנות.** שמא בא עליה. ולקמן פרק חלק מקשה: **ואין חוישישן** שמא בעל לאם קידושין ולגירשה בגו שני: **מאי קאמר.** קתני אין חוישישן שמא נתעבר בעל ולכן עשה והדר מני ומוסיפן מאוס זנות: **חוישישן משום קידושין.** ולגירשה גבו אין מאוס קידושין ואין לכן עשה גבו יש (ג) שכבר מסרו לה קודם לכן אלא עשה קידושין הללו מלגרשן אותה גט: **נתן ד״ה בספים.** אחר בעולה: **חוישישן משום זנות.** לגומר מולין מיאס ד׳ זנות: **ואין חוישישן לקדושין.** לגגירשה גבו לחי קידושין בעל לא יהיה הכי לה אתן. והאי מוסיפן דזנות לאו דווקא דמאי מסקפא אינה מאוס כהוגה הא גרושה היא ומסקפא אלא בגירתה מה כהן לא מיפקלא אלא בגירתה עבירה כגון מומי אלל נתן ומאמר והכן מאמרכי׳ ג׳ ג׳ ב׳ מתנה לאוקן בגמנות ד׳ ב׳ ס״ל עמד מוס:

ליקוטי רש״י

באשת איש לכל דבריה. אם כבן הוא אוכלת בתרומה ואם נתנה לו לאוה מתנן (לעיל כח:). **בבעלה שנבעלה.** ב״ש אבני אלה עוסקה בעולה ומת הרגיל בעולה ומת לא אמר הרגיל בעולה לגמרי נעבל לאם קידושין בעל אמרינן בעל (לקמן פא.).

הגהות וציונים

ב) (מצינו חוישישן לקולא עכ״מ ר״ש שבתן פנא ע״א ד״ה ובפטבאן) (גליון). וע״ל ר״ש ר״ש: **ג)** ר״ה ראוה שנבעלה חוישישן משום זנות ואין חוישישן משום קידושין ר״ש ס״א, ס״ד (גליון): **ד)** בשיטות הקדמונים (מתחילה הדבר) **דאא בזנות** אלא: **ה)** אי הוינא **ה)** אי הוינא לא הוה אלא: **ו)** לא הוינא לא הוה קתני מגורשת ואינה מגורשת וחזי באשם תלוי ובלבד שימות. **ז)** אבל אי לא מת אינגלא מעלת ולאו גיטא הוא וחזיב מטלת: ופכרינן בן ר׳ יוסי דמשוי לה אשת איש ספק בן ר׳ יהודה דמשוי לה אשת איש ודלא לכי מיית הוי גיטא לא הוי בן ר׳ יוסי ומשני אמר רבה. מתני׳ בלא נתן מהיום ולכי מיית אינגלא מעלת ולאו גיטא הוא ומשני דבר יהודה סמוך לגמיתה מאי בעולה הוא בעל הלכך לגמיתה מיאל גיטא ומעיקרא אשת איש הוא ולכי יוסי סבר מעמת מתקיים מספקא לן דלמא זו אין שעה הסמוכה לגמיתה הוי גט ספק ומע״ג דחי טפי אין בגירתה: **ח)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה אבל לא ראוה שנבעלה דברי הכל אינה צריכה הימנו גט כמאן דאי׳ דלא כחד: מה היא באותן הימים דבר יהודה אומר כאשת איש לכל דבריה ר׳ יוסי אומר מגורשת ואינה מגורשת: **ט)** ובלבד שימות ולכי מיית הוי גיטא והא קימא לן דאין גט לאחר מיתה דבר יהודה אומר מעת שאני בעולה: **י)** ימים שבינתים בעלה זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה ויורשה ומטמא

מסורת הש״ס
עם הוספות

ב) [תוספתא פ״ב דגיטין ע״ב, ל״ב] **ג)** [לקמן פא.] **ד)** [תוספתא פ״ב ה״ב ה״ג] **ה)** [לקמן פא.] **ו)** [לקמן פא.] **ז)** [תוספתא פ״ב ה״ד] **ח)** [לקמן פא.] **ט)** [לקמן פא.] **י)** [לקמן פא.] **יא)** [לקמן פא.] **יב)** [נר״ מוס׳ יומנות ע״ב. ר״ש פאתמר.] **יג)** [לקמן ע. וסס].

הגהות הב״ח

(ב) גמ׳ ר׳ יוסי ברבי יהודה אומר אף חוישישן: **(ג)** ר״ה ראוה בבעלה: **(ד)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(ה)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(ו)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(ז)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(ח)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(ט)** גמ׳ ר׳ יוסי ברבי יהודה אומר אף חוישישן: **(י)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(יא)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(יב)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(יג)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(יד)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(טו)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(טז)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(יז)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(יח)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(יט)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(כ)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(כא)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(כב)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(כג)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(כד)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(כה)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(כו)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(כז)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(כח)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(כט)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(ל)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(לא)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(לב)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(לג)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(לד)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(לה)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(לו)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(לז)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(לח)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(לט)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(מ)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(מא)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(מב)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(מג)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(מד)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(מה)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(מו)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(מז)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(מח)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(מט)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(נ)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(נא)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(נב)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(נג)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(נד)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(נה)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(נו)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(נז)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(נח)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(נט)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(ס)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(סא)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(סב)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(סג)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(סד)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(סה)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(סו)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(סז)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(סח)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(סט)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(ע)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(עא)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(עב)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(עג)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(עד)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(עה)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(עו)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(עז)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(עח)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(עט)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(פ)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(פא)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(פב)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(פג)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(פד)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(פה)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(פו)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(פז)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(פח)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(פט)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(צ)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(צא)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(צב)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(צג)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(צד)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(צה)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(צו)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(צז)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(צח)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(צט)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(ק)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קא)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קב)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קג)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קד)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קה)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קו)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קז)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קח)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קט)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קי)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קיא)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קיב)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קיג)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קיד)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קטו)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קטז)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קיח)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קיט)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קכ)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קכא)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קכב)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קכג)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קכד)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קכה)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קכו)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קכז)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קכח)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קכט)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קל)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קלא)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קלב)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קלג)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קלד)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קלה)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קלו)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קלז)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קלח)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קלט)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קמ)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קמא)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קמב)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קמג)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קמד)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קמה)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קמו)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קמז)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קמח)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קמט)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קנ)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קנא)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קנב)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קנג)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קנד)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קנה)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קנו)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קנז)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קנח)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קנט)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קס)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קסא)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קסב)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קסג)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קסד)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קסה)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קסו)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קסז)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קסח)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קסט)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קע)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קעא)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קעב)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קעג)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קעד)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קעה)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קעו)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קעז)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קעח)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קעט)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קפ)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קפא)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קפב)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קפג)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קפד)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קפה)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קפו)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קפז)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קפח)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קפט)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קצ)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קצא)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קצב)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קצג)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קצד)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קצה)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קצו)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קצז)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קצח)** ר״ה ראוה בבעלה אבל לא ראוה שנבעלה: **(קצ

ומטמא לה כללו של דבר הרי היא כאשתו לכל דבר אלא שאינה צריכה הימנו גט שני דברי ר' יהודה ר"מ אומר בעילתה תלויה ר' יוסי אומר בעילתה ספק וחכ"א [a]מגורשת ואינה מגורשת[b] ובלבד שימות מאי איכא בין ר"מ לרבי יוסי אמר רבי יוחנן אשם תלוי איכא בינייהו לר"מ לא מייתי אשם תלוי ולר' יוסי מייתי אשם תלוי וחכ"א מגורשת ואינה מגורשת חכמים היינו רבי יוסי איכא בינייהו דרבי זירא [c]דאמר רבי זירא אמר רבה בר ירמיה אמר שמואל [d]כל מקום שאמרו חכמים מגורשת ואינה מגורשת בעלה חייב במזונותיה: **מתני'** הרי זה גיטך ע"מ שתתני לי מאתים זו הרי זו מגורשת ותתן ע"מ שתתני לי מיכן ועד שלשים יום אם נתנה לו בתוך שלשים יום מגורשת ואם לאו אינה מגורשת אמר רבן שמעון בן גמליאל מעשה בצידן באחד שאמר לאשתו ה"ז גיטך ע"מ שתתני לי איצטליתי ואבדה איצטליתו ואמרו חכמים תתן לו את דמיה: **גמ'** מאי ותתן ר"ב הונא אמר והיא תתן בר יהודה אמר לשתתן מאי בינייהו איכא בינייהו שנתקרע הגט או שאבד בר הונא אמר והיא תתן [e]אינה צריכה הימנו גט שני בר יהודה אמר לשתתן צריכה הימנו גט שני ותתן נמי גבי קידושין כי האי גוונא דתנן [f]האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאתן לך מאתים זו הרי היא מקודשת ויתן ואיתמר מאי ויתן רב הונא אמר והוא יתן בר יהודה אמר לכשיתן מאי בינייהו איכא בינייהו [g]שפשטה ידה וקיבלה קידושין מאחר בר הונא אמר והוא יתן [h]תנאה בעלמא הוא מקיים תנאיה ואזיל רב יהודה אמר לכשיתן לכי יהיב לה הוא דהוו קידושין השתא לא הוו קידושין וצריכא דאי אשמעינן גבי קידושין בהא קאמר רב הונא והוא יתן משום דלקרובה קאתי אבל גבי גירושין דלרחוקה קאתי אימא מודה ליה לרב יהודה ואי אשמעינן גבי גירושין בהא קאמר רב הונא והוא יתן משום דלא כסיף למיתבעה אבל גבי קידושין דכסיפא למיתבעה אימא מודי ליה לרב יהודה ואי אשמעינן גבי קידושין בהא קאמר רב יהודה כלשיתן משום דכסיפא למיתבעה אבל גבי גירושין דלרחוקה קאתי אבל גבי גירושין דלרחוקה קאתי אימא מודה ליה לרב הונא צריכא מתיבי' [i]ה"ז גיטך על מנת שתתני לי מאתים זו אע"פ שנקרע הגט או שנאבד מגורשת [j]ולאחר לא תנשא עד שתתן ועוד תניא [k]ה"ז גיטך על מנת שתתני לי מאתים זו ומת נתנה אינה זקוקה ליבם לא נתנה זקוקה ליבם רבן שמעון בן גמליאל אומר נותנת לאביו או לאחיו או לאחד מן הקרובים עד כאן לא פליגי אלא דמר סבר לי ולא לירושי ומר סבר לי ואפילו לירושי וכ"ע מיהא תנאה הוי תיובתא דרב יהודה אמר לך ר' יהודה הא מני רב היא [l]דאמר רב הונא אמר רבי [m]כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי ופליגי רבנן עליה על מנת כאומר מעכשיו דמי לא נחלקו אלא במהיום ולאחר מיתה דרבי יוחנן הכל מודים באומר על מנת כאומר מעכשיו דמי לא נחלקו אלא במהיום ולאחר מיתה

והתניא

מסורת הש"ס עם הוספות

a) ב"מ מז: ב"מ ב"מ יב: ע"ז ס"ה מכות ט: ע"ז, ב) קידושין מ: ג) סם ע"מ, ד) [ר"ה] כל הסוגיא תוספתא פ"ה ה"ז, ה) [ותוספתא פ"ה ה"ז], ו) קידושין כ: ע"ש ותף פ: ע"ז ל. ע"ש לקמן עה: מנ. ע"ש.

תוספות ישנים מכת"י

לא נחלקו אלא בהמהיום ולאחר מיתה. ר' יוחנן סבר כל האומר לחבירו (קידושין ס). [מהרוש"א וגאונ' מיתה הלכה] מיתה לגמרן מהיום ולאחר מיתה לגמרן (תפארת) [ומקור לזה מה שנמצא בגליון מיתה ובגליון מיתה לגמרן כלל. הגה ומתוקן בגיליון אמו מהיום אם מתי ובקר' ס' הסכל נעמא מעמ מהיום דמסקפקא ליה מ"ל מתה הוי ראיה לגמרן מ' מתה הוי ראיה לגמרן דרב דסמס:

הגהות מהר"ם רגשבורג

א) תוס' ד"ה אשם תלוי איכא בינייהו דלר"מ וכו' ושבא אל הוה מספקא לן וכו'. עי' תוספתא מהכ"ל פ' חוטם מהכ"ל ומספקא לה' מ' כ' ר"מ מתיבה אמת מ' תמיהות ע"ש ולמעמד עוון הוא מעמקת כריתות דף ר"מ ע"ש ד"מ כ' בפי' תמיהה אמת מ' תמיהות ופע"ב:

ליקוטי רש"ש

(נדפס בסוף המסכת)

הגהות וציונים

a) בדפוס הגאונים ור"ח ורי"ף ועוד: וחכ"א מגורשת לכל דבר ובלבד שימות (כמו בהוספתא לפנינו), וללון בנרים חכמים היינו רבי מאיר (עי' בראשונים כאן ובחשב"ן ח"א סי' קיז). ב) ניא אדר' זירא (גליון) וכ"ה בקידושין רש"י: ג) ציל מעתה (רש"ש, וכ"ה בדפוס"ר): ד) בר"י אלנגדרי הכמה בח"י נוסף ח' הי' אשם שבה הראויה לימבר אביתה (אג' אהרון מיתה), ובדרשה הי' ואבינ' בחזיון הדיא מובא בחליי אחר ביאתה של א' הגיא בדיבה ואיכא זו הא: ה) כתי' מתוך (באה"מ): ו) נראה להוסיף הי' (באורות המים): ז) ציל נתינה (רש"ש) ובכבל' בחדרים שיף. ח) בכתי': ט) [ציל ותתן לה דינר עי' קידושין מז.] (גליון): י) [ציל רבי] (גליון):

מהרש"ל עם הוספות

a) [ר"ה] אלא דמקום מקום מתה: ר' יוחנן סבר כל האומר לחבירו (קידושין ס). [מהרוש"א וגאונ' מיתה הלכה] מיתה לגמרן מהיום ולאחר מיתה לגמרן (תפארת) [ומקור לזה מה שנמצא בגליון מיתה ובגליון מיתה לגמרן כלל. הגה ומתוקן בגיליון אמו מהיום אם מתי ובקר' ס' הסכל נעמא מעמ מהיום דמסקפקא ליה מ"ל מתה הוי ראיה לגמרן מ' מתה הוי ראיה לגמרן דרב דסמס:

הגהות מהר"ם רגשבורג

א) תוס' ד"ה אשם תלוי איכא בינייהו דלר"מ וכו' ושבא אל הוה מספקא לן וכו'. עי' תוספתא מהכ"ל פ' חוטם מהכ"ל ומספקא לה' מ' כ' ר"מ מתיבה אמת מ' תמיהות ע"ש ולמעמד עוון הוא מעמקת כריתות דף ר"מ ע"ש ד"מ כ' בפי' תמיהה אמת מ' תמיהות ופע"ב:

ליקוטי רש"ש

(נדפס בסוף המסכת)

הגהות וציונים

a) בדפוס הגאונים ור"ח ורי"ף ועוד: וחכ"א מגורשת לכל דבר ובלבד שימות (כמו בהוספתא לפנינו), וללון בנרים חכמים היינו רבי מאיר (עי' בראשונים כאן ובחשב"ן ח"א סי' קיז). ב) ניא אדר' זירא (גליון) וכ"ה בקידושין רש"ש: ג) ציל מעתה (רש"ש, וכ"ה בדפוס"ר): ד) בר"י אלנגדרי הכמה בח"י נוסף ח' הי' אשם שבה הראויה לימבר אביתה (אג' אהרון מיתה), ובדרשה הי' ואבינ' בחזיון הדיא מובא בחליי אחר ביאתה של א' הגיא בדיבה ואיכא זו הא: ה) כתי' מתוך (באה"מ): ו) נראה להוסיף הי' (באורות המים): ז) ציל נתינה (רש"ש) ובכבל' בחדרים שיף. ח) בכתי': ט) [ציל ותתן לה דינר עי' קידושין מז.] (גליון): י) [ציל רבי] (גליון):

יוסי דאמר מכם המע"ה: **מתני' הרי זה גיטך ע"מ שתתני לי מאתים זו הרי זו מגורשת** ותתן ע"מ שתתני לי מיכאן ועד שלשים יום אם נתנה לו בתוך שלשים יום מגורשת ואם לאו אינה מגורשת אמר רבן שמעון בן גמליאל מעשה בצידן באחד שאמר לאשתו הרי זו מגורשת ותתן לו את דמיה: **גמ'** מאי ותתן אמר רב הונא אמר והיא תתן בר יהודה אמר לשתתן מאי בינייהו איכא בינייהו שנתקרע הגט או שאבד בר הונא אמר אינה צריכה הימנו גט שני בר יהודה אמר לשתתן צריכה הימנו גט שני ותתן נמי גבי קידושין כי האי גוונא דתנן האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאתן לך מאתים זו הרי היא מקודשת ויתן ואיתמר מאי ויתן רב הונא אמר והוא יתן בר יהודה אמר לכשיתן מאי בינייהו איכא בינייהו שפשטה ידה וקיבלה קידושין מאחר בר הונא אמר והוא יתן תנאה בעלמא הוא מקיים תנאיה ואזיל רב יהודה אמר לכשיתן לכי יהיב לה הוא דהוו קידושין השתא לא הוו קידושין וצריכא דאי אשמעינן גבי קידושין בהא קאמר רב הונא והוא יתן משום דלקרובה קאתי אבל גבי גירושין דלרחוקה קאתי אימא מודה ליה לרב יהודה ואי אשמעינן גבי גירושין בהא קאמר רב הונא והוא יתן משום דלא כסיף למיתבעה אבל גבי קידושין דכסיפא למיתבעה אימא מודי ליה לרב יהודה ואי אשמעינן גבי קידושין בהא קאמר רב יהודה כלשיתן משום דכסיפא למיתבעה אבל גבי גירושין דלרחוקה קאתי אבל גבי גירושין דלרחוקה קאתי אימא מודה ליה לרב הונא צריכא מתיבי' ה"ז גיטך על מנת שתתני לי מאתים זו אע"פ שנקרע הגט או שאבד מגורשת ולאחר לא תנשא עד שתתן ועוד תניא ה"ז גיטך על מנת שתתני לי מאתים זו ומת נתנה אינה זקוקה ליבם לא נתנה זקוקה ליבם רבן שמעון בן גמליאל אומר נותנת לאביו או לאחיו או לאחד מן הקרובים עד כאן לא פליגי אלא דמר סבר לי ולא לירושי ומר סבר לי ואפילו לירושי וכ"ע מיהא תנאה הוי תיובתא דרב יהודה אמר לך ר' יהודה הא מני רב היא דאמר רב הונא אמר רבי כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי לא נחלקו אלא במהיום ולאחר מיתה

והתניא

מסורת הש"ס עם הוספות

a) ב"מ מז: ב"מ ב"מ יב: ע"ז ס"ה מכות ט: ע"ז, ב) קידושין מ: ג) סם ע"מ, ד) [ר"ה] כל הסוגיא תוספתא פ"ה ה"ז, ה) [ותוספתא פ"ה ה"ז], ו) קידושין כ: ע"ש ותף פ: ע"ז ל. ע"ש לקמן עה: מנ. ע"ש.

תוספות ישנים מכת"י

לא נחלקו אלא בהמהיום ולאחר מיתה. ר' יוחנן סבר כל האומר לחבירו (קידושין ס). [מהרוש"א וגאונ' מיתה הלכה] מיתה לגמרן מהיום ולאחר מיתה לגמרן (תפארת) [ומקור לזה מה שנמצא בגליון מיתה ובגליון מיתה לגמרן כלל. הגה ומתוקן בגיליון אמו מהיום אם מתי ובקר' ס' הסכל נעמא מעמ מהיום דמסקפקא ליה מ"ל מתה הוי ראיה לגמרן מ' מתה הוי ראיה לגמרן דרב דסמס:

הגהות מהר"ם רגשבורג

א) תוס' ד"ה אשם תלוי איכא בינייהו דלר"מ וכו' ושבא אל הוה מספקא לן וכו'. עי' תוספתא מהכ"ל פ' חוטם מהכ"ל ומספקא לה' מ' כ' ר"מ מתיבה אמת מ' תמיהות ע"ש ולמעמד עוון הוא מעמקת כריתות דף ר"מ ע"ש ד"מ כ' בפי' תמיהה אמת מ' תמיהות ופע"ב:

ליקוטי רש"ש

(נדפס בסוף המסכת)

הגהות וציונים

a) בדפוס הגאונים ור"ח ורי"ף ועוד: וחכ"א מגורשת לכל דבר ובלבד שימות (כמו בהוספתא לפנינו), וללון בנרים חכמים היינו רבי מאיר (עי' בראשונים כאן ובחשב"ן ח"א סי' קיז). ב) ניא אדר' זירא (גליון) וכ"ה בקידושין רש"ש: ג) ציל מעתה (רש"ש, וכ"ה בדפוס"ר): ד) בר"י אלנגדרי הכמה בח"י נוסף ח' הי' אשם שבה הראויה לימבר אביתה (אג' אהרון מיתה), ובדרשה הי' ואבינ' בחזיון הדיא מובא בחליי אחר ביאתה של א' הגיא בדיבה ואיכא זו הא: ה) כתי' מתוך (באה"מ): ו) נראה להוסיף הי' (באורות המים): ז) ציל נתינה (רש"ש) ובכבל' בחדרים שיף. ח) בכתי': ט) [ציל ותתן לה דינר עי' קידושין מז.] (גליון): י) [ציל רבי] (גליון):

עין משפט נר מצוה

מה א מי' מכ"ל מהל' גירושין הל' יא: ב מי' פרק יב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' ג מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: ד מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' ה מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: ו מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' ז מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: ח מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' ט מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: י מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' יא מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: יב מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' יב מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: יג מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' יג מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: יד מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' יד מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: טו מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' טו מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: טז מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' טז מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: יז מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' יז מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: יח מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' יח מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: יט מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' יט מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: כ מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' כ מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: כא מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' כא מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: כב מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' כב מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: כג מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' כג מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: כד מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' כד מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: כה מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' כה מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: כו מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' כו מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: כז מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' כז מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: כח מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' כח מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: כט מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' כט מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: ל מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' ל מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: לא מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' לא מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: לב מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' לב מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: לג מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' לג מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: לד מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' לד מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: לה מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' לה מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: לו מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' לו מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: לז מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' לז מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: לח מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' לח מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: לט מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' לט מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: מ מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' מ מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: מא מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' מא מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: מב מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' מב מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: מג מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' מג מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: מד מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' מד מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: מה מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' מה מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: מו מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' מו מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: מז מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' מז מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: מח מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' מח מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: מט מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' מט מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: נ מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' נ מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: נא מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' נא מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: נב מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' נב מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: נג מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' נג מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: נד מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' נד מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: נה מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' נה מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: נו מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' נו מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: נז מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' נז מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: נח מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' נח מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: נט מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' נט מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: ס מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' ס מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: סא מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' סא מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: סב מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' סב מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: סג מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' סג מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: סד מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' סד מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: סה מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' סה מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: סו מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' סו מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: סז מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' סז מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: סח מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' סח מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: סט מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' סט מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: ע מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' ע מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: עא מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' עא מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: עב מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' עב מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: עג מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' עג מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: עד מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' עד מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: עה מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' עה מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: עו מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' עו מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: עז מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' עז מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: עח מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' עח מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: עט מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' עט מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: פ מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' פ מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: פא מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' פא מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: פב מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' פב מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: פג מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' פג מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: פד מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' פד מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: פה מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' פה מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: פו מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' פו מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: פז מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' פז מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: פח מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' פח מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: פט מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' פט מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: צ מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' צ מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: צא מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' צא מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: צב מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' צב מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: צג מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' צג מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: צד מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' צד מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: צה מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' צה מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: צו מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' צו מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: צז מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' צז מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: צח מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' צח מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: צט מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' צט מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: ק מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' ק מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קא מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קא מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קב מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קב מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קג מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קג מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קד מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קד מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קה מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קה מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קו מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קו מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קז מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קז מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קח מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קח מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קט מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קט מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קי מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קי מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קיא מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קיא מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קיב מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קיב מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קיג מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קיג מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קיד מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קיד מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קטו מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קטו מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קטז מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קטז מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קיז מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קיז מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קיח מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קיח מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קיט מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קיט מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קכ מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קכ מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קכא מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קכא מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קכב מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קכב מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קכג מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קכג מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קכד מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קכד מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קכה מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קכה מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קכו מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קכו מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קכז מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קכז מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קכח מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קכח מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קכט מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קכט מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קל מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קל מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קלא מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קלא מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קלב מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קלב מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קלג מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קלג מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קלד מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קלד מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קלה מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קלה מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קלו מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קלו מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קלז מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קלז מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קלח מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קלח מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קלט מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קלט מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קמ מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קמ מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קמא מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קמא מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קמב מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קמב מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קמג מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קמג מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קמד מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קמד מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קמה מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קמה מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קמו מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קמו מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קמז מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קמז מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קמח מי' פ"ב מהל' אישות הלכה כה ופרק יא מהל' קמח מי' פ"ח מהלכות גירושין הל' ח ומגיד משנה שם: קמט מי' פ"ב מהל' אישות הל

אדמיפלגי בהדיהו ולאחר מיתה ליפלגי בעל מנת. תימה דודאי לא היה שמעון מילמא דרבן במיסיון לא הוו פליגי בע"מ הוה פריך שפיר אבל אין עניין זה לזה לגוס דאפילו הוו מודו ואם

מכלל דבעלמא נתינה בעל כרחה לא הויא נתינה[ב] מתקיף לה רב פפא ואיתימא רב שימי בר אשי ודלמא כי אצטרך ליה לתקוני שלא בפניו אבל בפניו בין מדעתו בין בעל כרחו הויא נתינה. ואיכא[ג] דאמרי אמר רבא מתקנתו של הלל ה"ז גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז ונתנה לו בין מדעתו ובין בעל כרחו הויא נתינה וכי איצטרך ליה להלל לתקוני שלא בפניו בין מדעתו בין בעל כרחו הויא נתינה מתקיף לה רב פפא ואיתימא רב אשי ודלמא אפילו בפניו נמי מדעתו אין על כרחו לא והלל מאי דאיצטריך ליה תקון. [ד] אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן כל מקום ששנה רשב"ג במשנתינו הלכה כמותו חוץ מערב וצירן וראיה אחרונה. [ה] ת"ר הרי זה גיטך והנייר שלי אינה מגורשת על מנת שתחזיר לי את הנייר מגורשת מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא אמר רב חסדא הא מני רשב"ג היא דאמר תתן לו את דמיה ה"נ אפשר דמפיסה ליה בדמי מתקיף לה אביי אימור דאמר רשב"ג היכא דליתיה בעינה היכא דאיתיה בעינה מי אמר אלא אמר אביי הא מני [ו] ר"מ היא דאמר [ז] בעינן תנאי כפול והכא הא לא כפליה לתנאיה מתקיף לה רבא מעמא דלא כפליה לתנאיה הא כפליה לתנאיה לא הוי גיטא מכדי כל תנאי מהיכא גמרינן להו מתנאי בני גד ובני ראובן מה התם תנאי קודם למעשה [ח] אף כל תנאי קודם למעשה לאפוקי הכא דמעשה קודם לתנאי אלא אמר רבא משום דמעשה[ט] קודם לתנאי מתקיף לה רב אדא בר אהבה מעמא דמעשה קודם לתנאי הא תנאי קודם למעשה לא הוי גיטא מכדי כל תנאי מהיכא גמרינן להו מתנאי בני גד ובני ראובן מה התם [ח] אף כל לאפוקי הכא דתנאי

מכלל דבעלמא נתינה בעל כרחה לא הויא נתינה. וגבי גט דאיסורא הוא לא תקון הכלי: שלא בפניו. כי הכא שאינו בלשכה: מאי דאצטריך ליה תקון. כלומר שהיה נעשה והתקין דבעל כרחו ושלא בפניו הכא מתיה ולא הוה נמי קאי קמן ואמר לא מקבלינא דהוה מיצטרך להלל נמי לתקוני דתיהוי נתינה אלא מה שלא הוכרח לו מוקדם וגבי גט דאיסורא הוא לא קיימא לן דקנסא דהלל: ערב. בשילהי גט פשוט: צידן. דתמרי: ראיה אחרונה. בחמד דיני ממונות (סנהדרין דף לא.) דאפליגי בגמרא לו כל ראיות שיש לך להביא הכא עד שלשים ולא הביא עד לאחר שלשים ואמרו לו הבא ראיה ואמר אין לי ראיה הכא מקיימא הכא בלא הכא בלא שום הכי אלא בלא שום הכי ואמר לו אם אינך מביא ראיה אינך נאמן לומר שכתבו בע"א. [ט] סה"ג. [י] עד. ד"ה רב הונא. [יא] (סוכה מח.). [יב] עי' סוף ע"ב.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מפיס וכו' תפס דהוצרך:

הגהות וציונים

(ב) ב"ל איכא (ב"ש): (ג) משום דהוה ליה מעשה (מ"ד ע"פ רש"י): (ג) ב"ל הלוקח (לקוטי חבר בן חיים): (ד) דעבדה אינו מובן (מראה כהן): (ה) בב"ל בראה (בארה"ס): (ו) ב"ל דרבי (מ"ד, מהרים שיף ורש"ש, וכ"ה בכת"י):

ליקוטי רש"י

שלא בפניו. כגון זה שהיה נעמן ומשום תרתי לגיטא אינה מגורשת אינה מגורשת מכי אלעזר ליה לאלו לתקוני. ובי איצטריך דבר. ולפי שהו נמי לוקח תפס ולא הוי כגון לקנוניהו הוה מיצטרך הלל לתקוני דמעל כתבו תיהוי נתינה (ערכין לב.). והנייר שלי. כל הנייר לאי מעכב לגמרי. אינה מגורשת. לכיון דהנייר שלו לא נתן לה כלום דמעלמא אותיות פורחות בחזרה. דמעלמא ע"א לתחזיר אמר דמעלמא אותיות פורחות בחזרה. ותמהיר (מעמוד ע"ב) מקבלינא אמר מתנה (לעיל כ:).

מסורת הש"ס עם הוספות

(א) עי' תוס' לקמן עה: ד"ה לגיטין, (ב) (כתובות כג. ב"מ לא.): ב"ק סט. ב"מ קעב. כתובות עז. סנהדרין לא. לעיל לח. (ג) לעיל כ: [תוספתא פ"ב ה"ז]. (ד) [קידושין דף פא.]. (ה) כריתות כג. [ב"ק דף קיח.]. (ו) [כתובות עד. ד"ה מנלה מילולו כאותן אמת]. (ז) עי' תוס' לקמן מד. ד"ה ע"מ, (ח) עי' תוס' לקמן מד. ד"ה ע"מ, (ט) עה. (י) עי' תוס' קידושין נ: ד"ה לא שכתבו בע"א, (כ) סה"ג. (כא) עד. ד"ה רב הונא. (כב) [סוכה מח.]. (כג) עי' סוף ע"ב.

עין משפט
נר מצוה

(ב) א ב מיי' פ"ז מה' מתנה ע"פ ראיה ס"ב סמ"ע ע"ש ס"ק ב: (ג) ג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (ד) ד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (ה) ה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (ו) ו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (ז) ז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (ח) ח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (ט) ט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (י) י מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (יא) יא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (יב) יב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (יג) יג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (יד) יד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (טו) טו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (טז) טז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (יז) יז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (יח) יח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (יט) יט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (כ) כ מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (כא) כא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (כב) כב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (כג) כג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (כד) כד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (כה) כה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (כו) כו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (כז) כז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (כח) כח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (כט) כט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (ל) ל מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (לא) לא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (לב) לב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (לג) לג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (לד) לד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (לה) לה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (לו) לו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (לז) לז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (לח) לח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (לט) לט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (מ) מ מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (מא) מא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (מב) מב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (מג) מג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (מד) מד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (מה) מה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (מו) מו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (מז) מז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (מח) מח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (מט) מט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (נ) נ מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (נא) נא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (נב) נב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (נג) נג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (נד) נד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (נה) נה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (נו) נו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (נז) נז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (נח) נח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (נט) נט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (ס) ס מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (סא) סא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (סב) סב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (סג) סג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (סד) סד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (סה) סה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (סו) סו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (סז) סז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (סח) סח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (סט) סט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (ע) ע מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (עא) עא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (עב) עב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (עג) עג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (עד) עד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (עה) עה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (עו) עו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (עז) עז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (עח) עח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (עט) עט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (פ) פ מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (פא) פא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (פב) פב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (פג) פג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (פד) פד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (פה) פה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (פו) פו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (פז) פז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (פח) פח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (פט) פט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (צ) צ מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (צא) צא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (צב) צב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (צג) צג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (צד) צד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (צה) צה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (צו) צו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (צז) צז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (צח) צח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (צט) צט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (ק) ק מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (קא) קא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (קב) קב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (קג) קג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (קד) קד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (קה) קה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (קו) קו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (קז) קז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (קח) קח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (קט) קט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (ר) ר מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (רא) רא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (רב) רב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (רג) רג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (רד) רד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (רה) רה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (רו) רו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (רז) רז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (רח) רח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (רט) רט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (ש) ש מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (שא) שא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (שב) שב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (שג) שג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (שד) שד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (שה) שה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (שו) שו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (שז) שז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (שח) שח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (שט) שט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (ת) ת מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תא) תא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תב) תב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תג) תג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תד) תד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תה) תה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תו) תו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תז) תז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תח) תח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תט) תט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תי) תי מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תיא) תיא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תיב) תיב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תיג) תיג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תיד) תיד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תיה) תיה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תיו) תיו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תיז) תיז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תיח) תיח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תיט) תיט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תיי) תיי מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תיא) תיא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תיב) תיב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תיג) תיג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תיד) תיד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תיה) תיה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תיו) תיו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תיז) תיז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תיח) תיח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תיט) תיט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תכ) תכ מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תכא) תכא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תכב) תכב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תכג) תכג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תכד) תכד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תכה) תכה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תכו) תכו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תכז) תכז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תכח) תכח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תכט) תכט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תל) תל מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תלא) תלא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תלב) תלב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תלג) תלג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תלד) תלד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תלה) תלה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תלו) תלו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תלז) תלז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תלח) תלח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תלט) תלט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תמ) תמ מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תמא) תמא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תמב) תמב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תמג) תמג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תמד) תמד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תמה) תמה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תמו) תמו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תמז) תמז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תמח) תמח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תמט) תמט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תנ) תנ מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תנא) תנא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תנב) תנב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תנג) תנג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תנד) תנד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תנה) תנה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תנו) תנו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תנז) תנז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תנח) תנח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תנט) תנט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תס) תס מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תסא) תסא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תסב) תסב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תסג) תסג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תסד) תסד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תסה) תסה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תסו) תסו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תסז) תסז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תסח) תסח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תסט) תסט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תע) תע מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תעא) תעא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תעב) תעב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תעג) תעג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תעד) תעד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תעה) תעה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תעו) תעו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תעז) תעז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תעח) תעח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תעט) תעט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תפ) תפ מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תפא) תפא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תפב) תפב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תפג) תפג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תפד) תפד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תפה) תפה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תפו) תפו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תפז) תפז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תפח) תפח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תפט) תפט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תצ) תצ מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תצא) תצא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תצב) תצב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תצג) תצג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תצד) תצד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תצה) תצה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תצו) תצו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תצז) תצז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תצח) תצח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תצט) תצט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תק) תק מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תקא) תקא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תקב) תקב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תקג) תקג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תקד) תקד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תקה) תקה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תקו) תקו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תקז) תקז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תקח) תקח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תקט) תקט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תר) תר מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תרא) תרא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תרב) תרב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תרג) תרג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תרד) תרד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תרה) תרה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תרו) תרו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תרז) תרז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תרח) תרח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תרט) תרט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תש) תש מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תשא) תשא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תשב) תשב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תשג) תשג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תשד) תשד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תשה) תשה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תשו) תשו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תשז) תשז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תשח) תשח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תשט) תשט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תת) תת מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתא) תתא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתב) תתב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתג) תתג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתד) תתד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתה) תתה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתו) תתו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתז) תתז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתח) תתח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתט) תתט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתי) תתי מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתיא) תתיא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתיב) תתיב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתיג) תתיג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתיד) תתיד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתיה) תתיה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתיו) תתיו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתיז) תתיז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתיח) תתיח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתיט) תתיט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתכ) תתכ מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתכא) תתכא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתכב) תתכב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתכג) תתכג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתכד) תתכד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתכה) תתכה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתכו) תתכו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתכז) תתכז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתכח) תתכח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתכט) תתכט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתל) תתל מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתלא) תתלא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתלב) תתלב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתלג) תתלג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתלד) תתלד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתלה) תתלה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתלו) תתלו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתלז) תתלז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתלח) תתלח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתלט) תתלט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתמ) תתמ מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתמא) תתמא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתמב) תתמב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתמג) תתמג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתמד) תתמד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתמה) תתמה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתמו) תתמו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתמז) תתמז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתמח) תתמח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתמט) תתמט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתנ) תתנ מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתנא) תתנא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתנב) תתנב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתנג) תתנג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתנד) תתנד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתנה) תתנה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתנו) תתנו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתנז) תתנז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתנח) תתנח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתנט) תתנט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתס) תתס מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתסא) תתסא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתסב) תתסב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתסג) תתסג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתסד) תתסד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתסה) תתסה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתסו) תתסו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתסז) תתסז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתסח) תתסח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתסט) תתסט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתע) תתע מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתעא) תתעא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתעב) תתעב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתעג) תתעג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתעד) תתעד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתעה) תתעה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתעו) תתעו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתעז) תתעז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתעח) תתעח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתעט) תתעט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתפ) תתפ מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתפא) תתפא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתפב) תתפב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתפג) תתפג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתפד) תתפד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתפה) תתפה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתפו) תתפו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתפז) תתפז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתפח) תתפח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתפט) תתפט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתצ) תתצ מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתצא) תתצא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתצב) תתצב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתצג) תתצג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתצד) תתצד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתצה) תתצה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתצו) תתצו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתצז) תתצז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתצח) תתצח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתצט) תתצט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתק) תתק מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתקא) תתקא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתקב) תתקב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתקג) תתקג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתקד) תתקד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתקה) תתקה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתקו) תתקו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתקז) תתקז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתקח) תתקח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתקט) תתקט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתר) תתר מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתרא) תתרא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתרב) תתרב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתרג) תתרג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתרד) תתרד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתרה) תתרה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתרו) תתרו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתרז) תתרז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתרח) תתרח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתרט) תתרט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתש) תתש מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתשא) תתשא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתשב) תתשב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתשג) תתשג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתשד) תתשד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתשה) תתשה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתשו) תתשו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתשז) תתשז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתשח) תתשח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתשט) תתשט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתת) תתת מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתתא) תתתא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתתב) תתתב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתתג) תתתג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתתד) תתתד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתתה) תתתה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתתו) תתתו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתתז) תתתז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתתח) תתתח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתתט) תתתט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתת) תתת מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתתא) תתתא מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתתב) תתתב מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתתג) תתתג מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתתד) תתתד מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתתה) תתתה מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתתו) תתתו מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתתז) תתתז מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתתח) תתתח מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב: (תתתט) תתתט מיי' פ"ב מה' מתנה ס"ב:

תוספות ר"ר

אמר רבא נתינה בעל כרחה לא הויא נתינה. כדאמרינן לעיל בפ"ב דגיטין ע"ש: מכלל דבעלמא נתינה בעל כרחה הויא נתינה. ומ"ש דמעשה קודם לתנאי אלא אמר רבא משום דמעשה קודם לתנאי מתקיף לה רב אדא בר אהבה מעמא דמעשה קודם לתנאי הא תנאי קודם למעשה לא הוי גיטא מכדי כל תנאי מהיכא גמרינן להו מתנאי בני גד ובני ראובן מה התם תנאי קודם למעשה אף כל לאפוקי הכא דמעשה קודם לתנאי אלא אמר רבא משום דמעשה קודם לתנאי מתקיף לה רב אדא בר אהבה מעמא דמעשה קודם לתנאי הא תנאי קודם למעשה לא הוי גיטא מכדי כל תנאי מהיכא גמרינן להו מתנאי בני גד ובני ראובן מה התם אף כל לאפוקי הכא דתנאי בדבר אחר אף כל לאפוקי הכא דתנאי בדבר אחר ומעשה בדבר אחר

מכלל דבעלמא נתינה בעל כרחה לא הויא נתינה. מה לא מקיים לן בפ"ב גיטין דהלל ה"ז גיטך ע"מ שתתני לי מאתים זוז ונתנה לו בין מדעתו ובין בעל כרחו הויא נתינה וכי איצטרך ליה להלל לתקוני שלא בפניו בין מדעתו בין בעל כרחו הויא נתינה מתקיף לה רב פפא ואיתימא רב אשי ודלמא אפילו בפניו נמי מדעתו אין על כרחו לא והלל מאי דאיצטרך ליה תקון. אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן כל מקום ששנה רשב"ג במשנתינו הלכה כמותו חוץ מערב וצירן וראיה אחרונה. ת"ר הרי זה גיטך והנייר שלי אינה מגורשת על מנת שתחזיר לי את הנייר מגורשת מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא אמר רב חסדא הא מני רשב"ג היא דאמר תתן לו את דמיה ה"נ אפשר דמפיסה ליה בדמי מתקיף לה אביי אימור דאמר רשב"ג היכא דליתיה בעינה היכא דאיתיה בעינה מי אמר אלא אמר אביי הא מני ר"מ היא דאמר בעינן תנאי כפול והכא הא לא כפליה לתנאיה מתקיף לה ר

דתנאי ומעשה בדבר אחד. פירוש סתמתא קומר המעשה לאין הגט אל גלגא אחד בסתקיים הסתגא ולא הן הגט בדיה אבל הילך תחרוה בה בסתמנה[1] על מנת שתמתיארו לא הוי תנאי ומעשה בדבר אחד דס"ל[2] על מנת שתמתיארו הוי המעשה לגיות גט ולאחר זמן היא מחזרת ומעכבין והמתמה מתנה[3]: אתקין שמואל[4] בגיטא לא יאמר לא מן מתי לא יהא לא יהא גט ואם מתי יהא גט ולימא אם מתי יהא גט ואם לא מתי לא יהא גט[5] לא מקדים אינש פורענותא לנפשיה ולימא לא יהא גט אם לא מתי[6] בעינן תנאי קודם למעשה תתקוף לה רבא מכדי כל תנאי המיכא גמרינן מתנאי בני גד ובני ראובן מה התם הן קודם ללאו אף כל לאפוקי הכא דלאו קודם להן אלא אמר רבא[7] אם לא מתי לא יהא גט אם מתי יהא גט אם לא מתי לא יהא גט אם לא מתי לא יהא גט לא מקדים אינש פורענותא לנפשיה אם מתי יהא גט אם לא מתי לא יהא גט בעינן הן קודם ללאו: **מתני'** [2]הרי זה גיטך ע"מ שתשמשי את אבא על מנת שתגיכי את בני כמה היא מגיכתו [2]שתי שנים [2]רבי יהודה אומר שמנה עשר חדש מת הבן אם שמת האב הרי זה גט הרי זה גיטך ע"מ שתשמשי את אבא שתי שנים ע"מ שתגיכי את בני שתי שנים מת הבן אי[8] שאמר האב אי אפשי שתשמשני שלא בהקפדה אינו גט רבן שמעון בן גמליאל אומר כזה גט כלל אמר רבן שמעון בן גמליאל כל עכבה שאינה הימנה הרי זה גט: **גמ'** ומי בעינן כולי האי ורמינהי [2] שמשתרו יום אחד הגיכתו יום אחד ה"ז גט אמר רב חסדא לא קשיא הא רבנן והא רבן שמעון בן גמליאל מתניתין רשב"ג ובריתא הבא דמסיפא דרבן שמעון בן גמליאל הוי מכלל דרישא לאו רשב"ג אלא ברייתא רשב"ג היא דמיקל בתנאי מתני' רבנן רבא אמר לא קשיא כאן בסתם כאן במפרש רב אשי אמר [2]כל סתם נמי כמפרש יום אחד דמי תנן כמה היא מגיכתו שתי שנים רבי יהודה אומר שמנה עשר חדש בשלמא לרבא ניחא אלא לרב אשי למה לי שתי שנים למה לי שמנה עשר חדש ביום אחד סני [2]הכי קאמר יום אחד משתי שנים לאפוקי לאחר שתי שנים דלא יום אחד ומשמנה עשר חדש לאפוקי לאחר שמנה עשר חדש דלא מתיבי הרי זה גיטך על מנת שתשמשי את אבא שתי שנים על מנת שתגיכי את בני שתי שנים מת הבן אי שאמר האב אי אפשי שתשמשני שלא בהקפדה אינו גט ורבי שמעון בן גמליאל אומר כזה גט כלל אמר רבן שמעון בן גמליאל כל עכבה שאינה הימנה הרי זה גט: **גמ'** מתני' דשב"ג אמר רב חסדא לא קשיא הא רבנן והא רבן שמעון בן גמליאל מתניתין רשב"ג ובריתא הבא דמסיפא דרבן שמעון בן גמליאל הוי מכלל דרישא לאו רשב"ג אלא ברייתא רשב"ג היא דמיקל בתנאי מתני' רבנן רבא אמר לא קשיא כאן בסתם כאן במפרש רב אשי אמר [2]כל סתם נמי כמפרש יום אחד דמי תנן כמה היא מגיכתו שתי שנים רבי יהודה אומר שמנה עשר חדש בשלמא לרבא ניחא אלא לרב אשי למה לי שתי שנים למה לי שמנה עשר חדש ביום אחד סני [2]הכי קאמר יום אחד משתי שנים לאפוקי לאחר שתי שנים דלא יום אחד ומשמנה עשר חדש לאפוקי לאחר שמנה עשר חדש דלא מתיבי הרי זה גיטך על מנת שתשמשי את אבא שתי שנים על מנת שתגיכי את בני שתי שנים מת הבן אי שאמר האב אי אפשי שתשמשני שלא בהקפדה אינו גט

תוספות רי"ד

אסוקי רב אשי הא מני ר' היא דאמר רב הונא אמר רבי כל האומר ע"מ כאומר מעכשיו דמי. פי' הנגו קונה לפמרע משעה שמסרו בידה קודם שתחזיר לו הבייר והחזרת הבייר הוי תנאה ומקיימה ליה לתנאה דהוי גיטא לפמרע ובההיא שעתא הבייר מגיע היה ומתנה ע"מ להחזיר שמה [מתנה]: אתקין שמואל בגיטא רש"ג **אם לא מתי לא יהא גט. אם מתי יהא גט.** פי' כדי שיקדים לא מתי הא גט מהדים מה מעכשיו דאי לא אמר הכי הוה ליה דאי לאחר מיתה נשמוט דתניגן ליה בפירוש בסתמי' אל איצטרך שמואל למימרי' : **ולימא** אם מתי יהא גט ואם לא מתי לא יהא גט. **לא מקדים אינש פורענותא לנפשיה.** הלכך מתחלל באם לא מתי ומשום דבעי' תנאי בסולי אומר שיהם שיהם תנאי אומר הוי גט מיד האם הוא הוא קדם מיפסלא עלילה: **מתקוף לה רבא** מכדי כל תנאי מהיכא גמרי' ליה מבני בני ראובן דאוכן בו התם הן קודם ללאו אף הכי לאפוקי הכא דלאו קודם להן. **אלא אמר רבא** הכי לימא אם לא מתי לא יהא גט אם מתי יהא גט ואם לא מתי לא יהא גט מ"ש לא מתי לא יהא גט מ"ש לא מתי לא יהא גט לא מקדים אינש פורענותא לנפשיה דגם מתי יהא גט ואם לא מתי לא יהא גט הכי לימא אם לא מתי לא יהא גט אם לא מתי לא יהא גט לא מקדים אינש פורענותא לנפשיה דגם מתי יהא גט ואם לא מתי לא יהא גט הכי לימא אם לא מתי לא יהא גט מ"ש

בשלמא לרבא רישא בדלא פריש סיפא פריש אלא לרב אשי מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא קשיא. תי״ר דו״ה הרי זה גיטך על מנת שתשמשי את אבא שתי שנים ועל מנת שתניק את בני שתי שנים אע״פ שלא נתקיים התנאי הרי זה גט לפי שלא אמר לה אם תשמשי אם לא תשמשי אם תניקי ואם לא תניקי דברי רבי מאיר וחכ״א אם נתקיים התנאי ה״ז גט ואם לאו אינו גט רשב״ג אומר אין לך תנאי בכתובים שאינו כפול איבא דאמרי לר׳ מאיר קאמר ליה ואיבא דאמרי לרבנן קאמר להו איבא דאמרי לר׳ מאיר קאמר ליה והכי קאמר ליה אין לך תנאי בכתובים שאינו כפול והוו להו שני כתובים הבאין כאחד כתובים הבאין כאחד אין מלמדין איבא דאמרי לרבנן קאמר להו אין לך תנאי בכתובים שאינו כפול וגמרינן מינייהו וי״מ דהרי זה גיטך על מנת שתשמשי את אבא שתי שנים על מנת שתניק את בני שתי שנים מת האב או מת הבן אינו גט דברי ר׳ מאיר וחכמים אומרים אע״פ שלא נתקיים התנאי הרי זה גט יכולה את אתאמר לו תן לי אבך ואשמשנו אין לו בגך ואינקנו קשיא דרבי מאיר אדרבי מאיר קשיא אדרבנן דרבי מאיר אדרבי מאיר לא קשיא התם בדלא כפליה לתנאיה הכא בדכפליה לתנאיה וארבנן אדרבנן לא קשיא ״ דהכא רבן שמעון בן גמליאל היא דאמר כל עכבה שאינה תימנה הרי זה גט. תנו רבנן ״ אמר לה בפני שנים הרי זה גיטך על מנת שתשמשי את אבא ב׳ שנים וחזור ואמר לה בפני שנים הרי זה גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז״ לא ביטל דברי האחרון את הראשון רצתה נותנת לי מאתים זוז אבל אמר לה בפני שנים הרי זה גיטך ע״מ שתתני לי מאתים זוז וחזר ואמר לה בפני שנים הרי זה גיטך על מנת שתתני לי ג׳ מאות זוז ביטל דברי האחרון את הראשון ואין אחד מן הראשונים ואחד מן האחרונים מצטרפין אהיא אילימא אסיפא הרי בטל ״ אלא אריש פשיטא מהו דתימא כל לקיומא תנאי מצטרפין קמ״ל: ״מתני׳ הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום והיה הולך מהודה לגליל הגיע לאנטיפרס וחזר בטל תנאו הרי זה גיטך לא באתי מכאן עד שלשים יום והיה הולך מגליל ליהודה והגיע לכפר עותנאי וחזר בטל תנאו הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום והיה הולך למדינת הים והגיע ובטל תנאו ״ הרי זה גיטך כל זמן שאעבור מבנגד פניך שלשים יום היה הולך ובא הואיל ולא נתיחד עמה הרי זה גט: גמ׳ למימרא דאנטיפרס בגליל הוה קיימא ״ ואנטיפרס ביהודה וכפר עותנאי בגליל בינתים מטילין אותו לחזורא מגורשת ואינה

בשלמא לרבא רישא בדלא פריש סיפא פריש אלא לרב אשי מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא קשיא. תי״ר דו״ה הרי זה גיטך על מנת שתשמשי את אבא שתי שנים ועל מנת שתניק את בני שתי שנים אע״פ שלא נתקיים התנאי הרי זה גט לפי שלא אמר לה אם תשמשי אם לא תשמשי אם תניקי ואם לא תניקי דברי רבי מאיר וחכ״א אם נתקיים התנאי ה״ז גט ואם לאו אינו גט רשב״ג אומר אין לך תנאי בכתובים שאינו כפול איבא דאמרי לר׳ מאיר קאמר ליה ואיבא דאמרי לרבנן קאמר להו איבא דאמרי לר׳ מאיר קאמר ליה והכי קאמר ליה אין לך תנאי בכתובים שאינו כפול והוו להו שני כתובים הבאין כאחד כתובים הבאין כאחד אין מלמדין איבא דאמרי לרבנן קאמר להו והכי קאמר להו אין לך תנאי בכתובים שאינו כפול וגמרינן מינייהו וי״מ דהרי זה גיטך על מנת שתשמשי את אבא שתי שנים על מנת שתניק את בני שתי שנים מת האב אמ מת הבן אינו גט דברי ר׳ מאיר וחכמים אומרים אע״פ שלא נתקיים התנאי הרי זה גט יכולה את אתאמר לו תן לי אבך ואשמשנו אין לו בגך ואינקנו קשיא דרבי מאיר אדרבי מאיר קשיא אדרבנן דרבי מאיר אדרבי מאיר לא קשיא התם בדלא כפליה לתנאיה הכא בדכפליה לתנאיה וארבנן אדרבנן לא קשיא ״ דהכא רבן שמעון בן גמליאל היא דאמר כל עכבה שאינה תימנה הרי זה גט. תנו רבנן ״ אמר לה בפני שנים הרי זה גיטך על מנת שתשמשי את אבא ב׳ שנים וחזור ואמר לה בפני שנים הרי זה גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז״ לא ביטל דברי האחרון את הראשון רצתה נותנת לי מאתים זוז אבל אמר לה בפני שנים הרי זה גיטך ע״מ שתתני לי מאתים זוז וחזר ואמר לה בפני שנים הרי זה גיטך על מנת שתתני לי ג׳ מאות זוז ביטל דברי האחרון את הראשון ואין אחד מן הראשונים ואחד מן האחרונים מצטרפין אהיא אילימא אסיפא הרי בטל ״ אלא אריש פשיטא מהו דתימא כל לקיומא תנאי מצטרפין קמ״ל: ״מתני׳ הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום והיה הולך מהודה לגליל הגיע לאנטיפרס וחזר בטל תנאו הרי זה גיטך לא באתי מכאן עד שלשים יום והיה הולך מגליל ליהודה והגיע לכפר עותנאי וחזר בטל תנאו הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום והיה הולך למדינת הים והגיע ובטל תנאו ״ הרי זה גיטך כל זמן שאעבור מבנגד פניך שלשים יום היה הולך ובא הואיל ולא נתיחד עמה הרי זה גט: גמ׳ למימרא דאנטיפרס בגליל הוה קיימא ״ ואנטיפרס ביהודה וכפר עותנאי בגליל בינתים מטילין אותו לחזורא מגורשת

מסורת הש״ס עם הוספות

א) [מוספתא פ״ב ה״ז].
ב) [קידושין כד. וש״נ].
ג) [עירובין פב. וש״נ].
ד) [מוספתא פ״ב ה״ז].
ה) [מוספתא פ״ב ה״ט].

הגהות וציונים

מ) בשה״ת הראש״ם כלל מו על מנת שתתני וכו׳ וחזר ואמר וכו׳ על מנת שתשמשני וכו׳, וכסדר הזה בר״מ בס״ם, וכתב הרב בר״ן, נמ״ר, רש״י שבר״ח וקצת כת״י נוסף לה, וכן הנעתיק ב״י: נ) [מוספתא פ״ב ה״ט].

הגהות הגר״א: ס) צ״ל כבפרש (ב״ש), ועי׳ תוס׳ הרא״ש: ע) הסה״ר שי״ח מגיה מישני:

ליקוטי רש״י

שני כתובים הבאין כאחד אין מלמדין. מלגלא מתיב אחד ומגמול טלטל מיניס [קידושין כב.]. מגמול מתיבים לאדם לא מגמול לגלא מתיבים ש״מ דוקא [מכן] אבל מתיבים [מכן] (סמיים פס.).

חשק שלמה

על תוס׳ ר״ה

(א) נלפה ד״ל דלה קאמר דסיטר אחר שיט. (ב) נלפה ד״ל דלא אמר שפסק כר״מ לה מנינן ולא מקדמון דקדם.

עין משפט
נר מצוה

מ״ב א בגמ׳ אם פסק כר׳ מאיר ניגמרו הלכה יח מקנא עמן ו׳ טו״ש מ״ב מ״ב מר קמנ פנקי ו׳: **מ״ג** ב בגמ׳ אם פסק כר׳ מאיר הלכה יט מקנא שם מ״ב מ״ב מר קמנ מוס״ש מ״ב מר קמנ פנקי ו׳.

תוספות ר״ה

בשלמא לרבא רישא בדלא פריש סיפא בדפריש **אלא לרב אשי מ״ש רישא ומ״ש סיפא.** פר׳ בשלמא לרבא כתרוץ דוקא שאינו רישא דמתני׳ ס״ש דמשום כמנס הוף ע״ל גב דהסם רישא דאמר׳ מ״ש רישא ומ״ש סיפא. פר׳ בשלמא לרבא כתרוץ דוקא שאינו רישא דמתני׳ ס״ש דמשום כמנס הוף ע״ל גב דהסם רישא דאמר׳ מ״ש א״מ״ר

מתניא בוותיה דרבי יוחנן. מייתי ליה מדקתמר ולגבו יון מרן מוסיפין המעמד דאם נמיתה בו הוי אלא דאם נכו לרב הונא אם נמיתה בו אינו חייב

מסורת הש"ס עם הוספות

לאחר שבוע שנה. נראה דאפילו עומד בסוף שבוע זה שכה כיון שהזיר בסוף שבוע:

הדרן עלך מי שאהזו

הזורק. ת"ל ונתן. וא"מ ונעמה ונתן כלל ביה כרבו ואין מחזי כמגל אלא מגל הוא דמקרבו ומ"ל ונלחה דאיירינן כגון המכרם ומ"ל ונתן בכמגל גבי המגלת מגלה דהוי מגל ופרט ומגל דשדי ידו בן המגלת מגלה וא"ת ת"ל היכי פרק בגיט מרובה (ב"ק מד:) גבי שדי חמור ומ"ל בן המגלת מגלה ומ"ל מיקרי ברשות ומאי דמכמה המגלת מגלה בן מ

ידה גופה מי קניא ליה. וא"ת תלנה נמי לה קניא ליה מי"ל דגלא מיקרי ס"ל דגלא מיקרי קרקע ולא מיקרי קרקע לה אלא לגמלתא אבל מעשה ידיה מעגלתא קלתו ועוד דתלנה

שם ליוי. כולהו פיסקא מיקרו ואי הוי לאחר שם לעגמא הוי מסוג ולא בטיל: **אבל במטה שלה.** אע"פ שבתוך מימו מגורשת. וקא מלקא דעתין עומדת מטוס דקסבר כלי אל לוקח בדשות מוכר קונה מפץ המתון לתוכו לבעליו דאיכא פיסא בכ"ג (פס:): **דבוזה י.** דהוי רשותא דגפשיה[ב] ולא חציב ההוא מוירא רשות מוכר לגבול לא רשות הכלי: **והא איכא מקום ברבי.** שמומחים לגרה: ה"ג אמקום ברבי **לא קפדי אינשי.** הוא"ל ונבוזה מן הארץ עפרה שוות לאחמתם תתמיה: **קשורה אינם שאינה תלויה.** בארץ מגרדת בקרקע וקשור בה ולא גרסי' מגרדת בקרקע ולא מגרדת בקרקע: **בין ירכותיה.** ואע"פ שמונחת בקרקע מן מאם מקבל מקל על מקום מוסב מוסב ועד עכשיו היא אותו מקום קנוי לה: **מוכר קלתות.** לכך מיגו מקפיד על מקומה שלו מ מים לכך: **תניא נמי הכי.** למשום לאיגו מקפיד אלא מקבלתי מו כלל דבר שהוא כקלתה שמיוחד לתמשיכה תמיד שהמכניס אמתו לתוך מימו על מנת לרוות כלי תמשיכה קטנים עמה הוא מכניסה: **טבקא.** טבק"ל בלע"ז: **מתני' עד שיאמר לה הא גיטיך.** ופסי' לאמר בשם לידה אומר לה כן ודיו: **קוראה והרי הוא גיטה.** בשהיא קולקה מ ו מוסה שהוא גיטה: **גמ' מלי גיטיך מעל גבי קרקע לא אמר כלום.** דמשום דאיכא מקום ברבים. דבעינן ומתן: **שלפתו.** שהיה תמוה בין מגורש למתניי ושלפתו משום: **דרירא לה חרצייה.** עקם לה מתניו לתקריב לה הגוו: **שלפתו.** גרס בגרייתא: **לעולם אינו גט.** הואיל ובא לידה שלא בהכשר מ שיעקלנו כו': **דבת אינרוטיי היא.** שהרי ינעורה ולא מתקבלת אלא לתמיכת כו גיטך הלכך ר' אמר לה בתר כיי ספיר מעמ קבלתה הוגגת: **הרי זה גט.** דהוי תלרה בהמתמכת לדעתה הואיל והוא יון לו מיגו מקפיד אלא בו לתמיכה: **אמר בהלכת בבבלי.** בבבלי מעמר אל ידה: **אמר לה הא גיטך.** ר"ן בתוס' נוסף בהסכמות לדעתה הואיל ובשבת"ר מ"ל אלפס אבן בהרא"ש אותי: **בהלכתא.** בבבלי

רבי יוחנן אמר קרוב לה שנינו אפילו מאה אמה. וקשה דבפ"ק דב"מ (דף י:) קל"ח יוחנן דקטנה יש לה מלר ויש לה ד' אמות וקאמר התם דליקם מליאה מגגו משמע דבגגו לרבי יוחנן היה מגורשת ולא מלר מד' אמות והכא קאמר אפילו מאה אמה וי"ל דבר' אמות שבין אפילו יכול לאמור כמוה מגורשת ומוך לתרבא אמות גרוע שהיא לה יכולה לאמרו) ולא הוא ועוד קשה דבא אמר"ר אלעזר (לא) אמות ובכל מקום אין לה חבל אלא ד' אמות ובכל מקום אין לה חבל אלא ד' אמות ובכל מקום אין לה חבל אלא ד'

מתני' [א]היתה עומדת על ראש הגג וזרקו לה כיון שהגיע לאויר הגג הרי זו מגורשת [ב]הוא מלמעלה והיא מלמטה וזרקו לה כיון שיצא מרשות הגג נמחק או נשרף הרי זו מגורשת: **גמ'** והא לא מינטר אמר רב יהודה אמר שמואל [ג]בגג שיש לו מעקה עוקרנן עולא בר מנשיא משמיה דאבימי אמר [ד]הכא בפחות משלשה סמוך לגג עוקרנן דכל פחות משלשה סמוך לגג בגג דמי: הוא מלמעלה: והא לא מינטר א"ר יהודה אמר שמואל [ה]כגון שהיו מחיצות התחתונות עודפות על העליונות וכן אמר רבי אלעזר א"ר אושעיא כגון שהיו מחיצות התחתונות עודפות על העליונות וכן אמר עולא א"ר יוחנן כגון שהיו מחיצות התחתונות עודפות על העליונות א"ל ר' אבא לעולא כמאן כרבי דאמר [ו]קלוטה כמי שהונחה דמיא א"ל אפילו תימא רבנן עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אלא לענין שבת אבל הכא משום אינטורי הוא והא קא מינטר וכן אמר ר' אסי א"ר יוחנן כגון שהיו מחיצות התחתונות עודפות על העליונות א"ל רבי זירא לר' אסי כמאן כרבי דאמר קלוטה כמי שהונחה דמיא א"ל אפילו תימא רבנן עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אלא לענין שבת אבל הכא משום אינטורי הוא והא קא מינטר: נמחק: א"ר נחמן אמר רבה בר אבוה לא שנו [ז]אלא שנמחק דרך ירידה אבל נמחק דרך עלייה לא מאי טעמא מעיקרא לא למינח קאי: נשרף: אמר ר"נ אמר רבה בר אבוה לא שנו [ח]אלא שקדם גט לדליקה אבל קדמה דליקה לגט לא מ"מ מעיקרא לשריפה קאזיל. אמר רב חסדא רשויות חלוקות בגיטין א"ל רמי בר חמא לרבא מנא ליה לסבא הא א"ל מתני' היא היתה עומדת על ראש הגג וזרקו לה כיון שהגיע גט לאויר הגג הרי זו מגורשת במאי עסקינן אילימא בגג דירידה וחצר דירידה למה לי אויר הגג אלא בגג דירידה וחצר דירידה כי הגיע לאויר הגג מאי הוי אלא פשיטא [ט]בגג דירידה וחצר דירידה אימא סיפא הוא מלמעלה והיא מלמטה וזרקו לה כיון שיצא מרשות הגג נמחק או נשרף הרי זו מגורשת ואי בגג דירידה וחצר דירידה אמאי מגורשת [י]אלא בגג דירידה ורישא בגג דירידה וחצר דירידה סיפא בגג דירידה וחצר דירידה [כ]דאושלה מקום דחד מקום מושלי אינשי תרי מקומות לא מושלי אינשי א"ל מידי אירא דלמא הא כדאיתא והא כדאיתא רישא בגג דירידה וחצר דירידה סיפא בגג דירידה וחצר דירידה. אמר רבא שלש מדות בגיטין הא דאמר רבי קלוטה כמי שהונחה ופליגי רבנן עליה הני מילי לענין שבת אבל הכא משום אינטורי הוא והא מינטר [כא]דאמר רב חסדא 'נעץ קנה ברשות היחיד וברא"ש טרסקל[כב] וזרק ונח על גביו אפילו מאה אמה חייב לפי שרשות היחיד עולה עד לרקיע הני מילי לענין שבת אבל הכא משום אינטורי הוא [כג]והא לא מינטר והא

היתה עומדת בראש הגג. לרבי יהושע דאמר לעיל[1] אפילו היא בטבריא והאדם בציפורי הא עומדת היינו כמי שעומדת לומר כגון שמסתמרת כדמסתר לעיל אעומדת בתוך מיתה או בתוך מערה אי נמי נקט עומדת [1]שמעמידין דבגג דגיעתו כדמוקמי לה בגמרא:

בגון שהיו מחיצות התחתונות עודפין על העליונות. דמיל שילא מרפוח גג נכנס לרפוח מלר זל"ש ומה מועיל דעודפות מ"מ כשזרקו מעל המעקה לא מנטר בגגד הגג וי"ל דכיון דשלם מחיצות עודפות חשיב משמתר ואין לחוש למיהה רביעית אי נמי כשהגג קלר ומלר רחב הרבה דעודפות המחיצות גם ברביעית מלר זה ומלר זה וכגגד המעקה אינו כי אם פחת בעלמא אי נמי כשהגג עומד בתמנע המלר ולא מן מלר ומחיצות המלר מוקפות לו מכל לד זל"ש דאמרינן במרובה (כ"ש דף ס.) בתומר זרוק גריבתך לתלרי ומיקני לי תלרי גריבתך דאיסור לרבי אינו אלא נח אם נשרף אינו אלא נמחק דאמר רב יהודה אמר שמואל בגג שיש לו מעקה עוקרנן עולא בר מנשיא משמיה דאבימי אמר הכא בפחות מג' סמוך לגג עוקרנן וכל דמי: הוא מלמעלה: ודרי. פי' רשא בגג דירידה וחצר דירידה סיפא והא לא מינטר. פירוש דקס"ד שהגג בגבוה מחומות החצר דאדי דזקא דשדי ליה לבראי והיכי תני כיון שיצא מרשות הגג ונמחק או נשרף קודם שיצא באויר החצר הרי זו מגורשת: אמר רב יהודה אמר שמואל בגון שהיו מחיצות התחתונות עודפות על העליונות. וכי נפיק מאויר הגג מיד מגיע לתוך מחיצות החצר:

דרך עלייה אינה מגורשת מ"מ מעיקרא לא למינח קאי. ולא דמי לגט דבעי רבא בפ"ק דב"מ (דף יב.) זרק לחנוני בפחת זה ולא בפחת אחרת מהו אויר שאין שופו לגוח כמונח דמי או לא דהכל דבדרך עלייה אין דומה כל כך שיהא עומד לגוח לא מי המקום בנית מקוהה דומה יותר עומד לגוח:

חזקת הבתים. אמר רב חסדא אמר רב אמי אמר רבי אלעזר אמר רבי אבא אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא

והא דאמר רב יהודה אמר שמואל א״ל אעפוד אדם בגג זה כו׳. וא״ת והא שמואל ססיק כר״ש דאמר בגיטין דף כ״ט כל גגות (שיהון דף כ״ט) וי״ל דהכא ל״ל דהוקמ״ל דאמר בגיטין דף כ״ט אמתי נקט מגגו גם ומיכו אגן כרב קי״ל דכשסר מחיצות איכרות ומיכו ליכא דאמר דמיכרות מלוקין לגמרי כר׳ משמע דגגו קאמר ומשמע שמואל נמי נקט מילתיה כגולי עלמא לרבנן מגגו גגו דאמר ר״ש מגגו לגגו דמ״ל מגגו קאמר ל״ל שמואל מתני׳ היא ברים פ׳ כל גגות (שם דף פט.) וי״ל דקמ״ל דאפילו קלינות דגמיים נמי נמי מגגו גגו אמרינו דאמר ר״ש דיורין מלוקין לגמרי כדאיתא בגיטין דף כ״ט ומיהו אמרינן דגזרה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה ר״ה אמרינן גזרה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה. פי׳ שנתיחד עמה לאחר שכתבו לה גזרינן שמא תתעבר ואם יגרשנה בגט זה שנמנו גזרה לעיבורה יאמרו העולם בראותן זמן גיטה קודם כי מאז נתגרשה ובשבא עליה בראשונו היתה ובעילתו היתה בעילת זנות ומזנות נולד הבן הזה: אמר ר׳ אבא אמר שמואל ואם נשאה לו תצא איבא דאמרי אמר ר׳ אבא אמר שמואל אם נתגרשה בו וינשא לכתחלה. פי׳ דגט כשר הוא שפולין נתיחד עמה עכשיו בשנוסר לה הגט עוקר כל קדושין הראשונים ואיתה צריכה גט אחר ומפני חששא זו אין מקדרכין אותה גט אחר (דאפילו איתמר בדבריהם הולד בשר): מתני׳ כתב לשם מלכות שאינה הוגגת לשם מלכות מדי לשם מלכות יון לבנין הבית לחדבן הבית הזה במזרח וכתב במערב במערב וכתב במזרח תצא מזה ומזה וצריכה גט מזה ומזה ואין לה כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות עד דעל זה ולא זה נטלה מזה ומזה תחזיר הולד מכתר מזה ומזה לא זה ומזה ומזה אלא זה וזה מטמאין לה ולא זה וזה זכאין לא במציאתה ולא במעשה דיה ולא בהפרת נדריה ויכולה לחזור לבעלה ראשון אם רוצה לחזור אם לא אינה יכולה לחזור לבעלה ראשון אם לא אינה יכולה לחזור לבעלה ראשון אם לא אינה יכולה לחזור לבעלה ראשון

בת לוי מן המעשר. קנסא הוא כדמפרש התם (יבמות נא.). מן התרומה. כדאמרי׳ בסוטה (דף כח.) מונטמתה ג״פ אחד לבעל ואחד לבעל ואחד לתרומה: ואין יורשין של זה. בגיס שהיו לה ממנו: יורשין מתובתה. בגמרא (דף נא.) פרכינן כתובה מאי עדיפתה דה׳ קמני אין לה כתובה מפני שהיא מן הכרכין שקקנו אחרים לבעלה ואינו גמ׳ אמר אמרי׳ גיסא דמאי דלמדינן לכיפרא גבי גמ׳ אמר לאמרו גיסא דה׳ ונפלה זה ואחיו מי לא מאכלן לרע לאוכלן מן המותר: ולא שיבין. משום קנסא: שינה קנסא: שמה. [דף נא.]: וכל הדרכים. המפורשים למעלה במשנתינו: כל עריות שאמרו צרותיהן מותרות. ממע עשרה עריות שאמרו מכמים[a] שלגרותיהן מותרות ליגשא לשון בלא תליה כמאמר לעיל בלא גיסים: הלכו הצרות. ונישאו. לשון: ונמצאו. הערות אילונות ואינלוי מילגא שהיו קדושי המת[b] בטעות ומעלגא שלא היו אלו לרוחיסן ולא פטרום הערות האלו גם המלילה: תצא מזה. מבעל שיבאלא לו: ומזה. מן הגיס: וכל הדרכים האלו בה. ובגמרא (פב.) מוקמינן לה כר״ש דאמר כי ממזר שאינו מלילה לאחר: והלכה צרתה ונישאת לאחר. וקיי״ל מילא האחת פוטרת לרתה: ונמצאת. לו שמתיעמרי: אילונית. ואין לה ימיסים שהרי הלא אין לה אחת המת ומעלגא שלא נפטרה לרתה ונישאת לשון בלא תליה: תצא מזה ומזה. מעבל זה ומיעמה הראשון: כתב סופר. אחד גם לאיש לגרש בו פלאמו: ושובר. לאשתו שממנה לבעל כשיפרע לה כתובתה ונעה הסופר כשמסר לה בסמנות ונתן גם לאשה ושובר לאיש הם מסרו לה בזה הלכה זו ונישאת כמכרה שזה גם אמר לה בעצה אם סבור אמרה לו אשתו שוכר: יוצא מתחת ידי האיש. שמוציאו לפניו להרחקת שמוכר והרי הוא גט: אם לאחר. בגמ׳ מפרש: לא כל הימנו. אין הכל כדברי לאחמיעו: לאבד זכותו של שני. שנשאה לאמרי׳ קנוסא הרי מיעמה והחליפו הסטרות לאחר שנתמה: גמ׳ שאין להם לא כתב ולא שטר. מלילות. שיהא לו שלוח עמהם שיאמרו המוכים לה בעיניהם שכותבים שטרותיהם בשמיו: ויצא והולך מבזר. בתמיה: ר״מ לעבדיה. סתם משנה ולקמן מני אמרינן זו דברי ר״מ: משום דמילכא. עכשיו היא מולכת לפיך יתקנה בה כמלך בה שהיו לו ויקפיד עמהו: מאי דהוה הוה. כבר עבדו ולבדה קנאתם שלן מתקנה בהן דהא לקחתי מלכות מדי ויון שמוכה לאמרן שהמחילה מדי ולמלוך בימי דריוס[c] לא נתנו שהמחילה לכל מישיון דלמלא קפיד המלך הזה: כי יתיבתו בהיני. לכתוב שטר: כתבו. כתוכו שבהיני נכתב ולא על גב דמיימסרן כו׳: קשה ל״ר דבפ׳ גט פשוט (ג״ע דף יח.) מאמר בלשון לעשותו פשוט לא יכול לעשותו פשוט ולא יכול לעשותו פשוט ולא יכול לעשותו פשוט כשרים דאמר בגמ׳ ר״ג (דף נב.) אמר לכשלמקבעם אגרבסה ה״ז גמ׳ אע״פ שנתמר גם מחרוטין זמן גם אחר ויפשוטין א״כ אמרי׳ סלילין הכא הכא במזרח ובמערב ולא כה יכולו לא יכולו לא יכולו לא

מה א מיי׳ פ״ז מהל׳ יסוד המלכה פ״ב סמג עשין ד׳ מ״ע קעב טור״מ סימן קנב סעיף ד׳:
מו ב מיי׳ שם פ״ב מה׳ מ״ע סמג לאוין מב טור״מ סימן קנב סעיף ד׳:
מז ג מיי׳ פ״ב מהלכות מלכים הל׳ ט׳ מ״ע סמג עשין ג׳ טור״מ סימן קנב סעיף ד׳:

תוספות הש״ך

היתה בת ישראל נפסלה מן הכהונה. פי׳ דתשובינן דהא נמי הוה כהן מן התורה ובגר לוי מן המעשרות משום קנאה: **מתו אחיו של זה וכו׳.** פי׳ חולצין דהא אשת אחיו היא ולא מיימבמה משום קנאה אם משום גירה דהיא לה גרושת אחיו ואמור גירש זה ונשא זה והיא לה גרושת אחיו. **ואין יורשין של זה וכו׳.** זו היא כתובה בגין דכיון הכי מפוש לה ביממות: **אמר רב הונא אמר ר׳ יוחנן אמר ר׳ אבא חכמים אומרים הולד כשר.** פי׳ בולד ממזר פליגי רבנן דלא מוסיף לה ממזר ומותר בשראלית אבל בתנא המה ומזה לא פליגי רבנן דהכי אמרי בפריקין דלקמן דבשולם מלכות לרבנן הצא דלא פליגי רבנן אלא שהולד כשר: **ומודים חכמים לר״מ בשינה שמן ושמה שם עירו ושם עירה שתצא מזה ומזה הולד הדרכים הלאו בה מפני שהוא פסול תורה:** **אמר רב אשי אף אנן תנינא שינה שמה שם עירו ושם עירה הצא מזה ומזה וכל הדרכים הלאו בה** מאן קתני לה אליבא ד׳ מאיר ורבינהבנו ותיבנו אלא לאו ש״מ דמאיר הוא ש״מ. **מתני׳ כל הערערות שאמרו בית שמאי מתחרות הלכו הערות ונשאו ונמצאו אלו אילוניות הצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה:** **הכונס אלו יבמתו והלכה צרתה ונשאת לאחר ונמצאת אילונית הצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה.** פי׳ כל הערות שאמרו צרותיהן מתחרות אלו ד׳ ערות שאמרו חכמים שצרותיהן מתחרות לינשא לשוק בלא חליצה לשמתו בעליהן לא כנס הלכו הערות הלאו ונשאו לשוק ונמצאו הערות אילונית ואיבלי מולדא שהיו קרוטי המת בהן בטעות ונמצאו שלא היו אלו צרותיהן לא הם הדרים הערות הלאו בה חלוצה: **תצא מזה ומזה.** פי׳ מהבעל שנישאת לו ומהם וכל הדרכים הלאו בה: **וכן הכונס את יבמתו.** ונפטרה צרתה בביאתה כראמרן בית א׳ הוא בונה ולא שהיו יבומין ונמצאת ח׳ שנתיבמה אילונית ואין יבומיה יבומין שהרי לא היתה אשת המת המצאת שלא נפטרה צרתה: **ונשאת.** לשוק בלא חליצה. **הצא מזה ומזה** וכל הדרכים האלו בה: **גרסי׳** בהאשה רבה דיר״ח דברי ר׳ עקיבא דאמר מיכבה: **אמר רב הונא שנכתת יבם אכורה לאשה.** דאמרינן בשלהי פ״ב דשטה ונעבד נעבד לה לאחר ונעבד מיד האישה ושובר מיד האשה **תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה ר׳ אלעזר אומר אם לאלתר יצא אינו בא ומה לאחר יצא אינו בא** דמן הראשון לאבד זכותו של שני. פי׳ אלה הם דברי הבעל המערער שאמר כי הסופר טעה ונתן לאם לאשה ובא מבעוד שהיה צריך לתת לאשה בגט ולו נכשנו לאם לו ונכשנו שאני נתתי השובר לאיש ונתנה לו הגט וכבתי לגרש אם אשתי בגט ונרשתיה בשובר והרי רגלים לדבר שהשובר יוצא מתחת ד׳ האשה. ת״ק סבר חיישינן לדברי הבעל ואם נשאת תצא מזה ומזה וכל הדרכים הלאו בה: **ר׳ אלעזר סבר אם לאלתר יצא.** דה הסמך לפנינו חיישינן דגט אבל אם לאחר זמן יצא הרי גם לא שלא לא הזמנו מן הראשון ונתן לו השובר ונתנה לו הגט וכבתי לגרש אם לא לאחר זמן אם לאלתר ולהיכי דמי לאחר זמן אמר רב יהודה אמר שמואל כל זמן שוישבין זהו לאלתר עמדו זהו לאחר זמן דו אדא בר אהבה אומר אם לא נשאת זהו

מסורת השׁ"ס עם הוספות

א) נקמן לב: פסי:. **ב)** יומא נב. נקמן מח: [מגי:]. **ג)** כתובות ו: [עדיות פרק ב מ"ו]. **ד)** מכות לא. **ה)** בכ"מ סם ס"ה מ"ב. **ו)** קידושין סה. עירוביו פ"ד מ"ז [ותוספתא עירוביו פ"ג ה"ד ע"ש ומימלמן פ"ג ה"ט ע"ש]. **ז)** עי' תוס' לעיל עג: ד"ה ראוה. **ח)** לעיל עג:. **ט)** נקמן מט:. **י)** נקמן לב. **יא)** ברכות לה:. **יב)** עי' תוס' ב"מ קט: ד"ה א"ר.

יג) עיין כרכסמן.

לעיין רש"י

פרווזיין. פירוש נגיל בה ומכרה ומכולה לי (רש"י עיינהו) מז ע"ש ד"ה גם בה:

תורה אור השלם

א) וְאֶמַרְתָּ לְפֵנַי יְיָ אֱלֹקֶיךָ בִּעַרְתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן הַבַּיִת וְגַם נָתַתִּי אֶלְמֹן וְלַגֵּר לְיָתוֹם וְלָאַלְמָנָה כְּכָל מִצְוָתֶךָ אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי לֹא עָבַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ וְלֹא שָׁכָחְתִּי: (דברים כו, יג)

ב) כִּי תְכַלֶּה לַעְשֹׂר אֶת כָּל מַעֲשַׂר תְּבוּאָתֶךָ בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁת שְׁנַת הַמַּעֲשֵׂר וְנָתַתָּה לַלֵּוִי לַגֵּר לְיָתוֹם וְלָאַלְמָנָה וְאָכְלוּ בִשְׁעָרֶיךָ וְשָׂבֵעוּ: (דברים כו, יב)

הגהות וציונים

א) ר"ד וכמה כה"ר דלמא **כתב** ונתן קאמרי, וכ"נ גי' רש"י. **ב)** ורשא דמולתא איתא במשנה עדיות פ"ג מ"ו אבל הך דאמר ר' דוסא וכי מה עשה לה ליתא מה ולכך שפיר גרסי' "דתניא" (גליון). **ג)** בר"ן בתוס"י נוסף **הרי זו:** בכתי' נוסף **להו להדדי:** **ד)** שיך לעיל ס ע"ב (גליון) בהדבש ומה כתב רש"ין לתרוצי ס ע"א: **ה)** אינו במנא פורש במשניות אלא בירושלמי (מ"ד ובהרש"א, עי' שיו"ק). ומבמא גם בתוספתא תרומות פ"ה ה"ה, בערוך לפנינו מביא מרש ויקרי: **ו)** ציל ורק (תתי"ס, גרש יחדים, רש"ש ועוד, וכ"ה בדפו"י):

ליקוטי רש"י

כ) **קלא דבתר נישואין.** שיש בו הפסד מעכשיו ולא יפה עליה קולה משיחלו ולא יפה עליה קולה משיחלו (לקמן מח:). נוסח הרוש"ש לאמר שסיום הוא הש"ב לאמר קולה שבעיה אם תיקרא לאמר קולה ביטולין לו תיקרע לה לכתיבה בנעל לו מבעל קולה

לא כל דינמו **אבד זכותו** של שני. וקס תמהר לרב אחא בר אהבה דמוקי לה בסיפא בקונקרס מטוס דמשמע דקטינא מה קטינא שיך דכיון דעשקת לשני לה מלי לאחזויה דמצא מזה ומזה וי"ל דאפשרס דאין הבעל שם על נכון שאסור לאחזויה ועושה קטינא:

ובנהרדעא **לא מבטלי קלא.** אפילו ע"א עדים והא דלמרמיך בחזקת הבתים (ב"מ קט: וכפ' שני לכתובות (דף ה: וס) גבי מעלין לכהונה על פי עד אחד דמבטלין קלא התם מטוס דיפסל מבהמה לקלא התם מטוס דיפסל בנעלה מטוס גרושה אין לנטלו ל"ש שאני התם לתרומה דדכון אין נאוס מבטלי קלא: **דורות** אחרונים ר' דוסא. אע"ג דבאלו ערדים שטעמן (כתובות דף ט:) קתמר ר' יוחנן רבי יהודה ור' יוסף אמרו דבר אחד הוה קאמר ר"י גופיה בו ולאה שלא כדורות כי' בע עלמנו היה קורת מגר מי מעי לאו דבר אחד ממש קאמר שלא היה מיקל כמו ר' דוסא וכמה מקומות (ב) אמרינן אמרו דבר אחד אע"פ שאין שוין: **וכי** מה עשה לה ערבי זה. לרבותא נקט לאפילו ערדיים שטעמן בזמנה לתמריגן בע"ב דקדושין (דף מט:) ר' קבן זנות ירדו לעולם מי נטלו ערדיים ואמר כל דעולם אלא אי"ה לקלא לא לגמיסס: **טרקסמון.** לשון שער כמו טרוקן גבי (בכתוב דף מח. ובערוך) פי' טרקסמון מין יקר דמשמעי' חסיב יקר שמטו טרקסמון רוצה לומר דרך מכמיסין יקר שפטור ממעבר ואין נראה דא"ל כל"ל יקר סתם ועוד סכמנן: **מתני' כתב** לגרש אח אשתו ונמלך בס"א פסלה מן הכהונה ובס"א אע"פ שנתנו לה על תנאי ולא נעשה התנאי לא פסלה מן הכהונה: **גמ'** שלח ליה רב יוסף בריה דר' נטשא לשמואל לטבנו יצא עליו קול איש פלוני כהן כתב גט לאשתו והרי אתה מוזהר תחוור ומשמתינא מהו שלח ליה תצא ס"ע מתמילין בנסמה ולמיס ולעוף בע"ע צריך בדוקה אלוהיא דאיר מגלגלא מלוהא דקרי אינשי מתא לנתינה כתיבה דלמא כתב תנחו אקמרי ההאמר כפ' יוחנן (שמואל) (אשי) **כל קלא דבתר נישואין לא** דאמרינן בפירקין דלקמן דחיישינ' לקלא ה"מ קלא דקטי נישואין כדתנן דאי שמה בעיר מקודשת הרי זו מקודשת ואסורה לנשא עד שיתן לו אותו פלוני בן אבל לאחר נישואין לא חיישינ' לה. פי' ואע"ג

נד א מי״א פ״ו מהלכות גירושין הלכה ז׳ סמג עשין ו׳ טור״ש אה״ע סי״ט סימן קמט פעיף ג׳.

נה ב מיי׳ שם פ״ב מהלכות טו״ש הלכה ט׳ סמ״ג עשין ס׳.

ב״ש (ד״ה אמר ר׳ יוחנן) ד״ה אמר ר׳ יוחנן. ר״ת אמר ר׳ יוחנן. ר״ת אמר ר׳ יוחנן. ר״ת

דקא מדלג ותני חד חד. שהולך ומסקר הנעדים מן הקפריס אחד אחד בכל דילוג ודילוג שמנה במשנתו בו דילג אחד ממין[ה] הקפריס: **שמע מינה האי קרוב חתים.** מן בתחילה קורס לכפרים בין בתמלגא בין בסופה[ז]: **מדלא קבע ליה מקום.** לקרוסה בתמני[ח]: ושמע מינה.

דקא מדלג ותני חד חד שמע מינה אמר אביי שמע מינה האי קרוב חתים אי בעי[ט] בתחילה בין באמצע בין בסוף מכאן מדלא קבע ליה מקום ושמע מינה מכל תלתא מקיימינן ולא בענין רצופין דאי סלקא דעתך בענין רצופין לקבע ליה מקום להאי קרוב בתחילה או באמצע או בסוף ולכשר ביה טובא כי אתו לקמיה דרבי אמי[י] אמר ליה צא והשלים עליו עבד מן השוק:

הדרן עלך הזורק

המגרש את אשתו ואמר לה הרי את מותרת לכל אדם אלא לפלוני ר' אליעזר מתיר וחכמים אומרים כיצד עשה נטלו הימנה ויחזור ויתננו לה ויאמר לה הרי את מותרת לכל אדם כתבו בתוכו אע"פ שחזר ומחקו פסול: גמ' איבעיא להו האי אלא חוץ הוא או על מנת הוא חוץ הוא ובחוץ הוא דפליגי רבנן עליה דר' אליעזר דהא שייר לה בגט אבל בעל מנת מודו ליה מידי דהוה אכל תנאי דעלמא או דלמא אע"ג מנת הוא ובע"ג הוא דפליג ר' אליעזר אדרבנן אבל בחוץ מודה דהא שייר לה בגט מנת רבינא ת"ש כל הבתים מטמאין בנגעים אלא של עובדי כוכבים אי אמרת בשלמא חוץ הוא שפיר אלא אי אמרת על מנת הוא על מנת דלא מיטמו בתי עובדי כוכבים הוא דמיטמו בתי ישראל הא מיטמו בתי עובדי כוכבים לא מטמאי בתי ישראל ועוד בתי עובדי כוכבים מי מטמאי והתניא אין בתי עובדי כוכבים בנגעים ארץ אחוזתכם ארץ אחוזתכם מטמאה בנגעים ואין בתי עובדי כוכבים מטמאין בנגעים אלא שמע מינה חוץ הוא ש"מ מתני' דלא כי האי תנא דתניא אמר ר' יוסי בר' יהודה לא נחלקו רבי אליעזר וחכמים על המגרש את אשתו ואמר לה הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני שאינה מגורשת על מה נחלקו על המגרש אשתו ואמר לה הרי את מותרת לכל אדם על מנת שלא תנשאי ש"א

צא והשלים עליו עבד מן השוק. אומר ר"י דהך דהכא פליג אמתקיף לתמר בפרק קמא (ב"מ דף קפב:) מילתא קרוביס כפר דמטמטע דוקא קרוביס כפרים למילוי ומעבדה מן לפני דכיון מטולם מאחד שכתב גט לאחרת והחתים עליו ג' עדים ואחר זמן המקיים עד שליש והכשירו מסברא דהא דתמרינן[ז] דאין עד הגט מוחמתן זה בגלח זה היינו בפנים לו שזימן אלמה יתמנו לאחר מיתה לו דעתו אחרת אחר שאין בפנים ולא היה לו אבל כשהגט נגמר בפנים ולא היה לו דעתו לחתמים יותר כשהגיע והחתים אליו אין נפסל בכך כיון שנגמר ע"י הלמוטים וכ"ש הכא דליה מבלן דכשר לגיטא דהא והסלם עליו בגט מן הסוף ממעט אכבר תמנו הלמוטים ולא היה לנין ר' מ סם הבלים אלמה כיון שכבר הוכשר הגט ע"י הלמוטים מן הגט מיסבל בהגמ"ר ר"ל שהעדים ועדיין לו נמסר לה ר"ל שהעדים לא חתמו עדיין ולבסי לו נמסר לה ומומסן מן הגט אינו מן הגט אלא מן הגט אלא מן הגט אלא

שרבי אליעזר מתיר לכל אדם חוץ מאותו האיש. משמע דלפליגו בתי אותו האדם מתירה ליגמא והקשה רבינו שמואל אמאי לא מתיישן דלמא לא קניס מגלה בתלמוד לעיל ממי שאמרו לא מגרשין זו (ולאחמי) לא מגרשין לא מגרשין גרי זה גיעיל בן מגרשין אין מתחתם זו לא מגרשין עד שתמן ועוד ממא דאיה רמיו יצחק מנרייתא דלקמן (דף סד.) על מנת שלא מיעבלי לאמה ולאחיך אין מוסשין אמיעבל לאמה לסם לא לאחר מוסשין אמיעבל לי ° ומיכן הכא כרב דלמאן דאמר מגבי מתחתם זו דיש לאוס בן תפסקיל אם אמר בי לא מוכל לקיים מגלה וכן גבי שלא מיעבלי לאחר מיישן אמא שלא מיעבלי לאחר מיישן אמא אבל הכא אם אמר שלא מיעבלי ליכא למיחש שיתחתם בעל כרחה דגישולין לי אפסר בעל כרחה: **אפילו** לא נתגרשה אלא מאישה פסולה לכהונה. וא"ק והא דלא דאיסור כהונה שמי הכא אם לא מגרשה שלא מאישה ולא אומרה לשון אדם שיעשה דאפילו לר"ש לא הוי בכי כלל בעלמא ואם מת מותרת לחתיים ואע"פ שפסולה לכהונה וי"ל דהכי מיימי דכיון דאפילו לא מגרשה אלא מאישה פסולה לכהונה מ"מ כי אמר מן מפלוני הוי גט גמור דאם לא הוי גט כלל בעלמא ואם מת מותרת לחתיים אע"פ שפסולה לכהונה. וא"ק דאי הכי מגרשה אלא מאישה פסולה לכהונה אמאי לא הוי ולא דאיסור כהונה שמי הכא אם לא מגרשה אלא מאישה ולא אומרה לשון אדם שיעשה דאפילו לר"ש לא הוי בכי כלל בעלמא ואם מת מותרת לחתיים אע"פ שפסולה לכהונה אמאי לא הוי גט כלל בעלמא ואם מת מותרת לחתיים אע"פ שפסולה לכהונה אמאי לא הוי גט גמור דאם

מאי דאמר שרא. דהתם לגרושתן ומשמען דהדר אמר לה קודם מסירה אף לגרושתן ומשמען קאמר ואינו שיר[ד]: או דלמא. התם לגרושתן ומשמען דהדר קאמר חזרה היא שחזר והיפך תנאו לומר לגרושתן ומשמען מאי מעיקרא לבדה[ה] ותפסרי בתוספתא[ו] כל הכסף. בעי רב אשי אף לשמעון מהו. אמר לה מן מרגלונן ומשמען וחזר ואמר אף לשמעון מהו אם מיתני לומר היכא דחזר ואמר לשמעון ולא אמר אף דוקא לשמעון קאמר הכא מאי היון דאמר אף ולאי המירה לשמיהם דהתם אף מרגלונן קאי ואע"ג דלא הזכיר שמו: אם לא. לשמעון ולא לגרושתן ומהאי אף אתוי עלמא קאי: נענה. הרים קולו. כל עניה הכתובה בתורה הרמתם הרמ היא: הרי שהלכה זו. אמר גירושיה: ונישת לאחיו. של אותו האיש שנאסרה לבעלו הראשון: שיקר דבר. מלות עליו בגירושין: שיקר דבר. מלות יוסף שאסורה להתייחס לו: שאין זה בריתות. האמורה בתורה שלא תאמרה תורה כריתות העוקר דבר מן התורה: הכורת בינו לבינה. והא אמרי מגרשת היא ליאסר על אותו האיש: לא נמצא גט בטל לשמרש. שהרי אמר לה בל על מנת שלא תנשאי לפלוני: ובניה. מן האמלגיי ממזרין: שאין זה בריתות. לא אמרה תורה כריתות המבטל את הקיבול לידי פסול: לא נמצאת אלמנה. אלא כהן זה דהא לגבייה לא אינרבה[ז] אצל כל אדם. ועל[ח] ידי לד גירושין שבה אסרה הכתוב עליו כדאמרן לעיל[ט] גרושה מאיסה לבדו אסורה לכהונה: וקיי". והרי דבריה ק"ו שאתה למד הימנו שלפני מיתת המגרש תהא אסורה לכל מפני לד איסות שבה: ומה. איסור גרושה שהוא קל לגיטת אלא בגלות בעצלת מגיעו שאסורה על כהן זה שהיא אלמנה אלא מפני לד גירושין שבה: אשת איש שהיא חמורה. אין דין שתאסר אלא מי שהתיר אלא מפני לד איסות שבה: אין משיבין את הארי לאחר מיתה. אם היה קיים שמא יחזיר לכם תשובה: אית לה פירכא. כדמפרש ואזל לקמיה בתר קיימתא דבריית: איהו עקר. כלומר וכי הוא עוקרו ממנו הרי נעקר מאלגו בגרמתו של זה עוקר משמע העושה איסור בדיים ויתומין הללו אינן מוטלין עליו ליומה שיהא הוא עוקרן: בת אחיו לא ישא. שלא יוכל הלד ליגם את בתו: היינו פירכא. אלמוד רבא לגולמו אית לה פירכא: ובמאי. מוקי ר"מ פלוגתא דר"ל ורבנן: אי בחוץ מישרא שרי לה רבי אלעזר. להתייחס לו מאחר שניסת לאחר ונקרה מאיסות הראשון לגמרי: אלא בעל מנת. מוקי לה לדיון דתנאה הוא ולא איתקיים נמצא גט בטל לגמרא וקיימא באיסור אשת איש: תרומה וקדשים. אסורין לאכלל ומותרין להנאיס: עריות. בתו ואחותו: באישות קאמרינן. נאסרה[י] ע"ל קידושין: אשת איש. מותרת לבעלה ואסורה לכל אדם: היינו פירכא. דקאמר רבא לעיל: הרי התורה אצלו בזנות. דהא על מנת שלא תנשאי הוא דקאמר לה וקיימא בה מותרת לכל: אלא בחוץ. מוקי רבי יוסי הגלילי לפלוגתא דר"ל דאילך פריך ליה הא שאסרה עליו לגמרי דלגביה לא איגרשה:

מאי דאמר שרא לראובן מהו לראובן והוא הדין לשמעון והאי דקאמר לראובן משום דפתח ביה או דלמא לראובן דוקא [א]ואם תמצא לומר לראובן דוקא לשמעון [ב]מהו לשמעון וה"ה לראובן והאי דקאמר שמעון משום דסליק מינה או דלמא לשמעון דוקא בעי רב אשי אף לשמעון מהו אף אראובן קאי או דלמא אף אעלמא קאי [ג]תיקו: ת"ר [ד]לאחר פטירתו של ר"א נכנסו ארבעה זקנים להשיב על דבריו אלו הן רבי יוסי הגלילי ור"ט[ה] ורבי אלעזר בן עזריה ור"ע ונענה ר"ט ואמר הרי שהלכה זו ונישאת לאחיו של זה שנאסרה עליו ומת בלא בנים לא נמצא זה עוקר דבר מן התורה הא למדת שאין זה כריתות ונענה רבי יוסי הגלילי ואמר היכן מצינו אסור לזה ומותר לזה האסור אסור לכל והמותר מותר לכל הא למדת שאין זה כריתות ונענה רבי אלעזר בן עזריה ואמר כריתות דבר הכורת בינו לבינה הא למדת שאין זה כריתות ונענה ר"ע ואמר הרי שהלכה זו ונשאת לאחד מן השוק והיו לה בנים ונתארמלה או נתגרשה ועמדה[ו] ונישאת לזה שנאסרה עליו לא נמצא גט בטל ובניה ממזרים הא למדת שאין זה כריתות דבר אחר הרי שהיה זה שנאסרה עליו כהן ומת המגרש לא נמצאת אלמנה אצלו וגרושה אצל כל אדם וק"ו מה גרושה שהיא קלה אסורה בשביל צד גירושין שבה אשת איש שהיא חמורה לא כ"ש הא למדת שאין זה כריתות אמר להן רבי יהושע אין משיבין את הארי לאחר מיתה אמר רבא כולהו אית להו פירכא לבר מדר' אלעזר בן עזריה דלית ליה פירכא תניא נמי הכי: א"ר יוסי רואה אני את דברי ר' אלעזר בן עזריה מדברי כולן: אמר מר ונענה ר"ט ואמר הרי שהלכה זו ונשאת לאחיו של זה שנאסרה עליו ומת בלא בנים לא נמצא זה עוקר דבר מן התורה עוקר איהו עקר אלא מתנה לעקור דבר מן התורה מתנה מי קאמר לה לא סגי לה דלא מינסבא ליה לאחוה דההוא גברא אלא גורם לעקור דבר מן התורה גורם: אלא מעתה בת אחיו לא ישא שמא ימות בלא בנים ונמצא גורם לעקור דבר מן התורה: היינו פירכא ובמאי אילימא בחוץ משרא שרא ר"א דתניא: [ז]מודה ר"א במגרש את אשתו ואמר לה הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני והלכה וניסת לאחד מן השוק ונתארמלה או נתגרשה שמותרת לזה שנאסרה עליו אלא בעל מנת. נענה ר' יוסי הגלילי ואמר היכן מצינו אסור לזה ומותר לזה האסור אסור לכל והמותר מותר לכל ולא והרי תרומה וקדשים שאסורה לזה ומותרת[ח] לזה באיסור אשה קא אמרינן והרי עריות באישות קאמרינן הרי אשת איש היינו פירכא ובמאי אילימא בעל מנת הרי התורה אצלו בזנות אלא בחוץ. נענה ר"ע ואמר הרי שהלכה זו ונישאת לאחד מן השוק והיו לה בנים ונתארמלה או נתגרשה ועמדה[ט] ונשאת לזה שנאסרה עליו לא נמצא גט בטל ובניה ממזרין אי הכי בכולהו תנאי דעלמא נמי לא תנסיב דלמא לא מקיימא ליה לתנאיה ונמצא גט בטל ובניה ממזרין היינו פירכא ובמאי אילימא בחוץ משרא שרא ר"א דתניא מודה היה ר"א במגרש את אשתו ואמר לה הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני והלכה ונשאת לאחד מן השוק ונתארמלה או נתגרשה שמותרת לזה שנאסרה עליו אלא בעל מנת. דבר אחר הרי שהיה זה שנאסרה עליו כהן ומת המגרש לא נמצאת אלמנה אצלו וגרושה אצל כל אדם וקל וחומר ומה גרושה שהיא קלה אסורה משום צד גירושין שבה אשת איש חמורה לא כל שכן ובמאי אילימא בעל מנת הרי

אף ועמדה ונישאת לזה שנאסרה עליו לא נמצא גט בטל. וא"ת והכא לא יגיעותא מלגן שהרי אסורה עליו משום איסור לאשת איש ומאי שנא מדתניא בתוספתא[ט] על מנת שלא תינשאי לאחיו ולאחיך ת"ל גט על מנת שלא תנשאי לאחיו ולאחיך אינו גט מושמין אמת שבעל לאם מעמע דבעי"מ שלא תנשאי לאם אפילו נישאת ה"ל גט והכא אמאי הגט בטל וי"ל דהכא עמדה וניסתה לאחר מיתת המגרש קאמר וכה"ג ל"ל לקמן[י] גבי שלא תבעל לאחיך ולאחיך אין מושמין אמת שבעל לאם מעמע דבעי"מ ל"ל לקמן[יא] אם לא תבעל לאם ומשום דאסורה לאם הא לאחר מיתת מושמין אמת שבעל לאם מעמע דבעי"מ דאסורה לאם אפילו נישאת ה"ל גט מ"מ מושמין אמת שבעל לו לאחר מיתת המגרש והכי"ת דתוספתא יש ליישב שלא תתלוק על הש"ס שלא הכא דקתני הכא על מנת שלא תבעלי לאחיך ולאחיך אינו גט מושמין אמת שבעל לאם אלמא דאסורה לאם אפילו נישאת ה"ל גט ומשמע לן דעל מנת שלא תבעלי לאחיך ולאחיך לא בעי למימר דרך נשואין אלא דרך זנות בעלמא:

אילימא בחוץ ד"ה אלימנו מישרא שרי. ובעמא דיין דנשאה אז אסורה לו ומקרוב לו כל איסות ופקע איסות של ראשון לגמרי: רבא

ה) [מוספות ס"ז מלא ל"ג]. **ו)** [מוספות סס ה"ג]. **ז)** [מוספות ס"ע ג"ע ס"ס מוהר]. **ח)** פב:. **ט)** ס"ד ה"ה לנטה כתי"ר. **י)** פר ע"א.

גמ' אלא מעתה בת אחיו לא ישא. עי' יבמות קף לגו ס"ש מוס' ד"ה פפק ס"מ: שם אלא מעתה בת אחיו כו' היינו פירכא. לא זכיתי לכתוב דלמיו אמרתה דהתם לא נופלת לפניו ליגם ולא הוי עקירה מתלה לפניו דעקלה לפניו ליגם דהא הכנו המרים גם ליגם אלא ס"ל לו ליגם ולא יעקר מתנתי ותבטל הכנו המ"ש מוס' לעל המה"ש אינם פוגמת נתנה ולא המי לא מי פגים כך מתבטל. ומה כיון דזקוקה לו אמתנה מנאו זהו הוי גרם עקירת המתנה ולגמ"ש: שם מודה ר"א וכו'. תמיה לי על המהגות המוסקים דאמת הא ס"מ לדיון מאמר מוך שמעד מכבים מלוי דהגנו כפר ומה קיימא הסברא דמנאת לאחר המותרת אח"כ גם לזה הענבר מכבים לבשתאיר דהוא ולא ומקרה מקרה:

מ א ב ג מיי' פ"ש מהלכ' גירושין הלכה ח סמג עשין ע"ב ומיי' פ"ה מהל' מעמר קלו סעיף ד:

א) [בתוספתא איתא ר' מרדכי ורבי יוסי הגלילי ור"א בן עזריה ור"ע. ועי' תוספות ע"ז מה ע"א ד"ה אבן ר"ע ומה שרשמתי שם] (גליון) וכן בראשונים ובבה"י הסדר ר' מרדכי ורבי יוסי הגלילי וכו'. **ב)** ב"ל ועברה (מגדל דוד ומהרים שיף, וכ"ה בספריר ומהוס. בה"ר). **ג)** בה"י שאסור לזה ומותר לזה; **ד)** דפוריי ועברה; **ה)** שיך לדף סב. ע"ש (גליון), וכן הדיבור "אז הלמא" לעיל, **ו)** בדרן ובבה"י נוסף וכשר אפילו לרבנן; **ז)** ציל תתיר לבדם (דפוריי, וכב"י בה"ש); **ח)** בה"י ומותרת; **ט)** בדפ"ל דעל (בארות המים); **י)** בדפ"ל ציל שנאסרה (בארות המים). דפוריי נאסרה;

רבא דקאמר דוקא אני אם בדברי רבי אלעזר בן עזריה מדברי סולן ופתח ליה הני פירקי סבר נמי כר' יעקב משום זקן אחד ש"כ מיקמי (ב) לר' שמעון דאיני לעיל אר' יעקב וי"ל דאיכא למימר דוקא אם בדברי רבי אלעזר בן משום הני פירקי קאמר דלא אמר בדר"ש דקא מקרא ליף הכהו דקים מה משיבין על דברי גזירה הכתוב הוה אגידא ביה כו'. אע"ג דלגמרי על כרחך לא דמה בקודמי הוה דאשון אגידא ביה אמתוקמא לפי שהיה אגידא ביה אמתוקמא לפי שהיה אגידא ביה אמתוקמא לפי שהיה

מאי קאמר. כאלו לא תינשא לקאמר לאותו פלוני אז לכל אדם: **לא תינשא לו.** כלומרכה שמא יאמרו כשיהם נותנין במתנה ואין לך לגנו גדול מזה: **ואם ניסת לאחר לא תצא.** אלא לכתחלה מנאי המתנאי וכטל הגט: ה"ג **אלא אמר רב נחמן הכי קאמר הרי זה גיטך ע"מ שתנשאי לפלוני הרי זו לא תינשא לו משום דחיי לא מפקינן לה.** כמתיה והא לא מיתקיים מתנאי המתנאי וכטל הגט: ה"ג **אלא אמר רב נחמן הכי קאמר הרי זה גיטך ע"מ שתנשאי לפלוני הרי זו לא תינשא לו משום דחיי לא מפקינן לה.

ותיפוק ליה דהוה מתנה על מה שכתוב בתורה. תומר ה"ג אלמא דקרע אם כסותי ע"מ לפטור[ד] אע"ג דמזקן מיבעי להו גמרא בערכין (דף ו:) מלות כתובה בתורה מ"מ לא מיבעי מתנה על מה שכתוב בתורה מיבעי ליה דודאי לא עבר. אבל מסר כי קדושין ותיקשי לא מצינו לן מנהג בטל: לאביי כלל לאתויי בשר חזיר בזה למעוטי פלוגי[ה] מיתיבי הרי זה גיטך ע"מ שתאכלי בשר חזיר ואם היתה זרה לך מנת שתאכלי בתרומה ואם היתה נזירה ע"מ שתשתי יין נתקיים התנאי הרי זה גט ואם לאו אינו גט לדבא ניהא לאביי קשיא אמר לך אבי מי סברת ר"ה היא הא מני רבנן היא ותיפוק ליה דמתנה על מה שכתוב בתורה הוא [ו] וכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל אמר רב אדא בריה דרב איקא כי אמרינן מתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל כגון שארה כסותה ועונתה דהוא[ז] קא עקר אבל הא איהי קא עקרה מתקיף לה רבינא כלום קא עקרה איהי אלא לקיומי לתנאי דידיה אישתכח דאיהו קא עקר אלא אמר רבינא [ח]כי אמרינן מתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל כגון שארה כסותה ועונתה דודאי הא קא עקר[ט] אבל הכא מי קאמר דא לא סגיא דלא אכלה [י]לא תיכול ולא תיגרש: כיצד עושה טלנו הימנה וכו': מאן תנא אמר חזקיה ר"ש בן אלעזר היא [כ]דתניא ר"ש בן אלעזר אומר עד שיטלנו הימנה ויחזור ויתננו לה ויאמר לה הרי גיטך ר' יוחנן אמר אפילו תימא רבי דילכון אמר שאני הכא הואיל וקנאתו ליפסל בו לכהונה: כתבו בתוכו: אמר רב ספרא כתבו בתוכו תנן פשיטא כתבו בתוכו תנן מהו דתימא ה"מ לאחר התורף אבל לפני התורף אפילו על פה נמי פסול קמ"ל [ל]ורבא אמר לא שנו אלא לאחר התורף אבל לפני התורף אפילו על פה נמי פסול ואדיא רבא לטעמיה דאמר להו רבא להנהו דכתבי גיטי שתקו שתוקי לבעל עד דכתביתו ליה לתורף דגיטא. ת"ר כל התנאין פוסלין בגט דברי רבי וחכמים אומרים כל שפוסל על פה פוסל בכתב וכל שאינו פוסל על פה אינו פוסל בכתב חוץ שפוסל על פה פוסל בכתב מ"מ שאינו פוסל על פה אינו פוסל בכתב מ"מ חוץ ורבנן סברי לא גזרינן ע"מ אטו חוץ אבל לאחר התורף דברי

לא מיבעי לי' דבר הכתוב בתורה. תומר ה"ג אלמא דקרע אם כסותי ע"מ לפטור[ד] אע"ג דמזקן מיבעי להו גמרא בערכין (דף ו:) מלות כתובה בתורה מ"מ לא מיבעי מתנה על מה שכתוב בתורה ותיקשי לא מצינו לן מנהג בטל: דודאי לא עבר. אבל מסר כי קדושין

דברי הכל כשר. אע"ג דבמתן פסול לפיליו אחר תחוקף כדלקמיה דאינו מחוקף ולא בעית אימת לאחר תחוקף ודברי הכל מ"מ לא גזרינן ביה ע"מ אטו אחר דאינו אינו לפני מיתת אביו בדרבה[a] הא לא שייר אז אלא אמר אבל אם אמר מחלוקת לאחר תחוקף. דברי גזר ע"מ דלאחר תחוקף אטו ע"מ דלפני תחוקף אע"ג דלפני תחוקף נמי אינו גזרה אטו לפני מיתת אביו דאינו אינו לפני מיתת אביו דאינו אינו לפני מיתת אביו דאינו אינ

רבי יהודה אומר ספר תירוכין ואגרת שבוקין. בספרים כ"ם היס כתוב גנו סטוריין ובגמרא נמי כי קאמר ולוריכיס לו"ר ולוי"ר דשיקוקין לן קאמר לו"ר דסטוריין ומיהו בס"ק דגרסיס (דף ה:) כתב בו הרי אם מותרת לכל אחד:

גרסינן דגילין לכותבו: **אע"ג** דא"ל כתב דון מוכחא מ"אתא דבהאי גיטא מגרשתא דה. הכל משמע דלפליגי מדון ובדיס דגרסיס[a] משמע דלפליגי במיעלה לדרבנן הויין יהיס ופע"ג דגרס כתיב מיעלה מגורסת דאין מלס מגרס מקרא מברו ומומר ר"ש בתרמיזיס פליגי וסס מפוכס דאין מלס[b] מיקבי לגמיי דאמר מס דהיס יהיס אפיס מוכמות הויין יהיס ומסמוך אמר מהיי לא ליקמוס דין[c] ומשמ לגופיס דבטיל[d] קאמר מכי: **ולא** אימתב אינרת ביו"ד דמשמע אינרא. אע"ג דבתגרת[e] מן הדין אין יו"ד מ"מ אינרת שהוא לשון גנ רגילות לכותבו ביו"ד לפי שאינו כתוב בעברי אבל בתגרת שהוא לשון תגרת כתוב בעברי בגלא יו"ד לכתביה דמתם ע) על כל דברי אתגרת הזאת בין כולה כתוביו ובן ומבאר תיקון שטרות שכתב הרב ר"ש ע"ע כתב לא ליקבוס תגרת בגלא יו"ד דמשמע תגרתא בעלמא שאינה שלא כתב עליו אונו אלא כתב עליו אונו זהו שהרורו מאי אונו אמר רב עסק בך: ר' יהודה אומר ודן דיהוי לי מינאי ספר תירוכין ואגרת שבוקין: במאי קמיפלגי רבנן סברי[f] ידים שאין מוכיחות הויין ידים ואף על גב דלא כתב לה דון ומוכחא מילתא דבהאי גיטא קא מגרש לה ור' יהודה סבר ידים שאין מוכיחות לא הויין ידים ומעמא דכתב לה דון ומוכחא מילתא דבהאי גיטא קא מגרש לה אבל לא כתב לה דון אמרי בדיבורא גרשה ושטרא ראיה בעלמא הוא. אמר אביי האי מאן דכתב גיטא [g]לא לכתוב ודון דמשמע ודון אלא דון [h]ולא לכתוב אינרת דמשמע אינרת[i] אלא אגרת [j]ולא לכתוב לימקך דמשמע לי מרך [k]ולא לכתוב למחך דמשמע כי חוכא [l]דיתיהוויין דיתיצביין תלתא תלתא יודי"ן דמשמע תהוין ותצביין [m]ולורכיה לו"ר ולוי"ר דשבוקין דמשמע תריכין ושבוקין [n]ולורכיה לו"ר דבדיו[o] דמשמע וכדי [p]ולא ליכתוב לאיתנסבא דמשמע לא יתנסבא אלא להתנסבא אביביא להו בעינן דון או לא בעינן ודון תא שמע [q]דאתקין רבא[r] בגיטי אף פלינא בר פלינא פטר ותריך יתי פלוניתא אינתתיה דהוה אינתתיה מן קדם דנא מיומא דנן ולעלם ואילו ודן לא קאמר ולטעמיך כולהו מי קאמר אלא בעינן [s]הכא נמי בעינן: מיומא דנן לאפוקי מדרבי יוסי דאמר יוסי דאמר מן לאפוקי

[a] א מ"מ ר"ש ב"ר מנחם מכל"ל עכ"מ הלכה ג מגמ עשין מז טוש"ע יו"ד רכז רמז סעיף מפ:
[b] ב מי"ר מ"ס מכל"ל נ"מ מכל"ל נ"מ מכל"ל נ"מ

א לאפוקי מדבעא מינה רבא מרב נחמן היום אי את אשתי ולמחר הרי את אשתי. מהו דפסנו ליה כיון דפסקה פסקה פ"ס תקן קלא לעבדך הכי קלא לחולא לגז עבד לגבו: מוצדק לעבדה. דיו פסוק לעבדות סימן שעושין לעבדים ואין פסרים דנרסי ודכו דאיתיבי מן חרורי. ופרוס ומופלב מכל מירות מהו דמפטר מרבו (יומא דכו ב) **ועבדיר.** כמו עבדיר[a] שער מלוקה רק הכמות לא סרו (מגלים ב יב) מתרגם[b] לא עבדלה: **מן עלוי מלבא.** כן הוא כמו שפי' **מן עלוי מלבא.** כן הוא כמו שפי' מתרגמים כאן למרכבה למלכות הוי מקח טעות כלתמרי' הכאומנין (ב"מ ב.). ובהמוכר פירות (ב"ב נג:) אמרינן בהדיא דאומר לי מיר קלף מלי לפניך (יומא ל:) ובפ"ק דקידושין (דף ח.) ובפ"ק (המוכה ט.). גבי סימפון בעבדים לכלה לתמר מלי תמרת לעיסים מזוין או מוכבר למלכות הכהנו קלא קלא לו אחיכפת לכלה כמו שפי' ר"ש קלא אית לה אין אחיכפת לה אין כמו שפי' מתרגמים לה אין אחיכפת לה אין אחיכפת לה אין אחיכפת

יש לה בנים לא תצא. וז"ש מאי פריך לעיל הניחא למ"ד לא תצא מאי אלא למ"ד תצא מאי איכא למימר ומאי קושיא מימא דבשלום מלכות אפילו לה בנים תצא וי"ל דבשלום מלכות נמי יהו לדברנן הולך כשר יש לה בנים לא תצא:

זרק לה קדושין ספק קרוב כו'. כפ' ד' אחין (יבמות נ:) דייק ואילו בגירושין ספק קרוב לו כו' לא קתני ומפקינן לה:

כל הטעות פסולין במי חטאת. טעמא[a] משום[b] שהחטא מיותר בכלי[c] אבל[d] משום מלאכה אין נפסל[e] אחר קידוש כלומרמיון בספרי[f] ומנמ' פרה (פ"ד מ"ב) ומיהו משום סיסם הדעת נראה דנפסלין לאחר קידוש ומנמוקם אחר מלרכמלין[g] ולימכמר

ודוקא כתב ידו ועד[h] לא[i] אבל כתב סופר ועד לא[j] ושמואל אמר אפי' כתב סופר ועד[k] שהרי שנינו[l] כתב סופר ועד כשר ורב מי דמי התם תניא לכתחילה הכא דיעבד ושמואל לא קשיא הא בספרא המובהק והא בספרא דלא מובהק וכן אמר ר' יוחנן (כתב ידו שנינו[m]) אמר ליה רבי אלעזר הרי יש עליו עדים אמר ליה אסיפא. זימנין אמר רב תצא זימנין אמר רב לא תצא הא כיצד יש לה בנים לא תצא אין לה בנים תצא מתוב מר זוטרא בר טוביה[n] [o]ובולן שהיו בהן ספק קדושין או ספק גירושין הרי אלו חולצות ולא מתיבמות כיצד ספק קדושין זרק לה קדושין ספק קרוב לה ספק קרוב לו זהו ספק קדושין ספק גירושין כתב בכתב ידו ואין עליו עדים ואין בו זמן יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד הרי זה ספק גירושין ואי אמרת לא תצא צרתה אתיא לביומי תתיום ואין בכך כלום חששא דרבנן היא לו' אמר לעולם לא תצא וכן אמר ר' יוחנן [p]לעולם לא תצא וקרצית שבעמיר אינו פוסלת במי חטאת חכי אמר אבוכון[q] לעולם לא תצא וקרצית שבעמיר אינו פוסלת במי חטאת מאי קרצית אמר אביי דידבתא דבני כיפי מתיב רב דניאל בר רב קטינא[r] כל התעופות פוסלין במי חטאת חוץ מן היונה מפני שמוצצת ואם איתא ניתני חוץ מיונה וקרצית לא פסיקא ליה דגדולה לא פסלה וקטנה פסלה ועוד כמה אמר ר' רמיה ואיתימא ר' אמי עד כזית: ר' אלעזר אומר אף על פי וכו': אמר ר' יהודה אמר רב הלכה כר' אלעזר בגיטין כר אמריתה קמיה דשמואל[s] אף בשטרות ורב סבר בשטרות לא הא קתני וגובה מנכסים משועבדים רבי אלעזר תרתי אמר ורב סבר כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא[t] וכן אמר ר' יעקב בר אידי אמר ר' יהושע בן לוי הלכה כר' אלעזר בגיטין ורבי יוסי אפילו ריח הגט אין בו ורבי יוסי לית ליה דר' אלעזר דהי כאמר לרבנן אפילו ריח הגט אין בו וכן אמר ר' יוסי בר' חנינא אפילו ריח לקיש הלכה כרבי אלעזר בגיטין ור' יוחנן אמר אפילו ריח הגט אין בו לימא ר' יוחנן לית ליה דר' אלעזר דר' יוחנן אמר אפילו ריח הגט אין בו שלח ליה ר' אבא בר זבדא למרי בר מר בעי מינה מרב הונא הלכה כר' אלעזר בגיטין או אין הלכה אדהכי נח נפשיה דרב הונא אמר ליה רבה בריה הבי אמר אבא משמיה דרב[u] הלכה כר' אלעזר בגיטין ורבותינו הבקיאין בדבר הלכה משום רבינו אמרו הלכה כר' אלעזר בגיטין דאמר רב חמא בר גוריא אמר ר' הלכה כר' אלעזר בגיטין איבא דאמרי וחברינו הבקיאין בדבר הלכה ותלמידי רבינו משום רבינו אמרו הלכה כרבי אלעזר בגיטין וכן כי אתא רבין אמר ר' אלעזר אמר ר' הלכה כרבי אלעזר בגיטין: **מתני'** שנים ששלחו שני גיטין שוין [v]ונתערבו נותן שניהם לזו לפיכך אבד אחד מהן הרי השני בטל. [w]חמשה שכתבו כלל בתוך הגט איש פלוני מגרש פלונית ופלוני ופלוני והעדים מלמטה כולן כשרין ויתן לכל אחת ואחת היה כותב טופס לכל אחד ואחד והעדים מלמטה את שהעדים נקרין עמו כשר: **גמ'** מאן תנא אמר ר' רמיה תנא אמר ר' אלעזר דאי ר' אלעזר [x]מן דאמר ר' עדי מסירה כרתי לא אי דעי בהי מיניהו קא מגרשה אביי אמר אפי' תימא ר' אלעזר אימא דבעי ר' אלעזר כתיבה לשמה נתינה לשמה מי בעי: חמשה שכתבו כלל כו': היכי דמי כלל היכי דמי טופס אמר רבי יוחנן [y]זמן אחד לכולן הוו כלל זמן לכל אחד ואחד זהו טופס וריש לקיש אמר אפילו

(נא) בספר המקנה: **אפי' בשטרות.** דסתם עלה טוענה קמ"ל מפני תיקון העולם: **והא קתני.** מתניתין: **גובה מנכסים משועבדים.** אם שטר הוא לו גט גובה כתובה מנכסים משועבדים דתנן בכתובות (קף פט.) הוליא קב ולוין עמו כתובה גובה כתובה: **תרתי אמר.** בגיטין ושטרות: **רק הגט.** ליפסל בכהוה לכתמיר וכל שכן לתמיר: **ורבותינו הבקיאין בדבר הלכה.** הגך דמפקיה וחזיל כי תמא בר גוריא: **כרבי.** חבריו: **מתני' שני גיטין שוין.** כשמותיהן: **הרי השני בטל.** דלא ידעינן דמאן ניהו: **טופס לכל אחד ואחד.** פת: **את שהעדים נקרים עמו.** היינו תתמון אבל עלויהם קלוסה שמא לא יבינו לבנה אביהם שהבהבה בגט: **דמאן תנא.** דקתני בגיטין דלא מקשינן לזו ומיהכה לזו: **דלא אמר לעולם לא תצא.** אלא אמר לעולם לא תצא: **ר' אלעזר אומר.** ובנה הלשה שהבהבה בגט הנמכסים משועבדים אבל הדעים התמכון ואחרי שעתה יבא מיד הלשה בדבר שנתנו לה בגט ולא אחיישנן שמא כתב לזו ולא נתן לזו כמנו ומנאתו כו' מיהו דאמרי בכל שטר מלוה דעמיק מתוחי יה הלכה אלא דאי דאבל נתנו לדיה דשמנתו לה בכשרין נתנו לה בפני עדי מסירה ולבקבל נתנו לה בפני עדי מסירה ולבקבל נתנו לה בפני עדי מסירה ולבקבל

אפילו זמן אחד לכולן נמי הוי טופס. לכל אחד ואחד לפסול העלויונה (מ"ש כי"י) כתבו אים פלוני מגרש פלונית ופלוני פלונית[מ] הואיל והכיר שם אים ואשה[ס] יחד לכל אחד ואחד אי כל חד גט לעצמו ומגלה אתרון ומפקיק בעדות ואין עדים מעידים אלא עליו: **לר' יוחנן דאמר כו'.** הואיל וכל אים ואשה נכתבים לגד לגד אמאי כולן בעיים: [ז] **על שאילת שלום חתמו.** ולא על גוגו: **שאי"ל.** בגלוסו[ע]: **פסול.** דהוי מלגא בפני נפשיה ומפקיק: **ומן [ל]כל אחד ואחד.** קא מלגלג דעתון מיום שנכתב זה לזה נכתב זה: **מאי אירא.** דמפקלי עליונה מטום דאין דעים מקרעים עמה: **תיפוק ליה.** דהוו סולכו בר מנתרא נכתבו היום ומתמנו לאחר זמן שהרי לא אתמנו הטעדים עד שנכתב אתמנון. נתמנו בגילה לא דוקא אלא מטום דיגמא אתמני' מעבר נמי ליה דתנן בפרק שני (גטין ח.) נכתב היום ונתמנה בגילה פסול וכ"ש למחר לא ליומא אוחרא: **בחד בשבא.** גירס פלוני פלוני הכל כתב בחד בשבא ומפיק פלוני פלוני דמיפסלי קמאי מ"ל דמיפסלי קמאי אלא מטום הפסקה: **דהדר כתב הכי כו'.** דהוו לכו כל חד בפני נפשיה ומיהו אהני ליטני קמאי לאמטוגעון מסעדים ידעו בהכי הגיטון הלגו: **ומאי שנא הא מהא דתניא כו'.** ועבד גמר לה לה מאסר[ס] ולא פסלינן להו מטום[ס] ולא לה לאמבתה (ג) שמסכר שיכסה בחת אחת ודמי לקמיימא דרש לקים אלו פלוני ופלוני גירשו נשיהו פלוניות ופלוניות ומתלי בעי למיהדר ומכתב פלוני גירש פלוניות ופלוני פלוניות לא הכא כתב לו נמסי לפלוני ופלוני עבדי וקמני קו לה המכסים ומגלה כל חלי מלגיו בו מורון ותליו עבד לתכרו ומסתכריים זה אם מלגיון: **ולאו אוקימנא.** בפרק סגולה גגו: **בשני שטרות.** שמתב בטער כל נכסי[ל] לפלוני עבדי ובטער הסני כל נכסי מטוטס לפלוני עבדי ומסכרן לכן בגת אחת בקלף קדם זה לזה הלכך קו שיכסה דהאי אמר מולהו דידי ודאי אמר מולהו דידי: **איש פלוני** כו'. דיינו כרבי יוחנן לא בקלף אלו פלוני ופלוני גירשו כו': **ולרש קרש.** אמאי בשלמא דמה הנגו שאלו בשלום ותחנו הנדרים בלשמה: **שמא** על שאילת שלום: **[ע]** ציל שאילומה (דפורי, אבן הגולה והגרמ"ה). **[פ]** ציל לגלגון רש"י שבריה. כ"ה (בלוין): **[צ]** כתי"ר נוסף **דה.** בכתי"ר בשטר אחד כל נכסי נתונים לפלוני: **[ק]** כתי"ר **שני עדים** עברים: **[ר]** נשמטו הציור בדפוס (רש"ש). הכנתיה מצויר כמו שהוא לפנינו בר"ן) והציור בגין שיך לבבא דעד אחד עברי (גלוסן רש"י שבריה. כ"ה (בלוין): **[ש]** יש להוסיף **נמ** (באה"מ). כ"ה בקצת כתי"ר: **[ת]** ס"א **בראש** (בלוין). בכתי"ר בשטר אחד כל מהרש"ל, ובן מגדל דוד: **[א"א]** שלא כדרכה: **טעות** גמרה (רש"ש). **[אב]** ציל דלאו דינקב (הגהה"ר) וכ"ה באחד מכתביה"ר): **[אג]** דפורי ופרישו:

הגהות הגר"א

[מ] בשיטות קדמונים ובכתי"ר נוסף **בלילי.** **[נ]** הראשונים וכתי"ר **ושני.** וכן בסמוך: **[ס]** והשני פסול, ע"י תוס' ב"ב קס ע"א ד"ה פשוט מש"כ בטעם הדבר: **[ע]** כ"י ליתא בכתי"ר, ו"נ אם כך כתבו: **[פ]** בר"ש באלפסי אמר לכל זה (בלוין): **[צ]** בכתי"ר ואשתו: **[ק]** בכתי"ר נוסף על שאילת שלום. **שבתב תחת הגנו שאלו בשלומה ותחנו הנדרים בלשמה: שמא** על שאילת שלום: **[ר]** ציל **בשלומה** (דפורי, אבן הגולה והגרמ"ה). **[ש]** יש להוסיף **דה:** (באה"מ). כ"ה בקצת כתי"ר: **[ת]** ס"א **בראש** (בלוין). בכתי"ר בשטר אחד כל מהרש"ל, ובן מגדל דוד: **[א"א]** שלא כדרכה: **טעות** גמרה (רש"ש). **[אב]** ציל דלאו דינקב (הגהה"ר) וכ"ה באחד מכתביה"ר): **[אג]** דפורי ופרישו:

הגהות וציונים

[מ] בשיטות קדמונים ובכתי"ר נוסף **בלילי.** **[נ]** הראשונים וכתי"ר **ושני.** וכן בסמוך: **[ס]** והשני פסול, ע"י תוס' ב"ב קס ע"א ד"ה פשוט מש"כ בטעם הדבר: **[ע]** כ"י ליתא בכתי"ר, ו"נ אם כך כתבו: **[פ]** בר"ש באלפסי אמר לכל זה (בלוין): **[צ]** בכתי"ר ואשתו: **[ק]** בכתי"ר נוסף **על שאילת שלום. שבתב תחת הגנו שאלו בשלומה ותחנו הנדרים בלשמה: שמא** על שאילת שלום: **[ר]** ציל **בשלומה** (דפורי, אבן הגולה והגרמ"ה). **[ש]** יש להוסיף **דה:** (באה"מ). כ"ה בקצת כתי"ר: **[ת]** ס"א **בראש** (בלוין). בכתי"ר בשטר אחד כל מהרש"ל, ובן מגדל דוד: **[א"א]** שלא כדרכה: **טעות** גמרה (רש"ש). **[אב]** ציל דלאו דינקב (הגהה"ר) וכ"ה באחד מכתביה"ר): **[אג]** דפורי ופרישו:

מסורת הש"ס עם הוספות

[מ] כ"ג קנו. (וטופס' מ"ז ס"ז). **[נ]** קדקדן ח.ן. **[ס]** (נ"ב תוס' מיימון נו: ד"ה וכגון ומפ' ובעל מ"ה: ד"ה במתנה). **[ע]** לעיל מב. **[פ]** (מוקפות על זה לקמן ע"כ). **[צ]** ע"י תוס' ב"ב קסא. ד"ה ומתבשר מש"כ בבאור הסוגיא. **[ק]** לעיל מא. **[ר]** לעיל ב ע"א.

הגהות הב"ח

[מ] נמי' טופס הוי אלא היכי דמי: **(ב)** רש"י ד"ה ומאי שנא וכו' בשחדרו: **(ג)** ד"ה עד אחד שבתב אחד מהם המפלגי יוסף בן כפוף ויוסף וחזקה שמעון כ"ל: **(ד)** ד"ה דלגו יעקב הוא פלוני בגו של ה' היה:

תורה אור השלם

א) וְשֹׂנְאָה הָאִישׁ הָאַחֵרוֹן וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָה מִבֵּיתוֹ אוֹ כִּי יָמוּת הָאִישׁ הָאַחֵרוֹן אֲשֶׁר לְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה.
[דברים כד, ג]. עין תוס' לעיל מא ע"ב ד"ה בתחיה

תוספות רי"ד

מלמטה את שהעדים נקראים עמו כשר: ד"ה ולא ולהבריחה דהדר כתב פלוני גירש פלוניה. ומיהו זמן אחד לכולן דזו מיד פירוש תמיהא דמיון זמן אחד לכולן דזו אחד ואחד אפילו זמן אחד לכולן דהוי טופס. ד"ה כלל דכתב ביה הרי אנו פלוני פלוניה גרשנו נשותינו פלוניות ופלוניות. מתקיף לה ר' אבא ולר' יוחנן דאמר זמן אחד לכולן. הוי כלל אחד לכולן דאי לאחדש בי תחתיה שהדר אבתרא הוא דתחתיה. מי. הואיל וכל שם איש ואשה נכתבים לבד דילמא דאבתרא אבתרא דתחתי מי לא תניא אכולהו. מי לא תניא עדים התחתונים על שאלת שלום נכנו חשיבין אבל לאו מי איתמר עלה א"ר אבהו לדידי מיפרשא לי מינה דר' יוחנן שאלו פסול דשאלו שבר הכא נמי דכתב ביה איש פלוני גירש פלונית ופלוני פלונית. אתא ר' יוחנן דאמר כולן כשרים דאמר לכל אחד ואחד ואחד וא

ודלמא בשמא דאבוה חתים. דיש לנו לתלות ולהכשיר כיון שמתם אמינא מאי מהו גט מן הסני: **ודלמא** שוייה דהא רב צייר בו. אע"ג דהתם נמי לא לתקוני בתמיהא מיקרא דלמאר גט פשוט (ב"מ דף פ:) ומסתברא דלא מיקרא דלמאר מקרא: **דדאה** תנן גט שכתבו עברית ועדיו יונית וכו'. אבל מנוקדה דתמני' לא מייתי דקאמר אם שהעדים כתבוהו בשום לשון אחר לא מקרא דלמאר מיקרא דלמאר מיקרא דלמאר מי

הכא נמי בשיש ריוח מלמעלה ודלמא אימלוכי אימליך וכתב[8] דכתב הרי את מלמטה ומותרת מלמעלה ודלמא איתרמי ליה כולי האי לא חיישינן רב אשי אמר [9]דידיעה ביה מתתחא דמגילתא: [10]חתמו עדים בראש הדף [וכו'] אינו והא רב חתים מן הצד התם בשגגו כלפי כתב אלא הא דקתני הקף ראשו של זה בצד ראשו של זה דמיניהו באמצע שניהם פסולין וליחזו ליה מיניהו כלפי כתב ליתכשר התם דרמי ליה כעיברא א"ר כהי סיפא דקתני ראשו של זה בצד סופו של זה והעדים באמצע את שהעדים ניקרין בסופו כשר ולא דרמי כעיברא אלא בהדי האי מיקרי ולאו בהדי האי מיקרי אלא רב בדיסקי הוה חתים: גנז שכתבו עברית וכו' כתב סופר ועד כשר: [6] א"ר ירמיה [7]חתם סופר שגינו א"ר חסדא הא מני ר' יוסי היא[8] היא כתובת חתנים דאתיא לקמיה דר' אבהו דהוו ידעי ליה לתוספא[9] ולחתימת ידא דחד סהדא סבר לאכשורה א"ל ר' ירמיה חתם סופר שגינו: כתב חניכתו וחניכתה כשר: ת"ר חניכת אבות בגיטין עד י' דורות רבי שמעון בן אלעזר אומר ג' דורות כשר מכאן ואילך פסול כמאן אזלא הא דא"ר חנינא כתב[10] חניכת אבות בגיטין עד ג' דורות כמאן כר"ש ב"א אמר רב הונא מאי קראה[11] כי תוליד בנים ובני בנים ונושכתם. א"ר יהושע בן לוי לא חרבה ארץ ישראל עד שעברו בה ז' בתי דינים עד ע"ז ואלו הן ירבעם בן נבט ובעשא בן אחיה ואחאב בן עמרי ויהוא בן נמשי ופקח בן רמליהו ומנחם בן גדי[12] והושע בן אלה כמלכי ישראל וכתיב[13] עליו עלה שלמנאסר וגו' אמר להו [14]אותן פרדסיאות[15] שהרושיב ירבעם על הדרכים כדי שלא יעלו ישראל לרגל א"ר יהושע ובינטל ואעפ"כ לא עלו ישראל לרגל אמר הקב"ה אותן שנים שלא עלו ישראל לרגל יגלו בשבי[16] אמר רב סדא אמר מר עוקבא ואמרי לה אמר רב חסדא [אמר רבי ירמיה[17]] דרש מרימר מאי דכתיב [18]וישקוה ה' על הרעה ויביאה עלינו כי צדיק ה' אלהינו משום דצדיק ה' אלהינו וישקוה ה' על הרעה ויביאה עלינו אלא צדקה עשה הקדוש ברוך הוא עם ישראל שהגלה גלות ועדיין גלות יכניה קיימת דכתיב ביה בגלות יכניה [19]החרש והמסגר אלף חרש שבשעה שפותחין נעשו הכל כחרשין מסגר כיון שוגרין שוב אינן פותחין וכמה אלף עולא אמר שהקדים שתי שנים [20]לוגושתם: **אמר**

ודלמא אימלוכי אימליך. פי' קונטונס שניטלו ושוב יש לו כוחו לגזור לגרס בו ואין נלקה דלכ"ע אמר מחוך ומגרס מ' ועוד פי' ר"ש דמי נכתב מחוך ומגרס ניטלה בלא שם ואין נלקה כי העדים ולחי יכולו שלא יתמנו על שטר מוקדם ואור"ר תחתם לפרס ודלמא אימלוכי מ' דמשמע דמחתל לכתוב הגט לפי שם אחר ומגלך ומיימינו לשם אם לא שמשמיהן שוין וכו' אלעזר לא נמי מוכים מתוכו[1] ת"ש אפי' כ"מ ואלמלין קודם שם אם לא ומשמה: **כולי האי לא חיישי.** היינו דוקא בגמלין בין כרי אם לא בשם אחר בתרו: **דקוף ראשו בצד ראשו הא בצד סופו** הא בצד ראשו אם לא בשם אחר ומשמיה ומלמטה לאי הכי מיתיבו אצל ה' הוא ומתרמי דהוי כמלמעלה גנ' א' מאמצע המגלה אחר באמצע המגלה דגנ' ר' יוסי היא דאמר דבר אחר בגמ' ר' יוסי היא דאמר אלא לאחר מהם: **ראשו של זה בצד סופו** הא דמיניהו **הא דמלמטה** אם שהעדים בתוכן ולא כשמלמטה בסופה: דהיינו התחתון כשר אבל העליון פסול אלא תיבא עדים אחרייהו מסהדי: **כתב הסופר ועד כשר.** א' ירמיה **חתם סופר שגינו.** פי' חתם דרשו מלמעלה ולא כשמלמטה בסופה: דהיינו התחתון כשר אבל העליון פסול אלא תיבא עדים אחרייהו מסהדי: **כתב הסופר ועד** אלא אמר לשנים אמר לסופר פלוני ויכתוב ולפלוני ופלוני ויחתומו ואחשו הגך שלוחין לכסיוסא דסמא דאחמתה להא לא חיישינן דאתקינוהו בי שאחתה דהא מר ר' יוסי היא דאמר מילי לא מיסתר ערוך לומר לסופר לבעצמו לחתום ולא שיעלה לה שליח הלכך ליכא למיחש לה: **ההוא כתובת חתנים דאתאי לקמיה דר' אבהו דהוה ידע ליה לתוספא דשטרא ולחתימת ידא דחד לחתימת ידא דחד שהדא.** פי' דהוה הא כתובה דחתנים: **דהוו** מכרחים לקיים חתימת דשטר שהוא לא סופר פלוני בנו חתימת עד אחד: **סבר לאכשורה.** כדתנן כתב הסופר ועד כשר אלמא כתיבה הסופר בחתימת עד אחד דמיא: **א"ל ר' ירמיה חתם סופר שגינו.** אבל כתיבת השטר לא מהניא מידי: **איש פלוני עד בשר.** אינ"ש אלא בשם פלוני: **פלוני** אינ"ש אלא בשם פלוני אי אמר אם כתב בן איש אלא בשם פלוני בר אינ"ש אלא בשם פלוני בר פלוני אי אמר אם כתב בן אי

שמע מינה מהרה דמרי עלמא תמני מאה וחמשין ותרתי. וא"ת מי דמסגנכנו לאדון עד שיאמר יש כל כך מ"מ מאן דו עמדו ע"ז ועוד הקשה ה"ר אלחנן דלעמ"ל מאבדו מהר אחר ומוצמים קאמר ואור"י דמתמילה מה"ל עובדי עבודת כוכבים שפסלו אל מיכה הרי עמהם[מ]:

ובעובדי כוכבים חובטין אותו ואומרים לו שמע מה שישראל אומרים לך. אין לפרש דאיתא דאינון זה רוצה לומר דבעובדי כוכבים פעמין מעוה לפניהם ולא לפני עובדי כוכבים אע"פ דבעובדי כוכבים מעשין על פי ישראל דאין זה לפני עובדי כוכבים כיון דדייני ישראל מנוים לחוצבו דאלנו מומחין עלמן יחבטו אותו ולא יכלו לנוות להיות לחוצבו אע"פ כמו שפסק"מ דבעובדי כוכבים מוכנין אותו שאם כסר מה הענין וכן פירש רב יהודאי גאון בהלכות גדולות דבעובדי כוכבים כסר מה הענין וכן איתא בירושלמי דמעלמין[מ] אמר רב ישראל שעושה בעובדי כוכבים[מ] עובד כוכבים מעשה[מ] עובד כוכבים מעשה (אפי') בחומר אין יו ואיני מפרנס מני ר' מיאל עובדי כוכבים שעושין במעשה[מ] ישראל כסר לפי' אמור אין יו ואיני מפרנס אמר לך אם אינו מעשה ואהא[מ] דנקט אפי' [בחומר] דלא מתכנר בעובדי כוכבים אלא ע"פ ישראל אע"ג דהוי לרבי אמר ר' אמי מתני' אמרה בן דבעובדי כוכבי' מוכנין אותו ואומרי' לו עשה מה שיראל אומר לך דו לו מה שאין מרגיל לך[מ]:

אלא דרב משרשי בדותא היא. מ"ש (ב"ב מח. ד"ה דבר) מפורש אמלי מייתי לה ס"ש התם ביון דבדותא היא: **לפניהם** ולא לפני הדיוטות. פי' מקונגרס דקלי אלמנעים זקנים דעלו עם מעה אע"פ שכמוהן כפוף ע' דזולה המפסדים וכ"ל אומר דאלמלנים נוגע בכמיני בפרשה קלי וכן ומעמע בחומר (ב"ק פ:): דמלנים נפקא לן מומחין אלמר מ"מ נזקי אלמ כמלם וזקי אלמ כמוי אלמנים בעינן ולימ אלמעקרע קרע לאמיתם[מ] (דלעיל עיטוי בעינן מומחין[מ]): **ולא** לפני הדיוטות. תימה דמעמע דלמיי קרע כבמיתם ולמן ומילו בע"ק דקמוקן (לה ה.) וכב"ל (ד' מו.) דלעיון מיה דהמוי הכמוי אלמ לאים לן דמן בפ' מ' סימן (נה מט:) כל הכסר לדון כסר לדעיד ולאמ פסולה לדעיד בדמוכה בחמוא (ב"ק מח).

ופכרק שנעיא דעדות (בב ג) וי"ל דכלל דפרק בה סימן בלים מיי' כלומר לא מיי הכסר לדון כסר לדעיד ודמעיה לכמיב בה (סופסים ד) והיא שופטים אי יסרלאל אין לאים דלאמה כסרה לדון דאמרת לה דהיה בה אלמה מלמדת לבה הדיוטים ס"ע מיי[מ]) מ"ש קינלו אותה עבדיהם מעוה מרבולמי דיומא[מ]) מ"ש מעמה לאן אלמה מעיה אינה מרבולמי דיומא ואומר ר"י דקרא מעמע לים אלמ מעיה אינה דנה ואומר ר"ל דקרא מעמע לים מלמיי אלמ לדון בדיינין בן בגדונין[מ]):

אי הכי גזלות וחבלות נמי. וא"ת והא מלינו בכמה מקומות שהיו דנין גזלות וחבלות[מ] הכוח רעיא בפ"ק דבבא מציעא (דף ה.) והכוח גנבת גנבו מלכא לחוי בתרבי' (פ"ק דף לד:) ובכמה מקומות וי"ל דהיו דומקין אותו ע"י קבנעים לא דמעמע לפ"ע[מ]) ועוד אור"ר דגזלות ע"י מבנות קאמר דאין דנין בנבנב מחבנו וגזל (ב"ק: ד.) **במילתא** דשכיחא בה. כמו בהולמות הגלות ואם שלנו מקבלים בגרים אע"ג דגר בגרין ע"ג מומחין בלמרמי' בהמולן (יבמות מו:) מעפמ כתוב בים אור"י דבעבדיון לימומחיי דמחבנ בכמיתם ובהמולן (בב"ק) מנו מעמע מכנלים בגרים בבבנב בגרים אלי' דלאלוחי. פי' הא דיים בשרשיא דאמר דבר חדוה אפילו דבעבדי כוכבים בכמיתם אמרינן בגר דבר חדוה אפילו דבעבדי כוכבים בכמיתם דהיינו אמרינן בגר דבר חדוה אפילו דבעבדי כוכבים בכמיתם דהיינו דאמר לא כתבי' מדרגא אמרינן: **דבעבדי כוכבים** פסול. משום הכתיב לפניהם ולא לפני עובדי כוכבים חובטין אותו ואומרים לו עשה מה שישראל אומר לך שא"ש נחמן אמר בשרשיא לא מעוה שבשרשיא דאמר דבר חדוה אין בגר מעוה לבעבדי כוכבים בגר דבר חדוה בגר אפילו בעבדי כוכבים בגר דבר חדוה בגר אפילו בעבדי כוכבים בגר דבר חדוה בגר אפילו ב

מסורת השׁ"ס עם הוספות

(א) כתובות לט. ע"ב. (ב) כתוב׳ סוטה כז. ד"ה דומה תנחם פיתום על מלה אין. (ג) כתובות עב.ג. (ד) נקמן ע"ב. (ה) גטין פא. (ו) בכמה ספר. (ז) עיין תוס׳ ירמי סוטה פרק ו מ"א. (ח) כתובות יח. (ט) עמוד ב.

הגהות הגר"א

(מ) בגמ׳ ד"ה בעולה לה מוסיפין לה הלוצה אין בעולה לה נשוה. נ"ב כן הגה בס"מ וכן נכון. ס"ר"ש ותכ"ס.

גליון השׁ"ס

גמ׳ ש"מ לא מבטלינן קלא. מ׳ תוס׳ ב"ב ד׳ לב ע"א ד"ה ותמה.

תורה אור השלם

א) כי יקח איש אשה ובעלה והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר וכתב לה ספר כריתת ונתן בידה ושלחה מביתו׳ (דברים כד, א)

ב) לא יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאה בכל חטא אשר יחטא על פי שני עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר׳ (דברים יט, טו)

הגהות וציונים

(מ) בכתי׳ נוסף ובני אדם נכנסין ויוצאין׳ (מ) פי׳ לאחד מבני הישיבה (גליון) בהתיש"ל: (נ) פי׳ כלי מלא שחלים אחד בדינרא של תמרה. ערוך) (גליון) (ס) ״קולי״ (דפו״ר) (ע) ״בשוק״ ליתא בדש״י שבריי״ם ובר״ן ובנמ״ר ובאלמנדרי ובקצת כתי״. ועי׳ כתובות עב ע״א. שיטות קדמונים ״בדרך״ (פ) דש״י שבריי״ם ור״ן נתקושה. ועי׳ בתוס״א. (צ) ״בכפיים״ ליתא בכתי״: (ק) יש להוסיף (דפו״ר) (ר) פי׳ בדינרי (גליון) בהתיש"ל: (ש) כתי״ בשתיבשא. (ת) [צ״ל בן נזיר״] (גליון) (א) ברין דחסם בעיה בזנות. (ב) נ״א ועוד קול דלעיל (גליון)

ליקוטי רש"י

(מ) אין חושש״ן ד״ה. פלגלו לכתוב [סמוכות לון] בהדרהנא לא מבטלי׳ קלא. כל זה נתבון דייני שבר לפתקם מפני מחסד שלו ופיתו קול שמחותיקם ידי עוכרי עיבור [לעיל מא.].

מאמר מרדכי

מאי ק"ל דגנבא לקח בן הסקרינון וחזר ולקח בב"ח מקוח בטל לאפוקי מהרב דאמר לא שאנו אלא דא"ל לך חזק וקני אבל בשטר קנה קנ"ל דשמואל דאמר בשטר לא קנה: **אביי** אשכחתיה דר יוסף דיתיב דמקנאיי אגריש א"ל הנא אין הגרגרנין דמרסון אמר לה דאמר אמר ר׳ אבא אמר רב הונא אמר רב לא שמעון שלוחיהו דמר אמר לה אמר לה אמר לה

והלכתא [א] אין חיישינן. ומעמה כח לפני ר"מ בחמה אחת שיצא עליה קול אחר ושוחיה שנתקדשה לאחר והיה אותו האיש שיצא עליו קול בטופרה שנתפסה[ב] לאחר ומ"ש אמרן לריכה גם מן הכרסתן ומותרת לבעל הראשון לן מיישנן ועוד לכיון שנתקדשה לאחר בפניו ולכדרב המנונא קיימא לן מלפרדיך מיני' הס"ם לבל דוכתי[ג] ופס' שני לכמותה (כס:) קאמר ראיון דרב המנונא תנאי היא לה כל"ש מיא לה לה דרב המנונא ואע"ג דבמקום גדולים (דף ס:) דאין רבה לחיים בגדולים (דף ס:) דאין רבה לחיים בר המנונא דמיתתי מינה[ד] מ"מ כן הלכה ורבה נמי אפסקה דלפי אמתת סוגר כרב המנונא.

ובנהרדעא [א] במבלי קלא. אע"ג דהני ב' רב דשלחו לשמואל סב תלמידי דרב ובמורת מנטלי קלא מ"מ לא הוה מורה לה דלא כנפשיה:

ואידך כי אתמר דרב המנונא ה"מ בפניו. וא"ל וכי לרב הונא הוי דרב המנונא אפי' בפניו הא מן בהדיא בס"ב בכמותה (דף כב.) דאם כי עדיס בסיתה אמת בפניו אם לא הוה לה כנפשיה: **אמר** רב הונא מגרש ראשון ונושא שני. אבל[ב] במלאו דבר אל פרוני פסיעה לרב הונא דלא יגרס בשיר ויפת לאשון וכיון[ג] דזוהי קדשה לאשון ומקודשת נמי לשני לרב הונא כיון שפסקה לאשון וקיבלה ל"ל מיישנן שניכם לאשון ולא יגרס בשיר ויפת לאשון הוה כיה מתוך גרושתו מן האכוסן אבל בלא עמידה בעל בלא עמידה על פרוני ואין כי מי קול לקיומי לאשון הוה מעמה המוכר לשני לגרס ולבא לאשון קמ"ל דאפילו כי לא יגרס שני כי': **אף** בזה מגרש כו'. אלינא דרב הונא קאמר וכן אמימר דפסקי אלכתא לגמיסס לרב הונא קאמר ומותר ה"ל אלמנן דמעמא דהלכה כרב הונא: והלכתא

מעיזה ומעיזה לא מצאו דבר על פרוני מהו אע"ר הונא [ב] מגרש ראשון ונושא שני [ג] אבל מגרש שני ונושא ראשון לא מאי מעמא אתי מאור מחזיר גרושתו מן האירוסין רב שינא[ד] בריה דרב אידי אמר אף מגרש שני ונושא ראשון מימר אמרי עיינו רבנן בקידושי וקידושי טעות הוה יצא עליה קול מזה ומזה אמר רב פפא אף זו מגרש ראשון ונושא שני אמימר אמר מותרת לשניהם והלכתא

לחד מבני פלגיא אמר רבא אפי' למאן דאמר לא מבטלינן קלא בהא מבטלינן קלא מימר אמרי עיינו בהו רבנן בקידושי וקידושי קבן הוו. ההיא דנפק עלה קלא דאיקדשה לקטן הנראה גבולו א"ל רב מרדכי לרב אשי הוה עובדא ואמרו עדיין לא הגיע לפלגות ראונן שנאמר [ה] לפלגות ראונן גדולים חקרי לב: ובלבד שלא תהא שם אמתלא: אמר רבה בר רב הונא אמתלא שאמרו אפי' מכאן ועד עשרה ימים רב זביד אמר במקום אמתלא חוששין לאמתלא איתיביה רב פפא לרב זביד ובלבד שלא תהא שם אמתלא א"ל במקום אמתלא קאמר א"ל רב כהנא לרב פפא ואת לא תסברא [ו] ותתנן [ז] נתקדשה ואח"כ בא בעלה מוחרת לחזור[ח] לאו משום דאמרי' על תנאי הכיי שאני התם דאתי בעל וקא מערער אי הכי נישאת נמי נישאת דעבדה איסורא קנסוה רבנן נתקדשה דלא עבדה איסורא לא קנסוה רבנן. אמר רב אשי [ט] כל קלא דלא איתחזק בבי דינא לאו קלא הוא [י] וא"ר אשי [יא] כל קלא דבתר ראשון לא חיישינן ליה הא דבתר אירוסין חיישינן ליה רב חבביא אמר אפילו דבתר אירוסין נמי לא חיישינן ליה [יב] והלכתא לא חיישינן ליה. אמר רב ירמיה בר אבא שלחו ליה מבי רב לשמואל ולמדנו רבינו יצא עליה קול מראשון ובא אחר וקדשה קדושי תורה מהו שלח להו תצא והעמידו הדבר על בוריו והודיעוני מאי (והעמידו הדבר על בוריו[יב]) אילימא דאי מגליא מילתא דקדושי דקמא לאו קדושי מעליא נינהו מבטלינן קלא [יג] והא נדרדעא אתרי' דשמואל הוא ולא[יד] מבטלי קלא אלא [טו] דאי מגליא מילתא דקדושי קמא קדושי מעליא נינהו לא צריכה גט משני ופלגיא דרב הונא דאמר רב הונא [יז] אשת איש שפשטה ידה וקבלה קדושין מאחר מקודשת מדרב המנונא [יח] דאמר רב המנונא [יט] האשה שאמרה לבעלה גירשתני נאמנת חזקה אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה ואידך [כ] כי אתמר דרב המנונא בפניו שלא בפניו [כא] מגרש ראשון ונושא שני ומגרש שני ונושא ראשון לא מאי מעמא אתי מאור מחזיר גרושתו מן האירוסין רב שינא[כב] בריה דרב אידי אמר אף מגרש שני ונושא ראשון מימר אמרי עיינו רבנן בקידושי וקידושי טעות הוה יצא עליה קול מזה ומזה אמר רב פפא אף זו מגרש ראשון ונושא שני אמימר אמר מותרת לשניהם

ב"ל אמרינן אלא תהא מסיעת קול הכרה: [א] אין חיישינן ליה. אלא מ"ל ודאי ב"ל דעיר שכן יצא הקול פלוני מהיכן שמע כו' וגזרו שיחוסו לקול זה: דבתר ראשון. ויקח היום הא מקדקדה לאחר מיכן שמע כו' ומגזרו אמתלא: ובלבד שלא תהא שם אמתלא. אמר רבה בר אבוה אמתלא שאמרו אפילו מכאן ועד עשרה ימים. פי' אמתלא שאמרו בשמעתינו ששובר את הקול אפילו לא יצא עם הקול אלא אפי' לאחר זמן יצא הוא אמתלא: ואמר רב אשי כל קלא דלא איתחזק בבי דינא לאו קלא הוא. פי' שלא חזרו ב"ד אחריו שלא הוא שמיעת קול הברה לא חיישינן ליה אלא אם כן דרגו ב"ד הנעיר שכן יצא הקול פלוני מהיכן שמע כו' ומזרו שיחוסו לקול זה: אמר רב אשי כל קלא דבתר ראשון לא חיישינן ליה. והלכתא לא חיישינן ליה. אמר רב ירמיה בר אבא שלחו לא מבטלינן קלא בהא דקמי ראשון חיישינן ליה. אלא לזו תצא והעמידו הדבר על בוריו. דאי מגליא מילתא דקדושי ראשון קדושי מעליא נינהו לא צריכה גט משני. פי' אע"פ שקדושה ראשון קדושין בעודים בעדים אלא מילתא דקדושי דקמא הוו קדושין והקול היה אמיתי תצא כמו דמשני בלא גט. דלריב חדיא דהוא דאמר רב הונא אשת איש שפשטה ידה וקבלה קדושין מאחר מקודשת כדאמר רב המנונא דאמר רב המנונא האשה שאמרה לבעלה גירשתני נאמנת בפני בעלה. ואידך כי אתמר דרב המנונא בפניו אבל שלא בפניו מגרש ראשון ונושא ומגרש שני ונושא ראשון לא מ"מ אתי מאור למחזיר גרושתו מן האירוסין. רב שינא דרבא אמר אף מגרש שני ונושא ראשון מימר עיינו בקידושי וקידושי טעות הוה. יצא עליה קול מזה ומזה מהו. פי' אמן עדים לא לראשון ולא לשני אלא שנם לשני יצא קול עליו אמר רב פפא אף זה מגרש ראשון ונושא שני מקדמאה רב פפא אף זה מ"ש מקמיתא רב הונא ס"ל ולית לה לדרב ששינא. אמימר

מסורת הש"ס
עם הוספות

ג) יומא קנ. כתובות כב: מגילה כח. ב"מ ס"ז. ג) יומא קנ. כתובות כב: מגילה כח. ד) יומא קנ. כתובות כב: מגילה כח. ה) מגילה כח. ו) יבמות צה:. ז) פוס. ח) יבמות צה:. ט) פוס. יא) טוס כו.

תורה אור השלם
א) לָמָה יִשְׁבְּתוּן בֵּין הַמִּשְׁפְּתָיִם לִשְׁמֹעַ שִׁרְקוֹת עֲדָרִים לְפַלְגוֹת רְאוּבֵן גְּדוֹלִים חֲקָרֵי לֵב:

תוספות רי"ד

דבר ברור עדות המעלה היא אלא פלוני מהיכן שמע מפלוני ופלוני הלכו לתן למדינת הים: אמר רבא יצא לא כמי מזנה בעיר אין חוששין לה. פי' שנתה עם פסולי כהונה כגון עובד כוכבי' ועבד ונתין וממזר אין חוששין לה לאוסרה לכהן משום זונה דלא חיישינן לקלא עד שיראו דברים הנרגנים בדעתא: ת"ר בעולה אין חוששין לה. פי' ובשרה לכהן גדול. נשואה אין חוששין לה חלוצה אין חוששין לה בעיר אחרת אין חוששין לה שלא לפלוני אין חוששין לה ממזרת אין חוששין לה שפחה אין חוששין לה הקדיש פלוני נכסיו אין חוששין לתן. פי' נשואה אם ארוסה זה כמה ימים אין חוששין לה דקלא דמתניתין היינו שאומר הוים נתקדשה פלונית. בעיר אחרת. שאמרו פלונית נתקדשה הוים בעיר פלונית. שלא לפלוני. שאמרו נתקדש סתם אבל לא אמרו למי נתקדשה אין חוששין לקול זה: ההיא דנפק עלה קלא דאיתקדשה לבר ר' רב אחיה בר חמא לאבוה דאיל אינא א"ל מי יי בנפש דעבדא דיכי הוה. א"ל כיון דבעיתנא דהוה קלא לא הוא אמתלא לאו כל כמינך דמחזקת אמתלא: ובלבד שלא תהא שם אמתלא. אמר רבה בר אבוה אמתלא שאמרו אפילו מכאן ועד עשרה ימים. פי' אמתלא שאמרו בשמעתינו ששובר את הקול אפילו לא יצא עם הקול אלא אפי' לאחר זמן יצא הוא אמתלא: ואמר רב אשי כל קלא דלא איתחזק בבי דינא לאו קלא הוא. פי' שלא חזרו ב"ד אחריו שלא הוא שמיעת קול הברה לא חיישינן ליה אלא אם כן דרגו ב"ד הנעיר שכן יצא הקול פלוני מהיכן שמע כו' ומזרו שיחוסו לקול זה: אמר רב אשי כל קלא דבתר ראשון לא חיישינן ליה. והלכתא לא חיישינן ליה. אמר רב ירמיה בר אבא שלחו לא מבטלינן קלא בהא דקמי ראשון חיישינן ליה. אלא לזו תצא והעמידו הדבר על בוריו. דאי מגליא מילתא דקדושי ראשון קדושי מעליא נינהו לא צריכה גט משני. פי' אע"פ שקדושה ראשון קדושין בעודים בעדים אלא מילתא דקדושי דקמא הוו קדושין והקול היה אמיתי תצא כמו דמשני בלא גט. דלריב חדיא דהוא דאמר רב הונא אשת איש שפשטה ידה וקבלה קדושין מאחר מקודשת כדאמר רב המנונא דאמר רב המנונא האשה שאמרה לבעלה גירשתני נאמנת בפני בעלה. ואידך כי אתמר דרב המנונא בפניו אבל שלא בפניו מגרש ראשון ונושא ומגרש שני ונושא ראשון לא מ"מ אתי מאור למחזיר גרושתו מן האירוסין. רב שינא דרבא אמר אף מגרש שני ונושא ראשון מימר עיינו בקידושי וקידושי טעות הוה. יצא עליה קול מזה ומזה מהו. פי' אמן עדים לא לראשון ולא לשני אלא שנם לשני יצא קול עליו אמר רב פפא אף זה מגרש ראשון ונושא שני מקדמאה רב פפא אף זה מ"ש מקמיתא רב הונא ס"ל ולית לה לדרב ששינא. אמימר

ליקוטי רש"י

האשה שאמרה בעלה גירשתני ובו' אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה. היכן דאמרה בעלה אלא דאמרה נתקדשה דיעבד ידע לי' מעקרא אם לא לא הוי סוס המכר הכי דחזקה לאין אשה מעיזה פניה בפני בעלה (נדרים צא.).

תוספות הש"ס

ב) [ד"ה אלא] נתפסה. ג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. ד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. ה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. ו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. ז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. ח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. ט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. י) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. יא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. יב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. יג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. יד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. טו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. יז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. יח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. יט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. כ) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. כא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. כב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. כג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. כד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. כה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. כו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. כז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. כח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. כט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. ל) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. לא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. לב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. לג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. לד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. לה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. לו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. לז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. לח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. לט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. מ) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. מא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. מב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. מג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. מד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. מה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. מו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. מז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. מח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. מט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. נ) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. נא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. נב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. נג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. נד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. נה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. נו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. נז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. נח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. נט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. ס) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. סא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. סב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. סג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. סד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. סה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. סו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. סז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. סח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. סט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. ע) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. עא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. עב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. עג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. עד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. עה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. עו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. עז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. עח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. עט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. פ) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. פא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. פב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. פג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. פד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. פה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. פו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. פז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. פח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. פט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. צ) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. צא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. צב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. צג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. צד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. צה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. צו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. צז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. צח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. צט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. ק) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קי) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קיא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קיב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קיג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קיד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קטו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קיז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קיח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קיט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קכ) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קכא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קכב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קכג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קכד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קכה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קכו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קכז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קכח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קכט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קל) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמ) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנ) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קס) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קע) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קעא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קעב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קעג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קעד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קעה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קעו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קעז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קעח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קעט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קפ) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קפא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קפב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קפג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קפד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קפה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קפו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קפז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קפח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קפט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קצ) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קצא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קצב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קצג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קצד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קצה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קצו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קצז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קצח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קצט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קק) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קקא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קקב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קקג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קקד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קקה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קקו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קקז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קקח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קקט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קל) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמ) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנ) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קס) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קע) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קעא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קעב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קעג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קעד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קעה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קעו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קעז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קעח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קעט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קפ) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קפא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קפב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קפג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קפד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קפה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קפו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קפז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קפח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קפט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קצ) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קצא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קצב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קצג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קצד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קצה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קצו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קצז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קצח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קצט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. ק) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קי) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קיא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קיב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קיג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קיד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קטו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קיז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קיח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קיט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קכ) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קכא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קכב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קכג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קכד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קכה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קכו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קכז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קכח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קכט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קל) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמ) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנ) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קס) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קע) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קעא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קעב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קעג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קעד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קעה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קעו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קעז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קעח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קעט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קפ) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קפא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קפב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קפג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קפד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קפה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קפו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קפז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קפח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קפט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קצ) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קצא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קצב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קצג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קצד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קצה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קצו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קצז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קצח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קצט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. ק) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קי) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קיא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קיב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קיג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קיד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קטו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קיז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קיח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קיט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קכ) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קכא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קכב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קכג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קכד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קכה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קכו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קכז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קכח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קכט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קל) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קלט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמ) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קמט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנ) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנו) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנז) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנח) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קנט) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קס) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסא) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסב) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסג) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסד) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסה) [ד"ה אלא] מיני' הס"ם. קסו) [ד"ה אלא] מיני' ה

והלכתא מותרת לשניהם. ומעמה כא לפני ר"מ שיצא על גבו אחד קול פסול ונתנו בו שני מפני הלצון ולא הגיריה ר"מ לומתן ג' מדשים מזמן בו שני כיון שהבאתמון היה כשר ולא היה גבו אבן שני אלא מפני הלצון והכיון לאיים ר"מ אומר. אפי' לא

[א] **והלכתא מותרת לשניהם: מתני' בית** שמאי אומרים לא יגרש אדם את אשתו אלא אם כן מצא בה דבר ערות שנאמר [ב] כי מצא בה ערות דבר בית הלל אומרים אפילו הקדירה תבשילו שנאמר כי מצא בה ערות דבר ר' עקיבא אומר אפי' מצא אחרת נאה הימנה שנאמר [ג] והיה אם לא תמצא חן בעיניו: **גמ'** תניא אמרו בית הלל לבית שמאי והלא כבר נאמר דבר אמרו להם ב"ש והלא כבר נאמר ערות אמרו להם ב"ה אם נאמר ערות ולא נאמר דבר הייתי אומר משום ערוה תצא משום דבר ולא תצא לכך נאמר דבר ואילו נאמר דבר ולא נאמר ערות הייתי אומר משום דבר תנשא לאחר ומשום ערוה לא תנשא לאחר לכך נאמר ערות וב"ש הא דבר מאי עבדי ליה [ד] נאמר כאן דבר ונאמר להלן דבר [ה] על פי שני עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר [ו] מה להלן בשני עדים אף כאן בשני עדים וב"ה מ כתיב ערוה בדבר וב"ש מי כתיב אז ערוה או דבר וב"ה להכי כתיב ערות דבר דמשמע חבר ומשמע הכי: ר"ע אומר אפי' מצא אחרת: במאי קא מיפלגי בדר"ל [ז] דאמור ריש לקיש כי משמש בד' לשונות אי דלמא אלא [ח] דהא ב"ש סברי [והיה אם לא תמצא חן בעיניו] כי מצא בה ערות דבר דהא מצא בה ערות דבר ור"ע סבר כי מצא בה ערות דבר [ט] אין מצא אינו אלא בה ערות. אמר ליה רב פפא לרבא לא מצא בה לא ערוה ולא דבר מהו א"ל מדגלי רחמנא גבי אונס [י] לא יוכל לשלחה כל ימיו [כ] כל ימיו בעמוד והחזיר קאי התם הוא דגלי רחמנא אבל הכא מאי דעבד עבד. א"ל רב משרשיא לרבא אם לבו [ל] לגרשה והיא יושבת תחתיו ומשמשתו מהו [מ] קרי עליה [נ] אל תחרש על רעך רעה והוא יושב לבטח אתך. תניא [ס] רבי מאיר אומר כשם שהדעות במאכל כך דעות בנשים יש לך אדם שזבוב נופל לתוך כוסו וזורקו ואינו שותהו וזו היא מדת פפוס בן יהודה שהיה נועל בפני אשתו ויוצא ויש לך אדם שזבוב נופל לתוך כוסו וזורקו ושותהו וזו היא מדת כל אדם שמדברת עם אחיה וקרוביה ומניחה ויש לך אדם שזבוב נופל לתוך תמחוי מוצצו ואוכלו זו היא מדת אדם רע שרואה את אשתו יוצאה ראשה פרוע וטווה בשוק ופרומה

[א] אינו אומרים לא יגרש אדם את אשתו אלא אם כן מצא בה דבר ערוה שנאמר כי מצא בה ערות דבר בית הלל אומרים אפילו הקדירה תבשילו שנאמר כי מצא בה ערות דבר. ר' עקיבא אומר אפי' מצא אחרת נאה הימנה שנאמר והיה אם לא תמצא חן בעיניו: א"ל רב ספא לרבא לא מצא בה לא ערוה ולא דבר מהו, א"ל מדגלי רחמנא גבי אונס לא יוכל לשלחה כל ימיו מכלל דהכא מאי דעבד עבד. א"ל רב משרשיא לרבא אם [והיה] בלבו לגרשה והיא יושבת תחתיו ומשמשתו מהו [ל] קרי עליה אל תחרש על רעך רעה והוא יושב לבטח אתך. **תניא** הה"ר אומר כשם שדעות בנשים יש לך אדם שזבוב נופל לתוך כוסו וזורקו ואינו שותהו וזו היא מדת פפוס בן יהודה שהיה נועל בפני אשתו ויוצא ויש לך אדם שזבוב נופל לתוך כוסו וזורקו ושותהו וזו היא מדת אדם רע שרואה אשתו יוצאה ראשה פרוע וטווה בשוק

[ב] **מתני' הקדירה.** שרפה לו ע"י לוי שקורין אלדוש"ל מלא כמו כ' לא קדרה בלפי [דברים כג:] **ערות דבר.** לב"ה ולא היה גבו אבן שני אלא מפני הלצון קרמון: ר"ע אומר. אפי' לא מצא בה ערוה ולא דבר:

גמ' משום דבר תנשא. היוקמת מבעלה מפני דבר ולא מפני ערוה הלא דקקמנן דאמנגא מותרת ליגשא לאחר כלבתיב ומיהמה לאיים אחר אבל היוקמת משום ערוה תהא אסורה לכל: [ד] **ב"ש האי דבר מאי עבדי ליה** כו': הכא קבא דוקא בעבוה לאחר אחרי וא"כ ערוה בדבר מעבוי לא כלומר ערוה בעדים: **אף כאן בעדים.** בגרוש אינה נאסרת עליו משום ערוה אלא בעדות בגרוש: [ה] **ב"ה.** הכא על כתיבו אלי דבר מפקינו ליה לעדות כדמפקת ליה וחזיל: **מי כתיב ערוה בדבר.** דמשמע דאיתא לא ערוה בעדים בגרוש: [ו] **ר"ע.** נמי ולאי מיבעי לה לבי לענין לבוסו לחוליא אלא מייפין ליה לחוליא אלא בעדות בגרוש מיהו לבי כתיב ערות ולא כתיב ערוה אלא דבר מי הכי דלבדיה בתרוייהו דמשמע ערוה לא דבר ומשמע מי ערוה בדבר: **כי משמש בארבע לשונות.** במקום אחרא בלשון אחרת ובמקום אלו נכתב בכתוב במקום אלא במקום אלו ובמקום אלא במקום אלו. במקום אלא סב כמו ר' יאמרא בקבר? כי יקרא? כי תראה תמור? כי תפגע? מולבו משמע לבשיתא לומר לא יהיה אל דן ורוגן. במקום אלא לאסור דבר האסור לבעלה לומר לא יהיה אלא כן כמו ואמר לא יהיה? [ח] אלא לא יהיה אלא כן כמו לא יהיה אלא כן כדכתיב לא יהיה לך אלהים אחרים [ט] מולבו לא יהיה לך ר

עם בני אדם ס"לקא דעתך. פירש בקונטרס אם כן רגלים לדבר שזוגה היא ואסורה לו ומותר לגרשה ולא מלוה וקשה דהא טווה בסוטה ויולדה ולמאם פרוש ממי מותר לגרשה ולא מלוה דבעיא היא בסוטה (דף סה.) אי עוברת על דת יהודית מותר לקיימה או לא ולא איפשיטא ומאמר לא פריך ממי עלה ויש לומר דמיון דבעיא בסוטה לא הויא אלא מדרבנן קאמר שפיר דמלוה לגרשה אבל זו מותר לגרשה מן התורה ועוד יש לפרש דוחלת עם מי אדם סלקא דעתך אפילו אדם רע אינו סובל זה מאשתו או אפילו קלה שנקלת אינה עושה כן: **הכתוב** קראו אחר. מיתוקמא אפילו כמים הגל ואעדות קאי:

הדרן עלך המגרש

ופרומה משני צדדיה ורוחצת עם בני אדם עם בני אדם ס"ד אלא במקום שבני אדם רוחצין [א]זו מצוה מן התורה לגרשה [ב] שנאמר [א] כי מצא בה ערות וגו' ושלחה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר [ג] הכתוב קראו אחר [ד] לומר שאין זה בן זוגו לראשון זה הוציא רשעה מביתו וזה הכנים רשעה לתוך ביתו זכה שני שלחה שנאמר [ב] ושנאה האיש האחרון ואם לאו קובריתו שנאמר [ב] או כי ימות האיש האחרון כדאי הוא במיתה שזה הוציא רשעה מביתו וזה הכנים רשעה לתוך ביתו [ב] כי שנא שלח ר' יהודה אומר אם שנאתה שלח ר' יוחנן אומר שנאוי המשלח [ה] ולא פליגי [ו] הא בזוג ראשון הא בזוג שני [ז] דאמר ר' אלעזר [ד] כל המגרש אשתו ראשונה אפילו מזבח מוריד עליו דמעות שנאמר [ד] וזאת שנית תעשו כסות דמעה את מזבח ה' בכי ואנקה מאין [עוד] פנות אל המנחה ולקחת רצון מידכם ואמרתם על מה על כי ה' העיד בינך ובין אשת נעוריך אשר אתה בגדתה בה והיא חברתך ואשת בריתך:

הדרן עלך המגרש וסליקא לה מסכת גיטין

עין משפט נר מצוה

קה **א** ממי"ש ס"מ מהלכות גירושין הלכה כה סמג עשין נ מוס"ע אה"ע סימן קיט סעיף ד:

קו **ב** ממי' שם טוס"ע שם סעיף ה:

קז **ג** ממי' שם הלי כא טוס"ע שם סעי' ג:

קח **ד** ממי' שם טוס"ע שם סא"ר"מ:

הגהות וציונים

ה) ס"א אומר **שנאה הויא** ל**פני המקום שלח** (גליון) מהרש"ל:

ו) במגדל דוד כתב דנראה להגיה כדכתיב **בתר** אשת נעורך **דכתיב** ונשמרתם, ועיי"ש פירוש הגריסא שלפנינו, וכ"ה ברש"ש:

תוספות רי"ד

ופרומה משני צדדיה ורוחצת במקום שבני אדם רוחצין זו מצוה מן התורה לגרשה שנא' כי מצא בה ערות דבר: **והלכה והיתה לאיש אחר** הכתוב קראו אחר כלומר שאין זה בן זוגו של ראשון זה הוציא רשעה מתוך ביתו וזה הכנים רשעה בתוך ביתו זכה שני שלחה שנאמר ושנאה האיש האחרון ואם לאו קובריתו שנאמר או כי ימות כדאי הוא במיתה שרשעה זו הכנים לתוך ביתו: **כי שנא שלח** רב יהודה אמר כי אם שנאתה שלח רב' יוחנן אמר שנאוי המשלח ולא פליגי הא בזיווג ראשון הא בזיווג שני דאמר ר' אלעזר כל המגרש אשתו ראשונה אפילו מזבח מוריד עליו דמעות שנאמר וזאת שנית תעשו כסות דמעה את מזבח ה' וגו' עד והיא חברתך ואשת בריתך:

סליק פרק המגרש סליקא מסכתא דגיטין.

מסורת הש"ס עם הוספות

ה) עי' הישב תוס' סוטה לא. ד"ה מ"ו, **ו)** [סוטה ג.], **ז)** סנהדרין כב., **ד)** מלאכי ב טו.

ליקוטי רש"י

הכתוב קראו אחר. למי שנתפתה [סוטה ו.]. **כי שנא שלח.** ודומתיו מנוקים בה במסכת גיטין יש מהם תומרים שם ומנשלח לאחר [מלאכי ב, טז].

תורה אור השלם

א) כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ: [דברים כד, א]

ב) וְשִׂנְאָהּ הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ אוֹ כִּי יָמוּת הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן אֲשֶׁר לְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה: [דברים כד, ג]

ג) כִּי שָׂנֵא שַׁלַּח אָמַר יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְכִסָּה חָמָס עַל לְבוּשׁוֹ אָמַר יְיָ צְבָאוֹת וְנִשְׁמַרְתֶּם בְּרוּחֲכֶם וְלֹא תִבְגֹּדוּ: [מלאכי ב, טז]

ד) וְזֹאת שֵׁנִית תַּעֲשׂוּ כְּסוּת דִּמְעָה אֶת מִזְבַּח יְיָ בְּכִי וַאֲנָקָה מֵאֵין עוֹד פְּנוֹת אֶל הַמִּנְחָה וְלָקַחַת רָצוֹן מִיָּדְכֶם: וַאֲמַרְתֶּם עַל מָה עַל כִּי יְיָ הֵעִיד בֵּינְךָ וּבֵין אֵשֶׁת נְעוּרֶיךָ אֲשֶׁר אַתָּה בָּגַדְתָּה בָּהּ וְהִיא חֲבֶרְתְּךָ וְאֵשֶׁת בְּרִיתֶךָ: [מלאכי ב, יג-יד]

אחר השלמת המסכת יאמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך:

א) **הַדָּרָן עָלָךְ מַסֶּכֶת גִּיטִּין וְהַדְרָן עָלָן דְּתַנְיָא עָלָךְ מַסֶּכֶת גִּיטִּין וְלָא נִתְנַשֵּׁי מִנָּן לָא בְּעָלְמָא הָדֵין וְלָא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי:**

בְּעָלְמָא דְּאָתֵי: ג"פ

יְהִי רָצוֹן שֶׁלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּהֵא תּוֹרָתְךָ אֻמָּנוּתֵנוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְתֹהֵא אֻמָּנוּתֵנוּ בְּעוֹלָם הַבָּא ג) **חֲנִינָא בַּר פָּפָּא רַבִּי בַּר פָּפָּא נַחְמָן בַּר פָּפָּא אַחֲאי בַּר פָּפָּא אַבָּא מָרִי בַּר פָּפָּא רַבְּרַם בַּר פָּפָּא רְכִישׁ בַּר פָּפָּא סְרוּחֵב בַּר פָּפָּא אִדָּא בַּר פָּפָּא דְּרוּ בַּר פָּפָּא:**

הַעֲרֵב נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דִּבְרֵי תּוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִיפִיּוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְנִהְיֶה כֻּלָּנוּ אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תּוֹרָתֶךָ: מאירי: חַכְמֵנוּ מִצּוֹתֶךָ כִּי לְעוֹלָם הֵם לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ: לעולם לא אשבח פקודיך כי בם חיתני: ברוך אתה ה' לְמַדְנִי חֻקֶּיךָ:

מודים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁאֶת הַמְּדָרְשׁוֹת וְלֹא שֶׁאֶת חֶלְקֵנוּ מִיֹּשְׁבֵי בֵית הַמִּדְרָשׁ וְהַם מַשְׁכִּימִים אֲנוּ מַשְׁכִּימִים לְדִבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מַשְׁכִּימִים לְדָבָרִים בְּטֵלִים אֲנוּ עֲמֵלִים וְהֵם עֲמֵלִים אֲנוּ מִתְפַּלְּלִים שֶׁכָּר וְהֵם עֲמֵלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שָׂכָר אֲנוּ רָצִים וְהֵם רָצִים אֲנוּ רָצִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וְהֵם רָצִים לְבְאֵר שַׁחַת שֶׁנֶּאֱמַר וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִדֵם לִבְאֵר שַׁחַת אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם וַאֲנִי אֶבְטַח בָּךְ: **יְהִי רָצוֹן שֶׁלְּפָנֶיךָ** יְיָ אֱלֹהֵי כֹּשֶׁם שֶׁעֲנַוְתִּנִי לְסִיּוּם מַסֶּכֶת גִּיטִּין כֵּן תְּעַנְּוֵנִי לְהַתְחִיל מַסֶּכְתּוֹת וּפְרָקִים: אחרים לְסַיֵּם וְלִלְמֹד וְלִלַּמֵּד לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה. וְזוּכִין כָּל הַתַּנָּאִים וְאֲמוֹרָאִים וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁעָמְדוּ לְזוֹר לְזוֹרְעָן שֶׁלֹּא תְּכוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי זַרְעִי וְזֶרַע זַרְעִי עַד עוֹלָם.

כָּל דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתְךָ תְּנָחֵם אֹתָךְ בְּשֶׁכְּבְךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וְהָקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֵךְ: כִּי בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים: וְכָבוֹד: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי הוּא עָתִיד לְאִתְחַדָּתָא (נ"א לְחַדָּתָא) וּלְאַחֲיָאָה מֵתֵי וּלְאַסְקָא יְתְהוֹן לְחַיֵּי עָלְמָא וּלְמִבְנֵא קַרְתָּא דִירוּשָׁלֵם וּלְשַׁכְלְלָא הֵיכְלֵהּ בְּגַוָּהּ וּלְמֶעְקַר פֻּלְחָנָא נֵכָרָא מִן אַרְעָא וּלַאֲתָבָא פֻּלְחָנָא דִּי שְׁמַיָּא לְאַתְרֵהּ וְיִמְלוֹךְ קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַלְכוּתֵהּ וְיַקְרֵהּ וּבְחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְּכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא. יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלַּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְעֵלָּא מִן כָּל (בעשרת ימי תשובה לְעֵלָּא לְעֵלָּא מִכָּל) בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחָמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן: עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבָּנָן וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל מָאן דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא דִּי בְאַתְרָא הָדֵין וְדִי בְכָל אֲתַר וַאֲתַר. יְהֵא לְהוֹן וּלְכוֹן שְׁלָמָא רַבָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמִין וְחַיִּין אֲרִיכִין וּמְזוֹנָא רְוִיחָא וּפֻרְקָנָא מִן קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן: בְּמְרוֹמָיו הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

---

*) צ"ל **וְסִפְרֵי קְדוֹשִׁים אֲחֵרִים** (יעב"ץ).

א) **סי' הדרן** ר"ז מתמה בספר המיים שמיבר אחר הגמון מהר"ב) מעולה בספר בחינת שמים ד"ה ר"ז) וכתב דמלת הדרן מהודרים לפי שהם תפארת בין בפסול הדורה בין בפסול נעשים ויבי שמתן המדרשים המבוארין בין הפלל נעשים ויבי. עכ"ל ומה שהגמון הנ"ל מיבר דמלת הדרן מלשון הדר ותיבון מיבר אינו מיבון בלשון הקודש ר"ל מלשון הדר לא מיבר. ומה שהגמון הנ"ל מיבר דמלת הדרן מלשון הדר

השמטות מליקוטי רש"י על מסכת גיטין

שנשמטו מהדף יען כי לא הכילם הגליון

דף י' ע"ב דינא דמלכותא דינא. כל מסיס מלכים ברגליהם להטיבו ומלכותם דינה חלק בכל מי המלכות מקבלים עליהם המלוים מוקי המלך ומשפטיו וחלקן דין גמור וחלק ואין למחוק ממנון מכיון ש"פ חוק מחלך הטוהו בעיר מעוה גזל [רשב"ם ב"ב נד:]. **עדי מסירה ברתי.** ואין לרץ לתחוס בגון וכי כתב קרא וחכמ מחמיהם הגנו כתיב ולא מחמיהם ולא מחמיהם [ר"ן]. **דאמר מחמיהם הגנו** אינם מן התורה לחלק מפני תיקון העולם [לקמן נא:]. דאמר מחמיהם הגנו בגלא אינם מן התורה ולא מני למיתבם בגלא בעינן עדים כדלקמן [לקמן נא:]. עדות דבר דבר מממון [לקמן כב:]. **דעדי מסירה גזרמון** לכריתות גם וממלא בגו כשר בכתיבה בגלא עדים בלא שיבא מוסרו לאמתו לכתבם בפני עדים דאם כתיב (דברים כד) וכתב לה בכתיבה לחוד בגלא מחמיה מיירי ומיהו עדים בעינן שיהא שמעבר מעבר [רשב"ם ב"ב קע. רע"ג ליקוטי רש"י לעל. ג: ד"ה כתיבה]. **ברתי.** מטי לה [קדושין מ:].

דף י' ע"ב אין לי אלא ספר. וכתב לה ספר לכריתות ספר משמע קלף כדמתיב ואני כותב על הספר כדיו והכר קרי לה מגילה כדכתיב (ירמיה לו) אחרי ברוך (המגלן) הלו מגילה [עירובין טו:]. **מנין לרבות בלי דבר.** לנתנו עליו כגון נוס עץ ועלה אין [סוכה קמ:]. שיכוח בגד שבת [עירובין שם]. **ובתב לה מכל מקום.** דמלי למיכתב ונתן בידה ספר כריתות [שבת שם]. **אי כתיב בספר בקרמארת.** אי הוה כתיב וכתב לה כריתות בספר אי הוה כתיב מגילה [עירובין שם]. **ולהלן ספר** קלף הוא [סוכה שם]. **השתא דכתיב ספר לספירת דברים.** לכל הטמא לכתיב ספר אלי ספר ספירות דברים הוא וכמי מטמא וכתב לה דברי כריתות בגלא לה נקבע ל מקום לנתנו ומטילא מעמע בגל מקום שיכתב ובגלא עדים עליו אין לן אין לכתוב מדבר שיכתב בגלא עדים אלא דברי הגנו קרוי ספר ספירת דברים כריתות דברים שיהו לא מכתב [סוכה שם]. **האי ובתב באי עבדי ליה.** ריון דספר לאו קלף משמע מגילה אם לא קבע לו קלף וכגל דבר משמע ולמה לא לנתכתב וכתב לדעת כל דבר לכתוב ונתן לה ספר כריתות [עירובין שם]. **ריון דספר** לאו קלף הוא אלא וכתב לה אלמקרי בגלא כל דבר דמכיתב מיהו לא לייחד דבר לכתיבתו אלמקרי לאמתמיעין בגלא דבר בכל דבר. **ואיזה מגרשת בכסף.** ליתן לה כסף בכסף גרוטין ולומר הרי את מגורשת בו. כדרך שנתן בקידושין ולומר הרי את מקודשת בו. **מה הויה בכסף.** בכמכוונה עצמה לאם בספר בכסף דמשמע לה בקידושין (כ). קיחה קיחה משדה [עירובין. **דבר הכתוב.** שתהא ספירת דברים מוכתבת בגלא הוא הגלא מעלה לאמתנה שלא [שבת מ:]. **בימים** הוא הגלא בגלא בגלא ב

ועוד נ"מ שלין מפרסין מזה על עבל אחר וכ"ש [ב"מ] סבר כי בריה וכיון שמלקין ראוי כי תלקין לו ישמלל כולו מייב ואפילו אחר כי כולו והסם מל על מקום אחר ומתוקים סם ואם לה לה לסדרים מזה כמ מקום אחר מותר [חולין קלה:] **המובר שדהו לפירות.** שיאכל לקוח פרוחים ר' ג' שנים ואחר מן המחוור לבעלים מבית כיורים וקורא אחרי מובד אחי וכל הסרסה (דברים כז) וקורא אחר מי הוא אחי [אחר] לאמרם אחר אחר נתתה לי לקנין פירות קרקע הגוף [ב"מ עז:]. **ובא וקורא.** מקרא כורים לקרעיא בית המלחמה אחר נתתה לי. **ובא ואינו קורא.** שלינו יכול לקרות האדמה אחר נתתה לי ומיהו בהבאה יביא דבריי אחר תפיל אלוקיו לא שהבאתיו הבעלים עמהן מסם ואילך. **ובא ואינו קורא.** אין הבעלים קורין כמשפרש לוקיים **וקחת הבאת.** דבריי לקחת מלאכת אחר מבית דבעיון בית מי לקרות הריינו בולר כולו מבית דבעיון הבריה [וקבאתה (כולה) מן לירושלים (כולה)] [ב"מ] מאדם לקרות הכיר דבריי אחרון והבלים הבעלים הבעלים לו הוא לקיחה והבאה מאדם לבעלים יבין ויכיל דמיון לקרות הבעלים ולירושלים אל קורין הבעלים דבעלים אחר אחר לבעלים אל אל בר הריינו הבעלים לבעלים אל אל אל

לאתמהה כן נראה בעיני ועיקר. והכי מוכח לקמן, וי"ל דמעמה סהרי לא אמר כלום מקפקת אין לי דין והדרים ולא קאמר דא"ה הוא ומאלא שהוא מכזב סהרי יש לו מלק מ והוא אומר אין לי ומיומה הוא דאין לי הוא הגמ' לומר כשום מקום לא הוא [רשב"ם ב"ב שם]. אלין זה לשון מתנה עד שיאמר לתבנו אלין מנוהב לך אחר שיכתוב לך אלין מנוהב לכל מי שילמה [רשב"ם שם סמ]. **בכותב לה דוגדה ארוסה.** דאלי מי שהקרקע שלו אינו ליתנו לתבנו בדרך לשון מתנה ומתניתין בנותב כי שם אלין זכה בנכסים ומתנה עוקה שלא יזכה בהן לבנשיאתה ואין מנוהב לך אלין מתנה סהרי אין לי עכשיו כשום כתן [כתובות שם]. אין והדרים לך אין לי בנכסיך הרשיו קודם שיזכה מנכסי אלמנה לאינו מבריות עד שעת שיעוקן ומכמסיך ואחל לבתולין הבאות לאלמנה [קעה]. **אלא מפני שיקרין השולם.** שמא ימותו עדים ובוא לו עדות לבריך נהנו לאתנות לאם שמא ימותו הבאים מתיתמים בנכסי אחרים ויכולתו [לעיל שם]. שמא ימותו עדי מסירה לו יבלו בו גרסאות הרס [כתובות צד:] ומעברגר בעל לומר לה גרסאות [לעיל שם]. **גט רשן.** שמא יבא לה הגט שנמנים ומלא בן כתיבה לנתיבה ויהיו לה בנים מנוים מתוך הזמן וחל"ל ובגרסה בו ומימים כשיתבה הבבר ילאו ומן הגט קודם לגיתת הבן ויהו בטורין שיתן לו הבטרת כתיבה ויאמרו מן בפנויה לו הבטרת ולא יבא לו בטרת [לעיל שם]. **גט קדח.** שקפרינו מרובין מעדיו בכ"ב (קס:) המרינן דתקדון רבנן בן מקודבר מטוה כהנים קבלנים שהיו מתבנן בון מתמוה לבנשיתן [ומתמרינן לאחר זמן ואין יכולין לבתחיין ותקנו לבם בן מקודבר שאינו נוה ליכתב מהרה שמא המוך בר תפיים ותומנים עדיו מעמוד ומתוך שיוכה לו מתים ומוכרן מן בתולה ומופר ואל תחל מוחם בל הכבר מבחון ותחל וכוכב בן שיעון לו יוחר מבפנים וכוכבן מן בתולה ומוחם עד שי בל הכבר מבחון וכן בן שלמי חלם בן בל הכבר כרון ואין עד מחוס מתחוריו זה קדח ופסול דמפרפר בגמ' מבוס כולסם דמעמתמא למנין קבריו איה עדיו מתחלה ומיתיבן בלמא מתר לה כולכם מחוטו ומכר אחר בלא מתם [לעיל פא:]. **שלום מלבות.** שיבא לו שלום עמהם שאמרנו המבוסים אמו בעיניהם שבוחבים שבוחיהם בעמון [לעיל שם]. **המביא גט מבדינת הים וכו'.** לאחר שעשתו בעלה שלים לבולינו לגרש בגרילינו לומר בפני נכתב הגט לפי שאין בגילון לבמה ולון עדים מגיעין לקיימו.

יוצא. מי שבאתה ע"י גוי זה [ב"ם נה:].

דף פז ע"ב כתב סופר ודר. כתב סופר לא הגגו ומתם עד אחר כבר [לעיל מו:

[רעא:]. **שהיו בחן.** לאחר מתם. **ספק קידושין או ספק גרושין.** הוא לאחר ספק לגת עדות לגמא מגרבה עדות ולגבי קדושין לגמא לא מגרבה עדות [לעיל כ:]. **ולא מתיבבות.** מקדמה. **הרי אלו חלוצות.** ולא מפטון בגא כלום לגמא לא לגת עדות היא. **ולא מתיבבות.** לגמא לגת עדות היא. **ספק קרוב לו וכו'.** שהיו מ' מגות מלומגמות מיכון זו' מגות קנוגת בה ספק בר' מגות חוקרו ספק בר' מגות הקרוב לו ספק בר' מגות הקרוב לו. **כתב בכתב ידו וכו'.** דקי"ל (כ"ב קעה:) הוגים עליו מכר יהו שהוא חייב לו גופה הקרוב לו. **כתב בכתב ידו.** יהי בגא שבוגה לגמא לגת עדות מגלמת הא. **יש עליו עדים וכו' יש בו זמן וכו' אלא עד אחר.** אז ספק גירושין לאמרינן ג' גיעון פסולון ולא נשאת הולך כבר ולאו הן בתר בכתב ידו וכו' דא"ל מולגת לגתה דגיעון הוא לאם ניקח הולך כבר לא מתיבבת גיעון לגלוז בעבון לגמא מעגלא הוא דקרי לה פסול לכתמלה הלכך מ' מרים לגיה מתרי אמרי לגת עדות מתיבבת בגמ' [ומי יכמות לא:] אמלי לא נקבו גירושין ספק קרוב לו וכו' [יבמות ל:]. **כל השופות פוסלין וכו'.** אם שהו מהן מעמד שאין מוגלין בלגת מגיבהן ריבון לאחר שקולנות אתר המיים והמים נוטלים מפיהם והרי הן כמו שנעשה בון מלאכה דקי"ל (לעיל נג.) שהמלאכה מוקנת. **חוץ בן חזונה מפני שמוצצת.** ומגלו הנותרים לן נעשה מלאכה [חולין סב:]. **עדי מסירה בתרי.** ואין לגיך לאתוה בגגו לאתמהה מסכיתא מושובדים. ונוכה בתנאה בגגו **ונובה מנכסים משובבדים.** ונוכה בתנאה בגגו זה מנכסים משובבדים דתנן בכתובות (פט.). הוליפה בגה ומן אין עמו כתובה בגה כתובתה. ליגבא אחריה בגה מנכסים משובבדים סם שבר מלוה אחרת בגמה בגה מנכסים משובבדים. **עש"מ** נמי קרי בגה כתובה בגמה בעמלא (ב"ק נא.). וגבו חוב שלא בו אחריות [לעיל שם]. כלומר לא שבר מלוה הוא אותו הטבור הכתוב בכתב ידו ואין בו עדים אלא שמכרו בפני עדים בגה מנכסים משובבדים וכבר מפרש הש"ס דאין יוחנן אלינא דרבי אלעזר בפרק [המניח מגיעתן] (בגיטין כב:) שאפילו בגבר שבורות בגה מנכסים משובבדים בעדי מסירה בלבד [ב"ב שם]. **מנכסים משובבדים.** מלקוחות [רשב"ם שם סב.]. מכורן [שם קעה]. **אלא מפני שיקרין השולם.** שמא ימותו עדים ובוא לו עדות לבריך נהנו לאתנות לאם שמא ימותו הבאים מתיתמים בנכסי אחרים ויכולתו [לעיל שם]. שמא ימותו עדי מסירה לו יבלו בו גרסאות הרס [כתובות צד:] ומעברגר בעל לומר לה גרסאות [לעיל שם]. **גט רשן.** שמא יבא לה הגט שנמנים ומלא בן כתיבה לנתיבה ויהיו לה בנים מנוים מתוך הזמן וחל"ל ובגרסה בו ומימים כשיתבה הבבר ילאו ומן הגט קודם לגיתת הבן ויהו בטורין שיתן לו הבטרת כתיבה ויאמרו מן בפנויה לו הבטרת ולא יבא לו בטרת [לעיל שם]. **גט קדח.** שקפרינו מרובין מעדיו בכ"ב (קס:) המרינן דתקדון רבנן בן מקודבר מטוה כהנים קבלנים שהיו מתבנן בון מתמוה לבנשיתן [ומתמרינן לאחר זמן ואין יכולין לבתחיין ותקנו לבם בן מקודבר שאינו נוה ליכתב מהרה שמא המוך בר תפיים ותומנים עדיו מעמוד ומתוך שיוכה לו מתים ומוכרן מן בתולה ומופר ואל תחל מוחם בל הכבר מבחון וכן בן שיעון לו יוחר מבפנים וכוכבן מן בתולה ומוחם עד שי בל הכבר מבחון וכן בן שלמי חלם בן בל הכבר כרון ואין עד מחוס מתחוריו זה קדח ופסול דמפרפר בגמ' מבוס כולסם דמעמתמא למנין קבריו איה עדיו מתחלה ומיתיבן בלמא מתר לה כולכם מחוטו ומכר אחר בלא מתם [לעיל פא:]. **שלום מלבות.** שיבא לו שלום עמהם שאמרנו המבוסים אמו בעיניהם שבוחבים שבוחיהם בעמון [לעיל שם]. **המביא גט מבדינת הים וכו'.** לאחר שעשתו בעלה שלים לבולינו לגרש בגרילינו לומר בפני נכתב הגט לפי שאין בגילון לבמה ולון עדים מגיעין לקיימו.

יוצא. מי שבאתה ע"י גוי זה [ב"ם נה:].

דף פז ע"ב כתב סופר ודר. כתב סופר לא הגגו ומתם עד אחר כבר [לעיל מו:

[רעא:]. **שהיו בחן.** לאחר מתם. **ספק קידושין או ספק גרושין.** הוא לאחר ספק לגת עדות לגמא מגרבה עדות ולגבי קדושין לגמא לא מגרבה עדות. **הרי אלו חלוצות.** ולא מפטון בגא כלום לגמא לא לגת עדות היא. **ולא מתיבבות.** לגמא לגת עדות היא. **ספק קרוב לו וכו'.** שהיו מ' מגות מלומגמות מיכון זו' מגות קנוגת בה ספק בר' מגות חוקרו ספק בר' מגות הקרוב לו ספק בר' מגות הקרוב לו. **כתב בכתב ידו וכו'.** דקי"ל (כ"ב קעה:) הוגים עליו מכר יהו שהוא חייב לו גופה הקרוב לו. **כתב בכתב ידו.** יהי בגא שבוגה לגמא לגת עדות מגלמת הא. **יש עליו עדים וכו' יש בו זמן וכו' אלא עד אחר.** אז ספק גירושין לאמרינן ג' גיעון פסולון ולא נשאת הולך כבר ולאו הן בתר בכתב ידו וכו' דא"ל מולגת לגתה דגיעון הוא לאם ניקח הולך כבר לא מתיבבת גיעון לגלוז בעבון לגמא מעגלא הוא דקרי לה פסול לכתמלה הלכך מ' מרים לגיה מתרי אמרי לגת עדות מתיבבת בגמ' [ומי יכמות לא:] אמלי לא נקבו גירושין ספק קרוב לו וכו' [יבמות ל:]. **כל השופות פוסלין וכו'.** אם שהו מהן מעמד שאין מוגלין בלגתן מגיבהן ריבון לאחר שקולנות אתר המיים והמים נוטלים מפיהם והרי הן כמו שנעשה בון מלאכה דקי"ל (לעיל נג.) שהמלאכה מוקנת. **חוץ בן חזונה מפני שמוצצת.** ומגלו הנותרים לן נעשה מלאכה [חולין סב:]. **עדי מסירה בתרי.** ואין לגיך לאתוה בגגו

לאתמהה כן נראה בעיני ועיקר. והכי מוכח לקמן, וי"ל דמעמה סהרי לא אמר כלום מקפקת אין לי דין והדרים ולא קאמר דא"ה הוא ומאלא שהוא מכזב סהרי יש לו מלק מ והוא אומר אין לי זיכומים הוא דאין לי הגמ' לומר כשום מקום לא הוא [רשב"ם ב"ב שם]. אלין זה לשון מתנה עד שיאמר לתבנו אלין מנוהב לך אחר שיכתוב לך אלין מנוהב לכל מי שילמה [רשב"ם שם סמ]. **בכותב לה דוגדה ארוסה.** דאלי מי שהקרקע שלו אינו ליתנו לתבנו בדרך לשון מתנה ומתניתין בנותב כי שם אלין זכה בנכסים ומתנה עוקה שלא יזכה בהן לבנשיאתה ואין מנוהב לך אלין מתנה סהרי אין לי עכשיו כשום כתן [כתובות שם]. אין והדרים לך אין לי בנכסיך הרשיו קודם שיזכה מנכסי אלמנה לאינו מבריות עד שעת שיעוקן ומכמסיך ואחל לבתולין הבאות לאלמנה [רשב"ם שם סב.]. מוכרן [שם קעה]. **אלא מפני שיקרין השולם.** שמא ימותו עדים ובוא לו עדות לבריך נהנו לאתנות לאם שמא ימותו הבאים מתיתמים בנכסי אחרים ויכולתו [לעיל שם]. שמא ימותו עדי מסירה לו יבלו בו גרסאות הרס [כתובות צד:] ומעברגר בעל לומר לה גרסאות [לעיל שם]. **גט רשן.** שמא יבא לה הגט שנמנים ומלא בן כתיבה לנתיבה ויהיו לה בנים מנוים מתוך הזמן וחל"ל ובגרסה בו ומימים כשיתבה הבבר ילאו ומן הגט קודם לגיתת הבן ויהו בטורין שיתן לו הבטרת כתיבה ויאמרו מן בפנויה לו הבטרת ולא יבא לו בטרת [לעיל שם]. **גט קדח.** שקפרינו מרובין מעדיו בכ"ב (קס:) המרינן דתקדון רבנן בן מקודבר מטוה כהנים קבלנים שהיו מתבנן בון מתמוה לבנשיתן [ומתמרינן לאחר זמן ואין יכולין לבתחיין ותקנו לבם בן מקודבר שאינו נוה ליכתב מהרה שמא המוך בר תפיים ותומנים עדיו מעמוד ומתוך שיוכה לו מתים ומוכרן מן בתולה ומופר ואל תחל מוחם בל הכבר מבחון וכן בן שיעון לו יוחר מבפנים וכוכבן מן בתולה ומוחם עד שי בל הכבר מבחון וכן בן שלמי חלם בן בל הכבר כרון ואין עד מחוס מתחוריו זה קדח ופסול דמפרפר בגמ' מבוס כולסם דמעמתמא למנין קבריו איה עדיו מתחלה ומיתיבן בלמא מתר לה כולכם מחוטו ומכר אחר בלא מתם [לעיל פא:]. **שלום מלבות.** שיבא לו שלום עמהם שאמרנו המבוסים אמו בעיניהם שבוחבים שבוחיהם בעמון [לעיל שם]. **המביא גט מבדינת הים וכו'.** לאחר שעשתו בעלה שלים לבולינו לגרש בגרילינו לומר בפני נכתב הגט לפי שאין בגילון לבמה ולון עדים מגיעין לקיימו.

יוצא. מי שבאתה ע"י גוי זה [ב"ם נה:].

דף פז ע"ב כתב סופר ודר. כתב סופר לא הגגו ומתם עד אחר כבר [לעיל מו:

[רעא:]. **שהיו בחן.** לאחר מתם. **ספק קידושין או ספק גרושין.** הוא לאחר ספק לגת עדות לגמא מגרבה עדות ולגבי קדושין לגמא לא מגרבה עדות. **הרי אלו חלוצות.** ולא מפטון בגא כלום לגמא לא לגת עדות היא. **ולא מתיבבות.** לגמא לגת עדות היא. **ספק קרוב לו וכו'.** שהיו מ' מגות מלומגמות מיכון זו' מגות קנוגת בה ספק בר' מגות חוקרו ספק בר' מגות הקרוב לו ספק בר' מגות הקרוב לו. **כתב בכתב ידו וכו'.** דקי"ל (כ"ב קעה:) הוגים עליו מכר יהו שהוא חייב לו גופה הקרוב לו. **כתב בכתב ידו.** יהי בגא שבוגה לגמא לגת עדות מגלמת הא. **יש עליו עדים וכו' יש בו זמן וכו' אלא עד אחר.** אז ספק גירושין לאמרינן ג' גיעון פסולון ולא נשאת הולך כבר ולאו הן בתר בכתב ידו וכו' דא"ל מולגת לגתה דגיעון הוא לאם ניקח הולך כבר לא מתיבבת גיעון לגלוז בעבון לגמא מעגלא הוא דקרי לה פסול לכתמלה הלכך מ' מרים לגיה מתרי אמרי לגת עדות מתיבבת בגמ' [ומי יכמות לא:] אמלי לא נקבו גירושין ספק קרוב לו וכו' [יבמות ל:]. **כל השופות פוסלין וכו'.** אם שהו מהן מעמד שאין מוגלין בלגתן מגיבהן ריבון לאחר שקולנות אתר המיים והמים נוטלים מפיהם והרי הן כמו שנעשה בון מלאכה דקי"ל (לעיל נג.) שהמלאכה מוקנת. **חוץ בן חזונה מפני שמוצצת.** ומגלו הנותרים לן נעשה מלאכה [חולין סב:]. **עדי מסירה בתרי.** ואין לגיך לאתוה בגגו

שקולה סייגו הקדיש מוכן שתי בגיגמרתא דמוכנה סייגו תמני מלה ומתמיש ומכתן ומכתן גלו בגלון שמוכה מאות ומתמיש שנכנסו לאלך דכתיב (מלכים ז' ו) ויהי בתמיש שנה ומרבע שנה שנה וגו' ויהי בשנה הרביעית בחדש זיו מלכות הרי מ' מאות ומתמיש לן מסם מ' שנה שנתמה מתבכר הרי שמנה מאות ומתמיש ומלמלה הרי ממתן מר ומנתמם היה מתקיים בהם כי אחד תתמנון מהר ומסמר תמנתן דכתיב בהיא פרכתא (דברים ד') [מהדרין לח.].

דף פח ע"ב בנו מנושה. שכופין אותו לגמל מגמבר כהן [ב"ב נ:]. **בישראל בעבורו.** שכפוהו ישראל וכגון דאמר רוצה אני. **בנכרים פסול.** ותמ"ל דאמר רוצה אני. **ובעבורם חובשין** וכו' **אומרים לך.** לגלגל לגלגל ע"י עבדיהם ויהיה הגגו כבר מלמדים אם לעבדיה שיאמרו לו אם מה שיגלגל אומר לך להשמש בעבורו. לאתוקי בו לוגות מגמ' מ' שיכרת אם בעלה לגרשה [רשב"ם ב"ב בתו]. **לפניהם ולא לפני עכו"ם.** ולפני' ידעת בדין אחד שם לגמ אותו לגמ כדיני ישראל לפני עכו"ם בעבכלות שלהם שהמבלת דיני ישראל לפני עכו"ם מחלל את הש"ם ומיוקר אל שם אלוילים בגמרא (ל"ל לתמיהים) שנאמר בו לא כלוגרו לרוש ומיומנו אלילים (דברים כט:) בשמיומנו אלילים זכו עדות לעילוי ילאתם [שבות כא. אן]. **מדי דהוה אהודאות והלואות.** דאמר בפ"ק דסנהדרין (ג.) דלא בעינן מומחים אלא הגגות לא בפני לוון הודאות הגד לדון בעדי הודאה שאמרו בפניו הודה לו והלוהו אבל לדון בעדי הלוהה שאומרים בפניו הלוה לו [ב"ק פד:].

דף צ ע"א כי משמש בד' לשונות. דמשמש בתקרה דמעמש בה בתקרה שם.

דמעמש בה בתקרה לגמא דמעמש בה בתקרה דהא שונתן טעם לדבר דמעמש בה בתקרה לגמא דמוקר את לגר שלפניו, לי הוה לכם דבר לגמא בה בתקרה (מ"ר) כי תפגע (שם כב) כי יקרא לך (דברים כב) כולן בולמי לגמ לם הם הן כי תבוא (שמות יב) כי תלבון (שם יג) כי תבלה (דברים כו) כי תצא (שמות ל:) ולכל המשמשין בתקרה כאחד ובתקרה אחד כולן לגמ לם אם מלינו בתקרה אם תשמש לגמ כאחד לגמ לגמר כמו דוגמא לגמ לגמ לגמ